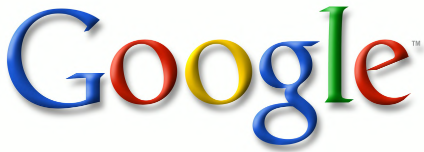
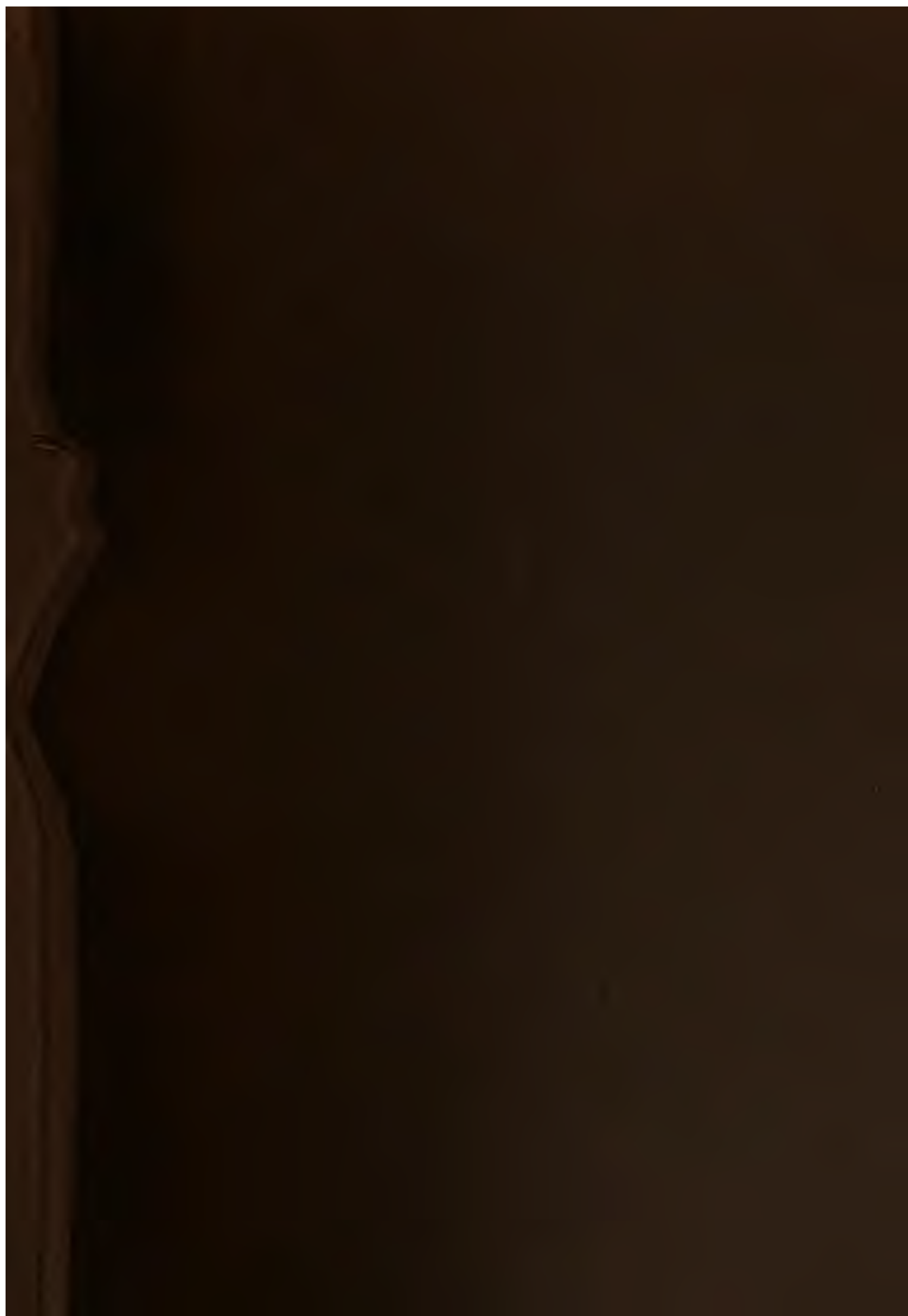

ITESTAMENTE LIPYA

NYA PFUMU YATU

JESU KRISTU.

KANGA KU LOBIDWEGO

KI GITONGA.

NEW YORK:
AMERICAN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR MDCCCXVI.

1905.

[*Tonga, New Testament.*]

MALÎNA NU KULANDISELA NYA MADANGALILA NYA ITESTAMENTE LIPYA.

[THIRD EDITION.]

IVANGELI KANGA KU LOBIDWEGO KU MATU.

GIPIMO 1.

LIDANGALILA nya gitu-
kulwana gya Jesu Kristu,
mwamana wa Davida, mwa-
mana wa Abrahama.
2 Abrahama a di belega Isaka;
Isaka a ku belega Jakobe; Ja-
kobe a di belega Juda ni bandi
yaye;
3 Juda ni Tamara ba ku bele-
ga Perezi ni Zara; Perezi a ku
belega Hezroni; Hezroni a ku
belega Rama;
4 Rama a di belega Aminada-
ba; Aminadaba a ku belega
Naxoni; Naxoni a ku belega
Salmoni;
5 Salmoni ni Rahabi ba di be-
lega Boazi; Boazi ni Ruti ba
ku belega Obedi; Obedi a ku
belega Jese;
6 Jese a di belega Davida
Pfumu. Davida a ku belega
Solomoni *kwa uye a nga ra na
ri mwangaji wa* Uria;
7 Solomoni a di belega Reho-
boami; Rehoboami a ku be-
lega Abija; Abija a ku belega
Asa;
8 Asa a ku belega Jehoxafati;
Jehoxafati a di belega Jorami;
Jorami a ku belega Uzia;
9 Uzia a di belega Jotami;
Jotami a ku belega Ahazi;
Ahazi a ku belega Hezekia;
10 Hezekia a di belega Ma-
nase; Manase a ku belega
Amoni; Amoni a ku belega
Josia;
11 Josia a di belega Jeconia ni
bandi yaye, ki tepo nya ku
yiswe Babeloni.
12 Hwane nya ku yiswe Ba-
beloni, Jeconia a di belega Xe-
altieli; Xealtieli a ku belega
Zerubabeli;
13 Zerubabeli a bi belega Abi-
udi; Abiudi a ku belega Elia-
kimi; Eliakimi a ku belega
Azori;
14 Azori a ku belega Sadoki;
Sadoki a ku belega Akimi;
Akimi a ku belega Eliudi;
15 Eliudi a ku belega Eleazari;
Eleazari a ku belega Matani;
Matani a ku belega Jakobe;
16 Jakobe a ku belega Josefa
mwama wa Maria, a nga be-
legwa kuye Jesu, a ranwago
apwa Kristu.
17 Karalo xitukulwana xaca-
bo ku kuga kwa Abrahama
kala ku Davida ki likumi xitu-
kulwana ni xitukulwana xina;
ku kuga kwa Davida kala ku
yiswani Babeloni ki likumi
xitukulwana ni xitukulwana

xina; ku kuga ku yiswani
Babeloni kala ku Kristu ki
xitukulwana nya likumi na
xina.

18 Ku belegwa kwa Jesu Kri-
stu kwa di ra ti: Mayi waye
Maria na ku jegwa ku Josefa,
ni ba su ku cangani a di wo-
nwa ni mimba nya Lipubo nya
ku Age.
19 Josefa mwama waye, na
ri mutu nya nduda, na si ju-
meli ku mu tela jiconi, a da ri
ni monyo nya ku mu hule ku
sihalani.
20 Aholu na hingihejile exi
xilo, keja, ngelosi ya Pfumu
ya di woneka kwaye ku kulo-
ra, kuye, Josefa, uwe mwa-
mana wa Davida, u nga tabi
ku mu jega Maria mwangaji
wago: kolu mimba a ku nayo
ki ya Lipubo nya ku Age.
21 A na belega mwamana; u
na gi tangisa lina laye Jesu,
kolu kuye a na ku banyisago
batu baye kuona-tunu kwawe.
22 Ogu kwacabo ku giridwe,
para ku tajisa ku nga gane-
ledwa ki Pfumu ku mprofeti,
kuye,
23 Keja, gyakajana gi na ti-
dwa ni mimba, i na belega
gikwatana, ba na tangisa lina
laye Emanueli; olu ku ambe-
lejedwa, apwa, Nungungulu u
netu.
24 Josefa a di wuga ki ligo-
beni kwaye, a di gira kanga
ku laya kwa ngelosi ya Pfumu,
a ku jega mwangaji waye;
25 A di ne ku mu ti kala a ku
tiwula ki gikwatana: a di ta-
ngisa lina laye Jesu.

GIPIMO 2.

JESU na belegidwe Betlehe-
ma la Judia maciguni ya
Herodi pfumu, keja, kwa di
ta Jerusalema batu ba nyo ge-
ngela ba di ta ku kugadambo,
2 Kawo, Weyo ebi uye a be-
legidwego Pfumu ya ba Juda?
kolu ha di wona nyeleji yaye
ku kugadambo, hi jude ku mu
kozela.
3 Herodi pfumu na ku pwide,
a di caniseka, ni Jerusalema la
cabo.
4 A ku tombanisa bapristi
ba kongolo ba cabo ni balobi
nya batu, a ku ba wujisa kuye
Kristu a na belegwa ebi.
5 Ba di kawo kwaye, Betle-
hema la Judia: kolu ku lobi-
dwe ku mprofeti karati,
6 Nuwe Betlehema, litigo la
Juda, ku dukwanana ni jipfu-
mwana ja Juda: kolu ku na
paga kwago gigela, a na ku ka-
lago muhabisi wa batu bangu
ba Israeli.
7 Kabo Herodi a ku rana ba
nya ku gengela ku sihalani, a
ku ba wujisela kwadi tepo nye-
leji i nga wonekago kiyo.
8 A di ba ruma Betlehema,
kuye, Indani mu xote kwadi
gyanana; ni mu *gyi* mane, mu
ta nyi ambela, kakuba neni nyi
te gyi kozela.
9 Ni ba pwide pfumu, ba di
hongola njila yawe; keja, nye-
leji, ba nga i wona kugadambo,
ya di gimbila mbeli kwawe, ka-

la i kuta ema bacani kwa abo
gi ku abo gyanana.
10 Na ba wonile nyeleji, ba di
nengela ku ku nengela ku ko-
ngolo.
11 Ba di boha nyumbani ba
ku wona gyanana ni Maria
mayi waye; ba ku noga baba-
ci ba ku mu runguja; ni ba ku
tawuluja xilo xawe ha ku mu-
ba jisakwati, ndalama ni libani
ni muri.
12 Ni ba layidwe *ku Nungu-
ngulu* ku kulora apwa ba nga
bweleli kwa Herodi, ba di kuga,
ba kuya tigoni kwawe ki yimbe
njila.

13 Ni ba hongode, keja, ngelosi
ya Pfumu i ngu woneka kwa
Josefa ku kulora, kuye, Kuga
u jege gyanana ni mayi waye,
u tabele Gipiti, u kale umo
kala nyi ku ambele: kolu He-
rodi a na bweta gyanana ku gi
songa.
14 A di kuga a ku jega gya-
nana ni mayi waye nu wucigu,
a kuya Gipiti;
15 A di kala umo kala a ku fa
Herodi: kakuba ku tajiseke
ugo ku nga ganeledwa ki Pfu-
mu ku mprofeti, kuye, Nyi ra-
nile mwamana wangu a page
Gipiti.
16 Kabo Herodi, na wonile
kuye u hangisidwe ka ba nyo
gengela, a di zangari nguju, a
ku ruma, a ku songa xanana
xa bama xacabo xi nga ra ni
xi ri abo Betlehema, ni mayi-
goni acabo a iyo, ba nya myaga
mibili ni ba dukwanana, kanga
tepo a wujisago kwadi kiyo ba-
tu ba nyo gengela.
17 Kabo kwa di tajiseka ugo
ku nga ganeledwa ku Jerimia
mprofeti, kuye,
18 Kwa di pwala Rema, li-
kana nya ku ewuje nu ku lila
ku kongolo, Rekeli a di lilela
xanana xaye; a di na si jumeli
ku degujwa, kolu ba di ni ba ri
mwalo.

19 Aholu na fude Herodi, ke-
ja, ngelosi ya Pfumu i ngu
woneka kwa Josefa ku kulora
Gipiti,
20 Kuye, Kuga u jege gyana-
na ni mayi waye, u ye tigoni
la Israeli: kolu ba fude awo
ba nga halaja gyanana ku gi
songa.
21 A di kuga a di jega gya-
nana ni maye waye, a kuya
tigoni kwa Israeli.
22 Aholu na pwide apwa
Arkelau u ngu pfuma Judia
ulangani wa Herodi nyehe
waye, a di taba kuya abo; na
layidwe *ku nungungulu* ku ku-
lora, a di ndeyela mayigoni ya
Galile,
23 A dita a ku kala zatuni
nyopwa Nazareta: kakuba ku
tajiseka ku nga ganeledwa ki
baprofeti, apwa a na ranwa
apwa ku mu Nazareta.

GIPIMO 3.

KAYO macigu kwa di ta
Johani mu Bapatizi, na
ku ganela giwulani gya Judia,
2 Kuye, Bindugejani; kolu
mbuzo wa njajini wabo bafubi.

3 Kolu oyu kuye a nga ganelago kuye Isaya mprofeti, kuye, Lito la uyo a ranago giwulani, Dongisani njiia ya Pfumu, mu lulamise jinjila jaye.
4 Johani uye mune a da ri ni myenda nya mawoya nya kameli, ni suntura nya lidowo giwununi kwaye; nu ku hoja kwaye a di jimbera nu wulombe wa nkabini.
5 Kabo kwa di pagela kwaye Jerusalema, ni Judia la cabo, nu wulanga wa cabo wa Jordani;
6 Ba di bapatizwa kuye pironi Jordani, ba ku jumela kuona kwawe.
7 Aholu na ku wona bangi nya ba Farisi ni ba Sadusi ba kuta ba ku bapatizani kwaye, a di kuye kwawe, Enu libelego nya jinyoga, ku mani a mu ambedego ku'taba ngwaha a tago.
8 Kabo abo wonekisani mihando nyo yele ku bindugeja:
9 Mu nga hingiheji ndani kwanu kenu, Hi na ni Abrahama babe watu: kolu nyi ngu keni kwanu, Nungungulu u ngu koja ku mu wusela xanana Abrahama kwa exi xiwindi.
10 Ambari olu licado li begidwe ba mikambatunu nya miximbo; kabo abo miximbo ya cabo i si belegigo mihando nyo cambe i ngu kokedwa, i ku rinywa niloni.
11 Eni kilisine nyi ngu mi bapatiza ki mati ku gire ku bindugeja: aholu uye a tago hwane kwangu u na ni ciba a ku binda eni, xilato xaye ka nyi yeli ku xi para: a na mu bapatiza ki Lipubo nya ku Age ni nilo:
12 Gitandi gyape gyomo manjani kwaye, a na gubuteja mala yaye; a na rurejela mala yaye nyumbani, aholu mungu a na wu bisa ki nilo nya mba cimeka.
13 Kabo a di ta Jesu na ku ta ku Galile a ku ta Jordani kwa Johana, ku bapatizwa kuye.
14 Aholu Johani a di haja ku mu himbeja, kuye, Nyi ngu bweta ku bapatizwa kuwe, u ngu ta kwangu uwe kani?
15 Aholu Jesu na ku haka a di kuye kwaye, *Ku* jumele olu: kolu hi ngu fela ku tajisa nduda ya cabo. Kabo a di mu jumeja.
16 Jesu, na bapatizidwe, a di paga kunukunu matini; keja, jinjaji ja di mu tulegela, a ku wona Lipubo la Nungungulu li ku relela kanga lituba, ni li kuta bacani kwaye;
17 Keje, likana ni li ku paga ki njajini, kuye, Oyu ku Mwamana, wangu a halajidwego nyi nengelago kuye.

GIPIMO 4.

KABO Jesu a di ndindwa ki Lipubo giwulani ku xengwa ku Satani.
2 Na hade makumi mana macigu ni makumi mana wucigu, hwane kwa egi a dipwa njala.
3 Muxengi a di ta a ku kuye kwaye, Ra nu ri Mwamana wa Nungungulu, laya exi xiwindi xi gire mikati.
4 Aholu a di haka kuye, Ku

lobidwe apwa, Mutu ka na
banya ki mikati yoka, aholu
ki magana a cabo ma pagago
likanani la Nungungulu.
5 Kabo Satani a di mu yisa
zatuni nya kwage; a ku mu
beka bacani nya gikoli nya te-
mpeli,
6 A ku kuye kwaye, Ra nu ri
Mwamana wa Nungungulu, ji
rinye babaci: kolu ku lobidwe
apwa, A na laya mangelosi ya-
ye kuwe: manjani yawe ma
na ku kuseja, mwendo ku nga
gireka u ji mbule ngondo wago
giwindini.
7 Jesu a di kuye kwaye,
Kambe ku lobidwe apwa, U
nga xengi Pfumu Nungungulu
wago.
8 Kambe, Satani a di mu yisa
gigomoni nyo lape nguju, a ku
mu wonisa mibuzo ya cabo ya
litigo, nu wufumu wawe;
9 A di kuye kwaye, Exi xilo
xa cabo nyi na ku ninga, wa ku
tega babaci u ku nyi kozela.
10 Kabo Jesu a di kuye kwa-
ye, Kuga aba, Satani: kolu ku
lobidwe apwa, U na kozela
Pfumu Nungungulu wago, u
kozele uye eka.
11 Kabo Satini a di mu ciya;
keja, mangelosi ma di ta ma
ku mu kozela.

12 Na pwide apwa Johani u
ningedwe, a di hijimela Galile;
13 Na ku ciya Nazareta, a di
ta a ku kala Kapernaume, li
ku bafubi ni libimbi, bingano-
tunu ya Zabuloni ni Naftali:
14 Kakuba ku tajiseke ku nga
ganeledwe ku Isaya mprofeti,
kuye,
15 Litigo la Zabuloni ni litigo
la Naftali, ku ba bimbi-tunu,
catugo kwa Jordani, ki Galile
ya ba nya Mayigo,
16 Batu ba nga kala gidemani
ba di wona safa kongolo, nu
kwa awo ba nga kala tigoni ni
mucani nya kufe, i pagele
kwawe safa.

17 Ku kuga kiyo tepo Jesu a
di pela ku ganelela, nu ku ku-
ye, Bindugejani; kolu mbuzo
wa njajini wabo bafubi.
18 Na ku gimbila ku ba bi-
mbi-tunu la Galile, a di wona
mutu ni nduye, Simoni a ra-
nwago apwa Petro, ni Andru
ndi yaye, ba ku rinya likoga
bimbini; kolu ba di ni ba ri
balobi.
19 A di kuye kwawe, Nyi la-
ndiseni, nyi na mu gira balobi
nya batu.
20 Nukunuku ba di ciya ma-
koga, ba ku mu landisa.
21 Na ku gimbila a ku kuga
abo a di wona mumbe mutu ni
nduye, Jamesi *mwamana* wa
Zabedi, ni Johani ndi yaye,
ngalabani ni Zabedi nyehe wa-
we, ni ba ku sonejela jikoga
jawe; a ku ba rana.
22 Kunukunu ba di ciya nga-
laba ni nyehe wawe, ba ku mu
landisa.
23 Jesu a di gimbila Galile la
cabo, na ku hebuja jisina-
gogani jawe, a ku ganelela
vangeli ya mbuzo, a ku hawu-
lugisa jifumbo ja cabo nya

jingumbe ni jifumbo ja cabo
nya kudwale bakari kwa batu.
24 Kuduma kwaye kwa di
boha Siria la cabo: ba ku resa
kwaye ba cabo nyo ra ni ba ku
dwala, ni ba ri ni jifumbo jingi
nu ku caniseka, ni ba ni made-
moni, ni ba nya lijungu, ni ba
nya maparalio, a ku ba hawu-
lugisa.
25 Abo a di mu landisa ma-
bandhla makongolo na kuta ku
Galile ni Dakapoli ni Jerusa-
lema ni Judia ni catugo kwa
Jordani.

GIPIMO 5.

NA ku wona xicemo, a di
gwela gigomoni: na kade
babaci, bapizana baye ba dita
kwaye:
2 A ku tula likana laye a ku
ba hebuja, kuye,
3 Ba buzisidwe jikulungu pu-
boni: kolu mbuzo wa njajini
kwawe.
4 Ba buzisidwe aba ba lilago:
kolu ba na haganiswa.
5 Ba buzisidwe ba nya ku rula
sawe: kolu ba na hoja tomba
ya litigo.
6 Ba buzisidwe ba nya njala
ba pwago lidora nya nduda:
kolu ba na kuriswa.
7 Ba buzisidwe ba nya wuhi-
nji: kolu ba na pwedwa wuhi-
nji.
8 Ba buzisidwe ba nya ku aga
ki myonyo: kolu ba na wona
Nungungulu.
9 Ba buzisidwe ba nya ku la-
mula: kolu ba na ranwa ba-
mana ba Nungungulu.
10 Ba buzisidwe awo ba cani-
sidwego kota nya nduda: kolu
mbuzo wa njajini kwawe.
11 Mu buzisidwe aba *batu* ba
mi balago, ba ku mi canisa, ba
ku mi lipela kubiba kwa cabo,
ki kota yangu.
12 Haganani, mu nengele ngu-
ju: kolu cacazelo wanu kongo-
lo njajini: ba di canisa karalo
baprofeti ba mu ranguledego.

13 Enu mu munyu wa litigo:
aholu munyu wa ku biba, u
na lungwa kiginani? ka ku na
yela gilo, ku ku hega ku jugu-
jugwa babanje, nu ku gandwa
ki batu.
14 Enu mu jisafa ja litigo.
Ndanga i bahidwego mu gigo-
moni ka yi cirwi.
15 Ka yi kondiswi kandiya, yi
fenengejwe ndani nya gyombo,
aholu yi ngu bekwa ximboni;
i ku wonegisela bacabo ba ku
mo nyumbani.
16 Karalo wonekisani kusafa
kwanu mbeli kwa batu, kaku-
ba ba wone mitumo yanu i
cambilego, ba dumise Babe wa-
nu a ku mo njajini.

17 Mu nga hingiheji kenu nyi
jude ku cima hungu, ni bapro-
feti: ka nya ta ku cima, aholu
ku tajisa.
18 Kolu kilisine nyi ngu keni
kwanu, Kala ku kubinda njaji
ni mafu, ka ku na binda gi-
balangana gimwegyo ni gipa-
ndyana gimwegyo nya hungu,
kala ku girwa kwa cabo.
19 Kabo abo uyo a dicago na

moyo milayo nya eyi dugwanana, a hebuje batu karalo, a na ranwa dugwanana mbuzoni wa njajini: aholu uyo a na ku girago a ku ma hebuja, a na ranwa kongolo mbuzoni wa njajini.

20 Kolu nyi ngu keni kwanu, nduda yanu yamba binda *ndu-da* nya balobi ni ba Farisi, ka mu na bela mbuzoni wa njajini.

21 Mu pwide a dipwa kwa bagale, U nga songi; uyo a songago a na kala ni nandu nya ku jugujugwe:

22 Aholu nyi ngu keni kwanu, uyo a zangarelago nindi yaye a na kala ni nandu nya ku jugujugwa; oyo a regerago kwa ndi yaye kuye, Raka, a na kala ni nandu mwanda; uyo a oregerago kuye, Mbebebe, a na kala ni nandu nya nilo wa Hedesi.

23 Nu nga ku ningela ningelo wago latini, u nga ku hingiheja abo kuwe u na ni nandu kwandi yago,

24 Ciya abo ningelo wago mbeli kwa lati, hongola, hegula wuyejana nindi yago, kabo u nata u ningela ningelo wago.

25 Bireja u wuyejane nuyo a ku kecarigo, nu ri njilani naye; kwa ku gireka uyo a ku kecarigo a nga ku ningela kwa malemu, malemu a nga ku ningela kwa nyakasane, u tedwe pasoni.

26 Kilisine nyi ngu keni kwago, Ku na pago umo, kala u ku liba ni gideziana nya mahegiso.

27 Mu pwide apwa a dipwa, U nga rembi:

28 Aholu nyi ngu keni kwanu, uyo a ku kejago mwangaji, ku mu remba u rembile naye ki monyo waye.

29 Mwendo liso lago la nya mudwe la ku kubejisa li homole, li jujuge: kolu ku kwadi kwago kakuba kufe limwedo nya jiningojago, nu ku jugujugwa gibili gyago gya cabo Hedesi.

30 Mwendo gyanja gyago gya nya mudwe gya ku kubejisa, gi pile, gi jugujuge: kolu ku kwadi kwago kakuba kufe limwedo nya jiningo jago, nu ku jugujugwa gibili gyago gya cabo Hedesi.

31 A di ku ganedwe kambe apwa, Uyo a hulago ngajaye, a na mu ninge lidangalila nya ku hambane:

32 Aholu eni nyi ngu keni kwanu, uyo a hulago ngajaye, a na ri mwalo nandu nya ku rembe, u ngu mu rembisa: nuyo a mu lowolago na hudwe u ngu remba.

33 Kambe, mu pwide ku ganedwe kwa bagale apwa, U nga tangi malipa, aholu u na dandisa Pfumu-tunu matango yago:

34 Aholu eni nyi ngu keni kwanu, Mu nga tangi nu gu mogo; mu nga tangi njaji, kolu ki gikalo gya Nungungulu;

35 Mwendo litigo, kolu ki gi-
nabelo gyaye; ni Jerusalema,
kolu ki zantu ya Pfumu ko-
ngolo.
36 U nga tangi ni hungo wa-
go, kolu ku na ku gira nduju
na ri moyo a ku aga mwendo
a ku sibala.
37 Aholu likana lanu li na-
pwe, Ina, ina; Ne, ne: o ku ku
bindago exi ku ta ku mu ku
bibani.

38 Mu pwide a dipwa, Liso li
na liba liso, Likwaha li *na
liba* likwaha:
39 Aholu eni nyi ngu keni
kwanu, Mu nga emelani nuyo
nya ku bibe: aholu uyo a na
ku ku betago gihaya gyago
gya nya mudwe, mu binduge-
jele gimbe kambe.
40 Nuyo a hajago ku ku ke-
cari, a ku ku wandela gikata-
wu, mu ninge ni nganju yago.
41 Nuyo a ku gulubejago
pfuka moyo, gi mbila naye
mipfuka mibili.
42 Mube uyo a ku lombago,
u nga mu fulareli uyo a hajago
ku lomba kwago.

43 Mu pwide a dipwa, U na
halaja u wakilego naye, u be-
nge nombo wago:
44 Aholu nyi ngu keni kwa-
nu, Halajanani ni balombo ba-
nu, mu ba lombelele ba mi ca-
nisago,
45 Kakuba mu gire bamana
ba Babe wanu a ku mo njajini:
kolu uye u ngu pagisa lidambo
laye bacani kwa ba nya ku biba
ni ba nya ku camba, u`ngu
wisa njaji bacani kwa ba nya
nduda ni ba nya mba na nduda.
46 Kolu mwa ku ba halaja
aba ba mu halajago, mu na ni
cacazelo muni? ba nya ku he-
ngisa ka ba giri karalo kani?
47 Mwa ku losa bandi yanu
basi, mu ngu ba binda *bambe*
kiginani? ba nya Maigo ka ba
giri karalo kani?
48 Kabo abo mu na bejela,
kanga Babe wanu wa njajini u
bejile.

GIPIMO 6.

PIMANI mu nga giri nduda
yanu mbeli kwa batu, ka-
kuba mu wonwe kawo: kwa
ku ralo ka mu na wurenda kwa
Nyehe wanu a ku mo njajini.
2 Kabo abo ra nu ku ningela
ningelo wago, u nga ombi pu-
ndu mbeli kwago, kanga xi-
pfajejeli xi pfajejelago sinago-
gani ni jinjilani, kakuba ba
rungujwe ki batu. Kilisine nyi
ngu keni kwanu, Ba hakile ca-
cazelo wawe.
3 Aholu uwe ra nu ku ningela
ningelo wago, gyanja gyago
gya nyambade gi nga jiti eji ji
girwago gya nya mudwe:
4 Kakuba ningelo wago a si-
hege: Nyehe wago a wonago
ku sihalani a na ku cacazela.

5 Naba mu lombago, mu nga
ralo kanga xipfajejeli: kolu xi
ngu halaja ku lombelela ni ba
emile ma sinagogani ni ma-
hanzakanya-tunu nya jinjila,
kakuba ba wonwe ki batu.

Kilisine nyi ngu keni kwanu,
Ba hakile cacazelo wawe.
6 Aholu uwe, aba u lombago,
bela nyumbani kwago, nu segile
lidimba lago, u lombe Nyehe
wago a ku mogo ku sihalani,
Nyehe wago a wonago ku
sihalani a na ku cacazela.
7 Ba kulomba-tunu mu nga
bweleleli sanu magana nya
mba si gilo, kanga ba nya Mayigo
ba girago: kolu ba ngu
hingiheja kawo ba na pwidwa
ku maregerelo yawe mangi.
8 Kabo abo mu nga ba ninganisi:
kolu Nyehe wanu u ngu
kuti ogu mu ku bwetago, ni
mu su ku lombi.
9 Kabo abo lombani karati:
Babe watu a ku mo njajini,
10 Li na rungujwe lina lago.
Mbuzo wago u nate. Ku halaja
kwago ku na girwe mafuni
kanga njajini.
11 U hibe muhuno ku hoja
kwatu ku enedego.
12 U hi diceje milandu yatu,
kanga etu hi ba dicilego ba nya
milandu netu.
13 U nga hi resi mu ku xengwani,
aholu u hi banyise mu
ku bibani. [Kolu mbuzo ku
wago, ni ciba, nu wufumu, kala
ku pinduka Ameni.]
14 Kolu mwa ku ba diceja batu
milandu yawe, Nyehe wanu
wa njajini u na mu diceja enu.
15 Aholu mwamba ba diceja
batu milandu yawe, Nyehe wanu
ka na mu diceja milandu
yanu.

16 Mwa ku hala ku hoja, mu
nga ralo ka nga xipfajejeli, mu
sinale: kolu ba ngu kunejisa
jikobe jawe, kakuba ba wonekele
kwa batu apwa ba ngu
hala. Kilisine nyi ngu keni
kwanu, ba hakile cacazelo wawe.
17 Aholu uwe, aba u halago,
poroja hungo wago, u hambe
kobe yago;
18 Kakuba u nga wonekeli
kwa batu apwa u hade, aholu
kwa Nyehe wago a ku me ku
sihalani: Nyehe wago, a wonago
ku sihalani, a na ku cacazela.

19 Mu nga jibekeli tomba tigoni,
aba gi bejago gyundi nu
kupfurela, naba ji pandago
jimbafa ji be:
20 Aholu mu jibekele tomba
njajini, aba gi si bejigo gyundi
nu kupfurela, nabo ji si pandigo
jimbafa ji be:
21 Kolu aba i ku abo tomba
yago, a na kala abo monyo
wago kambe.
22 Kandiya ya gibili ki liso:
karalo liso lago ni li ri ladi, gibili
gyago gya cabo gi na tala
ku ku aga.
23 Aholu liso lago la ku biba,
gibili gyago gya cabo gi na
tala ki gidema. Karalo ku aga
ku gu mo bakari kwago kwa
gidema, igyo gidema ki gipimo
muni!

24 Umwalo mutu nyo kozele
jipfumu jimbili; kolu a na benga
yimbe, a ku halaja yimbe:
a na bandamela yimbe, a ku

dica yimbe. Ka mu na kozela
Nungungulu ni mamona.
25 Kabo abo nyi ngu keni
kwanu, Mu nga teli kota ku
kubanya kwanu kenu, mu na
hoja ginani, mu ku sela gina-
ni; ni gibili gyanu, kani mu
na ambala ginani. Ku banya
ka ku bindi ku hoja kani, ni gi-
bili ka gi bindi xiambalo kani?
26 Kejani jinyoni ja njaji, ka
ji swayeli, ka ji bweri, ka ji
rureji jinyumbani; Nyehe wa-
nu wa njajini u ngu ji lela.
Ka mu ji bindi nguju kani?
27 Ku webi kwanu a na ku
engejelago gyemo gyaye libogo
limwedo ku ku hingiheja?
28 Kiginani mu telago kota
ki xiambalo? Kejani matelani
a nkabini, ku hapuga kwaye;
ka ma tumi, ka ma lugi:
29 Aholu nyi ngu keni kwa-
nu, ni Solomoni ku ku nga-
ngamela kwaye kwa cabo ka-
nga herepa kanga ayo.
30 Aholu Nungungulu a ku
herepisa mwasi wa nkabini ka-
ralo, wu ku mogo muhuno,
mindu wu ku rinywa gikoni,
ka na mu ambagisa nguju enu
kani, Enu mu ku nukukolwa
ku dugwana?
31 Mu nga teli kota, kenu,
Hi na hoja ginani? Hi na sela
ginani? Hi na ambala ginani?
32 Kolu ba nya Mayigo ba
ngu bweta exi xilo xa cabo;
kolu Nyehe wanu wa njajini u
ngu jiti kuye mu ngu xi bweta
exi xilo xa cabo.
33 Aholu ku hegula bwetani
mbuzo waye, niududa yaye;
exi xilo xa cabo xi na engeje-
dwa kwanu.
34 Mu nga teli kota ki jimi-
ndu: jimindu ku na jitelela
kota ugwo gwa bune. Karaja
nya licigu yi enede ilo.

GIPIMO 7.

MU nga lamuli, mu fela ku
mba lamuledwa.
2 Kolu ku ku lamulago mu
lamulago kugo, nenu mu na
lamuledwa kugo: ni gipimo-
gyo mu pimago kigyo, nenu
mu na pimedwa kigyo.
3 U ngu kejela ginani gitoti
gi gu lisoni kwa ndi yago, u si
hingiheji naniko a ku lisoni
kwago?
4 U na ganela karini kwa ndi
yago, Kwad nyi duse gitoti gi
ku lisoni kwago; keja, womo
naniko lisoni kwago uwe mu-
ne?
5 Gipfajejeli, nga hegula u
duse naniko lisoni kwago uwe
mune; kabo u na wona kwadi
ku duse gitoti lisoni landi yago.
6 Mu nga ningi jimbwa xilo
nya ku age, mu nga rinyi ma-
parele yanu mbeli kwa jiku-
mba, mwendo ji nga ganda ki
migondo yawe, ji ku bindugeja
ji mu pferula.

7 Lombani, mu na bidwa;
bwetani, mu na mana; koko-
tani, ku na tudwa kwanu:
8 Kolu uyo a lombago u ngu
haka; nuyo a bwetago u ngu
mana; nu kwa uyo a kokotago
ku na tudwa.
9 Ku webi mutu kwanu, mwa-

mana waye a ku lomba nkati,
a ku mu ninga giwindi?
10 Mwendo a ku lomba njanji,
a ku mu ninga nyoga?
11 Enu mwa sa cambago, mwa
ku koja ku ninga xanana xanu
xilo nyo cambe, Nyehe wanu a
ku mo njajini ka na ba ninga
nguju balombago kwaye xilo
nyo cambe kani?
12 Kabo abo kwa cabo mu ku
halajago kenu batu ba na ku
gire kwanu, karalo ku gireni
nenu kwawe: kolu egi ki hu-
ngu ni •baprofeti.

13 Belani ki nyangwani nyo
hongane, kolu yi kongolo nya-
ngwa, ni njila yi gude, yi yago
kufa-tunu, bangi ba belago ki-
yo,
14 Kolu yi hongile nyangwa,
ni njila yi ku lulama: yi yago
mu ku banyani, ba dugwanana
ba yi manago.

15 Tabani baprofeti nya mali-
pa, ba tago kwanu myendani
nya jimvuta, aholu ndani ki
madugu mawandago.
16 Mu na bati ki jimbeu jawe.
Batu ba ngu haba magrepi mi-
bani, ni maguyu xirangabwani
kani?
17 Karalo miximbo ya cabo
nyo cambe yi ngu belega ji-
mbeu nyo cambe; aholu ximbo
nyo bibe u ngu belega jimbeu
nyo bibe.
18 Ximbo nyo cambe ka na
belega jimbeu nyo bibe, ni xi-
mbo nyo bibe ka na belega ji-
mbeu nyo cambe.
19 Miximbo ya cabo yi si
belegigo jimbeu nyo cambe yi
ngu kokedwa, yi ku rinywa
niloni.
20 Kabo abo mu na bati ki
jimbeu jawe.

21 Kandi awo ba cabo ba ga-
nelago kwangu, kawo, Pfumu,
Pfumu, ba na ku belago mbu-
zoni wa njajini; aholu uyo a
girago ku halaja kwa Babe wa-
ngu a ku mo njajini.
22 Bangi ba na ganela kwa-
ngu kilo licigu, kawo, Pfumu,
Pfumu, ka ha nga profeta ki
lina lago kani, ki lina lago hi
ku pasa mademoni kani, ki lina
lago hi ku gira mi tumo miko-
ngolo mingi kani?
23 Kabo nyi na ganela kwawe,
keni, Gima ka nya miti: ku-
gani kwangu, enu mu tumago
ku biba.

24 Kabo abo ba cabo ba pwago
aya magana yangu, ba ma gire,
ba na ninganiswa ni mutu nyo
gengele, a nga baha nyumba
yaye mu giwindini:
25 Yi kuwa njaji, yi ku boha
mitalo, a ku furugeja nkayi,
a ku beta iyo nyumba; ka ya
tega: kolu a di yi bahidwe
giwindini.
26 Uyo apwago aya magana
yangu, a si ma giri, u na ni-
nganiswa ni mutu a ku gipu-
mbu, a nga bahago nyumba
yaye funguni:
27 Yi guwa njaji, yi ku boha
mitalo, a ku furugeja nkayi, a
ku beta iyo nyumba; yi ku te-

ga: a di ku kongolo ku tega
kwaye.
28 A dipwa, Jesu na hegisile
aya magana, xicemo xa di li-
wuga ku hebuja kwaye:
29 Kolu a di ba hebuja kanga
a ku na ni ciba, ka ba hebuja
kanga balobi bawe.

GIPIMO 8.

NA relede ki gigomoni, ma-
bandhla ma kongolo ma
di mu landisa.
2 Keja, a dita kwaye a ku ni
nobangulu a di lomba kwaye,
kuye, Pfumu, nu ku jina, u na
nyi hanja.
3 A di tawuluja gyanja gyaye,
a ku mu para, kuye, Nyi ngu
jina; hanjwa. Nukunuku no-
bagulu waye a di hanjwa.
4 Jesu a di kuye kwaye, Keja
u nga ambeli mutu; aholu ho-
ngola njila yago, uya ji wone-
kisa kwa mpristi, u ningele
ningelo a nga layelago Mosi,
ku kala ku dandisa kwawe.

5 Na bede Kapernaumi, kwa
dita kwaye gigela nya lizana, a
di mu xengelejela,
6 Kuye, Pfumu, kacambo wa-
ngu u lade nyumbani u ngu
dwala ki paralio, gi ngu cani-
swa nguju.
7 A di kuye kwaye, Nyi nata
nyi mu haulugise.
8 Gigela nya lizana a di haka
kuye, Pfumu, ka nyi yeli u bele
nyumbani yangu: aholu regera
likana basi, kacambo wangu u
na hauluga.
9 Kolu neni furi nyi mutu wa
babaci nya jipfumu, nyi na ni
banyakasane babaci kwangu:
keni kwa oyu, Hongola, a ku
hongola; kwa mumbe, Delu, a
kuta; kwa kacambo wangu,
Gira egi, a ku gira.
10 Jesu na ku pwide, a di li-
wuga, a ku kuye kwa awo ba
nga mu landisago, Kilisine nyi
ngu keni kwanu, ka nyi su ku
mani kukolwa nyaku rati, ne,
ni kwa Israeli.
11 Nyi ngu keni kwanu, ba-
ngi ba nata ki kugadambo ni
muhwadambo, ba na kala ni
Abrahama, ni Isake, ni Jakobe,
mbuzoni wa njajini:
12 Aholu bamana ba mbuzo
ba na jimejwa gidemani gya
babanje: ku na ra nu ku ri mo
ku lila nu kuhoja magwaha.
13 Jesu a di kuye kwa gigela
nya lizana, Hongola njila yago;
kanga kukolwa kwago, ku na
girwa kwago. Kacambo a di
hauluga kigyo gipimo.

14 Jesu na bohide nyumbani
ya Petro, a di wona mayi wa
mwangaji waye na lade na ku
dwala ki feberi.
15 A ku para gyanja gyaye,
feberi ya di mu ciya; a di wu-
ga, a ku mu kozela.
16 Ni xi bohile xilambo, ba di
resa kwaye bangi ba ku na ni
mademoni: a di dusa mapubo
ki likana, a ku ba banyisa ba-
cabo ba nga ra ni ba ku
dwala:
17 Kakuba ku tajisege ku nga
ganeledwa ku Isaya mprofeti,
kuye, Uye mune a di jega

udwali watu, a ku rwala jingumbe jatu.

18 Jesu na ku wona mabandhla ma kongolo na ma mu randede, a ku ninga nayo ku catugo.
19 A di boha mulobi, a di kuye kwaye, Muhebuji, nyi na ku landisa umo u na ku yago.
20 Jesu a di kuye kwawe, Misanganya yi nani jipago, ni jinyoni ja njaji ji nani mahaga; aholu Mwamana wa mutu umwalo ulanga nyo kihimele.
21 Mumbe wa ba pizana baye a di kuye kwaye, Pfumu, nyi jumele nyi ye kembela babe ku hegula-tunu.
22 Jesu a di kuye kwaye, Nyi landise; u dice ba fudego ba kembele bafudego bawe.

23 Na bede ngalabani, bapizana baye ba di mu landisa.
24 Keja, a di boha gingulungulu gi kongolo bimbini, kakuba ngalaba yi ku fenengejwa ki mabimbi: aholu uye a da lade.
25 Ba di ta kwaye, ba ku mu wusa, kawo, Pfumu, hi banyise; hi ngufa.
26 A di kuye kwawe, Mu ngu taba ginani, enu mu ku nu kukolwa ku dukwanana? Kabo a ku kuga, a ku deguja mapubo ni libimbi; a di ri omo malenga ma kongolo.
27 Batu ba di liwuga, kawo, Ku mutu nyo waniwani oyo, kakuba mapubo ni libimbi a di mu ingela.

28 Na bohile catugo tigoni la ma Gadareni, a di gingwa ki babili ba ku ni mademoni, ba ku paga ku marowoni, ba ku tabeka nguju, kakuba a da si bindi mutu kiyo njila.
29 Keja, ba di rana, kawo, Hi na gira ginani kuwe, uwe Mwamana wa Nungungulu: u jude aba kuta hi canisa ni yi si ku bohi tepo kani?
30 A da ri omo hwinjo nawo tlambi nya jikumbe jingi ni ji ku haba.
31 Mademoni ma di mu xengelejela, kawo, Wa ku hi pasa, hi yise tlambini nya jikumbe.
32 A di kuye kwawe, Indani. Ma di paga, ma ku bela jikumbani: keja, tlambi wacabo a di relela mu ligebeni, ma ku bela libimbi, ma ku jama matini.
33 Awo ba di ba ku ji habisago ba ku tutuma, ba kuya zantuni, ba ku tulejela kwa cabo, no gu ku nga girwago kwa ba na ni mademoni.
34 Keja, ndanga ya cabo ya di paga kuya ginga Jesu: ni ba ku mu wona, ba di *mu* sengelejela kakuba a kuge tigoni kwawe.

GIPIMO 9.

A DI bela ngalabani, a ku catuga, a ku boha zantuni kwaye.
2 Keja, ba di resa kwaye mu-

tu a dwalago ki paralio, na la-
de badawutunu: Jesu na ku
wona ku kolwa kwawe a di
kuye kwa uyo a dwalago ki
paralio, Mwamana, tiya; ku
ona kwago ku dicejidwe.
3 Keja, bambe balobi nyo kari
ba di hingiheja ndani kwawe,
kawo, Oyu mutu u ngu ruga.
4 Jesu na ku jiti mahingihejo
yawe a di kuye, Mu ngu hingi-
hejela ginani ku biba myonyo-
ni kwanu?
5 Ku kwebi ku bebugago, ku
kupwa, Kuona kwago ku di-
cejidwe; nu kupwa, Kuga, u
gimbile?
6 Aholu mu fela ku jiti kenu
Mwamana wa mutu u na ni
ciba mafuni ku diceja kuona
(kabo a di kuye kwa uyo a
dwalago ki paraliorao,) Kuga,
u jege lidawu lago, uye nyu-
mbani kwago.
7 A di kuga, a kuya nyumba-
ni kwaye.
8 Aholu mabandhla na ma ku
ku wona, ma di taba, ma ku
dumisa Nungungulu, a ninga-
go ciba nyo rati kwa batu.

9 Jesu na nga ku binda abo,
a di wona mutu, nyopwa Matu,
na kade ulangani nyo hengise:
a di kuye kwaye, Nyi landise.
A ku kuga, a ku mu landisa,
10 A dipwa, na kade ba ku-
hoja tunu nyumbani, keja,
bahengisi bangi ni baoni ba
dita ba ku kala ni Jesu ni bapi-
zana baye
11 Ba Farisi ni ba ku ku wo-
na, ba di kawo kwa bapizana
baye, Kiginani Muhebuji wanu
a hojago ni bahengisi ni ba-
oni?
12 Aholu na ku pwidé, a di
kuye, Awo ba ku badi ka ba
bweti nyanga, aholu awo ba
dwalago.
13 Aholu indani mu ya he-
bula ogu gani kwa ku ninga-
nisa ginani, Nyi ngu bweta ku
rula, kandi uingelo: kolu ka
nyata rana ba nya nduda, aho-
lu ku rana baoni.

14 Kabo kwa dita kwaye ba-
pizana ba Johani, kawo, Kigi-
nani hi halago kungi etu, ni
ba Farisi, aholu bapizana bago
ba si haligo nawo?
15 Jesu a di kuye kwawe,
Bamana ba makubi ba na lila,
mwane na nga ri nawo kani?
aholu macigu ma na boha, abo
mwane a na ku kuswago kwa-
we, kabo ba na ku halago.
16 Umwalo mutu a bekago
capa yipya ba mwendani nyo
hagale; kolu iyo yi tajisago yi
nga pferula mwenda, gwande
ku kupferuga.
17 Ni *batu* ka ba teli vinyu
yipya madowoni a gale: madó-
wo ma nga bopoga, yi ku ba-
laga vinyu, madowo ma oneke:
aholu ba ngu tela vinyu yipya
madowoni nya mapya, ku ka-
lege kwadi kwa kubili.

18 Na ku ganela exi xilo kwa-
we, keja, yi ku boha pfumwa-
na, yi ku mu lomba, kuye,
Gyanana gyangu gi fude nu-
kunuku: aholu delu u beke

gyanja gyago bacani kwaye, a
na wuga.
19 Jesu a di kuga, a ku mu
landisa, ba di gira karalo ni
bapizana baye.
20 Keja, nyamayi, a da ri ni
ngumbe nyo page noba myaga
likumi na mibili, a dita hwane
kwaye, a ku para coka nya
nganju yaye:
21 Kolu a di kuye monyoni
kwaye, Nya ku para mwenda
waye basi, nyi na banyiswa.
22 Aholu Jesu na ku tende-
geja a ku mu wona a di kuye,
Mwanangu, tiya; kukolwa
kwa go ku ku hawulugisile.
Nyamayi a di hawulugiswa ki
gyo gipimo.
23 Na bohile Jesu nyumbani
kwa pfumwana, a ku ji wona
jimbemba, ni gicemo ni ji ku
gulumela,
24 A di kuye, Kugani: kolu
gyagajana ka gyafa, aholu ku
lala. Ba ku mu hega.
25 Aholu gicemo ni gi pasi-
dwe, a di bela, a ku gi para ki
gyanja; gyakajana gi ku wuga.
26 Kuduma kwaye kwa di
pwala litigo la iyo la cabo.

27 Jesu na nga ku binda ka-
bo, xikumu xibili xa di mu
landisa, xi ku rana, kawo, Hi
pwele wuhinji, uwe mwamana
wa Davida.
28 Na bohile nyumbani, xiku-
mu xa dita kwaye: Jesu a di
kuye kwawe, Mu ngu kolwa
kenu nyi na ni ciba nyo gire
egi kani? Ba di kawo kwaye,
Ini, Pfumu.
29 Kabo a ku para maho ya-
we, kuye, Kanga ku kolwa
kwanu ku na girwe kwanu.
30 Maho yawe ma di tudwa.
Jesu a ku ba laya, kuye, Ku
nga tidwi ku mutu.
31 Aholu xa di hongola, xi ku
mu dumisa tigoni la cabo la
iyo.

32 Ni ba nga ku gimbila,
keja, kwa di reswa kwaye
mutu a ku mbebebe a ku ni
lidemoni.
33 Lipubo nya ku bibe ni li
pasidwe, mutu nya mbebebe
a di ganela: mabandhla ma
ku liwuga, kawo, Gima ku
kwa wonwa nya ku rati kwa
Israeli.
34 Aholu Bafarisi ba di kawo,
Ki mwana pfumu ya made-
moni u ngu pasa mademoni.

35 Jesu a di gimbila mu jiza-
ntuni ni jindanganani jacabo, a
ku hebuja jisinagogani jawe, a
ku ganelela vangeli nyambuzo,
a ku hawulugisa jifumbo jaca-
bo nya jingumbe, ni jifumbo
jacabo nya ku dwale.
36 Aholu na ku wona maba-
ndhla, a di ma pwela wuhinji,
kolu a di ma canisekile ma pa-
lelegile, kanga jimvuta nyamba
ni muhabisi.
37 Kabo a di kuye kwa bapi-
zana baye, Ku bwera ku ko-
ngolo kilisine, aholu xitumi xi
dukwanana.
38 Kabo lombani Pfumu nya
ku bwera, kakuba a rume xi-
tumi kubwerani kwaye.

GIPIMO 10.

ADI rana kwaye bapizana
baye likumi ni babili, a ku
ba ninga ciba bacani kwa ma-
pubo nya ku bibe, ku ma pasa,
nu ku banyisa jifumbo jacabo
nya jingumbe ni jifumbo jaca-
bo nya ku dwale.
2 Malina nya bapizana nya
likumi ni babili aya: Ku hegu-
la, Simoni, nyopwa kuye Petro,
ni Andru ndi yaye; Jemesi
mwamana wa Zabedi, ni Jo-
hani ndi yaye;
3 Filipi, ni Bartolome; Toma-
si, ni Matu muhengisi; Jemesi
mwamana wa Alfesi, ni Tadesi;
4 Simoni mu Kenani, ni Ju-
dasi Iskerioti, a nga mu ninge-
lago.
5 Aba ba nya likumi ni babili
Jesu a di ba rumela, a ku ba
laya, kuye, Mu nga yi ki njila
yi yago kwa ba nya Mayigo,
mu nga beli ndangani ni gi-
mwegyo ya ma Samaria.
6 Aholu indani kwa jimvuta-
na ji jimedego ja nyumbani ya
ba Israeli.
7 Nu mu nga kuya, ganelani,
kenu, Mbuzo wa njajini wabo
bafubi.
8 Hawulugisani ba dwalago,
mu wuse ba fudego, mu hanje
melepero, mu pase mademoni:
mu hakisidwe karalo, ningani
karalo.
9 Mu nga pari ndalama, ni
parato, ni sugu mikwamani
kwanu.
10 Mu nga pari gikwama nya
njila *yanu*, ni jikazako jimbili,
ni xilato, ni cotongelo: kolu
gitumi gi ngu cambela ku hoja
kwaye.
11 Iyo zantu ni ndanga mu
na ku belago umo, wujisani ke-
nu kumani a yelago; kalani
abo mu te mu hongole.
12 Mwa ku bela nyumbani,
mu yi losejele.
13 Nyumba ya ku yela, kude-
gula kwanu ku na kala bacani
kwayo: aholu yamba yela ku-
degula kwanu ku na bwelela
kwanu.
14 Uyo a si mu hakigo, a si-
pwi magana yanu, nu mu nga
ku paga kiyo nyumba ni yo
zantu, puputani kujujwane
nya migondo yanu.
15 Kilisine nyi ngu keni kwa-
nu, ku na bebuga kwa litigo la
Sodoma ni Gomora ki licigu
nya ku tande, nu kwa iyo nda-
nga.

16 Kejani, nyi ngu mu rume-
la kanga jimvuta bakari nya
madugu: kabo abo gengelani
kanga jinyoga, mu kale badi
kanga matuba.
17 Aholu zukani batu: kolu
ba na mu ningela mwandani,
ni jisinagogani jawe ba na mu
betela;
18 Ina ki kota yangu mu na
reswa mbeli kwa jipfumu ni
jipfumwana, mu kale wulemu
kwawe, ni kwa ba nya Mayigo.
19 Aholu ba ku mi ningela, mu
nga teli kota kenu mu na gane-
la karini: mu na regera ginani:
kolu ku na ningwa kwanu ki-
gyo gipimo mu na ku ganelago.

20 Kolu kandi enu mu ganelago, aholu ki Lipubo la Nyehe wanu li ganelago bakari kwanu.
21 Nduye a na ningela ndi yaye kufani, ni nyehe gyanana gyaye: ni xanana xi na hagela ba nyehe bawe, ba ba songise.
22 Mu na lenywa ki batu bacabo ki kota nya lina langu: aholu uyo a dandisago kala kuhesiga, a na banyiswa.
23 Aholu ba ku mi canisa kwa eyi zantu, tabelani kwa yimbe: kolu kilisine nyi ngu keni kwanu, Ka mu na beja jizantu ja ba Israeli, kala ku bohe Mwamana wa Mutu.
24 Muhebuli ka bindi muhebuji waye, ni kacambo ka bindi pfumu yaye.
25 Ku enede muhebuli a kale kanga muhebuji waye, ni kacambo kanga pfumu yaye. Ba ku gira ni ba ranile mune nyumba kawo Belezebule, *ba na ba rana* nguju ba nyumbani kwaye!
26 Kabo abo mu nga ba tabi: kolu gimwalo gilo gi fenengejidwego, gi na ku ne ku funungudwa; ni gi sihidwego, i na ku ne ku tidwa.
27 Egi nyi mu ambelago gidemani, gi ganeleni ku agani: no ku mu kupwago jinjebeni, ku ganeleni bacani nya jinyumba.
28 Mu nga ba tabi aba ba songago gibili, aholu ba mwalo ciba nyo songe hwefumulo: aholu mu tabeni uye a ku na ni ciba nyo songe hwefumulo ni gibili gihena.
29 Xijuli xibili ka xi rengwi ki dezi kani? ni gimwegyo gyawe ka gi tegi mafuni na si jiti Nyehe wanu:
30 Aholu ku baledwe ni minduju yacabo ya mihungo yanu.
31 Kabo abo mu nga tabi; mu ngu binda xijuli xingi.
32 Kabo abo uyo a na ku nyi jumelago mbeli kwa batu, neni, nyi na mu jumela nuye mbeli kwa Babe a ku mo njajini.
33 Aholu uyo a na nyi dangago mbeli kwa batu, nyi na mu danga neni mbeli kwa Babe a ku mo njajini.

34 Mu nga hingiheji kenu nyi bohile ku ruma kudegula tigoni: ka nya ta ruma kudegula, aholu nkemba.
35 Kolu nyi tede ku kabanisa mutu ni nyehe waye, ni gyakajana ni mayi waye, ni ngajamwane ni nasale waye:
36 Balombo ba mutu *ba na* ra ni ba ri ba nyumbani kwaye.
37 Uyo a halajago nyehe waye ni mayi waye a ku bindisa eni ka nyi yeli: nuyo a halajago mwamana ni gyakajana gyaye a ku bindisa eni ka nyi yeli.
38 Uyo a si jegigo gipambano gyaye a nyi landise, ka nyi yeli.
39 Uyo a manago ku banya kwaye u na ku jimeja; nuyo a jimejago ku banya kwaye ki kota wangu a na ku mana.

40 Uyo a mu hakago ku haka

eni, nuyo a hakago eni ku ha-
ka uye a nyi rumedego.
41 Uyo a hakago mprofeti ki
lina la mprofeti u na haka ca-
cazelo wa mprofeti; nuyo a
hakago mutu nya nduda ki
lina la mutu nya nduda a na
haka cacazelo wa mutu nya
nduda.
42 Nuyo a na ku ningago ko-
ko nya mati basi nyo jijile ku
sela kwa aba ba dugwanana, ki
lina la pizana, kilisine nyi ngu
keni kwanu, ka na jimeja ca-
cazelo waye.

GIPIMO 11.

KWA di ralo, Jesu na hegi-
sile ku laya ba likumi ni
babili, a di kuga abo ku hebuja
nu ku ganelela jizantuni jawe.
2 Johani na pwide kotoni ki
mitumo ya Kristu, a di ruma
bapizana baye,
3 A di kuye kwaye, Kuwe u
tago kani, mwendo hi kejisele
mumbe?
4 Jesu a di ba haka kwawe,
kuye, Indani mu ya mu ambe-
la Johani xilo mu xi pwidego
ni xi mu xi wonago:
5 Xikumu xi ngu haka ku-
wona kwaxo, xigoha xi ngu
gimbila, malepero ma ngu ha-
njwa, xipumbu xi ngupwa, ni
ba fudego ba ngu wuswa, ni
jikulungu milandu yi cambile-
go yi ngu ganeledwa kwawe.
6 U katekile uyo, a na ku ne
ku mana kugumudwa keni.

7 Aba ni ba hongode njila ya-
we, Jesu a di pela ku regera
kwa mabandhla ku Johani, ku-
ye, Mwa di paga ku ya wona
ginani giwulani? caba ni yi
ku kucungwa ki lipubo kani?
8 Aholu ginani mu nga paga
ku ya wona? mutu na amba-
de *mwenda* nyo nakane kani?
Keja awo ba ambalago *mwe-
nda* nyo nakane bomo jinyu-
mbani ja jipfumu.
9 Aholu mwa di pagela gina-
ni? ku wona muprofeti kani?
Ina, nyi ngu keni kwanu, ko-
ngolo nyo binde mprofeti.
10 Oyu kuye, ku lobidwego
kuye, Keja, nyi ngu ruma mwa-
ngo wangu mbeli kwa kobe
yago, a na ku cambisago njila
yago mbeli kwago.
11 Kilisine nyi ngu keni kwa-
nu, Bakari kwawe ba belegi-
dwego ki ba nyamayi ka su ku
bohi moyo kongolo nyo binde
Johani mu Bapatizi: aholu uyo
a ku dugwana mbuzoni wa
njajini kongolo a ku binda uye.
12 Ku kuga maciguni ya Jo-
hani mu Bapitizi kala muhuno
mbuzo wa njajini u ngu wa-
ndwa, nawo ba wandago ba ngu
kuwugela.
13 Kolu ba profeti bacabo ni
mahungu ba di profeta kala ku
Johani.
14 Mwa ku jumela ku *ku* ka-
ka, oyu ku Elija, a na ku tago.
15 Uyo a ku ni jinjebe nya
kupwe, a napwe.

16 Aholu egi gitukulwana nyi
na gi ninganisa ni ginani? gi
ngu ningana ni xanana xi ka-
dego malangani nya kurenge,

xi ranago awo ba tombanago
naxo,
17 Kawo, Hi mu embede, ka
mwa hana; Hi lide, ka mwa lila.
18 Kolu Johani a dita na si
hoji a si seli, ba di kawo, U na
ni lidemoni.
19 Mwamana wa mutu a dita
na ku hoja a ku sela, ba ngu
kawo, Keja, mutu a ku gimiji,
nu wu bewuji, nongo wa ba
hengisi ni baoni! Kugengela
ku ngu dicejwa ki mitumo
yaye.

20 Kabo a di pela ku kanya
jizantu abo mitumo yaye mingi
nya ciba yi nga girwago, kolu
ba nga ne ku bindugeja.
21 U nago uwe Korazini! u
nago uwe, Betsaida! kolu adi-
pwa mitumo nya ciba yi nga
girwago kwago, a di yi giridwe
Tire ni Sidoni, a na ni ba bindu-
gejile gale myendani nya ku
lile ni nguma.
22 Aholu nyi ngu keni kwa-
nu, ku na bebuga nguju kwa
Tire ni Sidoni ki licigu nyo ta-
nde, bacani kwago.
23 Nuwe, Kapernaume, u na
kusejedwa njajini kani? u na
ya babaci Hedesi: kolu a dipwa
mitumo yi nga girwago kwago
a di yi giridwe Sodoma, a na ni
li kade kala muhuno.
24 Kabo nyi ngu keni kwago,
ku na bebuga kwa litigo la So-
doma ki licigu nya kutande, ku
ku binda kwago.

25 Kigyo gipimo Jesu a di
haka kuye, Nyi kurile Babe,
Pfumu nya njaji ni mafu, kolu
u sihile exi xilo kwa ba nyo
gengela ba nya kupima, u ku
xi wonekisa kwa xanana:
26 Ina, Babe, kolu ku nga ku
nengejisa mbeli kwago.
27 Xilo xacabo xi ningedwe
kwangu ku Babe: umwalo a
mu tigo Mwamana, ku Babe
eka; ne umwalo a mu tigo
Babe, ku Mwamana eka, nuyo
Mwamana a halajago ku *mu*
wonekisa kwaye.

28 Deluni kwangu, mwacabo
mu tumago, mu lemedwago,
nyi na mi hefumusa.
29 Jegani caciso wangu baca-
ni kwanu, mu hebule keni;
kolu eni nyi wadi nyi ngu rula
monyoni: mu na mana kuhe-
fumula hwefumuloni wanu.
30 Kolu caciso wangu u ngu
camba, ni ndwalo wangu u
ngu bebuga.

GIPIMO 12.

KIGYO gipimo Jesu a di
tsemakanya marembweni
ki cigu nya Sabata; bapizana
baye ba di ri ninjala, ba di he-
gula ku fanya mibumbu, ba
ku hoja.
2 Aholu ba Farisi, ni ba ku
ku wona, ba di kawo kwaye,
Keja, bapizana bago ba ngu
gira nyamba yela ku girwa ki
Sabata.
3 Aholu a di kuye kwawe, Ka
mu si ku hebuli kani ku nga
girwago ku Davida, na pwide
njala, na ba ba nga ra ni ba ri
naye kani;

4 A di bela nyumbani ya Nu-
ngungulu, a ku hoja nkati nya
ku bekwe, nya di si yeli ku
hojwa kuye, nawo ba nga ra
ni ba ri naye, aholu bapristi
boka?
5 Ka mu si ku hebuli mila-
yoni kani, apwa ki licigu nya
Sabata bapristi ba di bibisa
Sabata tempelini, ba mwalo
nandu?
6 Aholu nyi ngu keni kwanu,
moyo kongolo nyo binde te-
mpeli wabo aba.
7 Aholu a dipwa mu ji tide
maninganiselo ya egi, Nyi ngu
halaja ku rula, kandi ningelo,
a na ni mwa sa jimeja a ku
mwalo nandu.
8 Kolu Mwamana wa mutu
ki pfumu nya li-Sabata.

9 A di kuga abo, a kuya sina-
gogani yawe:
10 Keja, mutu a ku ni gyanja
gi kwenyedego. Ba di mu wu-
jisa, kawo, Ku ngu yela ku
hawulugisa ki licigu nya Saba-
ta kani? ba fela ku mu manisa
nandu.
11 A di kuye kwawe, Ku we-
bi mutu a ku mogo bakari
kwanu, a ku ni mvuta mwe-
yo, yi ku tegela palani ki
licigu nya Sabata, ka na yi
n'ola a yi kusejele babanje
kani?
12 Mutu u ngu binda mvuta
ki gipimo muni? Karalo ku
ngu yela ku gire nya ku cambe
ki cigu nya Sabata.
13 Kabo a di kuye kwa mutu,
Tawuluja gyanja gyago. A
ku gi tawuluja; gya di hawu-
luga, gi ku kala kanga gimbe.

14 Aholu ba Farisi ba di paga,
ba ku lemba kawo, ba na mu
songa karini.
15 Jesu na ku jiti a di
kuga abo: bangi ba ku mu
landisa; A ku ba hawulugisa
bacabo,
16 A ku ba laya kuye ba nga
mu pwajisi:
17 Kakuba ku tajisege ku nga
ganeledwa ku Isaya mprofeti
kuye,
18 Keja, ginidwa gyangu nyi
gi hatilego: a halajidwego wa-
ngu umo Lipubo langu li ne-
ngelago nguju: nyi na beka
Lipubo langu bacani kwaye, a
na ganela kutanda kwa ba nya
Mayigo.
19 Ka na kaneja, ka na gulu-
mela; umwalo a na ku pwago
likana laye jinjilani.
20 Caba yi pfaregilego ka na
yi pila, mwasi u rutulukago
ka na mu cima na si ku pasi,
nayo u ku pala.
21 Ba nya Mayigo ba na tu-
mba lina laye.
22 Kabo a di reswa kwaye a
ku ni lidemoni, a ku gikumu
nu wu mbebebe: a ku mu ha-
wulugisa; mutu nya mbebebe
a di ganela, a ku wona.

23 Mabandhla acabo ma di
liwuga, kawo, Oyu ku mwa-
mana wa Davida kani?
24 Aholu ba Farisi ni ba ku
pwide, ba di kawo, Oyu mutu
ka pasi mademoni, aholu ki

Belezebule mwana pfumu ya
mademoni.
25 Na ku mati mahingihejo
yawe a di kuye kwawe, Uyo
mbuzo u kabanego woka u na
balaga; ni yo zantu ni nyu-
mba yi kabanego yoka ka yi
na ema.
26 Satani a ku pasa Satani, u
kabane uye mune; mbuzo wa-
ye u na ema karini?
27 Eni nya ku pasa mademoni
ki Belezebule, bamana banu ba
ngu ma pasa kumani? kabo
abo ba na gira batandi banu.
28 Aholu eni nya ku pasa ma-
demoni ki Lipubo la Nungu-
ngulu, kabo mbuzo wa Nungu-
ngulu u jude bacani kwanu.
29 Mutu a na bela karini nyu-
mbani nya ndene, a wande xu-
ma xaye, na sa hegula ku ku
hunga ndena? kabo a na wa-
nda nyumba yaye.
30 Uyo a si go neni u ha-
mbane neni; nuyo a si wunge-
jigo neni u ngu balaja.
31 Kabo abo nyi ngu keni
kwanu, Kuona kwacabo nu ku
bala ku na dicejwa kwa batu;
aholu ku bala Lipubo ka ku na
dicejwa.
32 Nuyo a na ku ganelago
likana ki Mwamana wa mutu,
ku na dicejwa; aholu uyo a
na ku ganelago ki Lipubo nya
ku Age, ka ku na dicejwa,
kwa eli litigo, nu kwa ilo li na
kutago.
33 Girani ximbo a cambe, ni
jimbewu jaye ji na camba;
mwendo girani ximbo a bibe,
ji na biba ni jimbewu jaye:
kolu ximbo u ngu tidwa ki ji-
mbewu jaye.
34 Libelego nya jinyoga, mu
na ganela xilo nyo cambe ka-
rini nu mu bibile? kolu likana
li ngu regera kanga ku tala
kwa monyo.
35 Mutu a cambilego u ngu
yayeja ku camba mu xiloni
xaye nyo cambe: ni mutu nya
ku bibe u ngu yayeja ku biba
mu xiloni xaye nya ku bibe.
36 Nyi ngu keni kwanu, ma-
gana a cabo nyamba si gilo
ba na ku ma ganelago batu,
ba na ma landa ki licigu nyo
tande.
37 Kolu ki magana ago u na
cambiswa, ki magana ago u
na jimejwa.

38 Kabo ba Farisi ni ba Lobi
nyo kari ba di mu haka, kawo
Muhebuji, hi ngu halaja ku
wona giwonekiso ni gi giridwe
kuwe.
39 Aholu a di haka kwawe
kuye, Gitukulwana nya ku bi-
be gi rembago gi ngu bweta
giwonekiso; gimwalo giwone-
kiso gi na ku ningwago kwaye
aholu giwonekiso gya Jona
mprofeti.
40 Kanga Jona a nga kala
girumbuni nya njanji kongolo
macigu mararu nu wucigu wu-
raru, karalo Mwamana wa mu-
tu a na kala monyoni wa mafu
macigu mararu nu wucigu wu-
raru.
41 Batu ba Nineva ba na ema
ku tandani negi gitukulwana,
ba na gi jimeja: kolu ba di bi-

ndugeja ba ku ganela-tunu kwa Jona; keja, kongolo ni Jona wabo aba.

42 Nyamayi nya pfumu wa
maranji a na kuga ki licigu nya ku tande a ku ema negi gitukulwana, a na gi jimeje; kolu a dita ku ma hegisoni nya litigo kupwa ku gengela kwa Solomoni, keja, a ku kongolo nyo binde Solomoni wabo aba.

43 Aholu lipubo nya ku bibe,
ni li ku paga kwa mutu, ku tsemakanya malanga nyamba na mati, li ku bweta kuhefumula, li si ku mani.

44 Kabo a ku kuye, Nyi na
bwelela nyumbani kwangu nyi ng'a pagago kumo; na bohile, a ku yi mana ni yi ri mwalo gilo, ni yi biyedwe, yi ku herepiswa.

45 Kabo a hongole, a ye jega
mambe mapubo nya libande ni mabili nyo bibe a ku binda uye mune ma bele ma kale umo: mahegiso a uyo mutu a bibe nguju a binde ku hegula. Ku na ralo ni egi gitukulwana gya sa cambago.

46 Na nga ku regera kwa ma-
bandhla, keja, mayi waye ni bandi yaye ba di ema babanje, ba ku haja kuregera kwaye.

47 Mumbe a di kuye kwaye,
Keja, mayi wago ni bandi yago ba emile babanje, ba ngu haja ku regera kwago.

48 Aholu a di mu haka uyo a
nga mu ambelago kuye, Kumani mayi wangu? Kumani bandi yangu?

49 A ku tawuluja gyanja gya-
ye kwa bapizana baye, a ku kuye, Keja, mayi wangu ni bandi yangu!

50 Kolu uyo a na ku girago
kuhalaja kwa Babe wangu a ku mo njajini, kuye ndi yangu, ni ndoni wangu, ni mayi wangu.

GIPIMO 13.

KILO licigu Jesu a di paga nyumbani, a ku kala ba bimbi-tunu.

2 Kwa di tombana kwaye ma-
bandhla ma kongolo, kakuba uye a ku bela ngalabani, a ku kala; mabandhla acabo ma di ema nya bambe.

3 A ku regera kwawe xilo
xingi ki maninganiselo kuye, Keja, muswayeli a di paga a ku ya swayela;

4 Na ku swayela, yimbe *mbe-*
wu yi ku telega ba njila-tunu, jinyoni ji ku boha ji ku yi rota.

5 Jimbe ja di telega mala-
ngani nya xiwindi, abo ma kumwalo mafu mangi: ji ku buga nukunuku, kolu ji ku mwalo mafu mangi.

6 Ni li kugile lidambo, ji ku
kowoka; kolu ja di ri mwalo mikamba, ji ku wuna.

7 Jimbe ji ku tegela mibani;
miba yi ku tunga, yi ku yi gunela:

8 Jimbe ji ku tegela mafuni
nya ku cambe, ji ku belega jimbewu, jimbe ki lizana, jimbe ki libande makumi ni likumi li mwedo, jimbe ki makumi mararu.

9 Uyo a ku ni jinjebe a napwe.

10 Bapizana ba dita, ba ku kawo kwaye, U ngu ganelela kiginani kwawe ki maninganiso?

11 A di haka kuye kwawe, Kwanu ku ningedwe ku jiti ku sihala kwa mbuzo wa njajini, aholu kwawe ka kwa ningwa.

12 Kolu uyo a ku nago, ku na ningwa kwaye, ku gire kungi: aholu uỳo a ku mwalo, ku na jegwa kwaye nugo a ku nago.

13 Kabo abo nyi ngu ganela kwawe ki maninganiso; kolu kuwona ka ba woni, nu kupwa ka bapwi, ne ka ba pimi.

14 Ku ngu tajiseka kwawe kuprofeta kwa Isaya, nyopwa, Ku kupwa mu napwa, mu si pimi; nu kuwona mu na wona, mu si woni:

15 Kolu monyo wa aba batu ku biba, ni jinjebe jawe ji ngu lamba ku pwani, ni maho yawe ba ma pfumile; kwa ku gireke ba nga wona ki maho yawe, bapwe ki jinjebe jawe, ba pime ki monyo wawe, ba bindugeje kambe, nyi ba hawulugise.

16 Aholu a katekile maho anu, kolu ma ngu wona; ni jinjebe janu, kolu ji ngupwa.

17 Kolu kilisine nyi ngu keni kwanu, ba profeti bangi ni batu ba nya nduda ba di halaja ku wona xilo mu xi wonago, ka ba xi wona; nu kupwa xilo mu xi pwago, ka ba xipwa.

18 Kabo pwayini lininganiso nya muswayeli.

19 Mutu a kupwa likana nya mbuzo, a si li pimi, *kabo* a ku boha nya ku bibe, a wande ugo ku swayedwego monyoni waye. Oyu kuye a nga swayedwa ba njila-tunu.

20 Nuyo a nga swayedwa malangani nya xiwindi, uyo kuye a pwago likana, kunukunu a li hake ku ku nengela;

21 Na ri mwalo kamba bakari kwaye, aholu a kale gipimwana; nu ku ku wuga ku caniseka nu ku putumela ki kota nya likana, a ku gumudwa nukunuku.

22 Nuyo a nga swayedwa mibani, uyo kuye a pwago likana; kugaraja nya litigo, ni mahangiso nya wurenda, a ku manya likana, a ku hamuka jimbewu.

23 Uyo a nga swayedwago mafuni nyo cambe, uyo kuye a pwago likana, a li pime; a belegago jimbewu kilisine, a ji wonekise, jimbe ki lizana, jimbe libande makumi ni likumi limwedo, jimbe makumi mararu.

24 Mumbe ninganiso a di wu beka mbeli kwawe, kuye, Mbuzo wa njajini u ngu ninganiswa ni mutu a nga swayela mbewu nyo cambe tembweni kwaye:

25 Aholu ni ba lade batu, nombo waye a dita a ku swayela miba kambe bakari nya mbewu, a ku hongola.

26 Aholu ni mi bugile mingi, yi ku belega jimbewu, kabo yi ku woneka miba kambe.

27 Xitumi xa mune nyumba
xa dita kwaye, kawo, Koma,
kwa swayela mbewu yadi te-
mbweni kwago kani? Yi na ni
miba kiginani?
28 A di kuye kwawe, Nombo
u girile ogu: xitumi xi ngu
kawo kwaye, U ngu jina hiya
mi wungejela kani?
29 Aholu a di kuye, Ne; mwe-
ndo ni mu ku wungeja miba mu
nga ku wula ni jimbewu nayo.
30 Ku na dande kwa kubili
kala kute kubwera: ki tepo
nya kubwere nyi na keni kwa
ba bweri, Ku hegula wungejani
miba, mu yi hunge sifunga ku
yi bisa: aholu wungejelani ji-
mbewu nyumbani yangu.

31 Mumbe ninganiso a ku wu
beka mbeli kwawe, kuye, Mbu-
zo wa njaji u ngu ningana ni
tanga nya sinapi, yi nga jegwa
ku mutu, a ku yi swayela te-
mbweni kwaye:
32 Yi ku dugwana furi ni ji-
mbewu jacabo; aholu ni yi da-
ndile, yi kongolo ni mwasi wa-
cabo, yi ku gira ximbo, kakuba
jinyoni ja njaji jite ji kale
matamuni kwaye.

33 Mumbe ninganiso a di wu
ganela kwawe; Mbuzo wa nja-
ji u ngu ningana ni mela, wu
nga jegwa ku nya mayi, ku a
wu siha wu gubini wu ku jipi-
mo jitaru, kala ku ku kumuka
kwacabo.
34 Exi xilo xa cabo Jesu a di
xi ganelela kwa mabandhla ki
maninganiso; ka ganela gilo
kwawe nya mba si maninga-
niso:
35 Kakuba ku tajiseke ku nga
ganeledwa ku mprofeti, kuye,
Nyi na tula likana langu ki
maninganiso; nyi na ganela
xilo xi sihidwego mu gigulejo-
ni nya litigo.

36 Kabo a ku ciya mabandhla,
a kuya nyumbani: bapizana
baye ba dita kwaye, kawo, Hi
embelejele ki li ninganiso nya
miba nya li tembwe.
37 A di haka kuye, Uyo a
swayelago jimbewu nyo cambe
ku Mwamana wa mutu;
38 Litembwe ki litigo; jimbe-
wu nyo cambe, aba ki bamana
ba mbuzo; miba ki bamana ba
nya ku biba;
39 Nombo a nga yi swayelago
ku Satani: hu bwera ki ma-
hegiso nya litigo; babweri ki
mangelosi.
40 Kabo abo kanga miba yi
wungejwago yi ku biswa ki
nilo; ku na ralo mahegiso-tunu
nya litigo.
41 Mwamana wa mutu a na
ruma mangelosi yaye, ma na
wungejela mbuzoni waye xilo
xacabo xi gumujisago, nawo
bacabo ba wonago,
42 Ma ba rinye gikoni nya
nilo: ku na ra nu ku ri mo ku-
lila nu kuhoja magwaha.
43 Kabo ba nya nduda ba na
ngangamela kanga lidambo
mbuzoni wa Babe wawe. Uyo
a ku ni jinjebe, a na pwe.

44 Mbuzo wa njaji u ngu ni-

ngana ni tomba yi sihidwego kabini; yi nga manwa ku mutu, a ku siha; ku ku nengela kwaye a ku hongola a ku rengisa kwacabo a ku nago, a ku renga ilo likabi.

45 Kambe, mbuzo wa njaji u ngu ningana ni mutu a ku mahungane a bwetago mapareli yadi:
46 Na manile lipareli limwedo li ku ni ntengo kongolo, a di ya rengisa kwacabo a nga ra na ri nago, a ku li renga.

47 Kambe, mbuzo wa njaji u ngu ningana ni likoga, li nga rinywa libimbini, li ku wungejela jifumbo jacabo:
48 Ni li tade, ba di li ndindela nya bambe; ba ku kala babaci, ba ku wungejela jadi xomboni, aholu ba di jujuga nya ku bibe.
49 Ku na ralo mahegiso-tunu nya litigo: mangelosi ma nata, ma kabanise ba nya ku biba, kwa ba nya nduda.
50 Ma na ba rinya gikoni nya nilo: ku na ra nu ku ri mo ku lila nu ku hoja magwaha.
51 Mu pimile exi xilo xacabo kani? ba di kawo kwaye, Inana.
52 A ku kuye kwawe, Kabo balobi bacabo ba nga girwa bapizana mbuzoni wa njaji ba ngu ningana ni mutu a ku mune nyumba, a pasago tombani kwaye xilo xipya ni sa gale.

53 A di pwa, Jesu na bejile aya maninganiso, a di kuga kabo.
54 Na ku boha litigoni laye a di ba hebuja Sinagogani yawe, kakuba ba di liwuga, baku kawo, Ku ta kebi ogu ku gengela kwa oyu mutu, neyi mitumo nya ciba?
55 Oyu kandi gyanana gya meseri kani? ni mayi waye ka ngu ranwa apwa Maria kani? ni bandi yaye, Jemesi, ni Josefa, ni Simoni, ni Judasi kani?
56 Ni ba ndoni baye, ba mwalo omu netu kani? Kuta kebi kwa oyu mutu exi xilo xacabo?
57 Ba di zangara kuye. Aholu Jesu a di kuye kwawe, Mprofeti u ngu rungujwa, sine tigoni kwawe, ni nyumbani kwaye.
58 Ka nga gira abo mitumo mingi nya ciba ku ku mba kolwa kwawe.

GIPIMO 14.

KIYO tepo Herodi pfumu a dipwa ki gidumo gya Jesu,
2 A di kuye kwa ba kacambo baye, Oyu ku Johani mu Bapatizi; u wugide kwa ba nya kufa: kabo abo eyi ciba yi ngu tuma bakari kwaye.
3 Kolu Herodi a di mu n'gola Johani, a ku mu hunga, a ku mu tela likotoni ki kota ya Herodia, mwangaji wa Filipi ndi yaye.
4 Kolu Johani a di kuye kwaye, Ka ku yeli u mu jege.
5 Na ku haja ku mu songa, a di taba libandhla, kolu ba di mu balela kanga mprofeti.

6 Aholu ni li bohile licigu nya
ku belegwe kwa Herodi, gyaka-
jana gya Herodia gya di hana
bakari kwawe, gi ku nengejisa
Herodi.
7 Kabo a ku gi ambela ku ku-
tanga ku gi ninga igyo gi na
ku lombago:
8 Igyo, ni gi pimisidwe ku
mayi waye, kuye, Nyibe aba
mbiyani gihungo gya Johani
mu Bapatizi.
9 Pfumu a di gira madidikana;
aholu ki kota nya matango ya-
ye, nawo ba kadego ba ku hoja-
tunu naye, a di laya gi ningwe;
10 A di ruma, a ku pila gihu-
ngo gya Johani kotoni.
11 Gihungo gyaye gya di re-
swa gyomboni, gi ku ningwa
gyakajana: gi ku yisa kwa
mayi waye.
12 Bapizana baye ba dita, ba
ku jega girumbi, ba ku mu
kembela; ba ku hongola kuya
ambela Jesu.

13 Jesu na *ku* pwide, a di
kuga abo ki ngalaba, a kuya
wulangani nya giwula eka:
mabandhla ni ma *ku* pwide,
ma di mu landisa ki mawundu
ma kuta *ki* jizantuni.
14 A di paga, a ku wona liba-
ndhla li kongolo, a di ba pwela
wuhinji, a ku hawulugisa ba
dwalago bawe.
15 Ni xi bohile xilambo, bapi-
zana ba dita kwaye, kawo,
Ulanga ki giwula, tepo yi
bindile; hongojisa mabandhla,
ma fela kuya jindangani, ma
ya ji rengela kuhoja.

16 Aholu Jesu a di kuye kwa-
we, Ka ba bweti ku hongola;
ba beni enu kuhoja.
17 Ba ku kawo kwaye, Aba
hi na ni libande mikati basi, ni
jinjanji jimbili.
18 A di kuye, Resani aba
kwangu.
19 A ku laya mabandhla ma
kale babaci bacani nya mwasi;
a ku jega mikati nya libande,
ni jinjanji jimbili, na ku keja
njajini, a di buzisa, a ku pfe-
rula, a kuninga mikati bapi-
zana, bapizana ba ku ninga
mabandhla.
20 Ba di hoja bacabo, ba ku
tajiswa: ba ku rola ugo ku
nga calago nya xipandiyana,
likumi nya xitandi ni xitandi
xibili ni xi tade.
21 Aba ba nga hoja a di li-
bande makumi mazana nya
bama, ni ba si baledwi ba nya-
mayi ni xanana.

22 Kunukunu a di laya ba-
pizana ba bele ngalabani, ba
hongole mbeli kwaye catugo,
kala a ku hongojisa maba-
ndhla.
23 Na hongojisile mabandhla,
a di ya gigomoni oka ku lo-
mba: ni xi bohile xilambo, a
da ri abo oka.
24 Aholu ngalaba a di yi ri
bakari nya libimbi, yi ku cani-
swa ki mabimbi; kolu lipubo
la di si jumeli.
25 Ki tepo nya mu kaleli nya
mana nya wucigu a dita kwa-
we, na hu gimbila bacani nya
libimbi.

26 Bapizana baye ni ba ku
mu wona na ku gimbila bacani
nya libimbi, ba di caniseka,
kawo, Ki mewji; ba ku lila ku
ku taba.
27 Aholu nukunuku Jesu a
di regera kwawe, kuye, Tiyani;
keni; mu nga tabi.
28 Petro a di mu haka kuye,
Pfumu, ra na ri uwe, nyi
ambele nyite kwago ku bacani
nya mati.
29 A ku kuye, Delu. Petro a
di ciga babaci ki ngalabani, a
ku gimbila bacani nya mati,
kuta kwa Jesu.
30 Aholu na ku wona lipubo,
a di taba; na nga ku pela ku
rika, a di lila, kuye, Pfumu,
nyi banyise.
31 Nukunuku Jesu a di tawu-
luja gyanja gyaye, a ku mu
n'gola, a ku kuye kwaye, Uwe
nya ku kolwe ku dukwana, ku
kolwi kiginani?
32 Ni ba yide kilela ngalabani,
lipubo la di degula.
33 Aba ba nga ra ni ba ri nga-
labani ba di mu runguja, ka-
wo, Kilisine uwe u Mwamana
wa Nungungulu.

34 Ni ba catugile, ba di boha
tigoni, kwa Genesareta.
35 Bama ba uwo wulanga ni
ba mu tide, ba di rumela wu-
langani wa cabo, ba ku resa
kwaye bacabo ba nga ra ni ba
ku dwala;
36 Ba ku mu sengelejela ba
pare coka nya nganju yaye
basi: bacabo ba nga para ba di
hawulugiswa.

GIPIMO 15.

KABO kwa dita kwa Jesu
ba Farisi ni balobi ni ba
kuta ki Jerusalema, kawo,
2 Bapizana bago ba ngu dica
makalelo ya bagale kiginani?
kolu ka ba hambi manja yawe
ni ba ku hoja nkati.
3 A di haka a ku kuye kwa-
we, Kiginani mu dicago milayo
ya Nungungulu ki kota nya
makalelo anu?
4 Kolu Nungungulu a di ku-
ye, Runguja nyehe wago ni
mayi wago: kambe, Uyo a ga-
nelago nya ku bibe ku nyehe
waye ambari mayi waye, a na
fe ku kufa.
5 Aholu enu mu ngu kenu,
Uyo a na ku kuye kwa nyehe
waye ambari mayi, Ugo u nga
haja ku ku mana keni, ku ni-
ngedwa *kwa Nungungulu;*
6 Ka na runguja nyehe waye.
Mu girele nayo wa Nungungu-
lu a si gilo ki makalelo yanu.
7 Enu xipfajejeli, Isaya a di
profeta kwadi kwanu, kuye.
8 Aba batu ba ngu nyi ru-
nguja ki xihofu xawe; aholu
monyo wawe weyo hwinjo
neni.
9 Aholu ba ngu nyi runguja
mahala, ba ku hebuja mihe-
bujo yawe mi ku milayo ya
batu.

10 A di rana kwaye libandhla,
a ku kuye kwawe, Pwayini,
mu pime:
11 Kandi ugo ku belago ka-
nani ku bibisago mutu; aholu

ugo ku pagago ku kanani, ku-
go ku bibisago mutu.
12 Kabo kwa dita bapizana,
ba ku kawo kwaye, U ngu jiti
kuwe ba Farisi ba di zanga-
ri, ni ba pwide ogu kuganela
kani?
13 Aholu a di haka kuye, Ko-
li wacabo wa sa yadwago ku
Babe wangu wa njajini, a na
ku wudwa.
14 Ba diceni: ki ba ndindi
ba kuxikumu. Gikumu gi ku
ndinda gikumu, xi na tegela
palani xa xibili.
15 Petro a di haka a ku kuye
kwaye, Hi embelejele ki giwo-
nekiso.
16 A di kuye, Nenu ka mu si
ku pimi kani?
17 Ka mu pimi nyo kenu,
kwacabo ku belago kanani ku
ngu binda kuye mu girumbu-
ni, ku pagiswe babanje kani?
18 Aholu xilo xi pagago ki
likana xi nguta ki monyoni;
xi ngu bibisa mutu.
19 Kolu ki monyoni ku ngu
paga mahingihejo nya ku bibe,
ku songa, ku remba, muhoro,
wubafa, kutanga malipa, nu
kuruga:
20 Exi ki xilo xi bibisago mu-
tu: aholu ku hoja ki manja
ma sa hanjwago ka ku bibisi
mutu.

21 Jesu a di paga, a kuya ma-
yigoni ya Tire ni Sidoni.
22 Keja, nyamayi nya mu
Kenani a dita kayo malanga, a
ku lila, kuye, Nyi pwele wuhi-
nji, Pfumu, uwe mwamana wa
Davida, gyakajana gyangu gi
zangarisidwe nguju ku Satani.
23 Aholu ka mu haka ne ki
likana limwedo Bapizana baye
ba dita, ba ku mu sengelejela,
kawo, Mu hongojise; kolu u
ngu hi lilela.
24 Aholu a di haka kuye, Nya
di rumedwa kwa jimvutana ji
jimedego ja nyumba ya Israeli
basi.
25 Aholu a dita a ku mu ru-
nguja, kuye, Pfumu, nyi pase.
26 A di haka kuye, Ka ku
yeli ku jega nkati wa xanana
a rinyedwe jimbwana.
27 Aholu a di kuye, Ina, Pfu-
mu: aholu ni jimbwa ji ngu
hoja xipandiyana xi tegago ba
meza-tunu ya mune wawe.
28 Kabo Jesu a di haka a ku
kuye kwaye, Nya mayi, ku
kolwa kwago ku kongolo: ku
na girwe kwago kanga ku ha-
laja kwago. Gyakajana gya-
ye gya di hawulugiswa kiyo
tepo.
29 Jesu na ku kuga abo, a di
boha bafubi ni libimbi la Ga-
lile, a kuya gigomoni, a ku
kala abo.
30 Kwa dita kwaye maba-
ndhla ma kongolo, ma ku ni
xigoha, ni xikumu, ni xipu-
mbu, ni ximbumburuka, ni ba-
mbe bangi, ba ku ba beka ba-
baci ba migondo-tunu kwaye;
a ku ba hawulugisa:
31 Kakuba libandhla la di
liwuga, ni ba wonile jimbebebe
ji ku regera, ni ximbumburuka
xi ku banyiswa, xigoha xi ku
gimbila, ni xikumu xi ku wo-

na: ba ku runguja Nungungu-
lu wa Israeli.

32 Jesu a di rana kwaye bapi-
zana baye, kuye, Nyi na nu
wuhinji ni libandhla, kolu ba
kade neni macigu mararu ni ba
ri mwalo gilo nya ku hoje: ka
nyi na ba hongojisa ni ba ku ha-
la, mwendo ba nga jima njilani.
33 Bapizana ba di kawo kwa-
ye, Hi na mana ebi mikati
mingi wulangani nya giwula,
ku tajisa libandhla li kongolo
nyo rati?
34 Jesu a di kuye kwawe, Mu
na ni mikati mingani? Ba di
kawo, Libande ni mibili, ni
jinjanji ji dugwanana.
35 A di laya libandhla ku kala
babaci mafuni;
36 A ku jega mikati yi ku
libande na mibili ni jinjanji;
a ku lomba a ku pila, a ku ni-
nga kwa bapizana, ni bapizana
kwa mabandhla.
37 Ba ku hoja bacabo, ba ku
kura: ba ku rola xipandiyana
xi nga calago, libande xitandi
ni xitandi xibili ni xi tade.
38 Awo ba nga hojago a di
makumi mana mazana bama,
ba si baledwi ba nyamayi ni
xanana.
39 A ku hongojisa mabandhla,
a ku bela ngalabani, a ku boha
tigoni la Magadeni.

GIPIMO 16.

BA Farisi ni ba Sadusi ba
dita, ni ba ku mu xenga
ba ku mu lomba a wonekise
giwonekiso gya njajini.
2 A di haka a ku kuye kwa-
we, Xilambo, mu ngu kenu,
Ku nagya: kolu njaji yi ngu
fubila.
3 Ni jimindu, Yi *na*wa muhu-
no: kolu njaji yi ngu fubila yi
ku gira pfurapfura. Mu ngu
jiti ku wona kobe nya njaji;
aholu ka mu na *wona* xiwone-
kiso nya jitepo.
4 Gitukulwana nya ku bibe gi
rembago gi ngu bweta giwone-
kiso; gimwalo giwonekiso gi
na ku ningwago kwaye, sine
giwonekiso gya Jona. A ku ba
ciya, a ku hongola.

5 Bapizana ba di boha catugo
ba di hangwa kujega nkati.
6 Jesu a di kuye kwawe, Ge-
ngelani mu tabe mela wa ba
Farisi ni ba Sadusi.
7 Ba di ganela bakari kwawe,
kawo, Ka ha jega nkati.
8 Jesu na ku jiti a di kuye,
Enu ba nya kukolwa ku du-
gwana, mu ngu ganela kigi-
nani bakari kwanu, kolu mu
ku mwalo nkati?
9 Ka mu si ku pimi, ka mu
hingiheji libande mikati ya li-
bande makumi mazana, ni xi-
tandi xingani mu nga rolago?
10 Ni libande mikati ni mikati
mibili nya makumi mana ma-
zana, ni xitandi xingani mu
nga rolago?
11 Ka mu pimi kiginani kenu
ka nya regera kwanu ki nkati?
Aholu gengelani mela wa ba
Farisi ni ba Sadusi.
12 Kabo ba di pima kawo ka
ba ambela ku gengela mela wa

nkati, aholu kuhebuja kwa ba
Farisi ni ba Sadusi.

13 Jesu na bohile tigoni kwa
Kesaria Filipi, a di wujisa ba-
pizana baye, kuye, Batu ba
ngu kawo Mwamana wa mutu
kumani?
14 Ba di kawo, Bambe *kawo*
ku Johani mu Bapatizi; ba-
mbe, Elija: ni bambe, kawo,
ku Jeremiah, mwendo ku mu-
mbe wa baprofeti.
15 A di kuye kwawe, Aholu
enu mu ngu kenu keni mani?
16 Simoni Petro a di haka
kuye, Uwe u Kristu, Mwama-
na wa Nungungulu a banyago.
17 Jesu a di haka kuye kwa-
ye, U katekile uwe, Simoni
Bar-Jona: kolu nyama ni no-
ba ka ya nga ku wonekisa
kwago, aholu Babe wangu a
ku mo njajini.
18 Karalo nyi ngu keni kwa-
go, kuwe Petro, ni bacani kwa
egi giwindi nyi na baha liba-
ndhla langu; ni jinyangwa ja
Hadesi ka ji na li pala.
19 Nyi na ninga kwago jipfu-
ngulo nya mbuzo wa njaji:
nugo u na ku ku hungago ma-
funi ku na hungwa njajini:
nugo u na ku ku culago ma-
funi ku na cudwa njajini.
20 Kabo a di laya bapizana
kuye ba nga ambeli mutu ka-
wo kuye Kristu.

21 Ku kuga kwa iyo tepo Jesu
a di pela ku wonekisa kwa ba-
pizana baye, kuye a kuya Je-
rusalema, a na caniswa xilo
xingi ki bagale ni bapristi ba
kongolo ni balobi, a songwe,
ki licigu nya mararu a wuswe.
22 Petro a di mu jega, a ku
pela ku mu himbeja, kuye, Ku
na kale hwinjo nago, Pfumu:
ogu gima ka ku na girwa kwa-
go.
23 Aholu a di tendegeja, a ku
kuye kwa Petro, Kala hwane
kwangu uwe, Satani: u gihu-
ru kwangu: kolu ku teli kota
ki xilo xa Nungungulu, aholu
ki xilo xa batu.
24 Kabo Jesu a di kuye kwa
bapizana baye, Mutu a kuta
kwangu, a na ji dice, a jege
gipambano gyaye, a nyi la-
ndise.
25 Kolu uyo a na ku hingihe-
jago ku banya kwaye a na ku
jimeja: nuyo a na ku jimejago
ku banya kwaye ki kota yangu
a na ku mana.
26 Kolu ku na mu pasejela
mutu ginani, a ku mana litigo
lacabo, a ku jimeja kubanya
kwaye? mutu a na ninga gina-
ni ku renga ku banya kwaye?
27 Kolu Mwamana wa mutu
a nata wufumuni wa Nyehe
waye ni mangelosi yaye; kabo
a na ningela kwa uyo mutu
kanga mitumo yaye.
28 Kilisine nyi ngu keni kwa-
nu, Bomo bambe ba emilego
ada, ba na ku ne kupwa kufa,
kala ba ku wona Mwamana wa
mutu na kuta mbuzoni waye.

GIPIMO 17.

HWANE kwa macigu nya
libande na limwedo Jesu

a di jega naye Petro, ni Jame-
si, ni Johani ndi yaye, a ku ba
resa gigomoni nyo lape ni bari
woka:
2 A di bindugejwa ki gyimbe
gyemo mbeli kwawe: kobe
yaye ya di ngangamela kanga
lidambo, ni jinganju ja ya je di
aga kanga ku safa.
3 Keja, kwa di woneka kwa-
we Mosi ni Elija ni ba ku regera
naye.
4 Petro a di haka, kuye kwa
Jesu, Pfumu, ku kwadi ni hi ri
aba: wa ku jina, nyi na gira aba
matabenekeli mararu; limbe li
gire lago, limbe li gire la Mosi,
limbe li gire la Elija.
5 Na nga ku regera, keja, lipfi
nya kwage la di ba sihaja: ke-
ja, likana ni li kuta ki lipfini,
kuye, Oyu ku Mwamana wangu,
a halajidwego, nyi nengelago
kuye; mu pweni.
6 Bapizana ni ba li pwide, ba
di tega ki kobe yawe, ba di taba
nguju.
7 Jesu a dita a ku ba para
kuye, Wugani, mu nga tabi.
8 Ni ba ku kuseja maho yawe,
ka ba nga wona mutu, ku Jesu
basi.

9 Ni ba ku relela ku mu gigo-
moni, Jesu a di ba laya, kuye,
Mu nga ambeli mutu giwone-
kiso, kala Mwamana wa mutu
a ku wuswa kwa ba fudego.
10 Bapizana baye ba ku mu
wujisa, kawo, Balobi ba ngu
ganela kiginani kawo Elija a
nata ku hegula?
11 A di haka kuye, Elija a
nata kilisine, a na wuyisa xilo
xacabo:
12 Aholu Nyi ngu keni kwa-
nu, Elija u jude, ka ba nga
muti, aholu ba di gira kwaye
kwacabo ba nga ku halajago.
Karalo Mwamana wa mutu a
na caniswa kawo.
13 Kabo bapizana ba di pima
upwa a di ganela kwawe ku
Johani mu Bapatizi.

14 Ni ba bohile mu libandhla-
ni, kwa dita kwaye mutu, na ku
noga kwaye, a di kuye,
15 Pfumu, gira wuhinji kwa
mwamana wangu: kolu u na
ni gicira, u ngu caniseka nguju:
kolu u ngu tegela niloni jitepo
jingi, ni ji tepo jingi u ngu
tegela matini.
16 Nya di mu resa kwa bapi-
zana bago, ba di ba si koji ku
mu hawulugisa.
17 Jesu a di haka kuye, Gitu-
kulwana gi ku mwalo ku ko-
lwa gi ndeyilego, nyi na kala
nenu kute lini? Nyi na hunisa
kala lini? Mu reseni omu kwa-
ngu.
18 Jesu a di mu himbeja;
lidemoni li ku paga kwaye:
gikwatana gya di hawulugiswa
kiyo tepo.
19 Kabo ba dita bapizana kwa
Jesu ni ba ri woka, kawo, Ka
hi di na ku li dusa etu kigina-
ni?
20 A di kuye kwawe, Kolu ku
kolwa kwanu ku dukwanana:
kolu kilisine nyi ngu keni kwa-
nu, Mwa ku gira nu mu ri nu
ku kolwa kanga tanga nya si-

napi, mu na kenu kwa egi gi-
gomo, Kuga aba uye kwa wule
wulanga, gi na kuga; gi mwa-
lo gilo gi na ku ne ku girwa
kwanu.

22 Na ba kade Galile, Jesu a
di kuye kwawe, Mwamana wa
mutu a na ningedwa manjani
ya batu;
23 Ba na mu songa, a wuswe
ki licigu nya mararu. Ba di
caniseka nguju.

24 Na ba bohile Kapernaume,
awo ba nga hakago gipandi
xekeli ba dita kwa Petro, kawo,
Muhebuji wanu ka libi gipande
xekeli kani?
25 A di kuye, Ina. Na bede
nyumbani, Jesu a di ganela
kwaye ku hegula, kuye, U ngu
hingiheja ginani, Simoni? Ji-
pfumu ja mafu, ji ngu haka
kwamani kupo nu ku libwa?
kwa bamana baye, mwendo
kwa bapfumba?
26 Na de kuye, Kwa bapfu-
mba, Jesu a di kuye kwaye,
Kabo abo bamana ba cudwe.
27 Aholu, mwendo hi nga ba
gumujisa, inda linene, u rinye
gilowo, n'gola njanji yi na ku
tago ku hegula-tunu; nu tude
likana laye, u na mana xekeli:
yi jege, u yi ningele kwawe eni
nuwe.

GIPIMO 18.

KIGYO gipimo ba di boha
bapizana kwa Jesu, kawo,
Kumani a ku kongolo mbuzoni
wa njaji?
2 A di rana kwaye gyanana
gi dukwana, a ku mu beke
bakari kwawe,
3 Kuye, Kilisine nyi ngu keni
kwanu, Sine mwa ku bindu-
geja, mu kale kanga xanana xi
dukwanana, ka mu na bele
mbuzoniwa njaji.
4 Uyo a na ku ji solisago ka-
nga egi gyanana gi dukwana,
kuye kongolo mbuzoni wa nja-
ji.
5 Uyo a hakago gyanana gi-
mwegyo nya ku rati ki lina
langu u ngu haka eni.
6 Aholu uyo a na ku girago
moyo wa aba ba dukwana ba
kolwago keni a ndeyege, ku mu
cambele giwindi gi kongolo nya
ku cinde gi hungwe tamoni
kwaye, a rikiswe nondwani nya
libimbi.
7 Ugo tigoni ki kota nya xilo
nya ku gumujise! kolu xilo nya
ku gumujise xi fela kuta; aho-
lu u nago uyo mutu gilo nya
ku gumujise gi tago naye!
8 Gyanja gyago mwendo ngo-
ndo wago kwa ku ku gumujisa,
ku pile, u ku jimeje kwago: ku
ku cambede u bele ku banyani
nu ri gimbumburuka ambari
nu ri gigoha, ku na ni ku ba nu
ri ni manja mabili ni migondo
mibili u rinywe niloni nya ku
pinduke.
9 Liso lago la ku ku gumuji-
sa, li homole, u li jujuge kwa-
go: ku ku cambede u bele ku
banyani ni liso limwedo, ku
na ni ku ba nuri ni maho ma-
bili u rinywe Gehena nya nilo.
10 Kejani mu nga kanyi na

moyo wa aba badukwana; ko-
lu nyi ngu keni kwanu, njaji-
ni mangelosi yawe ma ngu
wona jitepo jacabo kobe ya
Babe wangu a kumo njajini.
12 Mu ngu hingiheja karini?
mutu na ri ni lizana nya ji-
mvuta, mweyo yawe yi ku
ndeya, ka ji ciyi ji ku libande
makumi ni makumi mana ni
libande na jina aye xigomoni,
a bwete iyo yi ndeyilego kani?
13 Mwando a ku yi mana, ki-
lisine nyi ngu keni kwanu, u
ngu nengela kiyo ku ku binda
nya libande makumi ni maku-
mi mana ni libande na jina ji
nga ne ku ndeya.
14 Karalo kandi ku halaja
kwa Babe wanu a ku mo nja-
jini, kakuba kufe moyo wa
aba ba dukwana.

15 Ndi yago a ku ku bibisa,
inda, u ya mu wonisa kuona
kwaye nuri naye eka: a ku
kupwa, u mu manile ndi yago.
16 Aholu a mba kupwa, jega
nago moyo mwendo babili, ka-
kuba kanani kwa ba kustu-
munyu babili mwendo bararu
magana a cabo madandiswe.
17 A ku bomba ku bapwa, ku
ambela libandhla: a ku bomba
kupwa libandhla, a na kale
kwago kanga wa Mayigo ni
mu hengisi.
18 Kilisine nyi ngu keni kwa-
nu, Ixo xilo mu na ku xi
hungago mafuni xi na hungwa
njajini: nixo xilo mu na ku
xi culago mafuni xi na cudwa
njajini.

19 Kambe nyi ngu keni kwa-
nu, babili kwanu ba ku jume-
lana ki gilo mafuni ba ku gi
lomba, ba na giredwa ku Babe
a ku mo njajini.
20 Kolu abo babili mwendo
bararu ba tombanago ki lina
langu, nyi wabo neni bakari
kwawe.

21 Kabo a dita Petro, a di
kuye kwaye, Pfumu, ndi ya-
ngu a na nyi bibisa jitepo
jingani, nyi ku mu diceja? li-
bande jitepo ni jitepo jimbili
kani?
22 Jesu a di kuye kwaye, Ka
nyi ngu keni kwago, Kala ku
gire libande na kubili; aholu,
Kala ku gire libande makumi
ni makumi mabili kala libande
na jimbili kambe.
23 Kabo mbuzo wa njaji u
ngu ninganiswa ni pfumu, yi
nga halaja ku landisana ni
xitumi xaye.
24 Na ku hegula ku landi-
sana, mumbe a di reswa kwa-
ye, a ku ni nandu kwaye lizana
nya mazana nya matalenta.
25 Aholu na ri mwalo gilo
nya ku libe, pfumu yaye ya di
laya kuye gi na rengiswe, ni
mwangaji waye, ni xanana,
nugo kwa cabo a nga ra na ri
nago, ku gire kuliba.
26 Kabo gitumi gi ku tega
babaci gi ku yi kozela, kuye,
Pfumu, nyi hunisele, nyi na
ku liba kwacabo.
27 Pfumu ya igyo gitumi, ni
yi gi pwede wuhinji, ya di mu
cula, yi ku mu diceja nandu.

28 Aholu igyo gitumi gya di
paga, gi ku ya mana gimbe
gitumi gi kwawe, gi ku ni na-
ndu kwaye lizana ji xapawu:
gi ku gi n'gola gi ku gi jega
ku tamoni, kuye, Liba nandu
wago.
29 Kabo gitumi gi kwawe gya
di tega babaci gi ku mu senge-
lejela, kuye, Nyi hunisele nyi
na ku liba.
30 Ka jumela; aholu a di ya
a ya mu tela kotoni, kala a ku
liba ku nga calago.
31 Xitumi xi kwawe ni xi
wone ogu ku nga girwago, xa
di gira madidikana nguju, xa
dita xi ku ambela pfumu yawe
kwa cabo ku nga girwago.
32 Kabo pfumu yaye ya di
mu rana, kuye kwaye, Uwe
gitumi nya ku bibe, nyi ku di-
cejile uyo nandu wa cabo, ko-
lu u nga nyi sengelejela.
33 Nwa sa gi pwela wuhinji
nuwe gitumi gyi kwanu kani,
kanga eni nyi nga ku pwelago
wuhinji uwe kani?
34 Pfumu yaye ya di zangari,
yi ku gi ningela kwa bacanisi,
kala gi ku liba kwacabo ku
nga calago.
35 Karalo Babe wangu a ku
mo njajini a na gira kwanu,
mwa mba ba diceja bandi ya-
nu bacabo ki myonyo yanu.

GIPIMO 19.

ADIPWA, Jesu na bejile
aya magana, a di kuga
Galile, a ku boha tigoni kwa
Judia catugo kwa Jordani.
2 Mabandhla ma kongolo ma
di mu landisa a ku ba hawulu-
gisa umo.

3 Kwa dita kwaye ba Farisi,
ba ku mu xenga, kawo, ku
ngu yela *mutu* a hule mwa
ngaji waye ki milandu yacabo
kani?
4 A di haka kuye, Ka mu si
ku hebuli kani, apwa uyo a
nga *ba* gira ku hegula-tunu a
di ba gira mwama ni mwa-
ngaji,
5 Kuye, Ki kota nya egi
mwama a na ciya nyehe waye
ni mayi waye, a bandamele
kwa mwangaji waye; aba ba
babili ba na kala nyama mwe-
yo?
6 Karalo kandi babile kambe,
aholu ba nyama mweyo. Ka-
bo ugo gu canganisidwego ku
Nungungulu, ku nga kaxedwi
ku mutu.
7 Ba di kawo kwaye, Kiginani
Mosi a nga laya ku ninga lida-
ngalila nya ku kabane, nu ku
mu hula?
8 A di kuye kwawe, Ku ku
sinda kwa myonyo yanu Mosi
a na ku jumela ku hula bagaji
banu: aholu ku kuga ba ku
hegula-tunu ku kwa nga ralo.
9 Nyi ngu keni kwanu, Uyo
a na ku hulago mwangaji wa-
ye, na si mu huli ku ku remba,
a lowole mumbe, u ngu remba:
nuyo a mu lowolago na hudwe
u ngu remba.
10 Bapizana ba di kawo kwa-
ye, Kwa ku ralo mwama ni
mwangaji waye, kandi kwadi
ku jega mwangaji.

11 Aholu a di kuye kwawe,
Batu bacabo ka ba na ku haka
ogu ku ganela, aholu awo kuni-
ngidwego kwawe.
12 Kolu bomo ba tenidwego,
ba nga belegwa karalo ku mu
gi rumbeni kwa mayi wawe:
bomo na ba ba tenidwego, ba
nga tenwago ki batu: bomo na
ba ba tenidwego ba ji tenilego
ki kota nya mbuzo wa njaji.
Uyo a ku ni ciba nya ku ku
hake a na kuhake.

13 Kabo kwa di reswa kwaye
xanana xi dukwanana, a fela
ku beka manja yaye bacani
kwawe, a lombe: bapizana ba
di ba himbeja.
14 Aholu Jesu a di kuye, Ju-
melani xanana xi dukwanana,
mu nga xi himbeji, kuta kwa-
ngu: kolu mbuzo wa njaji ku
wa ba nya ku ralo.
15 A di beka manja yaye ba-
cani kwaye, a ku kuga abo.

16 Keja, mumbe a dita kwaye
kuye, Muhebuji, ki gilo muni
nya ku cambe nyi na ku gira-
go, nyi fela ku mana ku banya
nya ku pinduke?
17 A di kuye kwaye, U ngu
nyi wujisa kiginani kugo ku
cambago? wabo moyo a cambi-
lego: aholu wa ku halaja ku
bela ku banyani, parisa milayo.
18 A di kuye kwaye, Webi?
Jesu a di kuye, U nga songi,
U nga rembi, U nga bi, U nga
giri kustumunyu nya malipa,
19 Runguja nyehe wago ni
mayi wago: kambe, U na ha-
laja uwakilego naye kanga uwe
mune.
20 Lijaha la di kuye kwaye,
Xacabo exi xilo nyi xi hingihe-
jile: nyi nga ku bweta ginani
kambe?
21 Jesu a di kuye kwaye, U
fela ku bejela, inda, u rengise
u ku nago, u ninge ji kulungu,
u na mana wurenda njajini:
ute, u nyi landise.
22 Aholu lijaha ni li pwide ku
ganela, la di hongola ni madidi-
kana: kolu a da ri moyo a ku
ni tomba yingi.

23 Jesu a di kuye kwa bapi-
zana baye, Kilisine nyi ngu
keni kwanu, ku ngu sinda a
fumilego a bele mbuzoni wa
njaji.
24 Kambe nyi ngu keni kwa-
nu, ku ngu bebuga kameli yi
tsemakanye libangani nya ci-
ngano, ku na ni ku ba mutu a
fumilego a bele mbuzoni wa
Nungungulu.
25 Bapizana ni ba ku pwide,
ba di liwuga nguju, kawo,
Kumani a na ku banyiswago?
26 Jesu na ku *ba* keja a di
kuye kwawe, Kwa batu egi ka
ba koji ku gira; aholu kwa
Nungungulu xilo xa cabo u
ngu xi koja.

27 Kabo Petro a di haka kuye
kwaye, Keja, Etu hi cide kwa-
cabo, hi ku landisa uwe; hi na
mana ginani?
28 Jesu a di kuye kwawe,
Kilisine nyi ngu keni kwanu,
Enu mu nyi landisilego, ku be-

legwani kambe abo Mwamana
wa mutu a na ku kalago ba
gikalo-tunu nya wufumu wa-
ye, nenu mu na kala ba xikalo-
tunu nya likumi ni xibili, mu
tande jifumbo nya likumi na
jimbili ja ba Israeli.
29 Bacabo ba ciyilego jinyu-
mba, mwendo bandi yawe,
mwendo bandoni bawe, mwe-
ndo nyehe, mwendo mayi,
mwendo xanana, mwendo ma-
yigo, ki kota nya lina langu,
ba na hakiswa ki lizana, ba
na mana ku banya nya ku
pinduke.
30 Aholu bangi ba nya ku
hegisa ba na kala ba nya ku
hegula; ni ba nya ku hegula
ba ku ba nya ku hegisa.

GIPIMO 20.

KOLU mbuzo wa njaji u
ngu ningana ni mutu a
ku *mune* nyumba, a nga paga
ni jimindu ji kongolo a ku
bweta xitumi kutuma tembwe-
ni kwaye.
2 Na jumelane ni xitumi ki
xapawu licigu, a di ba yisa te-
mbweni kwaye.
3 A ku paga ki ora nya kura-
ru, a di wona bambe ni ba
emile wulangani nya ku rengi-
se ba si giri gilo;
4 A di kuye kwawe, Indani
nenu tembweni, nugo ku ca-
mbago nyi na mu ninga. Ba
ku hongola njila yawe.
5 A di paga kambe ki ora nya
libande na mweyo ni libande
na jina a ku gira karalo.
6 Ki *ora* nya likumi na mwe-
yo a di paga, a ku manà ba-
mbe ni ba emile; a ku kuye
kwawe, Kiginani mu emilego
aba licigu lacabo mu si tumi
gilo?
7 Ba di kawo kwaye, Kolu u
mwalo mutu a hi bwetago. A
di kuye kwawe, Indani nenu
kambe tembweni.
8 Ni xi bohile xilambo, mune
litembwe a di kuye kwa gigela
gyaye, Rana xitumi, u xi libe
kuliba kwawe, u hegule kwa
ba nya ku hegisa u hegise kwa
ba nya ku hegula.
9 Ni ba bohile awo ba nga
rąnwa ki ora nya likumi na
mweyo, ba di haka bacabo xa-
pawu.
10 Ni ba bohile ba nya ku
hegula, ba di hingiheja kawo
ba na haka nguju, nawo ba di
haka bacabo xapawu.
11 Ni ba yi hakile, ba di gu-
ngula ki mune nyumba,
12 Kawo, Aba ba nya ku he-
gisa ba tumile ora mweyo *basi*,
u ba ninganisile netu, hi nga
rwalago ndwalo nya licigu ni
li hani nya ku bise.
13 Aholu a di haka moyo wa-
we kuye, Nongo, ka nyi ku
bibisi gilo: kwa nga jumelana
neni ki xapawu kani?
14 Jega ugo ku ku kwago,
uye njila yago; ku ku halaja
kwangu ku ninga kwa oyu
nya ku hegise, kanga kwago.
15 Ka ku yeli nyi gire ku
halaja kwangu ki kwangu ka-
ni? liso lago li bibile, kolu nyi
cambilego kani?
16 Karalo ba nya mahegiso

ba na kala ba nya ku hegula
ni ba nya kuhegula, ba nya
mahegiso.

17 Jesu na nga ku gwela
kuya Jerusalema, a di jega ba
nya likumi ni babili pubo, nji-
lani a di kuye kwawe,
18 Kejani, hi ngu ya Jerusa-
lema; Mwamana wa mutu a
na ningedwa kwa bapristi ba
kongolo ni balobi; ba na mu
ningela kufani,
19 Ba na mu ningela kwa ba
nya Mayigo ku mu hega, nu
ku mu beta, nu ku mu koko-
tela: ki licigu nya mararu a
na wuswa.

20 Kabo kwa di boha kwaye
mayi wa bamana ba Zabedi ni
bamana baye, a ku *mu* kozela,
a ku mu wujisela gilo nyo kari.
21 A di kuye kwaye, U ngu
halaja ginani? A di kuye kwa-
ye, Laya kakuba aba ba mana
bangu babili ba kale, mumbe
ku nya mugyo kwago, mumbe
ku nya mbade kwago, mbu-
zoni wago.
22 Aholu Jesu a di haka kuye,
Ka mu kuti ogu mu ku lomba-
go. Mu na ni ciba nya ku
sele koko nyi na ku yi selago
kani? Ba di kawo kwaye, Hi
na ni ciba.
23 A di kuye kwawe, Kilisine
koko yangu mu na yi sela:
aholu ku kala nya mugywe
kwangu, ni nya mbade *kwa-
ngu*, kandi kwangu ku ninga,
aholu ku *kwawe* ba ku cambi-
sedwego ku Babe.
24 Ba nya likumi ni ba ku
pwide, ba di zangari ki bandi
yawe babili.
25 Aholu Jesu a di ba rana
kwaye, a ku kuye, Mu ngu
jiti nyo kenu jipfumu ja ba
nya Mayigo ji ngu ma fuma
bacani kwawe, ni ba kongolo
bawe ba na ni ciba bacani
kwawe.
26 Ka ku na ralo bakari kwa-
nu: aholu uyo a na ku kalago
kongolo bakari kwanu a na
gira gitumi gyanu;
27 Nuyo a na ku kalago nyo
hegule bakari kwanu a na kala
gitumi gyanu:
28 Kanga Mwamana wa mutu
ka tela ku tumedwa, aholu ku
tuma, nu ku ninga kubanya
kwaye ku gire gilibejo nya
bangi.

29 Ni ba ku paga ki Jeriko,
libandhla li kongolo la di mu
landisa.
30 Keja, xikumu xibili ni xi
kade njilani, ni xi pwide apwa
Jesu u ngu binda, xa di rana,
kawo, Pfumu, hi pwele wuhi-
nji, uwe mwamana wa Davida.
31 Libandhla la di ba himbe-
ja, ba fela ku degula: aholu ba
di rana nguju, kawo, Pfumu,
hi pwele wuhinji, uwe mwa-
mana wa Davida.
32 Jesu a di ema, a ku ba
rana, a ku kuye, Mu ngu ha-
laja nyi gire ginani kwanu?
33 Ba di kawo kwaye, Pfu-
mu, hi ngu halaja maho yatu
ma tudwe.
34 Jesu, na ba pwede wuhinji,

a di para maho yawe: nuku-
nuku ba di wona ba ku mu
landisa.

GIPIMO 21.

NI ba hijimede Jerusalema,
ba di boha Betfage, gigo-
moni gya ma Olive, Jesu a di
ruma bapizana babili,
2 Kuye kwawe, Indani nda-
ngani nya ku pi mane nenu,
mu na mana buru ni yi hungi-
dwe, ni liroliyana nayo: *ji* cu-
leni; mu *ji* rese omu kwangu.
3 Mwendo mumbe a ku ga-
nela gilo kwanu, mu na kenu,
Pfumu yi ngu ji bweta; a na
ji ruma kunukunu.
4 Olu ogu ku giridwe, ku fela
ku tajisega ugo ku nga gane-
ledwa ku mprofeti, kuye,
5 Ambelani nyamayana wa
Zioni, Keja, Pfumu yago yi
nguta kwago, Yi ngu rula, yi
kilede ba buru-tunu, ni liroli-
yana liroliyana nya buru.
6 Bapizana ba di hongola, ba
ku gira kanga ku ganela kwa
Jesu,
7 Ba ku resa buru, ni liroli-
yana, ba ku beka myenda yawe
bacani kwawe; a ku kala baca-
ni kwaye.
8 Bangi ba nya libandhla ba
di laja myenda yawe njilani;
bambe ba ku kokela matamu
nya miximbo, ba ku ma ajela
njilani.
9 Mabandhla ma nga tanga-
go mbeli kwaye, na ya ma nga
landisago, ma di rana, kawo,
Hosana kwa mwamana wa
Davida: u katekile uyo a tago
linani la Pfumu; Hosana kwa
bacani nguju.
10 Na bohile Jerusalema, za-
ntu ya di kala nyenganyenga,
kawo, Kumani oyu?
11 Mabandhla ma di kawo,
Oyu ku mprofeti, Jesu, kuta ki
Nazareta ya Galile.

12 Jesu a di bela tempelini ya
Nungungulu, a ku pagisa ba-
cabo ba rengisago na ba ba re-
ngago tempelini, a ku pfubeka
jimeza ja ba nya kutulukari, ni
jikadera ja ba nya ku rengisa
ki xipomba;
13 A di kuye kwawe, Ku
lobidwe apwa, Nyumba yangu
yi na ranwa apwa ki nyumba
nya ku lombelele: aholu enu
mu ngu yi gira lipala nya ji-
mbafa;
14 Xikumu ni xigoha xa dita
kwaye tempelini: a ku xi ba-
nyisa.
15 Aholu bapristi ni balobi ni
ba wonile mitumo nyo liwugise
a nga yi girago, ni xanana xi
nga ranago tempelini kawo,
Hosana kwa mwamana wa Da-
vida; ba di zangari,
16 Ba ku kawo kwaye, U ngu
kupwa ogu ba ku ganelago aba
kani? Jesu a di kuye kwawe,
Ina: gima ka mwa hebula
kenu, Ki magana nya xanana
ne xi ximwamago a di beja
rungujo?
17 A ku ba ciya, a ku ya tigoni
kwa Betani, a ku kala abo.

18 Nijimindu na ku bwelela,
a dipwa njala.

19 Na ku wona nguyu njilani,
a diya kwaye, ka mana gilo
kwaye, mahagane basi, a di
kuye kwaye, U nga belegi kambe mihando kwago kala ku
pinduka. Kunukunu nguyu a
ku wuna.
20 Bapizana ni ba ku *ku* wona, ba di liwunga, kawo, Nguyu
u birejile ku wuna karini?
21 Jesu a di haka kuye kwawe, Kilisine nyi ngu keni kwanu, Mwa ku gira nu mu ri nu
kukolwa, mu si fujejeli, ka mu
na gira ogu *ku giridwego* nguyuni basi, aholu ambari nu mu
ku kenu kwa egi gigomo, Kusejwa, u rinyeke bimbini; ku
na girwa.
22 Ni xilo xacabo, mu na ku
xi lombago ku kulomba, nu
mu ku kolwa, mu na haka.

23 Na bohile tempelini, bapristi ba kongolo ni balobi nya
batu ba kuta kwaye na nga
ku hebuja, kawo, U ngu gira
exi xilo ki ciba muni? eyi ciba
kumani a nga ku ningago?
24 Jesu a di haka kuye kwawe, Neni nyi na mu wujisa
gilo gimwegyo, mwa ku nyi a
mbela igyo, neni nyi na mu
ambela ciba nyi girago kiyo
exi xilo.
25 Ku bapatiza kwa Johani,
kwa dita kebi? ki njajini,
mwendo kwa batu? Ba ku hingihejisana, kawo, Ha ku ketu
ki njajini; a na kuye kwatu,
Ka mwa kolwa kwaye kiginani?
26 Aholu ha ku ketu, Kwa
batu; hi ngu taba libandhla;
kolu bacabo ba dipwa Johani
ku mprofeti.
27 Ba di mu haka Jesu, kawo,
Ka hi jiti. A di ba haka kuye,
Neni ka nyi mu ambeli ciba
eyi nyi girago kiyo exi xilo.
28 Aholu mu ngu hingiheja
ginani? mutu a da ri ni bamana babili; a di boha kwa nya
ku hegula, a ku kuye, Mwamana, inda muhuno uya tuma
tembweni.
29 A di mu haka kuye, Ka
nyi yi: Aholu kihwane a di
jibindugeja, a ku hongola.
30 A ku boha kwa nya kubili,
a di ganela karalo. A di mu
haka kuye, Nyi ngu *hongola*,
koma: ka nga ya.
31 Ku webi nya babili a nga
girago ku halaja kwa nyehe
waye? Ba di kawo, Kwa nya
ku hegula Jesu a di kuye kwawe, Kilisine nyi ngu keni kwanu, ba hengisi ni mapisa ba
ngu bela mbuzoni wa Nungungulu mbeli kwanu.
32 Kolu Johani a dita kwanu
ki njila nya nduda, ka mwa
kolwa kwaye: aholu ba hengisi ni mapisa ba di kolwa
kwaye: enu, ni mu ku ku
wona, kihwane ka mwa jibindugeja basi, mu fela ku
kolwa kwaye.

33 Pwayini mumbe ninganiso:
A da ri abo mutu a ku mune
wa nyumba, a nga biyala tembweni, a ku biya libiyo, a ku
biyala vini bakari kwaye, a ku
baha gicindo gyaye, a ku baha

litala, a ku li ciya ni balimi, a
kuya kwa limbe litigo.
34 Tepo nya jimbewu ni yi
hijimede, a di ruma xitumi
xaye kwa balimi, ku jega ji-
mbewu jaye.
35 Balimi ba di jega xitumi
xaye, ba ku beta gi mwegyo,
ba ku songa gimbe, ba ku pfa-
ra gimbe ki xiwindi.
36 A ku rumela kambe, xi-
mbe xitumi xi ku binda ba nya
ku hegula: ba ku gira kwawe
karalo.
37 Aholu ki hwane a ku ru-
mela kwawe mwamana waye,
kuye, Ba na mu taba mwama-
na wangu.
38 Aholu balimi ni ba ku mu
wona mwamana, ba di kawo
bakari kwawe, Oyu ku muhoji
nya wurenda; deluni, hi mu
songe, hi jege wurenda waye.
39 Ba ku mu jega, ba ku mu
pagisa babanje nya litembwe,
ba ku mu songa.
40 Olu ni yi bohile pfumu nya
litembwe, yi na gira ginani
kwa awo balimi?
41 Ba ku kawo kwaye, Yi na
songa nguju awo batu ba nya
ku biba nguju, a ninge lite-
mbwe kwa bambe balimi, ba
na ku mu ningago jimbewu ki
tepo yaye.
42 Jesu a di kuye kwawe, Ka
mwa hebula milayoni kani,
Giwindi gi jimejidwego ki ba
bahi, igyo gi kade hungo nya
mahegiso: ogu ku giridwe ki
Pfumu, ku ngu liwugisa ma-
honi kwatu?
43 Kabo abo nyi ngu keni
kwanu, Mbuzo wa Nungungu-
lu u na kuswa kwanu, u ni-
ngedwe lihunzu li na ku wo-
nekisago jimbewu jaye.
44 Uyo a na ku tegelago ba-
cani kwa egi giwindi a na pfa-
rwa a kale xipandiyana: aholu
uyo li na ku tegelago bacani
kwaye, li na mu cita a gire
nkujujwane.
45 Bapristi ba kongolo ni ba
Farisi ni ba pwide maninga-
niso yaye, ba dipwa apwa u
ganede kwawe.
46 Ni ba ku haja ku mu n'go-
la, ba di taba mabandhla, kolu
ma nga kawo kuye mprofeti.

GIPIMO 22.

JESU a di haka a ku re-
gera kambe ki maninganiso
kwawe, kuye,
2 Mbuzo wa njaji u ngu ni-
nganiswa ni pfumu nyo kari,
yi nga girelago mwamana wa-
ye festa nya mtimba.
3 A ku ruma xitumi xaye ku
rana awo ba nga ranwago kuta
festa-tunu nya mtimba: ka ba
ngata.
4 Kambe a di ruma ximbe
xitumi, kuye, Ba ambeleni awo
ba ranidwego, Kejani, nyi do-
ngisile kuhoja kwangu: jin'go-
mbe jangu ni jinonilego jiso-
ngidwe, xilo xacabo xi dongile:
Deluni festa-tunu nya mti-
mba.
5 Ka ba nga tela kota, ba di
hongola jinjila jawe, moyo a
diya tembweni kwaye, mumbe
a kuya ku hungani kwaye:
6 Bambe ba ku n'gola xitumi

xaye, ba ku xi bala, bá ku xi
songa.
7 Aholu pfumu ya di zangari;
yi ku ruma jinyimbi jaye, ji
ku ya songa awo basongi, ji
ku bisa ndanga yawe.
8 Kabo a di kuye kwa xitumi
xaye, Mtimba u dongile, aholu
awo ba nga ranwago ka ba
yeli.
9 Kabo abo indani mahanza-
kanyani nya jinjila, bacabo mu
na ku ba manago, ba raneni
kuta festa nya mtimba.
10 Ixo xitumi xa di paga xi
kuya jingilani, xi ku wunge-
jela bacabo ba nga ba manago,
ba nya ku camba ni ba nya ku
biba: mtimba a di tala ki ba
ranidwego.
11 Aholu pfumu ni yi bede
ku wona ba ranidwego, ya di
wona umo mutu a ku mwalo
mwenda nya mtimba:
12 Ya di kuye kwaye, Nongo,
u jude aba karini nu ri mwalo
mwenda nya mtimba? a ku
degula.
13 Kabo pfumu ya di kuye
kwa xitumi xaye, Mu hungeni
manja ni migondo, mu mu
rinye gidemani gya babanje;
ku na ra nu ku ri mo ku lila
nu ku hoja magwaha.
14 Kolu bangi ba ranidwego,
aholu ba dukwana ba hati-
dwego.

15 Kabo ba Farisi ba di ho-
ngola, ba ku gira gilembo ka-
wo ba na mu n'gojisa karini
ki maganelelo *yaye*.
16 Ba ku rumela kwaye bapi-
zana bawe, ni ma Herodia,
kawo, Muhebuji, hi ngu jiti
ketu u dandisile, u ngu hebuja
ki njila ya Nungungulu kili-
sine, ku teli kota ki mutu:
kolu ku keji gibili gya batu.
17 Kabo abo hi ambele, U ngu
hingiheja ginani? Ku ngu yela
ku kupwa ku Kesari kani?
18 Jesu na ku jiti ku biba
kwawe, a di kuye, Mu ngu nyi
xenga kiginani, xipfajejeli?
19 Nyi woniseni dinyero nya
ku hengise. Ba ku resa kwaye
xapawu.
20 A di kuye kwawe, Ki gifa-
nekiso nu ku loba kwa mani
ogu?
21 Ba di kawo kwaye, Kwa
Kesari. A di kuye kwawe,
Kabo abo ningani Kesari ugo
kwa Kesari; ni kwa Nungu-
ngulu ugo kwa Nungungulu.
22 Ni ba ku pwide, ba di li-
wuga, ba ku mu ciya, ba ku
hongola njila yawe.

23 Kilo licigu ba dita kwaye
ba Sadusi, awo ba ku kawo ku
mwalo ku wuga kwa ba nya
kufa: ba ku mu wujisa,
24 Kawo, Muhebuji, Mose a
di kuye, Mutu a kufa, na ri
mwalo xanana, ndi yaye a na
jega mwangaji waye, a wusele
ndi yaye libelego.
25 Kwa di ri abo kwatu ba-
nduye ni nduye ba ku libande
ni babili: nya ku hegule a di
jega mwangaji a kufa, na ri
mwalo libelego a ku ciya nga-
jaye kwandi yaye;
26 Karalo kambe nu kwa nya

kubili, nu kwa nya ku raru, kala ku ku boha kwa nya libande ni babili.

27 Hwane kwa abo bacabo nyamayi adifa.

28 Kabo abo ba ku wuga-tunu kwa aba bafudego a na gira mwangaji wa mani kwa aba ba nya libande ni babili? kolu ba di mu jega bacabo.

29 Aholu Jesu a di haka kuye kwawe, Mu ngu hosa, mu si miti milayo, ni ciba ya Nungungulu.

30 Kolu ba ku wuga-tunu ka ba jegi bagaji, ka ba jegwi, aholu ba kade kanga mangelosi a njajini.

31 Aholu ba ku wuga-tunu kwa aba ba fudego, ka mwa hebula ugo ku nga ganeledwa kwanu ku Nungungulu, kuye,

32 Nyi Nungungulu wa Abrahama, ni Nungungulu wa Isaka, ni Nungungulu wa Jakobe? Nungungulu kandi *Nungungulu* wa ba nya kufa, aholu kwa ba nya ku banya.

33 Mabandhla ni ma ku pwide, ba di liwuga ku ku hebuja kwaye.

34 Aholu ba Farisi, ni ba pwide apwa u degujile ba Sadusi, ba di ji tombanisa.

35 Mumbe wawe, mwemeleli, a di mu xenga, ku ku mu wujisa kuye,

36 Muhebuji, ku webi nayo kongolo milayoni?

37 A di kuye kwaye, U na halaja Pfumu Nungungulu wago ki monyo wago wa cabo, ni hwefumulo wago wa cabo, nu ku pima kwago kwa cabo.

38 Oyu ki nayo kongolo nya ku hegule.

39 Ni nya ku bili u ngu ningana *nawo* oyu, U na halaja u wakilego naye kanga u jihalajago uwe mune.

40 Kwa eyi milayo mibili ku ngu parejela milayo ya cabo, ni baprofeti.

41 Ba Farisi ni ba tombane, Jesu a di ba wujisa.

42 Kuye, Mu ngu hingiheja ginani ku Kristu? mwamana wa mani? Ba di kawo kwaye, *Ku mwamana* wa Davida.

43 A di kuye kwawe, Davida u ngu ganela karini ki Lipubo ku mu rana kuye Pfumu, kuye,

44 Pfumu ya di kuye Pfumuni yangu, Kala uwe ku nya mugwe kwangu, kala nyi beke balombo bago babaci nya migondo yago?

45 Davida a ku mu rana kuye Pfumu, ku mwamana waye karini?

46 A da ri mwalo a ku ni ciba nya ku mu hake ki likana, kwa di pela kilo licigu ku kwata mutu kuta mu wujisa.

GIPIMO 23.

KABO Jesu a di ganela kwa mabandhla ni bapizana baye,

2 Kuye, Balobi ni ba Farisi ba ngu kala ba gikalo-tunu kwa Mosi:

3 Kabo xilo xacabo ba mu

ambelago, *xi* gireni mu xi hi-
ngiheje: aholu mu nga landisi
mitumo yawe; kolu ba ngu
ganela, ba si giri.
4 Ina, ba ngu hunga mirwalo
nyo lemele neyi yi tabekago
kakuba yi rwadwe, ba yi beke
bacani nya magata nya batu;
aholu awo bane ba si yi pari ki
nyala yawe.
5 Aholu mitumo yawe yacabo
ba ngu yi gira ba fela ku wo-
nwa ki batu: kolu ba ngu ma
gujisa mafilakterio yawe, ba
ku gire ku kongolo kufumba
kwa myenda yawe,
6 Ba ngu halaja wulanga wa-
di nguju jifestani, ni xikalo
xadi nguju jisinagogani,
7 Nu ku loswa malangani nya
kurengise, nu kuranwa ki batu
apwa Rabi.
8 Aholu enu mu nga ranwi
ku kupwa Rabi: kolu moyo
muhebuji wanu, enu mwacabo
mu ginduyeri gyanu.
9 Mu nga rani mutu kenu ku
babe wanu mafuni: kolu moyo
Babe wanu a ku mogo njajini.
10 Mu nga ranwi ku kupwa
'mu bahebuji kolu moyo muhe-
buji wanu, a ku Kristu.
11 Aholu uyo a ku kongolo
bakari kwanu a na kala gitumi
gyanu.
12 Uyo a na ku ji gugumugi-
sago a na soliswa; nuyo a na
ku ji solisago a na gugumu-
giswa.

13 Aholu ugo kwanu, balobi
ni ba Farisi, xipfajejeli! kolu
mu ngu xega mbuzo wa njaji
mbeli kwa batu: kolu mu si
beligo enu, ka mu ba jumeji
nawo ba belago kwaye.
15 Ugo kwanu, balobi ni ba
Farisi, xipfajejeli! kolu mu
ngu gimbila libimbi ni mafu
mu fela ku mana ambari moyo
ku kozela nenu; na girile ka-
ralo, mu ngu mu gira gyanana
gya hedesi nyondo mbili a ku
binda enu.
16 Ugo kwanu, bandindi ba
ku xikumu, mu ku kenu, Uyo
a tangago ki tempeli, kandi
gilo; aholu uyo a tangago ki
ndalama nya tempeli, u na ni
nandu.
17 Enu xipumbu ni xikumu:
kolu ku gwebi ku kongolo,
ndalama, ni tempeli li girago
ndalama yi age?
18 Kambe, Uyo a tangago ki
alta, kandi gilo; aholu uyo a
tangago ki ningelo a ku bacani
kwaye, u na ni nandu.
19 Enu xikumu: ku gwebi
ku kongolo, ningelo, ni alta li
girago ningelo a age?
20 Kabo abo uyo a tangago ki
alta, u ngu tanga kilo, ni xilo
xacabo xi ku abo bacani kwaye.
21 Nuyo a tangago ki tempeli,
u ngu tanga kilo, nuyo a kala-
go bakari kwaye.
22 Nuyo a tangago ki njaji, u
ngu tanga ki gi kalo gya Nu-
ngungulu, nuyo a kalago baca-
ni kwaye.
23 Ugo kwanu, balobi ni ba
Farisi, xipfajejeli! kolu mu
ngu ningela ki likumi minti,
ni anise, ni kumine, mu dicile
kulemela nya nayo, kulamula,

nu kurula, nu ku kolwa: aho-
lu a na ni mu xi girile exi, a
na ni mwasa dica mimbe.
24 Enu bandindi ba ku xiku-
mu, mu mininago cuna, mu
ku mija kameli.
25 Ugo kwanu, balobi ni ba
Farisi, xipfajejeli! kolu mu
ngu hanja babanje nya koko
ni gyombo, aholu ku bakari
xi tade ku kuwanda nu ku
ximbedwa.
26 Uwe gikumu nya mu Fa-
risi, hegula u hanje bakari nya
koko ni gyombo, babanje kwa-
ye ku fela ku hanjeka nugo.
27 Ugo kwanu, balobi ni ba
Farisi, xipfajejeli! kolu mu
ngu ningana ni marowo ma
agisidwego, ma wonekago ku
camba ku babanje, aholu ki
bakari ma tade ki marambo
nya batu ba nya kufa, nu ku
kunela kwa cabo.
28 Karalo nenu mu ngu wo-
neka kwa batu nu mu cambile
ku babanje, aholu ki ndani mu
tade ku ku pfajejela nu kuona.
29 Ugo kwanu, balobi ni ba
Farisi, xipfajejeli! kolu mu ngu
baha marowo nya baprofeti,
mu ngu herepisa marowo nya
batu ba nya nduda.
30 Kenu, A dipwa a di ni hi ri
abo maciguni ya ba babe, a na
ni ha sa hanganela nawo noba-
ni nya baprofeti.
31 Karalo mu ngu dandisa
kwanu nyopwa enu bane mu
bamana ba awo ba nga songago
baprofeti.
32 Kabo tajisani ninganiso nya
banyehe banu.
33 Enu jinyoga, xanana nya
xiharaba, mu na taba karini
ku lamula nya hedesi?

34 Kabo abo, kejani, nyi ngu
rumela kwanu baprofeti, ni
batu ba nya ku gengela, ni
balobi: bambe bawe mu na ba
songa mu ba kokotele; bambe
bawe mu na ba beta jisinago-
gani janu, mu ba canise za-
ntuni ni zantuni:
35 Kakuba ku bohe kwanu
noba wacabo nya ndude a nga
balagago mafuni, ku kuga
nobani wa Abeli a cambilego
kala ku bohe nobani wa Za-
karia mwamana wa Barakia,
mu nga mu songago bakari nya
tempeli ni alta.
36 Kilisine nyi ngu keni kwa-
nu, Exi xilo xacabo xi nata
bacani kwa egi gitukulwana.

37 Jerusalema, Jerusalema, a
songago baprofeti, a ku pfara
ki xiwindi awo ba rumwago
kwaye! ku kungani ni nyi ku
halaja ku wungejela xanana
xago, kanga kugu yi wunge-
jelago xanana xaye babaci nya
mambapi yaye, mu si jumeli!
38 Keja, nyumba yanu yi ciyi-
dwe kwanu yi balagile.
39 Kolu nyi ngu keni kwanu.
Ka mu na nyi wona kambe
kala mu ku kenu, U katekile
uyo a tago ki lina la Pfumu.

GIPIMO 24.

JESU a di paga tempelini, a
di na ku gimbila njilanj
kwaye; bapizana baye ba dita

kwaye ba ku mu wonisa maba-
helo nya tempeli.
2 Aholu a di haka kuye kwa-
we, Ka mu xiwoni exi xilo
xacabo kani? kilisine nyi ngu
keni kwanu, Ka gi na cidwa
aba giwindi gimwegyo bacani
kwa gimbe, gi na ku ne ku
teswa babaci.

3 Na kade gigomoni nya ma
Olive, bapizana baye ba dita
kwaye ni ba ri woka, kawo, Hi
embele, exi xilo xi na boha
lini? gi *na ra* ni gi ri ginani
giwonekiso nya kute kwago, ni
mahegiso nya litigo?
4 Jesu a di haka kuye kwawe,
Pimani mu nga ndeyiswi ku
mutu.
5 Kolu bangi ba nata ki lina
langu, kawo, Keni Kristu; ba
na ndeyisa bangi.
6 Mu napwa jinyimbi nu ku
duma nya jinyimbi: mu nga
caniseki: kolu *exi xilo* xi fela
ku boha; aholu ku hegisa ka
ku si ku boha.
7 Kolu libunzu li na hlomela-
na ni lihunzu, ni mbuzo u na
hlomelana ni mbuzo: ku na
gira ni ji ri abo jinjala ni mare-
bareba nya mafu malangani
mangi.
8 Aholu exi xilo xacabo ku ku
hegula nya ku caniseke.
9 Kabo ba na mu ningela ku
canisekani, ba mu songe: mu
na lenywa ki mahunzu yacabo
ki kota nya lina langu.
10 Kabo bangi ba na gumu-
dwa, ba na ningelana, ba na
lenyana.
11 Baprofeti bangi ba nya
malipa ba na wuga, ba ndeyise
bangi.
12 Kolu ku ku anda nya kuo-
ne, ku halaja kwa bangi ku na
jijila.
13 Aholu uyo a na ku dandi-
sago kala ku hegisa, kuye a na
ku banyiswago.
14 Eli livangeli nya mbuzo li
na ganeledwa mafuni kwa cabo
li gire kustumunyu mahunzuni
yacabo; kabo ku nata ku he-
gisa.

15 Kabo abo ni mu ku wona
magulo nu ku balaka, ku nga
ganeledwa ku Danyeli mpro-
feti, na emile ulangani nya ku
age (uyo a hebulago a na pime),
16 Kabo awo ba ku Judia ba
na tabele xigomoni:
17 Uyo a ku bacani nya nyu-
mbe a nga cigi babaci ku jega
xilo xi ku nyumbani kwaye:
18 Nuyo a ku mo nkabini a
nga bweleli kujega mwenda
waye.
19 Aholu ugo kwa awo ba ku
ni jimimba na ba bamwami-
sago kayo macigu!
20 Lombani kutaba kwanu
ku nga giri nu ku ri makala
gaya, ni Dimingu:
21 Kolu ku na gira nu ku ri
abo ku caniseka ku kongolo, a
di ku ri mwalo ku hegula-tunu
nya litigo kala muhuno olu, ne,
ka ku na nga ralo kala ku-
pinduka.
22 Sine ayo macigu ma ku
humbiswa, nu kwa sa banyi-
swa nyama: aholu ki kota ya

awo ba hatidwego ayo macigu
ma na humbiswa.
23 Kabo mutu a na ku kuye
kwanu, Kejani, oyu Kristu,
mwendo, Aba; mu nga *ku*
kolwi.
24 Kolu ku na wuga ba Kristu
ba nya malipa ni ba profeti ba
nya malipa, ba na wonekisa
jiwonekiso ji kongolo ni jili-
wugiso; ba fela ku ndeyisa
mwendo kwa ku gireka, na ba
ba hatidwego.
25 Kejani, nyi mu ambede ku
mbeli.
26 Kabo abo mwendo ba ku
kawo kwanu, Kejani, weyo
giwulani; mu nga yi abo: Ke-
jani, weyo jinyumbani; mu
nga *ku* kolwi.
27 Kanga kulaxa kutago ki
kugadambo, ku woneke ni mu-
hwadambo: Ku na ralo karalo
kuta kwa Mwamana wa mutu.
28 Aba gi ku abo girumbi,
makoti ku tombana abo.

29 Aholu nukunuku, hwane
nya ku caniseke kwa ayo ma-
cigu, lidambo li na sibajwa, ni
ngima ka yi na gira safa, ni
jinyeleji ji na tega ki njajini,
ni jiciba ja njaji ji na rebare-
biswa:
30 Kabo ku na woneka giwo-
nekiso gya Mwamana wa mutu
njajini: kabo mahuuzu a cabo
nya mafu ma na lila, ma na
wona Mwamana wa mutu na
kuta ki mapfi a njaji ni ciba
nu wupfumu wu kongolo.
31 A na rumela mangelosi
yaye ni mpundu nya kujume
nguju, ma na tombanisa da-
nga mwedo ba hatidwego baye
mapuboni mana, ku kuga ku
hegisani nya njaji kala ku
kumbe.
32 Hebulani ki nguyu gini-
nganiso gyaye: litamu laye ni
li ruwurile, li ku tunga maha-
gane yaye, mu ngu jiti kenu
maciga momo bafubi;
33 Karalo nenu, nu mu ku
wona exi xilo xacabo, jitini
kenu wabo bafubi, ni ba mwa-
nya-tunu.
34 Kilisine nyi ngu keni kwa-
nu, Egi gitukulwana ka gi na
binda, kala ku girwe exi xilo
xacabo.
35 Njaji ni mafu ma na binda,
aholu magana angu ka ma na
binda.

36 Aholu ilo licigu ni gipimo
u mwalo a li tigo, ambari ma-
ngelosi a njaji, ni Mwamana,
ku Babe eka.
37 Kanga ku nga girwago
maciguni kwa Noa, ku na
ralo kuta kwa Mwamana wa
mutu.
38 Kolu kanga ayo macigu ni
mbeli nya ntalo a di ba ku
hoja ba ku sela, ba ku jega
bagaji ba ku jegwa, ku kala
ku ku boha licigu Noa a nga
bela kilo ntaroni,
39 Ka ba nga jiti kala ku ku-
boha ntalo, a ku ba kusa ba-
cabo; ku na ralo kuta kwa
Mwamana wa mutu.
40 Kabo batu babili ba na ra
ni ba ri tembweni; mumbe u
ngu jegwa, mumbe a ku cidwa:

41 Ba nya mayi babili *ba na*
ra ni ba ku cinda mu gici-
ndoni; mumbe u ngu jegwa
mumbe a ku cidwa.
42 Kabo abo kalelani: kolu
ka mu liti licigu yi na ku bo-
hago kilo Pfumu yanu.

43 Aholu jitini egi, nyopwa
mune nyumba a di na yi tide
tepo ni na kutago kiyo mbafa,
na kalede, a sa jumela nyumba
yaye yi tudwe.
44 Kabo abo enu dongani:
kolu ki tepo musi yi hingihe-
jigo Mwamana wa mutu anata.
45 Kumani a ku gitumi gi
tumbekago gi gengedego, pfu-
mu yaye a gi bekilego bacani
kwa ba nyumbani kwaye, ku
ba ninga kuhoja kwawe ki
gipimo gi yelago?
46 Gi katekile igyo gitumi,
pfumu yaye yi na ku gi mana-
go ni gi ku gira karalo.
47 Kilisine nyi ngu keni kwa-
nu, a na mu beka bacani kwa
xilo xacabo a ku naxo.
48 Aholu igyo gitumi gya sa
cambago gi na ku kuye mo-
nyoni kwaye, Pfumu yangu
yi ngu hwela;
49 Gi hegule ku beta xitumi
xikwawe, a ku hoja a sele ni
jibewuji;
50 Pfumu ya igyo gitumi yi
na boha ki licigu a sa mu keji-
selago kilo, ni gipimo a si gi
tigo,
51 Yi na mu pila kubili, yi na
mu cacazela ni ba pfajejeli: ku
na gira nu ku ri abo ku lila nu
ku hoja magwaha.

GIPIMO 25.

KABO mbuzo wa njaji u na
ninganiswa ni xakajana
nya likumi, xi nga jega jika-
ndiya jawe, xi ku hongola kuya
ginga mwane.
2 Libande lawe a di xipumbu,
libande a di gengela.
3 Kolu aba ba nya xipumbu,
ni ba ku jega jikandiya jawe,
ka ba jega mafura nawo:
4 Aholu ba nya ku gengela ba
di jega mafura xomboni kwawe
ni jikandiya jawe.
5 Na hwede mwane, ba di
otela bacabo ba ku lala.
6 Aholu bakari nya wucigu
kwa di ranwa, apwa, Kejani,
mwane! Deluni enu muta mu
ginga.
7 Kabo xacabo ixo xakajana
xi ku wuga, xi ku cambisa
jikandiya jawe.
8 Aba ba nya xipumbu ba
ku kawo kwa ba nya ku ge-
ngela, Hi beni mafura yanu;
kolu jikandiya jatu ji ngu ci-
meka.
9 Aholu exi nyo gengelago xi
ku ba haka, kawo, Mwendo ma
nga ne ku enela etu nenu:
indani muye kwa ba nya ku
rengisa, mu jirengele.
10 Ni ba hongode baya renga,
mwane a dita; aba ba nga ra
ni ba dongile ba di bela naye
festani nya mtimba, lidimba la
di xegwa.
11 Kihwane xi ku boha ximbe
xakajana, kawo, Pfumu, Pfu-
mu, hi tulele.
12 Aholu a di haka kuye, Ki-

lisine, nyi ngu keni kwanu, ka
nyi miti.
13 Kabo kalelani, kolu ka mu
liti licigu ni gipimo.

14 Kolu *ku ngu* ningana ni
mutu, na kuya kwa limbe liti-
go, a nga rana xitumi xaye a
ku ningela kwawe xuma xaye.
15 Kwa moyo a di ningela
matalenta nya libande, kwa
mumbe mabili, kwa mumbe
limwedo; kwa uyo kanga ciba
yaye; a ku hongola kugimbila-
ni kwaye.
16 Kunukunu uyo a nga haka
libande matalenta a di hongola
a ya rengisa kayo, a ku gira
limbe libande matalenta.
17 Karalo nuyo a nga *haka*
mabili a di mana mambe ma-
bili.
18 Aholu uyo a nga haka
limwedo a di hongola a ku
kemba mafuni, a ku siha di-
nyero ya pfumu yaye.
19 Hwane kwa tepo yingi
Pfumu ya ixo xitumi ya dita,
yi kuta ku londowoja nawo.
20 Nuyo a nga haka libande
matalenta a dita a ku resa
limbe libande matalenta, kuye,
Pfumu, wadi ninga kwangu
libande matalenta; keja, nyi
manile limbe libande ma ta-
lenta.
21 Pfumu yaye a di kuye
kwaye, Ku kwadi, gitumi gya-
di, gi tumbekago: a di u tu-
mbekile mu xiloni xi dukwana,
nyi na ku beka bacani kwa
xilo xingi: bela mu kunengela-
ni kwa Pfumu yago.

22 Nuyo a nga *haka* mata-
lenta mabili a dita a ku kuye,
Pfumu, wa di nyi ninga mata-
lenta mabili: keja, nyi manile
mambe matalenta mabili.
23 Pfumu yaye a di kuye
kwaye, Ku kwadi, gitumi nyo
cambe gi tumbekago; a di u
tumbekile mu xiloni xi dukwa-
na, nyi na ku beka bacani kwa
xilo xingi: bela mu kunengela-
ni kwa pfumu yago.
24 Nuyo a nga haka litalenta
limwedo a dita a ku kuye, Pfu-
mu, nyi ku tide keni uwe u
mutu u ku ni ngwaha, u ngu
bwera aba u nga ne ku swayela,
u ku wungejela aba u nga ne
ku balaja:
25 Nya di taba, nyi ku ho-
ngola nyi ya siha litalenta
lago mafuni: keja, li nga ri
lago.
26 Aholu pfumu yaye ya di
mu haka kuye kwaye, Uwe
gitumi nya ku bibe u ku nu-
wugara, u jitide kuwe nyi ngu
bwera aba nyi nga ne ku swa-
yela, nyi wungejele aba nyi nga
ne ku balaja;
27 A na nu bekile dinyero ya-
ngu kwa ba banke, ni ku tani
kwangu ni nyi hakile gyangu
ni libaselo.
28 Kabo abo jegani litalenta
kwaye, mu li ninge kwa uyo a
ku ni likumi matalenta.
29 Kolu kwa uyo a ku nago
ku na ningwa, a mane kungi:
aholu kwa uyo a ku mwalo, ku
na jegwa nugo a ku nago.
30 Mu ku rinya gitumi gi si
pasi gilo mu gidemani gya ba-

banje: ku na ra nu ku ri mo
ku lila nu ku hoja magwaha.

31 Aholu Mwamana wa mutu
aba a na kutago wufumuni
waye, ni mangelosi acabo naye
kabo a na kala gikaloni nya
wufumu waye:
32 Mbeli kwaye ku na tomba-
na mahunzu acabo: a na ba
kabanisa mumbe kwa mumbe,
kanga muhabisi a kabanisago
jimvuta mu jipongoni:
33 A na beka jimvuta ku nya
mugywe kwaye, aholu jipongo
ku nyambade kwaye.

34 Kabo Pfumu a na kuye
kwawe ba ku nya mugywe
kwaye, Deluni, enu mu kate-
kisidwego ku Babe, mu hake
mbuzo mu nga wu dongise-
dwago kwa ku hegula-tunu
nya litigo:
35 Kolu a di nyi ri ni njala,
mu ku nyi ninga nyama: a
di nyi ni kupwa lidora, mu
ku nyi ba ku sela: a di ni nyi
ri mwenji, mu ku nyi beja;
36 Ni nyi ri wumbwiri mu ku
nyi ambagisa: a di ni nyi ku
dwala, mu kuta nyi holela: a
di ni nyi ri pasoni, mu kuta
kwangu.
37 Kabo ba nyà nduda ba na
mu haka, kawo, Pfumu, Ha di
ku wona lini nu ri ni njala, hi
ku kuba ku hoja? nu ri ni lido-
ra, hi ku kuba kusela?
38 Ha di ku wona lini nu ri
mwenji, hi ku ku bejisa? nu ri
wumbwiri, hi ku ku ambagisa?
39 Ha di ku wona lini nu ku
dwala, nu ri pasoni, hi kuta
kwago?
40 Pfumu a na haka kuye
kwawe, Kilisine nyi ngu keni
kwanu, Kanga mu nga ku gi-
rago kwa moyo wa aba bandi
yangu, mwendo uyo a ku du-
kwanana, mwa di ku gira
kwangu.

41 Kabo a na kuye kwa aba
ba nya mbade, Kugani kwa-
ngu, enu mu rugidwego, muye
niloni nya ku pinduke u do-
ngisedwego Satani ni mange-
losi yaye:
42 Kolu a di ni nyi ri ni njala,
ka mwa nyi ninga nyama: a
di ni nyi kupwa lidora, ka mwa
nyiba kusela:
43 A di ni nyi ri mwenji, ka
mwa nyi beja; ni nyi ri wu-
mbwiri, ka mwa nyi ambagisa;
ni nyi ku dwala, ni nyi ri pa-
soni, ka mwata nyi holela.
44 Kabo awo ba na mu haka,
kawo, Pfumu, ha di ku wona
lini nu ri ni njala, mwendo nu
ri ni lidora, mwendo nu ri
mwenji, mwendo nu ri wu-
mbwiri, mwendo nu ku dwala,
mwendo nu ri pasoni, hi ku ne
ku ku kozela?
45 Kabo yi na haka kwawe,
kuye, Kilisine nyi ngu keni
kwanu, Kanga mu nga ne ku
ku gira kwa moyo wa aba ba
dugwanana, ka mwa ku gira
kwangu.
46 Aba ba naya ku canisekani
nya ku pinduke: aholu ba nya
nduda ba naya ku banyani nya
ku pinduke.

GIPIMO 26.

ADIPWA Jesu na bejile
aya magana acabo, a di
kuye kwa bapizana baye,
2 Mu ngu jiti kenu hwane
kwa macigu mabili pasika yi
nguta, Mwamana wa mutu u
ningedwe ku kokotedwa.
3 Kabo kwa di tombana ba-
pristi ba kongolo, ni bagale
nya batu, patani kwa mpristi
kongolo, a nga pwa kuye Kaia-
fasi;
4 Ba di lemba gilembo kawo
ba na mun'gole Jesu ki jilati,
ba *mu* songe.
5 Aholu ba di kawo, Ku nga
girwi nu ku ri festani, mwendo
batu ba nga gulumela.

6 Jesu na ri Betani, nyu-
mbani ya Simoni nya lepero,
7 Kwa dita kwaye nyamayi
na ri ni ngaxa nya alabasteri
nya mafura nya ku rengwe ki
tengo kongolo, a ku ma tela
hungoni kwaye, na kade ba ku
hoja-tunu.
8 Aholu bapizana ni ba ku
ku wona, ba digira likulo, ka-
wo, Kiginani u balajago egi?
9 Kolu aya *mafura* ni ma
rengisidwe kungi, ku ku ni-
ngwa jikulungu.
10 Aholu Jesu na ku jiti a di
kuye kwawe, Mu ngu mu ca-
nisela ginani nyamayi? kolu
u girile mitumo nyo cambe
kwangu.
11 Kolu enu mu na ni jikulu-
ngu jitepo jacabo; aholu mu
mwalo neni jitepo jacabo.
12 Kolu ku kutela aya mafura
gibilini kwangu, u ku girile ku
nyi dongisela ku kembedwa.
13 Kilisine nyi ngu keni kwa-
nu, Kwacabo aba eli livangeli
li na ku ganeledwago tigoni
kwa cabo, nogu a ku girilego
oyu nyamayi ku na ganedwa
ku gire ku hingihejwa kwaye.

14 Kabo moyo wa ba nya li-
kumi ni babili, a ngapwa kuye
Judasi Iskarioti, a diya kwa
bapristi ba kongolo,
15 Kuye, Mu ngu jumela ku
nyi ninga ginani, nyi na mu
ningela kwanu? Ba di mu
pimela makumi mararu xipa-
nde nya parata.
16 Ku kuga kiyo tepo a di
bweta tepo nya ku mu ningele
kwawe.

17 Kilicigu nyo hegule nya
nkati nya mba na mela bapi-
zana ba dita kwa Jesu, kawo,
U ngu halaja hi ya ku cambi-
sela ebi ku hoja pasika?
18 A di kuye, Indani zantuni
kwa mutu nyo kari, muye
kenu kwaye, Mfundisi kuye,
tepo yangu yabo bafubi; nyi
na gira pasika ni bapizana ba-
ngu nyumbani kwago.
19 Bapizana ba di gira kanga
Jesu a nga ba laya; ba ku do-
ngisela pasika.
20 Ni xi bohile xilambo, a di
na kade ba ku hoja-tunu ni
bapizana nya likumi ni babili;
21 Ni ba ku hoja, a di kuye,
Kilisine nyi ngu keni kwanu,
mumbe wanu a na nyi ningela.

22 Ba di tedwa ku wusiwana
wu kongolo, ba ku pela ku
regera kwaye ka moyo na mo-
yo kawo, Keni kani, Pfumu?
23 A di haka a ku kuye, Uyo
a tedego gyanja gyomboni
neni, uyo kuye a na ku nyi
ningelago.
24 Mwamana wa mutu u ngu
hongola, kanga ku lobidwego
kuye; aholu ugo kwa uyo mu-
tu Mwamana wa mutu a na
ku ningedwago kuye! a di ku
cambile apwa uyo mutu gima
ka belegwa.
25 Judasi, a nga mu ninge-
lago, a di haka kuye, Keni
kani, Rabi? A di kuye kwaye,
U regerile.

26 Ni ba nga ku hoja, Jesu a
di jega nkati, a ku katekisa, a
ku pferula; a ku yi ninga ba-
pizana, kuye, Jegani, mu hoje,
egi ki gibili gyangu.
27 A ku jega kopo, a ku lo-
mba, a ku yi ninga kwawe,
kuye, Selani mwacabo kiyo;
28 Kolu ogu ki noba wangu
nya gijumelejano, u balaje-
dwago bangi ku dicejwa ku-
ona.
29 Aholu nyi ngu keni kwa-
nu, Ka nyi na sela kambe eyi
mihando nya vini, kala ku
bohe ilo licigu nyi na ku selago
nenu ni li ri lipya mbuzoni wa
Babe.

30 Na ba embile njimo, ba di
paga ba kuya mu gigomoni
nya ma Olive.
31 Kabo Jesu a di kuye kwa-
we, Enu mwacabo mu na gu-
mujiswa keni owu wucigu:
kolu ku lobidwe apwa, Nyi na
beta muhabisi, ni jimvuta ja
thlambini ji na palalega.
32 Aholu ni nyi wugile, nyi
na hongola mbeli kwanu kuya
Galile.
33 Aholu Petro a di haka
kuye kwaye, Ba ku gumu-
jiswa kuwe bacabo, gima ka
nyi na gumujiswa.
34 Jesu a di kuye kwaye, Ki-
lisine nyi ngu keni kwago, ko-
wu wucigu, konge na si ku
embi, u na nyi danga kuraru.
35 Petro a di kuye kwaye,
Ambari nyi fela kufa nago, ka
nyi na ku danga. Ba di ga-
nela karalo bapizana bacabo.

36 Kabo Jesu a dita nawo wu-
langani nyopwa Getsemane, a
ku kuye kwa bapizana baye,
Kalani aba, ni nyi nga kuya
bale nyi ya lomba.
37 A di jega naye Petro ni
bamana babili ba Zabedi, a ku
hegula ku gira wusiwana nu
ku caniseka nguju.
38 Kabo a di kuye kwawe,
Hwefumulo wangu u na nu
wusiwana nguju, kute ku fani:
kalani aba, mu kalele neni.
39 A ku gimbila ba dukwa-
nana, a ku tega ki kobe yaye,
a ku lomba, kuye, O Baba,
kwa ku gireka, eyi kopo yi na
binde kwangu: aholu ku nga
girwi kanga ku halaja kwa-
ngu, aholu kanga ku halaja
kwago.
40 A kuta kwa bapizana baye,

a ku ba mana ni ba lade, a ku
kuye kwa Petro, Ginani, a di
mu si koji ku kalela neni gipi-
mo gimwegyo kani?
41 Kalelani mu lombe, mu
fela ku ne ku bela ku yejwa-
ni: lipubo kilisine li ngu ju-
mela, aholu nyama yi mwalo
ciba.
42 Kambe, a ku hongola ku-
bili a ku lomba, kuye, O Baba,
ra ni ku si koji ku binda, kala
nyi ku sela, ku na girwe ku
halaja kwago.
43 A dita kambe a ku ba
mana ni ba lade, kolu maho
yawe a di lemela.
44 A ku ba ciya kambe a ku
hongola, a ku lomba tepo nya
kuraru, a ku ganela kambe
ayo magana.
45 Kabo a kuta kwa bapizana,
a ku kuye kwawe, Lalani olu,
jegani ku hefumula wanu: ke-
jani, gipimo gi hijimede, Mwa-
mana wa mutu u ningidwe
manja i kwa baoni.
46 Wugani, hi ba ni hi ku
gimbila: keja, wabo uyo a nyi
ningelago.

47 Na nga ku ganela, keja,
Judasi, moyo wa ba nya li-
kumi ni babili, a dita, nalo li-
bandhla li kongolo ni jisupada
ni xigomba, ba dita ku kwa
bapristi ba kongolo ni bagale
nya batu.
48 Uyo a nga mu ningelago a
di ba ninga giwonekiso, nyo-
pwa uyo, nyi na ku mu he-
sago, uyo kuye: mu ng'oleni.
49 A di boha kununkunu kwa
Jesu, kuye Xewe, Rabi; a ku
mu hesa.
50 Jesu a di kuye kwaye,
Nongo gira ugo u ku tedego.
Kabo badita ba ku beka manja
yawe bacani kwa Jesu, ba ku
mu ng'ola.
51 Keja, moyo wa awo ba
nga ra ni ba ri ni Jesu a di
tawuluja gyanja gyaye, a ku
ndinda supada yaye, a ku beta
gituni gyanu pristi kongolo, a
ku dusa njebe yaye.
52 Kabo Jesu a di kuye kwa-
ye, Beka kambe supada yago
wu langani waye: kolu bacabo
ba parago supada ba na songwa
ki supada.
53 Ku hingiheja kuwe ka nyi
koji ku lomba Babe, a nyi ru-
mele olu mangelosi ma bindago
mabandhla nya likumi ni ma-
bili kani?
54 Ku na tajiseka karini mi-
layo nyopwa ku na rali?
55 Kigyo gipimo Jesu a di
kuye kwa mabandhla, Mu pa-
gile ni jisupada ni xigomba
kuta nyi ng' ola kanga muwa-
ndi kani? Macigu ni macigu a
di nyi kade tempelini ni nyi ku
hebuja, ka mwa nga nyi ng' ola.
56 Aholu ogu kwacabo ku
giridwe, ku fela ku tajiseka
milayo nya baprofeti. Kabo
bapizana bacabo ba di mu ciya
ba ku taba.

57 Awo ba nga ra ni ba mu
ng' ode Jesu ba di mu yise
nyumbani kwa Kaifasi mpristi
kongolo, aba ku nga ra nu ku
tombane balobi ni bagale.

58 Aholu Petro a di mu la-
ndisa ku hwinjo, a kuya patani
kwa mpristi kongolo, a ku bela,
a ku kala ni xigela, ku wona
ku hegisa.
59 Bapristi ba kongolo ni ba-
tu nya mwande wacabo ba
di bweta wukustumunyu nya
malipe ku Jesu, ba fela ku mu
songa.
60 Ka ba nga wu mana, amba-
ri ni ba jude bakustumnyu
nya malipe bangi. Aholu ki-
hwane ba dita babili, kawo,
61 Oyu mutu a di kuye, Nyi
na ni ciba ku pfungumula
tempeli ya Nungungulu, nu
ku li baha maciguni mararu.
62 Mpristi kongolo a di ema
a ku kuye kwaye, Ku haki ki
gilo kani? ginani egi aba bayi
kustumunyago kuwe?
63 Aholu Jesu a ku degula,
Mpristi kongolo a di kuye kwa-
ye, Nyi ngu ku tangisa ku Nu-
ngungulu a banyago, keni hi
embele wa ku gira nu ri Kristu,
Mwamana wa Nungungulu.
64 Jesu a di kuye kwaye, U
regerile: aholu uyi ngu keni
kwago, Mu na wona Mwamana
wa mutu na kade ki nya mu-
gywe nya cibe, na kuta bacani
nya mapfi ya njaji.
65 Kabo mpristi kongolo a di
pferula mwenda waye, kuye U
rugile: Hi na nga bweta ba
kustumunyu ba ginani? ke-
jani, olu mu pwide kuruga:
66 Mu ngu hingiheja ginani?
Ba di haka kawo, U ngu yela
kufa.
67 Kabo ba di mu hecela ji-
ndura kobeni kwaye ba ku mu
beta: bambe ba ku mu beta ki
manja yawe,
68 Kawo, Profeta kwatu, uwe
Kristu: kumani a ku betago.

69 Petro a da kade babanje
patani, gyakajana gya dita
kwaye, kuye, Uwe nuwe a di
nu ri ni Jesu mu Galile.
70 Aholu adi danga mbeli
kwawe bacabo, kuye, Ka nyi
kuti ogu u ku regerago.
71 Na pagile nyangwani, gyi-
mbe gyakajana gya di mu
wona, gya di kigyo kwa awo
ba nga ra ni ba ri abo, Oyu
mutu nuye a da ri ni Jesu mu
Nazareta.
72 Kabo kambe a di danga ku
ku tanga kuye, Ka nyi muti
oyu mutu.
73 Hwane kwa gipimwana ba
dita awo ba nga ra ni ba emile
ba ku kawo kwa Petro, Ki-
lisine uwe nuwe u mumbe wa-
we; kolu maregerelo yago ma
ngu ku pwajisa.
74 Kabo a di pela ku bala nu
ku tanga, ka nyi muti oyu
mutu. Kunukunu konge a di
emba.
75 Petro a di hingiheja likana
Jesu a nga li ganelago, Konge
na si ku embi, u na nyi danga
kuraru. A di paga babanje, a
ku lila nguju.

GIPIMO 27.

NI ji bohile jimindu, bapristi
ba kongolo bacabo ni ba-
gale nya batu ba di gira nembo
ku Jesu ku mu songa:

2 Ba di mu hunga, ba ku mu yisa, ba ya mu ningela kwa Pilati mwamangulu.

3 Kabo Judasi, a nga mu ningelago, na wonile kuye u jimejidwe, a di ji bindugeja, a ku bweleja kwa bapristi ba kongolo ni bagale makumi mararu xipande nya parata,
4 Kuye, nyi onile nyi ningede noba a ku mwalo nandu. Aholu ba di kawo, Ginani igyo kwatu? Kejisela uwe *kigyo*.
5 A ku rinya babaci xipande nya parate tempelini, a ku kuga; a ku hongola a ku ji bayega.
6 Bapristi ba kongolo ba di jega xipande nya parata, kawo, Ka ku yeli ku xi beka miningelo-tunu, kolu ki ntengo nya nobe.
7 Ba ku lemba nembo, ba ku renga kixo wulanga nya muwumbi, ku kembela bapfumba umo.
8 Kabo abo ilo litigo la di ranwa apwa, Litigo nya nobe, ni muhuno.
9 Kabo kwa di tajiseka ugo ku nga ganeledwa ku Jeremia mprofeti, kuye, Ba di jega xipande nya makumi mararu nya parata, ntengo wa uyo a rengidwego, ba nyo kari ba xanana xa Israeli ba nga mu rengişago;
10 Ba ku xi ningela litigo la muwumbi, kanga Pfumu yi nga nyi ambelago.

11 Jesu a di ema mbeli kwa mwamangulu: mwamangulu a di mu wujisa, kuye, Kuwe Pfumu ya ba Juda kani? Jesu a di kuye kwaye, U ngu ganela.
12 Na ku lipedwa ki bapristi ba kongolo ni bagale, ka nga haka gilo.
13 Kabo Pilati a di kuye kwaye, Kupwi kani xilo xingani ba xi dandisago kuwe?
14 Ka nga mu haka, ne ni likana limwedo: kala mwamangulu a ku liwuga nguju.
15 Ki cigu nya festa mwamangulu a di olobela ku culela labandhla beresu mweyo, eyi ba yi halajago.
16 A di ni ba ri ni beresu mweyo yi tibekago, nyopwa ku Baraba.
17 Kabo abo ni ba tombane, Pilati a di kuye kwawe, Mu ngu halaja nyi mu culele mani? Baraba, mwendo Jesu nyopwa kuye Kristu?
18 Kolu a di na ku jiti kuye ba mu ningede ki jenyo.
19 Na kade gikalo-tunu nya ku tande, mwangaji waye a di ruma kwaye, kuye, U nga giri gilo kwa uyo mutu a cambilego: kolu muhuno olu nyi canisekile ki xilo xingi mu ku lorani, ki kota yaye.
20 Bapristi ba kongolo ni bagale ba di gurumejela mabandhla kawo ba na lombe Baraba, ba songe Jesu.
21 Aholu mwamangulu a di haka kwawe kuye, Ku webi kwa aba ba babili mu halajago nyi mu culele kwanu? Ba ku kawo, ku Baraba.

22 Pilati a di kuye kwawe,
Olu nyi na gira ginani kwa
Jesu nyopwa Kristu? Bacabo
ba di kawo, A na kokotedwe.
23 A di kuye, Kiginani, ki
gilo muni nya ku bibe a gi
girilego? Aholu ba di rana
nguju kawo, A na kokotedwe.
24 Kabo Pilati na ku wona
kuye ka pasejeli gilo, aholu ba
ku haja ku gulumela, a di jega
mati, a ku hamba manja yaye
mbeli kwa libandhla, kuye,
Nyi mwalo nandu nobani wa
oyu mutu a cambilego: ji keji-
seleni nenu *kigyo.*
25 Batu bacabo ba di haka
kawo, Noba waye *a na kala*
bacani kwatu, ni xanana xatu.
26 Kabo a di ba culela Baraba:
aholu Jesu a di mu beta a ku
mu ningela a kokotedwe.

27 Kabo bakasadoro ba mwa-
mangulu ba di mu yisa Jesu.
ngomeni wa mwamangulu, ba
ku tombanisela kwaye bakaleli
bacabo.
28 Ba ku mu cula myenda
yaye, ba ku mu ambagisa
mwenda nya ku fubile.
29 Ba ku luga gihugu nya
mibe ba ku gi beka hungoni
kwaye, ni caba gyanjani kwa-
ye gya nya mugywe; ba ku
noga mbeli kwaye, ba ku mu
yeyeja, kawo, Xewe, Pfumu
ya ba Juda!
30 Ba ku mu hecela, ba ku
jega caba ba ku mu beta hu-
ngoni.
31 Ni ba mu hegile, ba di mu
wandela mwenda, ba ku mu
ambagisa myenda yaye, ba ku
hongola naye kuya mu koko-
tela.
32 Ni ba ku paga, ba di mana
mutu wa Kurene, lina laye
Simoni: ba ku mu gulubejela
ku hongola *nawo,* a fela ku
rwala gipambano gyaye.

33 Ni ba jude wulangani
nyopwa Golgota, nyopwa,
Wulanga nya girambo nya
hungo.
34 Ba di mu ninga vinyu ku
sela yi patidwego ni nyongwe:
na yi lingile, ka nga yi sela.
35 Ni ba mu kokotede, ba di
kaxelana myenda yaye, ba ku
gire ntumbiso.
36 Ba di kala ba ku mu kalela
abo.
37 Ba di beka bacani nya hu-
ngo waye lidangalila nya nandu
waye ni li lobidwe apwa, OYU
KU JESU PFUMU YA BA JUDA.
38 Kwa di kokotedwa naye
jimbafa jimbili, yimbe ku nya
mugywe, ni yimbe ku nya-
mbade.

39 Nawo ba nga bindago ba
di mu ruga, ba ku mu cepetela
mihungo yawe,
40 Kawo, Uwe u songago
tempeli, u li bahe ki macigu
mararu, ji banyise: wa ku gira
nu ri Mwamana wa Nungu-
ngulu, ciga ba gipambano-
tunu.
41 Karalo kambe ni bapristi
ba kongolo ba di *mu* ruga, ni
balobi ni bagale, kawo,
42 A di banyisa bambe; ka

koji ku ji banyisa uye mune. Kuye Pfumu ya ba Israeli; ana cige olu ba gipambano-tunu, hi na kolwa kwaye.

43 U ngu tumba Nungungulu; a na mu cule olu, a ku mu halaja: kolu a di kuye, Nyi Mwamana wa Nungungulu.

44 Ni jimbafa ji nga ra ni ji kokotedwe naye ja di mu bala karalo.

45 Ku kuga gipimo nya libande na gimwegyo kwa di gira gidema tigoni kwacabo kala ku ku boha gipimo nya libande na jina.

46 Ki gipimo nya libande na jina Jesu a di rana ki lito li kongolo, kuye, Eli, Eli, lama sabakthani? nyopwa, Nungungulu wangu, Nungungulu wangu, u nyi cide ki ginani?

47 Bambe ba nga ra ni ba emile abo, ni ba ku pwide, ba di kawo, Oyu mutu u ngu rana Elija.

48 Kunukunu mumbe wawe a di tutuma, a ku jega gihabacanga, a ku gi tajisa ki vinyu nya ku dunge, a ku gi tela cabani, a ku mu ninga kuye sela.

49 Bambe ba di kawo, Dicani; hi na nga wona mwendo Elija a nata ku mu banyisa?

50 Jesu a di rana kambe ki lito li kongolo a ku ningela lipubo laye.

51 Keja, veli nya tempeli la di pferuga ku bakarili ku hegula bacani li ku hegisa babaci; mafu ma ku rebareba; ni xiwindi xa di pferuka;

52 Ni marowo ma di tulega; xirumbi xa bangi ba nya nduda ba nga ra ni ba lade xa di wuswa;

53 Ni ba ku paga marowoni hwane kwa ku wuga kwaye ba di bela zantuni nya ku age ba ku wonekela kwa bangi.

54 Gigela nya lizana, nawo ba nga ra ni ba ri naye ku kalela Jesu, ni ba wonile ku rebareba nya mafu, ni xilo xi nga girwago, ba di taba nguju, kawo, Kilisine oyu a di Mwamana wa Nungungulu.

55 Ba nyamayi bangi ba da ri abo ni ba emile hwinjo, ni ba ku keja aba ba nga mu landisago Jesu ku Galile, ba ku mu kozela:

56 Bakari kwawe a da ri abo Maria Magadalene, ni Maria mayi wa Jamesi ni Jose, ni mayi wa bamana ba Zebedi.

57 Ni xi bohile xilambo, kwa dita mutu afumilego na kuta ku Arimatea, nyopwa ku Josefa, uye mune a nga ra na ri pizana wa Jesu:

58 Oyu mutu a diya kwa Pilati, a ku lomba girumbi gya Jesu. Kabo Pilati a di laya kuye a na ningwe.

59 Josefa a di jega girumbi, a ku gi fumbela ki mwenda nya ku age,

60 A ku gi beka towoni kwaye nya lipye, a nga ra na li pode giwindini: a ku rindilijela giwindi gi kongolo ba mwanyatunu nya litowo, a ku hongola.

61 Maria Magadalene a da ri

abo, ni mumbe Maria, ni ba
kade mbeli nya litowo.

62 Ni jimindu, ku nga ra nu
ku ri *licigu* nya hwane nya ku
Cambisedwe, bapristi ba ko-
ngolo ni ba Farisi ba di ba to-
mbane kwa Pilati,
63 Kawo, Koma, hi ngu hi-
ngiheja ketu oyu mu hangisi
na nga ku banya, a di kuye,
Hwane kwa macigu mararu
nyi na wuga.
64 Kabo abo laya kuwe litowo
li na dandiswe kala ku bohe
licigu nya mararu, mwendo
bapizana baye ba ngata bata
muba ba ku kawo kwa batu, U
wugile kwa ba nya kufa: ku-
hosa nya ku hegise ku na gula
ku binde nya ku hegule.
65 Pilati a di kuye kwawe,
mu na ni mukaleli: indani,
mu li dandise kanga ciba
yanu.
66 Kabo ba ku hongola, ba ku
gira litowo li dandiswe ki giwi-
ndi, mu kaleli na ri nawo.

GIPIMO 28.

KU hegisani nya Sabata, nu
ku nga ri maranda kugya
ki *licigu* nya ku hegule nya
li dimingu, kwa dita Maria
Magadalene ni mumbe Maria
ku wona litowo.
2 Keja, kwa di ri abo ku re-
bareba nya mafu ku kongolo;
kolu ngelosi ya Pfumu ya di
relela ki njajini, yi kuta yi ku
rindilija giwindi, yi ku kala
bacani kwaye.
3 Ku woneka kwaye kwa di
gira kanga ku laxa, ni mwe-
nda waye a di aga kanga hu-
nguba;
4 Ku ku tabeka kwaye ba-
kaleli ba di ndendemela, ba
ku kala kanga batu ba nya
kufa.
5 Ngelosi ya di haka kwa ba
nyamayi kuye, Mu nga tabi
enu: kolu nyi ngu jiti keni
mu ngu bweta Jesu, a nga
kokotedwago.
6 U mwalo aba; kolu u wu-
gile, kanga ku ganela kwaye.
Deluni, muta wona wulanga
Pfumu yi nga ra ni yi lade
abo.
7 Endani ku ku bireja, mu
ya ambela bapizana baye, kenu,
U wugile kwa ba nya kufa;
kejani, u ngu gimbila mbeli
kwanu kuya Galile; mu na
mu wona iyo: kejani, Nyi mu
ambede.
8 Ba di bireja ku kuga towo-
ni ku kutaba nu ku nengela
ku kongolo, ba ku tutumela
kuya ambela bapizana baye.
9 Keja, Jesu a di ba cangana,
kuye, Xeweni. Ba kuta ba ku
para migondo yaye, ba ku mu
kozela.
10 Kabo Jesu a di kuye kwa-
we, Mu nga tabi: indani mu
ya ambela bandi yangu ba ho-
ngole Galile, ba na nyi wona
iyo.

11 Ni ba nga ku hongola, ke-
ja, bambe bakaleli ba di boha
zantuni, ba ku ambela bapristi
ba kongolo xilo xacabo xi nga
girekago.

12 Ni ba tombane ni bagale, ba ku gira nembo, ba di ninga dinyero yi kongolo kwa bakasadoro,

13 Kawo, Regerani kenu, Bapizana baye ba jude nu wucigu, ba ku muba ni hi lade.

14 Ogu kwa ku boha jinjebeni kwa mwamangulu, hi na mu jumejisa uye, hi mu emele.

15 Kabo ba di jega dinyero, ba ku gira kanga ku hebujwa kwawe: ogu ku ganelela kwa di pwalega kwa ba Juda, *ku ku anda* kala ni muhuno olu.

16 Aholu bapizana ba nya likumi ni moyo ba diya Galile, mu gigomoni Jesu a nga ba yayejago.

17 Na ba mu wone, ba di *mu* runguja: aholu bambe ba di fujejela.

18 Jesu a dita kwawe a ku ganelela kwawe, kuye, Ciba ya cabo yi ningedwe kwangu ya njajini ni mafuni.

19 Kabo abo indani, mu ya gira bapizana ki mahunzu acabo, mu ba bapatize ki lina la Babe ni Mwamana ni nya Lipubo nya ku Age:

20 Mu ba hebuje ku para kwácabo nyi mu ambedego: kejani, nyi nenu macigu acabo, kala mahegisoni nya litigo.

IVANGELI KANGA KU LOBIDWEGO KU MARKO.

GIPIMO 1.

KU hegula kwa ivangeli ya Jesu Kristu, Mwamana wa Nungungulu.

2 Kanga ku lobidwego ku Isaya mprofeti, Keja, nyi ngu ruma mwango wangu mbeli kwa kobe yago, a na ku dongisago njila yago;

3 Lito la uyo a ranago kabini kuye, Dongisani njila ya Pfumu, lulamisani jinjila jaye;

4 Johani a di boha, a ku bapatiza kabini a ku ganela ku bapatiza nya ku bindugeje ku dicejwa kuona.

5 Kwa di pagela kwaye litigo lacabo la Judia, nawo bacabo ba Jerusalema, ba di bapatizwa kuye pironi Jordani, ni ba ku jumela kuona kwawe.

6 Johani a di ambagiswa ki mwenda nya mawoya ya kameli, *na ri* nikeka nya lidowo giwununi kwaye a di hoja jimbera nu wulombe wa nkabini.

7 A di ganela, kuye, U nguta hwane kwangu uye a ku ni ciba a ku binda eni, ngoji nya xilato xaye nyi si yeligo ku noga babaci ni ku yi cula.

8 Nyi ngu mu bapatiza ki

mati; aholu uye a na mu bapatiza ki Lipubo nya ku Age.

9 A dipwa kayo macigu, Jesu a dita ku Nazareta ya Galile, a ku bapatizwa ku Johani Jordani.
10 Kunukuno na ku paga matini, a di wona jinjaji ji ku tuleka, ni Lipubo kanga lituba li ku relela bacani kwaye:
11 Ni likana la di paga ki jinjajini, kuye, Uwe u Mwamana wangu a halajidwego, nyi nengelago kuwe.
12 Nukunuku Lipubo la di mu yisa giwulani.
13 A di na ri giwulani makumi mana macigu na ku xengwa ku Satani: a di na ri ni xirengo xa kabini; mangelosi ma dita ma ku kozela kwaye.

14 Hwane kwa abo Johani a di ningedwa, Jesu a dita Galile na ku ganela ivangeli ya Nungungulu,
15 Kuye, Tepo yi tajisegile, mbuzo wa Nungungulu wabo bafubi: bindugejani, mu kolwe ki ivangeli.

16 Na ku binda ku libimbini la Galile, a di wona Simoni ni Andru ndi ya Simoni ni ba ku rinya likoga bimbini: kolu a di ba ri balobi.
17 Jesu a di kuye kwawe, Nyi landiseni enu, nyi na mu gira mu kale balobi ba batu.
18 Kunukuno ba di ciya jikoga, ba ku mu landisa.
19 Na ku gimbila ba dukwana, a di wona Jamesi *mwamana* wa Zebedi, ni Johani indiyaye, ba nga ra na ba ri ngalabani kambe ba ku sonejela jikoga jawe.
20 Kunukuno a di ba rana: ba ku ciya nyehe wawe Zebedi ngalabani ni xitumi, ba ku mu landisa.

21 Ba di bela Kapernaume; nukunuku ki cigu nya Sabata a di bela sinagogani a ku hebuja.
22 Ba di liwuga ku kuhebuja kwaye: kolu a di ba hebuja nga u na ni ciba, ka ba hebuja kanga balobi.
23 Kunukuno a di nu ku ri abo sinagogani yawe mutu a ku ni lipubo nya ku bibe; a di rana,
24 Kuye, Hi na gira ginani kuwe, uwe Jesu wa Nazareta? u jude ku hi songisa kani? nyi ngu kuti keni kuwe mani, u nya ku Age wa Nungungulu.
25 Jesu a di mu himbeja, kuye, Degula, u paga kwaye.
26 Lipubo nya ku bibe, ni li ku mu pferula li ku rana ki lito li kongolo, la di paga kwaye.
27 Ba di liwuga bacabo kakuba ba di wujisana, kawo, Ginani egi? kuhebuja kupya! ambari mapubo nya ku bibe u ngu ma laya ki ciba, ma ngu mu yingela.
28 Kunukuno kuduma kwaye kwa di pagela wulangani wacabo wa Galile.

29 Kunukuno, ni ba pagile

sinagogani, ba di boha nyu-
mbani kwa Simoni ni Andru,
ni Jamesi ni Johani.
30 Mayi wa mwangaji wa Si-
moni a di lala na ku dwala ki
feberi; kunukuno ba di mu
ambela kawo:
31 A dita a ku mu n'gola ki
gyanja, a ku mu wusa; feberi
ya di mu ciya, a ku ba koza.

32 Ni xilambo, lidambo ni li
hude, ba di resa kwaye bacabo
ba nga ra ni ba ku dwala, ni
awo ba nga ra ni ba ri ni made-
moni.
33 Zantu ya cabo ya di tomba-
na bamwanya-tunu.
34 A di hawulugisa bangi ba
nga ra ni ba ku dwala ki jingu-
mbe jingi, a ku dusa made-
moni mangi; ka nga ma jume-
ja mademoni ku regera, kolu a
di muti.

35 Ni jimindu, tepo yi kongo-
lo nu ku si kugyi, a di wuga a
ku paga, a kuya wulangani nya
giwula, a ku lomba abo.
36 Simoni ni awo ba nga ra ni
ba ri naye ba di mu landisa;
37 Ba di mu mana, ba ku
kawo kwaye, Bacabo ba nga
ku bweta.
38 A di kuye kwawe, Hi na
gimbile hiye kwa yimbe nda-
nga, kakuba nyi ganele abo;
kolu nya di tela ogu ku hegisa.
39 A diya bela jisinagogana
jawe Galile la cabo, na ku ga-
nela a ku pasa mademoni.

40 Kwa dita kwaye lepero, na
ku mu sengelejela, a ku noga
kwaye, a ku kuye kwaye, Ra
nu ku jina, u na nyi hanja.
41 Na mu pwede wuhinji, a di
tawuluja gyanja gyaye, a ku
mu para, a ku kuye kwaye,
Nyi ngu jina; hanjwa.
42 Kunukuno lepero laye la di
kuga kwaye, a ku hanjwa.
43 A di mu laya kwadi, kunu-
kuno a di mu pagisa,
44 A ku kuye kwaye, U nga
ambeli mutu: aholu inda njila
yago, u ji wonegise kwa mpris-
ti, u ningelele ku hanjwa kwa-
go xilo a nga layago Mosi, ku
gire wukustumunyu kwawe.
45 Aholu a di paga, a ku pela
ku ku ambela nguju, nu ku
andisa nandu, kakuba Jesu a
da si na ku bela zantuni bala-
ngani, aholu a di na ri babanje
malangani nya giwula: ba dita
kwaye ku malangani a cabo.

GIPIMO 2.

NA bede Kapernaume kambe
hwane kwa macigu nyo
kari, kwa di pwala apwa womo
nyumbani.
2 Bangi ba di tombana, kaku-
ba a di ni ba ri mwalo wulanga,
ne, ambari bamwanya-tunu.
3 A di ganela likana kwawe.
Ba kuta, ni ba ku resa kwaye
mutu na ku dwala ki paralio,
na rwadwe ki batu bana.
4 Ni ba si koji kuta bafubi
kwaye ki gicemo, ba di funu-
ngula njaga aba a nga ra na ri
abo: ni ba yi pide, ba di rele-
jisa lidawu a nga ra na lade
abo a dwalago ki paralio.

5 Jesu na ku wona ku kolwa kwawe a di kuye kwa uye a dwalago ki paralio, Mwamana, kuona kwago ku dicejidwe.

6 Aholu a di ni ba ri abo ba nyo kari ba balobi ni ba kade abo, ni ba ku hingiheja myonyoni kwawe,

7 Kiginani oyu mutu a regerago karali? u ngu ruga: kumani a kojago ku diceja kuona aholu *moyo* Nungungulu basi?

8 Kunukuno Jesu, na ku wona lipuboni laye kuye ba ngu hingiheja karalo ndani kwawe, a di kuye kwawe, Kiginani mu hingihejago exi xilo myonyoni kwanu?

9 Ku gwebi ku bebugago, ku regera kwa uyo a dwalago ki paralio, Kuona kwago ku dicejidwe; mwendo kupwa, Kuga, jega lidawu lago, u gimbile?

10 Aholu kakuba mu jiti kenu Mwamana wa mutu u na ni ciba mafuni ku diceja kuona (a di kuye kwaye a dwalago ki paralio),

11 Nyi ngu keni kwago, Kuga, jega lidawu lago, uye nyumbani kwago.

12 A di kuga, kunukuno a di jega lidawu laye, a ku paga mbeli kwawe bacabo; kakuba ba di liwuga bacabo, ba ku rungujа Nungungulu, kawo, Gima ka ha ku wona nya ku rali.

13 A di paga kambe babimbitunu; ni libandhla lacabo la di tombana kwaye, a ku ba hebuja.

14 Na nga ku binda, a di wona Levi *mwamana* wa Alfeusi na kade wulangani nya ku hengise, a di kuye kwaye, Nyi landise. A di kuga a ku mu landisa.

15 A dipwa, a di na kade ba kuhoja-tunu nyumbani kwaye, bahengisi bangi ni baoni ba di kala babaci ni Jesu ni bapizana baye: kolu ba di ri omo bangi, ba ku mu landisa,

16 Balobi ni ba Farisi, ni ba ku wona kawo u ngu hoja ni bahengisi ni baoni, ba ku kawo kwa bapizana baye, U ngu hoja a ku sela ni bahengisi ni baoni.

17 Jesu na ku pwide, a di kuye kwawe, Awo ba ku badi ka ba bweti n'ganga, aholu badwalago: ka nyata ku rana ba nya nduda, aholu baoni.

18 Bapizana ba Johani ni ba Farisi ba di hala: ba dita ba ku kuye kwaye, Bapizana ba Johani ni bapizana ba ba Farisi ba ngu hala kiginani, aholu bapizana bago ba si haligo.

19 Jesu a di kuye kwawe, Bamana ba makubi ba na hala mwane na nga ri nawo kani? ni ba nga ri naye mwane, ka ba koji ku hala.

20 Aholu macigu ma nata, umo mwane a na ku kuswago kwawe, kabo ba na hala kilo licigu.

21 U mwalo mutu a xonejelago capa yipya mwendani wa gale: ugo ku na ku yi tajisago ku nga dusa kwaye, yipya kwa ya gale, ku ande ku pferuga.

22 Umwalo mutu a telago vinyu yipya madowoni ya gale: vinyu yi nga pferula madowo yi balage vinyu, ni madowo: Aholu ba nğu *tela* vinyu yipya madowoni nya mapya.

23 A dipwa, a di na ku gimbila kicigu nya sabata a ku tsemakanya matembweni; bapizana baye ba di pela, ni ba ku hongola, ku bajula mibumbu nya sibila.

24 Ba Farisi ba di kawo kwaye, Keja, kiginani ba girago ki cigu nya sabata ugo ku si yeligo?

25 A di kuye kwawe, Gima ka mwa hebula ku nga girwago ku Davida, na ku bweta, na pwide njala, uye, ni awo ba nga ra ni ba ri naye kani?

26 Apwa a di bela nyumbani ya Nungungulu Abiatara na ri mpristi kongolo, a ku hoja nkati nya ku bekwe, a si yeligo ku hojwa sine bapristi, a ku ninga kambe kwa awo ba nga ra ni ba ri naye.

27 A di kuye kwawe, Sabata ya di giredwa batu, mutu ka giredwa sabata:

28 Karalo Mwamana wa mutu ki pfumu ambari ya sabata.

GIPIMO 3.

ADI bela kambe sinagogani; a di na ri bo mutu a nga ra na ri ni gyanja gi kwenyedego.

2 Ba di mu kalela; kawo a na mu hawulugisa ki cigu nya Sabata kani; ba fela ku mu manisa nandu.

3 A di kuye kwa mutu a nga ra na ri ni gyanja gi kwenyedego, Ema,

4 A di kuye kwawe, Ku ngu yela ki cigu nya Sabata ku gira ku camba, mwendo ku bibisa? ku banyisa, mwendo ku songa? Aholu ba di degula.

5 Na ba kejile ki zanga, na ku gira madidikana ku ku sinda kwa monyo wawe, a di kuye kwa mutu, Tawuluja gyanja gyago. A di gi tawuluja: gyanja gyaye gya di hawulugiswa.

6 Ba Farisi ba di paga, kunukuno ni ma Herodia ba ku lemba nembo kawo ba na mu songa karini.

7 Jesu ni bapizana baye ba di hijimela bimbini: ni libandhla li kongolo la di mu landisa ni li kuta ku Galile:

8 Ni ba kuta ku Judia, ni Jerusalema, ni Idumia, ni catugo kwa Jordani, ni Tire ni Sidoni, libandhla li kongolo, ni ba kupwa xilo xikongolo a nga xi girago, la dita kwaye.

9 A di regera kwa bapizana baye, kuye ngalaba yi dukwana yi na mu lindele ki kota nya gicemo, mwendo ba nga mu gulubeja:

10 Kolu a di na hawulugisile bangi; ba nga ra ni ba ri nu ku caniseka ba di mu gulubeja ba fela ku mu para.

11 Ni mapubo nya ku bibe, ni ma ku mu wona, ma di tega

babaci mbeli kwaye, ma ku
rana, kawo, Uwe u Mwamana
wa Nungungulu.
12 A di ma laya nguju kuye
ma nga mu tisegisi.
13 A di gwela bacani gigomo-
ni, a di rana kwaye a nga ba
halajago: ba diya kwaye,
14 A di haka likumi ni babili,
ba kale naye, a fela ku ba ruma
ku ganela,
15 Nu ku mana ciba ku pasa
mademoni:
16 Simoni a di mu tangisa
kuye Petro;
17 Jamesi *mwamana* wa Ze-
bedi, ni Johani ndi ye wa Ja-
mesi, awo a di ba tangisa kuye
Boanergese, nyopwa, Bamana
nya ku jume:
18 Ni Andru, ni Filipi, ni
Bartolome, ni Matu, Tomasi ni
Jamesi mwamana wa Alfeusi,
ni Tadesi, ni Simoni mu Ke-
nani.
19 Ni Judasi Iskarioti, a nga
mu ningelago. A dita bela
nyumbani.

20 Libandhla la di tombana
kambe, kakuba a da si koji nu
ku hoja nkanti.
21 Balongo baye ni ba ku
pwide, ba di paga kuya mu
ng'ola: kolu ba di kawo, U
handukile.
22 Balobi ba nga tago ku Je-
rusalema ba di ka wo, U na ni
Belezebule, ni, Ki mwamana
wa pfumu ya mademoni u ngu
pasa mademoni.
23 A di ba rana kwaye, a
ku kuye kwawe ki maninga-
niso, Satani a na dusa Satani
karini?
24 Mbuzo wa ku kabana wo-
ka, uyo mbuzo ku na ema.
25 Mwendo nyumba ya ku
kabana yoka, iyo nyumba ka
yi na koja ku ema.
26 Satani na ji wugede uye
mune, a ku hambana, ka na
ema, aholu u na nu kuhegisa.
27 Aholu u mwalo a na ku be-
lago nyumbani nya *mutu* nya
ndene, a ku bibisa xilo xaye,
sine a ku hegula ku ku hunga
ndena; kabo a na bibisa nyu-
mba yaye.
28 Kilisine nyi ngu keni kwa-
nu, Kuona kwawe kwacabo ku
na dicejwa kwa bamana ba
batu, nu kuruga kwawe ugo
ba rugago kugo:
29 Aholu uyo a rugago Lipu-
bo nya ku Age ku mwalo ku-
dicejwa, aholu u na ni nandu
nya kuone kala ku pinduka:
30 Kolu ba di kawo, U na ni
lipubo nya ku bibe.

31 Kwa dita abo mayi waye
ni bandi yaye; ni ba ku ema
babanje, ba di rumela kwaye,
ba ku mu rana.
32 Libandhla la di ni li kade
ni ba mu randede; ba di kawo
kwaye, Keja, mayi wago ni
bandi yago ba ngu ku bweta
babanje.
33 A di ba haka, kuye, Ku-
mani mayi wangu ni bandi
yangu?
34 Na ku keja awo ba mu
randedego, a di kuye, Kejani,
mayi wangu ni bandi yangu!

35 Kolu uyo a na ku girago
kuhalaja kwa Nungungulu,
kuye ndi yangu, ni ndoni wa-
ngu, ni mayi wangu.

GIPIMO 4.

ADI pela ku hebuja kambe
ki ba bimbi-tunu. Ku
ngu tombana kwaye libandhla
likongolo, kakuba a di bela
ngalabani, a ku kala bimbini;
ni libandhla lacabo la di kala
babimbi-tunu mafuni.
2 A di ba hebuja xilo xingi ki
maninganiso, a di kuye kwawe
ku hebujani kwaye,
3 Pwayini: Kejani, muswa-
yeli a di paga kuya swayela:
4 Na nga ku swayela, yimbe
mbewu ya di tegela ba njila-tu-
nu jinyoni ja dita ji ku yi beja.
5 Yimbe ya di tegela *mafuni*
nya xiwundi, aba yi nga ra ni
yi ri mwalo mafu mangi; ku-
nukunò yi ku buka kolu a di
ni yi ri mwalo mafu mangi.
6 Ni li kugile lidambo, ya di
kowoka; kolu yi nga ra ni yi
ri mwalo kamba ya di wuna.
7 Yimbe ya di tegela bakari
nya mibe miba ya di danda, yi
ku ji minyamisa, ka ya belega
jimbewu.
8 Yimbe ya di tegela mafuni
nyo cambe, yi ku belega jimbe-
wu, ni yi ku danda yi ku anda;
yi ku belega, makumi mararu,
ni libande makumi na kumi
mwedo, ni lizana.
9 A di kuye, uye a ku ni jinje-
be a na pwe.

10 Na ri eka, awo ba nga ra
ni ba ri naye ni ba nya liku-
mi na babili ba di mu wujisa
giwonekiso.
11 A di kuye kwawe, Kwanu
ku ningedwe sihalo wa mbuzo
wa Nungungulu: aholu kwawe
ba ku babanje, xilo xacabo xi
ngu girwa ki maninganiso:
12 Kakuba ku wona ba na
wone, ba si woni; nu kupwa
ba na pwe, ba si pimi; Mwe-
ndo ba nga bindugeja kambe,
ba dicejwe.
13 A di kuye kwawe, Ka mu
liti eli lininganiso kani? mu
na mati karini maninganiso
acabo?
14 Muswayeli u ngu swayela
likana.
15 Aba kawo ba swayedwego
ba njila-tunu, aba likana liswa-
yedwego; ni ba pwide, kunu-
kuno ku nguta Satani, a kuse
likana liswayedwego myonyo-
ni kwawe.
16 Aba kambe kawo ba swa-
yedwego *malangani* nya xiwi-
ndi, awo, ra ni ba lipwide lika-
na, kunukuno ba ngu li haka
ku ku nengela;
17 Ni ba ri mwalo kamba ba-
kari kwawe, aholu ba kale gi-
pimwana; kabo, nu ku ku
wuga ku caniseka nu ku xotwa
ki kota nya likana, ba ngu gu-
muka nukunuku.
18 Ni bambe ki awo ba swa-
yedwego bakari nya miba; aba
kawo nyo ra ni ba li pwide li-
kana,
19 Magarajegelo nya litigo,
ni mahangiso nya wufumu,
nu ku halaja ximbe xilo ku

ngu bela, ku gunise likana, li
nga belegi mbewu.
20 Awo kawo ba nga swaye-
dwa bacani nya mafu nyo ca-
mbe; awo ba li pwago likana,
ba li jumele, ba belege jimbewu
makumi mararu, ni libande
makumi na kumi mwedo, ni
lizana.

21 A di kuye kwawe, Kandiya
yi ngu reswa yi ku bekwa nda-
ni nya gyombo mwendo ndani
nya gitanda, yi si bekwi meza-
tunu kani?
22 Kolu gi mwalo gilo gi sihi-
dwego, aholu gi na wonekiswa;
ne gimwalo *ni gilo* gi nga
sihwago, aholu gi nata sa-
fani.
23 Mutu ra na ri ni jinjebe
nya kupwe, a na pwe.
24 A di kuye kwawe, genge-
lani ogu mu ku pwago: ki gi-
pimo igyo mu pimago kigyo
mu na pimedwa kigyo: ku na
engejedwa kwanu.
25 Kolu uye a ku nago, ku na
ningwa kwaye: nuyo a ku
mwalo, ku na jegwa kwaye
ambari nugo a ku nago.

26 A di kuye, Ku gira karalo
mbuzo wa Nungungulu, kanga
mutu a na ku rinyago mbewu
mafuni;
27 A lale a wuge wucigu ni
mihani, mbewu yi buge yi da-
nde, a si jiti karini.
28 Mafu ma ngu belega mbe-
wu a bune, ku hegula lihagane,
ku landise bumbu, kabo ku tale
bumbu ki xibila.
29 Aholu ra ni yi bijidwe
mbewu, kunukuno u ngu tela
ngala, kolu kubwera ku bohile.

30 A di kuye, Hi na wu ni-
nganisa karini mbuzo wa Nu-
ngungulu? hi na wu ninganisa
ni gifanekiso muni?
31 U ngu ningana ni tanga
nya sinapi, iyo, ra ni yi swaye-
dwe mafuni, ambari yi ku
dugwana ni jimbewu jacabo
mafuni,
32 Aholu ra ni yi swayedwe,
yi ngu danda, yi ku gira ko-
ngolo yi ku binda mwasi waca-
bo, yi ku tela matamu mako-
ngolo; kakuba jinyoni janjaji
ji ku koja ku kala babaci kwa
muca waye.
33 Ki maninganiso mangi nya
ku rali a di ganela likana kwa-
we, kanga ulo ba nga ra ni ba
ku koja ku lipwa:
34 Ka ganela gilo kwawe na
si lininganiso: aholu ku siha-
lani kwa bapizana baye a di
ambelejela xilo xacabo.

35 Kilo licigu, ni xi bohile
xilambo, a di kuye kwawe, Hi
na hongole catugo.
36 Na ku ciya libandhla, ba
di mu jega nawo, ambari a nga
ra na ri ngalabani. Jimba ji-
ngalaba a di ni ji ri naye.
37 Kwa di duga lipubo liko-
ngolo, mabimbi ma di beta
ngalabani, kakuba ngalaba a di
ni yi ku tala.
38 Uye mune a di na ri gisa-
lu-tunu: na lade badawu-tunu:
ba di mu wusa, kawo kwaye,

Muhebuji, ku teli kota hi fago
kani?
39 A di wuga, a ku himbeja
lipubo, a di kuye libimbini,
Kudegula, degula, lipubo la di
degula, a di na ri abo malenga
makongolo.
40 A di kuye kwawe, Kigi-
nani mu tabago? mu nga ri
mwalo ku kolwa kani?
41 Ba di taba nguju, ba ku
kawo mumbe kwa mumbe,
kasi ku mani oyu, ambari li-
pubo ni libimbi li mu inge-
lago?

GIPIMO 5.

BA di boha catugo nya libi-
mbi, tigoni kwa ma Gera-
sene.
2 Na cigile ngalabani, kwa di
mu cangana nukunuku mutu
na ri ni lipubo nya ku bibe, na
kuta ki marowoni,
3 A nga ra na ku kala maro-
woni: na ri mwalo mutu nya
ku koje ku mu hunga ne,
ambari ki magalagajero;
4 Kolu a di na hungidwe ji-
tepo jingi ki jingoji ni magala-
gajero, ni magalagajero a di ni
ma kabidwe kuye, ni jingoji
ji ku kabidwa xipandiyana:
umwalo mutu a nga ra na ri
ni ciba ku mu olobela.
5 Jitepo jacabo, wucigu ni
mihani, a di na ri marowoni ni
mu xigomoni, a di na ku rana,
a ku jihendela ki xiwindi.
6 Na mu wonile Jesu ku hwi-
njo, a di tutuma a ku mo ko-
zela;
7 Na ku rana ki lito likongo-
lo, a di kuye, Nyi na gira gi-
nani kuwe, Jesu, uwe Mwa-
mana wa Nungungulu wa
Bacani Nguju? Nyi ngu ku
tangisa Nungungulu, u nga
nyi canisi.
8 Kolu a di kuye kwaye,
Paga kwa mutu, uwe lipubo
nya ku bibe.
9 A di mu wujisa kuye, Ginani
lina lago? A di kuye kwaye,
Lina langu ki Ligioni; kolu hi
ku bangi.
10 A di mu sengelejela nguju
a nga ba kusi tigoni.
11 A di nu ku ri abo gigomoni
nya bambe tlambi kongolo nya
jikumbe ni ji ku haba.
12 Ma di mu sengelejela, ka-
wo, Hi yise tlambini, kakuba
hi bele kwawe.
13 A di ma jumeja. Mapubo
nya ku bibe ma di paga, ma
ku bela jikumbani: tlambi a
di tutumela babaci gebeni a ku
bela libimbini, *ku ku baledwa*
a di makumi mabili mazana;
ja di jama bimbini.
14 Awo a di ba ku jihabisago
ba di taba, ba ku ku ambela
zantuni, ni tigoni. Ba dita ku
wona ugo ku nga ra nu ku
giridwe.
15 Ba dita kwa Jesu, ba ku mu
wona uyo a nga ra na ri ni
mademoni na kade, na ambade
na ku pima, uye a nga ra na ri
ni legioni: ba ku taba.
16 Awo ba nga ku wonago
ba di ambela kwawe kwa di
girwa karini kwa uyo a nga
ra na ri ni mademoni, ni kwa
jikumba.

17 Ba di pela ku mu sengele-
jela a kuge ma yigoni kwawe.
18 Na ku bela ngalabani, uyo
a da ku ni mademoni a di mu
sengelejela a kale naye.
19 Ka nga mu jumeja, aholu
a di kuye kwaye, Inda nyu-
mbani kwago kwa balongo
bago, u ba ambele xilo xiko-
ngolo Pfumu yi xi girilego
kwago, nu ku ku pwela kwa-
ye wuhinji.
20 A di hongola njila yaye, a
ku pela ku ganela Dekapoli
xilo xikongolo Jesu a nga mu
girelago: bama bacabo ba di
liwuga.

21 Jesu na catugile ki ngalaba
kambe ku catugo, libandhla li
kongolo la di tombana kwaye:
a di na ri ku ba bimbi-tunu.
22 Kwa dita moyo wa ba fumi
nya Sinagoga, Jairas lina laye;
na ku mu wona a di tega ba
migondo-tunu kwaye,
23 A ku mu sengelejela nguju,
kuye, Gyakajana gyangu gi
dukwana gyabo bafubi nu ku-
fa: *nyi ngu ku sengelejela*, ute
u ta beka manja yago bacani
kwaye, a fela ku hawulugiswa,
a banye.
24 A di hongola naye; liba-
ndhla likongolo la di mu la-
ndisa, ba ku mu talela.

25 Nyamayi, a da ku ni ngu-
mbe nya ku page noba likumi
myaga na myaga mibili,
26 Na ningede xilo xingi mu
jin'angani jingi, ana ningede
kwacabo a nga ra na ri nago,
a si hawulugiswi, aholu a ku
dwala nguju,
27 Na pwide xilo ku Jesu, a
dita gicemoni ki hwane, a ku
para mwenda waye.
28 Kolu a di kuye, Nya ku
para myenda yaye basi, nyi na
hawulugiswa.
29 Kunukuno nambo nya no-
be waye a di banga; a kupwa
milini waye kuye u hawulu-
gisidwe ku dwala kwaye.
30 Kunukuno Jesu, na ku jiti
uye mune kuye ciba yi ngu
hongola kwaye, a di bindugeja
gicemoni, a ku kuye, Kumani
a nga para myenda yangu?
31 Bapizana baye ba di kawo
kwaye, U ngu wona libandhla
li ku ku gulubeja, u ngu kuwe,
Kumani a nyi parilego?
32 A di kejisa wulangani kwa-
cabo ku wona uye a girilego
egi.
33 Aholu nyamayi na ku taba
a ku ndendemela, na ku jiti ku
nga girwego kwaye, a dita a ku
tega babaci mbeli kwaye, a ku
mu ambela lisine lacabo.
34 A di kuye kwaye, Gyaka-
jana, ku kolwa kwago ku ku
banyisile; inda kwadi, u ha-
wuluge ku betwani kwago.

35 Na nga ku regera, ba dita
ki nyumbani kwa pfumu nya
sinagoga, kawo, Gyakajana
gyago gi fude: u nga ku mu
canisela ginani muhebuji?
36 Aholu Jesu, na si lipwi li-
kana li nga regerwago, a di
kuye kwa pfumu nya sinago-
ga, U nga tabi, kolwa basi.

37 Ka nga jumeja mutu kuta
naye, sine Petro, ni Jamesi, ni
Johani ndi ye wa Jamesi.
38 Ba dita nyumbani kwa
pfumu nya sinagoga; a ku
wona gicemo, ni *bangi* ni ba
ku lila ba ku rana nguju.
39 Na bede, a di kuye kwa-
we, Mu ngu gulumela kigi-
nani, mu ku lila? gyanana ka
gyafa, aholu ku lala.
40 Ba di mu hega. Aholu
uye, na ba pagisile bacabo, a
di jega nyehe wa gyanana ni
mayi waye ni awo ba nga ra
ni ba ri naye a ku ya bela
umo gi nga ra ni gi ri abo gya-
nana.
41 Na ku jega gyanana ki
gyanja, a di kuye kwaye, Ta-
litha kumi; nyopwa, ku ku
ambelejela, Gyakajana, nyi
ngu keni kwago, Wuga.
42 Kunukuno gyakajana gya
di wuga, gi ku gimbila; kolu
a di na ri ni likumi myaga ni
myaga mibili. Ba di liwuga
ki maliwugelo makongolo.
43 A di ba layisisa nguju ka-
kuba ogu ku nga tidwi ku
mutu: a di laya a ningwe *gilo*
ku hoja.

GIPIMO 6.

ADI paga kabo; a ku boha
tigoni kwaye; ba pizana
baye ba di mu landisa.
2 Ni li bohile sabata, a di pela
ku hebuja sinagogani: bangi
ni ba ku mupwa ba di liwuga,
kawo, Kuta kebi exi xilo kwa
oyu mutu? Ku kugengela
muni a ningidwego oyu mutu,
yi ngu *ninganisa ginani* eyi
mitumo nya cibe yi girwago
ki gyanja gyaye?
3 Oyu kandi meseri, mwa-
mana wa Maria, ni ndi ye wa
Jamesi, ni Jose, ni Judasi, ni
Simoni kani? bandoni baye ba
mwalo omu netu kani? ba di
zangari kuye.
4 Jesu a di kuye kwawe,
Mprofeti u ngu rungujwa, si-
ne tigoni kwaye, nu mu balo-
ngoni kwaye, ni nyumbani
kwaye.
5 A di na si na ku gira abo
tumo kongolo, sine ku beka
manja aye bacani kwa badu-
kwana ba dwalago, a ku ba
hawulugisa.
6 A di liwuga ku ku mba
kolwa kwawe. A di gimbila
mu jindangani na ku hebuja.

7 A di ranela kwaye ba nya
likumi na babili, a ku pela ku
ba ruma ka babili na babili; a
di ba ninga ciba bacani kwa
mapubo nya ku bibe;
8 A di ba laya kuye ba nga
jegi gilo nya njila *yawe*, sine
ndonga basi; ne nkati, ne kwa-
ma, ne dinyero mikwamani
kwawe;
9 Aholu ku *gimbila* ni xilato
xi ambadwago, *a di kuye* mu
nga ambali jikazaku jimbili.
10 A di kuye kwawe, Umo
mu na ku belago nyumbani,
kalani abo kala mu ku kuga
abo.
11 Nuwo wulanga wu na ku
ne ku mu haka, ba si mupwi,
nu mu ku paga kabo, puputani

nkujujwane a ku babaci kwa
migondo yanu ku gire wu
kustumunyu kwawe.
12 Ba di paga, ba ku ganela
kawo *batu* ba na bindugeje.
13 Ba di dusa mademoni ma-
ngi, ba ku tela ki mafura bangi
ba nga ra ni ba kudwala, ba ku
ba hawulugisa.

14 Pfumu Herodi a dipwa
kugo; kolu lina laye a di ni
li tisegile: A di kuye, Johani
mu Bapatizi u wugile kwa ba
nya kufa, kabo abo jiciba ji
ngu tuma ndani kwaye.
15 Aholu bambe ba di kawo,
Ku Elija. Ni bambe kawo,
Ku mprofeti, *kanga* moyo wa
baprofeti.
16 Aholu Herodi, na pwide
kugo, a di kuye, Johani, nyi
nga mu pilago hungo, u wu-
gile.
17 Kolu Herodi uye mune a di
na rumele a ku ng'ola Johani, a
ku mu hunga kotoni ki kota
ya Herodia, mwangaji wa ndi
yaye Filipi: kolu a di na mu
jegile.
18 Kolu Johani a di kuye kwa
Herodi, Ka ku yeli u jege mwa-
ngaji wa ndi yago.
19 Herodia a di ji beka mbeli
kwaye, a di haja ku mu songa;
a di si koji.
20 Kolu Herodi a di mu taba
Johani, kolu a di jiti kuye ki
mutu nya nduda a agilego, a
ku mu hingiheja. Na mu pwi-
de, a di caniswa nguju; a ku
mupwa ku kunengela.
21 Ni li bohile licigu nyo ca-
mbe, Herodi ki licigu nya ku
belegwe kwaye a di girela festa
jipfumu jaye, ni xigela xiko-
ngolo, ni batu ba kongolo ba
Galile;
22 Gyakajana gya Herodia ni
gi jude igyo mune gi ku hana,
a di nengejisa Herodi nawo ba
nga ra ni ba kade naye ba ku
hoja-tunu; pfumu a di kuye
kwa gyakajana, Nyi lombe
ugo u ku halajago, nyi na ku
ninga kwago.
23 A di tanga kwaye, Ugo u
na ku nyi lombago, nyi na ku
ninga, kala gipandi nya wu-
fumu wangu.
24 A di paga, a ku kuye kwa
mayi waye, Nyi na lomba gi-
nani? A di kuye, Gihungo
gya Johani mbapatizi.
25 Kunukuno a di bela kwa
pfumu ku ku bireja, a ku lo-
mba, kuye, Nyi ngu halaja u
nyi ninge gyomboni gihungo
gya Johani mu Bapatizi.
26 Pfumu ya di gira madidi-
kana nguju; aholu ki kota nya
matango aye, ni ya awo ba
nga ra ni ba kade kuhoja-
tunu a di a si na ku mu bo-
mbela.
27 Kunukuno pfumu a di ru-
mela nyankasane nya mukaleli
waye, a ku laya ku resa gihu-
ngo gyaye: a di ya a ku mu
pila gihungo pasoni,
28 A ku resa gihungo gyaye
gyomboni, a ku gi ninga kwa
gyakajana; ni gyakajana gya
di gi ninga kwa mayi waye.
29 Bapizana baye ni ba *ku*
pwide, ba dita ba ku jega gi-

rumbi gyaye, ba ku gi beka
towoni.

30 Bapostoli ba di ji tombanisela kwa Jesu; ba ku mu ambela xilo xacabo, kwa cabo ba nga ra ni ba ku girile, nugo ba nga ra ni ba ku hebujile.
31 A di kuye kwawe, Deluni enu bane pubo wulangani nya giwula, mu hefumule tepwana. Kolu a di ni ba ri bo bangi ba nya kuta ni ba nya ku hongola, kakuba a di ni ba ri mwalo ni tepo nya ku hoje.
32 Ba di hongola ki ngalaba wulangani nya giwula.
33 *Batu* ba di ba wona nu ku hongola, bangi ba di *bati*, ba di tutumela abo bacabo ki mawundu ku mu jizantuni jacabo, ba di ba binda.
34 A dita a ku wona libandhla likongolo, a ku ba pwela wuhinji; kolu ba di gira kanga jimvuta nyamba na muhabisi: a ku pela ku ba hebuja xilo xingi.
35 Licigu ni li bede, bapizana baye ba dita kwaye, ba ku kawo, Wulanga ki giwula, ni licigu ja li bede.:
36 Ba hongojise, ba fela kuya tigoni ni mu jindangani, ba ji rengele gilo kuhoja.
37 Aholu a di haka kuye kwawe, Ba beni enu kuhoja. Ba di kawo kwaye, Hi hongole hi ya renga mikati ki mazana mabili jixapawu, hi ba ninge kuhoja kani?
38 A di kuye kwawe, Mu na ni mikati mingani? indani
muya wona. Ni ba jitide ba di kawo, Libande, ni jinjanji jimbili.
39 A di laya kuye ba na kale babaci bacabo mwasini nyo nakane.
40 Ba di kala babaci, ki mazana, ni libande makumi.
41 A di jega libande mikati ni jinjanji jimbili, na ku keja bacani njajini, a di katekisa, a ku pferula mikati; a ku ninga kwa bapizana ku beka mbeli kwawe; ni jinjanji jimbili a di ji kabanisa bakari kwawe bacabo.
42 Ba di hoja bacabo, ba ku tajiswa.
43 Ba ku rola xipandiyana, likumi xitandi ni xitandi xibili ni xitade, karalo ni jinjanji.
44 Awo ba nga hojago mikati, a di libande makumi mazana nya bame.

45 Kunukuno a di gulubejela bapizana baye ba bele ngalabani, nu ku hongola mbeli *kwaye* baye catugo Betsaida, uye mune na nga ku hongojisa mabandhla.
46 Na ba bangane, a di ya gigomoni ku lomba.
47 Ni xi bohile xilambo ngalaba a di ni yi ri bakari nya libimbi, uye na ri eka mafuni:
48 Na ku ba wona ku caniseka ku kujuwa, kolo lipubo a di ni li si jumelani nawo, ki tepo nya mu kaleli nya mana nya wucigu a dita kwawe, na ku gimbila bacani nya libimbi; na nga ku haja ku ba binda.

49 Aholu awo, ni ba mu wone
na ku gimbila bacani nya libi-
mbi, ba di hingiheja kawo ki
mweji, ba ku lila:
50 Kolu ba di mu wona ba-
cabo, ba ku caniseka. Aholu
nukunuku a di regera kwawe,
a ku kuye kwawe, Tiyani:
keni; mu nga tabi.
51 A diya kwawe ngalabani:
ni lipubo la di degula: ba di
liwuga nguju;
52 Kolu ba di ne ku pima ki
libande mikati, aholu monyo
wawe a di lemejwa.

53 Ni ba catugile, ba di boha
tigoni kwa Genesareta, ba ku
rika nyabambe.
54 Ni ba pagile ngalabani,
batu ba di muti nukunuku,
55 Ba di tutumela tigoni la-
cabo la iyo, ba ku pela ku
rwala ki malawu awo ba nga
ra ni ba ku dwala, aba ba nga-
pwa apwa wabo abo.
56 Umo a nga belago, jinda-
ngani, mwendo jizantuni, mwe-
ndo tigoni, ba di beka ba
dwalago malangani nya ku
tombane, ba ku mu sengelejela
ba pare ambari na ri coka
nya mwenda waye: ba cabo ba
nga mu parago ba di hawulu-
giswa.

GIPIMO 7.

KWA di tombana kwaye ba
Farisi, ni balobi nyo kari,
na nga tago ku Jerusalema,
2 Ni ba wonile kawo bambe
ba bapizana baye ba di hoja
nkati wawe ki manja nya mba
camba, nyo pwa, ki manja nya
mba hanjwa.
3 Kolu ba Farisi, ni ba Juda
bacabo, sine ba ku hamba ma-
nja yawe, ka ba hoji, ba ku
parisa ma kalelo ya bagale:
4 *Ni ba kuta* ku malangani
nyo tombane ba mba ji hamba
ka ba hoji: ni xi ri abo ximbe
xilo xingi, ba xi hakilego ku xi
parisa ku hanjwa kwa jikopo,
ni ji kali, ni xombo nya sugu.
5 Ba Farisi ni balobi ba di mu
wujisa, Kiginani bapizana bago
ba si gimbili kanga ma kalelo
ya bagale, aholu ba nga hoja
nkati wawe ki manja mwasa
hambago?
6 A di kuye kwawe, A di pro-
feta kwadi Isaya kenu sipfaje-
jeli, kanga ku lobidwego, Aba
batu ba ngu nyi runguja ki
xihofu xawe, aholu monyo
wawe weyo hwinjo neni.
7 Aholu ba ngu nyi kozela
mahala, ba ku hebuja mihebujo
mi ku milayo ya batu.
8 Mu ngu dica milayo ya Nu-
ngungulu, mu ku parisa maka-
lelo ya batu.
9 A di kuye kwawe, Mu ngu
bomba milayo ya Nungungulu,
mu fela ku hingiheja makalelo
yanu.
10 Kolu Mosi a di kuye, Ru-
nguja nyehe wago ni mayi
wago, kambe, Uyo a regerago
likana nya ku bibe kwa nyehe
waye mwendo mayi waye a
nafe kukufa.
11 Aholu mu ngu kenu, Mutu
a ku kuye kwa nyehe ambari
mayi waye, Ugo u nga haja

ku paswa kugo keni, ku girile Korbani, nyopwa, Ku ningedwe kwa *Nungungulu;*

12 Ka mu mu jumeji kambe ku runguja nyehe waye ambari mayi waye;

13 Mu ku gira nayo wa Nungungulu a si gilo ki makalelo yanu, mu ma pasilego: ni ximbe xilo xingi nya ku rati mu ngu xi gira.

14 A di rana kwaye libandhla kambe, a ku kuye kwawe, Nyi pweni enu mwacabo, mu pime:

15 Gi mwalo gilo, gi tago ku babanje kwa mutu gi ku bela ndani kwaye gi na ku mu kunejisago: aholu xilo xi pakago kwa mutu kixo xi mu kunejisago mutu.

17 Na bede nyumbani na kuta ku mu libandhlani, bapizana baye ba di mu wujisa lininganiso.

18 A di kuye kwawe, Enu nenu mu mwalo ku pima kambe kani? ka mu woni, kenu kwacabo ku ku mogo babanje ku ngu bela kwa mutu, ku si koji ku mu bibisa.

19 Kolu ka ku beli monyoni waye, aholu ku nguya mu girumbuni kwaye, ku pagiswe babanje kani? A *di kuye ogu*, ku gire jinyama jacabo ji hanjeke.

20 A di kuye, Ugo ku pagago kwa mutu, kugo ku mu bibisago mutu.

21 Kolu ku ndani, ku monyoni kwa batu, ku ngu paga mahingihejo nya ku bibe, muhoro,

22 Wu bafa, ku songa, ku remba, ku nabela, kubiba, kuhangisa, ku mba na jiconi, liso nya ku bibe, nu wupumbu:

23 Exi xilo xacabo xi nguta ku ndani, xi ku bibisa mutu.

24 A di kuga abo a kuya mayigoni ya Tire ni Sidoni. A ku bela nyumbani, na si jini ku tidwe ki batu: a da si koji ku sihwa.

25 Aholu kunukuno nyamayi, a da ku ni gyakajana gi dukwanana, gi ku ni lipubo nya ku bibe, na pwide kuye, a dita a ku tega babaci ba migondotunu kwaye.

26 Nyamayi a di na ri mu Greki, mu Sirofenike ku kabelegwa. A ku mu sengelejela a pase lidemoni kwa gyakajana gyaye.

27 A di kuye kwaye, Xi na tajiswe xanana kuhegula: kolu kandi kwadi ku jega nkati wa xanana a rinywe jimbwani.

28 Aholu a di haka kuye kwaye Ina, Pfumu: ni jimbwa babaci nya meza ji ngu hoja xipandiyana xa xanana.

29 A di kuye kwaye, kolu u regerilego egi inda njila yago; lidemoni li pagile kwa gyakajana gyago.

30 A ku paga a kuya nyumbani kwaye, a ku mana gyakajana ni gi lade badawuni, lidemoni ni li pagile.

31 A di kuga kambe mayigoni ya Tire, a ku tsemakanya Sidoni a ku boha bimbini kwa

Galile, a ku tsemakanya bakari
kwa mayigo ya Dekapoli.
32 Ba ku resa kwaye mumbe
a ku gikumu, a ku ni gilimiti;
ba di mu sengeleja a beke
gyanja gyaye bacani kwaye.
33 A di mu jega libandhlani
a kuya naye pubo, a ku tela
jinyala jaye jinjebeni kwaye, a
ku heca, a ku para limi laye;
34 Na ku keja bacani njajini,
a di dilela, a ku kuye kwaye,
Efata, nyopwa, Tuleka.
35 Jinjebe jaye ja di tuleka,
nu ku hungwa kwa limi laye
kwa di cudwa, a ku regera a
ku pwajisa.
36 A di ba laya kuye ba nga
ambeli mutu: aholu ba di re-
gera ba ku bindisa ku ba laya
kwaye.
37 Ba di liwuga nguju, kawo,
U girile xilo xacabo kwadi:
ambari ni xikumu u ngu xi
gira xipwe, ni jimbebebe ji ku
regera.

GIPIMO 8.

KAYO macigu, ni li ri abo
kambe libandhla likongo-
lo, ni ba ri mwalo gilo ku hoja,
a di rana kwaye bapizana baye,
a ku kuye kwawe,
2 Nyi na nu wubinji kwa ma-
bandhla, kolu ba kade neni olu
macigu mararu, ba mwalo gilo
ku hoja:
3 Nya ku ba hongojisa ma-
gaya awe ni njala, ba na jima
njilani; bambe bawe ba jude
ku hwinjo.
4 Bapizana baye ba di mu
haka, Mutu a na mana ebi
mikati nyo tajise aba batu omu
giwulani?
5 A di ba wujisa, Mu na ni
mikati mingani? ba di kawo
libande na mibili,
6 A di laya libandhla ku kala
mafuni: a ku jega libande mi-
kati na mibili, na bongile, a di
pila, a ku ninga kwa bapizana
baye, ku beka mbeli kwawe;
ba di yi beka mbeli kwa liba-
ndhla.
7 A di ni ba ri ni jinjanji jidu-
kwanana: na ji katekisile, a di
laya ku beka eji kambe mbeli
kwawe.
8 Ba di hoja, ba ku tajiswa,
ba ku rola, nya xipandiyana
xi nga calago, libande xitandi
na xibili.
9 A di ni ba ri makumi mana
mazana: a ku ba hongojisa.

10 Kunukuno a di bela ngala-
bani ni bapizana baye, a kuta
malangani kwa Dalmanuta.
11 Ba Farisi ba dita, ba ku
pela ku wujisana naye, ni ba
ku bweta kwaye giwonekiso
gya njajini, ni ba ku mu xe-
nga.
12 A di dilela nguju lipuboni
kwaye, a ku kuye, Kiginani
exi xitukulwana xi bwetago
giwonekiso? kilisine nyi ngu
keni kwanu, Gimwalo giwo-
nekiso gi na ku ningwago kwa
exi xitukulwana.
13 A ku ba ciya, na ku bela
ngalabani kambe a diya ca-
tugo.

14 Ba di hangwa ku ku jega

nkati; a di ni ba ri mwalo
nawo ngalabani gipimo nyo
binde nkati moyo.
15 A di ba laya, kuye, Keji-
selani, gengelani mela wa bá
Farisi ni mela wa Herodi.
16 Ba di hingihejisana mu-
mbe ni mumbe, kawo, Hi
mwalo nkati.
17 Jesu na ku ku wona a di
kuye kwawe, Kiginani mu hi-
ngihejago, kolu mu ku mwa-
lo nkati? ka mu si ku woni,
ka mu pimi kani? monyo wanu
u lemejisidwe kani?
18 Nu mu ri ni maho, ka mu
woni kani? nu mu ri ni ji-
njebe, ka mupwi kani? ka mu
hingiheji kani?
19 Ni nyi ku pila libande mi-
kati bakari kwa libande maku-
mi mazana, xitandi xingani ni
xi tade ki xipandiyana mu nga
rolago? Ba di kawo kwaye,
Likumi na xibili:
20 Ni libande na mibili bakari
kwa makumi mana mazana, ki
xitandi xingani ni xi tade ki
xipandiyana mu nga rolago?
Ba di kawo kwaye, Libande
na xibili.
21 A di kuye kwawe, Ka mu
si ku pimi kani?

22 Ba di boha Betsaida. Ba
di resa kwaye mutu a ku gi-
kumu, ba ku mu sengelejela a
mu pare.
23 A di mu para mutu nya
gikumu ki gyanja, a ku mu
pasa ndangani; na hecede ma-
honi kwaye, a ku beka ma-
nja yaye bacani kwaye, a di
mu wujisa, U ngu wona gilo
kani?
24 A di keja bacani, a ku ku-
ye, Nyi ngu wona batu; aholu
nyi ngu *ba* wona kanga mixi-
mbo, ni yi ku gimbila.
25 A di beka kambe manja
yaye mahoni kwaye; a ku
keja kwadi, a ku banyiswa, a
ku wona kwadi xilo xacabo.
26 A di mu hongojisa aye
gaya kwaye, kuye, U nga beli
nu ku bela ndangani.

27 Jesu a di hongola, ni bapi-
zana baye, jindangani kwa Ke-
saria Filipi: njilani a di wujisa
bapizana baye, a ku kuye kwa-
we, Batu ba ngu kawo keni
mani?
28 Ba di mu ambela, kawo,
Johani mu Bapatizi: bambe,
Elija; aholu bambe, moyo wa
baprofeti.
29 A di ba wujisa, Aholu enu
mu ngu kenu keni mani? Pe-
tro a ku haka kuye kwaye,
Kuwe Kristu.
30 A ku ba laya kuye ba nga
ambeli mutu kuye.
31 A di pela ku ba hebuja,
kuye, Mwamana wa mutu a
na caniseka ki xilo xingi, a ji-
mejwe ku bagale, ni bapristi
bakongolo, ni balobi, a songwe,
hwane kwa macigu mararu a
wuge kambe.
32 A di ganela kuganela bala-
ngani. Petro a di mu jega, a
ku pela ku mu himbeja.
33 Aholu a di tendegeja, na
ku wona bapizana baye, a di
himbeja Petro, a ku kuye, Inda

hwane kwangu, Satani: kolu
ku teli kota ki xilo xa Nu-
ngungulu, aholu ki xilo xa
batu.
34 A di rana kwaye libandhla
ni bapizana baye, a ku kuye
kwawe, Mutu a ku halaja
ku nyi landisa, a na ji dice, a
jege gipambano gyaye, a nyi
landise.
35 Kolu uyo a halajago ku
banyisa kubanya kwaye a na
ku jimeja; nuyo a na ku jime-
jago kubanya kwaye ki kota
yangu ni ya vangeli a na ku
banyisa.
36 Kolu ku na mu pasejela
ginani mutu, ku mana litigo
lacabo, a ku jimeja kubanya
kwaye.
37 Kolu mutu a na ninga
ginani ku renga ku banya
kwaye?
38 Kolu uyo a na ku girago
jiconi keni ni magana angu
kwa exi xitukulwana xi re-
mbago xi tadego ku kuona,
Mwamana wa mutu a na gira
jiconi kuye, na kuta wufumu-
ni wa Nyehe waye ni mange-
losi nya kwage.

GIPIMO 9.

ADI kuye kwawe, Kilisine
nyi ngu keni kwanu,
Bomo bambe aba ba emilego,
ba na ku ne kupwa kufa, kala
ba ku wona mbuzo wa Nungu-
ngulu nu kuta ki ciba.

2 Hwane kwa libande macigu
na limwedo Jesu a di jega
naye Petro, ni Jamesi, ni Jo-
hani, a ku ba resa gigomoni
nyo lape ni ba ri woka: a ku
bindugejwa mbeli kwawe:
3 Jinganju jaye ja di nganga-
mela, ji ku aga nguju; kakuba
u mwalo mafuni muhanji a da
ku ni ciba ku ji agisa.
4 Kwadi woneka kwawe Elija
ni Mosi: ba di ni ba ku regera
ni Jesu.
5 Petro a di haka kuye kwa
Jesu, Rabi, ku kwadi kwatu
ku kala aba: hi na ku girela
matabanekeli mararu; limbe li
gire lago, limbe li gire la Mosi,
ni limbe li gire la Elija.
6 Kolu a da si jiti kuye a na
haka kuye ginani; kolu ba di
taba nguju.
7 Kwa dita lipfi ni li ku ba si-
haja: kwa di paga likana mu
lipfini, Oyu ku Mwamana wa-
ngu a halajidwego: mupweni.
8 Ni ba ku kejisa, ka ba nga
wona ne moyo kambe, sine
Jesu eka nawo bane.

9 Ni ba ku relela ku mu gi-
gomoni, a di ba laya ba nga
ambeli mutu xilo ba xi woni-
lego, sine Mwamana wa mutu
na wugile kwa ba nya kufa.
10 Ba di hingiheja kuganela,
ni ba ku wujisana woka gani
kuwuga kambe kwa ba nya
kufa ku ngu ninganisa ginani.
11 Ba di mu wujisa, kawo,
Balobi ba ngu kawo Elija a
nata ku hegula.
12 A di kuye kwawe, Elija u
nguta ku hegula kilisine; a
wuyise xilo xacabo: ku lobidwe
karini ki Mwamana wa mutu,

apwa a na caniseka xilo xingi
a jujugwe?
13 Aholu nyi ngu keni kwa-
nu, Elija u jude, ba girile ka-
mbe kwaye kanga ugo ba nga
ku halajago, kanga ku lobi-
dwego kuye.

14 Na ba bohile kwa bapiza-
na, ba di wona libandhla liko-
ngolo nawo, ni balobi ni ba ku
wujisana nawo.
15 Kunukuno libandhla laca-
bo, ni ba ku mu wona, ba di
liwuga nguju, ba ku tutumela
kwaye ba ku mu losa.
16 A di ba wujisa, Mu ngu
wujisana nawo kiginani?
17 Mumbe wa libandhla a di
mu haka, Muhebuji, nya di
resa kwago mwamana wangu,
a ku ni lipubo nya mbebebe,
18 Umo li mu yisago, li ngu
mu tesa babaci: a ku paga li-
gubi, a kuhoja magwaha yaye,
a ku onda: nya di regera kwa
bapizana bago kakuba ba li
pase; a di ni ba si koji.
19 A di ba haka kuye, Xitu-
kulwana nya mba na ku kolwa
nyi na kala nenu kute lini?
nyi na mu hunisela kute lini?
mu resini kwangu.
20 Ba di mu resa kwaye: na
mu wone, kunukuno lipubo la
di mu pferula nguju; a ku tega
babaci, a ku mbuluwula a ku
paga ligubi.
21 A di wujisa nyehe waye,
Ki tepo ngani ogu nu ku mu
tede? a di kuye, Na ri gya-
nana.
22 Jitepo jingi li mu rinyile
niloni ni matini, ku mu songa:
aholu ra nu ku koja ku gira
gilo, hi pwele wuhinji, u hi
pase.
23 Jesu a di kuye kwaye, Ra
nu ku koja! Xilo xacabo xi
ngu gireka kwa uyo a kolwago.
24 Kunukuno nyehe wa gya-
nana a di rana, kuye, Nyi ngu
kolwa; pasa ku mba kolwa
kwangu.
25 Jesu na wonile kuye liba-
ndhla la di tombana ku kutu-
tuma, a di himbeja lipubo nya
ku bibe, kuye kwaye, Uwe li-
pubo nya gikumu nu ri gipu-
mbu, nyi ngu ku laya, paga
kwaye, u nga beli kwaye ka-
mbe.
26 Na lide nguju, li ku mu
pferula nguju, la di paga:
gyanana gya di kala kanga
a fudego; kakuba bangi ba di
kawo, U fude.
27 Aholu Jesu a di mu jega
ki gyanja, a ku mu wusa; a
ku wuga.
28 Na bohile nyumbani, bapi-
zana baye ba di mu wujisa
pubo, *kawo*, A di ni hi si na
ku li pasa etu.
29 A di kuye kwawe, Eli
lifumbo ka li pagi sine ku
kulomba.

30 Ba di kuga abo, ba ku bi-
nda Galile; a da si jini mutu a
jiti.
31 Kolu a di hebuja bapizana
baye, a ku kuye kwawe, Mwa-
mana wa mutu u ningedwe
manjani kwa batu, ba na mu
songa; na songidwe, hwane

kwa macigu mararu a na wuga kambe.
32 Aholu ka ba nga pima kuganela, ba ku taba ku mu wujisa.

33 Ba di boha Kapernaume: na ri nyumbani a di ba wujisa, Mwa di wujisana kiginani njilani?
34 Aholu ba di degula: kolu a di ba ganejisane njilani, kawo ku mani a ku kongolo.
35 A di kala babaci, a ku rana ba likumi ni babili; a ku kuye kwawe, Mutu a ku halaja ku gira wa kuhegula, a na kala wa mahegiso kwawe bacabo, a kozele bacabo.
36 A di jega gyanana gidukwanana, a ku gi beka bakari kwawe: na ku gi jega mawogoni kwaye, a di kuye kwawe,
37 Uno a na ku hakago moyo wa ba nyá ku rati xanana xi dukwanana ki lina langu, ku haka eni: nuyo a hakago eni, ka haki eni, aholu uye a nyi rumidego.

38 Johani a di kuye kwaye, Muhebuji, ha di wona moyo na ku pasa mademoni ki lina lago: hi ku mu himbeja, kolu ka hi landisa.
39 Aholu Jesu a di kuye, Mu nga mu himbeji: kolu u mwalo mutu a na ku girago tumo nya cibe ki lina langu, a ku koja ku bireja ku regera nya ku bibe keni.
40 Kolu uyo a sa hambanago netu kwatu.
41 Kolu uyo a na ku mu ningago koko nya mati ku sela, kolu mu ku ba Kristu, kilisine nyi ngu keni kwanu, ka na jimeja cacazelo waye.
42 Nuyo a na ku girago moyo wa aba badukwanana ba kolwago keni a gumuke, a di nu ku mu cambede gicindo gi kongolo, gi hungedwe tamoni kwaye, a ku rinywa libimbini.
43 Gyanja gyago gya ku ku gumujisa, gi pile: ku ku cambede u bele kubanyani nu ri gigoha, nu kuya Hedesi, niloni nya mba cimeka nu ri ni manja mabili.
45 Gondo wago wa ku ku gumujisa, mu pile: ku ku cambede u bele kubanyani nu ri gigoha, nu ku rinywa Hedesi nu ri ni migondo mibili.
47 Liso lago la ku ku gumujisa, li pase: ku ku cambede ku bela mbuzoni wa Nungungulu ni liso limwedo, nu ku rinywa Hedesi nu ri ni maho mabili;
48 Umo giwungu gyawe gi si figo, ni nilo a si cimwi.
49 Kolu bacabo ba na lungwa ki nilo.
50 Munyu u ngu camba: aholu munyu a ku jimeja wumunyu waye, mu na wu lunga karini? Kalani ni munyu enu bane, mu kalege kwadi mumbe ni mumbe.

GIPIMO 10.

ADI kuga abo, a ku boha malangani ya Judia ni catugo kwa Jordani: maba-

ndhla ma di tombanela kwaye; hikanga ku gira kwaye, a di ba hebuja kambe.

2 Kwa dita kwaye ba Farisi, ba ku mu wujisa, Ku ngu yela mutu ku hula mwangaji waye kani? ni ba ku mu xenga.

3 A di haka kuye kwawe, Mosi a di mu laya kiginani?

4 Ba di kawo, Mosi a di jumeja ku loba lidangalila nya ku hambane, nu ku mu hula.

5 Aholu Jesu a di kuye kwawe, Ku ku sinda kwa myonyo yanu a di mu lobela oyu nayo.

6 Aholu ku kuga ku mu ku hegula-tunu a di ba gira, mwama ni mwangaji.

7 Ki kota ya egi mwama a na ciya nyehe waye ni mayi waye, a bandamele kwa mwangaji waye;

8 Awo ba babili ba na kala nyama mweyo: kabo kandi babili kambe, aholu ba nyama mweyo.

9 Ugo ku canganisidwego ku Nungungulu, ma ku nga hambaniswi ku mutu.

10 Ni nyumbani bapizana ba di mu wujisa kambe kaya mahungu.

11 A di kuye kwawe, uyo a na ku hulago mwangaji waye, a lowole mumbe, u ngu remba kuye:

12 Uye mune nuye a ku hula mwama waye, a ku lowodwa ku mumbe, u ngu remba.

13 Ba di resa kwaye xanana xi dugwanana, kakuba a xi pare: bapizana ba di ba himbeja.

14 Aholu Jesu na ku ku wona, a di zangari, a ku kuye kwawe, jumelani xanana xi dugwanana xite kwangu; mu nga xi himbeji: kolu mbuzo wa Nungungulu kwa ba nya ku ralo.

15 Kilisine nyi ngu keni kwanu, Uyo a na ku ne ku haka mbuzo wa Nungungulu kanga gyanana gi dukwanana, ka na bela umo.

16 A di xi jega mawokoni kwaye, a ku xi buzisa, na ku beka manja yaye bacani kwawe.

17 Na nga ku gimbila a kuya njilani, moyo a di tutumela kwaye, a ku noga kwaye, a ku mu wujisa, Muhebuji nyo Cambe, nyi na gira ginani nyi fela ku mana ku banya nya kupinduke?

18 Jesu a di kuye kwaye, Kiginani u nyi ranago kuwe nyi cambile? u mwalo a cambilego sine moyo, Nungungulu.

19 U ngu yiti milayo, nyopwa, U nga songi, U nga rembi, U ngabi, U nga giri kustumunyu nya malipe, U nga wandeli mutu gilo, Runguja nyehe wago ni mayi wago.

20 A di kuye kwaye, Muhebuji, exi xilo xacabo nyi xi pimile ni nyi nga ri gyanana.

21 Jesu na ku mu keja a di mu halaja, a ku kuye kwaye, U ngu bweta gilo gimwegyo:

inda, rengisa kwacabo u ku
nago, u ningele kwa jikulungu,
u na mana wurenda njajini:
ute, u nyi landise.
22 A di xwenyeja kugo ku
ganelela, a ku hongola ni ma-
didikana: kolu a di a ri moyo
a ku ni wufumu wungi.

23 Jesu a di kejisa, a ku kuye
kwa bapizana baye, Ku na
sinda kwa awo ba fumilego
ba bele mbuzoni wa Nungu-
ngulu!
24 Bapizana ba di liwuga ki
magana yaye. Aholu Jesu a
ki haka kambe, a ku kuye
kwawe, Xanana, ku ngu sinda
kwa aba ba tumbago wufu-
muni ku bela mbuzoni wa Nu-
ngungulu!
25 Ku ngu bebuga kameli yi
tsemakanye hogoni nya cinga-
no, ni mutu a fumilego ku bela
mbuzoni wa Nungungulu.
26 Ba di liwuga nguju, kawo
kwaye, ku mani a na ku ba-
nyiswago?
27 Jesu na ku ba keja a di
kuye, Kwa batu ku ngu sinda,
aholu ka ku sindi kwa Nungu-
ngulu: kolu xilo xacabo Nu-
ngungulu u ngu xi koja.

28 Petro a di pela ku kuye
kwaye, Keja, hi cide kwa cabo,
hi landisile uwe.
29 Jesu a di kuye, Kilisine
nyi ngu keni kwanu, U mwalo
mutu a cidego nyumba, mwe-
ndo bandi yaye, mwendo ba-
ndoni, mwendo nyehe, mwendo
mayi, mwendo xanana, mwe-
ndo mayigo, ki kota yangu, ni
kota ya vangeli,
30 A na haka ki lizana olu
eyi tepo, jinyumba ni bandi, ni
bandoni, ni bamayi, ni xanana,
ni mayigo, nu ku caniseka; ni
litigoni li na ku tago kubanya
nya ku pinduke.
31 Aholu bangi ba ku ba ku
hegula ba na kala ba ma hegi-
so; ni ba nya ku hegisa ba kale
ba nya ku hegula.

32 A di ni ba ri njilani ni ba
ku hongola kuya Jerusalema;
Jesu a da ku gimbila mbeli
kwawe: ba di liwuga; nawo
ba nga landisago ba di taba.
A ku ba jega kambe ba likumi
ni babili, a ku pela ku ba
ambela ki xilo xi na ku gire-
kago kwaye.
33 *Kuye*, Kejani, hi ngu gwe-
la Jerusalema; Mwamana wa
mutu a na ningedwa kwa ba-
pristi bakongolo ni balobi; ba
na mu ningela kufani, ba na
mu ningela kwa ba nya ma-
yigo:
34 Ba na mu hega, ba mu he-
cela, ba mu beta, ba mu songe;
ni hwane kwa macigu mararu
a na wuga kambe.

35 Kwa dita bafubi naye Ja-
mesi ni Johani, bamana ba
Zebedi, kawo kwaye, Muhebuji
hi ngu halaja u hi girele ugo hi
na ku ku lombago.
36 A di kuye kwawe, Mu
ngu halaja nyi mu girele gi-
nani?
37 Ba di kawo kwaye, Hi

ninge ku kala mumbe ku nya
mugywe kwago, mumbe ku
nyambade kwago, wufumuni
kwago.
38 Aholu Jesu a di kuye
kwawe, Ka mu kuti ogu mu
gu lombago. Mu ngu koja ku
sela koko nyi yi selago kani?
mwendo ku bapatizwa ku ku
bapatizwa nyi bapatizwago
kugo?
39 Ba di kawo kwaye, hi ngu
koja; Jesu a di kuye kwawe,
Koko nyi na ku yi selago mu
na yi sela, nu ku bapatizwa
nyi bapatizidwego kugo mu na
bapatizwa kugo:
40 Aholu ku kala ku nya
mugywe kwangu ni nyambade
kwangu kandi kwangu ku ni-
nga: aholu *ku kwawe* ba ku
cambisedwego.
41 Ba nya likumi ni ba ku
pwide, ba di pela ku zangari
ku Jamesi ni Johani.
42 Jesu a di ba ranela kwaye,
a ku kuye kwawe, Mu ngu jiti
kenu awo ba hatidwego ku
fuma ba nya mayigo ba ngu
fuma ba cani kwawe; ni ba
kongolo bawe ba ngu ba para
ki liciba bacani kwawe.
43 Aholu ka ku ngu ralo
nenu: aholu uyo a halajago
ku kala kongolo bakari kwa-
nu, a na kala gikozeli gy-
anu.
44 Nuyo a halajago ku kala
nyo hegule bakari kwanu, a
na kala gitumi gyawe bacabo.
45 Kolu kilisine Mwamana
wa mutu ka tela kuta koze-
dwa, aholu ku koza, nu ku
ningela kubanya kwaye ku
dicejwa kwa bangi.

46 Ba di boha Jeriko: na nga
ku paga Jeriko, ni bapizana
baye ni libandhla likongolo,
mwamana wa Timeusi, Barti-
meusi, njale nya gikumu, a da
kade ba njila-tunu.
47 Na pwide apwa ku Jesu
wa Nazareta, a di pela ku
rana, kuye, Jesu, uwe mwa-
mana wa Davida, nyi pwele
wuhinji.
48 Bangi ba di mu himbeja a
degule: aholu a di rana nguju,
Uwe mwamana wa Davida,
nyi pwele wuhinji.
49 Jesu a di ema, a ku kuye,
Mu raneni. Ba di mu rana
mutu a ku gikumu, kawo kwa-
ye, Tiya, kuga, u ngu ku rana.
50 Uye, na ku jujuga mwe-
nda waye, a di ema, a kuta
kwa Jesu.
51 Jesu a di mu haka, a ku
kuye, Ginani u halajago nyi
gire kwago? mutu a ku giku-
mu a di kuye kwaye, Raboni,
nyi hake ku wona kwangu.
52 Jesu a di kuye kwaye, Inda
njila yago; kukolwa kwago ku
ku banyisile. Kunukuno a di
haka kuwona kwaye, a ku mu
landisa njilani.

GIPIMO 11.

NI ba ku hijimela Jerusa-
lema, ba kuya Betfage ni
Betani, gigomoni ya ma Olivi,
a di ruma babili nya bapizana
baye, a ku kuye kwawe.
2 Indani njila yanu ndangani

yi ni nga ni sanego nenu: kunukuno ni mu nga ku bela, mu na mana lirole ni li hungidwe, umo ku nga ne ku kala mutu; li culeni, mu li rese.
3 Mutu a ku kuye kwanu, Mu ngu ku gira kiginani ogu? kenu, Pfumu yi ngu li bweta; kunukuno a na li resa aba.
4 Ba di hongola njila yawe, ba ku mana lirole ni li hungidwe nyangwani babanje ruwani; ba ku li cula.
5 Ba nyo kari bawe ba nga ra ni ba emile abo ba di kawo kwawe, Ginani mu girago, ku culeni lirole kani?
6 Ba di regera kwawe kanga ku ambedwa kwawe ku Jesu: ba ku ba dica.
7 Ba di li resa lirole kwa Jesu, ba ku beka bacani kwaye myenda yawe; a ku kala bacani kwaye.
8 Bangi ba di laja myenda yawe njilani; ni bambe ba ku laja matamu, ba nga ma kokago makabini.
9 Nawo ba nga ra ni ba ri mbeli, nawo banga landisago, ba di rana, kawo, Hozana; U katekile uyo a tago linani la Pfumu:
10 U katekile mbuzo u tago, mbuzo wa babe watu Davida: Hozana kwa bacani nguju.
11 A ku bela Jerusalema, tempelini; na kejile xiloni xacabo, nu ku ri wucigu, a di pagela Betani ni ba likumi na ba bili.

12 Ni jimindu, ni ba ku paga Betani, a dipwa njala.
13 Na ku wona nguyu hwinjo na ri ni mahagane, a dita, kuye mwendo a na mana gilo umo, na bohile kwaye, ka nga mana gilo mahagane basi; kolu a di na si tepo ya maguyu.
14 A di kuye kwaye, Mutu a nga hoji mihando kwago ku kuga muhuno kala ku pinduka. Bapizana baye ba di kupwa.

15 Ba di boha Jerusalema: a ku bela tempelini, a ku pela ku pasa aba ba di ba ku rengisago naba ba di ba ku rengago tempelini, a ku pfubeka jimeza ja baturukari nya dinyero, ni xikalo xa aba ba di ba ku rengisago xipomba;
16 A da si jumeli mutu ku tsemakanya litempeli na ri ni gyombo.
17 A di hebuja, a ku kuye kwawe, Ku kwa lowa kani nyopwa, Nyumba yangu yi na ranwa apwa ki nyumba nya kulombelele ya mahunzu yacabo? aholu enu mu yi girile lipala la bawandi.
18 Bapristi bakongolo ni balobi ba di kupwa, ba ku bweta kawo ba na mu songa karini: kolu ba di ba ku mu taba, kolu libandhla lacabo la di liwuga ki mahebujelo yaye.
19 Xilambo xacabo a di paga zantuni.

20 Ni ba ku binda ni jimindu, ba di wona nguyu na wunile ku ku kuga mikambani.
21 Petro na ku hingiheja a di

kuye kwaye, Rabi, keja, nguyu
u nga wu rugago u wunile.
22 Jesu na ku mu haka a di
kuye kwawe, Kolwani kwa
Nungungulu.
23 Kilisine nyi ngu keni kwa-
nu, Uyo a na ku kuye kwa egi
gigomo, Kuswa u rinywe li
bimbini; a ku ne ku fembe-
jela monyoni kwaye, aholu a
kolwe kuye ugo a ku ganelago
ku na gireka; a na ku mana.
24 Kabo abo nyi ngu keni
kwanu, Xilo xacabo ixo mu
lombago mu ku xi lomba, ko-
lwani kenu mu xi hakile, mu
na xi mana.
25 Ni mu ku ema mu ku
lomba, dicejani, ra ni mu ri
ni nandu mumbe ni mumbe;
kakuba Nyehe wanu nuye a
ku mo njajini a na mu diceje
nenu milandu yanu.

27 Ba di boha kambe Jerusa-
lema: na ku gimbila tempelini,
kabo kwa dita kwaye bapristi
bakongolo, ni balobi, ni bagale;
28 Ba di kawo kwaye, Ki ciba
muni u girago kiyo exi xilo?
mwendo ku mani a ku ningi-
lego eyi ciba ku gira exi xilo?
29 Jesu a di kuye kwawe, Nyi
na mu wujisa gilo gimwegyo,
mu nyi hake, nyi na mu ambe-
la ciba nyi girago kiyo exi
xilo.
30 Kubapatiza kwa Johani,
kwa dita ku njajini, mwendo
kwa dita ku kwa batu? nyi
hakeni.
31 Ba di regerisana woka,
kawo, Ha ku ketu, Ki njajini;
a na kuye, Kiginani mu nga
ne ku kolwa kuye?
32 Aholu ha ku ketu, Kwa
batu—ba di taba batu: kolu
bacabo ba di kawo Johani ku
mprofeti kilisine.
33 Ba di mu haka Jesu kawo,
Ka hi jiti. Jesu a di kuye kwa-
we, Neni, ka nyi mu ambeli
ciba nyi girago kiyo exi xilo.

GIPIMO 12.

ADI pela ku regera kwawe
ki maninganiso. Mutu a
di yala litembwe, a ku li bi-
yela libiyo, a ku kemba lipala
nya gicindo, a ku baha litala,
a ku li ningela kwa xitumi, a
kuya kwa limbe litigo.
2 Ki tepo a di ruma kwa ba-
limi gitumi, kakuba a hake
kwa balimi mihando ya lite-
mbwe.
3 Ba di mu jega, ba ku mu
beta, ba ku mu hongojisa na
ri mwalo gilo.
4 A di ruma kambe kwawe
gimbe gitumi; nuye ba di mu
beta hungoni, ba ku mu para
ku ku biba.
5 A ku ruma mumbe; nuye
ba di mu songa: ni bambe
bangi; ba ku ba beta bambe,
ni bambe ba ku ba songa.
6 Na ri na moyo, mwamana
a halajidwego: kuhegisa a di
rumela uye kwawe, kuye, Ba
na mu taba mwamana wangu.
7 Aholu awo balimi ba di
kawo bakari kwawe, Oyu ku
muhoji wa tomba; deluni, hi
na mu songa, tomba yi na gira
yatu.

8 Ba di mu jega, ba ku mu
songa, ba ku mu pasela baba-
nje nya litembwe.
9 Kabo mune litembwe a na
gira ginani? a nata a songe
balimi, a ni ngele litembwe
kwa bambe.
10 Ka mu si ku hebuli noyu
nayo; Giwindi gi nga dicawgo
ki ba bahi, igyo gya di girwa
nungo nya mahegiso:
11 Ogu ku jude ku kwa
Pfumu-tunu, ku ngu liwugisa
mahoni kwatu?
12 Ba di xota ku mu ng'ola;
ba ku taba libandhla; kolu ba
di pima kawo a di regera lini-
nganiso kawo: ba di mu ciya,
ba ku hongola.

13 Ba di ruma kwaye ba
nyo kari ba Farisi ni ma
Herodia, kakuba ba mu ng'o-
jise ku kuregera.
14 Na ba bohile, ba di kawo
kwaye, Muhebuji, hi ngu jiti
ketu u dandisile, ku teli kota
ku mutu: kolu ku keji gibili
gya mutu, aholu kilisine u ngu
hebuja njila ya Nungungulu:
Ku ngu yela ku hengwa ku
Kesari, mwendo ka ku yeli?
15 Hi mu ninge, mwendo hi
nga mu ningi? Aholu uye, na
ku kuti ku pfajejela kwawe
a di kuye kwawe, Mu ngu
nyi xenga kiginani? resani
xapawu, nyi yi wone.
16 Ba di resa. A di kuye
kwawe, Ki gifanekiso gya
mani egi nu ku loba? Ba di
kawo kwaye, Kwa Kesari.
17 Jesu a di kuye kwawe,
Ningani kwa Kesari xilo xi
ku xa Kesari, ni kwa Nungu-
ngulu xilo xi ku xa Nungu-
ngulu. Ba di liwuga nguju
kuye.

18 Kwa dita kwaye ba Sadusi,
ba nya ku kawo ku mwalo ku
wuga kwa ba nya kufa; ba ku
mu wujisa, kawo,
19 Muhebuji, Mosi a di hi
lobela, A kufa ndi wa mutu,
na ku ciya mwangaji hwane
kwaye, a si ciyi gyanana, ndi
yaye a na jega mwangaji wa-
ye, a wusele ndi yaye libelego.
20 A di ni ba ri abo ba nduye
libande ni babili: nyo hegule
a di jega mwangaji, na kufa
ka nga ciya libelego;
21 Nya kubili a di mu jega,
a kufa, na si ciyi lebelego;
nya kuraru a di gira karalo:
22 Ni nya libande ni babili ka
nga ciya libelego. Mahegiso
yawe bacabo mwangaji nuye
a di fa.
23 Ba Kuwuga-tunu kwa be
nya kufa a na gira mwangaji
wa mani? kolu ba libande ni
babili ba di mu gira mwangaji
wawe.
24 Jesu a di kuye kwawe, Ka
mu ngu ona ki kota ya egi,
kolu ka mu yiti mihebujo, ni
ciba ya Nungungulu?
25 Kolu ni ba wugile kwa ba
nya kufa, ka ba jegi bagaji,
bagaji ka ba jegwi, aholu ba
kade kanga mangelosi njajini.
26 Aholu ku ku kumbuka ba
nya kufa, apwa ba wusidwe;
ka mu si ku hebuli lidanga-

lilani kwa Mosi, *wulangani*
nya Giguji, ku regera kwa
Nungungulu naye, kuye, Nyi
Nungungulu wa Abrahama,
ni Nungungulu wa Isaka, ni
Nungungulu wa Jakobe?
27 Kandi Nungungulu wa bafudego, aholu kwa ba banyago: mu nga hosa nguju.

28 Mumbe wa balobi a dita, a ku bapwa ni ba ku wujisana, na ku jiti kuye u ba hakile kwadi, a di mu wujisa kuye, Ku webi nayo nyo hegule kwa eyi yacabo?
29 Jesu a di haka, Nyo hegule, apwa, Yipwani, Israeli; Pfumu Nungungulu watu Pfumu mweyo:
30 U na halaja Pfumu Nungungulu wago ki monyo wago wacabo, ni hwefumulo wago wacabo, nu ku pima kwago kwacabo, ni ciba yago yacabo.
31 Nya mibili koyu, U na halaja u wakilego naye kanga ku ji halaja kwago uwe mune. U mwalo mumbe nayo kongolo nyo binde eyi.
32 Mulobi a di kuye kwaye, Kilisine Muhebuji, u regerile kwadi kuwe moyo; u mwalo mumbe kuye basi:
33 Nu ku mu halaja ku monyo wago wacabo, nu ku pima kwacabo, ni ciba yacabo, nu ku halaja uyo u akilego naye kanga ku ji halaja uwe mune, ku ngu binda ningelo wacabo nya ku biswe ni miningelo.
34 Jesu na wonile kuye u hakile ku kupima, a di kuye kwaye, U mwalo hwinjo ni mbuzo wa Nungungulu. Hwane kwa egi u mwalo mutu a nga tiyelago ku mu wujisa.

35 Jesu a di haka kuye, na ku hebuja tempelini, Balobi ba ngu regera karini kawo Kristu ku mwamana wa Davida?
36 Davida uye mune a di kuye ki Lipubo nya ku Age, Pfumu a di kuye kwa Pfumu yangu, Kala uwe ku nya mugywe kwangu, kala nyi ku gira balombo bago ba gire gikalo nya migondo yago.
37 Davida uye mune u ngu mu rana kuye Pfumu; ku mwamana waye karini? Batu ba di mupwa ku ku hagana.

38 Ku hebujani kwaye a di kuye, Kejisani balobi aba ba halajago ku gimbila myendani nyo lape, nu ku loswa malangani hyo rengise,
39 Ni xikalo xadi jisinagogani ni malanga makongolo ba ku hoja-tunu:
40 Ba hojago jinyumba nya jinoni, nu kuhangisa ba lapise kulomba kwawe; aba ba na haka ku jukujukwa ku kongolo.

41 Na kade wulangani nyo ningele, a ku kejisa libandhla kuye ba ngu tela karini dinyero wulangani nya ku ningele: bangi ba fumilego ba di ningela nguju.
42 Kwa dita abo noni nya

kulungu, a kutela bakari jidezi
jimbili, ji girago xapawu.
43 A di ranela kwaye bapi-
zana baye, a ku kuye kwawe,
Kilisine nyi ngu keni kwanu,
Eyi noni nya kulungu u ninge-
de nguju ku ku binda bacabo
ba telago ningelo-tunu:
44 Kolu bacabo ba ningede
kanga kufuma kwawe; aholu
uye ku kuhamuka kwaye u
ningede kwacabo a ku nago,
ambari ugo a banyago kugo.

GIPIMO 13.

NA ku paga tempelini, mu-
mbe wa bapizana baye a
di kuye kwaye, Muhebuji,
keja, xiwindi nyo waniwani
ni mabahelo muni!
2 Jesu a di kuye kwaye, U
ngu ji wona eji jinyumba jiko-
ngolo kani? ka ku na cidwa
aba giwindi gimwegyo bacani
kwa gimbe, gi na ku ne ku
teswa babaci.
3 Na kade gigomoni nya ma
Olivi nyo ningane ni litempeli,
Petro ni Jamesi ni Johani ni
Andru ba di mu wujisa woka,
4 Hi ambele, exi xilo xi na
gireka lini? ginani giwonekiso
nya kute kwa exi xilo xaca-
bo?
5 Jesu a di pela ku kuye
kwawe, Kejisani mu nga nde-
yiswi ku mutu.
6 Bangi ba nata ki lina langu,
kawo, Keni *uye;* ba na ndeyisa
bangi.
7 Nu mu kupwa ki jinyimbi
nu kuduma kwa jinyimbi, mu
nga caniseki: *exi xilo* xi ngu
fela ku gireka; aholu ku hegisa
ku ku si ku bohi.
8 Kolu lihunzu li na hlome-
lana ni lihunzu, nu mbuzo u
na hlomelana nu mbuzo: ku
na ra nu ku ri mo ku rebareba
kwa mafu mayigoni mangi; ji
na ra ni ji ri abo jinjala: exi
xilo ku ku hegula nya ku
caniseke.

9 Aholu ji gengeleni: kolu
ba na mu ningela mwandani;
mu na betwa jisinagogani; ni
mbeli kwa babuzi ni jipfumu
mu na ema ki kota yangu, mu
gire wukustumunyu kwawe.
10 Ivangeli li na ganeledwa
kuhegula mahunzuni acabo.
11 Ni ba ku mu yisa *ku la-
mulani,* ba ku mu ningela, mu
nga bweti ogu mu na ku ku
regerago: aholu ugo mu na ku
ningwago kiyo tepo, ku gane-
leni: kolu kandi enu mu gane-
lago, aholu ki Lipubo nya ku
Age.
12 Nduye a na ningela ndi
yaye kufani, ni nyehe gyanana
gyaye; ni xanana xi na hagela
babelegi bawe, ba ba songise.
13 Mu na lenywa ki batu ba-
cabo ki kota nya lina langu:
aholu uyo a dandisago kala ku
hegisa uyo a na banyiswa.

14 Aholu ra ni mu ku wona
magulo nu ku balaga ni mu
emile umo mu si yeligo (uye
a hebulago a na pime), kabo
awo ba ku mogo Judia ba na
tabele xigomoni:
15 Nuye a ku bacani nya nyu-

mbe a nga cigi babaci, ne nu ku
bela, ku jega gilo gi ku mogo
nyumbani Kwaye:
16 Nuye a ku kunje a nga
bweleli kujega mwenda waye.
17 Aholu ugo kwawe ba ku
ni xanana nawo ba mwami-
sago kayo macigu!
18 Lombani kakuba ku nga
giri nu ku ri makala gaya.
19 Kolu ayo macigu ma na
tabeka, ku ku tabeka ku nga
ra nu ku ri mwalo kwa ku
hegula nya ku girwe Nungu-
ngulu a nga ku girago kala ni
muhuno, gima ka ku nata.
20 Sine ayo macigu ma ku
humbiswa ki Pfumu a na ni
kwa sa banyiswa nyama: aho-
lu ki kota ya ba hatidwego, a
nga ba hatago, a di humbisa
macigu.
21 Kabo mutu a ku kuye
kwanu, Kejani, oyu Kristu;
mwendo, Kejani, mule; mu
nga *ku* kolwi;
22 Kolu ku na wuga ba Kristu
nya malipe ni baprofeti nya
malipe, ba na wonisa jiwone-
kiso ni jiliwugiso, kakuba ra
ni ba ku koja, ba ndeyise ba
hatidwego.
23 Aholu kejisani enu: ke-
jani, Nyi mu ambede kwacabo
ki mbeli.

24 Aholu kayo macigu, hwane
kwa ugo kucaniseka, lidambo
li na sibajwa, ni ngima ka na
ninga ku safa kwaye,
25 Ni jinyeleji ji na ra ni ji
ku tega ku njajini, ni jiciba ji
ku mo njajini ji na kucungwa.
26 Kabo ba na wona Mwama-
na wa mutu na kuta mapfini ni
ciba yikongolo nu wufumu.
27 Kabo a na rumela mange-
losi, a na wungejela ba hati-
dwego baye ma puboni mana,
ku kuga mahegisoni nya mafu
kute mahegisoni nya njaji.
28 Ki nguyu hebulani gifane-
kiso gyaye: li tamu laye ni li
ku ruwura li ku paga maha-
gane yaye, mu ngu jiti kenu
maciga mabo bafubi;
29 Karalo nenu kambe, nu
mu ku wona exi xilo xi ku
gireka, jitini kenu weyo bafu-
bi, weyo ba mwanya-tunu.
30 Kilisine nyi ngu keni kwa-
nu, Exi xitukulwana ka xi na
binda, kala xi ku girwa exi
xilo xacabo.
31 Njaji ni mafu ku na binda:
aholu magana angu ka ma na
binda.

32 Aholu ilo licigu niyo ora u
mwalo a li tigo, ne ni mange-
losi ya njaji, ne ni Mwamana,
aholu ku Babe.
33 Gengelani, kalelani mu lo-
mbe: kolu ku mu yiti tepo.
34 Ku ngu gira kanga mutu,
a kalago kwa limbe litigo, na
ciyile nyumba yaye, na ni-
ngede ciba kwa bakacambo
baye, kada kacambo ntumo
waye, a ku laya mukaleli ka-
mbe ku kalela.
35 Kabo kalelani: kolu ka
mu yiti tepo pfumu ya nyu-
mba yi na ku tago kiyo, mwe-
ndo xilambo, mwendo bakari
nya wucigu, mwendo ba ku

emba-tunu kwa konge, mwe-
ndo jimindu;
36 A kuta kunukuno a nga
mu mana ni mu lade.
37 Ugo nyi ku regerago kwa-
nu nyi ngu ku regera kwawe
bacabo, kalelani.

GIPIMO 14.

HWANE kwa macigu ma-
bili a di yi ri abo *festa*
nya pasika ni nkati nyamba
na mela: bapristi bakongolo
ni balobi ba di bweta kawo
ba na mu ng'ola karini ki
nembo, ba mu songe:
2 Kolu ba di kawo, Ku nga
giri ba festa-tunu, ba nga gu-
lumela batu.

3 Na ri Betani nyumbani kwa
Simoni lepero, na kade ba ku
hoja-tunu, a dita nyamayi na
ri ni ngaxa nya alabasteri
mafura nya spikenarde nyo
rengwe ki dinyero yingi; a di
panda ngaxa, a ku ma tela
hungoni kwaye.
4 Aholu a di ni ba ri abo
bambe ba nga girago likulo
bakari kwawe, *kawo*, aya ma-
fura ma ngu balajedwa ginani?
5 Kolu aya mafura ni ma
rengisidwe tengo nyo binde
mazana mararu jixapawu, ku
ku ningwa jikulungu. Ba di
gungula kuye.
6 Jesu a di kuye, Mu diceni;
mu ngu mu canisa kiginani?
u girile kwangu tumo nyo
cambe.
7 Kolu mu najo jikulungu
jitepo jacabo, ra ni mu ku jina
mu ngu koja ku ji para kwadi:
aholu mu mwalo neni jitepo
jacabo.
8 U girile ogu a ku kojago
ku kugira: u tede mafura gi-
bilini kwangu a ku telela ku
kembedwa.
9 Kilisine nyi ngu keni kwa-
nu, Umo ivangeli li na ku
ganeledwago litigoni kwacabo,
nogu kambe a ku girilego nya-
mayi oyu ku na ganeledwa ku
gire ku hingiheja kwaye.

10 Judasi Iskarioti, uye a nga
ra na ri moyo wa ba likumi na
babili, a di kuga a kuya kwa
bapristi ba kongolo, kakuba a
mu ningele kwawe.
11 Awo, ni ba ku pwide, ba
di nengela, ba ku tumbisa ku
mu ninga dinyero. A di bweta
tepo yadi nya ku mu ningele
kwawe.

12 Ki licigu nyo hegule nya
nkati nya mba na mela, ni ba
ku ningela pasika, bapizana
baye ba di kawo kwaye, U ngu
halaja hi ye ku dongisela ebi ku
hoja pasika?
13 A di ruma babili nya bapi-
zana baye, a ku kuye kwawe,
Indani zantuni, abo mu na gi-
ngwa ku mutu a ku ni gyombo
nya mati: mu landiseni;
14 Umo a na ku belago, rege-
rani kenu kwa mune nyo ca-
mbe nyumba, Muhebuji u ngu
kuye, Yomo ebi nyumba yangu
nyi na ku hojelago umo pasika
ni bapizana bangu?
15 Uye mune a na mu yeyeja

nyumba ya bacani yi cambisi-
dwe yi ku dongiswa: hi dongi-
seleni abo.
16 Bapizana ba di hongola, ba
ku boha zantuni, ba di mana
kanga ku regera kwaye kwa-
we: ba ku dongisa pasika.

17 Nu ku ri xilambo a dita ni
ba likumi ni babili.
18 Ni ba kade ba ku hoja-
tunu, Jesu a di kuye kwawe,
Kilisine nyi ngu keni kwanu,
Mumbe wanu a na nyi ningela,
uye a hojago neni.
19 Ba di pela ku gira wusi-
wana, nu ku kawo kwaye ka
moyo na moyo, Keni kani?
20 A di kuye kwawe, Ku
mumbe wa ba nya likumi ni
babili, uye a telago nyondo ku
mogo neni gyomboni.
21 Kolu Mwamana wa mutu
u ngu hongola, kanga ku lobi-
dwego kuye: Aholu u nago
uyo mutu Mwamana wa mutu
a ningedwago kuye! a di nu
ku ri kwadi apwa uyo mutu a
di na sa belegwa.

22 Ni ba ku hoja, a di jega
nkati, na katekisile, a di mu
pila, a ku ninga kwawe, kuye,
Jegani enu: egi ki gibili gya-
ngu.
23 A ku jega kopo, na bo-
ngile, a di ninga kwawe; ba
di yi sela bacabo.
24 A di kuye kwawe. Egi
ki noba wangu nya gijumele-
jano, a balajedwego bangi.
25 Kilisine nyi ngu keni kwa-
nu, ka nyi na sela kambe ha-
ndo nya vini, kute ki licigu
nyi na ku yi selago lupya
mbuzoni wa Nungungulu.

26 Ni ba embile njimo, da di
pagela gigomoni gya ma Olive.
27 Jesu a di kuye kwawe,
Enu mwacabo mu na gumu-
dwa: kolu ku lobidwe, Nyi
na beta muhabisi, ni jimvuta
ji na palalega.
28 Aholu hwane ni nyi wu-
gile, nyi na hongola mbeli
kwanu ku ya Galile.
29 Aholu Petro a di kuye
kwaye, Ambari ba ku gumu-
dwa bacabo, aholu eni ne.
30 Jesu a di kuye kwaye,
Kilisine nyi ngu keni kwago,
Uwe muhuno, owu wucigu, na
si ku embi kubili konge, u na
nyi danga kuraru.
31 Aholu a di dandisa kure-
gera kwaye nguju, Ambari
nyi kufa nago, ka nyi na ku
danga. Ba di regera karalo
bacabo.

32 Ba di boha wulangani nyo-
pwa Getsemane: a di kuye kwa
bapizana baye, Kalani enu aba,
ni nyi ku lomba.
33 A di jega naye Petro ni
Jamesi ni Johani, a ku pela ku
liwuga nguju, nu ku caniseka.
34 A di kuye kwawe, Hwefu-
mulo wangu u na nu wusi-
wana nguju ambari kufani:
kalani enu aba, mu lindele.
35 A di ya mbeli badugwana,
a ku tega mafuni, a ku lomba
kakuba, ra nu ku ku kojeka,
ora yi na binde kwaye.

36 A di kuye, Abba, Babe, xilo xacabo xi ngu kojeka kwago; kusa eyi kopo kwangu: aholu ku nga giri kanga ku halaja kwangu, aholù kanga kuhalaja kwago.

37 A di ta, a ku ba mana ni ba lade, a di kuye kwa Petro, Simoni, u lade kani? a di si na ku kalela ora mweyo kani.

38 Kalelani mu lombe, kakuba mu nga beli mu ku xengwani: lipubo li ngu jumela kilisine, aholu nyama ka yi na ciba.

39 A di hongola kambe, a ku lomba, a ku ganela magana ma mowo.

40 A dita kambe, a ku ba mana ni ba lade, kolu maho yawe a di lemela nguju; ka ba nga jiti kawo ba na mu haka ginani.

41 A dita nya kuraru, a ku kuye kwawe, Olu lalani, mu jege kuhefemula kwanu: ku enede; ora yi bohile; kejani, Mwamana wa mutu u ningedwe manjani kwa baoni.

42 Kugani, hibe ni hi ku gimbila: kejani, uyo a nyi ningelago weyo bafubi.

43 Kunukuno, na nga ku regera, a dita Judasi, mumbe wa balikumi ni babili, kwa dita naye libandhla ni jisupada ni myenge, ni ba kuta ku kwa bapristi ba kongolo ni balobi ni bagale.

44 Uyo a nga muningelago a da ba ambede, kuye, Uyo nyi na ku mu hesago, uyo kuye; mu jegeni, mu mu hongojise kwadi.

45 Na bohile, kunukuno a dita kwaye, a ku kuye, Rabi; a ku mu hesa.

46 Ba di beka manja bacani kwaye, ba ku mu jega.

47 Aholu mumbe nyo kari a nga ra na emile a di ndinda supada yaye, a ku beta njebe ya gitumi gya mpristi kongolo, a ku kusa njebe yaye.

48 Jesu a di haka kuye kwawe, Mu pagile, kanga ku tela muwandi, ni jisupada ni myenge ku nyi ng'ola kani?

49 A di ni nyi ri nenu macigu acabo tempelini ni nyi ku hebuja, ka mwa nyi ng'ola: aholu *ogu ku ngu girwa* kakuba ku tajiseke ku lobidwego.

50 Ba di mu ciya bacabo, ba ku taba.

51 Lijaha nyo kari la di landisela naye, nari ni mwenda nya muri milini kwaye, nya wumbwiri: ba di mu ng'ola;

52 Aholu a di ciya mwenda nya muri, a ku taba wumbwiri.

53 Ba di mu yisa Jesu kwa mpristi kongolo: abo kwa di tombana naye bapristi ba kongolo bacabo ni bagale ni balobi.

54 Petro a di mu landisela ku hwinjo, kala a ku bela, patani kwa mpristi kongolo; a di na kade ni xigela, na ku ora niloni.

55 Bapristi bakongolo ni mwanda wacabo ba di bweta wuku-

stumunyu ku Jesu ku mu songa; ba ku ne ku wu mana.
56 Kolu bangi ba di kustumunya malipa kuye, nu wukustumunyu wawe a di ba si jumelani.
57 Kabo kwa di ema ba nyo kari ba du kustumunya malipa kuye, kawo,
58 Ha di mupwa kuye, Nyi na songa eli litempeli li giridwego ki manja, maciguni mararu nyi na baha limbe la sa girwa ki manja.
59 Ambari karalo kambe ba kustumunyu bawe ka ba jumelana.
60 Ni mpristi kongolo a di ema ku bakari, a ku mu wujisa Jesu, kuye, Ku haki ki gilo kani? ginani egi aba ba yi kustumunyago kuwe?
61 Aholu a di degula, a ku ne ku haka gilo. Mpristi a di mu wujisa kambe, a ku kuye kwaye, Kuwe Kristu, Mwamana wa uye a katekisidwego kani?
62 Jesu a di kuye kwaye, Keni: mu na wona Mwamana wa mutu nakade ku nya mugywe nya ciba, na kuta ni mapfi ya njaji.
63 Mpristi kongolo a di pferula myenda yaye, a ku kuye, Hi nga ku bweta kambe ba kustumunyu ba ginani?
64 Mu pwide ku ruga: mu ngu hingiheja ginani? bacabo ba di mu ciya kawo u ngu yela ku songwa.
65 Bambe ba di pela ku hecela bacani kwaye, nu ku fenengeja kobe yaye, nu ku mu beta, ba ku kawo kwaye, Profeta: ni xigela xa di mu haka ku ku mu beta ki manja yawe.

66 Petro na ri babaci patani kwa dita abo gimbe gyakajana gya mpristi kongolo;
67 Ni gi ku wona Petro na ku ora, gya di mu keja, kuye, Uwe kambe a di nu ri ni mu Nazareta, Jesu.
68 Aholu a di danga, kuye, ka nyi jiti, ne ka nyi pimi ogu u ku ganelago: a di pagela babanje; ba mwanya-tunu konge a ku emba.
69 Gyakajana gya di mu wona, a ku pela ku kuye kwa awo ba emilego, Oyu ku *mumbe* wawe. Aholu a di danga kambe.
70 Hwane kwa tepo yi dukwanana kambe awo ba emilego ba di kawo kwa Petro, Kilisine u *mumbe* wawe; kolu u mu Galile.
71 Aholu a di pela ku ruga, nu ku tanga, ka nyi muti oyu mutu mu ganelago kuye.
72 Kunukuno konge a di emba kubili. Petro a di hingiheja likana, Jesu a nga li regerago kwaye, kuye na si ku embi kubili konge, u na nyi danga kuraru. Na ku hingiheja kugo, a di lila.

GIPIMO 15.

KUNUKUNO ni jimindu bapristi bakongolo ni balobi ni bagale, mwanda wacabo, a di wujisana, ba ku

hunga Jesu, ba ku mu yisa, ba
ku mu ningela kwa Pilati.
2 Pilati a di mu wujisa, Uwe
u pfumu ya ba Juda kani?
Uye na ku haka a di kuye
kwaye, U ngu regera uwe.
3 Bapristi bakongolo ba di mu
bala ki xilo xingi.
4 Pilati a di mu wujisa ka-
mbe, kuye, Ku haki ki gilo
kani? keja xilo xingani ba ku
balago kixo.
5 Aholu Jesu ka nga haka
gilo kambe; kakuba Pilati a
di liwuga.

6 Ki festani a di olobela ku
ba culela beresu mweyo, ba yi
lombago kwaye.
7 A da ri abo moyo nyo ra-
nwe apwa Baraba, na hungi-
dwe ni batu ba nga girago
gigaha, batu ba nga songago
batu ki gigaha.
8 Libandhla la di gwela li ku
pela ku mu lomba *ku gira*
kanga a nga olobela ku gira
kwawe.
9 Pilati a di ba haka, kuye,
Mu ngu jina nyi mu culele
Pfumu ya ba Juda kani?
10 Kolu a di pima kuye ba-
pristi bakongolo ba mu ningede
ki jenyo.
11 Aholu bapristi bakongolo
ba di kurunga libandhla, ka-
kuba a culele kwawe Baraba.
12 Pilati a di haka kambe
kuye kwawe, Nyi na gira gi-
nani kwaye uyo mu mu rana-
go kenu ki Pfumu ya ba Juda?
13 Ba di rana kambe kawo,
A na kokotedwe.
14 Pilati a di kuye kwawe,
Kiginani, ku ku biba muni a
ku girilego? aholu ba di rana
nguju, kawo, A na kokotedwe
15 Pilati, na ku halaja ku de-
guja libandhla, a di culela
kwawe Baraba, a ku ningela
Jesu, na mu betile, ku koko-
tedwa.

16 Ba kasadoro ba di mu ndi-
nda yi ku Pretoria; ba di to-
mbanisa mwanda wacabo.
17 Ba di mu ambagisa mwe-
nda nyo fubile, ni ba girile
kambo nya mibe, ba ku yi
beka bacani kwaye;
18 Ba di pela ku mu losa
kawo, Xewe, Pfumu ya ba
Juda!
19 Ba ku beta hungo waye
ki caba, ba ku hecela bacani
kwaye, ba ku noga ba ku mu
kozela.
20 Ni ba mu hegile, ba di mu
cula nganju nyo fubile, ba ku
mu ambagisa jinganju jaye.
Ba di mu ndinda ba ya mu
kokotela.
21 Ba di gulubeja mutu a bi-
ndago, Simoni wa Kurene, na
ku ta ki tigoni, nyehe wa Ale-
gzanda ni Rufasi, ku hongola
nawo, a fela ku rwala gipa-
mbano gyaye.

22 Ba di mu resa wulangani
nyopwa Golgota, ku ku ambe-
lejela, Wulanga nya hungo.
23 Ba di mu ninga vinyu nyo
patwe ni mura: aholu ka nga
yi haka.
24 Ba di mu kokotela, ba ku

kabaniselana jinganju jaye, ba ku gira tumbiso kawo, kumani a na ku jegago gilo muni.

25 A di na ri ora nya kuraru, ba ku mu kokotela.

26 Nandu nya ku kokotedwe kwaye a di lowa bacani kwaye, PFUMU YA BAJUDA.

27 Ba di kokotela naye bawandi babili; mumbe ku nya mugywe kwaye, ni mumbe ku nya mbade kwaye.

29 Naba ba nga bindago ba di mu ruga, ba ku cepetela mihungo yawe, kawo, Ha! uwe u songago tempeli u ku li baha ki macigu mararu,

30 Ji banyise, u cige gi pambanoni.

31 Karalo kambe bapristi bakongolo ba ku mu hega ni balobi kawo, A di banyisa bambe; uye mune ka koji ku ji banyisa.

32 Kristu, Pfumu ya ba Israeli, yi na cige olu gipambanoni, hi fela ku wona, hikolwe. Nawo ba nga kokotedwago naye ba di mu bala.

33 Ni yi bohile ora nya libande na mweyo, kwa di ri abo gidema mafuni kwacabo kala yi ku boha ora nya libande na jina.

34 Ki ora nya libande na jina Jesu a di lila ki lito likongolo, Eli, Eli, lama sabaktani? nyopwa, ku ku ambelejela, Nungungulu wangu, Nungungulu wangu, u nyi ciyede ginani?

35 Bambe bawe ba emilego, ni ba ku pwide, ba di kawo, Keja, u ngu rana Elija.

36 Mumbe a di tutuma, na ku tajisa gihabacanga ki vinyu nya ku dunge, a di beka cabani, a ku mu ninga ku sela, kuye, Kwadini; hi na wone ketu Elija a nata mu cisa kani?

37 Jesu a di rana ki lito li kongolo, a ku wuyisa lipubo.

38 Veli ya tempeli ya di pferuga kubili ku kuga ku bacani ate babaci.

39 Gigela nya lizane, gi nga ra ni gi emile mbeli kwaye, ni gi ku wona kuye u ningede lipubo karalo, a di kuye, Kilisine oyu mutu a di Mwamana wa Nungungulu.

40 A di ni ba ri abo kambe ba nyamayi ni ba ku keja ku hwinjo: bakari kwawe ba di bari abo ba babili ba Maria Magadalene, ni Maria mayi wa Jamesi dugwana ni wa Josesi, ni Salome;

41 Awo, na ri Galile, ba di mu landisa, ba ku mu kozela; ni bambe ba nyamayi bangi ba nga tago naye Jerusalema.

42 Ni xi bohile xilambo, kolu a di ku Cambisidwe, nyopwa, licigu mbeli kwa sabata,

43 Kwa dita Josefa wa Arimatia, gigela gi fumilego, uye nuye mune a da ku kejisela mbuzo wa Nungungulu; a diya kwa Pilati ku ku tiya, a ku lomba girumbi gya Jesu.

44 Pilati a di liwuga kupwa

apwa u fude kunukuno: na ku rana kwaye gigela nya lizana, a ku mu wujisa kuye ki tepwana na fude.

45 Na pwide ki gigela nya lizana, a di ningela girumbi kwa Josefa.

46 A di renga mwenda nya muri, na ku mu cisa a di mu jongelejela mwendani nya muri, a ku mu beka towoni li nga podwa mu giwindini; a ku rindilija giwindi ba mwanyatunu nya litowo.

47 Maria Magadalene ni Maria mayi wa Josesi ba di wona umo a nga bekwago.

GIPIMO 16.

NI yi bindile sabata, Maria Magadalene, ni mayi wa Jamesi, ni Salome, ba di resa mafura, kakuba bate ba mu toje.

2 Ni jimindu ji kongolo ki cigu nya ku hegule nya dimingu, ba dita towoni ni li ku paga lidambo.

3 A di ni ba ku kawo bakari kwawe, Kumani a na ku hi rindilijelago giwindi ba mwanya-tunu nya litowo?

4 Ni ba ku keja bacani, ba di wona apwa giwindi gi rindilijidwe: kolu a di ni giri gi kongolo nguju.

5 Ni ba ku bela towoni, ba di wona lijaha ni li kade ku nya mugywe, na ambade myenda nya kwage; ba di liwuga.

6 A di kuye kwawe, Mu nga liwugi: mu ngu bweta Jesu, mu Nazareta, a kokotedwego: u wugile; u mwalo aba: kejani, wulanga ba nga mu bekago umo!

7 Aholu indani, mu embele bapizana baye ni Petro, U ngu gimbila mbeli kwanu kuya Galile: mu na mu wona abo, kanga a nga regerago kwanu.

8 Ba di paga, ba ku taba towoni; kolu ku ndendemela nu ku liwuga kwa dita bacani kwawe: ka ba regera gilo kwa mutu; kolu ba di taba.

9 Na wugile ni jimindu jikongolo licigu nyo hegule nya dimingu, a di woneka ku hegula kwa Maria Magadalene, a nga pasago kwaye libande mademoni na mabili.

10 A diya ba ambela awo ba nga ra ni ba ri naye, ni ba ku lila ba ku gira wusiwana.

11 Awo, ni ba pwide apwa u ngu banya, u wonidwe kuye, ka ba kolwa.

12 Hwane kwa exi xilo a di woneka ki gimbe gyemo kwa babili bawe, ni ba ku gimbila njila yawe ba kuya tigoni.

13 Ba diya baya ambela bambe: ka ba kolwa kambe kawo.

14 Kihwane a di wonekiswa kwa ba nya likumi na moyo awo bane ni ba kade ba ku hoja-tunu; a di ba laya ku ku mba kolwa kwawe nu kusinda kwa monyo, kolu ba nga ne ku kolwa awo ba nga mu wonago na wugile.

15 A di kuye kwawe, Indani
tigoni kwacabo, mu ganelele
ivangeli kwawe bacabo.
16 Uyo a kolwago a ku bapa-
tizwa a na banyiswa; aholu
uyo a si kolwigo a na juju-
gwa.
17 Exi xilo xi na ba landisela
awo ba kolwago: ki lina langu
ba na pasa mademoni; ba na
ganela ki malimi mapya;
18 Ba na kuseja jinyoga, ba
ku sela gilo nyo songe, ka yi
na ba gira gilo; ba na beka
manja bacani kwa awo ba
dwalago, ba na banya.

19 Kabo abo Pfumu Jesu, na
regerile kwawe, a di hakwa
bacani njajini, a ku kala ku
nyamugywe wa Nungungulu.
20 Ba di paga, ba ku ganelela
wulangani wacabo, Pfumu ni
yi ku tuma nawo, a ku dandisa
likana ki xiwonekiso xi nga
landisago. Amen.

IVANGELI KANGA KU LOBIDWEGO KU LUKA.

GIPIMO 1.

KANGA olu ba ku bangi
ba yejilego ku ambelejela
ixo xilo xi tajisekilego bakari
kwatu,
2 Kanga ba ningilego kwatu,
awo ba nga ra ni ba ri ba ku-
stumunyu nya maho ni xi ko-
zeli nya likana,
3 Kwa di woneka kwadi kwa-
ngu kambe, ni nyi landisile
kwadi xilo xacabo ku kwa ku
hegula-tunu, ku lobela kwago
kwadi, Teofilo a dumilego;
4 Kakuba u fela ku jiti lisine
la xilo u nga xi hebujwago.

5 A di nu ku ri abo maciguni
ya Herodi, pfumu ya Judia,
mpristi nyo kari nyopwa Za-
karia, nya ku kozele kwa Abi-
ja: a di na ri ni mwangaji wa
xakajana xa Aroni, lina laye a
di Elisabeti.
6 Ba babili a di ni ba cambile
mbeli kwa Nungungulu, ni ba
ku gimbila milayoni ni mila-
nduni ya Pfumu ni ba ri mwa-
lo nandu.
7 A di ni ba ri mwalo gya-
nana, kolu Elisabeti a di na ri
gyumba, awo ba babili a di ni
ba ri ni myaga mingi.

8 A dipwa, na ku gira mitu-
mo ya mpristi mbeli kwa Nu-
ngungulu ki tepo yaye nya ku
kozele,
9 Kanga makalelo ya mitu-
mo ya mpristi, tumo waye a di
ku bela tempelini ya Pfumu
nu ku bisa libani.
10 Libandhla lacabo nya batu

la di ni li ku lomba babanje ki
tepo nya libani.
11 Kwa di woneka kwaye
ngelosi ya Pfumu ni yi emide
ku nyamugywe nya lati nya
libani.
12 Zakaria a di caniseka na
ku *mu* wona, nu kutaba kwa
di tegela bacani kwaye.
13 Aholu ngelosi ya di kuye
kwaye, U nga tabi, Zakaria:
kolu ku pwidwe ku lomba kwa-
go, mwangaji wago Elisabeti a
na ku belegela mwamana, u
na mu rana lina laye kuwe ku
Johani.
14 U na kala nu ku hagana
nu ku nengela: bangi ba na ku
haganago ku belegwani kwa-
ye.
15 Kolu a na kala kongolo
mbeli kwa Pfumu, ka na sela
vinyu ni gilo gi ku ni ciba; a
na tajiswa ki Lipubo nya ku
Age, ku mu girumbuni kwa
mayi waye.
16 Bangi ba xanana xa Isra-
eli a na ba bwelejela Pfumuni
Nungungulu wawe.
17 A na gimbila mbeli kwa
kobe yaye lipuboni ni ciba ya
Elija, ku bindugeja myonyo
ya ba nyehe kwa xanana, na
ba bakanyago ku *gimbila* ku
jitini kwa ba nya nduda; ku
dongisela Pfumu batu ba ca-
mbisedwego *iyo.*
18 Zakaria a di kuye kwa
ngelosi, Nyi na jiti egi karini?
kolu nyi ku mutu a gumbilego,
mwangaji wangu a bindilego
myaga mangi.
19 Ngelosi ni yi ku haka a di
kuye kwaye, Keni Gabrieli, a
emago mbeli kwa Nungungu-
lu; nya di rumwa ku regera
kwago, nu ku ku resela aya
mahungu nyo cambe.
20 Bo, u na degula u si koji
ku regera, kala ku bohe licigu
umo exi xilo xi na ku gire-
kago, kolu kwa kolwa ki ma-
gana yangu, ma na ku tajise-
kago ki tepo yawe.
21 Batu a di ni ba mu lindede
Zakaria, ba ku liwuga na
hwede tempelini.
22 Na pagile, a di na si na
ku ganela kwawe: ba di pima
kawo u wonile giwonekiso te-
mpelini: a ku kala a ku gira
jiwonekiso kwawe, a ku kala
gikumu.
23 A dipwa, ni ma tajisekile
macigu nya ku kozele kwaye,
a diya nyumbani kwaye.
24 Kwa dipwa hwane kwa
aya macigu Elisabeti mwanga-
ji waye a di kura mimba; a ku
ji siha libande migima kuye,
25 Yi girile karati kwangu
Pfumu maciguni a *nyi* keji-
lego, ku dusa jiconi jangu ba-
kari kwa batu.

26 Ki ngima nya libande na
ngima moyo ngelosi Gabrieli
a di rumwa ku Nungungulu
kuya zantuni ya Galile, nyo-
pwa Nazareta,
27 Kwa gyakajana gi nga
haja ku jegwa ku mutu nyo-
pwa Josefa, wa nyumbani
kwa Davida; lina la gyakaja-
na a di Maria.
28 A dita a ku bela kwaye,

kuye, Xewe, uwe u ku nu wu-
higo nguju, Pfumu yi nago.
29 Aholu a di caniseka nguju
kogu kuganela, a ku kuye
kukanani kwaye ku kuloswa
muni ogu.
30 Ngelosi a di kiyo kwaye, U
nga tabi, Maria: kolu u manile
kurula kwa Nungungulu.
31 Keja, u na kura girumbuni
kwago, u belege mwamana, u
na mu rana lina laye Jesu.
32 A na gira kongolo, a na
ranwa ku kupwa Mwamana
wa Uye a ku Bacani Nguju:
Pfumu Nungungulu a na ni-
nga kwaye gikalo gya nyehe
waye Davida.
33 A na fuma bacani kwa
nyumba ya Jakobe kala ku
pinduka; mbuzoni waye ku na
ra nu ku ri mwalo ku hegisa.
34 Maria a di kuye kwa nge-
losi, Ku na girega karini ogu,
u wonago ka nyi mutu mwa-
ma?
35 Ngelosi a di haka kuye
kwaye, Lipubo nya ku Age li
nata bacani kwago, ni ciba ya
Uye a ku Bacani Nguju a na
ku fenengeja: kabo abo ugo
ku na ku belegwago ku na
ranwa apwa ku agile, Mwa-
mana wa Nungungulu.
36 Keja, Elisabeti ndi yago,
uye nuye u kurile mwamana
wuguluni waye: oyu ku ngi-
ma nya libande na moyo naye
a nga pwa ki gyumba.
37 Kolu limwalo likana la
Nungungulu li na ku hamu-
kago ciba.
38 Maria a di kuye, Keja, gi-
tumi gya Pfumu; ku na gire-
ke kwangu kanga likana lago.
Ngelosi ya di kuga kwaye.

39 Maria a di kuga kaya ma-
cigu a kuya litigoni nya gigo-
mo ku kubireja, zantuni kwa
Judia;
40 A ku bela nyumbani kwa
Zakaria a ku losa Elisabeti.
41 A dipwa, Elisabeti na pwi-
de kulosa kwa Maria, gyanana
gya di ndaka girumbuni kwa-
ye; Elisabeti a ku tala ki Li-
pubo Nya ku Age;
42 A di kuseja lito laye ku
kurana nguju, kuye, U kate-
kile uwe bakari kwa banya-
mayi, gi katekile ni mbewu
nya girumbu gyago.
43 Kuta kebi ogu kwangu,
nyopwa mayi wa Pfumu ya-
ngu ate kwangu?
44 Kolu keja, likana nya ku
lose kwago ni li bohile jinje-
beni kwangu, gyanana gi nda-
kile girumbuni kwangu ku ku
nengela.
45 U katekile uye a nga ko-
lwago; kolu ku na tajiseka
xilo xi ganedwego ki Pfumu
kwaye.
46 Maria a di kuye, Hwefu-
mulo wangu u ngu runguja
Pfumu,
47 Ni lipubo langu li nengede
ku Nungungulu mbanyisi wa-
ngu.
48 Kolu u kejile kulungu nya
gitumi gyaye: kolu keja, ku
kuga olu xitukulwana xacabo
xi na kawo nyi katekile.
49 Kolu uye a ku ni ciba u

girile kwangu xilo xi kongolo;
li agile lina laye.
50 Nu wuhinji waye womo
kwa xitukulwana ni xituku-
lwana kwa awo ba mu taba-
go.
51 U wonekisile ciba ki li-
bogo laye; u palelegisile ba
nya matsanza ku hingihejani
kwa myonyo yawe.
52 U bekile jipfumwana ba-
baci nya xikalo *xawe*, a ku ba
gugumugisa ba nya jikulungu.
53 Ba nya njala a na ba tajisa
ki xilo xadi; ni jipfumu u ji
hongojiside karalo.
54 U pasejede kacambo waye
Israeli, a fela ku hingiheja
wuhinji
55 (Kanga a nga ganelago
kwa ba babe batu) kwa Abra-
hama ni libelego laye kala
kupinduka.
56 Maria a di kala naye mi-
gima miraru, a ku bwelela
nyumbani kwaye.

57 Ulo kwa di tajiseka tepo
ya Elisabeti nya ku belege;
a ku belega mwamana.
58 Awo ba akilego naye ni
balongo baye ba dipwa apwa
Pfumu yi mu girele wuhinji;
ba dinengela naye.
59 Kwa dipwa ki licigu nya
libande na mararu, ba dita ku
hanisa gyanana; a di ni ba ku
haja ku mu tangisa Zakaria,
ki lina la nyehe waye.
60 Mayi waye a di haka kuye,
Ku nga ralo; aholu a na ranwa
apwa ku Johani.
61 Ba di kawo kwaye, Umwa-
lo kwa balongo bago a ranwago
keli lina.
62 Ba di gira jiwonekiso kwa
nyehe waye, kawo a na ranwa
apwa kuye mani.
63 A di lomba meza nya ku
lobele umo, a ku loba, kuye,
Lina laye ku Johani. Ba di
liwuga bacabo.
64 Likana laye la di tudwa
kunukuno, ni limi laye li ku
cudwa, a di regera, a ku ru-
nguja Nungungulu.
65 Kutaba kwa dita bacani
kwawe bacabo ba nga ra ni
ba ku kala nawo: ni exi xilo
xa di pwalega litigoni lacabo
nya gigomo gya Judia.
66 Nawo ba nga xi pwago ba
di xi beka monyoni kwawe,
kawo, Gyanana egi gi na kala
kanga ginani? Kolu gyanja
gya Pfumu a di ni gi ri naye.

67 Ni nyehe waye Zakaria a
di tala ki Lipubo nya ku Age,
a ku profeta, kuye,
68 U ngu rungujwa Pfumu,
Nungungulu wa Israeli; kolu
u endede ku cula batu baye,
69 U hi wusele keho nya ku
banyise etu nyumbani kwa
Davida kacambo waye.
70 (Kanga a nga ganelago ki
likana la baprofeti baye ba nya
ku aga ba nga pelago ku kwa
ku hegula-tunu kwa litigo),
71 Ku banyiswa balomboni
batu, ni gyanjani kwa ugo
kwacabo ku hi lenyago;
72 Ku wonekisa wuhinji kwa
ba babe batu, nu ku hingiheja
gijumelejano gyaye nya ku age;

73 Kutanga a nga ku tangago
kwa Abrahama babe watu,
74 Ku ninga kwatu apwa etu
hi dusidwego manjani kwa ba
lombo batu hi mu kozele ku ku
mba taba,
75 Ku agani ni nduda mbeli
kwaye macigu atu acabo.
76 Ina nuwe, gyanana, u na
ranwa apwa u mprofeti wa
Uye a ku Bacani Nguju: kolu
u na gimbila mbeli kwa kobe
ya Pfumu ku dongisa jinjila
jaye;
77 Ku ninga ku jiti nya ku
banyiswe kwa batu baye ku
dicejwani nya kuone kwawe,
78 Ki kota nya wuhinji wa
Nungungulu watu, ku na hi
telego kuwo kugya kwa bacani,
79 Ku gira safa kwa awo ba
kadego gidemani ni mucani
nya kufe; ku ndindela migondo
yatu njilani nya kurule.
80 Gyanana gya di danda, gi
ku mana ciba lipuboni, a di ni
gi ri giwulani kala ku kuboha
licigu nya ku woniswe kwaye
kwa Israeli.

GIPIMO 2.

ADIPWA kayo macigu kwa
di rumwa mwango ku kwa
Kesari Augustu, nyopwa litigo
lacabo li na baledwe.
2 Ogu a di ku baledwa nya
kuhegule ku nga girwago Kurinio
na ri mwamangulu wa
Siria.
3 Bacabo ba diya ji lobela
kada mutu zantuni kwaye.
4 Josefa nuye a di kuga Galile,
zantuni kwa Nazareta, a
kuya Judia, zantuni kwa Davida,
nya ku ranwe apwa Betlehema,
kolu a di na ri wa
nyumbani ni batu ba Davida;
5 Kuya ji lobela ni Maria, a
nga ra na ri gigango gyaye, na
sigile ki mimba.
6 A dipwa, ni ba nga ri abo,
macigu a di tajiseka nya ku
banye kwaye.
7 A ku belega mwamana waye
nya matiwula; a di mu
fumbela ngoxini, a ku mu lajisa
gigowoloni, kolu a di ba
ri mwalo wulanga nyumbani
kwa bapfumbe.

8 A di ni ba ri abo bakambuci
kabini ni ba kade panini, ni ba
kalede thlambi wawe nu wucigu.
9 Ngelosi ya Pfumu ya di
ema bafubi nawo, wufumu wa
Pfumu wa di ngangamela bacani
kwawe: ba ku taba nguju.
10 Ngelosi a di kuye kwawe,
Mu nga tabi; kolu kejani, nyi
ngu mu resela mahungu nya
ku nengela ku kongolo ku na
ku telago batu bacabo:
11 Kolu ku belegidwe kwanu
ki eli licigu zantuni kwa Davida
mbanyisi, a ku Kristu
Pfumu.
12 Ni egi ki giwonekiso .kwanu;
Mu na mana gyanana ni
gi fumbidwe ki ngoxi, ni gi
lade gigowoloni.
13 Kunukuno a di nu ku ri
abo ni . ngelosi libandhla la
njaji ni li ku runguja Nungungulu,
kawo,

14 Wufumu kwa Nungungulu
bacani nguju, ni mafuni kude-
gula bakari kwa batu a nenge-
lago kawo.
15 A dipwa, ni ma kugile
kwawe mangelosi a kuya nja-
jini, bakambuci ba di kawo
mumbe kwa mumbe, Hi na ho-
ngole olu Betlehema, hi wone
egi gilo gi judego, Pfumu yi
tisekilego kwatu.
16 Ba dita ku kubireja, ba ku
mana Maria ni Josefa ba babili,
gyanana ni gi lade gigowoloni,
17 Ni ba ku wone, ba di tise-
kisa ku ganela ku nga ganele-
dwago ki egi gyanana.
18 Bacabo ba nga ku pwago
ba di liwuga ki xilo xi nga re-
gerwago kwawe ki ba kambuci.
19 Aholu Maria a di hingiheja
ogu ku ganela kwacabo, a ku
ji hingiheja monyoni kwaye.
20 Bakambuci ba di bwelela
ni ba ku runguja Nungungulu
ki xilo ba nga xi pwago ba ku
xi wona, kanga ku nga gane-
ledwago kwawe.

21 Libande macigu na mararu
ni ma tajisekile ku mu hanisa,
lina laye la dipwa ku Jesu, li
nga regerwago karalo ki nge-
losi na si ku jegwi girumbuni.

22 Macigu nya ku agiswe
kwawe kanga nayo wa Mosi
ni ma tajisekile, ba di mu resa
Jerusalema, ku mu ningela
kwa Pfumu,
23 (Kanga ku lobidwego na-
yoni kwa Pfumu, apwa Bama
bacabo ba tulago girumbu ba
na ranwa ku kupwa ba agile
Pfumuni),
24 Nu ku ningela ningelo
kanga ku regeridwego nayoni
kwa Pfumu, Matuba mabili,
mwendo xipomba xibili xidu-
kwanana.
25 Keja, a di na ri abo mutu
Jerusalema, lina laye a di Si-
moni; oyu mutu a di na ri ni
nduda a ku tumbeka, na ku
kejisela ku haganiswa kwa
Israeli: ni Lipubo nya ku Age
a di ni li ri bacani kwaye.
26 A di nu ku wonekisidwe
kwaye ki Lipubo nya ku Age,
apwa ka na ku wona kufa, na
si ku woni Kristu wa Pfumu.
27 A dita tempelini ki Li-
pubo: nyehe waye ni mayi
waye ni ba bede ni gyanana
Jesu, kakuba ba gire kwaye
kanga makalelo nya nayo,
28 A di mu haka mawogoni
kwaye, a ku runguja Nungu-
ngulu, kuye,
29 Pfumu, olu gimbijisa kwa-
di gitumi gyago, kanga likana
lago, ku ku rula;
30 Kolu maho angu ma wo-
nile ku banyisa kwago,
31 U ku cambisilego mbeli
kwa kobe ya batu bacabo;
32 Kusafa nya ku wonekise
kwa ba nya Mayigo, Nu wu-
fumu wa batu bago Israeli.
33 Nyehe waye ni mayi waye
ba di liwuga ki xilo xi nga re-
gerwago kuye;
34 Simoni a di ba katekisa, a
ku kuye kwa Maria mayi
waye, Keja, Egi *gyanana* gi
emisedwe ku kutega nu ku-

wuga kwa bangi ba Israeli; ni
giwonekiso gi na ku regere-
dwago;
35 Ina ni supada yi na paya
yi ku tsemakanya hwefumulo
wago uwe muno; ku fela ku
wonekiswa mahingihejo ya
monyo mingi.
36 A di na ri abo Ana, mpro-
feti nya nyamayi, gyakajana
gya Fanueli, nya lihunzu la
Axa (a di na ri wa gale, na
kade ni mwama libande myaga
ni myaga mibili hwane kwa
ku jegwa kwaye,
37 A di na ri gifurugaji liba-
nde makumi myaga na maku-
mi mararu na myaga mina), a
nga ne ku kuga tempelini, na
ku kozela ku kuhala nu kulo-
mba wucigu ni mihani.
38 Na kuta kigyo gipimo a di
runguja Nungungulu, a ku re-
gera kuye kwawe bacabo ba
nga ra ni ba kejisede ku cudwa
kwa Jerusalema.
39 Ni ba bejile xilo xacabo
kanga nayo wa Pfumu, ba di
bwelela Galile, zantuni kwawe
Nazareta.
40 Gyanana gya di danda, gi
ku mana ciba, ni gi tade ku ku
jiti: nu ku rula kwa Nungu-
ngulu a di nu ku ri bacani
kwaye.

41 Nyehe waye ni mayi waye
ba diya myaga yacabo Jerusa-
lema festani nya pasika.
42 Na ri ni likumi myaga na
mibili, ba diya kanga makalelo
nya festa,
43 Ni ba tajisile macigu, ni
ba ku bwelela, gikwatana Jesu
a di cala hwane Jerusalema;
babe waye ni mayi waye ka ba
nga kuti;
44 Aholu ba ku fujejela kawo
wabo kwa awo ba gimbilago
nawo, ba di gimbila gipimo
nya licigu limwedo; ba ku
mu xota bakari kwa balongo
bawe ni ba nya ku tibana
nawo:
45 Ni ba si mu mani, ba di
bwelela Jerusalema ni ba ku
mu xota.
46 A dipwa, hwane kwa ma-
cigu mararu ba di mu mana
tempelini, na kade bakari kwa
bahebuji, na ku bapwa, a ku
ba wujisa:
47 Bacabo ba nga mu pwago
ba di liwuga ku kupima kwaye
nu ku haka kwaye.
48 Ni ba mu wone, ba di li-
wuga: mayi waye a di kuye
kwaye, Mwamana, kiginani u
girilego karati kwatu? keja,
babe wago neni ha di du xota
ku wusiwana.
49 A di kuye kwawe, Mwa di
nyi xota karini? a di mu si jiti
kani kenu nyi ngu fela ku kala
nyumbani kwa Babe?
50 Ka ba nga pima kuganela
a nga ku ganelago kwawe.
51 A di relela nawo, ba ku
boha Nazareta; a ku ba yinge-
la: mayi waye a di hingihe-
ja aya maganelelo monyoni
kwaye.
52 Jesu a di binda ku ku ge-
ngela, nu ku danda, nu ku
halajwa ku Nungungulu ni
batu.

GIPIMO 3.

KI myaga nya likumi ni
libande nya ku fuma kwa
Tiberi Kesari, Pontio Pilati na
ri gigela gya Judia, Herodi na
ri gigela gya Galile, ni ndi
yaye Filipi gigela gya wulanga
wa Iturea ni Trakoniti, ni Lu-
sanio gigela gya Abilene,
2 Wupristini wu kongolo wa
Anasi ni Kaifasi, Likana la
Nungungulu la dita kwa Jo-
hani Mwamana wa Zakaria
giwulani.
3 A kuta wulangani wacabo
wa bafubi ni Jordani, na ku
ganelela kubapatizwa nya ku
bindugeje ku kudicejwa kuona;
4 Kanga ku lobidwego lida-
ngalilani nya magana ya Isaya
mprofeti, Likana la uye a ra-
nago giwulani, kuye cambisani
njila ya Pfumu, mu lulamise
jinjila jaye.
5 Mapala acabo ma na ta-
jiswa, ni xigomo xacabo ni
xigomwana xi na tegiswa ba-
baci; ni *jinjila* nyo wegele ji
na lulama, ni jinjila nya ma-
gwajigwaji ji na cambiswa.
6 Nyama yacabo yi na wona
ku banyisa kwa Nungungulu.

7 Kabo a di kuye kwa ma-
bandhla ma nga pagago kuta
bapatizwa kuye, Enu libelego
nya xiharaba, kumani a mu
ambedego ku taba ngwaha a
tago?
8 Kabo abo resani mihando
nyo yele kubindugeja, mu nga
peli ku kenu bakari kwanu, Hi
na ni Abrahama babe watu:
kolu nyi ngu keni kwanu, Nu-
ngungulu u ngu koja ku wu-
sela Abrahama xanana kwa
exi xiwindi.
9 Ambari olu licado li beki-
dwe ba mikamba-tunu nya mi-
ximbo: kabo abo miximbo ya
cabo yi si belegigo mihando
nyo cambe yi ngu kokedwa,
yi ku rinywa niloni.
10 Mabandhla ma di mu wu-
jisa, kawo, Kabo hi na gira
ginani?
11 A di haka kuye kwawe,
Uye a ku ni jikazaku jimbili,
a na mu kabanisele uyo a ku
mwalo; nuye a ku nu kuhoja
a na gire karalo.
12 Kwa dita kambe ni bahe-
ngisi ku bapatizwa, ba di
kawo kwaye, Muhebuji, hi
na gira ginani?
13 A di kuye kwawe, mu nga
jegi mu ku bindisa ugo mu
ambedwego.
14 Ni makasadoro kambe ma
di mu wujisa, kawo, Etu netu,
hi na gira ginani? A di kuye
kwawe, mu nga wandeli mutu
gilo, mu nga jegi *gilo* nyamba
yela; mu kodwe ku kulibwa
kwanu.
15 Kanga batu ba nga ri ni
ba kejisede, bama bacabo ba di
fujejela myonyoni kwawe ku
Johani, kawo mwendo kuye
Kristu;
16 Johani a di haka, kuye
kwawe bacabo, Eni kilisine nyi
ngu mu bapatiza ki mati, aho-
lu u nguta uye a ku ni ciba
bacani kwangu, jingoji nya

xilato xaye ka nyi yeli ku ji
cula: a na mu bapatiza ki Li-
pubo nya ku Age *ni* nilo:
17 Gitandi gyaye gyomo ma-
njani kwaye, ku gubutejisa
kwadi mala yaye, a wungejele
mala yaye nyumbani kwaye;
aholu mungu a na wu bisa ki
nilo nya mba cimeka.

18 Ki mambe maganela ma-
ngi a di ma ganela vangeli
kwa batu.
19 Aholu Herodi gigela, na
layidwe kuye ki kota ya He-
rodia mwangaji wandi yaye,
ni xilo xingi nya ku bibe a nga
ra na xi girile Herodi,
20 A ku engejela bacani kwa-
cabo, ku segela Johani pasoni.

21 A dipwa, batu bacabo ni
ba bapatizidwe, apwa, Jesu
nuye na bapatizidwe, na ku lo-
mba, njaji ya di tudwa,
22 Ni Lipubo nya ku Age la
di relela bacani kwaye ki gye-
mo, kanga lituba, likana la
dita ku njajini, Uwe u Mwa-
mana wangu a halajwago, nyi
nengelago uwe.

23 Jesu uye mune, na pede
ku hebuja, a di na ri ni ma-
kumi mararu myago, na ri
(kanga ku fujejedwa) mwa-
mana wa Josefa, *mwamana* wa
Heli,
24 *Mwamana* wa Matati, *mwa-
mana* wa Levi, *mwamana* wa
Melki, *mwamana* wa Janai,
mwamana wa Josefa,
25 *Mwamana* wa Matatiasi,
mwamana wa Amosi, *mwa-
mana* wa Naumi, *mwamana*
wa Esli, *mwamana* wa Na-
gai,
26 *Mwamana* wa Mati, *mwa-
mana* wa Matatiasi, *mwamana*
wa Semei,
27 *Mwamana* wa Joseki, *mwa-
mana* wa Joda, *mwamana* wa
Joana, *mwamana* wa Resa,
mwamana wa Zerubabeli, *mwa-
mana* wa Xealtieli, *mwamana*
wa Neri,
28 *Mwamana* wa Melki, *mwa-
mana* wa Addi, *mwamana* wa
Kosamu, *mwamana* wa Elma-
damu, *mwamana* wa Eri,
29 *Mwamana* wa Jesu, *mwa-
mana* wa Elieza, *mwamana* wa
Jorimi, *mwamana* wa Matati,
mwamana wa Levi,
30 *Mwamana* wa Symoni,
mwamana wa Judasi, *mwa-
mana* wa Josefa, *mwamana*
wa Jonama, *mwamana* wa
Eliakim,
31 *Mwamana* wa Melea, *mwa-
mana* wa Mana, *mwamana* wa
Matati, *mwamana* wa Natani,
mwamana wa Davida,
32 *Mwamana* wa Jesi, *mwa-
mana* wa Obedi, *mwamana* wa
Boazi, *mwamana* wa Salomoni,
mwamana wa Naxoni,
33 *Mwamana* wa Aminadabi,
mwamana wa Ani, *mwamana*
wa Hezroni, *mwamana* wa
Perezi, *mwamana* wa Juda,
34 *Mwamana* wa Jakobe,
mwamana wa Isaka, *mwama-
na* wa Abrahama, *mwamana*
wa Tera, *mwamana* wa Na-
hori,

35 *Mwamana* wa Serugi, *mwa-*
mana wa Reu, *mwamana* wa
Eberi, *mwamana* wa Sela.
36 *Mwamana* wa Kainani,
mwamana wa Arfaxadi, *mwa-*
mana wa Xemu, *mwamana* wa
Noa, *mwamana* wa Lemeki,
37 *Mwamana* wa Metusela,
mwamana wa Enoki, *mwa-*
mana wa Jaredi, *mwamana*
wa Mahalele, *mwamana* wa
Kainani,
38 *Mwamana* wa Enosi, *mwa-*
mana wa Seti, *mwamana* wa
Adamu, *mwamana* wa Nungu-
ngulu.

GIPIMO 4.

JESU, na tade ki Lipubo
nya ku Age, a di bwelela
ku Jordani, a di ndindwa ki
lipubo giwulani ki makumi
mana macigu,
2 Na ku xengwa ku Satani.
Ka nga hoja gilo kayo macigu:
ni ma bede, a dipwa njala.
3 Satani a di kuye kwaye,
Ra nu ri Mwamana wa Nu-
ngungulu, laya exi xiwindi xi
kale nkati.
4 Jesu a di haka kwaye kuye,
Ku lobidwe, apwa, Mutu ka na
banya ki nkati oka.
5 A di mu ndindela bacani, a
ku mu wonisa mibuzo yacabo
nya litigo ki tepwana.
6 Satani a di kuye kwaye,
Nyi na ninga kwago eyi ciba
yacabo, nu wufumu waye:
kolu yi ningedwe kwangu;
nu kwa uyo nyi halajago nyi
na mu ninga.
7 Kabo abo uwe wa ku ko-
zela mbeli kwangu, ku na gira
kwago kwacabo.
8 Jesu a di haka kuye kwaye,
Ku lobidwe apwa, U na kozela
Pfumu Nungungulu wago, u
kozele uye eka.
9 A di mu ndindela Jerusa-
lema, a ku mu beka gikolini
nya tempeli, a ku kuye kwaye,
Ra nu ri Mwamana wa Nungu-
ngulu, ji tese kaba:
10 Kolu ku lobidwe apwa, A
na laya mangelosi yaye kuwe,
ku ku para kwadi,
11 Ni manjani kwawe ma na
ku kuseja, mwendo u nga ji
mbula ngondo wago giwindini.
12 Jesu na ku haka a di kuye
kwaye, Ku regeridwe apwa, U
nga xengi Pfumu Nungungulu
wago.
13 Satani na bejile ku xenga
kwacabo a di kuga kwaye
gipimwana.

14 Jesu a di bwelela Galile ki
ciba ya Lipubo: ni mahungu
yaye a di pwalega wulangani
wacabo wa iyo.
15 A ku hebuja ma sinago-
gani kwawe, na ku· rungujwa
kawo bacabo.
16 A kuta Nazareta, umo a
nga dandelago: a di bela sina-
gogani, kanga makalelo yaye,
ki cigu nya sabata, a ku ema
ku hebula.
17 Kwa di ningwa kwaye li-
dangalila la mprofeti Isaya.
A di tula lidangalila, a ku
mana wulanga ku nga ra nu
ku lobidwe apwa,
18 Lipubo la Pfumu leyo ba-

cani kwangu, kolu u nyi emi-
sile ku ganela mahungu a di
kwa jikulungu: U nyi rumede
ku ganela kucudwa kwa awo
ba hungidwego, nu ku ninga
kuwona kwa xikumu, nu ku
cula awo ba caniswago,
19 Ku ganela mwaga wadi
wa Pfumu.
20 A ku xega lidangalila, a
ku li bweleja kwa gitumi, a
ku kala babaci: ba di mu keja
bacabo ba nga ra ni ba ri sina-
gogani.
21 A ku pela ku kuye kwawe,
Muhuno ku tajisekile jinjebeni
kwanu ogu ku loba.
22 Bacabo ba di mu kustu-
munya, ba ku liwuga ki ma-
gana nya wuhinji ma nga
pagago ku kanani kwaye: ba
ku kawo, Oyu kandi mwa-
mana wa Josefa kani?
23 A di kuye kwawe, Kilisine
mu na regera kwangu eli lini-
nganiso nyopwa, Ng'anga, ji
banyise: ugo hi ku pwidego
ku nga girwago Kapernaumi,
ku gire naba tigoni kwanu.
24 A di kuye, Kilisine nyi
ngu keni kwanu, Umwalo
mprofeti apwalekago gidumo
tigoni kwaye,
25 Aholu kilisine nyi ngu
keni kwanu, A di ni xi ri abo
xifurugaji xingi kwa Israeli
maciguni kwa Elija, yi nga
xegwago njaji myaga miraru
ni libande migima ni ngima
moyo, ku nga bohago njala yi
kongolo mafuni kwacabo.
26 Elija ka nga rumedwa
kwa moyo wawe, aholu ku
Zarefati, litigoni kwa Sidoni,
kwa mwangaji a nga ra na ri
gifurugaji.
27 A di na ri abo malepero
mangi kwa Israeli teponi kwa
Elisha mprofeti; ku kwa nga
hawulugiswa na moyo wawe,
ku ku hega Namana wa Syria.
28 Ba di tala ku ku zangari
bacabo sinagogani; ni ba ku-
pwa exi xilo;
29 Ba di kuga, ba ku mu pasa
zantuni, ba ku mu yisa hungo-
ni nya gigomo zantu yawe yi
nga ra ni yi bahidwe umo, ba
fela ku mu rinya babaci umo.
30 Aholu uye na ku binda
bakari kwawe a di hongola
njilani kwaye.

31 A di relela Kapernaumi,
zantuni kwa Galile. A di na
ku ba hebuja ki cigu nya
sabata:
32 Ba ku liwuga ku ku hebuja
kwaye; kolu likana laye a di
ni li ri ni ciba.
33 Sinagogani a di na ri abo
mutu, a nga ra na ri ni lipubo
nya lidemoni nya ku bibe; a
ku lila ki likana likongolo,
34 Ah! hi na gira ginani
nago, Uwe Jesu wa Nazareta?
u Jude kuta hi songa kani?
Nyi ngu kuti keni kuwe mani,
nya ku Age wa Nungungulu.
35 Jesu a di mu deguja, kuye,
Degula, u page kwaye. Lide-
moni ni li mu rinyile babaci
bakari, la di paga kwaye, ni
la sa mu lemaja.
36 Kuliwuga kwa dita bacani
kwawe bacabo, ba ku regeri-

sana, mumbe ni mumbe, kawo, Ki likana muni eli? kolu u ngu laya mapubo nya ku bibe ki likana ni ciba, ma ku paga.
37 Kwa di pwalega kuye wulangani kwacabo wa iyo.

38 A di kuga sinagogani, a ku bela nyumbani kwa Simoni. Mayi wa mwangaji wa Simoni a di na ri ni feberi yi kongolo; ba ku mu sengelejela uye.
39 A di ema bacani kwaye, a ku himbeja feberi; ya di mu dica: kunukuno a di ema a ku ba kozela.

40 Lidambo ni li kuhwa, bacabo ba nga ra ni ba ri na ba badwalago ki jingumbe jingi ba di ba resa kwaye; a ku beka manja aye bacani kwawe bacabo, a ku ba hawulugisa.
41 Ni mademoni kambe a di paga kwa bangi, ni ma ku rana, kawo, U Mwamana wa Nungungulu. Na ku ma himbeja, ka nga ma ninga ku regera, kolu a di ni ma ku muti apwa kuye Kristu.

42 Nu ku gide, a di paga a kuya wulangani nya giwula: mabandhla a di mu bweta ma kuta kwaye, ni ba mu kajisile a nga kugi kwawe.
43 A di kuye kwawe, Nyi ngu fela ku ganelela mbuzo wa Nungungulu nu kwa jimbe jizantu kambe: kolu nya di rumedwa ugo.
44 A di na ku ganela jisinagogani kwa Galile.

GIPIMO 5.

ULO a dipwa, libandhla ni li ku mu gulubeja kupwa likana la Nungungulu, a di na emile ku ba bimbi-tunu kwa Genesareta;
2 A di wona jingalaba jimbili ni ji rikile nondwani: aholu balobi a di ni ba ku hanja jikogo jawe.
3 A ku bela kwa yimbe ngalaba, yi nga ra ni yi ri ya Simoni, a di mu wuja a kuge ba dukwana mafuni. A ku kala babaci a ku hebuja mabandhla ku ngalabani.
4 Na dicile ku regera, a di kuye kwa Simoni, Inda bimbini, mu cise makoga anu.
5 Simoni a di haka kuye, Muhebuji, hi tumile wucigu wacabo, ka ha mana gilo: aholu ki likana lago, nyi na cisa likoga.
6 Ni ba girile egi, ba di ng'ola libandhla li kongolo nya jinjanji; makoga yawe a di ni ma ku pferuga;
7 Ba di rana ba nga ra ni ba ri nawo ba yimbe ngalaba, ba fela kuta ba pasa, ba kuta ba ku tajisa jingalaba ja jimbili ja di pela ku jama.
8 Aholu Simoni Petro, na ku ku wona, a di tega babaci ba mawundu-tunu kwa Jesu, kuye, Kuga kwangu; kolu nyi mutu nya kuone, Pfumu.
9 Kolu a di liwuga, nawo bacabo ba nga ra ni ba ri naye ku kungi nya jinjanji ba nga ji ng'ola.

10 Karalo kambe ni Jamesi ni Johani, bamana ba Zebedi, ba nga ra ni ba hengede ni Simoni, Jesu a di kuye kwa Simoni, U nga tabi, kolu kaba u na ng'ola batu.
11 Ni ba cegemisile jingalaba jawe, ba di ciya kwacabo, ba ku mu landisa.

12 A dipwa na nga ri kwa yimbe zantu, keja, mutu na tade ki nobangulu: na mu wonile Jesu, a di tega ki kobe yaye, a ku mu sengelejela, kuye, Pfumu, ra nu ku jina, u na nyi hanja.
13 A di tawuluja gyanja gyaye, a ku mu para, kuye, Nyi ngu jina; hanjwa. Kunukuno nobangulu a di kuga kwaye.
14 A ku mu laya a nga ambeli mutu: aholu hongola njila yago, u ji wonekise kwa mpristi, u ningelele ku hanjwa kwago, kanga a nga layago Mosi, ku gire wu kustumunyu kwawe.
15 Aholu kwa di anda nguju gidumo gyaye: ni mabandhla makongolo ma di tombana kupwa, nu ku hawulugiswa jingumbeni kwawe.
16 Aholu a di bwelela xiwulani, a ku lomba.

17 A dipwa ki limbe la ayo macigu, a di na ku hebuja; a di ni ba ri abo ba Farisi ni bahebuji nya nayo ni ba kade, ba nga ra ni ba pagile ku mu ji ndangani jacabo ja Galile ni Judia ni Jerusalema: ni ciba ya Pfumu a di ni yi ri naye ku hawulugisa.
18 Keja, batu ba ku resa mutu a nga ra na ri ni paralio: ba di bweta ku mu bejisa, nu ku mu beka mbeli kwaye.
19 Ni ba si mani *njila* nya ku mu bejise ki kota nya libandhla, ba diya bacani nya nyumbe, ba ku mu relejisa ku bacani nya jitaye ni lidawu laye bakari kwa batu mbeli kwa Jesu.
20 Na ku wona ku kolwa kwawe, a di kuye, Mutu, Kuona kwago ku dicejidwe.
21 Balobi ni ba Farisi ba di pela ku hingiheja, kawo, Kumani oyu a regerago kuruga? Kumani a kojago ku diceja kuona, ku Nungungulu eka?
22 Aholu Jesu na ku pima ku hingiheja kwawe, a di haka kuye kwawe, Mu ngu hingihejela ginani myonyoni kwanu?
23 Ku kwebi ku bebukago, kupwa, Kuona, kwago ku dicejidwe; nu kupwa, Kuga u hongole?
24 Aholu mu fela ku jiti kenu Mwamana wa mutu u na ni ciba mafuni ku diceja kuona (a di kuye kwaye nya nobangulu), Nyi ngu keni kwago, Kuga, u jege lidawu lago, uye nyumbani kwago.
25 Kunukuno a di kuga mbeli kwawe, a ku jega ilo a nga ra na lade abo, a ku ya nyumbani kwaye, na ku runguja Nungungulu.

26 Kuliwuga kwa di ba tela
bacabo, ba ku runguja Nu-
ngungulu; ba di tala ku kuta-
ba, kawo, Hi wonile xilo nyo
liwugise muhuno.

27 Hwane kwa exi xilo a di
gimbila, a ku wona muhengisi,
nyopwa Levi, na kade wula-
ngani nya kuhenge, a di kuye
kwaye, Nyi landise.
28 A di ciya kwacabo, a ku
kuga a ku mu landisa.
29 Levi a di mu girela festa
kongolo nyumbani kwaye: a
di ni li ri abo libandhla liko-
ngolo nya bahengisi ni la ba-
mbe ba nga ra ni ba kade ba
ku hoja-tunu naye.
30 Ba Farisi ni balobi bawe
ba di gungula ki bapizana
baye, kawo, Kiginani mu ho-
jago mu ku sela ni bahengisi
ni baoni?
31 Jesu na ku haka a di kuye
kwawe, Awo ba ku badi ka ba
bweti ng'anga; aholu a ba ba
dwalago.
32 Ka nya tela ku rana ba
nya nduda aholu baoni ku
bindugejani.
33 Ba di kawo kwaye, Bapi-
zana ba Johani ba ngu hala
jinyondo jingi, ba ku gira ku
lomba; karalo kambe ni *bapi-
zana* ba ba Farisi: aholu bago
ba ngu hoja ba ku sela.
34 Jesu a di kuye kwawe, Mu
ngu koja ku gira xanana xa
mwane xi hale, mwane na nga
ri nawo kani?
35 Aholu macigu ma na boha;
abo mwane a na ku kuswago
kwawe, kabo ba na hala kaya
macigu.
36 A di regera kambe lininga-
niso kwawe; Umwalo mutu a
pferulago capa mwendani mu-
pya a yi beke mwendani wa
gale; a nga pferula gipya,
kambe capa yipya ka yi na
jumelana ni ya gale.
37 Umwalo mutu a telago
vinyu yipya madowoni nya
vinyu a gale; vinyu yipya yi
nga pferula madowo nya vi-
nyu, yi balage, ni madowo nya
vinyu aoneke.
38 Aholu vinyu yipya yi na
tedwe madowoni nya vinyu
mapya.
39 Umwalo mutu a selago
vinyu ya gale a ku halaja yi-
pya: kolu u ngu kuye, Vinyu
ya gale yi nga camba.

GIPIMO 6.

ULO a dipwa ki cigu nya
sabata, a di na ku tsema-
kanya marembweni nya xibile;
bapizana baye ba di funya mi-
bumbu nya xibile, ba ku hoja,
ni ba ku xi cigira manjani
kwawe.
2 Aholu ba nyo kari ba ba
Farisi ba di kawo, Kiginani
enu mu girago ogu nya mba
yela ku girwa ki cigu nya sa-
bata?
3 Jesu na ku ba haka a di
kuye, Ka mu si ku hebuli ogu,
a nga ku girago Davida, na
pwide njala, uye, nawo ba nga
ra ni ba ri naye;
4 Ku bela kwaye nyumbani
kwa Nungungulu a ku jega a

ku hoja mikati nya ku bekwe,
a ku ninga kambe awo ba nga
ra ni ba ri naye; yi si yeligo
ku hojwa sine bapristi woka
kani?
5 A di kuye kwawe, Mwa-
mana wa mutu ki Pfumu nya
sabata.

6 A dipwa ki yimbe sabata,
a di bela sinagogani a ku he-
buja: a di na ri abo mutu abo
gyanja gyaye gya nyamugywe
a di ni gi kwenyede.
7 Balobi ni ba Farisi ba di
mu kejisela, mwendo a nga
hawulugisa ki sabata; ba fela
ku mu manisa nandu.
8 Aholu a di mati mahingi-
hejo yawe; a di kuye kwa
mutu a kwenyedego gyanja
gyaye, Kuga, u eme ku bakari.
A di kuga a ku ema.
9 Jesu a di kuye kwawe, Nyi
ngu mu wujisa, Ku ngu yela
ku gira kucamba ki sabata,
mwendo kubibisa? ku banyisa
womi, mwendo ku wu songa?
10 A di ba keja bacabo, a ku
kuye kwaye, Tawuluja gyanja
gyago. A ku gira *karato:*
gyanja gyaye gya di hawulu-
giswa.
11 Aholu ba ku tala ku kuza-
ngari; ba ku regera mumbe ni
mumbe kogu ba na ku girago
kwa Jesu.

12 A kipwa kayo macigu, a
diya gigomoni ku lomba; a di
lomba wucigu wacabo kwa
Nungungulu.
13 Nu ku gide, a di rana bapi-
zana baye: a ku hata kwawe
likumi ni babili, a nga ba ta-
ngisago kuye bapostoli;
14 Simoni, a nga mu tangisa-
go kuye Petro, ni Andru ndi
yaye, ni Jamesi ni Johani, ni
Filipi ni Bartolome.
15 Ni Matu ni Tomasi, ni
Jamesi *mwamana* wa Alfeusi,
ni Simoni a ngapwa kuye
Zeloti,
16 Ni Judasi *mwamana* wa
Jamesi, ni Judasi Iskarioti, a
nga ra na ri biyaku;
17 A di relela nawo, a ku ema
wulangani nya gisape ni liba-
ndhla li kongolo la bapizana
baye, ni batu bangi ni ba kuta
ki Judia lacabo ni Jerusalema,
nu nya bambe nya libimbi la
Tire ni Sidoni, ba nga tago
kuta mupwa, nu ku hawulu-
giswa jingumbe jawe;
18 Nawo ba nga ra ni ba ku
caniswa ki mapubo nya ku
bibe ba di hawulugiswa.
19 Libandhla lacabo la di xota
ku mu para: kolu ciba ya di
paga kwaye, yi ku *ba* hawulu-
gisa bacabo.

20 A di kuseja maho yaye
kwa bapizana baye, a ku kuye,
Mu katekile enu jikulungu:
kolu mbuzo wa Nungungulu
kwanu.
21 Mu katekile enu mu pwa-
go njala olu: kolu mu na ta-
jiswa. Mu katekile enu mu
lilago olu: kolu mu na hega.
22 Mu katekile enu, batu ni
ba ku mu lenya, ni ba ku mu
hambanisa kwawe, ba ku mu

bala, ba jujuge lina lanu kanga
ku biba, ki kota ya Mwamana
wa mutu
23 Nengelani kilo licigu, mu
ndake ku ku nengela: kolu
kejani, cacazelo wanu kongolo
njajini: kolu ba di gira karalo
ba nyehe bawe kwa baprofeti.
24 Aholu ugo kwanu enu mu
fumilego! kolu mu hakile ku
nengela kwanu.
25 Ugo kwanu enu mu ta-
dego olu! kolu mu napwa
njala Ugo *kwanu*, enu mu
hegago olu! kolu mu na ewuja
mu lile.
26 Ugo *kwanu*, batu ni ba ku
regera kwadi kenu! kolu ba di
gira karalo ba nyehe bawe
kwa baprofeti nya malipe.

27 Aholu nyi ngu keni kwanu
enu mu pwago, Halajani ba-
lombo banu, mu gire kwadi
kwawe ba mu lenyago,
28 Mu ba katekise awo ba
mu rugago, mu ba lombelele
awo ba si mu parigo kwadi,
29 Uye a ku betago gihaya
gimwegyo mu ninge kambe ni
gimbe; nuyo a kujegolago
mwenda wago u nga mu hi-
mbeji ni kazaku yago kambe.
30 Ningani kwa awo bacabo
ba mu lombago: nu kwa uyo
a jegago xilo xanu mu nga xi
wujisi kambe.
31 Kanga mu halajago batu
ba gire kwanu, girani nenu
karalo kambe kwawe.
32 Mwa ku halaja awo ba mu
halajago, mu na nu ku ru-
ngujwa muni? kolu ni baoni
ba ngu ba halaja awo ba ba
halajago.
33 Mwa ku gira kwadi kwa
awo ba mu girelago kwadi,
mu na nu kurungujwa kani?
kolu ni baoni ba ngu gira
karalo.
34 Mwa ku fiyari awo mu
tumbago ku haka, mu na nu
ku rungujwa muni? ni baoni
ba ngu fiyari baoni, ku haka
kambe kanga kungi.
35 Aholu halajani balombo
banu, mu *ba* gire badi, mu
fiyari mu nga fujejeli; caca-
zelo wanu a na gira kongolo,
mu na gira bamana ba Bacani
Nguju: kolu uye u na nu wu-
hinji kwa awo ba si bongigo,
ni ba nya ku biba.
36 Girani ku rula, kanga
Babe wanu u ngu rula.
37 Mu nga tandi, ka mu na
tandwa: mu nga jugujuki:
ka mu na jugujukwa: culani,
mu na cudwa:
38 Ningani, ku na ningwa
kwanu; ki gipimo gyadi, ni gi
gonyeledwe, gi ku kucunge-
dwa, gi ku balagela ba na ni-
nga jikanani kwanu. Kolu ki
gipimo-gyo mu pimago kigyo
mu na pimedwa kambe.

39 A di regera kambe lininga-
niso kwawe, Gikumu gi ngu
koja ku ndinda gikumu kani?
ka xi tegi xa xibili palani
kani?
40 Pizana ka bindi muhebuji
waye: aholu uyo ra na bejile a
na kala kanga muhebuji waye.
41 Kiginani u kejago gitoti

gi ku lisoni kwandi yago, aholu ku woni ximbo a ku lisoni kwago uwe mune kani?
42 U na regera karini kwa ndi yago, Ndi yangu, nyi na pase gitoti gi ku lisoni kwago, uwe mune, u si woni ximbo a ku lisoni kwago uwe mune? Uwe gipfajejeli, pasa ku hegula ximbo a ku lisoni kwago uwe mune, kabo u na wona kwadi ku pasa gitoti gi ku lisoni kwandi yago.
43 Kolu umwalo ximbo nyo cambe a belegago jimbewu nya ku bibe; ni ximbo nya ku bibe u belegago jimbewu nyo cambe:
44 Kolu kada ximbo u ngu tidwa ki jimbewu jaye. Kolu mibani batu ka ba habi maguyu, nu mu xirangabwani ka ba habi magrepi.
45 Mutu nyo cambe ku monyoni kwaye a cambilego u ngu pasa ugo ku cambilego ni *mutu* nyo bibe mu *xiloni* kwaye xi belegago u ngu pasa ugo ku bibilego: kolu kanga kungi kwa monyoni likana laye li ngu regera.

46 Mu ngu nyi ranela ginani kenu, Pfumu, Pfumu, mu si giri xilo nyi xi regerago?
47 Uyo a tago kwangu, a kupwa magana angu, a ma gire, nyi na mu wonisa a ninganago naye:
48 U ngu ningana ni mutu a bahago nyumba yaye, a nga kembago nguju, a ku yi beka bacani kwa giwindi: na wugile ntalo, lipiro la di beta iyo nyumba, a di ni li si koji ku yi kucunga: kolu a di ni yi bahidwe kwadi.
49 Aholu uyo apwago, a si giri, u ngu ningana ni mutu a nga bahago nyumba mafuni ni gi ri mwalo gigulejo; yi nga betwa ki lipiro kunukuno ya di tega; nu ku tega kwa iyo nyumba kwa di ku kongolo.

GIPIMO 7.

NA bejile ku ganela kwaye kwacabo jinjebeni kwa batu, a di bela Kapernaume.
2 Kacambo wa gigela nya lizana nyo kari, a nga ra na ku halajwa kuye, a di na ku dwala, na ri bafubi nu kufa.
3 Na pwide ku Jesu, a di ruma kwayo ba gale ba ba Juda, na ku mu wujisa ate a hawulugisa kacambo waye.
4 Awo, ni ba bohile kwa Jesu, ba di mu sengelejela nguju, kawo, U ngu yela u mu girele egi:
5 Kolu a di halaja lihunzu latu, uye mune ku hi bahela sinagogani.
6 Jesu a di hongola nawo. Ni ba si hwinjo ni nyumba, ya gigela nya lizana ya di rumela kwaye balongo, kuye kwaye, Pfumu, u nga ji garaji: kolu ka nyi yeli ute uwe nda ni kwa nyumba yangu:
7 Kabo nya di hingiheja keni ka nyi yeli kuta kwago: aholu regera likana, kacambo wangu a hawulugiswe.
8 Kolu neni nyi wa babaci

kwa liciba, nyi na ni ma kasa-
doro babaci kwangu: nyi ngu
keni kwa eli, Inda, li hongole;
nu kwa limbe Delu, ate; nu
kwa kacambo wangu, Gira egi,
a ku gire.
9 Jesu na pwide exi xilo a di
liwuga kuye, a ku tendegeja a
ku kuye kwa libandha li nga
ra ni li ku mu landisa, Nyi ngu
keni kwanu, Ka nyi si ku ma-
ni kukolwa ku kongolo nya
kurati, ne, ni kwa Israeli.
10 Awo ba nga ra ni ba rumi-
dwe, ni ba ku bwelela nyu-
mbani, ba di mu mana kaca-
mbo na hawulugile.

11 A dipwa kunukuno ki
hwane, a diya zantuni nyopwa
Naini; ni bapizana baye ba di
hongola naye, ni libandhla li
kongolo.
12 Ulo na hijimede bafubi ni
nyangwa nya zantu, keja, a di
na ku paswa moyo a nga ra na
fude, mwamana na ri eka wa
mayi waye, a di na ri gifuru-
gaji: batu bangi ba zantuni ba
di ni ba ri naye.
13 Pfumu ni yi ku mu wona,
a di mu pwela wuhinji, a ku
kuye kwaye, U nga lili.
14 A kuta bafubi a ku para
pinga: ba rwadego ba di ema.
A di kuye, Lijaha, nyi ngu ke-
ni kwago, Wuga.
15 Uye a nga ra na fude a di
kala, a ku pela ku regera. A
ku mu ningela kwa mayime
waye.
16 Kutaba kwa di ba tela ba-
cabo: ba ku runguja Nungu-
ngulu, kawo, Mprofeti kongolo
u pagile bakari kwatu: ni,
Nungungulu u endede batu
baye.
17 Ogu kuganela kwa di gi-
mbila kuye Judia lacabo, nu
wulanga wacabo wa abo.

18 Bapizana ba Johani ba di
mu ambela ki exi xilo xacabo.
19 Johani na ku rana kwaye
babili ba bapizana baye a di ba
ruma kwa Pfumu, kuye, Kuwe
u tago kani, mwendo hi keji-
sele mumbe?
20 Batu ni ba bohile kwaye,
ba di kawo, Johani mu Bapa-
tizi u hi rumede kwago, kuye,
Kuwe u tago kani, mwendo hi
kejisele mumbe?
21 Kigyo gipimo a di hawulu-
gisa bangi nya jingumbe nu
kucanisa ni mapubo nya ma-
demoni; a di ninga kuwona
kwa bangi ba nga kala xi-
kumu.
22 A di haka kuye kwawe,
Indani njila yanu, mu ambele
Johani xilo mu xi wonego mu
xi pwidego; xikumu xi ngu
haka ku wona kwawe, xigoha
xi ngu gimbila, malepero ma
ngu hanjwa, ni xipumbu xi
ngupwa, ba fudego ba ngu
wuswa, jikulungu milandu yi
cambilego yi ngu ganeledwa
kwawe.
23 U katekile uyo a na ku ne
ku mana gihuru nya ku gu-
mudwe keni.

24 Myango ya Johani ni yi
hongode, a di pela ku kuye

kwa mabandhla ku Johani,
Mwa diya giwulani kuya wona
ginani? caba ni yi ku kucu-
ngwa ki lipubo kani?
25 Aholu mwa di paga muya
wona ginani? mutu na amba-
gisidwe myendani nyo nakane
kani? Kejani, awo ba gobisi-
dwego, ba ku kala kwadi, bo-
mo jinyumbani kwa ji Pfumu.
26 Aholu mwa di paga muya
wona ginani? mprofeti kani?
Ina, nyi ngu keni kwanu, ko-
ngolo ni mprofeti.
27 Oyu kuye ku lobidwego
kuye, Keja, nyi ngu ruma
mwango wangu mbeli kwa ko-
be yago, a na ku dongisago
njila yago mbeli kwago.
28 Nyi ngu keni kwanu, Ba-
kari kwawe ba belegidwego ku
ba nyamayi umwalo kongolo
nyo binde Johani: aholu uyo a
ku dukwana mbuzoni wa Nu-
ngungulu kongolo a ku binda
uye.
29 Batu bacabo ni ba pwide,
ni bahengisi, ba di runguja
Nungungulu, ni ba bapatizi-
dwe ku kubapatiza kwa Jo-
hani.
30 Aholu ba Farisi ni baeme-
leli ba di ji dicela awo bane ne-
mbo wa Nungungulu, ni ba sa
bapatizwa kuye.
31 Nyi na ba ninganisa ni gi-
nani batu ba egi gitukulwana,
ba ngu ningana ni ginani?
32 Ba ngu ningana ni xanana
xi kadego wulangani nya ku
tombane, xi ku ranana; ba ku
kawo, Hi mu embede, ka mwa
hana; hi lide, ka mwa lila.
33 Kolu Johani mu Bapatizi
u jude na si hoji nkati a si seli
vinyu; mu ngu kenu, U na ni
lidemoni.
34 Mwamana wa mutu u jude
na ku hoja a ku sela; mu ngu
kenu, Keja, mutu a ku gimiji,
ni giseli nya vinyu, nongo wa
ba hengisi ni baoni!
35 Kugengela ku ngu dicejwa
ki xanana xaye xacabo.

36 Mumbe wa ba Farisi a di
mu halaja a hoje naye. A bele
nyumbani kwa mu Farisi, a ku
kala babaci kuhoja.
37 Keja, nyamayi a nga ra na
ri zantuni, muoni; na jitide
kuye u kade ba kuhoja-tunu
nyumbani kwa mu Farisi, a di
resa ngaxa nya alabasteri nya
mafura,
38 Na ku ema ki hwane ba
migondo-tunu kwaye, na ku
lila, a di pela ku naganisa mi-
gondo yaye ki marongo yaye,
a ku yi babula ki nduju wa
hungoni kwaye, a ku hesa ma-
wundu yaye, a ku ma poroja
ki mafura.
39 Mu Farisi a nga ra na mu
ranile na ku ku wona, a di re-
gera ku ndani kwaye kuye, a
dipwa oyu mutu ku mprofeti,
a na na jitide kuye mwangaji
nyo waniwani oyu a mu para-
go, kuye ki mu oni.
40 Jesu na ku haka a di kuye
kwaye, Simoni, nyi na ni gilo
ku regera kwago. A di kuye,
Muhebuji, regera.
41 Batu babili a di ni ba ri ni
nandu kwa mutu nyo kari:

mumbe a di na ri ni nandu
nya libande mazana jicapawu,
ni mumbe na ri ni libande ma-
kumi.
42 Ni ba ri mwalo *gilo* nya
ku libe, a di ba cula ba babili.
Ku webi kwawe ba babili a na
ku mu halajago nguju?
43 Simoni a di haka kuye,
Nyi ngu fujejela keni, ki oyu,
a nga mu dicejago kungi. A
di kuye kwaye, U tandile
kwadi.
44 Na ku tendegeja kwa nya-
mayi, a di kuye kwa Simoni,
U ngu mu wona oyu nyama-
yi kani? nyi bede nyumbani
kwago, kwa nyi ninga mati
nya migondo yangu: aholu u
na ganisile migondo yangu ki
marongo yaye, a ku yi babula
ki nduju waye.
45 Kwa nga nyi hesa: aholu
uye gima nyi ku bela ka si ku
dici ku hesa migondo yangu.
46 Hungo wangu kwa nga
mu tela mafura, aholu uye u
tede migondo yangu ki mafura.
47 Kabo nyi ngu keni kwago,
Kuona kwaye ku ku kungi,
ku dicejidwe; kolu u halajile
nguju: aholu kwa uyo ku di-
cejwago ba dukwana, ku ha-
laja ba dukwana.
48 A di kuye kwaye, Kuona
kwago ku dicejidwe.
49 Awo ba nga ra ni ba kade
ba ku hoja-tunu naye ba di
pela ku kawo ndani kwawe,
Kumani oyu a dicejago kuona?
50 A di kuye kwa nyamayi,
Ku kolwa kwago ku ku banyi-
sile; inda nu ku degula.

GIPIMO 8.

A DIPWA nukunuku ki
hwane, a di gimbila ba
ku tsemakanya jizantuni ni ji-
ndanganani, na ku ganela a
ku resa mahungu yadi nya
mbuzo wa Nungungulu, ni ba
nya likumi ni babili naye,
2 Ni ba nyamayi nyo kari ba
nga ra ni ba hawulugisidwe
mapuboni nya mademoni ni
jingumbeni, Maria a nga pwa
Magadalene, ku nga paswago
kwaye libande ni mabili made-
moni,
3 Ni Joana mwangaji wa
Cuza gigela gya Herodi, ni
Susana, ni bambe bangi, ba
nga kozelago kwawe ki xilo
xawe.

4 Ni li tombane libandhla li-
kongolo, nawo ba jizantuni
kwacabo ba ku tombana kwa-
ye, a di regera ki maninganiso:
5 Muswayeli a di paga ku
swayela jimbewu jaye: na ku
swayela, yimbe ya di tega ba
njila-tunu; yi ku gandwa ki
migondo, ni jinyoni ja njaji ja
di yi rota.
6 Yimbe ya di tegela bacani
nya giwindi; ni yi ku buga,
ya di wuna, kolu a di ni yi ri
mwalo tomwa.
7 Yimbe ya di tegela bakari
nya miba; miba ya di danda
nayo, yi ku yi mija.
8 Yimbe ya di tegela mafuni
nya ku cambe, yi ku danda, yi
ku belega mbewu ki lizana.
Na ku regera exi xilo, a di

rana kuye, Uyo a ku ni jinjebe nya kupwe, a napwe.
9 Bapizana baye ba di mu wujisa kawo ginani eli lininganiso.
10 A di kuye, Kwanu ku ningedwe ku jiti sihalo nyambuzo wa Nungungulu: aholu kwa bambe ki ma ninganiso; kakuba ku wona ba nga woni, nu kupwa ba nga pimi.
11 Olu lininganiso ki eli: mbewu ki likana la Nungungulu.
12 Ni awo ba ku ba njila-tunu kawo ba pwidego; na kuta Satani, a duse likana myonyoni yawe, kakuba ba nga kolwi ba banyiswe.
13 Ni awo ba giwindini kawo, nyo ra ni ba pwide, ba ku li haka likana ku ku nengela; aba ba mwalo mikamba, ba ku kolwa tepwana, ki tepo nya ku xengwe ba ku tega.
14 Ni iyo yi nga tegelago bakari nya miba aba kawo ba pwidego, ni ba ku gimbila njila yawe ba ngu mijwa ki magarajelo nu wufumu nu ku hagana kwa *ogu* kubanya, ba si belegi jimbewu nya ku bejele.
15 Ni iyo yi ku mafuni nyo cambe, aba ki awo ba nya myonyo yadi nya lisine, ni ba pwide likana, ba ku li parisa, ba belege jimbewu ku ku hunisa.

16 Umwalo mutu, nyo ra na kondisile kandiya, a ku yi fenengeja ndani nya gyombo, mwendo a ku yi beka babaci nya lidawu; aholu u ngu yi beka bacani kwa gyombo, kakuba awo ba belago ba fela ku wona safa.
17 Kolu gimwalo gilo gi sihidwego, gi na ku ne ku wonwa; ni *gilo* gi sihidwego gi na ku ne ku tidwa gi ku reswa safani.
18 Pimani kupwa kwanu: kolu uyo 'a ku nago, ku na ningwa kwaye; nuyo a ku mwalo, ku na jegwa kwaye nugo a ku kuye u nago.

19 Kwa dita kwaye mayi waye ni bandi yaye, a di ni ba si koji kuta kwaye ki gicemo.
20 A di ambedwa apwa, Mayi wago ni bandi yago ba emile babanje, ba ngu bweta ku ku wona.
21 Aholu a di haka kuye kwawe, Mayi wangu ni bandi yangu ki aba ba pwago likana la Nungungulu ba li gire.
22 Kwa dipwa kayo macigu, a di bela ngalabani, uye mune ni bapizana baye; a di kuye kwawe, Hi na hongole catugo kwa liciba: ba di paga.
23 Aholu ni ba nga kuya a di lala: kwa dita lipubo likongolo cibani; ni ba ku tajiswa *ki mati*, ba di haja kufa.
24 Ba dita kwaye, ba ku mu wusa, kawo, Muhebuji, muhebuji, hi ngu fa. A di wuga a ku deguja lipubo nu ku benya kwa mati; kwa di degula, a di na ri abo malenga.
25 A di kuye kwawe, Kweyo

ebi kukolwa kwanu? ni ba ku
taba ba di liwuga, kawo Kasi
kumani oyu a layago lipubo ni
mati, ku ku mu yingela?

26 Ba di boha tigoni la ma
Gerasene, li ninganego ni Ga-
lile.
27 Na bohile mafuni, a di gi-
ngwa, ku mutu nyo kari wa
zantuni, a nga ra na ri ni ma-
demoni; tepo yingi a di a si
ambali jinganju, a si kali nyu-
mbani, aholu marowoni.
28 Na ku wona Jesu, a di lila,
a ku tega babaci mbeli kwaye,
a di kuye ki likana likongolo,
Nyi na gira ginani kuwe, Jesu,
Mwamana wa Nungungulu
wa Bacani Nguju? Nyi ngu
ku sengelejele u nga nyi ca-
nisi.
29 Kolu a di laya lipubo nya
ku bibe ku paga kwa mutu.
Kolu a di ni li ku mu ng'ola
jinyondo jingi: a di na kale-
dwe ku mu kaleli na hungidwe
ki magalagajero ni makece; na
ku kabila jicinga, a di na ku
yiswa ki lidemoni giwulani.
30 Jesu a di mu wujisa kuye,
Ginani lina lago? A di kuye
keni, Legeoni; kolu mademoni
mangi a di ni ma bede kwaye.
31 A di mu sengelejela kaku-
ba a nga ba yisi lipalani.
32 Ulo a di na ri abo thlambi
wa jikumba jingi ni ji ku haba
gigomoni: a di mu sengelejela
a ma jumeje ma bele kwa jiku-
mba. A di ma jumeja.
33 Mademoni ma di paga kwa
mutu, ma ku bela jikumbani:
thlambi a di tutumela releloni
a ku bela cibani ji ku mijwa.
34 Awo ba nga ra ni ba ku
ji habisa ni ba wonile ku
nga girwago, ba di taba, ba
ku ku ambela zantuni ni nda-
ngani.
35 Ba di paga baya wona ku
nga girwago; ba dita kwa
Jesu, ba ku mana mutu, ku
nga pagago kwaye mademoni
na kade, na ambagisidwe na ri
nu ku pima kwaye ba migo-
ndo-tunu kwa Jesu: ba ku
taba.
36 Awo ba nga ku wona ba
di ba ambela ku hawulugiswa
kwa uye a nga ra na ri ni ma-
demoni.
37 Batu bacabo ba Gerasene
ni bafubi ba di mu wuja a kuge
kwawe; kolu a di ni ba ku
ndindwa ku ku taba ku ko-
ngolo: a di bela ngalabani, a
ku bwelela.
38 Aholu mutu ku nga pa-
swago kwaye mademoni a di
mu lomba a kale naye: aholu
a di mu hongojisa, kuye,
39 Bwelela nyumbani kwago,
u ganele xilo xikongolo a ku
giredego Nungungulu. A di
hongola njila yaye, na ku ga-
nelela ki xilo xikongolo Jesu a
mu giredego.

40 Jesu na ku bwelela, liba-
ndhla la di mu wuyeja; kolu
a di ni ba mu lindede bacabo.
41 Keja, kwa dita mutu nyo-
pwa Jairusi, a di na ri gigela
nya sinagogani: a di tega babaci
ba migondo-tunu kwa Jesu, a

ku mu sengelejela ate nyu-
mbani kwaye;
42 Kolu a di na ri ni gyaka-
jana gimwegyo, ni gi ri ni
likumi myaga na mibili, a di
na lade na kufa. Aholu na
ku gimbila libandhla la di mu
gulubeja.

43 Nyamayi na ri nu kupaga
nya nobe likumi myaga na mi-
bili, a nga ra na ku ningela
kubanya kwaye kwacabo mu
ji ng'angani, a si kojwi ku ba-
nyiswa kawo,
44 A dita hwane kwaye, a ku
para coka nya nganju yaye:
kunukuno kupaga kwa noba
waye kwa di bela.
45 Jesu a di kuye, Kumani a
nyi parilego? ni ba dangile ba-
cabo, Petro a di kuye, na wo
ba nga ra ni ba ri naye, Muhe-
buji, mabandhla ma ngu ku
gulubeja ma ku *ku* pfara.
46 Aholu Jesu a di kuye,
Moyo a di nyi para: kolu nyi
ngupwa ciba yi dugile kwangu.
47 Nyamayi na wonile kuye
ka sihega, a di ta na ku nde-
ndemela, na ku tega babaci
mbeli kwaye a di regera mbeli
kwa batu bacabo gilo a nga
mu parelago, nu ku bireja
kwa ku hawulugiswa kwaye,
48 A di kuye kwaye, Gyaka-
jana, ku kolwa kwago ku ku
hawulugisile; inda nu kude-
gula.

49 Na nga ku regera, kwa
dita moyo ku ba *nyumbani*
kwa gigela nya sinagogani, ku-
ye, Gyakajana gyago gi fude;
u nga mu garaji Muhebuji.
50 Aholu Jesu na ku kupwa,
a di mu haka, U nga tabi: Ko-
lwa basi, a na hawulugiswa.
51 Na bohile nyumbani, ka
nga jumela ku bela mutu naye,
sine Petro, ni Johani, ni Ja-
mesi, ni nyehe ni mayi wa
gyakajana.
52 Bacabo a di ni ba ku lila,
ba ku mu lila: aholu a di kuye,
Mu nga lili; kolu kafa, aholu
u lade.
53 Ba di mu hega, ni ba ku
jiti kawo u fude.
54 Aholu uye, na ku mu jega
ki gyanja, a di rana, kuye,
Gyakajana, wuga.
55 Lipubo laye la di bwelela,
a ku wuga ku nukuno: a ku
laya a ningwe *gilo* nya ku
hoje.
56 Banyehe baye ba di li-
wuga: aholu a di ba laya ba
nga ambeli mutu ku nga gi-
rwago.

GIPIMO 9.

ADI rana ba likumi ni ba-
bili wulanga wumowo, a
ku ba ninga ciba bacani kwa
mademoni, nu ku hawulugisa
jingumbe.
2 A di ba ruma baya ganela
mbuzo wa Nungungulu, nu ku
hawulugisa badwalago.
3 A di kuye kwawe, mu nga
jegi gilo nya njila yanu, ne ni
ndonga, ne nkwama ne nkati,
ne ni dinyero; ni ji kazaku ji-
mbili.
4 Ni nyumbani umo mu na

ku belago, kalani abo, mu
kuge kabo.
5 Banga ba si mu hakigo, ni
mu ku paga ndangani, puputani nkujujwane nya migondo
yanu ku gire wukustumunyu
kwawe.
6 Ba di hongola, ba ku tsemakanya jindangani, ni ba ku
ganela ivangeli, ba ku hawulugisa kwacabo.

7 Ulo Herodi gigela a dipwa
kwacabo ku nga girwago: a
ku caniseka nguju, kolu a di ku
tudwa ki bambe kawo, Johani
u wugile kwa ba nya kufa;
8 Bambe ba di kawo Elija u
bohile; ni bambe ba di kawo,
mumbe wa ba profeti bagale u
wugile kambe.
9 Herodi a di kuye, Johani
nya di mu pila hungo: aholu
kumani oyu, nyi pwago exi
xilo kuye? a ku bweta ku mu
wona.

10 Bapostoli ni ba bwelede,
ba di mu ambela xilo ba nga
xi girago. A di ba jega a ku
ya zantuni nyopwa Betsaida.
11 Aholu mabandhla na ku
ku wona ma di mu landisa: a
ku ba wuyeja, a ku regera
kwawe ku mbuzo wa Nungungulu, ni awo ba nga ra ni ba
ku bweta ku hawulugiswa a
di ba hawulugisa.
12 Licigu la di pela ku bela,
ba nya likumi ni babili ba dita,
ba ku kawo kwaye, Hongojisa
libandhla, ba fela kuya jindangananí ni litigoni ba fubi, ba
kale, ba mane kuhoja kolu hi
ku mogo aba wulangani nya
giwula.
13 Aholu a di kuye kwawe,
Ba beni enu ku hoja. Ba di
kawo hi na ni libande mikati
ni jinjanji jimbili basi; sine ha
ku hongola hiya renga kuhoja
kwa aba batu bacabo.
14 Kolu a di ni ba ri libande
makumi nya mazana batu. A
di kuye kwa bapizana baye,
Ba kajiseni babaci mabandhlani, ki libande makumi.
15 Ba ku gira karalo, ba ku
ba kajisa bacabo.
16 A di jega libande mikati
ni ji njanji jimbili, na ku keja
bacani njajini, a di ji katekisa,
a ku ninga kwa bapizana ba
beke mbeli kwa libandhla.
17 Ba di hoja ba ku tajiswa
bacabo: kwa di rodwa ugo ku
nga calago kwawe nya xipandiyana, likumi xitandi na
xibili.

18 A dipwa, na ku lomba eka,
bapizana a di ni ba ri naye: a
di ba wujisa, kuye, Mabandhla
ma ngu kawo keni mani?
19 Ni ba ku haka ba di kawo,
Johani mu Bapatizi; aholu
bambe ba ngu kawo, ku Elija;
ni bambe, kawo moyo wa ba
profeti bagale u wugile kambe.
20 A di kuye kwawe, Aholu
enu mu ngu kenu keni mani?
Petro na ku haka a di kuye,
Kuwe Kristu wa Nungungulu.
21 Aholu a di ba ambela, a
ku ba laya ba nga ambeli egi
kwa mutu.

22 Kuye, Mwamana wa mutu
a na caniseka xilo xingi, a di-
cwe ki bagale ni ba pristi bako-
ngolo ni balobi, a songwe, ki
licigu nya mararu a wuswe.
23 A di kuye kwawe, Mutu ra
na ku halaja ku nyi landisa, a
na ji dice, a jege gipambano
gyaye macigu acabo, a nyi la-
ndise.
24 Kolu uyo a na ku banyi-
sage kubanya kwaye a na ku
jimeja; nuyo a na ku jimejago
kubanya kwaye ki kota yangu,
uyo a na ku banyisa.
25 Kolu mutu ku pasejela gi-
nani, a ku mana litigo lacabo,
a jimeje mwendo a ji ningela
uye mune?
26 Kolu uyo a na ku girago
jiconi keni ni magana angu,
Mwamana wa mutu a na gira
jiconi kuye, na kuta wufu-
muni kwaye, nu *wufumu* wa
Babe, nu wa mangelosi nya
ku age.
27 Aholu nyi ngu mu ambe-
lani kilisine, Bomo bambe ba
emilego aba, ba na ku ne ku-
pwa kufa, kala ba ku wona
mbuzo wa Nungungulu.

28 A dipwa libande macigu
na mararu hwane kwa ogu ku
ganela, a di jega naye Petro ni
Johani ni Jamesi, a ku gwela
gigomoni kuya lomba.
29 Na ku lomba, ku woneka
kwaye kwa di bindugeja, mye-
nda yaye ya di aga yi ku nga-
ngamela.
30 Keja, kwa di regera naye
batu babili, a di Mosi ni Elija;
31 Ba nga wonekago wufu-
muni, ba ku regera ku kufa
kwaye a nga ra na ku haja ku
ku bejisa Jerusalema.
32 Ulo Petro nawo ba nga ra
ni ba ri naye a di ni ba lade:
aholu ni ba wugile, ba ku wona
wufumu waye, ni batu babili
ba nga ra ni ba emile naye.
33 A dipwa, ni ba ku ganela
kwaye; Petro a di kuye kwa
Jesu, Muhebuji, ku kwadi
kwatu ku kala aba: Hi na
gira matabernakeli mararu;
limbe lago, limbe la Mosi, ni
limbe la Elija: na si jiti a nga
ku regerago.
34 Na nga ku regera exi xilo,
kwa dita lipfi, li ku ba sihaja:
ni ba ku bela lipfini ba di taba.
35 Likana la di paga ki lipfini,
kuye, Oyu ku Mwamana wa-
ngu, a hatidwego wangu: mu
pweni.
36 Ni li bohile likana Jesu a
di manwa na ri eka. Ba di
degula, ba di ne ku ambela
mutu kayo macigu xilo ba nga
ra ni ba xi wone.

37 A dipwa ki jimindu, ni ba
relede ku gigomoni, libandhla
likongolo la di ba ginga.
38 Keja, mutu libandhlani a
di rana, kuye, Muhebuji nyi
ngu ku sengelejela keja mwa-
mana wangu; kolu ki gyanana
gyangu gyoka:
39 Keja, lipubo li ngu mu
jega, a ku lila nukunuku; li
mu pferule a ku paga ligubi,
ka li kugi kwaye, li ku mu
canisa nguju.

40 Nya di sengelejela bapizana bago ku li pasa; ka ba nga li koja.
41 Jesu a di haka kuye, Gitukulwana nyamba na ku kolwa gi ndeyilego, nyi na kala nenu kute lini, nyi ku mu hunisela? mu'rese aba mwamana wago.
42 Na nga kuta lidemoni la di mu tesa babaci, li ku mu pferula nguju. Aholu Jesu a di himbeja lipubo nya ku bibe, a ku hawulugisa gikwatana, a ku mu bwelejela kwa nyehe waye.

43 Bacabo ba di liwuga wukongolo wa Nungungulu. Ni ba ku liwuga bacabo ki xilo xacabo a nga xi girago a di kuye kwa bapizana baye,
44 Aya magana ma na bela jinjebeni janu: kolu Mwamana wa mutu a na ningedwa majani kwa batu.
45 Aholu ka ba nga pima ogu kuganela, kwa di sihwa kwawe, ba si feli ku ku pima: ba di taba ku mu wujisa ki ogu ku regera.

46 Kwa di kuga ku ganejana bakari kwawe, kawo ku mani kwawe a na ku kalago kongolo.
47 Aholu Jesu na ku wona ku hingiheja kwa myonyo yawe, a di jega gyanana gi dukwanana, a ku gi beka bafubi naye,
48 A ku kuye kwawe, Uyo a na ku hakago egi gyanana gidukwana ki lina langu ku ku haka eni: nuyo a na ku nyi hakago ku haka uye a nyi rumilego: kolu uyo a ku dukwana bakari kwanu mwacabo, kuye a ku kongolo.

49 Johani a di haka kuye, Muhebuji, ha di wona moyo na ku dusa mademoni ki lina lago; hi ku mu himbeja, kolu a si hi landisigo.
50 Aholu Jesu a di kuye kwaye, mu nga *mu* himbeji: kolu uyo a si hambanigo nenu kwanu.

51 A dipwa, macigu ni ma hijimede a fela ku hakwa bacani, a di kejisa kobe yaye kuya Jerusalema,
52 A di ruma myango mbeli kwaye: ba di hongola, ba ku bela ndangani kwa ma Samaria, ku mu dongisela.
53 Ka ba nga mu haka kolu kobe yaye ya di *gira nga* kuya Jerusalema.
54 Bapizana baye Jamesi ni Johani ni ba ku wona *ogu*, ba di kawo, Pfumu, u ngu jina hi rane nilo a relele ki njajini, a ba beje kani?
55 Aholu a di tendegeja, a ku ba himbeja.
56 Ba diya kwa yimbe ndanga.

57 Ni ba nga kuya njilani, mutu nyo kari a di kuye kwaye, Nyi na ku landisa umo u na ku yago.
58 Jesu a di kuye kwaye, Mi-

sanganya yi na ni mapala, ni
jinyoni ja njaji ji *na* ni ma-
haga; aholu Mwamana wa
mutu u mwalo wulanga nya
ku beke hungo waye.
59 A di kuye; kwa mumbe,
Nyi landise. Aholu a di kuye,
Pfumu nyi jumeje nyiye ke-
mbela babe kuhegula.
60 Aholu a di kuye kwaye,
Ba dice ba fudego ba kembele
ba fudego bawe; aholu uwe
inda u ganele mbuzo wa Nu-
ngungulu.
61 Mumbe kambe a di kuye,
Nyi na ku landisa, Pfumu;
aholu ku hegula nyi jumeje
nyi nga bangana ba kumo
nyumbani kwangu.
62 Aholu Jesu a di kuye
kwaye u mwalo mutu nyo ra
na bekile manja yaye lipajani,
a ku keja hwane, a yelago
mbuzo wa Nungungulu.

GIPIMO 10.

ULO hwane kwa exi xilo
Pfumu ya di hata bambe
libande makumi ni mahumi
mabili, a ku ba ruma ka babili
mbeli kwa kobe yaye mu jiza-
ntuni jacabo ni wulanga, umo
a nga ra na ku haja kuta uye
mune.
2 A di kuye kwawe, kubwera
kungi, aholu xitumi xi du-
kwana: kabo lombani Pfumu
nya ku bwere, kakuba a rume
xitumi kubwerani kwaye.
3 Indani jinjila janu: kejani,
nyi ngu mu ruma kanga ji-
mvuta bakari nya madugu.
4 Munga pari nkwama, ne
nkwamana, ne xilato: mu nga
losi mutu njilani.
5 Nyumbani mu na ku bela-
go, ku hegula regerani kenu,
Kudegula ku na kale kwa eyi
nyumba.
6 Mwamana nya ku degule ra
na ri abo, ku degula kwanu
ku na kala bacani kwaye:
aholu ra na ri mwalo, ku na
bwelela kwanu kambe.
7 Mu kale kwa iyo nyumba,
mu hoje mu sele ixo xilo ba mu
ningago: kolu gitumi gi ca-
mbede ku libwa kwaye. Mu
ngayi nyumbani kwa nyu-
mba.
8 Zantuni mu na ku belago
umo, ba ku mu haka, hojani
xilo ba xi bekago mbeli kwa-
nu:
9 Mu hawulugise badwalago
ba ku mogo abo, mu ku kenu
kwawe, Mbuzo wa Nungungu-
lu wabo bafubi nenu.
10 Aholu zantuni mu na ku
belago umo, ba si mu haki,
pagani ji njilani jaye mu ku
kenu,
11 Ni nkujujwane wa zantu
yanu, u bandamedego migo-
ndoni bwatu, hi ngu wu babu-
lela kwanu: aholu jitini egi,
mbuzo wa Nungungulu u ngu
hijimela.
12 Nyi ngu keni kwanu, Ku
na kala kwadi nguju kwa So-
doma, nu kwa iyo zantu.
13 Ugo kwago, Korazini! ugo
kwago, Betsaida! kolu a dipwa
mitumo nya ciba a di ni yi gi-
ridwe Tire ni Sidoni, yi nga
girwago kwago, a na ni ba bi-

ndugejile gale, ba ku kala myendani nya ku lile ni nguma.
14 Simakana ku na kala kwadi nguju kwa Tire ni Sidoni ki licigu nya ku tande, nu kwago.
15 Nuwe Kapernaume, u na kusejwa njajini kani? u na reswa babaci Hedesi.
16 Uyo a mupwago kupwa eni; nuyo a mu bombago u ngu bomba èni; nuyo a bombago eni ku bomba uye a nyi rumilego.

17 Ba nya libande makumi ni makumi ma bili ba di wuya ku ku nengela, kawo, Pfumu, ni mademoni ma ngu hi yingela ki lina lago.
18 A di kuye kwawe, Nya di wona Satani u tegile kanga ku laxa ku njajini.
19 Kejani, nyi mu ningile ciba ku ganda bacani kwa jinyoga ni gigungu, ni bacani kwa ciba yacabo ya nombo: gimwalo gilo gi na ku mu canisago.
20 Aholu mu nga nengeli ki egi, mapubo ma ku mu yingela; aholu nengelani kolu malina anu ma lobidwe njajini.

21 Kiyo ora a di nengela Lipuboni nya ku Age, a di kuye, Nyi kurile uwe, Babe, Pfumu ya njaji ni mafu, u nga sihago exi xilo kwa ba nya ku gengela ba nya ku pima, u ku xi wonekisa kwa xanana: ina, Babe; kolu karalo kwa di ku nengejisa mbeli kwago.
22 Xilo xacabo xi ningedwe kwangu ku Babe: u mwalo a mutigo Mwamana, sine Babe; ni Babe, sine Mwamana, nu kwa uyo Mwamana a halajago ku *mu* wonekisa kwaye.
23 Na ku tendegejela kwa bapizana baye, a di kuye kusihalani, ma katekisidwe maho ma wonago xilo mu xiwonago:
24 Kolu nyi ngu keni kwanu, baprofeti bangi ni jipfumu ba di halaja ku wona xilo mu xiwonago, ka ba nga xi wona; nu ku pwa xilo mu xipwago, ka ba nga xipwa.

25 Keja, muemeleli nyo kari a di ema a ku mu xenga, kuye, Muhebuji, nyi na gira ginani ku mana kubanya nya ku pinduke?
26 A di kuye kwaye, Ginani gi lobidwego milayoni? u ngu hebula karini?
27 Na ku haka a di kuye, U na halaja Pfumu Nungungulu wago ku monyo wago wacabo, ni hwefemulu wago wacabo, ni ciba yago yacabo, nu ku pima kwago kwacabo; nuyo wakilego naye kanga uwe mune.
28 A di kuye kwaye, u hakile kwadi: gira ogu, u na banya.
29 Aholu uye, na ku haja ku jibejisela, a di kuye kwa Jesu, kumani nyi akilego naye?
30 Jesu a di kaka kuye, Mutu nyo kari a di na ku kuga Jerusalema a kuya Jeriko; a ku tegela kwa bawandi, ba nga mu dusa jinganju jaye ba ku mu beta, ba ku hongola, ba ku mu ciya na ku haja kufa.

31 Mpristi nyo kari a di na ku gimbila ki iyo njila na ku muwona, a di binda a ku ndeya njilani.

32 Karalo kambe ni mu Levi, na bohile ku wo wulanga, a ku mu wona, a ku binda na ku ndeya njilani.

33 Aholu mu Samaria nyo kari, na ku gimbila, a dita umo a nga ra na ri abo: na mu wone, a di mu pwela wuhinji.

34 A dita kwaye, a ku hunga jimbanga, na ku tela mafura ni vinyu; a ku mu beka bacani kwa buru yaye, a ku mu hingiheja.

35 Ni jimindu a di pasa jixapawu jimbili, a ku ji ninga koma, kuye, Mu hingiheje; nugo u na ku ku libago, eni, ni nyi ku wuya nyi na ku liba.

36 Ku webi wa aba ba bararu, u hingihejago kuwe, a di muakelwane waye a nga tegelago kwa bawandi.

37 A di kuye, Kuyo a nga mu pwelago wuhinji. Jesu a di kuye kwaye, Inda, u gire karalo.

38 Ulo ni ba kuya njila yawe, ba di bela ndangani nyo kari: nyamayi nyopwa ku Marta a di mu haka nyumbani kwaye.

39 A di na ri nindi yaye nyopwa ku Maria, a nga kalago kambe ba migondo-tunu kwa Pfumu, a kupwa likana laye.

40 Aholu Marta a di caniswa ku ku kozela kungi; a dita kwaye, kuye, Pfumu, ku teli kota kani ndi yangu a nyi ciyilego ku kozela nyoka? kabo mu ambele a nyi pase.

41 Aholu Pfumu ya di haka kuye kwaye, Marta, Marta, u ngu garajwa u ku caniswa ki xilo xingi:

42 Aholu gilo gimwegyo gi bwetekago: kolu Maria u hatile gipimo nyo cambe, gi na ku ne ku kuswa kwaye.

GIPIMO 11.

ADIPWA, na ku lomba wulangani nyo kari, na bejile, mumbe wa bapizana baye a di kuye kwaye, Pfumu, hi hebuje ku lomba, kanga Jobani a nga hebujago bapizana baye.

2 A di kuye kwawe, Ra nu mu ku lomba, kenu, Babe, Lina rungujwe lina lago.

3 Mbuzo wago ute. U hi ninge licigu ni licigu ku hoja kwatu.

4 U hi diceje kuona kwatu: kolu etu bane hi ngu diceja bacabo ba ku ni nandu kwatu. U nga hi resi mu ku xengwani.

5 A di kuye kwawe, ku webi kwanu a ku ni nongo a na ku yago kwaye bakari nya wucigu, a ku kuye kwaye, Nongo, nga nyiba mikati miraru;

6 Kolu nongo wangu u jude kwangu ku mu kugimbilani, nyi mwalo gilo ku beka mbeli kwaye;

7 Uye a ku nyumbani a na haka kuye, U nga nyi canisi: lidimba li segidwe olu, ni xanana xangu xomo neni lidawuni;

nyi mwalo ku wuga nyi ku
ninge?
8 Nyi ngu keni kwanu, amba-
ri a na ku ne ku wuga a mu
ninge, kolu a ku nongo waye,
aholu ki kota nya ku sengele-
jele kwayo a na wuga a mu
ninge kanga ku bweta kwaye,
9 Nyi ngu keni kwanu, Lo-
mbani, ku na ningwa kwanu;
bwetani, mu na mana; koko-
tani, ku na tudwa kwanu.
10 Kolu uyo a lombago ku
haka, nuyo a bwetago u ngu
mana; nu kwa uyo a kokotago
ku ngu tudwa.
11 Ku webi kwanu a ku nye-
he mwamana waye a ku lomba
nkati, a ku mu ninga giwindi?
mwendo njanji, wulangani
kwa njanji a ku mu ninga
nyoga?
12 *Mwendo* a ku mu lomba li-
tanda, a ku mu ninga gigungu?
13 Ulo enu, nu mu bibile,
mwa ku jiti ku ninga xilo xadi
kwa xanana xanu, ka na ba
ninga nguju Babe *wanu* wa
njajini awo ba lombago kwaye
Lipubo nya ku Age kani?

14 A di na ku pasa lidemoni
nya mbebebe. A dipwa, lide-
moni ni li pagile, mutu nya
mbebebe a di regera; maba-
ndhla ma ku liwuga.
15 Aholu bambe ba di kawo,
U ngu pasa mademoni ku Be-
lezebuli mwana pfumu ya ma-
demoni.
16 Bambe ni ba ku *mu* xenga,
ba di bweta kwaye giwonekiso
gya njajini.
17 Aholu uye, na ku mati
mahingihejo yawe, a di kuye
kwawe, Mbuzo wacabo wa ku
kabana uyo mune u na reswa
mu kusongwani, ni nyumba
ya ku kabana ni nyumba yi
ngu tega.
18 Satani kambe a ku kabana
nuye mune, mbuzo waye u na
ema karini? kolu mu ngu ke-
nu nyi ngu pasa mademoni ki
Belezebuli.
19 Eni nya ku pasa made-
moni ku Belezebuli, bamana
banu ba ngu ma pasa kumani?
kabo abo ba na gira batandi
banu.
20 Aholu nya ku pasa made-
moni, ki nyala ya Nungungu-
lu, mbuzo wa Nungungulu u
jude kwanu.
21 *Mutu* nya cibe na hlomile
a ku kalela pata waye, xilo
xaye xi na kalega kwadi:
22 Aholu a ku ni ciba nyo bi-
nde yaye a ku mu hlomela a
ku mu pala, u ngu mu jegela
xithlangu xaye xacabo a tu-
mbago abo, a ku kabanisa
xuma xaye.
23 Uye a si ko neni u hambane
neni; nuye a si wungejeligo
neni u ngu balaja.
24 Lipubo nya ku bibe ni li
pagile kwa mutu, ku tsemaka-
nya malanga nya mba na mati,
na ku bweta ku hefemula na si
ku mani, ku kuye, nyi na bwe-
lela nyumbani kwangu nyi pa-
gilego kumo.
25 Na bohile, ku yi mana ni
yi biyedwe yi ku herepiswa.
26 A hongole, aya jega *naye*

mambe libande mapubo na mabili nya ku bibe a ku binda uye mune; ba bele ba kale umo: ku hegisa kwa uyo mutu ku biba ku binde kuhegula.

27 A dipwa na nga ku regera exi xilo, nyamayi nyo kari mu libandhlani a di kusega likana laye, a ku kuye kwaye, Gi katekile girumbu gi nga ku rwalago, ni mabele u nga ma mwamago.
28 Aholu a di kuye, Ina kilisine, ba katekile awo ba pwago likana la Nungungulu, ba ku li parisa.

29 Mabandhla ni ma ku tombana kwaye, a di pela ku kuye, Egi gitukulwana ki gitukulwana nya ku bibe: gi ngu bweta giwonekiso; gimwalo giwonekiso gi na ku ningwago kwawe aholu giwonekiso gya Jona.
30 Kolu kanga Jona a ngata kanga giwonekiso kwa batu ba Nineva, ku na ralo karalo Mwamana wa mutu kwa egi gitukulwana.
31 Nyamayi nya pfumu ya maranji a na ema ku tandani ni bama ba egi gitukulwana, a na ba jujuga: kolu uye a dita ku mahegisoni nya litigo kupwa kugengela kwa Solomoni; Keja, a ku kongolo nyo binde Solomoni wabo aba.
32 Batu ba Nineva ba na ema kutandani ni egi gitukulwana, ba na gi jujuga: kolu ba di bindugeja ba kuganelani kwa Jona; keja a ku kongolo, a ku binda Jona wabo aba.

33 Umwalo mutu, nyo ra na kondisile kandiya, a ku yi beka ndani nya lipala, ne ni ndani nya gyombo, aholu meza-tunu, kakuba aba ba belago ba wone kusafa.
34 Kandiya ya gibili gyago ki liso lago: liso lago ni li ri ladi, gibili gyago gyacabo ku tala ku kusafa; aholu ni li bibile gibili gyago kambe ku tala ki gidema.
35 Kabo abo keja kusafa ku kumo bakari kwago ku nga kali gidema.
36 Kabo abo gibili gyago gya ku tala ku kusafa, na ri mwalo wulanga nya gidema, gi na tala ku kusafa, kanga kandiya yi ningago safa ku ku ngangamela kwaye.

37 Na nga ku regera, mu Farisi a di mu wujisa ku hoja naye: a di bela, a ku kala babaci ba ku hoja-tunu.
38 Mu Farisi na ku wone, a di liwuga a nga ne ku hamba kuhegula na si ku hoji.
39 Pfumu a di kuye kwaye, Olu enu ba Farisi mu ngu hanja ku babanje nya kopo ni gyombo; aholu bakari kwanu ku tade ku kugama nu kubiba.
40 Enu xipumbu, uye a nga girago babanje ka nga gira nu ndani kani?
41 Aholu ningelani miningelo ixo xilo xi ku bakari; kejani,

xilo xacabo xi hanjekile kwa-
nu.
42 Aholu ugo kwanu ba Fari-
si! kolu mu ngu kupwa minte
ni ru ni mwasi wacabo, mu
binde kutanda nu ku halaja
kwa Nungungulu: aholu exi
mu fela ku xi gira, mu si dici
jimbe ni ja sa girwa.
43 Ugo kwanu ba Farisi! ko-
lu mu ngu halaja xikalo xa
mbeli jisinagogani, nu ku lo-
swa malangani nya ku tomba-
ne.
44 Ugo kwanu! kolu mu kade
kanga marowo ma si woneki-
go, ni batu ba gimbilago baca-
ni kwawe ba si jiti.

45 Mumbe wa baemeleli na
ku mu haka a di kuye kwaye,
Muhebuji, ku kuganela ogu u
ngu hi bala etu hacabo.
46 A di kuye, Ugo kwanu
baemeleli kambe! kolu mu ngu
beka bacani kwa batu mirwalo
nyo sinde nya ku rwadwe, enu
bane mu si pari mirwalo ki
nyala mweyo yanu.
47 Ugo kwanu! kolu mu ngu
baha marowo ya ba profeti,
banyehe banu ba nga ba songa-
go.
48 Kâralo mu ngu kala baku-
stumunyu mu ku jumela mitu-
moni kwa banyehe banu: kolu
ba di ba songa, enu mu ngu ba-
ha *marowo yawe.*
49 Kabo abo kambe a di kuye
kugengela kwa Nungungulu,
nyi na rumela kwawe baprofeti
ni bapostoli; ni *bambe* bawe ba
na songa ba ba canise;
50 Kakuba noba wa baprofeti
bacabo a nga balajwago ku
kwa xiyo xa litigo, a na ranwa
kwa egi gitukulwana;
51 Ku kuga nobani kwa Abeli
kute nobani kwa Zakaria, a
nga fago bakari nya alta ni
nyumba: ina, nyi ngu keni
kwanu, a na ranwakwa egi
gitukulwana.
52 Ugo kwanu baemeleli!
kolu mwa di dusa pfungulo
nya ku jiti: ka mwa nga bela
enu bane, ni awo ba nga ra ni
ba ku bela mwa di ba himbeja.

53 Na pagile abo, balobi ni ba
Farisi ba di pela ku mu gulu-
beja nu ku mu wujisa nguju,
nu ku mu zangarisa a regere
ki xilo xingi;
54 Ni ba mu lindede, ku
ng'ola gilo kanani kwaye.

GIPIMO 12.

KIYO tepo abo, mazana nya
mazana mangi nya liba-
ndhla ni ma tombane danga
mwedo, kakuba ba di ganda-
na, a di pela ku kuye kwa ba-
pizana baye kuhegula kwago
kwacabo, Gengelani enu mela
wa ba Farisi, a ku ku pfajejela.
2 Aholu gimwalo gilo gi fe-
nengejidwego, gi na ku ne ku
wonekiswa: negi gi sihidwego
gi na ku ne ku tidwa.
3 Kabo abo kwacabo mu ku
ganedego ku sihalani ku na
pwidwa kusafani; no ku mu
ku ganedego jinjebeni ndani
kwa jinyumba ku na ganedwa
bacani nya jinyumba.

4 Nyi ngu keni kwanu balo-
ngo bangu, Mu nga ba tabi
ba songago gibili, hwane kwa
abo ba ku mwalo ku gira ji-
mbe.
5 Aholu nyi na mu ambela
uyo mu na ku mu tabago: mu
tabeni uye nyo ra na songile a
ku ni ciba ku tela gehena; ina,
nyi ngu keni kwanu mu ta-
beni uye.
6 Xijuli xibili ka xi rengiswi
ki jidezi jimbili kani? u mwalo
a hangekago mbeli kwa Nu-
ngungulu.
7 Aholu nduju wa mihungo
yanu u baledwe wacabo. Mu
nga tabi: mu ngu binda xijuli
xingi.
8 Nyi ngu keni kwanu, Uyo
a na ku nyi jumelago mbeli
kwa batu, uyo Mwamana wa
mutu a na mu jumela mbeli
kwa mangelosi a Nungungulu:
9 Aholu uyo a nyi dangago
mbeli kwa batu a na dangwa
mbeli kwa mangelosi a Nu-
ngungulu:
10 Nuye a na ku ganelago
likana ku Mwamana wa mutu,
ku na dicejwa: aholu kwa uyo
a rugago Lipubo nya ku Age
ka ku na dicejwa.
11 Ni ba ku mu resa jisinago-
gani, ni mbeli kwa jipfumu, ni
xigela, mu nga bweti kenu mu
na haka ginani karini:
12 Kolu Lipubo nya ku Age
li na mu hebuja kiyo ora mu
felago ku ku regera.

13 Moyo wa libandhlani a di
kuye kwaye, Muhebuji, ambe-
la ndi yangu hi kabaniselane
tomba.
14 Aholu a di kuye kwaye,
kumani a nyi girilego mutandi
ni mu kabanisi bacani kwanu?
15 A di kuye kwawe, Pimani,
mu ji himbeje, mu ku nabelani
kwacabo: kolu kubanya kwa
mutu ku kwa giredwa kungi
kwa xilo a ku naxo.
16 A di regera lininganiso
kwawe, kuye, Mafu ya mutu
nya pfumu nyo kari ma di
bijwa nguju:
17 A ku hingiheja ndani
kwaye, kuye, Nyi na gira gi-
nani, kolu nyi ku mwalo wu-
langa nya ku beke jimbewu
jangu?
18 A di kuye, Nyi na gira
egi: nyi na pfungumula jinyu-
mba jangu, nyi bahe jikongolo;
nyi na beka abo mala yangu
ni xilo xangu.
19 Nyi na keni kwa hwefu-
mulo wangu, Hwefumulo, u
na ni xuma xingi xi beke-
dwego myaga mingi; nga he-
femula, hoja, sela, hagana.
20 Aholu Nungungulu a di
kuye kwaye, Uwe xipumbu,
ki owu wucigu hwefumulo
wago u ngu ranwa kwago;
xilo u xi cambisilego xi na
gira xa mani?
21 U ngu ralo uye a ji beke-
lago xuma, na sa fuma kwa
Nungungulu.

22 A di kuye kwa bapizana
baye, Kabo abo nyi ngu keni
kwanu, mu nga teli kota ku
kubanya kwanu, ugo mu na

ku hojago, ni mili wanu, ugo
mu na ku ambalago.
23 Kolu kubanya ku ngu bi-
nda kuhoja, ni gibili ku binda
xiambalo.
24 Kejani ba mahigonganye,
ka ba swayeli, ka ba beweri; ba
ku mwalo litala ni nyumba;
Nungungulu u ngu ba lela; ka
mu ngu ji binda jinyoni nguju
kani!
25 Ku wehi kwanu a na ku
engejelago ku banya kwaye ku
ku jina?
26 Ra ni mu si koji ku gira ku
dukwanana, mu ngu tela kota
ki ximbe kiginani?
27 Kejani matelani, ka ma
lugi; nyi ngu keni kwanu,
ambari Solomona ku fumani
kwaye ka nga herepiswa ka-
nga moyo wa aya.
28 Aholu Nungungulu ra na
ku ambagisa karalo mwasi wa
kabini, a ku mogo muhuno,
mindu a ku rinywa gikoni; ka
na mu ambagisiani nguju kani,
enu ba nya ku kolwa ku du-
kwana?
29 Mu nga betwini ogu mu
na ku hojago, ni ogu mu na ku
selago, mu nga giri ba nya ku-
fujejela.
30 Kolu exi xilo xacabo xi
ngu bwetwa ki mahunzu nya
litigo: aholu Nyehe wanu u
ngu jiti kuye mu ngu xi bweta
exi xilo.
31 Simakana bwetani mbuzo
waye, exi xilo xi na engejedwa
kwanu.
32 Mu nga tabi, thlambi du-
kwana; kolu ku kunengela
kwa Babe wanu ku mu ninga
mbuzo,
33 Rengisani ugo mu ku nago,
mu ninge miningelo; ji girele-
ni mikwama yi si hagaligo, to-
mba njajini yi si beligo, umo
yi si hijimeligo mbafa bafubi,
ni gyundi gi si bejigo.
34 Kolu aba yi ku abo tomba
yago a na kala abo ni monyo
wago.

35 Xiwunu xanu xi hungwe,
ni jikandiya janu ji konde;
36 Mu kale kanga batu ba ka-
lelago Pfumu yawe, yi na ku
wuyago festa-tunu nya ku jege
mwangaji; kakuba, na kuta a
ku kokota, ba bireje ku mu
tulela.
37 Ba katekile ixo xitumi,
pfumu ni yi kuta yi na ku ba
manago ni ba lindede: kilisine
nyi ngu keni kwanu, a na ji
hunga, a ba gire ba kale ku
hoja-tunu, ate a ba kozele.
38 A kuta ki mukaleli nya
kubili, mwendo ku nya kuraru,
a *ba* mane karalo, ba katekile
ixo *xitumi*.
39 Aholu jitini egi, nyopwa a
dipwa mune nyumba a da jiti-
de ora mbafa yi na ku tago ki-
yo, a na na lindede, a si dici
nyumba yaye yi ku wandwa.
40 Nenu kambe dongani: ko-
lu ki ora mu si hingihejigo
Mwamana wa mutu a nata
kiyo.

41 Petro a di kuye, Pfumu, u
ngu regera eli lininganiso kwa
tu, mwendo kwawe bacabo?

42 Pfumu a di kuye, Kumani
a ku gitumi nyo gengele gi tu-
mbekago, Pfumu yaye yi na
ku mu beka bacani kwa ba
nyumba yaye, ku ba ninga gi-
pimo nya ku hoje kwawe ki
tepo yadi?
43 Gi katekile igyo gitumi, ra
ni yi kuta pfumu yaye yi na ku
mu manago na ku gira karalo.
44 Kilisine nyi ngu keni kwa-
nu, a na mu beka bacani kwa-
go kwacabo a ku nago.
45 Aholu igyo gitumi gi ku
kuye monyoni kwaye, Pfumu
yangu yi ngu hwela kuta kwa-
ye; a pele ku beta xitumi nya
bama ni xitumi xa banyamayi,
nu ku hoja nu ku sela, nu ku
leba;
46 Pfumu ya igyo gitumi yi
nata ki licigu gya sa kejisela
kilo, ni ora a sa yi tigo, yi na
mu pila kubili, a mu yayeje
gipimo gyaye ni ba nya mba
tumbeka.
47 Igyo gitumi, gi nga kuti
kuhalaja kwa pfumu yaye, gi
ku ne ku donga, ne ku gira
kanga kuhalaja kwaye, gi na
betwa ku ku *ximba* nguju;
48 Aholu uyo a nga ne ku jiti,
a ku gira xilo nyo yele *guxi-
mba*, a na betwa ku ku *ximba*
ku dukwana. Nu kwa uyo ku
ningidwego kungi, ku na ra-
nwa kwaye kungi: nu kwa
uyo ba ningago kungi, ba na
lomba kwaye kungi.

49 Nyi tede ku tela nilo mafu-
ni; nyi ngu halaja ginani, ra
na kondile?

50 Aholu nyi na nu kubapati-
za nyi na ku bapatizwago ku-
go; nyi ngu caniswa kala ku
ku bejiswa!
51 Mu ngu hingiheja kenu
nyi tede ku ninga kudegula
mafuni kani? Nyi ngu keni
kwanu, Ne; nyi tede kuha-
mbanisa:
52 Kolu ku kuga olu ba na ra
ni ba ri abo ba ku libande nyu-
mbani mweyo ba hambanego,
babili ni bararu, ni bararu ni
babili.
53 Ba na hambaniswa, nyehe
ni mwamana, ni mwamana ni
nyehe; ni mayi ni gyakajana,
ni gyakajana ni mayi waye;
ni nasale ni ngajamwane wa-
ye, ni ngajamwane ni nasale
waye.

54 A di kuye kwa mabandhla
kambe, ra ni mu ku wona lipfi
ni li ku kuga ku muhwada-
mbo, kunukuno mu ngu kenu,
Yi nguta njaji; karalo ku ku
gireka karalo.
55 Mwa ku ra ni *mu ku wona*
lipubo la maranji ni li ku furu-
geja, mu ngu kenu, Ku na bisa
nguju, karalo ku ku ralo.
56 Enu xipfajejeli, mu ngu
koja ku jiti kobe nya mafu ni
njaji; aholu ka mu jiti kigi-
nani eyi tepo?
57 Kiginani mu si tandigo
enu bane ogu ku cambilego.
58 Kolu nu nga ku hongola
ni nombo wago mbeli kwa gi-
gela nya milayo, njilani yeja
ku cudwe kwaye; mwendo a
nga ku ndindela kwa mula-

muli, mulamuli a ku ningele
kwa malemu, malemu a ku
tela kotoni.
59 Nyi ngu keni kwago, ku
na paga umo, kala u libe dezi
nya mahegiso.

GIPIMO 13.

ULO a di ni ba ri abo kiyo
tepo bambe ba nga mu
ambela ki ma Galile, Pilati a
nga patago noba wawe ni mi-
ningelo yawe.
2 A di haka kuye kwawe,
Mu ngu hingiheja kenu aya
ma Galile a di kala baoni ba-
cani kwa ma Galile acabo, kolu
ba di caniswa ki exi xilo xacabo
kani?
3 Nyi ngu keni kwanu, Ne:
aholu, mwa mba bindugeja,
mu nafa karalo mwacabo.
4 Mwendo awo ba nya likumi
na libande na bararu litala la
Siloami yi nga tegelago ba-
cani kwawe, yi ku ba songa,
mu ngu hingiheja kenu ba
di kala baoni bacani kwa batu
bacabo ba kalago Jerusalema
kani?
5 Nyi ngu keni kwanu, Ne:
aholu, mwamba bindugeja, mu
nafa karalo mwacabo.

6 A di regera eli lininganiso;
Mutu nyo kari a di na ri ni ngu-
yu a nga yadwago tembweni
kwaye; a dita na ku bweta
jimbewu kwaye, ka ji mana.
7 A di kuye kwa mu haguleli
wa tembwe, Keja, eyi myaga
miraru ni nyi kuta nyi ku
bweta jimbewu kwa oyu ngu-
yu, nyi si ji mani: mupile; u
ngu garaja mafu kiginani?
8 Uye na ku haka a di kuye
kwaye, Pfumu, mu dice oyu
mwaga kambe, kala nyi ku mu
limela, nyi mu fumise.
9 A ku belega jimbewu, ku
kwadi; aholu a mba belega, u
na mu koka.

10 A di na ku hebuja sinago-
gani ki cigu nya dimingu.
11 Keja, nyamayi a nga ra na
ri ni lipubo nya·ku dwale li-
kumi na libande myaga ni
myaga miraru; a di na gu-
mbile, a da si koji ku ji lu-
lamisa.
12 Jesu na ku mu wona, a di
mu rana a ku kuye kwaye,
Nyamayi, u cudwe kudwalani
kwago.
13 A di beka manja yaye ba-
cani kwaye: nukunuku a di
lulamiswa, a ku runguja Nu-
ngungulu.
14 Pfumu ya sinagogani, na
zangarile kolu Jesu a di hawu-
lugisa ki sabata, a di haka
kuye kwa libandhla, Omo li-
bande macigu na cigu mwedo
batu ba felago ku tuma kayo:
kabo deluni kayo macigu mu
hawulugiswe, mu ngati ki li-
cigu nya sabata.
15 Aholu Pfumu a di mu
haka, kuye, Enu xipfajejeli, u
mwalo kwanu na moyo a si
culigo ng'ombe yaye mwendo
buru yaye gigowoloni ki sa-
bata, a yi ndindele ku yi seja
mati kani?
16 Oyu nyamayi, na ri gya-

nana gya Abrahama, gi nga
hungwago ku Satani, keja, *eyi*
myaga miraru, a cudwe kwa
ogu ku hungwa ki cigu nya
Sabata?
17 Na ku regera exi xilo, ba-
lombo baye bacabo ba di tedwa
jiconi: libandhla lacabo ladi
nengela ki xilo xacabo xi nga
girwago kuye.

18 Kabo a di kuye, Mbuzo
wa Nungungulu u ngu gira
kanga ginani? nyi na wu ni-
nganisa ni ginani?
19 U ngu gira kanga mbewu
nya sinapi, yi nga jegwa ku
mutu, a ku yi rinya tembweni
kwaye uye mune; yi ku danda,
yi ku gira ximbo; jinyoni ja
njaji ja di kala matamuni
kwaye.
20 Kambe a di kuye, Nyi na
ninganisa ni ginani mbuzo wa
Nungungulu?
21 U ngu ningana ni mela, a
nga jegwa ku nyamayi a ku
mu siha xipimoni xiraru nya
wugubi, kala wu ku gugumuga
wacabo.

22 A di gimbila njila yaye a
ku tsemakanya jizantuni ni
jindangani, na ku hebuja, a ku
hongola aya Jerusalema.
23 Mumbe a di kuye kwaye,
Pfumu ba dukwana ba ba-
nyiswago kani? A di kuye
kwaye,
24 Lingani ku bela ki lidimba
nyo hongane: kolu nyi ngu
keni kwanu, bangi, ba na
bweta ku bela, ba si na ku koja?
25 Mune nyumba na wugile,
a ku sega lidimba, mu ku pela
ku ema ku babanje, nu ku
kokota ba dimba-tunu, kenu,
Pfumu, hi tulele; a na haka
kuye kwanu, Ka nyi muti umo
mu tago kumo;
26 Kabo mu na pela ku kenu,
Ha di hoja hi ku sela mbeli
kwago, nuwe wa di hebuja
jinjilani kwatu;
27 A na kuye. Nyi ngu mu
ambela, Ka nyi muti umo mu
tago kumo; kugani kwangu,
mwacabo enu batumi ba kuona.
28 Ku na ra nu ku rimo ku
lila nu ku hoja magwaha, aba
mu na ku wonago Abrahama,
ni Isaka, ni Jakobe, ni bapro-
feti bacabo, wufumuni kwa
Nungungulu, enu bane mu ku
rinywa babanje.
29 Ba nata ku kugadambo ni
muhwadambo, nu wuronga ni
maranji, ba na kala babaci wu-
fumuni kwa Nungungulu.
30 Keja, bomo ba nya mahe-
giso ba na ku kalago ba nya
kuhegula, ni ba nya kuhegula
ba na ku kalago ba nya mahe-
giso.

31 Kiyo ora kwa dita kwaye
ba Farisi nyo kari, kawo kwa-
ye, Kuga u page, u hongole
abo: kolu Herodi a na ku
songa.
32 A di kuye kwawe, Indani
muya kenu kwa uyo sanganya,
Keja, nyi ngu pasa mademoni
nyi ku gira mihawulugiso mu-
huno ni mindu, *licigu* nya
mararu nyi na bejela.

33 Simakana nyi na hongola njilani kwangu muhuno ni mindu ni *licigu* li landisago: kolu ka ku na gireka mprofeti afe babanje kwa Jerusalema.

34 O Jerusalema, Jerusalema, a songago baprofeti, a ba pfarago ki xiwindi awo ba rumedwego kwaye! a di ni nyi ku haja karini ku wungejela xanana xago, kanga kugu yi wungejago xicondiyana xaye mambapini kwaye, mu si jumeli!

35 Keja, nyumba yago yi ciyidwe kwanu *libaba:* nyi ngu keni kwanu, Ka mu na nyi wona, kala mu ku kenu, U katekile uye a tago ki lina la Pfumu.

GIPIMO 14.

ADIPWA na bede nyumbani kwa mumbe gigela nya mu Farisi ki sabata ku hoja nkati, a di ni ba mu lindede.

2 Keja, a di nu ku ri abo mbeli kwaye mutu a nga ra na ri ni dropsi.

3 Jesu na ku haka a di regera kwa baemeleli ni ba Farisi, kuye, Ku ngu yela ku hawulugisa ki sabata, mwendo ka ku yeli?

4 Aholu ba di degula. A ku mu jega, a ku mu hawulugisa, a ku mu dica.

5 A di kuye kwawe, Ku webi kwanu na ri ni buru mwendo ng'ombe ni yi tegede palani, a na ku ne ku yi dusa nukunuku ki cigu nya sabata?

6 A di ni ba si na ku haka kambe exi xilo.

7 A di regera lininganiso kwa awo ba nga ra ni ba ranidwe, na ku wona mahatelo yawe xikalo nya xikongolo; kuye kwawe,

8 Ra nu ranidwe ku mutu festani nya mtimba, u nga kali gikaloni nya gikongolo; mwendo mutu a cambilego nyo binde uwe a ranwe kuye,

9 Uye a nga ranago uwe naye a nata a ku kuye kwago, Ninga oyu mutu wulanga, kabo u na pela ku kuga ki jiconi ku jega wulanga wudukwana.

10 Aholu ra nu ranidwe, inda kala wulangani nya wudukwana; kakuba uyo a ku ranilego a kuta, a na kuye kwago, Nongo, inda bacani kabo u na mana ku rungujwa mbeli kwawe u kadego nawo ba kuhoja-tunu.

11 Kolu bacabo ba ji gugumugisago ba na soliswa; nuye a ji solisago a na gugumugiswa.

12 A di kuye kwaye kambe a nga mu ranago, Ra nu ku gira kuhoja nya mihani mwendo kuhoja nya xilambo, u nga rani balongo bago, ni bandi yago, ni batu ba kwanu, nu wakilego nawo ba fumilego; mwendo ba nga ku rana nuwe kambe, u libwe.

13 Aholu wa ku gira festa rana jikulungu, ni xipumbu, ni xigoha, ni xikumu.

14 U na buziswa; kolu ba

mwalo nya ku ku libe kigyo: kolu u na libwa mu kuwugani kwa ba nya nduda.

15 Mumbe wa aba ba nga ra ni ba kade ba kuhoja-tunu naye na pwide exi xilo, a di kuye kwaye, U katekile uye a na ku hojago nkati mbuzoni kwa Nungungulu.
16 Aholu a di kuye kwaye, Mutu nyo kari a di gira festa kongolo, a ku rana bangi:
17 Ki tepo nya ku hoje a di ruma gitumi gyaye ku regera kwa ba ranidwego, Deluni; kolu xilo *xacabo* xi dongile.
18 Bacabo ki *nyondo* mweyo ba di pela ku gira masingambalaji. Nya kuhegule a di kuye kwaye, Nyi rengile likabi, nyi ngu fela kuya li wona: nyi ngu ku sengelejela u nyi cule.
19 Ni mumbe a di kuye, nyi rengile likumijing'ombe, nyi nga kuya ku ji yeja: Nyi ngu ku sengelejela u nyi cule.
20 Ni mumbe a di kuye, Nyi jegile mwangaji, kabo abo ka nyi koji kuta.
21 Gitumi gya dita, gi ku ambela pfumu yaye exi xilo. Kabo mune nyumba na zangarile a di kuye kwa gitumi, Inda ku kubireja jiruwani ni jinjilani nya zantu, mu rese aba jikulungu ni xipumburuka ni xikumu ni xigoha.
22 Gitumi a di kuye, Pfumu, ugo u nga ku layelago ku giridwe, simakana u nga ri abo wulanga.
23 Pfumu a di kuye kwa gitumi, Iuda jinjilani ja bacani ni kabini, u *ba* gulubeje kuta bela, kakuba nyumba yangu yi tajiswe.
24 Kolu nyi ngu keni, u mwalo wa aba ba nga ranwago a na ku lingago kuhoja kwangu.

25 Ulo kwa di hongola naye mabandhla makongolo: a di tendegeja, a ku kuye kwawe,
26 Mutu ra na kuta kwangu, a si bengi babe waye, ni mayi, ni mwangaji, ni xanana, ni bandi yaye, ni bandoni baye, ina, ambari nu ku banya kwaye kamwe, ka na gira pizana wangu.
27 Uyo a si rwaligo gipambano gyaye, a nyi landise, ka na gira pizana wangu.
28 Kolu ku webi kwanu, na ku haja ku baha litala, kuhegula a si kali babaci a ku balela ntengo, kuye u *naye* nya ku enele ku bejisa kani?
29 Mwendo kwa ku girega, na begile gigulejo, a si koji ku bejisa, bacabo ba nga wonago ba pele ku mu hega,
30 Kawo, Oyu mutu a di pela ku baha, a da si koji ku bejisa.
31 Mwendo, ki pfumu muni, na ku hongola tunga-tunu ni yimbe pfumu, a na ku ne ku kala babaci kuhegula, a pime kani u na ni ciba ki lizana nya mazana ku cangana naye a na ku dwanago, naye a ku ni makumi mabili mazana nya mazana?
32 Mwendo kambe, mumbe na

nga ri hwinjo nguju, a rume
mwango a ku lomba ku gira
kudegula.
33 Kabo abo uyo wanu a ku
mogo a si dici kwacabo a ku
nago, ka na gira pizana wa-
ngu.
34 Kabo abo munyu u ngu
camba: aholu munyu a ku bi-
ba, a na lungwa kiginani?
35 Ka ku yeli gilo ku tela ma-
funi ni magimba: *batu* ba ngu
mu jujuga. Uye a ku ni ji-
njebe nya kupwe, a napwe.

GIPIMO 15.

BAHENGISI bacabo ni bao-
ni a di ni ba ku hijimela
kwaye ku mupwa.
2 Ba Farisi ni balobi ki nyo-
ndo mweyo ba di gungula, ka-
wo, Oyu mutu u ngu haka
baoni, a ku hoja nawo,

3 A di ganela kwawe eli lini-
nganiso, kuye,
4 Ku webi mutu kwanu, na
ri ni lizana jimvuta, na jimejile
mweyo yawe, a si ji ciyigo ji
ku libande makumi na maku-
mi mana na libande na jina
giwulani, a kuya bweta yi ji-
medego, kala a ku yi mana?
5 Na yi manile, a ku yi beka
magatani kwaye, ku ku ne-
ngela.
6 Na ku boha kaya, u ngu to-
mbanisa balongo baye ni ba
akilego naye, kuye kwawe,
Nengelani neni, kolu nyi yi
mane mvuta yangu yi nga ra
ni yi jimede.
7 Nyi ngu keni kwanu, kara-
lo ku na ra nu ku ri mo kune-
ngela njajini ki muoni moyo a
bindugejago, ku ku *binda* kwa
ba nya libande makumi ni ma-
kumi mana na libande na bana
nya batu nya nduda, ba si
bwetigo ku bindugeja.

8 Ku webi nyamayi na ri ni
likumi xi pande nya parata, a
ku jimeja gipande gimwegyo,
a si kondisi kandiya, a ku bi-
yela nyumbani, a xote kwadi
kala a ku gi mana?
9 Na gi mane, a ku tomba-
nisa ba longo baye ni ba aki-
lego naye, kuye, Nengelani
neni, kolu nyi gi manile gipa-
nde nyi nga ra ni nyi jimejile.
10 Karalo nyi ngu keni kwa-
nu, komo kunengela mbeli kwa
mangelosi ya Nungungulu ki
muoni moyo a bindugejago.

11 A di kuye mutu nyo kari
a di na ri ni bamana babili:
12 Nya nande a di kuye kwa
babe waye, Baba, nyi ninge
gipande nya xilo *xago* xi ku
xangu. A di ba kaxela tomba
yawe.
13 Kandi macigu mangi hwa-
ne kwa abo mwamana nya
nande a di wungejela kwa-
cabo, a kuya tigoni nya hwi-
njo; a ku balaja abo xilo xaye
xacabo ku kubanya kwaye
nya ku bibe.
14 Na balajile kwacabo, kwa
di paga njala kongolo kwa ilo
litigo; a di pela ku bweta.
15 A diya a ku ji canganisa
ni mumbe wa batu ba ilo litigo;

a di mu yisa panini ku habisa
jikumba.
16 A di na ku haja ku hoja
mahagane ma hojwago ki ji-
kumba: ka nga ningwa ku
mutu.
17 Aholu na hingihejile a di
kuye, Xitumi xingani xa babe
xi na nu kuhoja kungi nu ku
ningela, nyi ngufa aba ki
njala!
18 Nyi na kuga nyiye kwa
babe wangu, nyi na keni kwa-
ye, Baba, nyi onile mbeli kwa
njaji, ni mbeli kwago:
19 Ka nyi yeli kambe ku ra-
ńwa apwa nyi mwamana wa-
go: nyi gire kanga moyo wa
xitumi xago.
20 A di kuga, a kuta kwa
babe waye. Aholu na nga ri
hwinjo, babe waye a di mu
wona, a ku mu pwela wuhinji,
a ku tutuma, a ku tego tamoni
kwaye, a ku mu hesa.
21 Mwamana a di kuye kwa-
ye, Baba, nyi onile njajini, ni
mbeli kwago: Ka nyi yeli ku
ranwa kambe apwa nyi mwa-
mana wago.
22 Aholu babe waye a di kuye
kwa xitumi xaye, Birejani mu
rese mwenda wadi, mu mu
ambagise mu beke pera gya-
njani kwaye, ni xilato migo-
ndoni kwaye:
23 Mu rese lirole li nonisi-
dwego, mu li songe, hi hoje, hi
hagane:
24 Kolu oyu mwamana wa-
ngu a di na fude, u ngu banya
kambe, a da jimede, u mani-
dwe. Ba di pela ku hagana.
25 Ulo mwamana waye nya
koma a di na ri kabini: na
kuta a ku hijimela nyumbani,
a dipwa ngoma nu kuhana.
26 A di rana mumbe wa ba-
tumi, a ku wujisa kuye exi
xilo ginani.
27 A di kuye kwaye, Ndi
yago u bohile; babe wago u
songile lirole li nonisidwego,
kolu u mu manile na nga ku
banya.
28 Aholu a di zangari, a si ju-
meli ku bela: babe waye a di
paga, a ku mu sengelejela.
29 Aholu a di haka kuye kwa
babe waye, Keja, myaga mingi
ny nyi ku ku kozela, gima ka
nya dica nayo wago: *aholu*
gima kwa nyi ninga ni po-
ngwana, kakuba nyi gire ku
nengela ni balongo bangu:
30 Aholu mwamana wago na
bohile, a bibisilego kubanya
kwago ni mapisa, u ngu mu
songela lirole li nonisidwego.
31 A di kuye kwaye, Mwa-
mana, u neni jitepo jacabo,
nugo kwacabo kwangu ki
kwago.
32 Aholu kwa di yela ku ne-
ngela nu ku hagana: kolu oyu
ndi yago a di na fude, u ngu
banya *kambe; a di* na jimede,
u manidwe.

GIPIMO 16.

ADI kuye kambe kwa ba-
pizana, A di na ri abo
mutu nyo kari, a nga ra na ri
ni kacambo; uye a di na re-
geredwe kwaye apwa u ngu
jujuga xuma xaye.

2 A di mu rana, a ku kuye
kwaye, Ginani egi nyi gi pwa-
go kuwe? londowoja ku wu-
kacambo wago; kolu ku na
kala kacambo kambe.
3 Gitumi a di kuye ku ndani
kwaye, Nyi na gira ginani,
kakuba pfumu yangu yi ngu
dusa wukacambo wangu? Nyi
mwalo ciba ku lima; ku lomba
nyi na ni jiconi.
4 Nyi ngu kuti nyi na ku ku
girago, eni ra ni nyi dusidwe
wukacamboni kwangu, ba nyi
jumeje jinyumbani jawe.
5 Na ku rana kwaye bacabo
ba nga ra ni ba ri ni nandu
kwa pfumu yaye, a di kuye
kwa nya kuhegula, U na ni
nandu karini ni pfumu yangu?
6 A di kuye, Lizana xipimo
nya mafure. A di kuye kwa-
ye, jega lidangalila lago, u bi-
reje u kale babaci u lobe libande
ma kumi.
7 Kabo a di kuye kwa mu-
mbe, U na ni nandu muni
uwe? A di kuye, Lizana xipi-
mo nya male a di kuye kwaye,
Jega lidangalila lago, u lobe
libande makumi ni makumi
mararu.
8 Pfumu yaye ya di regera
kwadi ki gitumi nya mba na
nduda kolu a di na girile ku ku
gengela: kolu bamana ba eli
litigo ki gitukulwana gyawe
ku gengela ku bacani kwa ba-
mana nya safa.
9 Nyi ngu keni 'kwanu, Ji
gireleni balongo ni mamoni
nya mba na nduda; kakuba,
ra nu ku bede, ba mu hake
matabernakelini nya ku pi-
nduke.
10 Uye a tumbekago ki ogu
ku dukwanana nguju u tu-
mbekile kambe ki ogu ku ku
kungi: nuyo a si na nduda mu
xiloni xi dukwanana nguju
ka na nduda mu xiloni xi ko-
ngolo.
11 Kabo abo ra ni mwa sa tu-
mbeka kwa mamoni nya mba
na nduda, kumani a na ku
ningago kutumbani kwanu
wufumu nya lisine?
12 Ra ni mwa sa tumbeka ki
ogu ku ku kwa mumbe, ku-
mani a na ku mu ningago ku
ku kwanu?
13 Gimwalo gitumi gi kojago
ku kozela ji Pfumu jimbili:
kolu a na lenya yimbe, a ku
halaja yimbe; mwendo a na
bandamela yimbe, a dice yi-
mbe. Ka mu na kozela Nu-
ngungulu ni mamoni.

14 Ba Farisi ba nga ra ni ba
ri bahalaji nya dinyero, ba di-
pwa exi xilo xacabo; ba di mu
kanya.
15 A di kuye kwawe, mu awo
ba ji cambisago mbeli kwa ba-
tu; aholu Nungungulu u ngu
yiti myonyo yanu: kolu ugo
ku gugumugiswa bakari kwa
batu ku biba nguju mbeli kwa
Nungungulu.
16 Nayo ni baprofeti a di nu
ku ri *abo* kala kuboha kwa
Johani: ku kuga kiyo tepo
ivangeli nya mbuzo wa Nu-
ngungulu u ngu ganedwa, ni
batu bacabo ba ngu bela ki ciba.

17 Aholu ku ngu bebuga kakuba ku binde njaji ni mafu, ku na ni kuba ku binde gibalangana gimwegyo nya hungu.
18 Uyo a hulago mwangaji waye, a jege mumbe, u ngu remba: nuye a jegago a hudwego ku mwama u ngu remba.

19 A di na ri abo mutu nya pfumu nyo kari, a di na ambagisidwe nyo fubile ni nya ku age jadi, na ku kala wufumuni macigu acabo:
20 Njale nyo kari nyopwa Lazaro a di na lade nyangwani kwaye, na tade ki xilonda,
21 Na ku haja ku hoja *xipandiyana* xi nga tegago ku ba meza-tunu kwa mutu a fumilego; ina, ambari jimbwa ja dita ji ku danja xilonda xaye.
22 Kwa dipwa, njale a difa, a ku yiswa ki mangelosi gifubani kwa Abrahama: ni mutu a fumilego kambe a difa, a ku kembedwa.
23 Na ri hedesi a di kuseja maho yaye, na ri kucanisekani, na ku wona Abrahama hwinjo, ni Lazaro gifubani kwaye.
24 A di lila a ku kuye, Baba Abrahama, nyi pwele wuhinji, u rume Lazaro, kakuba a nege nyala yaye matini, a bojise limi langu; kolu nyi wabo mu kucanisekani niloni oyu.
25 Aholu Abrahama a di kuye, Mwamana, hingiheja kuwe uwe kubanyani kwago a di haka xilo xago nyo cambe, Lazaro xilo nyo bibe: aholu olu aba uye u ngu haganiswa, uwe u wabo mu kucanisekani.
26 Ni babanje kwa ogu kwacabo, bakari kwatu nenu lomo ligebe likongolo li dandisidwe, kakuba aba ba halajago ku kuga kaba bate iyo kwanu ba si koji, umwalo wa iyo kwanu a na ku catukago ate ino kwatu.
27 A di kuye, Nyi ngu ku lomba, baba u mu rumele nyumbani kwa baba;
28 Kolu nyi na ni bandi yangu libande; a ganele kwawe, ba ngata nawo aba wulangani nya kucaniseke.
29 Aholu Abrahama a di kuye, Ba na ni Mosi ni baprofeti; ba napwe awo.
30 A di kuye, Ne, baba Abrahama: Aholu a ku hongola moyo wa ba nya kufa, ba na bindugeja.
31 A di kuye kwaye, Ra ni ba si mupwi Mosi ni baprofeti, ka ba na bindugeja ambari a ku wuga moyo wa ba nya kufa.

GIPIMO 17.

ADI kuye kwa bapizana baye, Ka ku na gireka aholu nya kugumule xi nata: aholu ugo kwa uye, xi tago kuye!
2 A di nu ku mu cambede kakuba gicindo gi bayegwe tamoni kwaye, na ku rinywa libimbini, ku na ni ku ba a gire moyo wa a ba ba dukwana a gumudwe.
3 Ji pimeleni: ndi yago a ku ona, mu himbeje; a ku bindugeja, mu diceje.

4 A ku ku ona libande jitepo
ni jitepo jimbili ki licigu li-
mwedo, a bindugeje kambe
libande jitepo ni jitepo jimbili,
na ku kuye, Nyi ngu binduge-
ja; u na mu diceja.

5 Bapostoli ba di kawo kwa
Pfumu, Engejela kukolwa
kwatu.
6 Pfumu a di kuye, ra ni mu
ri nu kukolwa nyo gire kanga
tanga nya sinapi, a di na ku
kenu kwa oyu ximbo nya suka-
mini, Kudwa, u yadwe bimbi-
ni; ni wu mu yingede.
7 Aholu kumani a ku mogo
kwanu a ku ni gitumi gi limago
mwendo ni gi ku habisa jimvu-
ta, a na ku kuye kwaye, na ku
wuya ki kabini, Delu bireja u
kale babaci ku hoja;
8 A si ne ku kuye kwaye, ca-
mbisa egi nyi na ku hojago, u
jihunge, u nyi kozele, kala nyi
ku hoja nyi ku sela; hwane
kwa abo u na hoja u ku sela?
9 U ngu gi bonga gitumi kolu
gi girilego xilo xi nga laye-
dwago kani?
10 Karalo nenu kambe, ni mu
girile xilo xacabo mu nga laye-
dwago, mu ngu kenu, Hi xitu-
mi xi si pasejeligo gilo; hi gi-
rile ogu ku nga ra nu ku ri
tumo watu ku gira.

11 A dipwa ni ba ri njilani
kuya Jerusalema, a di na ku
tsemakanya bakari kwa Sama-
ria ni Galile.
12 Na ku bela zatuni nyo
kari, kwa di mu ginga abo liku-
mi batu ba nga ra ni ba ri ma-
lepero, ba nga emago hwinjo:
13 Ba ku kuseja malito awe,
kawo, Jesu, Muhebuji, hi pwe-
le wuhinji.
14 Na ba wone, a di kuye
kwawe, Indani mu ya ji wone-
kisa kwa bapristi. Kwa dipwa,
ni ba nga ku gimbila, ba di
hanjwa.
15 Mumbe wawe, na wonile
kuye u hanjidwe, a di bwelela,
na ku runguja Nungungulu ki
lito li kongolo;
16 A ku tega ki kobe yaye ba
migondo-tunu kwaye, na ku
mu bonga: a di na ri mu Sa-
maria.
17 Jesu na ku haka a di kuye,
A di ni ba si likumi ba hanji-
dwego kani? leyo ebi libande
na bana?
18 Ku kwa manwa na moyo
a bweledego ku ninga kuru-
nguja Nungungulu, ki oyu
mwenji basi kani?
19 A di kuye kwaye, Kuga, u
hongole njila yago: kukolwa
kwago ku ku banyisile.

20 Na ku wujiswa ki ba Fari-
si, kawo mbuzo wa Nungu-
ngulu u nguta lini, a di ba
haka a ku kuye, Mbuzo wa
Nungungulu kati na ku wo-
nwa:
21 Ne ka ba na regera kawo,
Keja, oyu! mwendo, Keja
mule! kolu kejani, mbuzo wa
Nungungulu womo bakari
kwanu.

22 A di kuye kwa bapizana,

Macigu ma na boha, abo mu
na ku halajago ku wona limbe
la macigu a Mwamana wa mu-
tu, ka mu na li wona.
23 Ba na kawo kwanu, Keja,
mule! Keja, aba! mu ngayi,
mu nga *ba* landisi:
24 Kolu kanga kulaxa, nu ku
ku laxa wulangani wumowo
babaci kwa njaji, ku kondisa
kute ku wumbe wulanga, ku
na ralo karalo kuta kwa Mwa-
mana wa mutu ki licigu laye.
25 Aholu ku hegula a fela ku
caniseka ki xilo xingi a jime-
jwe ki egi gitukulwana.
26 Kanga ku nga girwago
maciguni kwa Noa, Ku na ralo
karalo kambe maciguni kwa
Mwamana wa mutu.
27 Ba di hoja, ba di sela, ba
ku jega bagaji, bagaji ba ku
jegwa, kala ku ku boha licigu
Noa a nga belago ntaroni, a di
boha ntalo, a ku ba songa ba-
cabo.
28 Karalo kwa di ralo karalo
maciguni kwa Loti; ba di hoja,
ba ku sela, ba ku renga, ba ku
rengisa, ba ku biyela, ba ku
baha:
29 Aholu licigu Loti a nga
pagago Sodoma kwa diwa njaji
nya nilo ni solufa ku njajini,
ku songa bacabo:
30 Ku na ralo karalo ki licigu
Mwamana wa mutu a woneki-
swago.
31 Ki ilo licigu, uye a na ku
ra na ri bacani nya nyumbe, ni
xuma xaye nyumbani, a nga
cigi kuya xi jega: karalo nuye
a ku kabini a nga bweleli.
32 Hingihejani mwangaji wa
Loti.
33 Uyo a na ku bwetago ku
mana kubanya kwaye a na ku
jimeja: aholu uyo a na ku ji-
mejago kubanya kwaye a na
ku mana.
34 Nyi ngu keni kwanu, ki
uwo wucigu batu babili ba na
ra ni ba ri dawuni limwedo;
moyo a na jegwa, mumbe a
ku cidwa.
35 Banyamayi babili ba na ra
ni ba ku cinda; moyo a na
jegwa, mumbe a ku cidwa.
37 Awo ni ba ku haka ba di
kawo kwaye, Ebi, Pfumu? a
di kuye kwawe, abo gi ku abo
girumbi, ba na tombana abo
bamakoti.

GIPIMO 18.

ADI ganela lininganiso
kwawe ku hegisa kuye
ba fela ku lomba jitepo jaca-
bo, ba nga dici;
2 Kuye, A di na ri abo za-
ntuni mulamuli, nya mba taba
Nungungulu, a si teli kota ki
mutu:
3 A di ni gi ri abo gifurugaji
kwa iyo zantu, a dita kwaye
jitepo jingi, kuye, Nyi pojele
kwa nombo wangu.
4 Ka nga jumela ki tepwana:
aholu ki hwane a di kuye ba-
kari kwaye, Ambari nyi si tabi
Nungungulu, nyi si teli kota
ki mutu;
5 Aholu kolu oyu nyamayi u
ngu nyi canisa, nyi na mu po-
jela, a nga nyi garaja ku kuta
kwaye jitepo ni jitepo.

6 Pfumu a di kuye, Pwayini egi gi ganedwago ku mulamuli nya mba na nduda.
7 Nungungulu ka na ba pojela bahatidwego baye, ba lilago kwaye wucigu ni mihani, u ba hunisele nguju.
8 Nyi ngu keni kwanu, a na ba pojela ku ku bireja. Aholu na kuta Mwamana wa mutu, a na mana kukolwa mafuni kani?

9 A di ganela kambe eli lininganiso kwa ba nyo kari ba nga kawo ndani kwawe ba na ni nduda, ka ba teli kota ku bambe:
10 Batu babili ba di gwela baya tempelini ku lomba; moyo na ri mu Farisi, mumbe na ri mu hengisi.
11 Mu Farisi a di ema a ku ji lombelela karati, Nungungulu, nyi ngu ku runguja, kolu ka nyi giri kanga bambe batu, jimbafa, nya mba camba, xirembi, kanga oyu mu hengisi.
12 Nyi ngu hala kubili ki dimingu; nyi ngu ninga nya likumi kugo kwacabo nyi ku manago.
13 Aholu mu hengisi na emile hwinjo, a da si na ku kuseja maho yaye njajini, aholu a di beta gifuba gyaye, kuye, Nungungulu, gira wuhinji kwangu eni muoni.
14 Nyi ngu keni kwanu, Oyu mutu a di relela aya nyumbani kwaye na cambisidwe a ku binda mumbe: kolu uyo a ji gugumugisago a na soliswa; aholu uye a ji solisago a na gugumugiswa.

15 Ba di resa kwaye kambe xanana xawe, a fela ku xi para: Aholu bapizana ni ba ku wone, ba di ba himbeja.
16 Aholu Jesu a di ba ranela kwaye, kuye, Jumejani xanana xidukwanana, kuta kwangu mu nga xi himbeji: kolu mbuzo wa Nungungulu ku wa ba nya ku ralo.
17 Kilisine nyi ngu keni kwanu, Uyo a na ku ne ku haka mbuzo wa Nungungulu kanga gyanana gidukwana, kilisine ka na bela umo.

18 Pfumwana nyo kari ya di mu wujisa, kuye, Muhebuji nyo cambe, nyi na gira ginani ku mana kubanya nya ku pinduke?
19 Jesu a di kuye kwaye, Kiginani u nyi ranago kuwe nyi cambile? umwalo a cambago, moyo basi, Nungungulu.
20 U ngu yiti milayo, U nga rembi, U nga songi, U nga bi, U nga giri kustumunyu nya malipe, Runguja nyehe wago ni mayi wago.
21 A di kuye exi xilo xacabo nyi xi hingihejile ni nyi nga ri dukwana.
22 Jesu na ku pwide, a di kuye kwaye, Gilo gimwegyo u nga ku gi hamukago: rengisa kwacabo u ku nago, u ninge jikulungu, u na mana wurenda njajini: ute u nyi landise.
23 Aholu na xi pwide exi

xilo, a di caniseka nguju; kolu
a di na fumile nguju.
24 Jesu na ku mu wona a di
kuye, Ku na sinda nguju ba
fumilego ba bele mbuzoni kwa
Nungungulu?
25 Kolu ku ngu bebuga ka-
meli yi bele hogoni nya cinga-
no, ku na ni ku ba a fumilego
a bele mbuzoni kwa Nungu-
ngulu.
26 Nawo ba nga ku pwago ba
di kawo, Kumani a na ku ba-
nyiswago:
27 Aholu a di kuye, Xilo xi si
kojwigo ki batu xi ngu kojwa
ku Nungungulu.
28 Petro a di kuye, Keja, hi
ciyile kwatu hi ku landisa
uwe.
29 A di kuye kwawe, Kilisine
nyi ngu keni kwanu, Umwalo
mutu a ciyilego nyumba, mwe-
ndo mwangaji, mwendo bando-
ni, mwendo banyehe nimayi,
mwendo xanana, ki kota nya
mbuzo wa Nungungulu,
30 A na ku ne ku haka kungi
eyi tepo, ni litigoni li na ku
tago kubanya nya ku pinduke.

31 A di jega kwaye ba nya
likumi ni ba bili, a ku kuye
kwawe, Kejani, hi ngu ya Je-
rusalema, ni xilo xacabo xi
lobidwego ki baprofeti xi na
bejiswa kwa Mwamana wa
mutu.
32 Kolu a na ningedwa kwa
ba nya mayigo, a na hegwa,
a ku parwa ku ku biba, a he-
cedwe.
33 Ba na mu beta ba mu
songe: ki licigu nya mararu a
na wuga kambe.
34 Ka ba nga pima gilo gya
exi xilo; ogu ku ganela kwa
di sihwa kwawe, ka ba nga
pima xilo xi nga ganedwago.

35 Kwa dipwa, na ku hiji-
mela Jeriko, mutu nya gikumu
nyo kari a di na kade ba njila
tunu a ku gira njale.
36 Na kupwa libandhla ni li
ku binda, a di wujisa maninga-
niselo ya egi.
37 Ba di mu ambela, kawo
Jesu wa Nazareta u ngu binda.
38 A di lila, kuye, Jesu, *uwe*
mwamana wa Davida, gira
wuhinji kwangu.
39 Awo ba nga ra ni ba ri
mbeli ba di mu deguja, kakuba
a degule: aholu a di rana ngu-
ju, *Uwe* mwamana wa Davida,
nyi pwele wuhinji.
40 Jesu a di ema, a ku laya a
reswe kwaye: na jude bafubi,
a di mu wujisa.
41 Kuye Ginani u halajago
nyi gire kwago? A di ku-
ye, Pfumu, Nyi hake kuwona
kwangu.
42 Jesu a di kuye kwaye,
Haka kuwona kwago: kuko-
lwa kwago ku ku banyisile.
43 Kunukunu a di haka ku-
wona kwaye, a ku mu landisa,
na ku runguja Nungungulu:
ni batu bacabo, ni ba ku wone,
ba di runguja Nungungulu.

GIPIMO 19.

JESU a di bela a di na ku
tsemakanya Jeriko.

2 Keja a da ri omo mutu a
ranwago ki lina nyopwa Za-
keusi, a di na ri mu hengisi
kongolo na fumile.
3 A di bweta ku wona Jesu
kuye ku mani; na si koji ki
kota nya gicemo, kolu a di na
humbile.
4 A di tutuma a kuya mbeli,
a ku lita ximbo nya sukamini
ku mu wona: kolu a di na ku
binda kiyo njila.
5 Jesu na bohile uwo wula-
nga a ku keja bacani, a ku
kuye kwaye, Zakeusi, bireja, u
cige; kolu muhuno nyi ngu
fela ku kala nyumbani kwa-
go.
6 A di bireja, a ku ciga, a ku
mu haka ku kunengela.
7 Ni ba ku ku wona, ba di
gungula bacabo, kawo, U yide
aya hoja ni mutu a ku muoni.
8 Zakeusi a di ema, a ku kuye
kwa Pfumu, Keja, Pfumu,
gipande nya xilo xangu nyi
ngu ninga jikulungu; ra ni
nyi hangisile gilo gya mutu,
nyi ngu bweleja nyondo jina.
9 Jesu a di kuye kwaye, Mu-
huno kubanyiswa ku bohile
kwa eyi nyumba, kanga olu
nuye kambe a ku mwamana
wa Abrahama.
10 Kolu Mwamana wa mutu
a dita bweta nu ku banyisa ugo
ku jimedego.

11 Ni ba kupwa exi xilo, a di
engejela a ku ganela lininga-
niso, kolu a di na ri bafubi ni
Jerusalema, *kolu* kambe ba nga
hingiheja kawo mbuzo wa Nu-
ngungulu u na woneka nuku-
nuku.
12 Kabo a di kuye, Mutu nya
pfumu nyo kari a diya litigoni
li ku hwinjo ku haka mbuzo,
nu ku wuya.
13 A di rana likumi nya xitu-
mi xaye, a ku ba ninga likumi
jipondo, a ku kuye kwawe,
Rengisani *kijo* kala nyi ku
wuya.
14 Aholu ba kwawe ba di mu
benga, ba ku ruma mwango
hwane kwaye, kawo, Ka hi
jini oyu mutu ku fuma bacani
kwatu.
15 A di pwa, na wide kambe,
na hakile mbuzo, a di laya ixo
xitumi, a nga ningago kwawe
dinyero, xi ranedwe kwaye,
a fela ku jiti ogu ba nga ku
manago ku ku rengisa.
16 Nyo hegule a dita mbeli
kwaye, kuye, Pfumu, pondo
yago yi girile limbe likumi ji-
pondo.
17 A di kuye kwaye, Ku gi-
ridwe kwadi, uwe gitumi gi
cambilego: kolu u manidwe nu
kolekile ku mu xiloni xidu-
kwana nguju, kala ni ciba ba-
cani kwa likumi jizantu.
18 A dita nya kubili, kuye,
Pondo yago, Pfumu, yi girile
libande jipondo.
19 A di kuye kwaye kambe,
Kala bacani kwa libande ji-
zantu.
20 Mumbe a dita, kuye, Pfu-
mu, keja, Eyi pondo yago, nyi
nga yi beka gitarapuni:
21 Kolu nya di ku taba, kolu
u ku mutu nya ligwaha: u

ngu jega ogu u nga ne ku ku
beka, u ku bwera ogu u nga
ne ku ku swayela.
22 A di kuye kwaye, Nyi na
ku lamula kanga ku paga-
go kanani kwago uwe mune,
uwe gitumi nya ku bibe. U
jitide kuwe nyi mutu nya li-
gwaha, nyi ku jega ogu nyi
nga ne ku ku beka, nyi ku
bwera ugo nyi nga ne ku ku
swayela;
23 Kiginani u nga ne ku ni-
ngela dinyero yangu bankini,
eni kubohani kwangu ni nyi
ranile ugo ni sakwati?
24 A di kuye kwawe ba nga
ra ni ba emile abo, Jegani po-
ndo yaye, mu yi ninge kwa
uyo a ku ni likumi jipondo.
25 Ba di kawo kwaye, Pfumu,
u na ni likumi jipondo.
26 Nyi ngu keni kwanu, kwa
uyo a ku nago ku na ningwa;
aholu ku na jegwa kwa uyo a
ku mwalo, nugo a ku nago ku
na jegwa kwaye.
27 Aholu aba balombo bangu,
ba nga ne ku jina nyi fume
bacani kwawe, ba reseni aba,
mu ba songe mbeli kwangu.

28 Na regerile karalo, a di
tanga mbeli, na kuya Jerusa-
lema.
29 A dipwa na hijimede Betfa-
ge ni Betane, gigomoni nyo-
pwa gya ma Olivi, a di ruma
babili nya bapizana baye.
30 Kuye, Indani njila yanu
ndangani nyo pimane *nenu;*
nu mu nga ku bela mu na
mana lirole ni li hungidwe,
bacani kwaye gima ku kwa
kala mutu; li culeni mu li
rese.
31 Mwa ku wujiswa ku mutu,
Mu ngu li culela kiginani? mu
na ganela karati, Pfumu u ngu
li bweta.
32 Awo ba nga rumwago ba
di gimbila, ba di mana kanga
a nga ganelago kwawe.
33 Ni ba nga ku cula lirole,
bane baye ba di kawo kwawe,
Mu ngu cula lirole kiginani?
34 Ba di kawo, Pfumu u ngu
li bweta.
35 Ba di li resa kwa Jesu: ba
di beka myenda yawe bacani
nya lirole, ba ku beka Jesu ba-
cani kwaye.
36 Na nga ku gimbila, ba di
laja myenda yawe njilani.
37 Olu a nga ra na ku hijime-
la, nu ku relela ku mu gigo-
moni gya ma Olivi, libandhla
lacabo nya bapizana ba di ru-
nguja Nungungulu ki likana
likongolo ki mitumo yacabo ba
nga ra ni ba yi wone;
38 Kawo, Yi katekile Pfumu
yi tago ki lina la Pfumu: ku-
degula njajini, nu wufumu
kwa wa bacani nguju.
39 Bambe ba Farisi ba nga
tago ku mu libandhlani ba di
kawo kwaye, Muhebuji, Degu-
ja bapizana bago.
40 A di haka kuye, Nyi ngu
mu ambelani keni, ba ku de-
gula aba, xiwindi xi na rana.

41 Na hijimede bafubi, a di
wona ndanga, a ku lila bacani
kwaye,

42 Kuye, A dipwa u jitide,
nuwe, ki eli licigu, xilo xa ku-
degula! aholu olu xi sihidwe
mahoni kwago.
43 Kolu macigu ma na boha
bacani kwago, umo balombo
bago ba na ku girago ku hi-
mbeja mbeli kwago, ba ku ju-
wulugele, ba ku kuhimbeja
malangani kwacabo,
44 Ba na ku ndindela babaci
mafuni, ni xanana xago ba-
kari kwago; ka ba na ciya
kwago ne giwindi gimwegyo
bacani kwa gimbe; kolu kwa
nga yiti tepo nya ku tedwe
kwago.
45 A di bela tempelini, a ku
pela ku pasa awo ba nga re-
ngisago,
46 Kuye kwawe, Ku lobidwe
apwa, nyumba yangu yi na
gira nyumba nya ku lombele-
le: aholu mu yi girile lipala
nya jimbafa.

47 A di na ku hebuja macigu
yacabo tempelini. Aholu ba-
pristi bakongolo ni balobi ni
batu bakongolo ba di bweta ku
mu songa:
48 A di ba si koji ku mana gi-
lo ba na ku girago; kolu batu
bacabo ba di ni ba ri naye, ni
ba yingede.

GIPIMO 20.

ADIPWA, ki limbe la awo
macigu, a di na ku hebuja
batu tempelini, a ku ganela
ivangeli, kwa dita kwaye ba-
pristi ba kongolo ni balobi;
2 Ba di regera, kawo kwaye,
Hi embele: Ki ciba muni u
girago kiyo exi xilo? kumani
a nga ku ningago eyi ciba?
3 A di haka kuye kwawe,
Eni neni nyi na mu wujisa;
mu nyi ambele:
4 Ku bapatiza kwa Johani
kwa dita ku njajini, mwendo
ku kwa batu?
5 Ba di hingihejisana, kawo,
Ha ku ketu, Ku njajini; a na
kuye, Kiginani mu nga ne ku
mu kolwa?
6 Aholu ha ku ketu, Kwa ba-
tu; bacabo ba ni hi songa ki
xiwindi: kolu ba jumejisidwe
apwa Johani a di na ri mpro-
feti.
7 Ba di haka kawo, ka ba jiti
umo ku nga *tago* kabo.
8 Jesu a di kuye kwawe, Eni
neni ka nyi mu ambeli ciba nyi
girago kiyo exi xilo.

9 A ku pela ku ganela kwa
batu eli lininganiso: Mutu a
di yala livini, a ku li ningela
kwa balimi, a kuya kwa limbe
litigo tepo yi kongolo.
10 Ki tepo a di rumela gitumi
kwa balimi, ba fela ku mu ni-
nga mihando nya vini: aholu
balimi ba di mu beta, ba ku mu
hongojisa mahala.
11 A di rumela kambe gimbe
gitumi: nuye kambe ba di mu
beta, ba ku mu canisa, ba ku
mu hongojisa mahala.
12 A di rumela kambe nya
kuraru: uyo kambe ba di mu
paya, ba ku mu jujuga.
13 Pfumu nya litembwe a di
kuye, Nyi na gira ginani? nyi

na ruma mwamana wangu a
halajidwego: mwendo ba na
mu taba uye.
14 Aholu balimi ni ba ku mu
wona, ba di regera mumbe ni
mumbe, kawo, Oyu ki muhoji
nya tombe: Hi na mu songe,
tomba yi gire yatu.
15 Ba di mu pasa babanje nya
livini, ba ku mu songa. Pfu-
mu nya livini yi na gira ginani
kwawe?
16 A nata a songe aba balimi,
a ningele livini kwa bambe.
Ni ba ku pwide ba di kawo, ku
nga ralo.
17 Aholu a di ba keja, a ku
kuye, Ginani egi gi lobidwego,
Giwindi gi jujugidwego ki ba-
bahi gi giridwe hungo nya ku-
hegise?
18 Bacabo ba na ku tegelago
bacani kwa igyo giwindi ba na
fanyeka xipandiyana; aholu
uyo li na ku tegelago bacani
kwaye, li na mu palelegisa ka-
nga kujujwane.
19 Balobi ni bapristi bako-
ngolo ba di xota ku beka manja
bacani kwaye kiyo tepo; ba ku
taba batu: kolu ba di pima
kawo u ganede eli lininganiso
kwawe.
20 Ba di mu kalela, ba ku be-
ka bahloli; ba nga ji girago ba
ku ni nduda, ba fela ku mu
ng'ola ki maregerelo yaye, ba
fela ku mu ningela nayoni ni
cibani kwa mwamangulu.
21 Ba di mu wujisa, kawo,
Muhebuji, hi ngu jiti ketu u
ngu regera u ku hebuja kwadi,
ku hati gibili gya *mutu*, aholu
ku hebuja njila ya Nungungu-
lu kilisine:
22 Ku ngu yela hi ninge kupo
kwa Kesari, mwendo ka ku
yeli?
23 Aholu a di pima kubiba
kwawe, a ku kuye kwawe,
24 Nyi yayejeni xapawu. Ki
gifanekiso nu kuloba kwa ma-
ni? Ba di kawo, Ku kwa Ke-
sari.
25 A di kuye kwawe, Kabo
ningani kwa Kesari xilo xi ku
xa Kesari, ni kwa Nungungulu
xilo xi ku xa Nungungulu.
26 A di ba si koji ku ng'ola
kuganela mbeli kwa batu: ba
ku liwuga ku mahakelo yaye,
ba ku degula.

27 Kwa dita kwaye ba nyo
kari ba ba Sadusi, awo ba ku
kawo ku mwalo ku wuga ku
kwa ba nya kufa; ba ku mu
wujisa,
28 Kawo, Muhebuji, Mosi a di
hi lobela, kuye mutu a kufa
ndi yaye, na ri ni mwangaji, a
na ri mwalo gyanana, ndi yaye
a na jega mwangaji, a wusele
ndi yaye libelego.
29 Kabo abo a di nu ku ri abo
banduye libande ni babili: nya
ku hegule a di jega mwangaji,
a kufa, na ri mwalo xanana;
30 Ni nya kubili;
31 Nu wa nya kuraru a di mu
jega; karalo ba nya libande ni
babili ba difa, ba ku ne ku ciya
xanana.
32 Kihwane mwangaji a difa
karalo.
33 Kaboabo kuwugani a na

kala mwangaji wa mupi? kolu ba nya libande ni babili ba di mu jega.

34 Jesu a di kuye kwawe, Bamwana ba eli litigo ba ngu jega bagaji, ni bagaji ba ngu jegwa:

35 Aholu awo ba baledwe ba ku yela ku bela ilo litigo, nu kuwuga kwa ba nya kufa, ba nga jegi bagaji, ba nga jegwi bagaji:

36 Ka ba koji kufa kambe: kolu ba ngu ningana mangelosi; ba ngu kala bamwana ba nya kuwuga.

37 Aholu aba ba nya kufa ba ngu wugwa, Mosi a di wonisa, wulangani nya ku bisa nya ximbo, na nga ku rana Pfumu Nungungulu wa Abrahama, ni Nungungulu wa Isaka, ni Nungungulu wa Jakobe.

38 Ulo u nga kali Nungungulu wa ba nya kufa, aholu kwa ba banyago: kolu bacabo ba ngu banya kwaye.

39 Nyo kari kwa ba nya balobi ni mu ku haka a di kuye, Muhebuji, u regerile kwadi.

40 Kolu ba di taba ku mu wujisa kambe.

41 A di kuye kwawe, Ba ngu ganela karini apwa Kristu u ngu kala mwamana wa Davida?

42 Kolu Davida uye mune a di kuye lidangalilani nya Jinjimo, Pfumu a di kuye Pfumuni kwangu, Kala uwe ku nya mugywe yangu,

43 Kala nyi ku gira balombo bago ba kale gikalo nya migondo yago.

44 Davida karalo u ngu mu rana Pfumu, u ngu kala mwamana waye karini?

45 Nu kupwani kwa batu bacabo a di kuye kwa bapizana baye,

46 Gengelani enu balobi aba ba halajago ku gimbila myendani nyo lape, nu kuloswa malangana nyo rengise, ni xikalo xadi jisinagogani, ni malanga ma kongolo ba kuhoja-tunu;

47 Ba hojago jinyumbi nya jinoni, nu kuhangisa ba lapisa kulomba kwawe: aba ba na haka kujukujukwa ku kongolo.

GIPIMO 21.

ADI keja bacani, a ku wona batu ba fumilego ba nga ra ni ba ku ningela miningelo yawe.

2 A ku wona nyamayi nyo kari nya kulungu na ku beka jideziana jimbili.

3 A di kuye, Kilisine nyi ngu keni kwanu, Oyu nyamayi u bekile nguju a ku ba binda bacabo:

4 Kolu aba bacabo ba ningile kanga wufumu wawe miningeloni: aholu uye ku kuhamuka kwaye u ningile kubanya kwaye kwacabo a nga ra na ri nago.

5 Bambe ba nga regera ki tempeli, kawo li herepisidwe

ki xiwindi xadi ni miningelo,
a di kuye,
6 Exi xilo mu xi wonago, ma-
cigu ma na boha, omu ku na
ku ne ku cidwa aba giwindi
gimwegyo bacani kwa gimbe,
gi na ku ne ku teswa babaci.
7 Ba di mu wujisa, kawo, Mu-
hebuji, exi xilo xi na gireka
lini? gi *na ra* ni gi ri ginani
giwonekiso nya kute kwaye?
8 A di kuye, Kejiselani mu si
feli ku ndeyiswa: kolu bangi
ba nata ki lina langu, kawo,
Keni uye; ni, Tepo yabo bafu-
bi: mu nga ba landisi.
9 Aba mu na ku pwago jinyi-
mbi ni magulo, mu nga tabi-
swi: kolu exi xilo xi ngu fela
ku binda kuhegula; aholu ku
hegisa ku nga ri mwalo nuku-
nuku.

10 Kabo a di kuye kwawe,
Lihunzu li na hlomelana ni
lihunzu, ni mbuzo u na hlo-
melana ni mbuzo.
11 Ku na ra nu ku ri mo ku
kucunga kwa mafu, ni mala-
ngani mangi jinjala ni jingu-
mbe; ku na ra nu ku ri abo
kutabeka ni jiwonekiso jiko-
ngolo ki njajini.
12 Aholu mbeli kwa exi xilo
xacabo, ba na beka manja
yawe bacani kwanu, ba mu
canise, ni ba ku mu ningela
masinagogani ni mapasoni, ni
ba ku mu resa mbeli kwa
jipfumu ni kwa bamwama-
ngulu ki kota nya lina langu.
13 Ku na bindugeja kwanu
wukustumunyu.
14 Kabo abo ku bekeni myo-
nyoni kwanu, mu nga hingi-
heji ki mbeli kenu mu na haka
kenu ginani:
15 Kolu nyi na mu ninga
gihofu nu kugengela, balombo
banu bacabo ba na ku ne ku
koja ku ku haka, mwendo ku
ema nago.
16 Aholu mu na ningedwa
ambari ki banyehe, ni bando-
ni, ni balongo, ni balongo; ni
bambe banu ba na ba songisa.
17 Mu na lenywa ki batu
bacabo ki kota nya lina langu.
18 Ni nduju moyo nya hungo
wanu ka na jimela.
19 Ku kuhunisa kwanu mu
na mana kubanya kwanu.

20 Aholu ra ni mu ku wona
Jerusalema ku randedwa ki
jinyimbi, kabo jitini kenu ku
palelega kwaye ku hijimede.
21 Kabo awo ba ku mogo Ju-
dia ba na tabela xigomoni; ni
awo ba ku bakari kwaye ba
page; awo ba ku babanje nya
litigo ba nga beli:
22 Kolu aya ki macigu nya
ku tande, kakuba xilo xacabo
xi lobidwego xi tajisege.
23 Ugo kwawe ba ku ni jimi-
mba nu kwa awo ba mamisago
ki ayo macigu! kolu ku na
ra nu ku ri mo kucaniseka
kukongolo mafuni, ni ngwaha
bacani kwa awo batu.
24 Ba na tega ki wugala-tunu
nya supada, ba yiswe ni ba ri
jiperesu mahunzuni acabo: ni
Jerusalema li na gandwa ba-
baci ki ba nya Mayigo, kala ji

ku tajiseka jitepo ja ba nya
Mayigo.
25 Ku na ra ni ji ri abo jiwo-
nekiso lidamboni ni ngima-
tunu ni jinyeleji-tunu; ni ba-
cani kwa litigo kucaniseka nya
mahunzu, kucanisekani ki ko-
ta nya kujume kwa libimbi ni
mabimbi;
26 Batu ni ba ku jima ku kuta-
ba, nu ku kejisela xilo xi na ku
tago bacani kwa litigo: kolu
jiciba ja njaji ji na ku cungwa.
27 Kabo ba na wona Mwama-
na wa Mutu na kuta ki lipfi ni
ciba nu wufumu wukongolo.
28 Aholu ni xi ku gireka exi
xilo, kejani bacani, mu kuseje
xihungo xanu; kolu kucudwa
kwanu kwabo bafubi.

29 A di ganela kwawe lini-
nganiso: Kejani nguyu, ni
miximbo yacabo:
30 Ra ni yi ku paga babanje,
mu ngu ku wona mu ku jiti
enu bane kenu olu maciga ma-
bo bafubi.
31 Karalo nenu kambe, ni mu
ku wona exi xilo ku binda, ji
tini kenu mbuzo wa Nungu-
ngulu wabo bafubi.
32 Kilisine nyi ngu keni kwa-
nu, Egi gitukulwana ka gi na
binda, kala ku ku tajiseka xilo
xacabo.
33 Njaji ni mafu ku na binda:
aholu magana angu ka ma na
binda.

34 Aholu ji pimeleni enu
bane, mwendo myonyo yanu
yi nga lamba ku ku tajiswa, nu
ku leba, ni magarajegelo ya ogu
kubanya, ilo licigu lite bacani
kwanu gipitipiti kanga giriyo:
35 Kolu li nata *karalo* bacani
kwawe bacabo ba kalago ko-
beni nya mafu yacabo.
36 Aholu lindelani eji jitepo
jacabo, mu gire kulomba, mu
fela ku koja ku taba exi xilo
xacabo xi na ku girekago, nu
ku ema mbeli kwa Mwamana
wa mutu.
37 Macigu acabo a di na ku
hebuja tempelini; wucigu wa-
cabo a di paga, a kuya kala
gigomoni gi ranwago apwa ki
ma Olivi.
38 Batu bacabo ba dita kwaye
ni jimindu jikongolo tempelini,
ku mupwa.

GIPIMO 22.

FESTA nya nkati nya mba
na mela ya di hijimela, yi
ranwago apwa Pasika.
2 Bapristi bakongolo ni ba-
lobi ba di bweta kawo ba na
mu songa karini; kolu ba di
taba batu.
3 Satani a di bela kwa Judasi
a ngapwa Iskarioti, na ri moyo
wa ba likumi ni babili.
4 A di hongola, a ku regera
ni ba pristi bakongolo, ni ba
kapitao, kuye a na mu ni-
ngela karini kwawe.
5 Ba di nengela, ba ku jume-
lana ku mu ninga dinyero.
6 A di jumela, a ku bweta
tepo nya ku mu ningele kwa-
we ni li ri mwalo libandhla.

7 Licigu nya nkati nya mba

na mela la di boha, a nga fe-
lago ku ningedwa kilo ningelo
nya pasika.
8 A di ruma Petro ni Jo-
hani, kuye, Indani mu ya hi
dongisela pasika, hi fela ku
hoja.
9 Ba di kawo kwaye, U ngu
jina hi ya dongisela ebi?
10 A di kuye kwawe, Kejani,
ni mu bede zantuni, mu na gi-
ngwa ki mutu na rwade gyo-
mbo nya mati; mu landiseni
mu bele nyumbani a belago
umo.
11 Mu na kenu kwa mutu
nyo cambe wa nyumba, Muhe-
buji u ngu kuye kwago, Yebi
nyumba nya bapfumbe, umo
nyi na ku hojago pasika ni
bapizana bangu?
12 A na mu yayeja nyumba
ya bacani yi kongolo ni yi he-
repisidwe: dongisani abo.
13 Ba di hongola, ba ku ma-
na kanga ku regera kwaye
kwawe: ba ku dongisa pesika.

14 Ni yi bohile ora, a di kala
babaci, ni bapostoli naye.
15 A di kuye kwawe, Ku ku-
halaja nya di halaja ku hoja
nenu eyi pasika ni nyi si ku
caniseki:
16 Kolu nyi ngu keni kwa-
nu, Ka nyi na yi hoja, kala
li ku tajiswa mbuzoni kwa
Nungungulu.
17 A di haka kopo, na lombile,
a di kuye, Jegani egi, mu ka-
baniselane:
18 Kolu nyi ngu keni kwanu,
Ka nyi na sela hando nya vini
kambe, kala ku kuboha mbuzo
wa Nungungulu.
19 A di jega nkati, na lo-
mbile, a di mu pila, a ku ninga
kwawe, kuye, Egi ki gibili
gyangu gi ningedwego enu:
ogu ku gireni kuhingiheja eni.
20 Ni kopo kambe karalo
hwane nya kuhoje, kuye, Eyi
kopo ki gijumelejano gipya
nobani wangu, a balagedego
enu.
21 Aholu kejani, gyanja gya
uyo a nyi ningelago gyomo
neni ba meza-tunu.
22 Kolu Mwamana wa mutu
u ngu hongola kilisine, kanga
ku nga ningedwago kwaye:
aholu ugo kwa oyu mutu a
ningedwago kuye!
23 Ba di pela ku wujisana,
kawo ku webi wawe a na ku
girago egi.

24 Kwa di wuga ku kuneji-
sana bakari kwawe, kawo ku
webi wawe a baledwago apwa
kongolo.
25 A di kuye kwawe, Jipfumu
ja ba nya Mayigo ji na ni ciba
bacani kwawe; ni awo ba ku
ni ciba bacani kwawe ba ngu
ranwa apwa ki awo Bagirago
nyo cambe.
26 Aholu enu ka mu *na* ralo:
aholu uyo a ku kongolo bakari
kwanu, a na kale dukwana;
nuyo a ku pfumu, a gire kanga
a kozelago.
27 Kolu ku webi a ku ko-
ngolo, uyo a hojago, mwendo
kuye a kozelago? kandi uye a
kalago kuhoja kani? aholu nyi

wabo bakari kwanu kanga uye
a kozelago.
28 Aholu enu mu awo ba ka-
dego neni mu kuxengwani
kwangu;
29 Nyi ngu emisa kwanu
mbuzo, kanga Babe wangu a
nyi emisedego,
30 Kakuba mu hoje mu sele
ba meza-tunu yangu mbuzoni
kwangu; mu na kala mu xika-
loni xi ku likumi na xibili mu
lamule likumi na xibili xituku-
lwana xa Israeli.
31 Simoni, Simoni, keja Sa-
tani a di lomba ku ningwa
uwe, a fela ku ku hutela kanga
mala.
32 Aholu nya di ku lombelela,
kakuba kukolwa kwago ku
nga beli: u gire uwe, ra nu
bindugejile kambe, dandisa ba-
ndi yago.
33 A di kuye kwaye, Pfumu,
nyi dongile kuya nago pasoni
ni kufani.
34 A di kuye, Nyi ngu ku
ambela uwe, Petro, konge ka
na emba muhuno, kala u ku
danga kuraru kuwe ku nyiti.

35 A di kuye kwawe, Nyi nga
mu rumago ni mu ri mwalo
kwama, ni kwamana ni xilato,
mwa di bweta gilo kani? Ba
di kawo, Ka ha hamuka gilo.
36 A di kuye kwawe, Aholu
olu, uye a ku ni kwama, a na
gi jege, karalo ni kwamana:
nuye a ku mwalo a na rengise
mwenda waye a renge supada.
37 Kolu nyi ngu keni kwanu,
Ogu ku lobidwego ku ngu fela
ku tajisega kwangu, nyopwa,
A di baledwa ni baoni: kolu
ugo ku lobidwego keni ku na
nu ku tajiseka.
38 Ba di kawo, Pfumu, keja,
jisupada jabo jimbili. A di
kuye kwawe, Ku enede.

39 A di paga, a ku hongola,
kanga makalelo yaye, a kuya
gigomoni nya ma Olivi; ni
bapizana kambe ba di mu
landisa.
40 Na ri wulangani, a di kuye
kwawe, Lombani mu si feli ku
bela mu kuxengwani.
41 A di kabaniswa kwawe gi-
pimo nya ku rinye giwindi; a
ku noga babaci a ku lomba,
42 Kuye, Baba, Wa ku ju-
mela, kusa kwangu eyi kopo:
aholu ku nga girwi ku ku
halaja kwangu, aholu ku ku
halaja kwago, ku na girwe.
43 Kwa di woneka kwaye
ngelosi ki njajini, ni yi ku mu
ninga ciba.
44 Na ri kucanisekani a di
lomba nguju: kulutuka kwaye
kwa di gira kanga xiroto xi-
kongolo nya nobe na ku tega
babaci mafuni.
45 Na kugile ku ba kulomba-
tunu kwaye, a dita kwa bapi-
zana, a ku ba mana ni ba lade
ki madidikana.
46 A di kuye kwawe, Kigi-
nani mu lalago enu? wugani
mu lombe, kakuba mu nga
beli mu kuxengwani.

47 Na nga ku ganela, keja,
libandhla, nuye a da ku ra-

nwago apwa Judasi, moyo wa ba likumi ni babili, a di gimbila mbeli kwawe; a ku hijimela bafubi kwa Jesu ku mu hesa.

48 Aholu Jesu a di kuye kwaye, Judasi, u ngu ningela Mwamana wa mutu ku kuhesa kani?

49 Awo ba nga ra ni ba ri naye ni ba wonile ogu ku na ku landisago, ba di kawo, Pfumu, hi bete ki supada kani?

50 Moyo nyo kari wawe a di beta gitumi gya mpristi kongolo, a ku dusa njebe yaye ya nyambade.

51 Aholu Jesu a di haka kuye, Ku jumele karalo. A ku para njebe yaye, a ku mu hawulugisa.

52 Jesu a di kuye kwa bapristi bakongolo, xigela nya tempeli, ni bagale, ba nga mu bwetago, Mu pagile, kanga ku tela muwandi, ki supada ni myenge?

53 Ni nyi nga ri nenu macigu acabo tempelini, ka mwa tawuluja gyanja gyanu kwangu: aholu eyi ki ora yanu, ni ciba nya gideme.

54 Ba di mu ng'ola, ba ku hongola naye, ba ku mu resa nyumbani kwa mpristi kongolo. Aholu Petro a 'di landisa ki hwinjo.

55 Ni ba basile nilo bakari nya pate, ni ba kade danga mwedo, Petro a di kala bakari kwawe.

56 Gyakajana nyo kari ni gi ku mu wona na kade *safani nya nilo*, ni gi ku mu keja a di kuye, Oyu mutu kambe a di na ri naye.

57 Aholu a di danga, kuye, nyamayi, ka nyi muti.

58 Hwane kwa tepwana yi dukwanana mumbe a di mu wona, a ku kuye, Uwe kambe u mumbe wawe. Aholu Petro a di kuye, Mwama, ka nyi uye.

59 Hwane kwa tepo nya gipimo nya ora mumbe a di dandisa kilisine, kuye, Kilisine oyu mutu kambe a di na ri naye, kolu ku mu Galile.

60 Aholu Petro a di kuye, Mwama, Ka nyi kuti ogu u ku ganelago. Kunukuno, a nga ku ganela, konge a di emba.

61 Pfumu ya di tendegeja yi ku keja Petro. Petro a di hingiheja likana la Pfumu, a nga kuye kwaye, konge na si ku embi eli licigu u na nyi danga kuraru.

62 A di paga, a ku lila nguju.

63 Bama ba nga ng'olago *Jesu* ba di mu hega, ba ku mu beta.

64 Ba di hunga maho aye, ba ku mu wujisa, kawo, Profeta: kumani a nga ku betago?

65 Ni ximbe xilo xingi ba di xi regera kuye, ba ku mu hega.

66 Nu ku ri jimindu, kutombana kwa bagale nya batu kwa di tombana danga mwedo, bapristi bakongolo ni balobi; ba di mu yisa mwandani wawe, kawo:

67 Ra nu ri Kristu, hi embele. Aholu a di kuye kwawe, Nya ku mu ambela, ka mu na kolwa:

68 Nya ku *mu* wujisa, ka mu
na haka.
69 Aholu ku kuga kaba Mwa-
mana wa mutu a na kala ku
nya mugywe nya ciba ya Nu-
ngungulu.
70 Ba di kawo, bacabo, Kuwe
Mwamana wa Nungungulu ka-
ni? A di kuye kwawe, Mu ngu
kenu keni uye.
71 Ba di kawo, Hi nga ku
bweta bakustumunyu ba gi-
nani? kolu etu bane hi pwide
ku kanani kwaye.

GIPIMO 23.

BACABO ba kwawe ba di kuga ba ku mu resa mbeli
kwa Pilati.
2 Ba di pela ku mu laya, kawo,
Ha di mu mana oyu mutu na
ku ndeyisa gitukulwana gyatu,
na ku himbeja ku ninga kupo
kwa Kesari, kuye uye mune ku
Kristu pfumu.
3 Pilati a di mu wujisa, ku-
ye, Kuwe Pfumu ya ba Juda
kani? A di mu haka kuye, U
ngu ganeľa uwe.
4 Pilati a di kuye kwa bapri-
sti bakongolo ni mabandhla,
Ka nyi mani nandu kwa oyu
mutu.
5 Aholu ba di gulubeja nguju,
kawo, U ngu kurunga batu, a
ku hebuja a ku tsemakanya
Judia kwacabo, na ku pela ki
Galile kala ku owu wulanga.
6 Aholu Pilati na ku pwide, a
di wujisa kuye mutu kwa Galile
kani.
7 Na pwide apwa a di kala
wufumuni kwa Herodi, a di
mu rumela kwa Herodi, nuye
mune a nga ra na ri Jerusa-
lema ki aya macigu.

8 Ulo Herodi na mu wone
Jesu, a di nengela nguju: kolu
a di na halajile ki gale ku mu
wona, kolu a di na pwide kuye;
a di tumba ku wona giwone-
kiso ni gi giridwe kuye.
9 A di mu wujisa ki magana
mangi; Aholu ka nga mu haka
gilo.
10 Bapristi bakongolo ni ba-
lobi ba di ema, ba ku mu bala
nguju.
11 Herodi ni bakasadoro baye
ba di mu kanya, ba ku mu
hega, ni ba mu ambagisile
mwenda nya ku cambe nguju
a di mu bwelejela kwa Pilati.
12 Herodi ni Pilati ba di gira
balongo kilo licigu: ku mbeli
a di ni ba ri balombo.

13 Pilati a di rana danga
mwedo bapristi bakongolo ni
jipfumu ni batu.
14 A ku kuye kwawe, Mwa
di resa kwangu oyu mutu,
kanga moyo a ndeyisago batu:
kejani nyi mu wujisile mbeli
kwanu, ka nya mana nandu
kwa oyu mutu a kumbukago
ixo xilo mu mu regerelago
kixo:
15 Ne, ambari Herodi: kolu
u mu bwelejile kwatu; kejani,
ne gilo nya ku yele kufa gi
giridwego kuye.
16 Kabo abo nyi na mu beta,
nyi mu dice.
18 Aholu ba di rana bacabo,

kawo, Kusa oyu mutu, u hi
culele Barabasi:
19 Moyo a nga tedwa pasoni,
ki kota nya ku dwanise kwaye
zantuni, nu kusonga.
20 Pilati a di regera kwawe ka-
mbe, na ku haja ku dica Jesu;
21 Aholu ba di rana, kawo,
Kokotela, mu kokotele.
22 A di kuye kwawe tepo nya
kuraru, Kiginani, ku kubiba
muni oyu mutu a ku girilego?
ka nya mana kwaye gilo nya
ku yele kufa: kabo abo nyi na
mu beta nyi mu cule.
23 Aholu ba di rana ki maga-
na makongolo, ba ku lomba
kawo a na kokotedwe. Ni
malito yawe ma di pwidwa.
24 Pilati a di regera kuye ugo
ba ku lombago ku na girwe.
25 A ku mu cula uyo a nga
tedwa kotoni ki kota nya ku
bibe nu kusonga, ba nga mu
lombago; aholu Jesu a di mu
ningela kuhalajani kwawe.
26 Ni ba ku hongola naye, ba
di ng'ola moyo Simoni wa Ku-
rene, na kuta ki tigoni, ba ku
beka bacani kwaye gipambano,
ku gi rwala hwane kwa Jesu.

27 La di mu landisa libandhla
likongolo nya batu, ni ba nya-
mayi ba nga mu lilago.
28 Aholu Jesu, na ku tende-
gejela kwawe a di kuye, Xaka-
jana xa Jerusalema, mu nga
nyi lileli eni, aholu ji lileleni
enu, ni xanana xanu.
29 Kolu kejani, macigu ma
nguta, umo ba na ku kawo, ji
katekile jinyumba ni xirumbu
nyo gima ni sa sa kura, ni
mabele nyo gima ni ma sa
manwa.
30 Kabo ba na pela ku kawo
kwa xigomo, Tegelani bacani
kwatu; ni kwa xigomwana,
Hi pfubekeni.
31 Kolu ra ni ba ku gira exi
xilo kwa ximbo nya nakane
ba na gira ginani kwa nya ku
bange?
32 A di ni ba ri abo bambe
babili bagirago nya kubibe, ba
nga ndindwago naye ku ya
songwa.

33 Ni ba bohile wulangani
nyopwa Gihungo, ba di mu
kokotela abo, ni ba nya ku gira
kubiba, moyo ki nya mugywe
ni mumbe ki nya mbade.
34 Jesu a di kuye, Baba, ba
diceje; kolu ka ba kuti ogu ba
ku girago. Ni ba ku kabana
myenda yaye bakari kwawe,
ba di gira tumbiso.
35 Ni batu ba di ema ba ku
wona, ni xigela xa di mu hega
kawo, A di banyisa bambe;
a na ji banyise, olu ra na ri
Kristu wa Nungungulu, a ha-
tidwego waye.
36 Ni banyakasane kambe, ba
di mu hega, ni ba kuta kwaye,
ba ku mu ninga vinyu nya ku
dunge.
37 Ba ku kawo, Ra nu ri Pfu-
mu ya ba Juda, ji banyise.
38 A di nu ku ri abo kuloba
kambe bacani kwaye, OYU KI
PFUMU YA BA JUDA.

39 Moyo wa aba ba nyo gira

kubiba ba nga bayegwago naye
a di mu hega, kuye, Kandi uwe
Kristu kani? ji banyise netu.
40 Aholu mumbe na ku haka,
a di mu himbeja kuye, Ku mu
tabi Nungungulu, nu ku wona
kuwe u jimedwe naye kani?
41 Etu ku kwadi kilisine; ko-
lu hi ngu haka cacazelo nya
mitumo yatu: aholu oyu mu-
tu ka gira gilo nya ku bibe.
42 A di kuye, Jesu, nyi hingi-
heje ra nu bohile mbuzoni
kwago.
43 A di kuye kwaye, Kilisine
nyi ngu keni kwago, Muhuno
u na kala neni Paradisini.

44 Ulo a di nu ku ri ora nya
libande na mweyo, gidema gya
dita mafuni kwacabo kala ku
ku boha ora nya libande na
jina,
45 Safa nya lidambo ni yi ku
bela ni veli nya tempeli ya di
pferuga ku bakari.
46 Jesu na ranile ki lito liko-
ngolo, a di kuye, Baba, manja-
ni kwago nyi ngu ningela lipu-
bo langu: na ganede egi a di
ningela lipubo laye.
47 Gigela nya lizana na wo-
nile ugo ku nga girwago, a di
runguja Nungungulu, kuye,
Kilisine oyu a di mutu nya
ndude.
48 Mabandhla acabo ma nga
tombanago ku wona egi, ni ba
ku keja xilo xi nga girwago,
ba di bwelela ni ba ku beta
xifuba xawe.
49 Bacabo ba nya ku olobela-
na naye, ni ba nyamayi ba nga
mu landisago ku Galile, ba di
ema hwinjo, ba ku wona exi
xilo.

50 Keja, mutu nyopwa Jose-
fa, a nga ra na gengede, mutu
nyo cambe ni nduda.
51 (A di na sa jumela nawo
nemboni kwawe nu kugira),
mutu wa Arimatia, zantu ya
ba Juda, a nga ra na ku keji-
sela mbuzo wa Nungungulu:
52 Oyu mutu a di ya kwa
Pilati, a ku lomba girumbi gya
Jesu.
53 A di gi cisa, a ku gi fumbe-
la mwendani nya ku age, a ku
mu beka towoni li nga ra ni li
giridwe giwindini, umo nyo
gima nu ku si ku lali mutu.
54 A di nu ku ri licigu nya
ku Dongisele, ni lisabata la di
hijimela.
55 Banyamayi, ba nga ra ni
ba jude naye ki Galile, ba di
landisa ki hwane, ba ku keja
litowo, nu ku bekwa kwa gibili
gyaye.
56 Ba di bwelela, ba ku do-
ngisa jicera ni mafura. Ki
Sabata ba di hefumula kanga
nayo.

GIPIMO 24.

AHOLU ki licigu nya ku he-
gule nya dimingu, nu ku
ri maranda kugya, ba di boha
towoni, ni ba ku resa jicera ba
nga ji dongisago.
2 Ba di mana giwindi ni giri-
ndilijidwe towoni.
3 Ba di bela, ba ku ne ku
mana gibili gya Pfumu Jesu.

4 A dipwa, ni ba nga ku caniseka aba, keja, bama babili ba di ema bafubi nawo ni ba ambagisidwe ki xi ambalo nya ku ngangamele.
5 Ba nga ra ni ba zukile, ba ku noga babaci jikobe jawe mafuni, ba di kawo kwawe, Kiginani mu bwetago a banyago bakari kwa ba nya kufa?
6 U mwalo aba, aholu u wugile: hingihejani ku ganela kwaye kwanu na nga ri Galile,
7 Kuye Mwamana wa mutu a na ningedwa manjani kwa batu ba nya kuona a kokotedwe, ki licigu nya mararu a wuge kambe.
8 Ba di hingiheja magana yaye,
9 Ba ku kuga towoni, ba ku ambela exi xilo xacabo kwa ba nya likumi na moyo nu kwa bambe bacabo.
10 A di na ri ni Maria Magadalene, ni Johani, ni Maria *mayi* wa Jamesi: ni bambe ba nyamayi nawo ba di ambela exi xilo kwa bapostoli.
11 Aya magana a di gira kanga xitenga mbeli kwawe; ba di ne ku ma kolwa.
12 Aholu Petro a di kuga, a ku tutumela towoni; na ku noga a ku keja ndani, a di wona myenda nya kwage ni yi ri yoka; a diya gaya kwaye, na ku liwuga kugo ku nga girekago.

13 Keja, babili bawe kilo licigu a di ni ba kuya ndangani nyopwa Emause, ku nga ra nu ku ri libanga nya libande makumi na likumi limwedo mastadiu ku kuga ki Jerusalema.
14 Ba di regerisana ki exi xilo xacabo xi giregilego.
15 A dipwa ni ba nga ku regera ba ku wujisana, Jesu uye mune a di hijimela, a ku gimbila nawo.
16 Aholu maho yawe a di ni ma hungidwe kakuba ba di ba si na ku muti.
17 A di kuye kwawe, Ki maregerelo muni aya mu regerisanago kayo, ni mu ku gimbila? Ba di ema, ni ba ri nu wusiwana.
18 Moyo wawe, nyopwa kuye Kleopasi, na ku haka a di kuye kwaye, U ngu gimbila weka Jerusalema ku jiti xilo xi girekilego umo macigwana aya kani?
19 A di kuye kwawe, Xilo muni? Ba di kawo kwaye, Ki Jesu wa Nazareta, a nga ra na ri mprofeti na ri ni ciba ku gira ni likana mbeli kwa Nungungulu ni batu bacabo:
20 Nyopwa bapristi bakongolo ni xigela xatu xa di mu ningela ku jimejwa ku fani, ba ku mu kokotela:
21 Aholu a di ni hi ku tumba ketu kuye a na ku culago Israeli. Ina ni babanje kwa ogu kwacabo, olu ki macigu mararu exi xilo ni xi girekile.
22 Kambe banyamayi batu a di hi liwugisa, ba nga yago ni jimindu jikongolo towoni;
23 Ni ba hamukile gibili gyaye, ba dita kawo, ba wo-

nile, kuwoneka kwa mange-
losi, ma nga kayo u ngu ba-
nya.
24 Bambe nyo kari ba nga ra
ni ba ri netu ba diya towoni,
ba ku mana nu ku girile karalo
kanga kuregera kwa banya-
mayi: aholu uye ka ba nga mu
wona.
25 A di kuye kwawe, Enu
bama nya xipumbu, mu hwe-
lago myonyoni ku kolwa kwa-
cabo ku nga ganedwa ki ba-
profeti!
26 Kandi kwadi kani apwa
Kristu a na caniswa ki exi xilo,
nu ku bela wufumuni kwaye?
27 Na ku pela ki kwa Mosi ni
baprofeti bacabo, a di ambele-
jela kwawe mihebujoni yacabo
kuye mune.
28 Ba di hijimela ndangani,
ba nga ra ni ba kuya abo: a di
gira nga ku binda.
29 Ba di mu himbeja, kawo,
Kala netu: kolu ku hijimede
wucigu, ni licigu ja li bindile.
A di bela ku kala nawo.
30 A dipwa, na kade nawo
kuhojani, a di jega nkati, a ku
yi katekisa, a ku pferula, a ku
ninga kwawe.
31 Maho yawe ma di tudwa,
ba ku muti; a ku cimwa mbeli
kwawe.
32 Ba di kawo mumbe kwa
mumbe, Monyo watu ku wa
nga konda ndani kwatu, na
ku ganela kwatu njilani, na
ku hi tulejela mihebujo?
33 Ba di kuga kigyo gipimo
ba ku bwelela Jerusalema, ba
ku mana ba nya likumi na
moyo ni ba tombane ni awo
ba nga ra ni ba ri nawo.
34 Kawo, Pfumu yi wugile
kilisine, yi wonekile kwa Si-
moni.
35 Ba di landisa xilo *xi nga
girekago* njilani, nu ku tise-
ka kwaye kwawe ku ku pila
nkati.

36 Ni ba nga ku regera, exi
xilo, uye mune a di ema ba-
kari kwawe, a ku kuye kwa-
we, Kudegula ku na kale
kwanu.
37 Aholu ba di tuga ba ku
taba, ba ku hingiheja kawo
ba ngu wona lipubo.
38 A di kuye kwawe, Mu ngu
caniseka kiginani? kiginani
mihingihejo yi ku wugago mo-
nyoni kwanu?
39 Wonani manja yangu ni
migondo yangu, kenu keni eni
mune: nyi pareni, mu wone;
kolu lipubo li mwalo nyama
ni marambo, kanga mu nyi
wonago nyi ku nawo.
40 Na regerile egi, a di ba ya-
yeja manja yaye ni migondo
yaye.
41 Ni ba nga ku ne ku kolwa
ku kunengela ba ku liwuga, a
di kuye kwawe, Mu na ni gilo
nya ku hoje aba kani?
42 Ba di mu ninga gipande
nya njanji nyo gajingwe.
43 A di yi jega, a ku hoja
mbeli kwawe.

44 A di kuye kwawe, Aya ki
magana angu nyi nga ma ga-
nela kwanu, ni nyi nga ri

nenu, keni xilo xacabo xi ngu
bweta ku tajisega, xi lobi-
dwego keni lidangalilani kwa
Mosi, ni baprofeti ni jinjimo,
45 Kabo a di tula kupima
kwawe, ba fela ku pima mi-
hebujo;
46 A di kuye kwawe, Ku lo-
bidwe karalo, apwa Kristu a
na caniseka, a wuge kambe
kwa ba nya kufe ki licigu nya
mararu;
47 Nu kupwa kubindugeja nu
kudicejwa kuona ku na gane-
ledwa ki lina laye mahunzuni
kwacabo, ku ku pela ki Jeru-
salema.
48 Mu ba kustumunyu ba exi
xilo.
49 Kejani, nyi ngu rumela
gitumbiso gya Babe bacani
kwanu: aholu kalani zantuni,
kala mu ku ambagiswa ki ciba
nya kute ki bacani.

50 A di ba ndinda kala ba ku
ningana ni Betane: a di kuse-
ja manja yaye, a ku ba kate-
kisa.
51 A dipwa, na nga ku ba
katekisa, a di hambaniswa
kwawe, a ku yiswa njajini.
52 Ba ku mu runguja, ba ku
bwelela Jerusalema ku kunen-
gela ku kongolo:
53 Ba di kala tempelini, jitepo
jacabo ba ku runguja Nungu-
ngulu.

IVANGELI KANGA KU LOBIDWEGO KU JOHANI.

GIPIMO 1.

KU hegula-tunu a di na ri
abo Likana, Likana la di
na ri Nungungulu, Likana la
di na ri Nungungulu.
2 Uye a di na ri bo kuhegula-
tunu ni Nungungulu.
3 Xilo xacabo xa di girwa
kuye; babanje kwaye gimwa-
lo gilo gi nga girwago gi nga
ra ni gi giridwe.
4 Ndani kwaye a di nu ku ri
mo kubanya; nu kubanya a di
safa ya batu.
5 Safa yi ngu agisa gidema-
ni; ni gidema a di nu ku gi
pima.
6 Kwa dita mutu na ru-
midwe ku kwa Nungungulu,
lina laye li nga ra ni li ri
Johani.
7 Uye a di tela ku kustumu-
nya, a fela ku kala kustumu-
nyu nya safa, kabuba bacabo
ba kolwe kuye.
8 A di na si safa, aholu *a dita*
a fela ku gira kustumunyu nya
safa.
9 A di ni yi ri bo safa nya
lisine, *iyo safa* yi agisago batu
bacabo, ni yi kuta tigoni.

10 A di na ri tigoni, litigo la
di ni li giridwe kuye, litigo ka
la nga muti.
11 A dita kwa baye, awo ba
nga ra ni ba ri baye ka ba nga
mu haka.
12 Aholu awo ba nga mu ha-
kago, a di ninga kwawe ba
fela ku kala xanana xa Nu-
ngungulu, *ambari* kwa awo ba
nga kolwago ki lina laye:
13 Ba nga ne ku belegwa
ki noba, ne ku kuhalaja kwa
nyama, ne nu ku halaja kwa
batu, aholu ku ku halaja kwa
Nungungulu.
14 Likana la di kala nyama, a
ku kala bakari kwatu (etu ha
di wona wufumu waye, wufu-
mu kanga wa moyo a judego
ki kwa Nyehe), na tade ki wu-
hinji ni lisine.
15 Johani u ngu kustumunya
kuye, a ku rana kuye, Oyu a
di uye nyi nga keni, Uye a
tago hwane kwangu a di na
ri bo mbeli kwangu: kolu a di
na ri bo mbeli kwangu.
16 Kolu ku ku tala kwaye
hacabo ha di haka, wuhinji ku
wuhinji.
17 Kolu nayo a di ningwa ku
Mosi; wuhinji ni lisine kwa
dita ki Jesu Kristu.
18 Nungungulu gima ka wo-
nwa ki mutu; Mwamana a be-
legidwego eka, a kugifubani
kwa Nyehe, uye u mu tisegi-
sile,

19 Egi ki wukustumunyu wa
Johani, ba Juda ni ba rumede
kwaye bapristi ni ma Levi
ki Jerusalema ku mu wujisa,
kawo, Kuwe mani?
20 A di jumela, a ku ne ku
danga; a di jumela kuye, Eni
ka nyi Kristu.
21 Ba di mu wujisa, Uwe u
Ginani? Kuwe Elija kani? A
di kuye, Ka nyi uye. U mu
profeti kani? A di kuye, Ne.
22 Kabo abo ba di kawo kwa-
ye, Kuwe mani? Hi fela ku
ba haka awo ba hi rumilego.
U ngu kuwe ginani uwe mune?
23 A di kuye, Nyi likana la
moyo a ranago giwulani kuye,
Lulamisani njila ya Pfumu,
kanga a nga ganelago Isaya
mprofeti.
24 A di ni ba rumedwe ki
kwa ba Farisi.
25 Ba di mu wujisa, ba ku
kawo kwaye, Kiginani u ba-
patizago uwe, ra nu si uye
Kristu, ne ni Elija, ne mpro-
feti?
26 Johani a di ba haka, kuye,
Nyi ngu bapatiza ki mati: ba-
kari kwanu u emile moyo mu
si mutigo,
27 Uye a tago hwane kwa-
ngu, ngoji nya gi lato gyaye
nyi si yeligo ku gi cula.
28 Exi xilo xa di girwa Be-
tane catugo kwa Jordani, aba
Johani a nga ra na ku bapati-
za abo.

29 Ni jimindu a di wona Jesu
na kuta kwaye, a ku kuye,
Keja, mvutana ya Nungungu-
lu, yi dusago kuona nya litigo!
30 Oyu kuye nyi nga regera
kuye keni, Hwane kwangu u

ngata mutu a ku mogo mbeli
kwangu: kolu a di na ri bo
mbeli kwangu.
31 Ka nya nga muti; nya di
keni a na tisegiswa Israeli, ki
kota nya egi nya dita ni nyi
ku bapatiza ki mati.
32 Johani a di gira wukustu-
munyu, kuye, Nyi wonile Li-
pubo ni li ku relela ki njajini
kanga lituba; la di kala bacani
kwaye.
33 Ka nya nga muti: aholu
uye a nyi rumedego ku bapati-
za ki mati, a di kuye kwangu,
Bacani kwa u yo na ku wona-
go Lipubo li ku relela bacani
kwaye, li ku kala bacani kwa-
ye, kuye a bapatizago ki Lipu-
bo nya Kwage.
34 Nyi wonile, nyi ngu gira
kustumunyu keni oyu ki Mwa-
mana wa Nungungulu.
35 Kambe ni jimindu Johani
a di na emile, ni bapizana baye
babili;
36 A di keja Jesu na ku gi-
mbila, a ku kuye, Keja, Mvu-
tana ya Nungungulu!
37 Bapizana babili ba di mu-
pwa na ku regera, ba ku landi-
sa Jesu.
38 Jesu a di tendegeja, a ku
ba wona ni ba ku mu landisa,
a di kuye kwawe, Mu ngu
bweta ginani? Ba di kawo
kwaye, Rabi (nyo pwa, ku ku
embelejela, Muhebuji), u ngu
kala ebi?
39 A di kuye kwaye, Deluni,
mu na wona. Kabo abo ba
dita ba ku wona umo a nga
kalago; ba di kala naye ilo
licigu: a di nu ku ri gipimo
nya likumi.
40 Moyo wa babili a nga pwa-
go Johani *na ku regera*, a ku
mu landisa, a di Andru, nduye
wa Simoni Petro.
41 A di mana kuhegula ndi
yaye Simoni, a ku kuye kwa-
ye, Hi mu manile Mesia (nyo
pwa, ku ku ambelejedwa,
Kristu).
42 A di mu resa kwa Jesu.
Jesu a di mu keja, a ku kuye,
Kuwe Simoni mwamana wa
Johani: u na ranwa ku kupwa
Kefasi (nyopwa ku ku ambele-
jedwa Petro).

43 Ni jimindu a di hingiheji-
swa ku hongola Galile, a ku
mana Filipi: Jesu a di kuye
kwaye, Nyi landise.
44 Filipi a di na kuta ki
Betsaida, nya zantu ya Andru
ni Petro.
45 Filipi a di mana Nataneli,
a di kuye kwaye, Hi mu ma-
nile, Mosi nayoni, ni baprofeti,
ba nga lobago kawo, Jesu wa
Nazareta, mwamana wa Jo-
sefa.
46 Nataneli a di kuye kwaye,
Gilo nyo cambe gi na paga
ki Nazareta kani? Filipi a di
kuye kwaye, Delu uta wona.
47 Jesu a di wona Nataneli na
kuta kwaye, a ku kuye kwaye,
Keja, mu Israeli nya lisine
umo ku kumwalo kufujejela?
48 Nataneli a di kuye kwaye,
Ku nyiti a di nyi wona karini?
Jesu a di haka a ku kuye kwa-
ye, Keja Filipi a di ku rana,

nu ri babaci nya nguyu, nya
di ku wona.
49 Nataneli a di mu haka,
Rabi, u Mwamana wa Nungu-
ngulu; u Pfumu ya ba Israeli.
50 Jesu a di haka a ku kuye
kwaye, Kolu nyi nga keni
kwago, Nya di ku wona ndani
nya nguyu, u ngu kolwa kani?
u na wona xilo xikongolo nyo
binde exi.
51 A di kuye kwaye, Kilisine,
kilisine, nyi ngu keni kwanu,
Mu na wona njaji ni yi tudwe,
ni mangelosi ya Nungungulu
na ku gwela a ku relela bacani
kwa Mwamana wa mutu.

GIPIMO 2.

LICIGU nya mararu a di nu
ku ri bo mutimba Kana
ya Galile; mayi wa Jesu a di
na ri bo:
2 Ni Jesu kambe a di na ra-
nidwe, ni bapizana baye, mu-
timbani.
3 Vinyu ni yi bede, mayi wa
Jesu a di kuye kwaye, Ba
mwalo vinyu.
4 Jesu a di kuye kwaye,
Nyamayi, nyi nani ginani na-
go? ora yangu ka yi si ku
bohi.
5 Mayi waye a di kuye kwa
bakacambo, U go a na ku ku
regerago kwanu, ku gireni.
6 Ulo a di nu ku ri bo libande
jikali nya mati nya xiwindi ni
kali mweyo ni ji kade abo ka-
nga makalelo ya ba Juda nya
ku hanje, ni ji ri ni gipimo
nya libarero limwedo kali
mweyo.
7 Jesu a di kuye kwawe, Ta-
jisani jikali nya mati ki mati.
Ba di ji tajisa nguju.
8 A di kuye kwawe, Rekani
olu, mu yise kwa mufumi nya
festa. Ba di yisa.
9 Mufumi nya festa na ma
lingile mati ma girilego vinyu,
a si jiti umo yi nga tago kumo
(aholu balombo ba nga rekago
mati ba di jiti), mufumi nya
festa a di rana mwane,
10 A di kuye kwaye, Batu
bacabo ba ngu beka vinyu yadi
kuhegula; *batu* ra ni ba sede
nguju, *kabo* ku ku reswa nya
ku bibe: uwe u bekile vinyu
nya ku cambe ate olu.
11 Ogu kuhegula nya jiwone-
kiso jaye Jesu a di ku gira
Kana ya Galile, a ku tisegisa
wufumu waye; bapizana baye
ba di kolwa kwaye.
12 Hwane kwa egi a diya re-
lela a kuya Kapernaume, uye,
ni mayi waye, ni bandi *yaye*,
ni bapizana baye: abo ka ba
kala macigu mangi.

13 Pasika ya ba Juda a di ni
yi hijimede, Jesu a ku gwela a
kuya Jerusalema.
14 A di mana tempelini awo
ba nga rengisago jin'ombe ni
jimvuta ni matuba, ni ba turu-
kari nya dinyero ni ba kade:
15 A di gira gibecwana nya
jingoji, a ku pasa bacabo te-
mpelini, jimvuta ni jin'ombe;
a ku tela babaci dinyero nya ba
turukari, a ku pfubeka jimeza
jawe;
16 Ni kwa awo ba nga rengi-

sago matuba a di kuye, Kusani
exi xilo aba; mu nga giri nyu-
mba ya Baba nyumba ya ba
mahungane.
17 Bapizana baye ba di hingi-
heja apwa a di nu ku lobidwe
apwa, Kutelela nyumba yago
kota ku na nyi bejisa.
18 Kabo abo ba Juda ba di
haka ba ku kawo kwaye, Ki
giwonekiso muni u wonekisago
kwatu, u girago exi xilo?
19 Jesu a di haka a di kuye
kwawe, Songani eyi tempeli,
maciguni mararu nyi na li
wusa.
20 Kabo abo ba Juda ba di
kawo, Makumi mana myaga
na libande na moyo eyi tempeli
ni li ku bahwa, uwe u na li
wusa maciguni mararu kani?
21 Aholu a di ganela ki te-
mpeli nya gibili gyaye.
22 Kabo abo na wusidwe kwa
banyakufa, bapizana baye ba
di hingiheja kawo a di ganela
egi; ba ku kolwa ki milayo,
ni likana Jesu a nga li gane-
lago.

23 Olu na ri Jerusalema pa-
sika-tunu, festani, baugi ba di
kolwa linani kwaye, ni ba ku
wona jiwonekiso jaye a nga ji
girago.
24 Aholu Jesu ka nga ji dica
kwawe, kolu a di bati batu
bacabo,
25 Kolu a nga ne ku bweta
kuye mutu a na gira kustumu-
nyu wa mutu; Kolu uye mune
a di kuti ogu ku ku mogo
ndani kwa mutu.

GIPIMO 3.

ADI na ri bo mutu nya ba
Farisi, nyopwa ku Niko-
demusi, mufumi wa ba Juda:
2 Uye a dita kwaye nu wu-
cigu, a ku kuye kwaye, Rabi,
hi ngu jiti ketu u muhebuji a
judego ku kwa Nungungulu:
kolu umwalo mutu nyo koje
ku gira exi xiwonekiso u xi
girago, sine Nungungulu na ri
naye.
3 Jesu a di haka a ku kuye
kwaye, Kilisine, kilisine, nyi
ngu keni kwago, Sine mutu a
ku belegwa lupya, ka na wu
wona mbuzo wa Nungungulu.
4 Nikodemusi a di kuye kwa-
ye, Mutu a na belegwa karini
na ri wa gale? a na koja ku
bela kambe girumbuni kwa
mayi waye, a belegwe kani?
5 Jesu a di haka, Kilisine,
kilisine, nyi ngu keni kwago,
Sine mutu a ku belegwa ki
mati ni Lipubo ka na bela
mbuzoni kwa Nungungulu.
6 Ugo ku belegidwego ki
nyama ki nyama; nugo ku be-
legidwego ki Lipubo ki lipubo.
7 U nga liwugi kolu nyi nga
keni kwago, Mu ngu fela ku
belegwa lupya.
8 Lipubo li ngu furugeja umo
li halajago, u ku lipwa likana
laye, aholu u s liti umo litago
kumo, nomu li yago abo: ku-
ralo karalo bacabo ba belegi-
dwego ki Lipubo.
9 Nikodemusi a di haka a ku
kuye kwaye, Exi xilo xi na
gireka karini?

10 Jesu a di haka a ku kuye
kwaye, Kuwe muhebuji wa
Israeli, ku pimi exi xilo kani?
11 Kilisine, kilisine, nyi ngu
keni kwago, Hi ngu ganela
ogu hi ku tigo, hi ku gira wu-
kustumunyu wa ugo hi ku
wonilego; ka mu haki wuku-
stumunyu watu.
12 A dipwa nyi mu embele
xilo xa mafuni, mu ku ne ku
kolwa, mu na kolwa karini, nya
ku mu ambela xilo xa njaji?
13 Umwalo mutu a gwedego
kuya njajini, aholu uye a nga
relelago ku njajini, *ambari*
Mwamana wa mutu, a ku
mogo njajini.
14 Kanga Mosi a nga kuse-
jago nyoga giwulani, karalo
Mwamana wa mutu u ngu fela
ku kusejwa:
15 Kakuba uyo a kolwago
kwaye a na mane kubanya
nya ku pinduke.

16 Kolu Nungungulu a di ha-
laja litigo karati, kakuba a di
ningela Mwamana waye na be-
legidwe eka, kakuba uyo a
kolwago kwaye a ngafi, aholu
a na mane kubanya nya ku
pinduke.
17 Kolu Nungungulu ka nga
mu rumela Mwamana tigoni
ku lamula litigo; aholu ka-
kuba litigo li banyiswe ki kota
yaye.
18 Uye a kolwago kwaye ka
lamudwi: uye a si kolwigo
ja u lamudwe, kolu ka kolwa
linani la Mwamana a belegi-
dwego eka wa Nungungulu.
19 Ogu ku kulamudwa, ka-
kuba kusafa ku jude tigoni,
batu ba di halaja gidema ba
ku dica safa; olu mitumo yawe
ya di ni yi bibile.
20 Kolu uyo a girago nya ku-
bibe u ngu yi benga safa, kati
safatunu, yi nga tidwa mitumo
yaye.
21 Aholu uye a girago lisine
u nguta safatunu, kakuba mi-
tumo yaye yi wonwe, apwa
a di ni yi giridwe kwa Nu-
ngungulu.

22 Hwane kwa exi xilo Jesu
a dita ni bapizana baye mafuni
kwa Judia; a di kala nawo
aba, a ku bapatiza.
23 Ni Johani kambe a di na
ku bapatiza Enoni bafubi ni
Salimi, kolu a di ni ma ri bo
mati mangi umo: ba dita; ba
ku bapatizwa.
24 Kolu Johani a di na si ku
tedwi kotoni.
25 Kwadi wuga kuwujisana
kwa bapizana ba Johani ni mu
Juda ku kuhanja.
26 Ba dita kwa Johani, ba
ku kawo kwaye, Rabi, uyo u
nga ra nu ri naye catugo kwa
Jordani, u mu girelago wuku-
stumunyu, keja, uye u ngu
bapatiza, ni batu bacabo ba
nguta kwaye.
27 Johani a di haka a ku
kuye, Mutu ka na haka gilo,
sine ra ni yi ningedwe kwaye
ku njajini.
28 Enu bane mu ngu nyi gi-
rela wukustumunyu, nyopwa
nya di keni, Ka nyi Kristu,

aholu, Nyi rumidwe mbeli
kwaye.
29 Uye a ku ni mwangaji
ku mwane: aholu nongo wa
mwane, a emago a ku mupwa,
u ngu hagana nguju ki kota
nya lito la mwane: kabo abo
ogu kunengela kwangu ku
tajisekile.
30 A na ande, ahôlu eni nyi
si andi.

31 Uye a tago ki bacani wabo
bacani kwa xilo xacabo: uye a
ku wa mafu kwa mafu, a ku
regera ki mafu: uye a tago ki
njajini wabo bacani kwa xilo
xacabo.
32 Ogu a ku wonilego a ku
kupwa, u ngu kustumunya
kugo; umwalo mutu a hakago
wukustumunyu waye.
33 Uye a hakilego wukustu-
munyu waye u bekile kuda-
ndisa kwaye kwa *egi*, nyopwa
Nungungulu ki lisine.
34 Kolu uye a mu rumilego
Nungungulu ku regera ma
gana a Nungungulu: kolu ka
ningeli Lipubo ki gipimo.
35 Nyehe u ngu mu halaja
Mwamana, u ningele xilo xa-
cabo gyanjani kwaye.
36 Uye a kolwago kwa Mwa-
mana u na nu kubanya nya ku
pinduke; aholu uye a si yingeli-
go Mwamana ka na wona ku-
banya, aholu zanga ya Nungu-
ngulu ku kala bacani kwaye.

GIPIMO 4.

KABO abo Pfumu ni yi ji-
tide kuye ba Farisi ba
pwide nyopwa Jesu a di na ku
bapatiza bapizana bangi a ku
bindwa Johani
2 (Ambari ulo Jesu a di na si
bapatizi u ye mune, aholu
bapizana baye).
3 A di ciya Judia, a ku ho-
ngola kambe Galile.
4 A di na ku bweta kubinda
a tsemakanye Samaria.
5 Karalo a di boha zantuni,
kwa Samaria, nyopwa Sukari,
bafubi ni gipande nya mafu
Jakobe a nga gi ningela kwa
Josefa mwamana waye: ni na-
mbo wa Jakobe a di na ri bo.
6 Kabo abo Jesu, na garaji-
dwe ku kugimbila kwaye, a
ku kala karati ku ba nambo-
tunu. A di nu ku ri ora nya
libande na mweyo.
7 Kwa dita nyamayi wa Sa-
maria ku reka mati: Jesu a di
kuye kwaye, Nyibe ku sela.
8 Kolu bapizana baye ba di ni
ba yide zantuni kuya renga
kuhoja.
9 Kabo abo nyamayi nya mu
Samaria a di kuye kwaye,
Karini uwe, nu ri mu Juda, u
lombago kwangu ku sela ni
nyi ri nyamayi nya mu Sa-
maria? (Kolu ba Juda ka ba
golani ni ma Samaria.)
10 Jesu a di haka a ku kuye
kwaye, A dipwa u yi tide sa-
kwati ya Nungungulu, nu ku-
pwa kumani a ku kuye kwago,
Nyibe ku sela; a na nu lombile
kwaye, uye na ku ningile mati
nya kubanye.
11 Nyamayi a di kuye kwaye,
Koma, u mwalo gilo nyo reke

kigyo, ni nambo u lapile: ku
ma mana ebi ayo mati nya
kubanye?
12 Uwe u kongolo u ku binda
babe watu Jakobe, a nga hi
ningago nambo, a ku sela umo
uye mune, ni bamana baye, ni
jin'ombe jaye?
13 Jesu a di haka a ku kuye
kwaye, Uyo a selago aya mati
a napwa lidora kambe:
14 Aholu uyo a na ku selago
mati nyi na ku mu ningago
eni gima ka napwa lidora;
aholu mati nyi na ku mu ni-
ngago ma na gira nambo nya
mati ndani kwaye ma na ku
pagago kala kubanyani nya
kupinduke.
15 Nyamayi á di kuye kwaye,
Koma, nyi be aya mati, kaku-
ba nyi ngapwi lidora, nyi ku ne
kuta njila yacabo aba ku reka.
16 Jesu a di kuye kwaye,
Inda, rana mwama wago, ute
aba.
17 Nyamayi a di haka a ku
kuye kwaye, Nyi mwalo mwa-
ma. Jesu a di kuye kwaye,
U regerile kwadi, kuwe nyi
mwalo mwama:
18 Kolu a di nu ri ni libande
bama; nuye u ku naye olu
kandi mwama wago: ogu u
ku regerilego ki lisine.
19 Nyamayi a di kuye kwaye,
Koma, nyi ngu wona keni u
mprofeti.
20 Ba babe batu ba di kozela
kwa egi gigomo; enu mu ngu
kenu, Jerusalema ku wulanga
umo batu ba felago ku kozela.
21 Jesu a di kuye kwaye,
Nyamayi, kolwa keni, yi ngu-
ta tepo, umo ambari gigomoni
egi, ne ni Jerusalema, mu na
ku ne ku kozela Nyehe.
22 Mu ngu kozela egi mu si
gi tigo; hi ngu kozela egi hi gi
tigo kolu ku banyiswa kuta ku
kwa ba Juda.
23 Aholu ora yi nguta, yomo
nolu, umo ba kozeli nya lisine
ba na ku mu kozelago Nyehe
lipuboni ni lisineni: kolu ba
nya ku ralo Nyehe u ngu ba
bweta ku gira xikozeli xaye.
24 Nungungulu ki Lipubo:
ni awo ba mu kozelago ba na
mu kozele lipuboni ni lisineni.
25 Nyamayi a di kuye kwaye,
Nyi ngu jiti keni Mesea u ngu-
ta (nyopwa kuye Kristu): ra
na bohile, a na embelejela
kwatu xilo xacabo.
26 Jesu a di kuye kwaye, Eni
nyi regerago kwago keni *uye.*

27 Kabo kwa dita bapizana
baye; ba di liwuga kolu a di
na ku regera ni nyamayi; aho-
lu u mwalo mutu a nga kuye,
U ngu bweta ginani? mwendo,
Kiginani u regerago naye?
28 Kabo nyamayi a di ciya
kali yaye nya mati, a kuya za-
ntuni, a ku kuye kwa batu,
29 Deluni, mu wone mutu, a
nyi embedego xilo xacabo nyo
gima nyi ku xi gira: oyu kuye
Kristu kani?
30 Ba di paga zantuni, a di ni
ba kuta kwaye.
31 Kiyo tepo bapizana baye
ba di ni ba ku mu sengelejela,
kawo, Rabi, hoja.

32 Aholu a di kuye kwawe,
Nyi na ni nyama ku hoja mu
si yi tigo enu.
33 Kabo abo bapizana ba di
kawo mumbe kwa mumbe,
Womo mutu a mu resedego
gilo ku hoja kani?
34 Jesu a di kuye kwawe,
Nyama yangu ku ku gira ku
halaja kwaye a nyi rumedego,
nu ku bejisa tumo waye.
35 Ka mu ngu kenu, Ku nga
ri bo migima mina, *kabo* ku
nata kubwera kani?
36 Uye a bwerago ku haka
dinyero, a wungejele mbewu
ku banyani nya ku pinduke;
kakuba uye a swayelago nuye
a bwerago ba fela ku nengela
bacabo.
37 Kolu kabo kuregera ku
girile lisine, Mumbe u ngu
swayela, mumbe a ku bwera.
38 Nyi ngu mu ruma ku bwe-
ra ugo mu nga ne ku ku tuma:
bambe ba tumile, enu mu bede
kutumani kwawe.

39 Ku kwa iyo zantu bangi
nya ma Samaria ba di kolwa
kwaye ki kota nya magana ya
nyamayi, a nga dandisago,
kuye, U nyi ambele xilo xaca-
bo nyo gima nyi ku xi girago.
40 Karalo ma Samaria ni ma
jude kwaye, ba di mu sengele-
jela ku kala nawo: a di kala
abo macigu mabili.
41 Ni bangi kambe ba di
kolwa ki likana laye;
42 Ba di kawo kwa nyamayi,
Olu hi ngu: kolwa, kandi ku
ku regera kwago: kolu hi ji-
pwede etu bane, hi ku jiti ketu
oyu ku mu banyisi wa litigo.
43 Hwane kwa macigu mabili
a di kuga abo a ku ya Galile.
44 Kolu Jesu uye mune a
di dandisa, kuye mprofeti u
mwalo rungujo tigoni kwaye.
45 Kabo na bohile Galile, ba
Galile ba di mu haka, ba nga
ra ni ba wonile xilo xacabo a
nga xi girago Jerusalema fe-
stani: kolu nawo kambe ba
diya festani.

46 Kabo abo a dita kambe
Kana ya Galile, umo a nga gi-
rago mati ma ku kala vinyu.
A di ni gi ri bo gigela nyo kari,
mwamana waye a nga ra na
ku dwala Kapernaume.
47 Na pwide apwa Jesu a di
na pagile Judia a kuya Galile,
a di ya kwaye, a ku *mu* senge-
lejela a relele, a hawulugise
mwamana waye; kolu a di na
ri bafubi nu kufa.
48 Kabo abo Jesu a di kuye
kwaye, Ka mu kolwi, sine
mwa ku wona jiwonekiso ni
ji liwugiso.
49 Gigela a di kuye kwaye,
Koma, relela gyanana gyangu
ni gi su kufi.
50 Jesu a di kuye kwaye,
Inda njila yago; mwamana
wago u ngu banya. Mutu a
di kolwa ki likana Jesu a nga
li regerago kwaye, a ku ho-
ngola njila yaye.
51 Na nga ku relela, xitumi
xaye xa di mu ginga, kawo,
mwamana waye u ngu banya.
52 Kabo a di ba wujisa tepo

a nga pelago ku hawuluga. Ba di kawo kwaye, Banoba ki ora nya libande na mabili feberi ya di mu ciya.

53 Kabo nyehe a di jiti kuye *a di* ora Jesu a nga kuye kwaye, Mwamana wago u ngu banya: uye mune a di kolwa, ni nyumba yaye ya cabo.

54 Egi ki gi wonekiso nya kubili Jesu a nga gi girago, na pagile Judia a kuya Galile.

GIPIMO 5.

HWANE kwa exi xilo a di ni yi ri bo festa ya ba Juda; ni Jesu a diya Jerusalema.

2 A di nu ku ri bo Jerusalema ku ba *nyangwa-tunu* nya jimvute liciba, nyo ranwe ki gi Heberu apwa Betesida, ni li ri ni libande jinyangwa.

3 Aba a di ni ku lade libandhla lawe ba nga ra ni ba ku dwala, xikumu, ni xigoha, ni ba nya ku kwenyela.

5 Mutu nyo kari a di na ri bo, a nga ra nari ngumbeni yaye makumi mararu myaga na libande na miraru.

6 Jesu na mu wone na lade, a ku jiti kuye u kade *karalo* tepo yingi, a di kuye kwaye, U ngu halaja u hawulugiswe kani?

7 Mutu nya ku dwale a di mu haka, kuye, Koma, nyi mwalo mutu, mati ni ma canisidwe, ku nyi tela cibani: aholu ra ni nyi nga kuta, kuta mumbe a gande mbeli kwangu.

8 Jesu a di kuye kwaye, Kuga, jega lidawu lago, u gimbile.

9 Kunukuno mutu a di hawulugiswa, a ku jega lidawu laye a ku gimbila. Ulo a di nu ku ri sabata ilo licigu.

10 Kabo ba Juda ba di kawo kwaye a nga ra na hawulugisidwe, Ki sabata, ka ku yeli u jege lidawu lago.

11 Aholu a di ba haka kuye, Uye a nyi hawulugisilego, a di kuye kwangu, Jega lidawu lago, u gimbile.

12 Ba di mu wujisa, Ku webi mutu a nga kuye kwago, Jega *lidawu lago*, u gimbile?

13 Aholu uyo a nga ra na hawulugisidwe ka nga jiti kuye a di mani: kolu Jesu a di na ji nyemukisile, libandhla ni li ri wulangani.

14 Kihwane Jesu a di mu mana na ri tempelini, a ku kuye kwaye, Keja, u hawulugisidwe: u nga oni kambe, mwendo gilo gi kongolo gi ngata bacani kwago.

15 Mutu a di hongola, a ku ambela ba Juda kuye ku Jesu a nga mu hawulugisago.

16 Ki kota nya egi ba Juda ba di mu canisa Jesu, kolu a di gira exi xilo ki sabata.

17 Aholu Jesu a di ba haka kuye, Babe wangu a nga ku tuma nolu, neni nyi ngu tuma.

18 Kabo abo ki kota nya egi ba Juda ba di bweta nguju ku mu songa, kolu ka dica sabata basi, aholu a di rana Nungu-

ngulu kuye ku Babe waye uye
mune, a ku ji gira a ningane
ni Nungungulu.

19 Kabo abo Jesu a di haka a
ku kuye kwawe, Kilisine, ki-
lisine, nyi ngu keni kwanu,
Mwamana ka koji ku gira gilo
uye mune, aholu ugo a wonago
Nyehe waye na ku kugira:
kolu ixo xilo a xi girago, exi
karalo Mwamana nuye ku xi
gira.
20 Kolu Nyehe ku mu halaja
Mwamana, a ku mu wonisa
mitumo yacabo a yi girago uye
mune: ni mitumo mikongolo
nyo binde eyi a na mu wonisa,
kakuba mu liwuge.
21 Kolu kanga Nyehe a wu-
sagó ba nya kufa a ku ba
banyisa ambari karalo kambe
Mwamana u ngu ba banyisa
awo a ba halajago.
22 Kolu Nyehe ka lamuli mu-
tu, aholu u ningile ku lamula
kwacabo kwa Mwamana,
23 Kakuba bacabo ba fela ku
runguja Mwamana kanga ba
rungujago Nyehe. Uye a si
rungujigo Mwamana ka mu
runguji Nyehe a mu rumilego.
24 Kilisine, kilisine, nyi ngu
keni kwanu, Uye apwago ma-
gana angu, a ku kolwa kuye a
nyi rumilego, u na nu kubanya
nya ku pinduke, ka ti ku lamu-
dwani, aholu u bindile kufani
a ku bela ku banyani.
25 Kilisine, kilisine, nyi ngu
keni kwanu, Yi nguta ora,
nolu yabo, umo ba fudego ba
na ku pwago lito la Mwamana
wa Nungungulu; awo ba
pwago ba na banya.
26 Kolu kanga Nyehe a ku
nu kubanya uye mune, karalo
u ningile kwa Mwamana ka-
mbe ku kala nu kubanya uye
mune:
27 A di mu ninga ciba ku gira
kulamula, kolu a ku Mwama-
na wa mutu.
28 Mu nga liwugi kegi, kolu
ora yi nguta, umo bacabo ba
ku marowoni ba na ku pwago
lito laye,
29 Ba page; awo ba girilego
kucamba, ku wugani nya ku
banye; ni awo ba girilego
kubiba, ku wugani nya ku
lamudwe.

30 Ka nyi koji ku gira gilo
nyeka: kanga nyi pwago, nyi
ngu lamula: nu ku lamula
kwangu ku na ni nduda; kolu
ka nyi bweti kuhalaja kwangu,
aholu kuhalaja kwa uye a nyi
rumilego.
31 Ra ni nyi ku ji kustumu-
nyela eni mune, wukustumu-
nyu wangu kandi lisine.
32 Ku mumbe a girago kustu-
munyu wangu; nyi ngu jiti
keni wukustumunyu a wuku-
stumunyago keni kilisine.
33 Ma rumide kwa Johani, u
dandisile wukustumunyu nya
lisine.
34 Aholu wukustumunyu nyi
wu hakago kandi kuta ku kwa
mutu: ambari olu nyi ngu
ganela exi xilo, mu fela ku
banyiswa.
35 A di na ri kandiya nya ku

konde yi ku ngangamela: mwa
di jumela ku nengela tepwana
safani kwaye.
36 Aholu wukustumunyu nyi
ku nawo eni wukongolo wu ku
binda *uwo* wa Johani: kolu
mitumo Babe a nyi ningilego
ku yi bejisa, iyo mitumo nyi
yi girago, yi ngu kustumu-
nya keni, apwa Babe u nyi
rumile.
37 Babe a nyi rumilego, u
girile kustumunyu keni. Ka
mu si ku lipwi lito laye, ne nu
ku wona gyemo gyaye.
38 Mu mwalo likana laye
likadego bakari kwanu: kolu
ka mu kolwi kuye a mu rumi-
lego.
39 Mu ngu bweta milayo,
kolu mu ngu hingiheja kenu
mu na nu kubanya nya ku
pinduke kwayo; eyi kiyo yi
ku nu wukustumunyu keni;
40 Ka mu nata kwangu ka-
kuba mu mane kubanya.
41 Ka nyi haki wufumu kwa
batu.
42 Aholu nyi ngu muti enu,
keni mu mwalo kuhalaja kwa
Nungungulu bakari kwanu.
43 Nyi jude ki lina la Babe,
ka mu nyi haki: a kuta mu-
mbe ki lina laye uye mune, mu
na mu haka.
44 Mu na kolwa karini, ba
hakago wufumu mumbe kwa
mumbe, nu wufumu wu *tago*
ku kwa Nungungulu a ku eka
mu si wu bweti?
45 Mu nga hingiheji kenu nyi
na mu tula kwa Babe: wabo
moyo a mu tulejelago, *ambari*
Mosi, mu bekilego kutumba
kwanu bacani kwaye.
46 Kolu a dipwa a di ni mu
kodwe ku Mosi, a na ni mu
ku kolwa keni; kolu a di loba
keni.
47 Aholu ra ni mu si kolwi
kukuloba kwaye, mu na kolwa
karini ki magana angu?

GIPIMO 6.

HWANE kwa exi xilo Jesu
a diya catugo nya libi-
mbi la Galile, li ku *libimbi* la
Tiberia.
2 Libandhla likongolo la di
mu landisa, kolu ba di wona
mitumo a nga yi girago kwa
awo ba nga řa ni ba ku dwala.
3 Jesu a di ya gigomoni, a ku
kala abo ni bapizana baye.
4 Olu pasika, festa ya ba
Juda, a di ni yi ri bafubi.
5 Kabo abo Jesu na ku kuseja
maho yaye, a ku wona liba-
ndhla likongolo ni li kuta kwa-
ye, a di kuye kwa Filipi, Hi
na renga ebi nkati, aba ba fela
ku hoja?
6 Ogu a di ku ganela ku mu
dandisa: kolu uye mune a di
jiti egi a na ku girago.
7 Filipi a di mu haka, Mazana
mabili nya jixapawu ka ma
koji ku renga nkati nya ku
enele awo, moyo wawe ku jega
badukwana.
8 Mumbe wa bapizana baye,
Andru, nduye wa Simoni Pe-
tro, a di kuye kwaye,
9 Gyomo gikwatana aba, gi
ku ni mikati libande nya ma-
barle, ni jinjanji jimbili: aholu

eji ji na gira ginani bakari
kwa baugi karati?
10 Jesu a di kuye, Kajisani
batu. Ulo a di na ri bo mwasi
mungi kwa uwo wulanga.
Karalo batu ba di kala babaci,
ni ba ri libande makumi ma-
zana.
11 Kabo Jesu a di jega mikati;
na katekisile, a di ninga kwa-
we ba nga ra ni ba kade baba-
ci; karalo kambe ni jinjanji
kanga ku halaja kwawe.
12 Ni ba tajisidwe, a di kuye
kwa bapizana baye, Wungeja-
ni xipandiyana xi cadego, ku
nga jimeli gilo.
13 Karalo ba di xi wungejela,
ba ku tajisa likumi na xibili
xitandi ki xipandiyana nya li-
bande mikati nya barle xi nga
calago kwa awo ba nga hojago.
14 Kabo abo batu ni ba wo-
nile giwonekiso a nga gi gira-
go, ba di kawo, Oyu kilisine
kumprofeti a tago tigoni.
15 Kabo abo Jesu na ku wona
kuye ba ngu haja kuta mu
jega ki ciba, ku mu gira pfu-
mu, a di ya kambe gigomoni
uye mune eka.

16 Ni xi bohile xilambo, bapi-
zana baye ba di relela bakuya
bimbini.
17 Ba ku bela ngalabani, a di
ni ba ku catuka kuya Ka-
pernaume. A di nu kuri gi-
dema, Jesu a di na si kuti
kwawe.
18 Ni libimbi a di ni li ku ku-
kumuka ki kota nya lipubo
likongolo li nga furugejago.
19 Kabo abo ni ba juwile li-
bande ni makumi mabili mwe-
ndo makumi mararu mafalo-
ngi, ba di wona Jesu na ku
gimbila bacani nya libimbi, na
ku hijimela ngalabani: ba di
taba.
20 Aholu a di kuye kwawe,
Keni; mu nga tabi.
21 Kabo ba di jumela ku mu
haka ngalabani: kunukuno
ngalaba ya di boha catugo aba
ba nga ra ni ba kuya abo.

22 Ni jimindu libandhla li nga
emago ku catugo ba di wona
nyopwa yimwalo yimbe nga-
laba abo, sine mweyo basi, nu
kupwa Jesu ka bela ni bapiza-
na baye ngalabani, aholu bapi-
zana baye ba di hongola boka.
23 (Ambari ku nga tago jinga-
laba ku Tiberia bafubi nu wu-
langa aba ba nga hojago nkati
Pfumu ni yi bongile):
24 Kabo abo libandhla ni li
wonile apwa Jesu a di na ri
mwalo abo, ne ni bapizana ba-
ye, ba di bela jingalabani awo
bane, ba kuta Kapernaume, ni
ba ku bweta Jesu.
25 Ni ba mu mane catugo nya
libimbi, ba di kawo kwaye,
Rabi, u jude lini aba?
26 Jesu a di ba haka a ku ku-
ye, Kilisine, kilisine, nyi ngu
keni kwanu, Ka mu ngu nyi
bweta kolu mu nga wona ji-
wonekiso, aholu kolu mu nga
hojago mikati, mu ku tajiswa.
27 Mu nga tumeli nyama yi
belago, aholu nyama yi kalago
kala ku banyani nya ku pindu-

ke, Mwamana wa mutu a na
ku yi ningago kwanu: kolu
uye Babe, Nungungulu, u ku
emisile.
28 Kabo abo ba di kawo kwa-
ye, Hi na gira ginani, hi fela
ku tuma mitumo ya Nungu-
ngulu?
29 Jesu a di haka a ku kuye
kwawe, Oyu ki tumo wa Nu-
ngungulu, kakuba mu kolwe
kwaye a mu rumilego.
30 Kabo ba di kawo kwaye,
U ngu gira giwonekiso muni,
hi fela ku wona, hi ku kolwa
kuwe? u ngu tuma ginani?
31 Bababe batu ba di hoja
mana giwulani; kanga ku lo-
bidwego, A di ba ninga nkati
ki njajini ku hoja.
32 Kabo Jesu a di kuye kwa-
we, Kilisine, kilisine, nyi ngu
keni kwanu, kandi Mosi a nga
mu ningago nkati ki njajini;
aholu Babe wangu u ngu mu
ninga nkati nya lisine ki
njajini.
33 Kolu nkati wa Nungu-
ngulu kuyo u pagago ki nja-
jini, u ku ninga kubanya
tigoni.
34 Kabo ba di kawo kwaye,
Pfumu, hi ninge kambe oyu
nkati kala ku pinduka.
35 Jesu a di kuye kwawe,
Nyi nkati nya kubanye: uye a
tago kwangu gima ka napwa
njala, nuye a kolwago kwangu
gima ka napwa lidora.
36 Aholu nyi ngu keni kwa-
nu, mu nyi wonile, ka mu
kolwi.
37 Kwacabo Babe a nyi ni-
ngago ku nata kwangu; nuyo
a tago kwangu ka nyi na mu
jujuga.
38 Kolu nyi relede ku njajini,
ka nya tela ku gira ku halaja
kwangu eni mune, aholu ku
halaja kwa uye a nyi rumi-
lego.
39 Nogu ku kuhalaja kwaye
a nyi rumilego, kakuba bacabo
a nyi ningilego nyi nga jimeji
ne gilo, aholu nyi ku wuse ki
licigu nya kuhegise.
40 Kolu egi ku kuhalaja kwa
Babe wangu, kakuba uyo a
kejago Mwamana, a ku kolwa
kwaye, a na mane kubanya nya
ku pinduke; nyi na mu wusa
ki licigu nya kuhegise.

41 Kabo abo ba Juda ba di
gungula kuye, kolu a di kuye,
nyi nkati a nga relelago ki
njajini.
42 Ba di kawo, Oyu kandi
Jesu, mwamana wa Josefa,
nyehe waye ni mayi waye hi
ba tigo kani? u ngu regera
karini olu kuye, Nyi relede ki
njajini?
43 Jesu a di haka a ku kuye
kwawe, Mu nga gunguli ba-
kara kwanu.
44 Umwalo mutu a na ku
tago kwangu, sine a ku ndi-
ndwa ku Babe a nyi rumilego:
nyi na mu wusa ki licigu nya
kuhegise.
45 Ku lobidwe ki baprofeti,
Bacabo ba na hebujwa ku Nu-
ngungulu. Uyo a pwidego ki
kwa Baba, ba ku hebula, ba
nguta kwangu.

46 Kandi kolu a ku mwalo
mutu a mu wonilego Babe, sine
uye a judego ku kwa Nungu-
ngulu, u mu wonile Babe.
47 Kilisine, kilisine, nyingu
keni kwanu, Uye akolwago u
na nu kubanya nya ku pi-
nkuke.
48 Nyi nkati nya kubanye.
49 Bababe banu ba di hoja
mana giwulani, ba difa.
50 Oyu ku nkati a relelago ki
njajini, mutu a fela ku mu
hoja a sifi.
51 Nyi nkati nya kubanye a
nga relelago ki njajini: mutu
a ku hoja oyu nkati, a na
banya kala ku pinduka: ina
ni nkati nyi na ku ningago ki
nyama yangu, nyi na ningelela
ku banyiswa kwa litigo.

52 Kabo abo ba Juda ba di
ganejana, kawo, Oyu mutu a
na hi ninga karini nyama
yaye ku hoja?
53 Kabo abo Jesu a di kuye
kwawe, Kilisine, kilisine, nyi
ngu keni kwanu, sine mwa ku
hoja nyama ya Mwamana wa
mutu mu ku sela noba waye,
mu mwalo kubanya bakari
kwanu.
54 Uyo a hojago nyama ya-
ngu a ku sela noba wangu u
na nu kubanya nya ku Pi-
nduke; nyi na mu wusa ki
licigu nya ku hegise.
55 Kolu nyama yangu ki
nyama kilisine, ni noba wa-
ngu ku kusela kilisine.
56 Uyo a hojago nyama ya-
ngu a ku sela noba wangu u
ngu kala bakari kwangu, neni
bakari kwaye.
57 Kanga Babe a banyago a
nyi rumilego, nyi ngu banya
ki kota ya Babe; karalo uyo a
nyi hojago, uye nuye a na
banya ki kota yangu.
58 Oyu ki nkati a reledego ki
njajini: kandi kanga ba nyehe
ba nga hojago, ba kufa: uye a
hojago oyu nkati a na banya
kala ku pinduka.
59 Exi xilo a di xi ganela si-
nagogani, na ku hebuja Ka-
pernaume.

60 Kabo abo bangi nya bapi-
zana baye ni ba pwide *ogu*, ba
di kawo, Ogu ku kuganela
nya ku sinde; kumani a na
ku kupwago?
61 Aholu Jesu na ku jiti ba-
kari kwaye uye mune kuye
bapizana baye ba di gungula
ki ogu, a di kuye kwawe, Ogu
ku ngu mu gumujisa kani?
62 *Ginani* ni mu ku wona
Mwamana wa mutu na ku
gwelela aba a nga ra na ri bo
kuhegula?
63 Ki lipubo li banyisago;
nyama ka yi mani gilo: ma-
gana nyi ma ganedego ki kwa
lipubo, ku kubanya.
64 Aholu bomo bambe banu
ba si kolwigo, kolu Jesu a
di bati ku ba kuhegulatunu
aba ba nga ne ku kolwa, nu
kupwa ku mani a na ku mu
ningelago.
65 A di kuye, Ki kota ya egi
nyi de keni kwanu, u mwalo
mutu a kojago kuta kwangu,

sine kwa ku ningwa kwaye ku Babe.

66 Ki egi bangi ba bapizana baye ba di bwelela, ba ku ne ku hongola naye kambe.
67 Kabo abo Jesu a di kuye kwa ba likumi ni babili, Mu ngu jina nenu ku hongola kambe kani?
68 Simoni Petro a di mu haka, Pfumu, hi naya kwa mani? kuwe u ku ni magana nya ku banye nya ku pinduke.
69 Hi kodwe hi ngu jiti ketu uwe u nya ku age wa Nungungulu.
70 Jesu a di ba haka, Ka nya mu hata enu likumi ni babili kani, moyo wanu ki lidemoni?
71 Ulo a di regera ku Judasi *mwamana* wa Simoni Iskarioti, kolu a di na ri uye a naku mu ningelago, *na ri* moyo wa ba nya likumi ni babili.

GIPIMO 7.

HWANE kwa exi xilo Jesu a di gimbila Galile: kolu a da si jini ku gimbila Judia, kolu ba Juda ba di bweta ku mu songa.
2 Olu festa ya ba Juda, festa nya matabe makeli, a di ni yi ri bafubi.
3 Kabo abo bandi yaye baye ba di kawo kwaye, Kuga aba, uye Judia, kakuba bapizana bago kambe ba wone mitumo yago u yi girago.
4 Kolu u mwalo mutu a girago gilo ku sihalani, uye mune na ku haja ku tidwa safani. Wa ku gira exi xilo u ji tisekisile tigoni.
5 Kolu ambari ni bandi yaye ka ba kolwa kwaye.
6 Kabo Jesu a di kuye kwawe, Tepo yangu ka yi si ku bohi; aholu tepo yanu yi dongile jitepo jacabo.
7 Litigo ka li koji ku mu lenya; aholu eni li ngu nyi lenya, kolu nyi ngu kustumunya kilo, kakuba mitumo yaye yi ngu biba.
8 Indani enu festani: ka nyiyi kwa eyi festa; kolu tepo yangu ka yi si ku tajiseki.
9 Na regerile exi xilo kwawe, a di kala Galile.

10 Aholu bandi yaye ni ba hongode festani, kabo a di gwela nuye kambe, na si safani, aholu kanga ku sihala.
11 Kabo ba Juda ba di mu bweta festani, kawo, Weyo ebi?
12 A di nu ku ri bo ku gungula kungi bakari kwa mabandhla kuye: bambe ba di kawo, ki mutu nya ku cambe; bambe ba di kawo, Kandi karalo, aholu u ngu ndeyisa libandhla.
13 Ambari ulo ku kwa regera mutu kuye balangani ku kutaba ba Juda.

14 Aholu nu ku ri bakari nya festa Jesu a di ya tempelini, a ku hebuja.
15 Kabo ba Juda ba di liwuga, kawo, U ngu mati karini malina, nyo gima na sa hebula?

16 Kabo Jesu a di ba haka,
kuye, Kuhebuja kwangu ka-
ndi kwangu, aholu ku kwaye
a nyi rumilego.
17 Mune a ku jumela ku gira
kuhalaja kwaye, a na jiti ku-
hebuja, mwendo ku kwa Nu-
ngungulu, mwendo nyi ngu
jiregerela eni mune.
18 Uye a ji regerelago u ngu
bweta wufumu waye uye mu-
ne: aholu uye a bwetago wu-
fumu wa uye a mu rumilego,
uye u na ni lisine, ku mwalo
ku mba na nduda kwaye.
19 Mosi ka mu ninga nayo,
aholu u mwalo moyo wanu a
wu girago? mu ngu halaja ku
nyi songa kiginani?
20 Libandhla la di haka, U na
ni lidemoni: kumani a bwetago
ku kusonga?
21 Jesu a di haka a ku kuye
kwawe, nya di gira tumo mo-
yo, mu ku liwuga mwacabo.
22 Ki kota nya egi Mosi a di
mu ninga wugwera (kandi ko-
lu ku ku kwa Mosi, aholu ku
kwa banyehe); ki sabata mu
ngu hanisa mutu wugwera.
23 Mutu a ku haniswa ki sa-
bata, kakuba nayo wa Mosi u
si feli ku dicwa; mu ngu nyi
zangarela, kolu nyi hanjilego
mutu
24 Mu nga lamuli kanga ku
wonekago, aholu lamulani ki
lamulo nya nduda likongolo.

25 Kabo abo bambe ba Jeru-
salema ba di kawo, Kandi uye
oyu ba bwetago ku mu songa
kani?
26 Keja, u ngu regera bala-
ngani, ka ba regeri gilo kwaye.
Fetu ku gira ijo nyopwa ji-
pfumu ji ngu jiti kilisine kawo
oyu ku Kristu?
27 Aholu hi ngu muti oyu
mutu umo a tago kumo: aholu
aba Kristu a na ku tago, u
mwalo mutu a na ku jitigo
aba a tago kumo.
28 Kabo abo Jesu a di rana
tempelini, na ku hebuja, a ku
kuye, Mu ngu nyiti nomu nyi
tago kumo: ka nya ji tela eni
mune, aholu uye a nyi rumile-
go ki lisine, mu si mu tigo.
29 Nyi ngu muti; kolu nyi
jude kiyo kwaye, u nyi rumide.
30 Kabo ba di xota ku mu
ng'ola: u mwalo mutu a nga
bekago gyanja gyaye bacani
kwaye, kolu ora yaye a di ni
yi si ku bohi.
31 Aholu libandhlani bangi
ba di kolwa kwaye; ba ku
kawo, Ra na jude Kristu, a
na gira jiwonekiso jingi nya
ku binde eji a ji girilego oyu
mutu kani?
32 Ba Farisi ba di lipwa liba-
ndhla ni li ku gungula exi xilo
ki kota yaye, bapristi bako-
ngolo ni ba Farisi ba di rumela
xigela ku mu ng'ola.
33 Kabo Jesu a di kuye, Ku
nga ri tepwana yi dukwana ni
nyi nga ri nenu, nyi ngu ho-
ngola kwaye a nyi rumilego.
34 Mu na nyi bweta, mu si
nyi mani: ni abo nyi ku mogo,
ka mu koji kuta.
35 Kabo ba Juda ba di kawo
bakari kwawe, A naya ebi oyu

mutu aba hi na ku ne ku mu
mana? a naya kwa aba ba
palalegilego bakari kwa ma
Greki, a hebuje ma Greki
kani?
36 Ginani eli likana a li ganedego,
Mu na nyi bweta, ka mu
na nyi mana: na ba nyi ku
mogo, ka mu na koja kuta.

37 Olu Ki cigu nya ku hegise,
licigu likongolo nya festa, Jesu
a di ema a ku rana, kuye, Mutu
a kupwa lidora, a nate kwangu,
a sele.
38 Uyo a kolwago kwangu,
kanga kuganela kwa kuloba,
ku mu girumbuni kwaye ku
na paga jipiro nya mati nya
kubanye.
39 Aholu ogu a di ku ganela
ki Lipubo, ba na ku li hakago
awo ba kolwago kwaye: kolu
Lipubo a di ni li si ku *ninguwi;*
kolu Jesu a di na si ku rungujwi.
40 Kabo abo *bambe* ba nya
libandhla, ni ba mapwide aya
magana, ba di kawo, Oyu ku
mprofeti kilisine.
41 Bambe ba di kawo, Oyu
ku Kristu. Aholu bambe ba
di kawo, Ginani, Kristu u ngu
paga Galile kani?
42 Kuloba kandi kupwa Kristu
ku paga ki mbewuni kwa
Davida, ki Betlehema, ndanga
Davida a nga ra na ri bo kani?
43 Karalo kwadi wuga kuhambana
libandhlani ki kota
yaye.
44 Bambe bawe a na ni ba
mu jegile; aholu u mwalo
mutu a nga bekago manja
bacani kwaye.

45 Kabo abo xigela xa dita
kwa bapristi bakongolo ni ba
Farisi; ba di kawo kwawe,
Kiginani mu nga ne ku mu
resa?
46 Xigela xa di haka kawo,
Gima ku kwa ganela mutu
karati.
47 Kabo ba Farisi ba di ba
haka kawo, Enu nenu mu
ndeyisidwe kani?
48 Womo nya ji Pfumu a
kodwego kwaye, mwendo wa
ba Farisi kani?
49 Aholu eli libandhla li si
mu tigo nayo li rugidwe.
50 Nekodemusi a di kuye
kwawe (uye a nga tago kwaye
ki mbeli, na ri moyo wawe),
51 Nayo watu u ngu mu
tanda mutu, na sapwa kuye u
ngu jiti eji a jigirago kani?
52 Ba di haka ba ku kawo
kwaye, Uwe nuwe u wa Galile
kani? Bweta, u wone apwa
ki Galile ka ku pagi mprofeti.
53 [Ba di hongola bacabo
mutu nyumbani kwaye;

GIPIMO 8.

AHOLU Jesu a diya gigomoni
nya ma Olive.
2 Ni jimindu ji kongolo a dita
kambe tempelini, ni batu bacabo
ba dita kwaye; a di kala
babaci a ku ba hebuja.
3 Balobi ni ba Farisi ba di
resa nyamayi na jegidwe ku
rembani; ni ba mu bekile ku
bakari,

4 Ba di kawo kwaye, Muhe-
buji, oyu nyamayi u ng'odwe
ku rembani, u manidwe karalo.
5 Nayoni, Mosi a di hi laya
ku pfara ki xiwindi ba nya ku
rati: Kabo uwe u ngu kuwe
ginani kuye?
6 Ogu ba di ku ganela, ni ba
ku mu xenga, kakuba ba mane
gilo nya ku mu manise nandu
kigyo. Aholu Jesu a di noga
babaci, a ku loba babaci ki
nyala yaye.
7 Aholu ni ba ku engeja ku
mu wujisa, a di ji lulamisa, a
ku kuye kwawe, Uyo a ku
mwalo kuona bakari kwanu,
a na mu rinye ki giwindi ku-
hegula.
8 A di noga kambe, a ku loba
ki nyala yaye babaci.
9 Awo, ni ba ku pwide, ba di
paga ka moyo na moyo, ku ku
pela ku kongolo kala kwa nya
ku hegisa: Jesu a di cidwa
eka, ni nyamayi, aba a nga ra
na ri bo, bakari.
10 Jesu a di ji lulamisa, a ku
kuye kwaye, Nyamayi, beyo
ebi? u mwalo mutu a ku
jimejilego kani?
11 A di kuye, Mwalo mutu,
Pfumu. Jesu a di kuye, Neni
ka nyi ku jimeji: inda njila
yago; ku pela olu u nga oni
kambe.]

12 Kabo kambe Jesu a di ga-
nela kwawe, kuye, Nyi safa ya
litigo: uye a nyi landisago ka
na gimbila gidemani, aholu a
na mana safa nya kubanye.
13 Kabo abo ba Farisi ba di
kawo kwaye, U ngu ji girela
wukustumunyu uwe mune;
wukustumunyu wago kandi
lisine.
14 Jesu a di haka a ku kuye
kwawe, Ambari nyi ku ji gire-
la wukustumunyu eni mune;
wukustumunyu wangu ki li-
sine: kolu nyi ngu kuti omu
nyi judego kumo, ni omu nyi
yago; aholu ka mu kuti omu
nyi tago kumo, nomu nyi
yago.
15 Mu ngu lamula kanga nya-
ma; ka nyi lamuli mutu.
16 Ina nya ku lamula, kula-
mula kwangu ki lisine; kolu
ka nyi nyoka, aholu keni ni
Babe a nyi rumilego.
17 Ina ni nayoni kwanu ku
lobidwe, apwa wukustumunyu
wa batu babili ki lisine.
18 Keni uye a ji girelago wu-
kustumunyu, ni Babe a nyi
rumilego u ngu nyi girela
wukustumunyu.
19 Kabo ba di kawo kwaye,
Weyo ebi Babe wago? Jesu a
di haka, Ka mu nyiti eni ne ni
Babe: a di pwa mu nyi tide
eni, ni mu mu tide ni Babe
kambe.
20 Aya magana a di ma gane-
la nyumbani nya dinyero, na
ku hebuja tempelini: umwalo
mutu a nga mu jegago; kolu
tepo yaye a di ni yi si ku bohi.

21 Kabo kambe a di kuye
kwawe, Nyi ngu hongola, mu
na nyi bweta, mu nafa kuona-
ni kwanu: umo nyi yago, ka
mu koji kuta.

22 Kabo ba Juda ba di kawo,
A na ji songa kani, a ku kuye,
Omu nyi yago, ka mu koji
kuta?
23 A di kuye kwawe, Enu
mu jude ku babaci; eni nyi
jude ku bacani: enu mu ba eli
litigo; eni ka nyi wa eli litigo.
24 Kabo abo nyi de keni kwa-
nu, mu nafa kuonani kwanu:
kolu sine mwa ku kolwa apwa
keni *uye*, mu nafa kuonani
kwanu.
25 Kabo ba di kawo kwaye,
Kuwe mani? Jesu a di kuye
kwawe, Ugo nyi ku regeridego
kwanu ku kwa ku hegula-
tunu.
26 Nyi na ni xilo xingi ku xi
regera nu ku lamula kenu:
ambari olu uye a nyi rumilego
ki lisine; ni xilo nyi xi pwago
kwaye, exi nyi ngu xi ganela
tigoni.
27 Ba di ne ku pima apwa u
ganede kwawe ku Babe.
28 Kabo Jesu a di kuye, Ra
ni mu ku sejile Mwamana wa
mutu, kabo mu na ku jitigo
apwa keni *uye*, nu *kupwa* ka
nyi ji gireli gilo nyoka, aholu
kanga Babe a nga nyi hebuja-
go, nyi ngu ganela exi xilo.
29 Uye a nyi rumilego womo
neni; a si ku nyi ciyi nyoka;
kolu jitepo jacabo nyi ngu gira
xilo xi mu nengejisago.
30 Na ku ganela exi xilo, ba-
ngi ba di kolwa kuye.

31 Kabo Jesu a di kuye kwa
awo ba Juda ba nga kolwago
kwaye, Mwa ku kala kanani
kwangu, *kabo* mu ku kala ba-
pizana bangu nya lisine;
32 Mu na liti lisine, ni lisine
lina mu cula.
33 Ba di haka kwaye kawo,
Hi mbewu ya Abrahama, gima
ka hi si ku hungwi ku mutu:
karini u ku kuwe, Mu na
cudwa?
34 Jesu a di ba haka, kuye
Kilisine, kilisine, nyi ngu keni
kwanu, bacabo ba girago ku-
ona ba kade xitumi xa kuone.
35 Gitumi ka gi kali nyu-
mbani kala ku pinduka: mwa-
mana ku kala kala ku pinduka.
36 Kabo abo Mwamana a ku
mu cula, mu na cudwa ki-
lisine.
37 Nyi ngu jiti keni mu
mbewu ya Abrahama; aholu
mu ngu bweta ku nyi songa,
kolu likana langu ka li kali
kwadi ndani kwanu.
38 Nyi ngu regera xilo nyi xi
wonilego ni Babe *wangu:* nenu
kambe mu ngu gira xilo mu
nga xipwago ku kwa babe
wanu,
39 Ba di haka ba ku kawo
kwaye, Babe watu ku Abra-
hama. Jesu a di kuye kwawe,
a dipwa mu xanana xa Abra-
hama, a na ni mu ku gira
mitumo ya Abrahama.
40 Aholu olu mu ngu bweta
ku nyi songa, mutu a mu
ambelago lisine, nyi nga li-
pwago ki kwa Nungungulu:
ogu ka ku gira Abrahama.
41 Mu ngu gira mitumo ya
babe wanu. Ba di kawo kwa-
ye, Ka ha belegwa ku kure-

mba; hi na ni Babe moyo,
Nungungulu.
42 Jesu a di kuye kwawe, A
dipwa Nungungulu a di na ri
Babe wanu, a na ni mu ku nyi
halaja: kolu nyi jude nyi kuta
ki kwa Nungungulu; kolu ka
nya ji tela eni, aholu a di nyi
ruma.
43 Ka mu kuti kiginani ku-
ganela kwangu? kolu mu si
kojigo kupwa likana langu.
44 Mu ba babe wanu Satani,
nu ku halaja kwa babe wanu
ku ku kwanu ku ku gira. A
da ri musongi ku kwa ku
hegula-tunu, ka ema lisineni,
kolu li ku mwalo lisine kwaye,
na ku regera malipa ku regera
ki kwaye uye mune: kolu ku
mulipi ni babe wa *malipa*.
45 Aholu kolu nyi regerago
lisine, ka mu kolwi.
46 Ku webi kwanu a nyi ji-
mejago ku kuona? nya ku
regera lisine, ka mu nyi kolwi
ki ginani?
47 Uye a ku wa Nungungulu
u ngupwa magana a Nungu-
ngulu: ki kota ya egi ka mu
*ma*pwi, kolu ka mu ba Nu-
ngungulu.
48 Ba Juda ba di haka ba ku
kawo kwaye, Ka hi ngu re-
gera lisine kani ketu u mu
Samaria, u na ni lidemoni?
49 Jesu a di haka kuye, nyi
mwalo lidemoni; aholu nyi
ngu runguja Babe wangu mu
ngu nyi kanya.
50 Aholu ka nyi bweti wu-
fumu wangu eni mune: wabo
moyo a bwetago a lamulago.
51 Kilisine, kilisine, nyi ngu
keni kwanu, Mutu a ku parisa
magana angu, gima ka na ku
wona kufa.
52 Ba Juda ba di kawo kwaye,
Hi ngu jiti olu ketu u na ni
lidemoni. Abrahama u fude,
ni baprofeti; uwe u ngu kuwe,
mutu a ku parisa likana langu
gima ka na kupwa kufa.
53 Uwe u kongolo u ku binda
babe watu Abrahama, a fudego
kani? ni baprofeti bafude: u
ngu ji gira mani uwe?
54 Jesu a di haka kuye, nya
ku ji runguja eni mune, ru-
ngujo wangu kandi gilo: ku
Babe wangu a nyi rungujago;
mu ku kenu, ku Nungungulu
wanu;
55 Ka mu si ku muti: Aholu
eni nyi ngu muti; nya ku keni,
ka nyi muti, nyi na kala ka-
nga enu, mulipi: aholu nyi
ngu muti, nyi ngu parisa li-
kana laye.
56 Babe wanu Abrahama a
di nengela ku wona licigu
langu; a di li wona, a ku
nengela.
57 Kabo ba Juda ba di kawo
kwaye, U nga ri mwalo li-
bande makumi myaga, u mu
wone Abrahama kani?
58 Jesu a di kuye kwawe, Ki-
lisine, kilisine, nyi ngu keni
kwanu, Ki mbeli Abrahama
na nga ri mwalo, a di ni nyi
ri bo.
59 Kabo abo ba di rola xiwi-
ndi, ku mu rinya kixo: aholu
Jesu a di ji sihaja, a ku paga
tempelini.

GIPIMO 9.

NA ku binda, a di wona
mutu a nga ra na ri gi-
kumu ku ba ku belegwa-tunu
kwaye.
2 Bapizana baye ba di mu
wujisa, kawo, Rabi, kumani a
nga onago, oyu mutu, mwendo
babelegi baye, a belegwe na ri
gikumu?
3 Jesu a di haka, Ne ka kwa
ona oyu mutu, ne ni babelegi
baye: aholu kakuba mitumo
ya Nungungulu yi wonekiswe
kwaye.
4 Hi ngu fela ku tuma mitu-
mo yaye a nyi rumilego, nu ku
ri mihani: wucigu wu nguta,
aba a ku mwalo mutu a kojago
ku tuma.
5 Ni nyi ri tigoni, nyi safa
nya litigo.
6 Na ganede karati, a di ga-
mba mafuni, a ku gira maraga
ki jindura, a ku toja maho aye
ki maraga,
7 A ku kuye kwaye, Inda,
hamba cibani kwa Siloami
(nyopwa ku ku ambelejedwa,
Rumidwe). Kabo a di hongola,
a ku hamba, a kuta na ku wona.
8 Kabo ba akilego naye, ni
awo ba nga mu wona ku mbeli,
nyopwa a di na ri njale, ba di
kawo, Oyu kandi uye a nga
kalago a ku lomba kani?
9 Bambe ba di kawo, Kuye:
bambe kawo, Ihihi, aholu u
ngu gira kanga uye.
10 A di kuye, keni *uye.*
Kabo da di kawo kwaye, Maho
ago a di tudwa karini?
11 A di haka kuye, Mutu
nyopwa ku Jesu a di gira ma-
raga, a ku toja maho yangu, a
ku kuye kwangu, Inda Siloa-
mi, u hambe: karalo nya diya
nyi ku hamba, nya di haka
kuwona.
12 Ba di kawo kwaye, Weyo
ebi? a di kuye, Ka nyi jiti.

13 Ba di mu resa kwa ba
Farisi uye a nga ra na ri
gikumu.
14 Ulo a di nu ku ri sabata
licigu Jesu a nga girago maraga,
a ku tula maho yaye.
15 Kabo abo ba Farisi ba di
mu wujisa kambe ku ku haka
ku wona kwaye. A di kuye
kwawe. A di tela maraga ma-
honi kwangu, nyi ku hamba,
nyi ngu wona.
16 Kabo bambe ba ba Farisi
ba di kawo, Oyu mutu ka ti ki
kwa Nungungulu, kolu ka hi-
ngiheji sabata. Aholu bambe
ba di kawo, Mutu na ri muoni
a na gira karini jiwonekiso nya
ku rati? A di nu ku ri bo ku
hambana bakari kwawe.
17 Kabo ba di kawo kambe
kwa mutu nya gikumu, U ngu
kuwe ginani kuye, a tudego
maho yago? A di kuye, Ku
mprofeti.
18 Kabo ba Juda ka ba kolwa
kuye, nyopwa a di na ri giku-
mu, u hakile ku wona kwaye,
kala ba ku rana babelegi baye
a nga ra na hakile ku wona,
19 Ba ku ba wujisa, kawo,
Ku mwamana wanu oyu, mu
ku kenu a di belegwa na ri

gikumu kani? u ngu wona
karini olu?
20 Babelegi baye ba di ba ha-
ka kawo, Hi ngu jiti ketu oyu
ku mwamana watu, nu kupwa
a di belegwa na ri gikumu:
21 Aholu kani karini a wona-
go olu, ka hi jiti; kani ku
mani a tudego maho aye, ka hi
jiti: wujisani uye; u kongolo;
a na ji ganelela uye mune.
22 Exi xilo xa di ganedwa ku
babelegi baye, kolu ba di taba
ba Juda: kolu ba Juda a di ni
ba jumelane, kawo a ku regera
mutu kuye ku Kristu, a na
duswa sinagogani.
23 Kabo abo babelegi baye ba
di kawo, U dandile; wujisani
uye.
24 Kabo ba di mu rana kubili
mutu a nga ra na ri gikumu,
ba ku kawo kwaye, Runguja
Nungungulu: hi ngu jiti ketu
oyu mutu muoni.
25 Kabo abo uye a di haka
kuye, Mwendo muoni, ka nyi
jiti: gilo gi mwegyo nyi gi
tigo, nyopwa, nyi nga ra ni
nyi ri gikumu, olu nyi ngu
wona.
26 Kabo ba di kawo kwaye,
A di gira ginani kwago? a di
ma tula karini maho yago?
27 A di ba haka kuye, Nyi mu
ambede olu, ka mwapwa: mu
ngu halaja ku kupwa kigina-
ni kambe? enu nenu mu ngu
haja ku gira bapizana baye
kani?
28 Ba di mu ruga, kawo, U
pizana waye uwe; aholu etu
hi bapizana ba Mosi.
29 Hi ngu jiti ketu Nungu-
ngulu u regerile kwa Mosi:
aholu oyo mutu, ka hi muti
umo a tago kumo.
30 Mutu a di haka a ku kuye
kwawe, Kiginani, mu ngu li-
wuga kiginani kenu ka mu
muti umo atago kumo, *ambari
ulo* u tude maho angu.
31 Hi ngu jiti ketu Nungu-
ngulu kapwi baoni: aholu mu-
tu a ku mu runguja, a ku gira
kuhalaja kwaye, uye u ngu
mupwa.
32 Ku kwa kuhegula-tunu
nya litigo gima ka kwa pwidwa
apwa mutu u tude maho ya
mutu a nga belegwa na ri
gikumu.
33 A dipwa oyu mutu kata ki
kwa Nungungulu, na sa gira
gilo.
34 Ba di haka kawo kwaye,
Wa di belegedwa kuonani kili-
sine, u ngu hi hebuja kani?
Ba ku mu dusa.

35 Jesu a dipwa nyopwa ba
mu dusile; na ku mu mana, a
di kuye, U ngu kolwa kwa
Mwamana wa Nungungulu
kani?
36 A di haka a ku kuye,
Kuye mani, Pfumu, nyi fela
ku kolwa kwaye?
37 Jesu a di kuye kwaye, U
mu wonile, kuye u regerago
naye.
38 A di kuye, Pfumu, nyi ngu
kolwa. A ku mu kozela.
39 Jesu a di kuye, nyi tede
ku lamula eni tigoni, kakuba
awo ba si wonigo ba wone; nu

kupwa awo ba wonago ba kale xikumu.

40 *Bambe* ba nya bà Farisi ba nga ra ni ba ri naye ba di xipwa exi xilo, ba di kawo kwaye, Netu hi xikumu kani?

41 Jesu a di kuye kwawe, A dipwa mu xikumu, a na ni mu ri mwalo kuona: aholu olu mu ngu kenu, Hi ngu wona: kuona kwanu ku kade.

GIPIMO 10.

KILISINE, kilisine, nyi ngu keni kwanu, Uye a si beligo ki ba mwanya-tunu thlambini nya jimvute, aholu a ku lita ki yimbe njila, uye mbafa ni muwandi.

2 Aholu uye a belago ki ba mwanyani ku muhabisi nya jimvute.

3 Mukaleli u ngu mu tulela; ni jimvuta ji kupwa lito laye: a ji rane jimvuta jaye ki lina, a ku ji dindela babanje.

4 Na pagisile jaye jacabo, u ngu gimbila mbeli kwawe, ni jimvuta ji ku mu landisa: kolu ji ngu liti lito laye.

5 Pfumba ka ji na mu landisa, aholu ji na mu taba: kolu ka ji liti lito nya bapfumba.

6 Lininganiso eli Jesu a di li ganela kwawe: aholu ka ba nga pima nyopwa xilo muni a nga xi ganelago kwawe.

7 Kabo Jesu a di kuye kwawe kambe, Kilisine, kilisine, nyi ngu keni kwanu, Nyi lidimba nya jimvute.

8 Bacabo ba tago mbeli kwangu ki jimbafa ni bawandi: aholu jimvuta ka ja bapwa.

9 Nyi lidimba: mutu a ku bela keni, a na banyiswa, a na bela a page, a mane lipani.

10 Mbafa ka yi ti, aholu kakuba yi be, yi songe, yi pande: Nyi jude kakuba ji mane kubanya, ba kale nago kungi.

11 Nyi muhabisi nyo cambe: muhabisi nyo cambe u ngu ningela kubanya kwaye jimvuta.

12 Uyo a libwago, na si muhabisi, jimvuta ni ji si jaye, ku wona lidugu ni li kuta, ku ji ciya jimvuta, a tabe, lidugu li ji ng'ole, li *ji* palelegise:

13 *U ngu taba* kolu a ku wa kulibwa, a si teli kota ki jimvuta.

14 Nyi muhabisi nyo cambe; nyi ngu kuti kwangu eni mune, nugo kwangu ku ngu nyiti,

15 Kanga Babe a nyi tigo, neni nyi ngu muti Babe; nyi ngu bekela jimvuta ku banya kwangu.

16 Ni jimbe jimvuta nyi najo, ji si ja oyu thlambi: nijo kambe nyi ngu fela ku ji resa, ji na lipwa lito langu; ji na kala thlambi moyo, muhabisi moyo.

17 Kabo Babe u ngu nyi halaja, kolu nyi ngu beka kubanya kwangu, nyi fela ku ku jega kambe.

18 U mwalo a ku jegago kwangu, aholu nyi ngu ku beka eni mune. Nyi na ni ciba ku ku beka babaci, nyi na ni ciba ku jega kambe. Oyu nayo a

di mu haka ku kwa Babe
wangu.

19 Kwa di wuga ku hambana
kambe bakari kwa ba Juda ki
kota nya aya magana.
20 Bangi bawe ba di kawo,
Una ni lidemoni, u zangarile;
Kiginani mu mu pwago?
21 Bambe ba di kawo, Aya
kandi maganelelo nya mutu
nyo ra na ri ni lidemoni. Li-
demoni li ngu koja ku tula
maho nya gikumu kani?

22 A di nu ku ri festa nya ku
hegule Jerusalema: a di nu ku
ri makalagaya;
23 Jesu a di na ku gimbi-
la tempelini nyangwani kwa
Solomoni.
24 Kabo ba Juda ba dita ba
ku mu randela, ba ku kawo
kwaye, U na hi hungata kala
lini? Ra nu ri Kristu hi
embele kwadi.
25 Jesu a di ba haka, Nyi
mu embede, Ka mwa kolwa:
mitumo nyi yi girago linani
la Babe, eyi kiyo yi girago
wukustumunyu keni.
26 Aholu ka mu kolwi, kolu
ka mu jimvuta jangu.
27 Jimuvuta jangu ji ngu
lipwa lito langu, nyi ngu jiti,
ji ngu nyi landisa:
28 Nyi ngu ninga kwawe
kubanya nya ku pinduke;
gima ka ji nafa, u mwalo a
na ku ji wandago gyanjani
kwangu.
29 Babe wangu, a *ji* ninge-
dego kwangu, kongolo a ku
binda kwacabo; u mwalo a
kojago ku *ji* wanda gyanjani
kwa Babe:
30 Eni ni Babe hi moyo.
31 Ba Juda ba di jega xiwi-
ndi kambe ku mu pfara.
32 Jesu a di ba haka, Mingi
mitumo nyi mu wonisilego ku
kwa Baba; ki kota ya webi
mu nyi pfarago ki xiwindi?
33 Ba Juda ba di haka kawo,
Ka hi ku pfareli tumo nyo
cambe, aholu nya ku ruge;
kambe kolu uwe, nu ri mutu,
u ngu ji gira Nungungulu.
34 Jesu a di ba haka, kuye, Ka
kwa lowa nayoni kwanu apwa,
Nya, di keni, mu ba Nungu-
ngulu kani?
35 Ra ni mu ba ranile kenu
ba Nungungulu, likana la Nu-
ngungulu li nga tago kwawe
(ni kuloba ka ku na dicwa),
36 Mu ngu regerani kuye,
Babe a ngà mu agisago a ku
mu rumela tigoni kenu, Uwe u
ngu ruga; kolu nyi nga keni,
Nyi Mwamana wa Nungungulu
kani?
37 Ra ni nyi si giri mitumo
ya Babe, mu nga nyi kolwi.
38 Aholu ra ni nyi ku mi gira,
ambari ni mu si kolwi keni,
kolwani ki mitumo: kakuba
mu jiti mu pime apwa Babe
weyo bakari kwangu, neni
kwa Babe.
39 Ba di bweta kambe ku
mu ng'ola: a dipaga gyanjani
kwawe.

40 A diya kambe catugo kwa
Johani wulangani Johani a nga

ra na ku bapatiza abo ku hegu-
la; a ku kala abo.
41 Bangi ba dita kwaye; ba
ku kawo, Johani kilisine ka
gira giwonekiso; aholu xilo
xacabo a nga xi ganelago Jo-
hani koyu mutu a di lisine.
42 Bangi ba di kolwa kwaye
abo.

GIPIMO 11.

ULO mutu nyo kari a di na
ku dwala, Lazaro wa Be-
tane, wa ndangani kwa Maria
nindi yaye Marta.
2 A di nu ku ri uye Maria a
nga telago Jesu ki mafura, a
ku babula migondo yaye ki
nduju waye, ndi yaye Lazaro a
nga ra na ku dwala.
3 Kabo bandi yaye ba di ru-
mela kwaye, kawo, Pfumu,
keja, uyo u mu halajago u ngu
dwala.
4 Jesu na ku pwide, a di
kuye, Eyi ngumbe kandi ya
kufa, aholu ki nya wufumu wa
Nungungulu, kakuba Mwama-
na wa Nungungulu a rungu-
jwe.
5 Jesu a di mu halaja Marta,
nindi yaye, ni Lazaro.
6 Kabo abo na pwide apwa u
ngu dwala, a di kala kiyo tepo
macigu mabili wulangani a
nga ra na ri bo.
7 Kabo hwane kwa egi a di
kuye kwa ba pizana, Hi naye
Judia kambe.
8 Bapizana ba di kawo kwa-
ye, Rabi, ba Juda ba nga ri ku
bweta ku ku pfara ki xiwindi;
u nguya abo kambe kani?
9 Jesu a di haka. Ma mwalo
likumi na mabili maora liciguni
kani? Mutu a ku gimbila ki
licigu ka gumugi, kolu u ngu
wona safa nya eli litigo.
10 Aholu mutu a ku gimbila
nu wucigu, u ngu gumuga,
kolu safa yi mwalo bakari
kwaye.
11 Exi xilo a di xi ganela: ni
hwane kwa egi a di kuye kwa-
we, Nongo watu Lazaro u
lade; aholu nyi ngu hongola,
kakuba nyi mu wuse kulalani.
12 Kabo abo bapizana ba di
kawo kwaye, Pfumu, ra na
lade, a na hawuluga.
13 Jesu a di na ganede ku
kufa kwaye: aholu ba di hi-
ngiheja ku kuhefemula ku
kulala.
14 Kabo Jesu a di kuye kwa-
we kwadi, Lazaro u fude.
15 Nyi ngu nengela ki kota
yanu kolu a di ni nyi ri mwalo
iyo, mu fela ku kolwa; ambari
ulo hi na hongola kwaye.
16 Kabo abo Tomasi, nyo
ranwe apwa Didumusi, a di
kuye kwa bapizana ba kwawe,
Hi na hongola netu, hi fela
kufa naye.

17 Karalo Jesu na bohile, a di
mana apwa a di na ri towoni
macigu mana.
18 Ulo Betane a di ni li ri ba-
fubi ni Jerusalema, gipimo nya
likumi ni libande stadiu;
19 Bangi nya ba Juda a di ni
ba jude kwa Marta ni Maria,
ku ba haganisa kindi yawe.
20 Kabo, Marta na pwide

apwa Jesu a di na kuta, a diya
mu ginga: aholu Maria a di
kala nyumbani.
21 Kabo Marta a di kuye kwa
Jesu, Pfumu, a dipwa a di nu
ri aba ndi yangu a na na safa.
22 Ni olu nyi ngu jiti keni,
ugo u na ku kulombago kwa
Nungungulu, Nungungulu a
na ku ninga.
23 Jesu a di kuye kwaye, Ndi
yago a na wuga kambe.
24 Marta a di kuye nyi ngu
jiti keni a na wuga kambe ku-
wugani kwa ba nya kufa ki
licigu nya kuhegise.
25 Jesu a di kuye kwaye, Nyi
ku wuga kwa ba nya kufa, nu
womi: uye a kolwago keni,
ambari na kufa, a na banya:
26 Uyo a banyago a ku kolwa
keni gima ka nafa. U ngu
kolwa ki egi kani?
27 A di kuye kwaye, Ina,
Pfumu: nyi kodwe apwa ku-
we Kristu, Mwamana wa Nu-
ngungulu, uye a tago tigoni.
28 Na ganede egi, a di hongo-
la, a ku rana Maria ndi yaye
kusihalani, kuye, Muhebuji
wabo aba, u ngu ku rana.
29 Uye, na ku pwide, a di ku-
ga ku kubireja, a kuya kwaye.
30 (Ulo Jesu a di na si ku
bohi ndangani, aholu a di na
nga ri wulangani Marta a nga
mu gingago abo.)
31 Kabo ba Juda ba nga ra ni
ba ri naye nyumbani, ni ba ku
mu deguja, ni ba ku wona
Maria, apwa a di kuga ku ku-
bireja a ku paga, ba ku mu
landisa, ni ba ku hingiheja
kawo u nguya towoni ku lila
abo.
32 Kabo abo Maria, na bohile
aba Jesu a nga ra na ri bo, a
ku mu wona, a di tega babaci
ba migondo-tunu kwaye, na
ku kuye kwaye, Pfumu, a di-
pwa a di nu ri bo, ndi yangu a
na na safa.
33 Kabo Jesu na mu wone ku
lila, ni ba Juda *kambe* ba nga
tago naye ni ba ku lila, a di
dilela puboni, a ku caniswa,
34 A ku kuye, Mu mu bekile
ebi? Ba di kawo kwaye, Pfu-
mu, delu u wone.
35 Jesu a di lila.
36 Kabo ba Juda ba di kawo,
Kejani ku mu halaja kwaye!
37 Aholu bambe bawe ba di
kawo, Na sa koja oyu mutu, a
nga tulago maho aye a nga ra
na ri gikumu, ku mu hawulu-
gisa kambe a sifi?
38 Kabo Jesu a di dilela ka-
mbe ndani kwaye a ku boha
towoni. Ulo a di nu ku ri
lipala, giwindi gya di kala ba-
cani kwaye.
39 Jesu a di kuye, Kusani gi-
windi. Marta ndi yaye uye a
nga ra na fude, a di kuye kwa-
ye, Pfumu, u ngu nunga olu:
kolu u *fude* macigu mana.
40 Jesu a di kuye kwaye, Ka
nya nga keni kwago, wa ku
kolwa, a na nu ku wona wu-
fumu wa Nungungulu kani?
41 Kabo ba di kusa giwindi.
Jesu a di kuseja maho aye, a
ku kuye, Baba, nyi ngu ku ru-
nguja kolu u nyi pwide.
42 Nyi ngu jiti keni u ngu

nyipwa jitepo jacabo: aholu ki
kota nya libandhla li emilego
nya di ku ganela, kakuba ba
kolwe apwa a di nyi ruma.
43 Na regerile karalo, a di ra-
na ki lito li kongolo, Lazaro,
paga.
44 Uye a nga ra na fude a di
paga, na hungidwe manja ni
migondo ki myenda nya lito-
wo; ni kobe yaye a di ni yi
hungidwe ki lesu. Jesu a di
kuye kwawe, Mu culeni, mu
mu dice, a gimbile.

45 Kabo abo bangi nya ba
Juda, ba nga tago kwa Maria
ba ku wona ugo a nga ku gira-
go, ba di kolwa kwaye.
46 Aholu bambe bawe ba diya
kwa ba Farisi, ba ku ba ambe-
la xilo Jesu a nga ra na xi
girile.

47 Kabo bapristi bakongolo ni
ba Farisi ba di tombanisa
mwanda, ba ku kawo, Hi ngu
gira ginani? kolu uyo mutu u
ngu gira jiwonekiso jingi.
48 Ha ku mu dica karati enga,
batu bacabo ba na kolwa kuye:
ni ba Roma ba nata ba jege
wulanga watu ni gitukulwana
gyatu.
49 Aholu moyo wawe nyo
kari, Kaifasi, na ri mpristi ko-
ngolo uyo mwaga, a di kuye
kwawe, Ka mu jiti gilo,
50 Ne ka mu hingiheji nyo-
pwa ku mu cambede apwa
mutu moyo a fela batu, nu
kupwa lihunzu lacabo li ngafi.
51 Olu ogu ka nga ji ganelela
uye mune: aholu na ri mpristi
kongolo uyo mwaga, a di pro-
feta nyopwa Jesu a na fele
lihunzu.
52 Ne lihunzu loka, aholu
kakuba a fela ku wungejela
xanana xa Nungungulu xi
palelegilego, xi gire moyo.
53 Karalo kwa di kuga ki ilo
licigu ba di lemba nembo ka-
kuba ba mu songe.

54 Kabo Jesu ka nga gimbila
kambe balangani bakari kwa
ba Juda, aholu a di kuga kabo
a kuya tigoni bafubi ni giwula,
zantuni nyopwa Ifraime; abo
a di kala ni bapizana.
55 Pasika ya ba Juda a di ni
yi ri bafubi: bangi ba diya
Jerusalema ni ba ku paga ki
tigoni mbeli kwa pasika, ku ji
agisa.
56 Kabo ba di mu bweta
Jesu, ba ku regerisana, ni ba
emile tempelini, Mu ngu hingi-
heja ginani? Ka nata festani
kani?
57 Bapristi bakongolo ni ba
Farisi a di ni ba ningide nayo,
nyopwa, mutu a ku muti umo
a nga ra na ri bo, a na ku wo-
nekise, ba fela ku mu jega.

GIPIMO 12.

KABO Jesu a dita Betani
libande macigu na cigu
mwedo mbeli kwa pasika, aba
Lazaro a nga ra na ri bo, Jesu
a nga mu wusago kwa ba nya
kufa.
2 Karalo ba di mu girela ku-
hoja abo: Marta a di emelela;

aholu Lazaro a di na ri moyo wa aba ba nga kalago.

3 Kabo Maria a di jega gyombo nya mafura nya spikenarda, a ku ni tengo kongolo, a ku poroja migondo ya Jesu, a ku babula migondo yaye ki nduju waye: nyumba ya di tala ki mahema nya mafura.

4 Aholu Judasi Iskarioti, moyo wa bapizana baye, a nga mu ningelago, a di kuye,

5 Kiginani aya mafura ma nga ne ku rengisedwa mazana mararu nya jixapawu, ku ku ningwa ji kulungu?

6 Olu ogu ka ku ganela kolu a nga telago kota ki jikulungu; aholu kolu a nga ra na ri mbafa, na ri ni kwama a ku para ugo ku nga ra nu ku ri umo.

7 Kabo Jesu a di kuye, Mu jumeje ku kuhingiheja kala ku bohe licigu nya ku kembedwe kwangu.

8 Kolu jikulungu mu najo jitepo jacabo nenu; aholu mu mwalo eni nenu jitepo jacabo.

9 Kabo batu ba ba Juda ba di jiti apwa a di na ri bo: Ba dita, ba si teli kuta wona Jesu eka, aholu kakuba ba wone Lazaro kambe, a nga ra na mu wusile ku kwa ba nya kufa.

10 Aholu bapristi bakongolo ba di lemba nembo nyopwa ba na songe ni Lazaro kambe;

11 Kolu ki kota yaye bangi nya ba Juda a di ni ba hongode, ba kuya kolwa kwa Jesu.

12 Ni jimindu libandhla likongolo li nga ra ni li jude festani, ni ba pwide apwa Jesu a di na kuta Jerusalema,

13 Ba di jega matamu nya migindu, ba ku paga ku ya mu ginga, ba ku rana, kawo, Hozana: U katekisidwe *uye* a tago ki lina la Pfumu, Pfumu ya ba Israeli.

14 Jesu, na mane buru yi dukwanana, a di kilela bacani kwaye; kanga ku lobidwego apwa,

15 U nga tabi, gyakajana gya Zioni: keja, Pfumu yago yi nguta, ni yi kilede bacani kwa lirolyana nya buru.

16 Exi xilo bapizana baye ka ba nga xi pima ku hegula: aholu Jesu na ku rungujwa, kabo ba di hingiheja nyopwa exi xilo xi lobidwe kuye, nu kupwa a di ni ba girile exi xilo kwaye.

17 Kabo libandhla li nga ra ni li ri naye na ku rana Lazaro towoni, a ku mu wusa kwa ba nya kufa, ba di gira wukustumunyu.

18 Ki kota nya egi kambe libandhla la di paga kuya mu ginga, kolu ba di ni ba pwide apwa u girile egi giwonekiso.

19 Kabo ba Farisi ba di kawo ndani kwawe, Kejani ka mu pasi gilo: kejani, litigo lacabo li mu landisile.

20 A di na ri bo ma Greki

nyo kari bakari kwa awo ba
nga gwelago kuya kozela fe-
stani:
21 Kabo abo aba ba dita kwa
Filipi, a nga ra na ri wa Be-
tsaida ya Galile, ba ku mu
wujisa, kawo, Koma, hi na
mu wone Jesu.
22 Filipi a dita a ku ambela
Andru: Andru a dita, ni Fi-
lipi, ba ku ambela Jesu.
23 Jesu a di ba haka, kuye,
Ora yi bohile, kakuba Mwa-
mana wa mutu a rungujwe.
24 Kilisine, kilisine, nyi ngu
keni kwanu, sine limala li
kufa mafuni, li ngu kala loka;
aholu la kufa, li ngu belega
jimbewu jingi.
25 Uye a halajago kubanya
kwaye a na ku jimeja; nuye
a bengago kubanya kwaye
kwa eli litigo a na ku hingi-
heja kala ku banyani nya
kupinduke.
26 Mutu a ku nyi kozela, a
na nyi landise; umo nyi ku
abo, a na kala abo ni gitumi
gyangu: mutu a ku nyi ko-
zela, uye a na rungujwa ku
Babe.
27 Olu hwefemulo wangu u
ngu caniseka: nyi na keni gi-
nani? Baba, nyi banyise kwa
eyi ora. Aholu ki kota nya
egi nya dita kwa eyi ora.
28 Baba, runguja lina lago.
Kabo abo kwa kita likana ki
njajini, *kilo*, Nyi li rungujile,
nyi na li runguja kambe.
29 Kabo libandhla, li nga
emago, li ku kupwa, ba di
kawo kwa di zinza: bambe ba
di kawo, Ngelosi yi regerile
kwaye.
30 Jesu a di haka kuye, Eli
likana ki lata ki kota yangu,
aholu ki kota yanu.
31 Olu ki kulamula kwa eli
litigo: olu pfumwana ya eli
litigo yi na jujugwa.
32 Eni, nya ku kusejwa ba-
cani ku mafuni, nyi na ndi-
ndela kwangu batu bacabo.
33 Aholu ogu a di ku ganela,
a ku wonekisa kufa a na ku
fago kugo.
34 Kabo libandhla la di kilo
kwaye, Hi pwide nayoni apwa
Kristu a na kala kala ku pi-
nduka: u ngu ganela karini
kuwe, Mwamana wa mutu u
ngu fela ku kusejwa? ku mani
oyu Mwamana wa mutu?
35 Kabo Jesu a di kuye
kwawe, Ku nga ri tepwana
safa ni yi nga ri bakari
kwanu. Gimbilani ni mu nga
ri ni safa, kakuba gidema gi
nga mu mani: uye a gimbi-
lago gidemani ka jiti umo a
yago.
36 Ni mu nga ri ni safa, ko-
lwani ki safa, kakuba mu fela
ku kala bamana ba safa.

Exi xilo a di xi ganela Jesu,
a ku kuga a ku ji siha kwawe.

37 Aholu ambari a nga ra na
girile jiwonekiso jingi mbeli
kwawe, ka ba kolwa kwaye;
38 Kakuba likana la Isaya
mprofeti li tajiseke, a nga li
ganelago,
Pfumu, ku mani a kodwego
ku kuganela kwatu? Li wo-

nekisidwe kwa mani libogo la Pfumu?
39 Ki kota nya egi a di ni ba si na ku kolwa, kolu kambe Isaya a di kuye,
40 U fenengejile maho yawe, a ku sindisa monyo wawe; ba nga wona ki maho yawe, ba pime ki monyo wawe, ba bindugeje, nyi ba hawulugise.
41 Exi xilo a di xi ganela Isaya, kolu a di wona wufumu waye; a ku ganela kuye.
42 Ambari bangi nya jipfumu ba di kolwa kwaye; aholu ki kota ya ba Farisi ka ba nga *ku* jumela, ba nga duswa sinagogani.
43 Kolu ba di halaja ku rungujwa kwa batu ku na nu ku runguja kwa Nungungulu.

44 Jesu a di rana kuye, Uye a kolwago kwangu, ka ngu kolwa kwangu, aholu ku kolwa kwa uye a nyi rumilego.
45 Nuyo a nyi wonago ku wona uye a nyi rumilego.
46 Nyi jude nyi safa nya litigo, kakuba uyo a kolwago keni a nga kali gidemani.
47 Mutu a kupwa kuganela kwangu, a si ku hingiheji, ka nyi mu lamuli: kolu ka nya tela ku lamula litigo, aholu ku banyisa litigo.
48 Uye a nyi bombago, a si haki maganelelo yangu, u na ni moyo a mu lamulago: likana nyi nga li ganelago, ilo li na mu lamula liciguni nya ku hegise.
49 Kolu ka nya ji regerela eni mune; aholu Babe a nyi rumilego, u nyi ningile nayo, ogu nyi na ku kuganelago, nogu nyi na ku kuregerago.
50 Nyi ngu jiti keni nayo waye ku kubanya nya ku pinduke: kabo abo xilo nyi xi ganelago, kanga Babe a ganedego kwangu, karalo nyi ngu regera.

GIPIMO 13.

OLU mbeli kwa festa nya pasika, Jesu na ku jiti kuye ora yaye a di ni yi bohile apwa a na kuga kwa eli litigo aye kwa Babe, na ba halajile baye ba nga ra ni ba ri tigoni, a di ba halaja kala mahegiso.
2 Ba kuhoja-tunu nya xilambo, Satani na bekile monyoni kwa Judasi Iskarioti, *mwamana* wa Simoni, ku mu ningela,
3 *Jesu*, na ku jiti kuye Babe u ningede xilo xacabo manjani kwaye, nu kupwa a dita ku kwa Nungungulu, u nguya kwa Nungungulu,
4 A di kuga ba kuhoja-tunu, a ku beka pubo myenda yaye; a ku jega myenda, a ku ji hunga.
5 Kabo a di tela mati gyomboni, a ku pela ku hanja migondo ya bapizana, nu ku yi babula ki mwenda a nga ra na hungidwe kuyo.
6 Karalo a di boha kwa Simoni Petro. A di kuye kwaye, Pfumu, u ngu hanja migondo yangu kani?
7 Jesu a di haka a ku kuye kwaye, Ogu nyi ku girago ku

kuti olu; aholu u na pima ki
hwane kwa egi.
8 Petro a di kuye kwaye, Gi-
ma ku na hanja migondo ya-
ngu. Jesu a di mu haka kuye,
Ra ni nyi si ku hanji, u mwalo
ku hengela neni.
9 Simoni Petro a di kuye
kwaye, Pfumu, ku nga giri
migondo yangu yoka, aholu ni
manja yangu ni hungo wangu
kambe.
10 Jesu a di kuye kwaye, Uye
a hanjidwego ka bweti ku
hanjwa sine ku hamba migo-
ndo yaye, aholu u hanjekile
kwa cabo: enu mu hanjekile,
aholu kandi enu mwacabo.
11 Kolu a di muti uye a na ku
mu ningelago; kabo abo a di
kuye, Ka mwa hanjeka mwa-
cabo.

12 Karalo na hanjile migondo
yawe, na jegile myenda yaye,
a ku kala babaci kambe, a di
kuye kwawe, Mu ngu kuti ogu
nyi ku girilego kwanu kani?
13 Mu ngu nyi rana kenu,
Muhebuji, kambe, Pfumu: mu
ngu ganela kwadi; kolu keni
uye.
14 Kabo eni, Pfumu ni Muhe-
buji, ra ni nyi hanjile migondo
yanu, nenu kambe mu ngu
fela ku hanjana migondo yanu.
15 Kolu nyi mu ningile giwo-
nekiso, kakuba nenu kambe
mu gire kanga nyi girilego
kwanu.
16 Kilisine, kilisine, nyi ngu
keni kwanu, Gitumi ka ndi gi
kongolo gi ku binda pfumu
yaye; nuye a rumidwego ka
bindi uye a mu rumilego.
17 Ra ni mu ku xiti exi xilo,
mu katekisidwe ra ni mu ku
xi gira.
18 Ka nyi ganeli kenu mwa-
cabo: nyi ngu muti uye nyi
mu hatilego: aholu kakuba ku
tajiseke kulowa, Uye a hojago
nkati neni kuye a nyi kuseje-
dego gicinando gyaye.
19 Ku kuga olu nyi ngu mu
ambela nu ku si ku gireki, ka-
kuba, ra nu ku girekile, mu
fela ku kolwa apwa keni *uye.*
20 Kilisine, kilisine, nyi ngu
keni kwanu, uye a hakago uyo
nyi mu rumago ku haka eni;
nuye a hakago eni ku haka
uye a nyi rumilego.

21 Jesu na regerile karati, a
di caniseka lipuboni, a ku da-
ndisa, a ku kuye, Kilisine, kili-
sine, nyi ngu keni kwanu,
apwa moyo wanu a na nyi
ningela.
22 Bapizana ba di kejana, ni
ba ku fujejela oyu a nga gane-
lago kuye.
23 A di na ri bo ba meza-tunu
moyo wa bapizana Jesu a nga
mu golago, na kihimede gifu-
bani kwa Jesu.
24 Kabo Simoni Petro a di mu
rana, a ku kuye kwaye, *Hi*
ambele oyu a ganelago kuye.
25 Uye, na ku kihimela gifu-
bani kwa Jesu kanga ulo a nga
ra na ri bo, a di kuye kwaye,
Pfumu, ku mani?
26 Kabo Jesu u ngu haka,
Uyo kuye, uyo nyi na ku mu

negelago gipande, nyi ku mu
ninga. Karalo na negile gipa-
nde, u ngu gi jega a ku gi ni-
nga kwa Judasi, *mwamana wa*
Simoni Iskarioti.
27 Kihwane kwa gipande, ka-
bo Satani a di bela ndani kwa-
ye. Kabo Jesu u ngu kuye
kwaye, Ugo u ku girago, bire-
ja ku ku gira.
28 Olu a di na ri mwalo mutu
bameza-tunu a nga jitigo kuye
a di ganelela ginani oyu kwaye.
29 Kolu bambe ba di hingi-
heja, kolu Judasi a nga ra na ri
ni ngaxa, Jesu a di kuye kwa-
ye, Renga xilo hi xi bwetago
ba festa-tunu, mwendo, kaku-
ba a ningele gilo kwa jikulu-
ngu.
30 Kabo uye na hakile gipa-
nde a di paga kunokuno: a di
nu ku ri wucigu.

31 Kabo abo na pagile, Jesu u
ngu kuye, Olu Mwamana wa
mutu u ngu rungujwa, ni Nu-
ngungulu u ngu rungujwa
kwaye: ni Nungungulu a na
mu runguja uye mune, a na
mu runguja kunokuno.
33 Xanana xi dugwana, ku
nga ri tepwana yi dukwanana
ni nyi ri nenu. Mu na nyi bwe-
ta: kanga nyi nga ganelago
kwa ba Juda, keni Umo nyi
yago, ka mu koji kuta; karalo
nyi ngu ganela kwanu olu.
34 Nayo mupya nyi ngu mu
ninga kwanu, kakuba mu ha-
lajane; kanga eni nyi mu
halajilego, enu nenu kambe mu
halajane.
35 Ki egi batu bacabo ba na
jiti apwa mu bapizana bangu,
ra ni mu ri nu ku halajana.

36 Simoni Petro ku kuye
kwaye, Pfumu, u nguya ebi?
Jesu a di haka kuye, Umo nyi
yago, ku koji ku nyi landisa
olu; aholu u na landisa ki
hwane.
37 Petro ku kuye kwaye,
Pfumu, ambari olu ka nyi
koji kiginani ku ku landisa?
nyi na ningela uwe kubanya
kwangu.
38 Jesu u ngu haka, U na
ningela eni kubanya kwago
kani? Kilisine, kilisine, nyi
ngu keni kwago, Konge ka na
emba, kala u ku nyi danga
kuraru.

GIPIMO 14.

MONYO wanu a nga cani-
seki: mu ngu kolwa kwa
Nungungulu, kolwani kambe
kwangu.
2 Nyumbani kwa Babe jomo
jinyumba jingi; a dipwa ka
ku ralo, a na ni nyi mu ambe-
de; kolu nyi ngu hongola
kuya mu dongisela wulanga.
3 Nya ku hongola kuya mu
dongisela wulanga, nyi nguta
kambe, nyi na mu haka kwa-
ngu eni mune; kakuba aba
nyi ku abo, mu gire ni mu ri
bo nenu.
4 Ni aba nyi yago, mu ngu
yiti njila.
5 Tomasi u ngu kuye kwaye,
Pfumu, ka hi kuti umo u
yago; hi ngu yiti karini njila.

6 Jesu ku kuye kwaye, nyi
njila, ni lisine, nu kubanya: u
mwalo a tago kwa Babe, aholu
kuta keni.
7 A dipwa mu nyi tide, a na
ni mu mu tide ni Babe: ku
kuga olu mu ngu muti, mu mu
wonile.
8 Filipi ku kuye kwaye, Pfu-
mu, hi wonise Babe, ku hi
enela.
9 Jesu u ngu kuye kwaye,
Nyi kade tepo yingi karati
nenu, ku nyiti kani, Filipi?
uye a wonilego eni u wonile
Babe; u ngu ganela karini
kuwe, Hi wonise Babe?
10 Ku kolwi apwa nyi womo
kwa Babe, ni Babe womo
kwangu kani? magana nyi
ma ganelago kwanu ka nyi ma
ganeli eni mune: aholu Babe a
kadego bakari kwangu u ngu
gira mitumo yaye.
11 Kolwani keni apwa nyi
womo ndani kwa Babe, ni Babe
ndani kwangu: mwendo ko-
lwani keni ki kota ya mitumo.
12 Kilisine, kilisine, nyi ngu
keni kwanu, Uye a kolwago
kwangu, mitumo nyi yi girago
a na yi gira kambe, ni *mitumo*
nyo binde eyi a na yi gira;
kolu nyi ngu ya kwa Babe.
13 Nugo mu na ku ku lomba-
go ki lina langu, ugo nyi na ku
gira, kakuba Babe u ngu ru-
ngujwa ki Mwamana.
14 Mwa ku nyi lomba gilo ki
lina langu, igyo nyi na gi gira.
15 Ra ni mu ku nyi halaja,
mu na parisa milayo yangu.
16 Nyi na lomba Babe, a na
mu ninga mumbe Munenge-
jisi, kakuba a kale nenu kala
ku pinduka,
17 Lipubo nya lisine: li si na
ku mu haka litigo; kolu ka li
mu woni, ne ka li muti: mu
ngu muti; kolu u ngu kala
nenu, a di kala bakari kwanu.
18 Ka nyi na mu ciya ni
mu ri jikulungu: nyi nguta
kwanu.
19 Ku nga ri tepwana yi
dukwanana litigo li nga nyi
woni kambe, aholu mu ngu
nyi wona: kolu nyi ngu ba-
nya, mu na banya nenu.
20 Kilo licigu mu na jiti kenu
nyi womo ndani kwa Babe,
nenu ndani kwangu, neni nda-
ni kwanu.
21 Uye a ku ni milayo yangu,
a ku yi parisa, uye kuye a nyi
halajago: nuye a nyi halajago
a na halajwa ku Babe, nyi na
mu halaja, nyi na ji wonekisa
kwaye.
22 Judasi (na si Iskarioti) u
ngu kuye kwaye, Pfumu, gi-
nani gi girekilego u na ku ji
wonekisago kwatu, ne litigoni?
23 Jesu a di haka a ku kuye
kwaye, mutu ra na ku nyi
halaja, a na parise likana la-
ngu: Babe a na mu halaja, hi
nata kwaye, hi kale naye.
24 Uye a si nyi halajigo ka
parisi magana yangu: ni li-
kana mu li pwago kandi langu,
aholu ki la Babe a nyi rumi-
dego.

25 Exi xilo nyi xi ganede
kwanu, ni nyi *nga* ri nenu.

26 Aholu Munengejisi, Lipubo
nya ku Age, Babe a na ku mu
rumelago kwanu ki lina langu,
a na mu hebuja xilo xacabo, a
mu ndindukise kwacabo nyi
ku ganedego kwanu.
27 Kudegula nyi ngu ku ciya
nenu, kudegula kwangu nyi
ngu ku ninga kwanu: ka nyi
ngu ninga kwanu kanga litigo.
Monyo wanu a nga caniseki,
ne a nga tabi.
28 Mwa dipwa nyi nga keni
kwanu, Nyi ngu hongola, nyi
nguta, kwanu. A dipwa mu
nyi halajile, a na ni mu ne-
ngede, kolu nyi nguya kwa
Babe: kolu Babe kongolo a ku
binda eni.
29 Olu nyi mu ambede nu ku
si ku gireki, kakuba, ra nu ku
girekile, mu fela ku kolwa.
30 Ka nyi na regera kambe
nguju nenu, kolu pfumwana
ya litigo yi nguta: uye u
mwalo gilo neni;
31 Aholu kakuba litigo li jiti
apwa nyi ngu mu halaja Babe,
kanga Babe a nga nyi ningago
nayo, nyi ngu gira karalo.
Kugani, hi na hongola aba.

GIPIMO 15.

NYI licina nya lisine, Baba
ki mulimi.
2 Matamu yacabo kwangu ma
si teligo mihando, u ngu li kusa:
ni *litamu* libelegago mihando,
u ngu li hanjisa matamu li fela
ku belega mihando mingi.
3 Enu mu hanjekile ki kota
ya likana nyi nga li ganelago
kwanu.
4 Kalani ndani kwangu, neni
ndani kwanu. Kanga litamu
ka li koji ku belega mihando
la bune, sine la ku kala lici-
nani; karalo ka mu koji nenu,
sine mwa ku kala kwangu.
5 Nyi licina, enu mu ma-
tamu: Uye a kalago kwangu,
neni kwaye, uyo u ngu belega
mihando mingi: kolu ni mu
hambane neni ka mu koji ku
gira gilo.
6 Mutu ra na si kali kwangu,
u ngu jujugwa kanga litamu,
li ku wuna; ba ku ma wunge-
jela, ba ku ma rinya niloni,
ma ku biswa.
7 Ra ni mu ku kala ndani
kwangu, ni magana yangu
ma ku kala ndani kwanu, lo-
mbani ugo mu ku halajago,
ku na girwa kwanu.
8 Ki egi Babe u ngu rungu-
jwa, kakuba mu belege miha-
ndo mingi; *karalo* mu na kala
bapizana bangu.
9 Kanga Babe a nyi halaji-
lego, eni kambe nyi mu hala-
jile: kalani kuhalajani kwangu.
10 Ra ni mu kuhingiheja
milayo yangu, mu na kala ku-
halajani kwangu; kanga eni
nyi hin gihejilego milayo ya
Babe, nyi ngu kala kuhalajani
kwaye.
11 Exi xilo nyi xi ganede
kwanu, kakuba kunengela
kwangu ku kale ndani kwa-
nu, nu kunengela kwanu ku
tajiseke.
12 Oyu ku nayo wangu, ka-
kuba mu halajane, kanga eni
nyi mu halajilego.

13 U mwalo mutu a ku nu
kuhalaja ku kongolo nyo binde
ogu, kakuba mutu a ningelele
balongo baye kubanya kwaye.
14 Mu balongo bangu, ra ni
mu ku gira xilo nyi mu layi-
lego kixo.
15 Ka nyi mu rani kambe
keni xitumi; kolu gitumi ka
gi jiti eji ji girwago ki pfumu
yaye: aholu nyi mu ranile
keni balongo; kolu xilo xa-
cabo nyi nga xi pwago ku kwa
Babe nyi xi tisekisile kwanu.
16 Ka mwa nyi hata, aholu nya
di mu hata nyi ku mu emisa,
kakuba mu hongole mu belege
mihando, ni mihando yanu yi
fela ku kala: kakuba ugo mu
na ku mu lombago Babe ki
lina langu, a ku ninge kwanu.
17 Exi xilo nyi ngu mu laya,
kakuba mu jihalajane.
18 Litigo la ku mu lenya, mu
ngu jiti kenu li nyi lenyile ni
li si ku mu *lenyi* enu.
19 A dipwa a di ni mu ri ba
litigo, litigo a na ni li ku hala-
ja baye: aholu kolu mu si ku
ba litigo, aholu nyi mu hatile
litigoni, kabo abo litigo li ngu
mu lenya.
20 Hingihejani likana nyi
nga li ganelago kwanu, Gitumi
ka gi bindi pfumu yaye. Ra
ni ba canisile eni, ba na mu
canisa nenu kambe; ra ni ba
hingihejile likana langu, ba na
hingiheja lanu kambe.
21 Aholu exi xilo xacabo ba
na xi gira kwanu ki kota nya
lina langu, kolu ka ba muti
uye a nyi rumilego.
22 A dipwa a di ni nya sata
nyi ku ganela kwawe, ni ba sa
ona: aholu olu ba mwalo ku
cula ku kuona kwawe.
23 Uye a nyi lenyago u ngu
lenya ni Babe kambe.
24 A dipwa a di ni nya sa
gira bakari kwawe mitumo
nyo ra ni ya sa girwa ku
mumbe, a na ni mwa sa ona:
aholu olu ba wonile ba lenyile
eni ni Babe.
25 Aholu *ogu ku ngu gireka*,
kakuba li tajiseke likana li
lobidwego nayoni, Ba di nyi
lenya ne nandu.
26 Aholu ra na bohile Mune-
ngejisi, nyi na ku mu rumela-
go kwanu ku kwa Babe, Lipu-
bo nya lisine, li pagago ku
kwa Babe, a na kustumunya
keni:
27 Nenu kambe mu ngu gira
wukustumunyu, kolu a di ni
mu ri neni ku kwa kuhegula-
tunu.

GIPIMO 16.

EXI xilo nyi xi ganede kwa-
nu, kakuba mu nga gu-
mujiswi.
2 Ba na mu pasa masinago-
gani: ina, ora yi nguta abo
uyo a mu songago a na ku
hingihejago kuye u ngu ninga
ku kozela kwa Nungungulu.
3 Exi xilo ba na xi gira, kolu
ba sa mutigo Babe, neni.
4 Aholu exi xilo nyi xi ga-
nede kwanu, kakuba ra ni yi
bohile ora yawe, mu yi hingi-
heje, apwa nya di mu ambela.
Nexi xilo ka nya xi ganela

kwanu ku kwa ku hegula-
tunu, kolu a di ni nyi ri uenu.
5 Aholu olu nyi nguya kwaye
a nyi rumilego; u mwalo kwa-
nu a nyi wujisago, U nguya
ebi?
6 Aholu kolu nyi ganedego
exi xilo kwanu, madidikana
ma tajisile myonyo yanu.
7 Ambari olu nyi ngu mu
ambela lisine; Ku mu cambede
enu kakuba nyi hongole: kolu
nyamba hongola, Munengejisi
ka nata kwanu; aholu nya ku
hongola, nyi na mu rumela
kwanu.
8 Uye, na bohile, a na pimisa
litigo ku kuona, ni nduda, nu
ku lamula:
9 Ku kuona, kolu ka ba ko-
lwi keni:
10 Ki nduda, kolu nyi ngu
hongola kwa Babe; ka mu na
nyi wona kambe;
11 Ku kulamula, kolu pfu-
mwana ya eli litigo yi lamu-
dwe.
12 Nyi nga ri ni xilo xingi ku
xi regera kwanu, aholu ka mu
koji ku xi pima olu.
13 Simakana ilo, Lipubo nya
lisine, ra na bohile, a na mu
ndindela lisineni lacabo: kolu
ka na ji ganelela uye mune;
aholu ixo xilo a na ku xi
pwago, *exi* a na xi ganela: a
na dandisa kwanu xilo xi na
ku tago.
14 A na nyi runguja: kolu a
na jega ugo ku ku kwangu, a
ku tisekise kwanu.
15 Xilo xacabo a ku naxo
Babe ki xangu: kabo abo nyi
de keni, u ngu jega ugo ku ku
kwangu, a na *ku* tisekisa
kwanu.
16 Tepwana yi dukwanana
mu si nyi woni kambe; tepwa-
na yi dukwana kambe, mu na
nyi wona.
17 Kabo abo *bambe* nya bapi-
zana baye ba di kawo mumbe
ni mumbe, Ginani egi a rege-
rago kwatu, Tepwana yi du-
kwana, mu si nyi woni; ni
tepwana yidukwana kambe,
mu na nyi wona: kambe,
Kolu nyi ngu hongola kwa
Babe?
18 Kabo abo ba di kawo,
Ginani egi a regerago, Tepwa-
na? Ka hi kuti ugo a ku
regerago.
19 Jesu a dipwa apwa ba di
halaja ku mu wujisa, a di kuye
kwawe, Mu ngu wujisana ki
egi kani, nyi ku regerilego,
Tepwana yi dukwana, mu si
nyi woni, tepwana kambe, mu
na nyi wona?
20 Kilisine, kilisine, nyi ngu
keni kwanu, mu na lila mu ku
ewuja, aholu litigo li na nenge-
la: mu na gira madidikana,
aholu madidikana yanu ma na
bindugejwa ma ku gira ku
nengela.
21 Nyamayi ra na ku belega
u ngu gira madidikana, kolu
yi bohile ora yaye: aholu ra ni
gi belegidwe gyanana, ka ku
hingiheji kambe ku bisa, ku
kunengela kakuba mutu u be-
legidwe tigoni.
22 Kabo abo enu mu na ni
madidikana olu: aholu nyi na

mu wona kambe, ni monyo
wanu a na nengela, nu kune-
ngela kwanu u mwalo a na ku
ku jegago kwanu.
23 Kilo licigu ka mu na nyi
wujisa gilo. Kilisine, kilisine,
nyi ngu keni kwanu, mwa ku
lombani gilo kwa Babe, a na gi
ninga kwanu ki lina langu.
24 Kala olu ka mu si ku lo-
mbi gilo ki lina langu lombani,
mu na haka, kakuba ku ne-
ngela kwanu ku tajiseke.

25 Exi xilo nyi xi ganede
kwanu ki maninganiso: ora yi
nguta, umo nyi na ku ne ku
ganela kambe kwanu ki ma-
ninganiso, aholu nyi na mu
ambela kwadi ki Babe;
26 Kilo licigu mu na lomba ki
lina langu: ka nyi ngu keni
kwanu, nyi na mu lombela
kwa Babe;
27 Kolu Babe uye mune u ngu
mu halaja, kolu mu nyi halaji-
le, mu kodwe nyopwa nya dita
ku kwa Babe.
28 Nya dita ku kwa Babe, nyi
jude tigoni: kambe, nyi ngu
ciya litigo, nyi kuya kwa
Babe.
29 Bapizana baye ba ngu ka-
wo, Keja, olu u ngu ganela
kwadi, ku regera maninga-
niso.
30 Olu hi ngu jiti ketu u ngu
xiti xilo xacabo, ku bweti mu-
tu ku mu wujisa: ki egi hi
ngu kolwa apwa wa dita ku
kwa Nungungulu.
31 Jesu a di ba haka, Mu ngu
kolwa olu kani?
32 Kejani, ora yi nguta, ina,
yi bohile, mu na ku palelegago,
kada mutu gaya kwaye, mu
na nyi ciya nyoka; *ambari* olu
ka nyi nyoka, kolu Babe u na
neni.
33 Exi xilo nyi xi ganede
kwanu, kakuba kwangu mu
mane kudegula. Litigoni mu
na nu ku caniseka: aholu tiya-
ni; nyi li pade litigo.

GIPIMO 17.

EXI xilo Jesu a di xi ganela;
na ku kuseja maho yaye
njajini, a di kuye, Baba, ora
yi bohile; runguja Mwamana
wago, kakuba Mwamana a ku
runguje:
2 Kanga u mu ningilego ciba
bacani kwa nyama yacabo, ka-
kuba ugo u mu ningilego, a
ningele kwawe kubanya nya
ku pinduke.
3 Ogu ku kubanya nya ku
pinduke kakuba ba kuti uwe
Nungungulu nya lisine, nuye
u nga mu rumago, Jesu Kristu.
4 Nya di ku runguja mafuni,
ni nyi bejile tumo u nyi ningi-
lego ku wu gira.
5 Olu, Baba, nyi runguje uwe
mune ku kurunguja nyi nga
ra ni nyi ri nago nago litigo ni
li nga ri mwalo.
6 Nyi wonekisile lina lago
kwa batu u nga nyi ningago
tigoni: a di ni ba ri bago, u ku
ba ninga kwangu; ba li hingi-
hejile likana lago.
7 Olu ba ngu jiti apwa xilo
xacabo u nyi ningilego xi ngu-
ta ki iyo kwago:

8 Kolu magana u nga nyi ningago nyi ma ningile kwawe; ba di *ma* haka, ba ku jiti kilisine apwa nya dita ki iyo kwago, ba ngu kolwa apwa wa di nyi ruma.
9 Nyi ngu ba lombela; ka nyi ngu lombela litigo, aholu awo u nyi ningilego; kolu ba ku bago:
10 Ni xilo xacabo xi ku xangu ki xago, ni xago ki xangu: nyi ngu rungujwa kixo.
11 Nyi mwalo tigoni kambe, aba bomo tigoni, nyi nguta kwago. Baba nya ku Age, ba hingiheje ki lina lago u nyi ningilego kakuba ba kale moyo, kanga etu hi ku moyo.
12 Ni nyi nga ri nawo, nya di ba hingiheja linani lago u nyi ningilego: nya di ba kalela, u mwalo moyo wawe a fudego, aholu mwamana nya ku sogwe; kakuba ku tajiseke kuloba.
13 Aholu olu nyi nguta kwago; ni exi xilo nyi ngu xi ganela tigoni, kakuba kunengela kwangu ku tajiseke kwawe.
14 Nyi ba ningile likana lago; litigo la di ba lenya, kolu kandi ba litigo, kanga eni nyi si ku wa litigo.
15 Ka nyi ngu lomba kakuba u ba jege tigoni, aholu kakuba u ba hingiheja kwa uye nya ku bibe.
16 Kandi ba litigo, kanga eni nysi si ku wa litigo.
17 Ba agise lisineni: likana lago ki lisine.
18 Kanga u nga nyi rumago litigoni, karalo nyi ngu ba ruma tigoni.
19 Ki kota yawe nyi ngu ji agisa, kakuba awo bane ba agiseke kambe lisineni.
20 Ne ka nyi lombeli aba boka, aholu awo ba kolwe kwangu ki kota nya likana lawe;
21 Bacabo ba fela ku kala moyo; kanga uwe, Baba, u ku ndani kwangu, neni ndani kwago, kakuba awo nawo ba kale ndani kwatu: litigo li fela ku kolwa apwa wa di nyi ruma.
22 Nu wufumu u nga nyi ningago nyi wu ningile kwawe; ba fela ku kala moyo, kanga etu hi ku *moyo;*
23 Eni ndani kwawe, nuwe ndani kwangu, kakuba ba girwe ba kale moyo; litigo li fela ku jiti apwa wa di nyi ruma, wa di ba halaja, kanga u nga nyi halajago.
24 Baba, ogu u nyi ningilego, nyi ngu halaja apwa, aba nyi ku abo, nawo kambe ba kale neni; kakuba ba wone wufumu wangu, u nyi ningilego: kolu wa di nyi halaja mbeli kwa giyo nya litigo.
25 O Baba nya nduda, ka la nga kuti litigo, aholu nya di kuti: naba ba di jiti apwa wa di nyi ruma;
26 Nya di tisegisa lina lago kwawe, nyi na li tisegisa; kakuba kuhalaja u nga nyi halaja kugo ku kale ndani kwawe, neni ndani kwawe.

GIPIMO 18.

JESU na ganede aya magana, a di gimbila ni bapizana baye catugo kwa liciba la Kidroni, aba ku nga ra nu ku ri bo litembwe, a nga bela umo, uye mune ni bapizana baye.

2 Ulo Judasi kambe, a nga mu ningelago, a di wuti wulanga: kolu Jesu a di olobela ku ya abo ni bapizana baye.

3 Kabo Judasi, na hakile mwanda *nya bakasadoro*, ni xigela ku kwa bapristi bakongolo ni ba Farisi, ba kuta abo ni jikandiya ni myenge ni jisupada.

4 Kabo abo Jesu, na ku xiti xilo xacabo xi na ku tago bacani kwaye, a di paga, a ku kuye kwawe, Mu ngu bweta mani?

5 Ba di mu haka, Jesu wa Nazareta. Jesu u ngu kuye kwawe, keni *uye.* Ni Judasi kambe, a nga mu ningelago, a di na emile nawo.

6 Kabo abo a di kuye kwawe, keni *uye*, ba di hijimela hwane, ba ku tega babaci.

7 Kabo abo a di ba wujisa kambe, Mu ngu bweta mani? Ba di kawo, Jesu wa Nazareta.

8 Jesu a di haka, Nyi mu ambede apwa keni *uye:* kabo abo ra ni mu ku bweta eni, ba diceni aba ba hongole njila yawe:

9 Kakuba ku tajiseke likana a nga li ganelago, Awo u nyi ningilego ka nya jimeja ne moyo.

10 Kabo abo Simoni Petro na ri ni supada a diya ndinda, a ku beta kacambo wa mpristi kongolo, a ku pila njebe yaye ya nyamugywe. Ulo lina la kacambo a di Malkusi.

11 Kabo abo Jesu a di kuye kwa Petro, Beka supada kwamani: kopo Babe a nyi ningilego, nyi nga yi seli kani?

12 Karalo mwanda ni kapitawu kongolo, ni xigela xa ba Juda, ba di mu ng'ola Jesu ba ku mu hunga,

13 Ba ku mu ndindela kwa Anasi ku hegula; kolu a di na ri xade wa Kaifasi, a nga ra na ri mpristi kongolo uyo mwaga.

14 Ulo Kaifasi a di na ri uye a nga ningago kwa ba Juda nembo, nyopwa ku ngu bweteka apwa mutu moyo a fela batu.

15 Simoni Petro a di landisa Jesu, a di gira *karalo* ni mumbe pizana. Ulo uyo pizana a di tibeka kwa mpristi kongolo, a ku bela ni Jesu patani kwa mpristi kongolo;

16 Aholu Petro a di na emile ba mwanya-tunu babanje. Karalo mumbe pizana, a nga ra na ku tidwa ku mpristi kongolo, a di paga a ku regera naye a nga ra na ku emelela lidimba, a ku bejisa Petro.

17 Kabo abo gyakajana gi nga hingihejago lidimba gi ngu kuye kwa Petro, Uwe nuwe u *moyo* wa bapizana ba oyu mutu kani? U ngu kuye, Ka nyi uye.

18 Ulo xitumi ni xigela xa di
ni xi emile *abo*, ni ba girile nilo
nya magale; kolu a di ni gi ri
bo girame; a di ni ba ku ora: ni
Petro kambe a di na ri nawo
na emile na ku ora.
19 Kabo abo mpristi kongolo
a di mu wujisa Jesu ki bapizana baye, nu kuhebuja
kwaye.
20 Jesu a di mu haka kuye,
Nyi ganede balangani tigoni;
nya di hebuja masinagogani,
ni tempelini, aba ba tombanago ba Juda bacabo; ka nya
ganela gilo ku sihalani.
21 Kiginani u wujisago eni?
wujisa awo ba *nyi* pwidego, nyi
nga ku ganelago kwawe: keja,
aba ba ngu xiti xilo nyi nga xi
ganelago.
22 Na regerile ogu, moyo wa
xigela gi nga ra ni gi emile
abo gya di mu beta Jesu ki
gyanja gyaye, kuye, ku mu
haka karalo mpristi kongolo
uwe kani?
23 Jesu a di mu haka, Ra ni
nyi ganede ku biba, gira kustumunyu wa ku biba: aholu
ra nu ku ri kwadi, kiginani u
nyi betago?
24 Kabo abo Anasi a di mu
rumela na hungidwe kwa Kaifasi mpristi kongolo.

25 Ulo Simoni Petro a di na
emile na ku ora. Kabo abo ba
di kawo kwaye, Uwe nuwe u
mumbe wa bapizana baye kani?
A di danga, a di kuye, ka nyi
uye.
26 Mumbe wa xitumi xa
mpristi kongolo, na ri nongo
wa uyo Petro a nga pilago
njebe yaye, kuye, Ka nya nga
ku wona naye tembweni kani?
27 Kabo abo Petro a di danga
kambe: kunokuno konge a di
emba.

28 Kabo abo ba di mu ndinda
Jesu ki kwa Kaifasi ba kuya
ngomeni: a di nu ku ri jimindu
jikongolo; awo bane ka ba nga
bela ngomeni, kakuba ba nga
kunejiswi, aholu ba fela ku
hoja pasika.
29 Pilati a di pagela kwawe,
a ku kuye, Ki nandu muni
mu mu resago ki oyu mutu?
30 Ba di haka kawo kwaye,
A dipwa oyu mutu kandi mugiri wa ku biba, a na ni hasa
mu ningela kwago.
31 Kabo Pilati a di kuye
kwawe, Mu jegeni enu bane,
mu mu tande kanga nayo
wanu. Ba Juda ba di kawo
kwaye, Ka ku hi yeli etu ku
songa mutu:
32 Kakuba likana la Jesu li
tajiseke, a nga li ganelago, na
ku wonekisa kufa a na ku fago
kugo.

33 Kabo abo Pilati a di bela
kambe ngomeni, a ku rana
Jesu, a ku kuye kwaye, Kuwe
Pfumu ya ba Juda kani?
34 Jesu a di haka, U ngu
ku ganela ogu uwe mune,
mwendo u ku ambedwe ki
bambe?
35 Pilati a di haka, Nyi mu
Juda eni kani? Lihunzu lago

ni bapristi bakongolo ba ku
ningele kwangu: ginani u gi
girilego?
36 Jesu a di haka, mbuzo
wangu kandi wa eli litigo: a
dipwa mbuzo wangu a di na ri
wa eli litigo, xitumi xangu ni
xi ku dwana, kakuba nyi nga
ningedwi kwa ba Juda: aholu
olu mbuzo wangu ka kugi
kaba.
37 Kabo abo Pilati a di kuye
kwaye, Kuwe Pfumu kani?
Jesu a di haka, U ngu kuwe
nyi uye pfumu. Nya di bele-
gedwa ogu kuhegisa, nyi tede
ogu kuhegisa tigoni, kakuba
nyi gire kustumunyu nya li-
sine. Bacabo ba ku ba lisine
ba ngu lipwa lito langu.
38 Pilati a di kuye kwaye,
Ginani lisine?

Na ganede egi a di paga
kambe a kuya kwa ba Juda, a
ku kuye kwawe, Ka nyi mani
kuona kwaye.
39 Aholu mu na ni njimo,
nyopwa nyi na mu culela moyo
ki pasika: kabo abo mu ngu
jina apwa nyi culele kwanu
Pfumu ya ba Juda kani?
40 Kabo abo ba di rana ka-
mbe, ba ku kawo, Ihihi oyu
mutu, aholu Barabasi. Ulo
Barabasi a di na ri muwandi.

GIPIMO 19.

KABO Pilati a di mu jega
Jesu, a ku mu beta.
2 Bakasadoro ba di gira gi-
hugu nya miba, ba ku gi beka
hungoni kwaye ba ku mu
ambagisa ki mwenda nya ku
fubile, ba kuta kwaye,
3 Ba ku kawo, Xewe, Pfumu
ya ba Juda! ba ku mu beta ki
manja yawe.
4 Pilati a di paga kambe, a
ku kuye kwawe, Kejani, nyi
ngu mu pasela kwanu, kakuba
mu jiti apwa ka nyi mani ku
biba kwaye.
5 Kabo abo Jesu a di paga,
na ambade gihugu nya miba
ni mwenda nya ku fubile.
Pilati a di kuye kwawe, Ke-
jani, mutu!
6 Kabo abo bapristi bako-
ngolo ni xigela ni ba mu wone,
ba di rana, kawo, *mu* kokotele,
mu kokotele. Pilati u ngu
kuye kwawe, Mu jegeni enu
bane, mu mu kokotele: kolu
ka nyi mani nandu kwaye.
7 Ba Juda ba di mu haka, Hi
na ni nayo, ki kota ya uyo
nayo u ngu fela kufa, kolu a
di ji gira Mwamana wa Nungu-
ngulu.
8 Kabo abo Pilati na pwide
ogu ku ganela, a di taba
nguju;
9 A di bela ngomeni kambe, a
ku kuye kwa Jesu, U nguta
kebi? Aholu Jesu ka nga mu
haka.
10 Kabo abo Pilati u ngu
kuye kwaye, Ku ganeli kwa-
ngu kani? ku jiti apwa nyi
na ni ciba ku ku cula, nyi
na ni ciba ku ku kokotela
kani?
11 Jesu a di mu haka, U
mwalo ciba bacani kwangu,
sine a dipwa a di ku ningedwe

kwago ki bacani: kabo abo
uye a nyi ningedego kwago u
na nu kuona ku kongolo.
12 Ki egi Pilati a di bweta ku
mu cula: aholu ba Juda ba di
rana, kawo, Wa ku cula oyu
mutu, ku nongo wa Kesari:
uyo a ji girago pfumu u ngu
ganeja Kesari.
13 Kabo Pilati na pwide aya
magana, a di pasa Jesu baba-
nje, a ku kala ba gikaloni nya
ku tande wulangani nyopwa
Ku Lobidwe, aholu ki gi He-
beru, Gabata.
14 Ulo a di nu ku ri ku Do-
ngisela nya pasika: di nu ku
ri ora nya libande namweyo.
Ungu kuye kwa ba Juda,
Kejani, Pfumu yanu!
15 Kabo awo ba di rana, Mu
kuse, mu kuse, *mu* kokotele.
Pilati u ngu kuye kwawe, Nyi
kokotele Pfumu yanu kani?
Ba pristi bakongolo ba di haka,
Hi mwalo pfumu ku Kesari
basi.
16 Kabo abo a di mu ningela
kwawe ku kokotedwa.

17 Kabo abo ba di mu jega
Jesu: a ku paga, na ji rwalede
gipambano uye mune, wula-
ngani nyo ranwe apwa Wula-
nga nya hungo, nyopwa ki gi
Heberu Golgota:
18 Umo ba nga mu kokote-
lago, ba ku kokotela naye
bambe babili, moyo mapubo ya
mabili, Jesu ku bakari.
19 Pilati a di loba gihungo
kambe a ku gi beka ba gipa-
mbano-ntunu. A di nu ku
lobidwe, JESU WA NAZARETA,
PFUMU YA BA JUDA.
20 Kabo abo egi gihungo gya
di hebudwa ki ba Juda bangi:
kolu wulanga aba Jesu a nga
kokotedwago a di bafubi ni
zantu: a di nu ku lobidwe ki
gi Heberu, ni Latini, ni Greki.
21 Kabo abo bapristi bako-
ngolo ba ba Juda ba di kawo
kwa Pilati, Unga lobi kuwe,
Pfumu ya ba Juda; aholu
kuwe, a di kuye Nyi pfumu
ya ba Juda.
22 Pilati a di haka, Ugo nyi
ku lobilego nyi ku lobile.

23 Kabo abo makasadoro, ni
ba mu kokotede Jesu, ba di
jega myenda yaye, ba ku gira
xipande xina, kada kasadoro
gipande; ni kazaku kambe:
Ulo kazaku a di ni yi ri mwalo
ku sonwa, ni yi lugidwe ku
ku kuga ki bacani kala yi ku
hegisa.
24 Kabo abo ba di kawo, Hi
nga yi pferuli, aholu hi na gire
ntumbiso, hi wone yi na gira
ya mani: kakuba kutajiseke
kuloba, nyopwa, Ba di kabani-
selana myenda yangu ki kaza-
ku yangu ba di gira ntumbiso.
Kabo abo exi xilo makasadoro
a di xi gira.
25 Aholu a di na emile bafubi
ni gipambano mayi waye, ni
nduye wa mayi waye, Maria
mwangaji wa Klopasi, ni Maria
Magadalene.
26 Kabo abo Jesu na wone
mayi waye, ni pizana a nga
mu halajago, na emile, u ngu

kuye kwa mayi waye, Nya-
mayi, keja, mwamana wago!
27 Kabo a ku kuye kwa piza-
na, Keja, mayi wago! kwa di
kuga kiyo ora pizana a di mu
yisa gaya kwaye.

28 Hwane kwa egi Jesu, na
ku jiti apwa xilo xacabo xi
bede, kakuba ku tajiseke ku-
loba, a ku kuye, nyi na ni
lidora.
29 A di nu ku bekidwe abo
gyombo ni gi tade ki vinyu nyo
dunge: karalo ba di beka giha-
bacanga ni gi tade ki vinyu
nyo dunge bacani kwa hisopi,
ba ku gi resa kanani kwaye.
30 Kabo abo Jesu na hakile
vinyu nyo dunge, a di kuye,
Ku bede: a ku nogisa hungo
waye, a ku ningela lipubo
laye.

31 Kabo abo ba Juda, kolu a
di nu ku ri ku Dongisela, ka-
kuba xirumbi xi nga kali gipa-
mbanoni ki sabata (kolu licigu
la sabata a di ni li ri licigu
li kongolo), ba di wuja Pilati
kakuba mawundu yawe ma
fanywe, nu kupwa ba kuswe.
32 Kabo abo makasadoro ma
dita, ma ku fanya mawundu
ya oyu nya kuhegule, ni
mumbe a nga kokotedwago
naye.
33 Aholu ni ba bohile kwa
Jesu, ba di wona apwa a di na
fude, ka ba fanya mawundu
yaye:
34 Ambari ulo moyo nya ma-
kasadoro a di mu paya jicanga-
ranoni ki licari; kunokuno kwa
di paga noba ni mati.
35 Uye a wonilego u girile
kustumunyu, nu wukustumu-
nyu waye ki lisine, u ngu jiti
kuye u ngu regera lisine, ka-
kuba enu kambe mu kolwe.
36 Kolu exi xilo xa di gireka,
kakuba ku tajiseke kuloba,
Girambo gyaye ka gi na fa-
nwa.
37 Kambe kumbe kuloba
apwa, Ba na mu keja uye ba
nga mu payago.

38 Hwane kwa exi xilo Josefa
wa Arimatia na ri pizana wa
Jesu, aholu ku sihalani ku ku-
taba ba Juda, a diya lomba
Pilati kakuba a jege girumbi
gya Jesu: Pilati a di mu jume-
ja. Kabo abo uye a dita, a
dita a ku kusa girumbi gyaye.
39 Kwa dita kambe Nikode-
musi, uye a nga tago kwaye
kuhegulani nu wucigu, na
ku resa mure ni alosi nu ku
patedwe, *gipimo* nya libande
makumi xipimo.
40 Karalo ba di jega girumbi
gya Jesu, ba ku gi fumbela
mwendani nya muri ni jicera,
kanga ku ku makalelo ya ba
Juda ba ku kembela.
41 Ulo wulangani a nga ke-
mbedwago a di ni li ri bo lite-
mbwe; ni litembweni ni li ri
bo litowo lipya umo nyo gima
nu kwa sa bekwa mutu.
42 Ki kota nya ku Dongisele
kwa ba Juda (kolu litowo a di
ni li ri bafubi) ba di mu beka
Jesu abo.

GIPIMO 20.

OLU ki *licigu* nya ku hegu-
le nya dimingu a dita
Maria Magadalene ni jimindu
jikongolo, nu ku nga ri gide-
ma, towoni, a ku wona giwindi
ni gi kusidwe towoni.
2 Kabo abo u ngu tutuma, a
ku boha kwa Simoni Petro, ni
kwa mumbe pizana, Jesu a
nga ra na ku mu halaja, a ku
kuye kwawe, Ba yi kusile
Pfumu towoni, ka hi jiti umo
ba yi bekilego.
3 Kabo abo Petro a di gimbila,
ni mumbe pizana, ba diya ba-
fubi ni litowo.
4 Ba di tutuma ba babili:
mumbe pizana a di mu binda
Petro, a ku boha ku hegula
towoni;
5 Na ku noga a ku keja ndani,
a di wona myenda nya muri
ni yi kade; aholu ka nga bela
bakari.
6 Kabo abo Simoni Petro ka-
mbe a kuta na ku mu landisa,
a ku bela towoni; a ku wona
myenda nya muri ni yi kade,
7 Ni lesu yi nga ra ni yi ri hu-
ngoni kwaye, ni ya sa kala ni
myenda nya muri, aholu ni yi
fumbidwe yi ku bekwa wula-
nga waye.
8 Kabo a di bela ni mumbe
pizana kambe, a nga tago ku-
hegula towoni, a di wona, a ku
kolwa.
9 Kolu a di ni ba si ku muti
nayo, nyopwa u ngu fela ku
wuga kambe ku kwa ba nya
kufa.
10 Karalo bapizana ba di ho-
ngola kambe gaya kwawe.
11 Aholu Maria a di na emile
babanje nya litowo na ku lila:
karalo, na ku lila, a di noga a
ku keja bakari nya litowo;
12 U ngu wona mangelosi
mabili ni ma kade ni ma amba-
de nya ku age, moyo ba hu-
ngo-tunu, ni moyo ba migo-
ndo-tunu, umo gibili gya Jesu
gi nga bekwago.
13 Ba ngu kawo kwaye, Nya-
mayi, kiginani u lilago? U
ngu kuye kwaye, Kolu ba ku-
sile Pfumu yangu, ka nyi kuti
uma ba yi bekilego.
14 Na regerile karalo, a di ji
tendegejela hwane, a ku wona
Jesu na emile, ka nga jiti apwa
ku Jesu.
15 Jesu ku kuye kwaye, Nya-
mayi, kiginani u lilago? ku-
mani u mu bwetago? Uye, na
ku hingiheja kuye ku mulimi,
ku kuye kwaye, Koma, ra nu
mu kusile aba, nyi ambele umo
u mu bekilego, nyi na mu
kusa.
16 Jesu ku kuye kwaye,
Maria. A di tendegeja, a ku
kuye kwaye ki gi Heberu,
Raboni; nyopwa Muhebuji.
17 Jesu ku kuye kwaye, U
nga nyi pari; kolu ka nyi si
ku gweli kuya kwa Babe: aho-
lu inda kwa bandi yangu, uya
kuwe kwawe, Nyi ngu gwelela
kwa Babe wangu ni Babe wa-
nu, ni Nungungulu wangu ni
Nungungulu wanu.
18 Maria Magadalene u nguta

a ku ambela bapizana, Nyi
wonile Pfumu; *nu ku* mu
ambela kwaye exi xilo.

19 Kabo abo nu ku ri xila-
mbo, kilo licigu, licigu nya
kuhegule nya dimingu, mali-
mba ni ma segidwe umo bapi-
zana ba nga ra ni ba ri bo, ku
kutaba ba Juda, Jesu a dita a
ku ema ku bakari, a ku kuye
kwawe, Kudegula ku na *kale*
kwanu.
20 Na regerile ogu a di wonisa
kwawe manja yaye ni jica-
ngarano jaye. Kabo abo piza-
na ba di nengela, ni ba ku
wona Pfumu.
21 Kabo Jesu u ngu kuye
kwawe kambe, Kudegula ku
na *kale* kwanu: kanga Babe a
nyi rumilego, karalo neni nyi
ngu mu ruma.
22 Na regerile egi, a di ba
furura, a ku kuye kwawe,
Hakani Lipubo nya ku Age:
23 Kuona kwa uyo mu mu
dicejago, ku dicejidwe kwawe;
uyo mu si mu dicejigo kuona
kwaye, ka ku na dicejwa.

24 Aholu Tomasi, nyopwa
Didimusi, moyo wa ba likumi
ni babili, a di na si nawo ku
tani kwa Jesu.
25 Kabo abo bambe bapizana
ba di kawo kwaye, Hi yi wo-
nile Pfumu. Aholu uye a di
kuye kwawe, Sine nya ku
wona manjani kwaye mihogo
nya jikogo, nyi ku tela nyala
yangu mihogoni nya jikogo,
nyi tele gyanja gyangu jica-
ngaranoni kwaye, ka nyi na
kolwa.

26 Kambe hwane kwa libande
macigu na mararu bapizana
baye a di ni ba ri bakari,
Tomasi na ri nawo. Jesu u
nguta, malimba ni ma segidwe,
a ku ema ku bakari, a ku kuye,
Kudegula ku na *kale* kwanu.
27 Kabo a ku kuye kwa To-
masi, bohisa aba nyala yago, u
wone manja yangu; u bohise
aba gyanja gyago, u gi tele
jicangaranoni kwangu: u nga
giri nya mba kolwa, aholu nu
ku kolwa.
28 Tomasi a di haka a ku
kuye kwaye, Pfumu yangu ni
Nungungulu wangu.
29 Jesu ku kuye kwaye, U
kolwe kolu u nyi wonilego:
ba katekisidwe awo ba kolwago
ni ba sa nyi wona.

30 Jiwonekiso jimbe jingi
Jesu a nga ji girago mbeli kwa
bapizana baye, ja sa lowago
kwa eli lidangalila:
31 Aholu eji ji lobidwe kaku-
ba mu kolwe apwa Jesu ku
Kristu, Mwamana wa Nungu-
ngulu; nu kupwa ku ku kolwa
mu mane ku banya linani
kwaye.

GIPIMO 21.

HWANE kwa exi xilo Jesu
a di ji wonekisa kwa ba-
pizana baye bimbini kwa Tibe-
riasi; a di *ji* wonekisa karati.
2 A di na ri danga mwedo
Simoni Petro, ni Tomasi nyo-

pwa Didimusi, ni Nataneli wa
Kana wa Galile, ni bamana ba
Zebedi, ni bambe babili ba ba-
pizana baye.
3 Simoni Petro u ngu kuye
kwawe, Nyi ngu ya loba. Ba
ku kawo kwaye, Netu kambe
hi nata nago. Ba di hongola,
baku bela ngalabani; uwo
wucigu ka ba jega gilo.
4 Aholu nu ku kugya, Jesu
a di ema nyabambe: ambari
olu bapizana ka ba nga jiti
apwa ku Jesu.
5 Kabo abo Jesu u ngu kuye
kwawe, Xanana, mu na ni gilo
ku hoja kani? Ba di mu haka
kawo, Ne.
6 A di kuye kwawe, Rinyani
likoga ku nyamugywe nya
ngalaba, mu na mana. Kabo
ba di rinya, a di ni ba si koji
ku li ndinda ki kota nya liba-
ndhla nya jinjanji.
7 Kabo abo uyo pizana Jesu a
da ku mu halajago a di kuye
kwa Petro, Ki Pfumu. Karalo
Simoni Petro na pwide apwa
ki Pfumu, a di ji jongelejela ki
kazaku yaye (kolu a di na ri
wumbwiri), a ku ji rinya libi-
mbini.
8 Aholu bambe bapizana ba
dita ki ngalaba yi dukwana
(kolu a di ni ba si hwinjo ni
mafu, aholu gipimo nya maku-
mi mabili mazana mawogo),
ni ba ku ndinda likoga li *tadego*
ki jinjanji.
9 Karalo ni ba pagile mafuni,
ba ngu wona nilo nya magale
abo, ni njanji ni yi bekidwe
bacani kwaye, ni nkati.
10 Jesu ku kuye kwawe, Re-
sani jinjanji mu ji ng'odego
olu.
11 Simoni Petro a diya, a ku
ndindela likoga mafuni, ni li
tade ki jinjanji jikongolo, liza-
na ni libande makumi na jitaru:
ji nga ra ni jingi ka rati, likoga
a di ni la sa pferuga.
12 Jesu ku kuye kwawe, De-
luni muta hegisa kuhala kwa-
nu. U mwalo pizana a ku
koja ku mu wujisa kuye,
Kuwe mani? ni ba ku jiti
apwa ki Pfumu.
13 Jesu kuta, a ku jega nkati,
a ku ba ninga, ni njani karalo.
14 Olu ki tepo taru Jesu na
ku wonekiswa kwa bapizana
baye, hwane kwa kuwuga
kwa ba nya kufe.

15 Karalo ni ba hegisile ku-
hala kwawe, Jesu ku kuye
kwa Simoni Petro, Simoni,
mwamana wa Johani, u ngu
nyi halaja nyi ku binda aba
kani? A ku kuye kwaye,
Ina, Pfumu; u ngu jiti apwa
nyi ngu ku halaja. A ku
kuye kwaye, Hojisa jimvu-
tana jangu.
16 U ngu kuye kwaye kambe
kubili, Simoni, *mwamana* wa
Johani, u ngu nyi halaja kani?
U ngu kuye kwaye, Ina, Pfu-
mu; u ngu jiti kuwe nyi ngu
ku halaja. U ngu kuwe kwa-
ye, Kejisa jimvuta jangu.
17 U ngu kuye kwaye ku-
raru, Simoni *mwamana* wa
Johani, u ngu nyi halaja kani?
Petro a di gira madidikana

kolu a di regera kwaye kuraru
kuye, U ngu nyi halaja kani?
A di kuye kwaye, Pfumu, u
ngu xiti xilo xacabo; u ngu
jiti kuwe nyi ngu ku halaja.
Jesu ku kuye kwaye, Hojisa
jimvuta jangu.
18 Kilisine, kilisine, nyi ngu
keni kwanu, Nu nga ri mupya,
a di ji hunga uwe mune, u
kuya umo u nga ku nago:
aholu aba u na ku gumbago,
u na tawuluja manja yago,
mumbe a na ku hunga, a ku
yise umo u si jinigo.
19 Olu ogu a di ku ganela,
na ku wonekisa kufa a na ku
rungujago kugo Nungungulu.
Na regerile egi, u ngu kuye
kwaye, Nyi landise.
20 Petro, na ku tendegeja,
ku wona pizana Jesu a nga
mu halajago na ku landisa;
uyo a nga kihimelago gifubani
kwaye bakuhoja-tunu, a ku
kuye, Pfumu, ku mani a ku
ningilego?
21 Kabo abo Petro na ku mu
wona ku kuye kwa Jesu,
Pfumu, uyo mwama a na gira
ginani?
22 Jesu u ngu kuye kwaye,
Nya ku jina a kale kala nyi
kuta, ginani igyo kwago? nyi
landise uwe.
23 Ogu kuganela kwa di
gimbila bakari kwa bapizana,
apwa uyo pizana ka nafa: aho-
lu Jesu ka regera kwaye kuye,
ka nafa; aholu, Nya ku jina a
kale kala nyi kuta, kurini?

24 Oyu ku pizana a girago
wukustumunyu wa exi xilo,
a ku loba exi xilo: hi ngu jiti
apwa wukustumunyu waye ki
lisine.
25 Xomo kambe xilo xingi a
nga xi girago Jesu, a dipwa a
di ni xi lobidwe xacabo, nyi
ngu hingeheja keni ambari
litigo ilo mune ni la sa ma
koja madangalila nyo ra ni ma
lobidwe.

MITUMO YA BAPOSTOLI.

GIPIMO 1.

TEOFILU, lidangalila nya
kuhegule nyi nga li lo-
bago, ki ugo kwacabo Jesu a
nga ku girago a ku ku hebuja,
2 Kala ku ku boha licigu a
nga hakwago kilo bacani,
hwane kwa abo a di na ni-
ngile nayo ki Lipubo nya ku
Age: kwa bapostoli a nga ra
na ba hatile:
3 A nga ji wonekisago kwa-
we uye kambe na kubanya
hwane nya ku caniswe kwaye
ki jiwonekiso jingi nya lisine,
na ku woneka kwawe ki jitepo
nya makumi mana macigu, na
ku ganela ki xilo nya wufumu
wa Nungungulu.

4 Na tombane nawo, a di ba
laya ba nga kugi Jerusalema,
aholu ba lindele gitumbiso gya
Nyehe, a *nga kuye*, mu gi pwi-
dego keni:
5 Kolu Johani kilisine a di
bapatiza ki mati; aholu enu
mu na bapatizwa ki Lipubo
nya ku Age olu kandi macigu
mangi.

6 Kabo abo awo, ni ba to-
mbane, ba di mu wujisa, ba
ku kawo, Pfumu, olu u ngu
resa kambe wufumu wa ba
Israeli kani.
7 A di kuye kwawe, Kandi
kwanu ku jiti jitepo ni xipimo,
Babe a nyi rumedego ki ciba
yaye uye mune.
8 Aholu mu na haka ciba, ra
ni li jude bacani kwanu Lipubo
nya ku Age: mu na kala ba-
kustumunyu bangu Jerusale-
ma, ni Judia lacabo ni Samaria,
ni mahegiso-tunu nya mafu.
9 Na ganede exi xilo, ni ba
ku wona, a di kusejwa; lipfi la
di mu haka kuwonani kwawe.
10 Ni ba nga ba kejile njajini
ku hongolani kwaye, keja,
bama babili ba di ema nawo
ni myenda nya ku age;
11 Ba nga kawo, Enu bama
ba Galile, kiginani mu emilego
ni mu ku keja njajini? oyu
Jesu a nga kuswago kwanu a
ku ha kwa njajini, a nata ka-
rati kanga mu mu wonego na
kuya njajini.

12 Ba dita Jerusalema ku mu
gigomoni nya ma Oliveti, gi
nga ra ni gi ri bafubi ni Jeru-
salema gipimo nya ku gimbile
licigu nya Sabata.
13 Ni ba bede, ba diya bacani
nyumbani ya bacani, aba ba
nga ra ni ba ku kala abo;
Petro ni Johani ni Jamesi ni
Andru, Filipi ni Tomasi, Barto-
lome ni Matu, Jamesi *mwa-
mana* wa Alfeusi, ni Simoni
Ziloti, ni Judasi *mwamana* wa
Jamesi.
14 Aba bacabo ba di parisa
kuloba nyondo mweyo, ni ba
nyamayi, ni Maria mayi wa
Jesu, ni bandi yaye.

15 Ki aya macigu Petro a di
ema bakari kwa banduye, a
ku kuye (a di ni li ri bo liba-
ndhla nya batu ni ba *tombane*,
gipimo nya lizane ni makumi
mabili),
16 Banduye, a di ni ku ku
bwetega apwa kuloba ku ta-
jiseke, ku nga ganedwago ku
mbeli ki Lipubo nya ku Age ki
likana la Davida ku Judasi, a
nga ra na ri mu ndindi ba awo
ba nga mu jegago Jesu.
17 Kolu a di na baledwe ba-
kari kwatu, a ku haka gipimo
gyaye nya ogu ku kozela.
18 (Mutu oyu a di mana te-
mbwe ku kuliba kwa kubiba
kwaye; nu kutega babaci a di
pferuga bakari kwaye, ni ma-
hembe yaye yacabo ma di paga.
19 Kwa di tidwa ku batu ba-
cabo Jerusalema; kakuba ku
maregerelo yawe ilo likabi la
di ranwa apwa Akeldama, nyo-
pwa, Likabi nya noba.)

20 Kolu ku lobidwe lidanga-
lilani nya Jinjimo, Litigo laye
li na girwa giwula, ku nga
kali mutu abo: ni, Wulanga
waye wu na jegwa ku mumbe.
21 Ki batu ba gimbidego netu
tepo yacabo Jesu na ku bela a
ku paga bakari kwatu,
22 Ku kupela ku bapatizani
kwa Johani, ka la ku ku boha
licigu a nga hakwago bacani a
ku kuswa kwatu, kwa aba
moyo a na gire kustumunyu
netu nya ku wuge kwaye.
23 Ba di hata babili, Josefa
ni Barsabasi, ba nga ra ni ba
ku ranwa ku kupwa Justusi,
ni Matiusi.
24 Ba di lomba ba ku kawo,
Uwe, Pfumu, u mi tigo myo-
nyo ya batu bacabo, wonekisa
kwa aba babili moyo u mu
hatilego,
25 Ku jega wulanga wa ogu
ku kozela ni wupostoli, Judasi
a nga tegago, a fela kuya wu-
langani waye.
26 Ba di ba girela ntumbiso;
a di tegela kwa Matiasi; a di
baledwa ni ba nya likumi na
moyo.

GIPIMO 2.

LICIGU nya Pentikosti ni li
bohile, a di ni ba ri danga
mwedo bacabo.
2 Kunokuno kwa dita ki nja-
jini ngwaha kanga wa lipubo
li ku ni ciba, la di tajisa wula-
nga wacabo umo ba nga ra ni
ba kade abo.
3 Kwa di woneka kwawe jili-
mi ni ji ku hambana ku baka-
ri, kanga ja nilo; ja di kala
bacani kwawe bacabo.
4 Ba di tajiswa ki Lipubo nya
ku Age bacabo, ba ku pela ku
regera ki jimbe jilimi, kanga
ba nga ningwago ki Lipubo
ku regera.

5 Ulo a di nu ku ku kala Je-
rusalema ba Juda, batu ba nya
nduda, ba nya kuta ku mahu-
nzuni kwacabo ya babaci nya
njani.
6 Uyo ngwaha na pwidwe,
libandhla la di tombana, ba di
kanganyiswa, kolu kada mutu
a di bapwa ni ba ku ganela ki
maregerelo yaye.
7 Ba di liwugiswa bacabo ba
ku liwuga, kawo, Kejani, aba
bacabo ba ganelago kandi ba
Galile kani?
8 Hi ngu pwa karini, kada
mutu ni maregerelo yatu, hi
nga belegedwago umo?
9 Ma Partia ni ma Medesi ni
ma Elamites, ni aba ba kalago
Mesopotamia, Judia ni Kapa-
doxia, Pontusi ni Asia,
10 Ni Frijia ni Pamfilia, Gipiti
ni malanga ya Libia ku Sirene,
ni ba gimbili ba nya kute ki
Roma, ba Juda ni ba binduge-
jile,
11 Ba Kretane ni ba Arabia,
hi ngu bapwa ni ba ku regera
ki jilimi jatu mitumo nya ciba
ya Nungungulu.
12 Ba di liwuga bacabo, ba ku
kanganyiswa, kawo mumbe
kwa mumbe, Ku ngu ningani-
sa ginani ogu?
13 Aholu bambe ni ba ku

hega ba di kawo, Aba ba taji-
sidwe ki vinyu yipya.

14 Aholu Petro, na ku ema ni
ba nya likumi na moyo, a di
kuseja lito laye, a ku ganela
kwawe, *kuye*, Enu bama ba
Judia, nenu mwacabo mu ka-
lago Jerusalema, ogu ku na
tibeke kwanu, mu yingele ma-
gana yangu.
15 Kolu aba ka ba leba, kanga
mu hingiheja; ni mu ku wona
ku nga ri ora nya kuraru nya
licigu;
16 Aholu ogu ki ugo ku nga
ganeledwa ku mprofeti Joeli;
17 Maciguni nya mahegiso,
ku regera Nungungulu, nyi na
tela Lipubo langu bacani kwa
nyama yacabo: ni bamana ba-
nụ ni xakajana xanu ba na
profeta, ni majaha yanu ma
na wona jiwonekiso, ni bagale
banu ba na lora jindoro:
18 Ina ni bacani kwa xitumi
xangu ni bacani kwa xitumi
xangu nya xakajane ki ayo
macigu nyi na tela Lipubo
langu; xi na profeta.
19 Nyi na wonekisa jiliwugiso
njajini bacani ni jiwonekiso
mafuni babaci; noba, ni nilo,
ni hunguba nya wuci:
20 Lidambo li na bindugejwa
li ku gira gidema, ni ngima yi
ku gira noba, licigu la Pfumu
ni li si ku bohi, ilo *licigu* liko-
ngolo li tibekago:
21 Ku napwa, uye a na ku
lombago linani kwa Pfumu a
na banyiswa.
22 Enu bama ba Israeli, pwa-
yini aya magana: Jesu wa
Nazareta, mutu a nga dandi-
swa ku Nungungulu ki mitu-
mo nya cibe ni jiwonekiso ni
jiliwugiso, a nga yi girago uye
Nungungulu bakari kwanu,
kanga mu jitigo nenu bane;
23 Uye, na ningidwe ki ne-
mbo a dandisidwego a ku tidwa
ku Nungungulu, ki manja ya
batu nya mba na nayo mwa
di mu kokotela mu ku mu
songa:
24 Nungungulu a nga mu wu-
sago, na cudwe kuhungwa nya
kufe: kolu a di ni ku si yeli
apwa a na ng'odwa kugo.
25 Kolu Davida a di kuye
kuye, Nya di wona Pfumu
jitepo jacabo mbeli kwa kobe
yangu; kolu weyo ku nya-
mugywe kwangu, kakuba nyi
nga kuswi:
26 Kabo abo monyo wangu a
di hagana, ni limi langu la di
nengela; kambe nyama yangu
yi na kala kutumbani:
27 Kolu ku na dica hwefe-
mulo wangu Hedesi, ne ku na
ningela nya ku Age Wago
ku wona kuhina.
28 U tisekisile kwangu jinjila
nya ku banye; u na nyi tajisa
ku kuhagana ki kobe yago.
29 Banduye, nyi ngu koja ku
regera kwanu kwadi ki koko
Davida, nyopwa a difa a ku
kembedwa, ni litowo laye lomo
netu ni muhuno olu.
30 Kabo abo na ri mprofeti,
na ku jiti kuye Nungungulu a
di tanga ki gitango kwaye,
kuye mi handoni nya jinyonga

jaye a na beka *moyo* gikaloni gyaye,

31 Uye na ku wona *egi* ki mbeli a di regera ku kuwuga kwa Kristu, kakuba gima ka cidwa Hedesi, ne ni nyama yaye ka ya ku wona kuhina.

32 Oyu Jesu Nungungulu a di mu wusa, etu hacabo hi ba kustumunyu ba ugo.

33 Na ri ku nyamugywe wa Nungungulu a ku emiswa, na hakile ntumbiso nya Lipubo nya ku Age kwa Nyehe, u tede ogu, mu ku wonago mu ku kupwa.

34 Kolu Davida ka gwela kuya njajini: aholu uye mune, u ngu kuye Pfumu a di kuye Pfumuni yangu, kala uwe ku nyamugywe kwangu,

35 Kala nyi ku gira balombo bago bakale gikalo nya migondo yago.

36 Kabo abo nyumba yacabo ya Israeli yi na jiti kilisine, apwa Nungungulu u mu girile Pfumu ni Kristu, oyu Jesu mu nga mu kokotelago.

37 Olu ni ba ku pwide *ogu*, ba di paywa myonyoni yawe, ba ku kawo kwa Petro ni kwa bambe bapizana, Banduye, hi na gira ginani?

38 Petro *a di kuye* kwawe, Bindugejani, mu bapatizwe mwacabo linani la Jesu Kristu ku dicejwani nya kuone kwanu; mu na haka sakwati ya Lipubo nya ku Age.

39 Kolu gitumbiso ki gyanu, ni xanana xanu, ni kwawe bacabo ba ku hwinjo, *kanga* bangi Pfumu Nungungulu watu a na ku ba ranelago kwaye.

40 Ki mambe magana mangi a di kustumunyu a ku ba sengelejela, kuye, Ji banyiseni egi gitukulwana gi wegedego.

41 Kabo awo ba nga li hakago likana laye ba di bapatizwa: kwa di engejedwa *kwawe* ilo licigu makumi mararu mazana mihefemulo.

42 Ba di engejela jitepo jacabo ku hebujani nu kukoza kwa bapostoli, ku pilani nya nkati ni ku lombani.

43 Kutaba kwa dita bacani kwa mihefemulo yacabo: jiliwugiso ni jiwonekiso jingi ja di girwa ki bapizana.

44 Bacabo ba nga kolwago ba di kala danga mwedo, ba di hengela xilo xacabo;

45 Ba di rengisa xilo xawe ni xuma, ba ku xi kabejela bacabo, kanga ku bweta kwa batu bacabo;

46 Ba ku tanga mbeli ki macigu ni macigu, ki monyo moyo tempelini, nu ku pila nkati gaya, ba di hoja kuhoja kwawe ku ku hana ni monyo moyo,

47 Ni ba ku runguja Nungungulu, ba ku godwa ki batu bacabo. Pfumu ya di engejela kwawe licigu ni licigu awo ba nga ra ni ba banyisidwe.

GIPIMO 3.

OLU Petro ni Johani a di ni ba kuya tempelini ki ora

nya ku lombe, *nu* ku ri ora
nya libande na jina.
2 Mutu nyo kari a nga ra na
ri gigoha ku mu girumbuni
kwa mayi waye a di rwadwa,
ba nga mu bekago macigu ya-
cabo ba mwanya-tunu nya lite-
mpeli a ranwago apwa kuca-
mba, kulomba sakwati kwa
awo ba nga belago tempelini;
3 Na ku wona Petro ni Johani
ni ba ku haja ku bela tempelini,
a di lomba ku haka sakwati.
4 Petro, na ku mu keja, ni
Johani, ba di kawo, Hi keje.
5 A di yingela kwawe, na ku
hingiheja ku haka gilo kwawe.
6 Aholu Petro a di kuye,
parata ni ndalama nyi mwalo;
aholu ugo nyi ku nago, nyi
ngu ku ninga. Linani la Jesu
Kristu wa Nazareta, gimbila.
7 A di mu jega ki gyanja gya
nyamugywe, a ku mu kusa:
kunokuno migondo ni mara-
mbo nya jihlololwane jaye ma
di haka ciba.
8 Na ku ndaka, a di ema, a
ku pela ku gimbila; a ku bela
nawo tempelini, na ku gimbila,
a ku ndaka, a ku runguja
Nungungulu.
9 Ni batu bacabo ba di mu
wona na ku gimbila a ku ru-
nguja Nungungulu:
10 Ba di muti, apwa kuye a
nga kalelago jisakwati nya-
ngwa-tunu nya kucambe nya
tempeli: ba ku tajiswa ku ku-
liwuga nu wuga kugo ku nga
ra nu ku girekile kwaye.

11 Na ng'ode Petro ni Johani
batu bacabo ba di tutumela
kwawe barakawuni nya ku
ranwe apwa ki la Solomoni,
ni ba ku liwuga nguju.
12 Petro na ku wone, a di ha-
ka kuye kwa batu, Enu bama
ba Israeli, kiginani mu liwu-
gago ki oyu mutu? kiginani
mu hi kejago, kanga kupwa hi
mu gimbijisile ki ciba yatu ni
wunungungulu watu?
13 Nungungulu wa Abraba-
ma, ni wa Isaka, ni wa Jakobe,
Nungungulu wa bababe batu,
u rungujile gitumi gyaye, mu
nga mu ningelago, mu ku mu
danga mbeli kwa kobe ya Pi-
lati, na ku haja ku mu cula.
14 Aholu mwa di danga Nya
ku Age ni nya Ndude, mu ku
lomba musongi ku ningwa
kwanu,
15 Mu ku songa Pfumwana
nya kubanye, Nungungulu a
nga yi wusago ku kwa ba nya
kufa; hi ku ba kustumunyu
ba ugo.
16 Ku kukolwa linani laye
lina laye li ningile ciba oyu
mutu, mu mu kejago mu ku
muti: ina, ku kukolwa kwaye
ku mu ningile ogu ku bejela
nya ku banye mbeli kwanu
mwacabo.
17 Olu, banduye, nyi ngu jiti
apwa mwa di ku gira ku ku
mba jitini, kanga ji nga girago
ji pfumu janu.
18 Aholu xilo Nungungulu a
nga xi wonekisago ki likana la
baprofeti bacabo, apwa Kristu
waye a na caniseka, a di xi
tajisa karalo.

19 Kabo abo bindugejani enu, mu bindugeje kambe, kuona kwanu ku fela ku cima, kakuba jite karalo jitepo nya ku wuswe ki mbeli kwa Pfumu.

20 Kakuba a rumele Kristu a nga emisedwago enu, Jesu:

21 A felago ku hakwa ki njaji kala ku bohe jitepo nya ku bweleje xilo xacabo, Nungungulu a nga ganelago kixo ki likana la ba profeti baye nya ku age ba nga ra ni ba ri bo nyo gima li ku pela litigo.

22 Mosi a di regera kilisine kuye, Pfumu Nungungulu a na mu wusela mprofeti bakari kwa bandi yanu, kanga eni; mu na mu ingela xilo xacabo a na ku xi ganelago kwanu.

23 Ku na gireka, apwa mihefemulo yacabo, yi na ku ne ku mu yingela uyo mprofeti, yi na songwa bakari kwa batu.

24 Ina baprofeti bacabo ku kuga kwa Samueli ni awo ba nga landisago kihwane, kanga bangi ba ganedegó, nawo kambe ba di embelejela ki aya macigu.

25 Mu bamana ba baprofeti, ni ba gijumelejano Nungungulu a nga yi girago ni bababe banu, a ku kuye kwa Abrahama, Mbewuni yago mahunzu yacabo nya mafu ma na katekiswa.

26 Kuhegula Nungungulu na mu wusele Gitumi gyaye, a di mu rumela ku mu katekisa, ku kubindugeja enu mwacabo mu kuonani kwanu.

GIPIMO 4.

NI ba ku regera kwa batu, bapristi ni kapitawu nya litempeli ni ba Sadusi ba di ta kwawe,

2 Ni ba canisekile nguju kolu ba di hebuja batu, ba ku ambelela kuwuga kwa ba nya kufa ki kota ya Jesu.

3 Ba di beka manja bacani kwawe, ba ku ba beka bakari kala jimindu: kolu olu a di nu ku ri xilambo.

4 Aholu bangi bawe ba nga lipwago likana ba di kolwa; wungi wabatu a di libande makumi mazana.

5 Kwa dipwa ni jimindu, jipfumu ni bagale ni balobi a di ni ba tombane Jerusalema;

6 Anasi mprofeti kongolo *a di na ri bo*, ni Kaifasi, ni Johani, ni Alekzandari, bangi kanga awo ba nga ra ni bari balongo ba bapristi kongolo.

7 Ni ba ba bekile ku bakari, ba di wujisa kawo, Ki ciba muni, mwendo ki lina muni, mu girilego egi?

8 Kabo Petro, na tajisidwe ki Lipubo nya ku Age, a di kuye kwawe, Enu jipfumu ja batu, ni bagale,

9 Etu muhuno ra ni hi ku wujiswa ki tumo nyo cambe wu giridwego kwa mutu nya mba na ciba, ki eji a hawulugisidwego kiyo oyu mutu;

10 Ku na tiseke kwanu mwacabo, nu kwa batu bacabo ba Israeli, nyopwa linani la Jesu

Kristu wa Nazareta, mu nga
mu kokotelago, Nungungulu a
mu wusilego kwa ba nya kufa,
ki kota yaye oyu mutu u emile
aba mbeli kwanu na hawulu-
gile.
11 Kuye giwindi gi nga ka-
nywago kenu babahi, gi nga
ra ni gi giridwe gihugu nya
mahegiso.
12 Kubanyiswa ku mwalo ki
mumbe: kolu ne li mwalo
limbe lina babaci nya njaji, li
ningidwego bakari kwa batu,
hi na ku banyiswago kilo.

13 Olu ni ba ku wono kutiya
kwa Petro ni Johani, ba ku
wona kawo a di ni ba ri batu
nya mba hebula ba si jiti gilo,
ba di liwuga; ba ku bati, kawo
a di ni ba ri ni Jesu.
14 Ni ba ku wona mutu a nga
ra na hawulugisidwe na emile
nawo, a di ni ba si na ku re-
gera gilo kugo.
15 Aholu ni ba ba ambede ku
paga mwandani, ba di regeri-
sana.
16 Kawo, Hi na gira ginani
kwa aba batu? kolu giliwugiso
gi kongolo gi giridwego kawo,
gi wonekile kwawe bacabo ba
kalago Jerusalema; ka hi koji
ku ku danga.
17 Aholu ugo ka ku si ku
bohi hwinjo bakari kwa batu,
hongoleni hi ba tabise, ba fela
ku ne ku regera kwa mutu ki
eli lina.
18 Ba di ba rana, ba ku ba
laya ba nga ganeli ne nu ku
hebuja ki lina la Jesu.

19 Aholu Petro ni Johani ba
di haka ba ku kawo kwawe,
Kani ku ngu camba mbeli kwa
Nungungulu ku yingela kwa-
nu ku na nu ku yingela kwa
Nungungulu, tandani nenu.
20 Kolu ka hi koji aholu hi
ngu ganela xilo hi xi woni-
lego hi ku xipwa.
21 Awo, ni ba ba tabisile, ba
di ba cula, ni ba si mani gilo
nya ku ba canise kigyo, ki
kota nya batu; kolu batu ba
di runguja Nungungulu ki ugo
ku nga ra nu ku girekile.
22 Kolu mutu a di na bindile
makumi ni mana myaga tanga
yaye, ku nga girwago kwaye
egi gi wonekiso.

23 Ni ba hongojisidwe, ba di
boha kwa ba kwawe, ba ku
tulejela kwacabo bapristi bako-
ngolo ni bagale ba nga xi gane-
lago kwawe.
24 Awo, ni ba ku pwide, ba
di kuseja lito lawe kwa Nungu-
ngulu ki nyondo mweyo, ba
di kawo, Pfumu, uwe u nga
girago njaji ni mafu ni libimbi,
nugo kwacabo ku ku mogo
bakari kwawe:
25 U nga kuwe, ki likana la
babe watu gitumi gyago Da-
vida ki Lipubo nya ku Age, Ba
nya Mayigo ba di zangari kigi-
nani, ni batu ba ku hingiheja
xilo nya mba si gilo?
26 Jipfumu nya mafu ja di ji
wusa, ni jipfumu ja di tomba-
na, ji ku tombanela Pfumu,
ji kutombanela a Porojidwego
waye.

27 Kolu kilisine kwa eyi nda-
nga ku dwana ni Gitumi gyago
nya ku Age Jesu, u nga mu
poroja, ba babili Herodi ni
Pontu Pilati, ni ba nya Ma-
yigo ni batu ba Israeli, ba di
tombana,
28 Ku gira ugo gyanja gyago
gi nga ku dongisela ki mbeli
kakuba ku binde.
29 Ulo, Pfumu, keja kutusa
kwawe: u ninge kwa xitumi
xago ku ganela likana lago ku
ku tiya kwa cabo,
30 Ra nu ku tawuluja gyanja
gyago ku hawulugisa; kakuba
jiwonekiso ni jiliwugiso ji gi-
rwe ki lina la Gitumi gyago
nya ku age Jesu.
31 Ni ba lombile, wulanga ba
nga ra ni ba tombane abo wa
di kucungwa; bacabo ba di
tala ki Lipubo nya ku Age, ba
di ganela likana la Nungu-
ngulu ku ku tiya.

32 Ni libandhla lawe ba nga
kolwago ba di kala ni monyo
moyo ni hwefemulo moyo:
umwalo a nga kuye xilo a ku
naxo xaye; aholu ba di hengela
xilo xacabo.
33 Bapostoli ba di kustumu-
nya wukustumunyu wawe ki
ciba kongolo kuwuga kwa
Pfumu Jesu kwa ba nya ku-
fa: nu kurula ku kongolo
a di nu ku ri bacani kwawe
bacabo.
34 Kolu a di na ri mwalo ba-
kari kwawe a nga hamukago:
kolu bangi ba nga ra ni ba ri ni
jinyumba ni mafu ba di ku
rengisa, ba kuresa mitengo nya
xilo xi nga rengiswago,
35 Ba ku ba beka ba migondo-
tunu ya bapizana: ba di kabe-
jedwa bacabo, kanga ku bweta
kwawe.

36 Josefa, a nga tangiswago
ki bapostoli apwa Baranabasi
(nyopwa, nu ku ambelejedwa,
Mwamana nya ku bungaje),
mu Levi, mutu wa Kuprosi ki
lihunzu.
37 Na ri ni likabi, a di li re-
ngisa, a ku resa dinyero, a ku
yi beka ba migondo-tunu ya
bapostoli.

GIPIMO 5.

AHOLU mutu nyokari nyo-
pwa Ananiasi, ni Safira
mwangaji waye, a di rengisa
tomba,
2 A di sihaja *gipande* nya
tengo, mwangaji waye na ku
jiti, a ku resa gipande nyo
kari, a ku gi beka ba migondo-
tunu ya bapostoli.
3 Aholu Petro a di kuye,
Ananiasi, kiginani Satani a ta
jisilego monyo wago ku lipa
kwa Lipubo nya ku Age, nu
ku sihaja *gipande* nya tengo
wa mafu?
4 Ni li nga ri bo, ka la nga
kala lago kani? ni hwane ni li
rengisidwe a di ni li si cibani
kwago? karini u bekilego ogu
monyoni kwago? kwa lipa kwa
batu, aholu kwa Nungungulu.
5 Ananiasi na kupwa aya
magana a di tega babaci a
kufa: kutaba ku kongolo kwa

dita bacani kwawe bacabo ba
nga kupwago.
6 Majaha a di kuga a ku mu
fumbela, a ku mu rwala aya
mu kembela.

7 A di nu ku ri gipimo nya
maora mararu ki hwane, mwa-
ngaji waye, na si jiti ku nga
girekago, a di bela.
8 Petro a di mu haka kuye,
Nyi ambele mwendo mafu mu
ma rengisele karati. A di
kuye, Ina, karati.
9 Aholu Petro *a di kuye*
kwaye, Karini mu hengedego
kuxenga Lipubo la Pfumu?
keja migondo ya awo ba ke-
mbedego mwama wago bomo
ba mwanya-tunu, ba na rwala
uwe.
10 A di tega babaci gipitipiti
ba migondo-tunu kwaye, a ku
ningela lipubo: majaha a di
bela a ku mu mana na fude,
ba di mu rwala ba ku mu ke-
mbela ni mwama waye.
11 Kutaba ku kongolo kwa
dita bacani kwa libandhla
lacabo, ni bacani kwawe ba-
cabo ba nga xipwago exi xilo.

12 Ki manja ya bapostoli
kwa di girwa jiwonekiso jingi
ni jiliwugiso bakari kwa batu;
bacabo ba di ri ni monyo moyo
nyangwani kwa Solomoni.
13 Aholu bambe ka ba nga
koja ku hengela nawo: ambari
ulo batu ba di ba runguja;
14 Bakolwago ba di engeje-
dwa kwa Pfumu, mabandhla
nya bame ni bagaji;
15 Kakuba ba di rwala ba
dwalago ba ku ba yisa jinji-
lani, ba ku ba beka madawuni
ni macirani, kakuba, Petro na
ku binda, mwendo mweji
waye u cire moyo wawe.
16 Kwa dita kambe libandhla
nya kute ki kwa jimbe jinda-
nga ja bafubi ni Jerusalema,
ni ba ku resa badwalago, ni
awo ba nga ra ni ba zangarisi-
dwe ki mapubo nya ku bibe:
ba di hawulugiswa bacabo.

17 Aholu mpristi kongolo a
di kuga, nawo ba nga ra ni ba
ri naye (ba ku tombana kwa
ba Sadusi), ba di tajiswa ki
jenyo,
18 Ba di beka manja bacani
kwa bapostoli ba ku ba beka
kotoni.
19 Aholu ngelosi ya Pfumu
ya di tula madimba nya likoto
ni wucigu, yi ku ba pasa,
kuye,
20 Indani, muye ema tempe-
lini mu ganele kwa batu ma-
gana yacabo ya ogu ku Banya.
21 Ni ba pwide *ogu*, ba di
bela tempelini ki maranda ku-
gya, ba ku hebuja. Aholu
mpristi kongolo a dita, ni awo
ba nga ra ni ba ri naye, ba ku
ramba mwanda ni mangana-
gana yacabo nya xanana xa
ba Israeli, a ku rumela nyu-
mba nya likoto kakuba ba
reswe.
22 Aholu xigela xi nga tago
ka xa nga ba mana kotoni, ba
di bwelela ba ku embelejela,
kawo,

23 Nyumba nya likoto hi yi
mane ni yi segidwe kwadi, ni
ba emeleli ni ba emide bamwa-
nya-tunu: aholu ni hi tude, ka
ha nga mana mutu bakari.
24 Olu kapitawu nya tempeli
ni bapristi bakongolo ni ba
pwide aya magana, ba di li-
wuga nguju kawo ma na hegi-
sa ku ku wani,
25 Kwa dita moyo a ku ba
ambela kuye, Kejani, bama
mu nga ba telago kotoni bomo
tempilini ba emile ba ku he-
buja batu:
26 Kabo a di hongola kapi-
tawu ni xigela, ba ku ba resa,
aholu ka ba nga ba jega kiciba;
kolu ba di taba batu, mwendo
ba nga pfarwa ki xiwindi.
27 Ni ba ba resile, ba di *ba*
resa mbeli kwa mwanda. Mpri-
sti kongolo a di ba wujisa,
28 Kuye, Ha di mu ambela
mu nga hebuji ki eli lina: ke-
jani, mu tajisile Jerusalema ku
kuhebuja kwanu, mu ku yeja
ku resa noba wa oyu mutu
bacani kwatu.
29 Aholu Petro ni bapostoli a
di haka kuye, Hi ngu fela ku
yingela Nungungulu hi si yi-
ngeli batu.
30 Nungungulu wa bababe
batu a di wûsa Jesu, mu nga
mu songago, mu ku mu ba-
yega ximboni.
31 Uye Nungungulu u mu
rungujile ki gyanja gyaye gya
nya mugywe ku gira Pfumwa-
na Pfumwana ni mu Banyisi,
ku ninga Israeli kubindugeja,
nu ku dicejwa nya kuone.
32 Hi ba kustumunyu ba exi
xilo; *karalo* kambe ni Lipubo
nya ku Age, Nungungulu a
li ningilego kwawe ba mu
yingelago.

33 Aholu awo, ni ba ku pwide
ogu, ba di paywa monyoni, ba
ku haja ku ba songa.
34 Aholu mwandani kwa di
ema moyo, mu Farisi, nyo-
pwa kuye Gamalieli, meseri
nya nayo, na ku rungujwa ki
batu bacabo, a ku laya bama
ba duswe gipimwana.
35 A di kuye kwawe, Enu
bama ba Israeli, ji pimeleni
enu bane ku ku para aba batu,
ogu mu na ku ku girago.
36 Kolu ki mbeli kwa aya
macigu kwa di ema Thudasi,
na ku ji gira mutu kongolo;
batu bangi, gipimo nya ma-
zana mana, ba di hengela
naye: a nga songwago; nawo
bacabo, kanga bangi bawe ba
nga mu yingelago, ba di pale-
legiswa, ba ku bela.
37 Hwane kwa oyu mutu a
di paga Judasi wa Galile maci-
guni nya ku baledwe, a ku
ndinda *bambe* batu ku landa
uye: uye nuye a difa; nawo
bacabo, kanga wungi wa awo
ba nga mu landisago, ba di
palelegiswa.
38 Olu nyi ngu keni kwanu,
dicani kwa aba batu, mu ba
cule: kolu oyu mwanda mwe-
ndo oyu tumo ra na ri wa
batu, a na balajwa:
39 Aholu ra na ri wa Nungu-
ngulu, ka mu na mu koja ku

mu balaja; mwendo kwa ku gireka mu ku manwa ni mu ku dwana ni Nungungulu.
40 Ba nga jumelago naye: ni ba ranile bapostoli kuta kwawe, ba di ba beta ba ku ba ambela ba nga ganeli ki lina la Jesu ba ku ba dica ba ku hongola.
41 Kabo abo awo ba di kuga mwandani, ni ba ku nengela kolu ba nga ra ni ba yede ku caniseka ku ku mba rungujwa ki kota nya lina.
42 Ni macigu yacabo, tempelini ni gaya, ka ba nga dica ku ganela ku Jesu apwa ki Kristu.

GIPIMO 6.

OLU ki ayo macigu bapizana ni ba ku anda kwa di wuga ku gungula kwa ba Juda nya ba Greki ni ma Heberu, kolu xifurugaji xawe a di ni xi dicidwe miningeloni ya macigu yacabo.
2 Ba nya likumi ni babili ba di ranela kwawe libandhla nya ba bapizana, ba ku kawo, Ka ku yeli hi dice likana la Nungungulu, hi kozele jimeza.
3 Kabo abo kejisani, banduye, bakari kwanu libande bama na babili ba ganeledwago kwadi, ba tadego ki Lipubo nu ku gengela, hi felago ku ba hata bacani kwa oyu tumo.
4 Aholu etu hi na tanga mbeli ku lombani, nu ku ganela ki likana.
5 Kuganela kwa di nengejisa libandhla lacabo: ba di hata Stefani, mutu nyo tale ku kukolwa ni Lipubo nya ku Age, ni Filipi, ni Prokorasi, ni Nikanori, ni Timoni, ni Parmenasi, ni Nikolasi likolwa la Antioni.
6 Ba nga mu bekago mbeli kwa bapostoli: ni ba lombile ba di beka manja yawe bacani kwawe.

7 Likana la Nungungulu la di anda; ni bapizana ba di engejedwa nguju Jerusalema; ni bangi nya ba pristi ba di ingela kukolwani.
8 Stifani, na tade ku kurula ni ciba, a di gira jiliwugiso jikongolo ni jiwonekiso bakari kwa batu.
9 Aholu ba di kuga bakari kwawe ba nga ra ni ba ri ba sinagogani nyopwa ma *sinagogani* ya Libertinesi, ni wa ma Siria, ni wa ma Alekzandra, ni bawe ba Silicia, ni Asia, ba ku ganejana ni Stifani.
10 A di ni ba si koji ku emelana nu kugengela ni Lipubo a nga ganelago kilo.
11 Kabo ba di rana batu, ba nga kawo, Hi mu pwide na ku ganela magana nya ku bala Mosi, ni Nungungulu.
12 Ba di kurunga batu, ni bagale, ni balobi, ba kuta kwaye, ba ku mu ng'ola, ba ku mu resa mwandani,
13 Ba ku emisa bakustumunyu nya malipa, ba nga kawo, Oyu mutu ka dici ku ganela magana ku owu wulanga nya ku age, ni nayo:
14 Kolu hi mu pwide na ku

kuye, oyu Jesu wa Nazareta a na songa owu wulanga, a na bindugeja makalelo hi nga ningwago ku Mosi.

15 Bacabo ba nga kalago mwandani, ni ba ku beka maho yawe bacani kwaye, ba di wona kobe yaye yi ku gira kanga a di kobe ya lingelosi.

GIPIMO 7.

MPRISTI kongolo a di kuye, Exi xilo xi ngu ralo karalo kani?

2 A di kuye, Banduye ni bababe, yingelani. Nungungulu nya wufumu a di woneka kwa babe watu Abrahama, na ri Mesopotamia, na si ku kali Harani,

3 A di kuye kwaye, Paga tigoni kwanu, nu mu balongoni bago, ute tigoni nyi na ku ku yayejago.

4 Kabo uye a di paga tigoni kwa ma Kaldiani, a ku kala Harani: kaba, na fude nyehe waye, *Nungungulu* a di mu yisa kwa eli litigo, mu kalago umo olu.

5 Ka nga mu ninga tomba kwaye, ne, nu ku beka ngondo waye umo: a di tumbisa kuye a na mu ninga xifuyo, ni mbewuni yaye hwane kwaye, a nga ra na ri mwalo gyanana *nulo*.

6 Nungungulu a di ganela karati, kuye mbewu yaye yi na kala litigoni lawalo, nu kupwa ba na ba resa kuhungwani, ba ba pare ku kubiba, mazana mana myaga.

7 Nungungulu a di kuye, lihunzu ba na ku hungwago kilo nyi na li lamula: hwane kwa abo ba na paga, ba nyi kozele kwa owu wulanga.

8 A di mu ninga gijumelejano nya wugwera: karalo *Abrahama* a di belega Isaka, a ku mu hanisa wugwera ki licigu nya libande na mararu; Isaka a ku *belega* Jakobe, Jakobe a ku belega likumi na babili bababe bagale.

9 Bababe bagale, ni ba ri ni jenyo ba di mu rengisa Josefa Gipiti: Nungungulu a di na ri naye,

10 A ku mu cula kucaniseka kwaye kwacabo, a ku mu ninga kugodwa nu kugengela kwa Faro pfumu ya Gipiti; a ku mu ninga wumwamangulu bacani kwa Gipiti ni nyumba yaye yacabo.

11 Olu kwa dita njala Gipiti kwacabo ni Kanani, nu kucaniseka ku kongolo: bababe batu ba ku ne ku mana xilo nya ku banye.

12 Aholu Jakobe na pwide apwa ku na ni xibila Gipiti, a di rumela bababe batu ki tepo nya ku hegule.

13 Ki tepo nya kubili Josefa a di tibekiswa kwa bandi yaye; gitukulwana gya Josefa gya di tibeka kwa Faro.

14 Josefa a di rumela, a ku ranela kwaye Jakobe nyehe waye, ni balongo baye bacabo, libande makumi na makumi mabili na labande mihefemulo.

15 Jakobe a di relela Gipiti;

a kufa, uye mune, ni bababe
batu;
16 Ba di rwadwa ba ku yiswa
Xekemi, ba ku bekwa towoni
a nga li rengago Abrahama a
ku renga ki tengo nya parata
ku renga ni bamana ba Hamo-
ra Xekemi.
17 Aholu ni yi ku hijimela
tepo nya gitumbiso, Nungu-
ngulu a nga gi dandisago kwa
Abrahama, batu ba di danda
ba ku engejelana Gipiti,
18 Ku ku kala yi ku duga
yimbe Pfumu Gipiti, yi nga ne
ku muti Josefa.
19 Uye a di ba para ku kuge-
ngela ni mahunzu yatu, a ku
ba para ku ku biba bababe
batu, kakuba ba jujuge xana-
na xawe mahegiso-tunu ba nga
banyi.
20 Teponi a nga belegwago
Mosi, a ku camba nguju; a di
lelwa migima miraru nyumba-
ni kwa nyehe waye:
21 Na jujugidwe, gyakajana
gya Faro gya di mu rola, a ku
mu lela a gire mwamana waye.
22 Mosi a di hebujwa kuge-
ngelani kwa cabo kwa ba Gipi-
ti; a di na ri ni ciba makanani
aye ni mitumo.
23 Aholu na ri bafubi ni ma-
kumi mana myaga, kwa dita
monyoni kwaye kuye holela
bandi yaye xanana xa Israeli.
24 Na ku wona moyo wawe
ku caniseka kubiba, a di mu
emela, a ku mu pojela uye a
nga ra na ku caniswa, a ku
beta mu Gipiti:
25 A di hingiheja kuye bandi
yaye ba di pima apwa Nungu-
ngulu a di na ku ninga ku
cudwa ki gyanja gyaye; aholu
ka ba nga pima.
26 Licigu li nga landisago a
di woneka kwawe ni ba ku
ganejisana, a na na ba girile
moyo kambe, kuye, Bakoma,
mu ba nduye; mu ngu bibi-
sana kiginani?
27 Aholu uye a nga bibisago
a kilego naye a di mu gulu-
beja kuye, Kumana a ku giri-
lego pfumu ni mulamuli bacani
kwatu?
28 U na nyi songa kanga u
nga songago mu Gipiti banoba
kani?
29 Mosi a di taba ki ogu ku-
ganela, a ku gira mugimbili
tigoni kwa Midiani, umo a nga
belagago bamana babili.
30 Ni yi tajisekile makumi
mana myaga, ngelosi ya di
woneka kwaye giwulani nya
gigomo gya Sinai, niloni xi-
mboni.
31 Mosi na ku wone, a di
liwuga ku kuwona: na ku
hijimela, ku keja, la dita lito
la Pfumu,
32 Keni Nungungulu wa ba-
nyehe banu, Nungungulu wa
Abrahama, ni wa Isaka, ni wa
Jakobe. Mosi a di ndende-
mela, a di taba ku keja,
33 Pfumu ya di kuye kwaye,
Cula xilato migondoni kwago:
kolu mafu u emilego abo ki
mafu nya ku age.
34 Nyi wonile kilisine kuca-
niseka kwa batu bangu ba
ku Gipiti, nyi pwide kudilela

kwawe, nyi relede kuta ba
cula: olu delu, nyi na ku
ruma Gipiti.
35 Oyu Mosi ba nga mu bo-
mbago, kawo, Kumani a ku
girilego pfumu ni mulamuli?
uye Nungungulu na mu rumile
ku gira pfumu ni muculi ki
gyanja gya lingelosi li nga
wonekago kwaye kabini.
36 Oyu mutu a di ba ndinda,
na girile jiliwugiso ni jiwone-
kiso Gipiti, libimbini nya ku
Fubile, ni giwulani makumi
mana myaga.
37 Oyu kuye uyo Mosi, a nga
kuye kwa xanana xa Israeli,
Nungungulu a na mu wusela
mprofeti bakari kwa bandi
yanu, kanga eni.
38 Oyu kuye a nga ra na ri
libandhlani giwulani ni ngelosi
yi nga ganelago kwaye gigo-
moni kwa Sinai, ni bababe
batu: a nga hakago magana
nya kubanye ku ma ninga
kwatu:
39 Banyehe batu ba nga ne
ku yingela kwaye, aholu ba di
mu kusa kwawe, ba ku bindu-
gejela myonyo yawe Gipiti,
40 Ba ku kawo kwa Aroni,
Hi girele banungungulu ba na
ku gimbilago mbeli kwatu:
kolu ki oyu Mosi, a nga hi ndi-
nda ku hi pasa tigoni kwa
Gipiti, ka hi kuti ogu ku gire-
kilego kwaye.
41 Ki ayo macigu ba di gira
lirole, ba ku resa ningelo kwa
gifanekiso, ba ku nengela mi-
tumoni ya manja yawe.
42 Aholu Nungungulu a di
tendegeja, a ku ba dica ba
kozele libandhla la njaji; ka-
nga ku lobidwego lidangalilani
la baprofeti, Mwa di ninga
kwangu `xirengo xi songidwe-
go ni miningelo kani makumi
mana myaga giwulani, nyu-
mba ya Israeli?
43 Mwa di jega tabernekeli
ya Moloki, ni nyeleji nya Re-
fani Nungungulu, mifanekiso
mu nga yi girago ku yi kozela:
nyi na mu yisa catugo kwa
Babeloni.
44 Ba nyehe batu a di ni ba
ri ni tabernekeli nya gijumele-
jano giwulani, kanga a nga
layelago uye a nga ganelago
kwa Mosi, kakuba a li gire
kanga gifanekiso a nga ra na
gi wonile.
45 Banyehe banu, teponi ya-
we, ba nga li resago ni Joxuwa
ni ba ku bela wurendani kwa
mahunzu, Nungungulu a nga
wu pasago mbeli kwa kobe ya
bababe batu, kala maciguni ya
Davida;
46 A nga manago kugodwa
mahoni kwa Nungungulu, a
ku mu lomba ku manela Nu-
ngungulu wa Jakobe wulanga.
47 Aholu Solomoni a di mu
bahela nyumba.
48 Ambari ulo Uye a ku Ba-
cani Nguju ka kali *jinyumbani*
nyo girwe ki manja; kanga
mprofeti a nga kuye,
49 Njaji ki gikalo gyangu
nya wufumu, ni mafu ki ka-
dera nya migondo yangu: Pfu-
mu a di kuye kwawe, Mu na
nyi bahela nyumba nya ku

waniwani? Ginani wulanga
nya kuhefemule kwangu?
50 Gyanja gyangu ka gya nga
xi gira exi xilo xa cabo kani?
51 Enu ba nya ku banga tamo
nya mba na wugwera monyoni
ni jinjebeni, mu ngu li
himbeja Lipubo nya ku Age
jitepo jacabo: kanga ba nga
girago banyehe banu, karalo
mu ngu gira nenu.
52 Ki bebi nya baprofeti banyehe
banu ba nga ne ku ba
canisa? ba di ba songa ba nga
wonekisago ki mbeli kuta kwa
Moyo nya Ndude; mu girilego
baningeli ni basongi baye olu;
53 Enu mu nga hakago nayo
kanga ku nga ganedwa ki
mangelosi, mu ku ne ku wu
hingiheja.

54 Olu ni ba xi pwide exi xilo,
ba di pidwa monyoni, ba ku
mu hojela magwaha yawe.
55 Aholu uye, na tade ki Lipubo
nya ku Age, a di kejisa
njajini, a ku wona wufumu
wa Nungungulu, ni Jesu na
emile ku nyamugywe kwa
Nungungulu,
56 A di kuye, Keja, nyi ngu
wona jinjaji ni jitudwe, ni
Mwamana wa mutu na emile
ku nyamugywe kwa Nungungulu.
57 Aholu ba di rana ki lito li
kongolo, ba ku cika jinjebe
jawe, ba ku tutumela bacani
kwaye ki nyondo mweyo;
58 Ba di mu rinya babanje
nya zantu, ba ku mu pfara ki
xiwindi: bakustumunyu ba di
beka myenda yawe ba migondo-tunu
kwa lijaha nyopwa
kuye Saule.
59 Ba di mu pfara Stefani,
na ku rana *Pfumu*, a ku
kuye, Pfumu Jesu, haka lipubo
langu.
60 A di noga babaci, a ku
rana ki lito li kongolo, Pfumu,
u nga beki ogu kuona bacani
kwawe. Na regerile egi, a di
lala.

GIPIMO 8.

SAULE a di na ku jumela kufani kwaye.

Kilo licigu kwa di wuga kucaniseka
ku kongolo ni libandhla
li nga ra ni li ri Jerusalema;
ba di palelega ni
malanga yacabo ya Judia ni
Samaria, sine bapostoli.
2 Batu ba nya nduda ba di kembela
Stefani, ba ku gira malilo
ma kongolo bacani kwaye.
3 Aholu Saule a di balaja
libandhla, na ku bela jinyumbani
jacabo, na ku ng'ola
bama ni banyamayi a di ba
yisa kotoni.

4 Kabo abo awo ba nga ra ni
ba palelegile ba di gimbila ni
ba ku ganela likana.
5 Filipi a di relela aya ndangani
kwa Samaria, a ku
ambelejela kwawe Kristu.
6 Mabandhla ma di yingela ki
nyondo mweyo xiloni xi nga
ganedwa ku Filipi, ni ba pwide,
ba ku wona jiwonekiso a
nga ji girago.

7 Kolu ku *kwa* bangi ba awo
ba nga ra ni ba ri ni mapubo
nya ku bibe, ma di paga, ni
ma ku rana ki lito li kongolo:
ni bangi ba nga ra ni ba ri
ni paralio, ni awo ba nga ra
ni ba ri xigoha, ba di hawulugiswa.
8 A di nu ku ri bo kunengela
ku kongolo kwa iyo zantu.
9 Aholu a di na ri bo mutu
nyo kari, Simoni ki lina, ki
mbeli a nga kalago ng'anga
zantuni, a ku liwugisa batu ba
Samaria, na ku regera kuye
uye mune ki mutu kongolo:
10 Ba nga yingelago kwaye
bacabo, ku ku pela ku dukwana nguju kala ku kongolo,
kuye, Oyu mutu ki ciba ya
Nungungulu yi ranwago apwa
yi Kongolo.
11 Ba di yingela kwaye, kolu
tepo yingi a da ba liwugisile
ku wung'anga waye.
12 Aholu ni ba kodwe ku Filipi na ku ganela mahungu nya
ku cambe nya mbuzo wa Nungungulu ni lina la Jesu Kristu, ba di bapatizwa, bama ni
banyamayi.
13 Ni Simoni kambe uye mune a di kolwa: na bapatizidwe,
a di kala ni Filipi; na ku wona
jiwonekiso ni jiciba ji nga girwago, a di liwuga.

14 Olu bapostoli ba nga ra ni
ba ri Jerusalema ba dipwa
apwa Samaria ba hakile likana
la Nungungulu, ba di rumela
kwawe Petro ni Johani:
15 Awo, ni ba bohile, ba di ba
lombelela, kakuba ba hake Lipubo nya ku Age:
16 Kolu a di na si ku tegi bacani kwa moyo wawe: a di ni
ba bapatizidwe basi linani la
Pfumu Jesu.
17 Kabo ba di beka manja
yawe bacani kwawe, ba ku
haka Lipubo nya ku Age.
18 Ulo Simoni na wonile kuye
ku ku bekwa kwa manja ya
bapostoli Lipubo nya ku Age
la di ningwa, a di ba ninga
dinyero.
19 Kuye, Nyi ningeni neni
eyi ciba, kakuba bacani kwa
uyo nyi na ku bekago manja
yangu, a hake Lipubo nya ku
Age.
20 Aholu Petro a di kuye
kwaye, Parata yago yi nafe
nago, kolu u hingihejile ku
mana sakwati ya Nungungulu
ki dinyero.
21 U mwalo ne gipande kwa
oyu nandu: kolu monyo wago
kandi wadi mbeli kwa Nungungulu.
22 Kabo abo bindugeja mu
kubibani kwago, u lombe Pfumu, mwendo kuhingiheja kwa
monyo wago ku dicejwe.
23 Kolu nyi ngu wona u wabo
nyongweni nya kubabe nu mu
kuhungwani nya kuone.
24 Simoni a di haka a ku
kuye, Nyi lombeleni enu kwa
Pfumu, kakuba ku ngati bacani kwangu na moyo wa exi
xilo mu xi ganedego.
25 Kabo abo, awo ni ba kustumunyile ba ku ganela ki
likana la Pfumu, ba di bwelela

Jerusalema, ba ku ganela vangeli jindangani jingi ja ma Samaria.

26 Aholu ngelosi ya Pfumu ya di ganela kwa Filipi, a ku kuye, Kuga, uye maranji njilani yi relelago ku Jerusalema yi kuya Gaza: umo ki giwula.
27 A di kuga a ku gimbila: keja, mutu wa Ithiopia, tenwa nya cibe kongolo babaci kwa Kandase, nyamayi nya Pfumu ya ma Ithiopia, a nga ra na ri bacani kwa wurenda waye wacabo, a nga ra na jude Jerusalema ku kozela;
28 A di na ku bwelela na kade karetani kwaye, na ku hebula mprofeti Isaya.
29 Lipubo a di kuye kwa Filipi, Inda bafubi, u ji canganise neyi kareta.
30 Filipi a di tutumela kwaye, a ku mupwa na ku hebula mprofeti Isaya, a di kuye, U ngu ku pima ogu u ku hebulago kani?
31 A di kuye, Nyi na pima karini, sine mumbe a ku nyi ambelejela? a di sengelejela Filipi ku lita a te kala naye.
32 Ulo wulanga nya kulobe a nga ra na ku wuhebula a di oyu, A di ndindedwa kusongwadi kanga mvuta; kanga mvutana yi ku mbebebe mbeli kwa mugayi waye, karalo ka nga tula gihofu gyaye:
33 Kucanisekani kwaye kwadi kuswa kulamula kwaye: Kumani a na ku ambelejelago gitukulwana gyaye? kolu ku banya kwaye ku kusidwe mafuni.
34 Tenwa a di mu haka Filipi kuye, Nyi ngu kusengelejela mprofeti ku regera egi kumani? kuregera kuye mune, mwendo ku mumbe?
35 Filipi a di tula gihofu gyaye, na ku pela ki ogu kuloba, a di ganela kwaye Jesu.
36 Ni ba ku hongola njilani kwawe, ba di boha matini nyo kari, tenwa ku kuye, Keja, *aya* mati; ginani gi nyi himbejago ku bapatizwa?
38 A di laya kareta yi eme: ba di relela ba babili baya matini, Filipi ni tenwa; a di mu bapatiza.
39 Ni ba ku paga ku matini, Lipubo la Pfumu la di mu ng'ola Filipi; tenwa a di ne ku mu wona kambe, kolu a di hongola njilani kwaye na ku nengela.
40 Aholu Filipi a di manwa Azotusi: na ku binda a di ganela likana jizantuni jacabo, kala a ku boha Kesaria.

GIPIMO 9.

AHOLU Saule, na nga ku hefemula kupiga nu kusonga bapizana ba Pfumu, a diya kwa mpristi kongolo,
2 A ku mu lomba madangalila nyo kuye Damasika masinagogani, kakuba a ku ya mana nyo ra ni ba ri Njilani, ambari bama mwendo banyamayi, a ba rese Jerusalema ni ba hungidwe.
3 Na ku gimbila, a dipwa a

di hijimela Damasika: kuno-
kuno ya di mu ranzela safa
ki njajini:
4 A di tega mafuni, a kupwa
likana ni li ku kilo kwaye,
Saule, Saule, kiginani u nyi
canisago?
5 A di kuye, Kuwe mani,
Pfumu? a di *kuye*, keni Jesu u
mu canisago:
6 Aholu wuga, u bele zantu-
ni, u na ambedwa ogu u na ku
ku girago.
7 Bama ba nga hongola naye
ba di ema ni ba si ganeli, ni ba
kupwa lito, aholu ba si woni
mutu.
8 Saule a di kuga ku mafuni;
maho yaye ni ma tudwe, ka
nga wona gilo; ba di mu ndi-
nda ki gyanja, ba ku *mu* resa
Damasika.
9 A di hala macigu mararu
na si woni, ka nga hoja ne nu
kusela.

10 Olu a di na ri bo pizana
nyo kari Damasika, nyopwa
Ananiasi; Pfumu a di kuye
kwaye ki giwonikiso, Anani-
asi. A di kuye, Keja, nyi
wabo *aba*, Pfumu.
11 Pfumu ya di *kuye* kwaye,
Kuga, uye njilani nya ku ra-
nwe apwa Lulama u wujise
nyumbani kwa Judasi mutu
nyopwa Saule, mutu wa Ta-
rsusi: kolu keja, u ngu lomba;
12 U wonile mutu nyopwa
Ananiasi na ku bela, na ku
beka manja yaye bacani kwa-
ye, kakuba a hake kuwona
kwaye;
13 Aholu Ananiasi a di haka
kuye, Pfumu, nyi pwide ku
kwa bangi koyu mutu, kubiba
a ku girilego kwa ba nya ku
age bago ba Jerusalema:
14 Naba u na ni ciba ku kwa
bapristi bakongolo ku hunga
bacabo ba ranago linani kwago.
15 Aholu Pfumu a di kuye
kwaye, Inda njila yago: Kolu
ki gyombo gi hatidwego kwa-
ngu, ku para lina langu mbeli
kwa ba nya mayigo ni ji-
pfumu, ni xanana xa Israeli;
16 Kolu nyi na mu wonisa
xilo xingi a felago ku xi cani-
sekela ki kota nya lina langu.
17 Ananiasi a di hongola, a
ku bela nyumbani; na ku beka
manja aye bacani kwaye a di
kuye, Ndi yangu Saule, Pfu-
mu, Jesu, a nga wonekago
kwago njilani u nga tago kiyo,
u nyi rumile, kakuba u hake
kuwona kwago, u tajiswe ki
Lipubo nya ku Age.
18 Kunokuno kwa di tega ku
mahoni kwaye maya, a ku
haka kuwona kwaye; a di
kuga a ku bapatizwa;
19 A ku jega kuhoja a ku
mana ciba.

Macigu nyokari a di na ri ni
bapizana ba nga ra ni ba ri
Damasika.
20 Kunokuno a di ganela Jesu
Sinagogani, nyopwa ku Mwa-
mana wa Nungungulu.
21 Bacabo ba nga mu pwago
ba di liwuga, ba ku kawo,
Oyu kandi uye a girilego ku-
songa kwa bacabo Jerusalema

ba rangago kwa eli lina? u
jude aba ki kota nya egi, ka-
kuba a ba rese mbeli kwa
bapristi ba kongolo ni ba
hungidwe.
22 Aholu Saule a di engeje-
dwa cibani, a ku kanganyisa
ba Juda ba nga kalago Dama-
sika, na ku dandisa kuye oyu
ki Kristu.
23 Ni ma tajisekile macigu
mangi, ba Juda ba di gira ne-
mbo ku mu songa:
24 Aholu nembo wawe a di
tidwa ku Saule. Ba di kalela
jinyangwa kambe wucigu ni
mihani ba fela ku mu songa:
25 Aholu bapizana baye ba
di mu jega ni wucigu, ba ku
mu cisa mu libiyoni, ni ba ku
mu relejisa ki gitunduni;

26 Na bohile Jerusalema, a di
halaja ku ji canganisa ni bapi-
zana: ba di mu taba bacabo,
ni ba si kolwi kawo a di na ri
pizana.
27 Aholu Barnabasi a di mu
jega, a ku mu resa kwa bapi-
zana, a ku dandisa kwawe ku
yi wona kwaye Pfumu njilani,
nu kupwa u regerile kwaye,
nu ku ganela kwaye Damasika
ku kutiya linani la Jesu.
28 A di na ri nawo ku belani
nu ku pagani Jerusalema, na
ku ganela ku kutiya kilina la
Jesu:
29 A di ganela a ku ganejana
ni ba Juda nya ma Greki;
aholu ba di gimbila kuya mu
songa.
30 Banduye ni ba ku tide, ba
di mu resa Kesaria, ba ku mu
yisa Tarsusi.
31 Karalo libandhla la Judia
lacabo ni Galile ni Samaria
a di ni li ri nukudegula, ni
libahidwe, ni li ku gimbila
ku tabani Pfumu nu mu ku
nengejisana kwa Lipubo nya
ku Age, la di anda.

32 Kwa dipwa, Petro na ku
tsemakanya malangani yacabo,
a di relelela kwa ba nya· ku
age ba nga ra ni ba ku kala
Luda.
33 A di mana abo mutu nyo
kari nyopwa Eneasi, a nga ra
na ri lidawuni laye libande
myaga na miraru; kolu a di
na ri ni liparalio.
34 Petro a di kuye kwaye,
Eneasi, Jesu Kristu u ngu ku
hawulugisa: kuga, u fumbe
lidawu lago. Kunokuno a di
wuga.
35 Bacabo ba nga kalago Luda
ni Xaroni ba di mu wona, ba
ku bindugejela kwa Pfumu.

36 Olu a di nu ku ri mo Jopa
pizana nyo kari nyopwa Ta-
bitha, ku ku ambelejedwa
apwa Dorkasi: oyu nyamayi
a di na tade ki mitumo nyo
cambe ni mitumo nyo ningele
a nga yi girago.
37 Kwa dipwa kayo macigu
a di dwala, a ku fa: ni ba mu
hanjile, ba di mu beka nyu-
mbani ya bacani.
38 Luda ku nga ra nu ku ri
bafubi ni Jopa, bapizana, ni ba
kupwa apwa Petro a di na ri

bo, ba di rumela batu babili
kwaye, ni ba ku mu sengele-
jela kawo, U nga hweli kuta
kwatu.
39 Petro a di kuga a ku ho-
ngola nawo. Na bohile, ba di
mu resa nyumbani ya bacani:
jinoni jacabo ja di mu ranzela
ni ji ku lila, ji ku yayeja jika-
zaku ni myenda a nga ji gira-
go Dorkasi, na nga ri nawo.
40 Aholu Petro a di ba dusa
bacabo, a ku noga babaci, a
ku lomba; na ku tendegejela
girumbini, a di kuye, Tabitha,
wuga. A di tula maho yaye;
na ku wona Petro, a di kala.
41 A di mu ninga gyanja gya-
ye, a ku mu wusa; na ku rana
ba nya ku age ni jinoni, a di
mu resa na ku banya.
42 Kwa di tibeka Jopa laca-
bo: bangi ba di kolwa kwa
Pfumu.
43 Kwa dipwa, a di kala ma-
cigu mangi Jopa ni Simoni
moyo meseri wa madowo.

GIPIMO 10.

OLU *a di nu ku ri bo* Kesa-
ria mutu nyo kari, Korne-
liusi ki lina, gigela nya lizane
nya mwande nyopwa mwanda
wa Itala,
2 Mutu nya nduda, a tabago
Nungungulu ni nyumba yaye
yacabo, a nga ningelago kwa
batu miningelo mingi, a ku lo-
mba kwa Nungungulu jitepo
jacabo.
3 A di wona kwadi ki giwo-
nekiso, ku nga ra nu ku ri ora
nya libande na jina nya licigu,
ngelosi ya Nungungulu ni yi
kuta kwaye, ni yi ku kiyo
kwaye, Korneliusi.
4 Uye, na ku mu keja, na tu-
gile, a di kuye, Ginani, Pfu-
mu? A di kuye kwaye, Kulo-
mba kwago ni miningelo yago
ku yide yi ku kala gihingiheje
mbeli kwa Nungungulu.
5 Olu rumela batu baye Jopa
ba rese moyo Simoni, a ranwa-
go apwa Petro:
6 U ngu kala ni moyo Simoni
meseri nya madowo, nyumba
yaye yi ku ba bimbi-tunu.
7 Ngelosi yi nga ganelago
kwaye ni yi hongode, a di rana
xitumi xibili xa nyumbani
kwaye, ni kasadoro nya nduda
ba awo ba nga mu emelelago
jitepo jacabo;
8 Na embelejede xilo xacabo
kwawe, a di ba rumela Jopa.

9 Ulo ni jimindu, ni ba ri
kugimbilani kwawe, ba ku
hijimela zantuni, Petro a diya
bacani nya nyumbe ku lomba,
ki ora nya libande na mweyo:
10 A dipwa njala, a ku haja
ku hoja: aholu ni ba nga ku
donga, a di tedwa ki lijungu.
11 U ngu wona njaji ni yi
tudwe, ni gyombo nyo kari ni
gi ku relela, kanga mwenda
kongolo, na ku relejisedwa
mafuni ki jicoka ja jina:
12 Bakari kwaye ku nga ra
nu ku ri mo mafumbo yacabo
nya xirengo nyo gimbile ki
migondo mina ni xilo nya
mafu xi gimbilago ki xiru-
mbu ni jinyoni nya njaji.

13 Kwa dita kwaye lito apwa,
Kuga, Petro; songa u hoje.
14 Aholu Petro a di kuye,
Kandi karalo, Pfumu; kolu
gima ka nyi si ku hoji gilo
nya ku kunele.
15 Lito la *dita* kwaye ka-
mbe tepo nya kubili, Ugo ku
hanjidwego ku Nungungulu,
u nga ku rani kuwe ku ku-
nele.
16 Ogu kwa di girwa jitepo
jitaru: kunokuno gyombo gya
di hakwa bacani njajini.

17 Petro na nga ku hingiheja
nguju ndani kwaye kuye gi-
wonekiso ku ninganisa ginani,
keja, batu ba nga ra ni ba
rumidwe ku Korneliusi, ni
ba wujisile nyumba ya Simo-
ni, ba di ema ba nyangwani,
18 Ba ku rana ba ku wujisa
apwa Simoni, nyopwa Petro,
a di na ku kala abo kani.
19 Petro na nga ku hingiheja
ki giwonekiso, Lipubo la di
kuye kwaye, Keja, batu bara-
ru ba ngu ku bweta.
20 Aholu kuga, u relele, u
hongole nawo, u nga tabi gilo:
kolu nyi ba rumile.
21 Petro a di relela aya kwa
batu, a ku kuye, Kejani, keni
uye mu mu bwetago: ki gina-
ni mu judego?
22 Ba di kawo, Korneliusi
gigela nya lizane, mutu nya
ndude a tabago Nungungu-
lu, a regeredwago kwadi ki
lihunzu lacabo la ba Juda, a
di laywa *ku Nungungulu* ki
ngelosi nya ku age ku rumela
kwago nyumbani kwago, nu
kupwa magana yago.
23 Karalo a di ba rana ku bela,
a ku ba kajisa.

Ni jimindu a di kuga a ku
hongola nawo, ni banduye
nyo kari ba Jopa ba di mu
bwelegeja.
24 Ni jimindu ba di bela Ke-
saria. Korneliusi a di na ba
lindede, na tombanesile balo-
ngo baye ni balongo baye ba-
cabo ba bafubi.
25 A dipwa Petro na bede,
Korneliusi a di mu ginga, a ku
tega babaci ba migondo-tunu
kwaye, aku mu kozela.
26 Aholu Petro a di mu wusa,
kuye Ema; eni neni nyi mutu.
27 Na ku ganela naye, a di
bela, a ku mana bangi ni ba
tombane:
28 A di kuye kwawe, Enu
bane mu ngu jiti kenu ku ku
himbejwa karini mutu a ku
mu Juda ku ji canganisa mwe-
ndo kuta kwa moyo a ku wa
limbe lihunzu; ambari ulo Nu-
ngungulu u wonekisile kwangu
apwa nyi nga rani mutu keni
kwetadu mwendo u kunele:
29 Karalo kambe eni nya dita
na ri mwalo ku regera, ni nyi
ranidwe. Kabo abo nyi ngu
wujisa mwa di nyi ranela
ginani.
30 Korneliusi a di kuye, Ma-
cigu mana mabindilego, kala
ki eyi ora, a di ni nyi ku hingi-
heja ora nya libande na jina
nya kulombe nyumbani kwa-
ngu; keja, mutu a di ema

mbeli kwangu myendani nya
ku ngaugamele,
31 A ku kuye, Korneliusi,
kulomba kwago ku pwidwe, ni
miningelo yago yi girile gihi-
ngihejo mbeli kwa Nungu-
ngulu.
32 Kabo abo rumela Jopa, u
ranele kwago Simoni, nyopwa
kuye Petro: u ngu kala nyu-
mbani kwa Simoni meseri nya
madowo ku ba bimbi-tunu.
33 Kabo abo nya di rumela
kwago; u girile kwadi u ju-
dego. Kabo abo olu hi wabo
hacabo mbeli kwa Nungungu-
lu, kupwa xilo kacabo u xi la-
yidwego ki Pfumu.

34 Petro a di tula likana laye,
a ku kuye,
Kilisine nyi ngu wona Nu-
ngungulu kandi mukeji wa
batu:
35 Aholu mahunzuni yacabo
uye a mu tabago, a ku tuma
nduda, u ngu jumedwa kuye.
36 Likana a nga li rumelago
kwa xanana xa Israeli, na ku
ganela mahungu nyo cambe
nya ku degule ku Jesu Kristu
(uye ki Pfumu yawe bacabo)
37 Ugo kuganela mu ngu
kuti enu bane, ku nga gane-
dwago Judia lacabo, ku ku
pela ki Galile, hwane kwa ku
bapatiza a nga ku ganelago
Johani;
38 Jesu wa Nazareta, ku mu
hata kwaye Nungungulu ki
Lipubo nya ku Age ni ciba: a
nga gimbilago na ku gira ku-
camba, a ku hawulugisa baca-
bo ba nga ra ni ba canisidwe
ku Satani; kolu Nungungulu
a nga ra na ri naye.
39 Hi ba kustumunyu ba xilo
xacabo a nga xi girago tigoni
la ba Juda, ni Jerusalèma; ba
nga mu songago kambe, ba ku
mu bayega ximboni.
40 Uye Nungungulu a di mu
wusa ki licigu nya mararu, a
ku mu ningela a tibekiswe,
41 Na si kwa batu bacabo,
aholu kwa bakustumunyu ba
nga hatwago kambe ku Nu-
ngungulu, *ambari* kwatu, hi
nga hojago hi ku sela naye
hwane na wugile kwa ba nya
kufa.
42 A di hi laya ku ganela
kwa batu, nu ku dandisa apwa
kuye a cambisidwego ku Nu-
ngungulu *ku gira* Mulamuli
wa ba nya ku banya ni ba nya
kufa.
43 Ba di kustumunya kuye
baprofeti bacabo, nyopwa ki
lina laye uyo a kolwago kwaye
a na haka kudicejwa nya
kuone.

44 Petro na nga ku ganela
aya magana, Lipubo nya ku
Age la di tegela bacani kwawe
bacabo ba nga pwago likana.
45 Awo nya ku hane wugwe-
ra ba nga kolwago ba di liwu-
ga, kanga bangi ba nga tago
ni Petro, kolu bacani kwa ba
nya Mayigo kambe kwa di te-
dwa sakwati nya Lipubo nya
ku Age.
46 Kolu ba di bapwa ni ba ku
ganela ki jilimi, ba ku runguja

Nungungulu. Kabo a di haka
Petro kuye,
47 Mutu u ngu koja ku hi-
mbeja mati, kakuba aba ba nga
bapatizwa, ba hakilego Lipubo
nya ku Age kanga etu?
48 A di ba laya ba bapatizwe
linani la Jesu Kristu. Kabo
ba di mu lomba a kale macigu
nyo kari.

GIPIMO 11.

ULO bapostoli ni banduye
ba nga ra ni ba ri Judia
ba dipwa apwa ba nya Mayigo
kambe ba hakile likana la Nu-
ngungulu.
2 Petro na jude Jerusalema,
awo ba nga ra ni ba ri ba wu-
gwera ba di dwana naye,
3 Kawo, Wa diya uya bela
kwa batu nya mba hana wu-
gwera, u ku hoja nawo.
4 Aholu Petro a di pela, a ku
ambelejela *ma hungu* kwawe
kwadi, kuye,
5 A di ni nyi ri zantuni ya
Jopa ni nyi ku lomba: kuji-
mani nya di wona giwonekiso,
gyombo nyo kari ni gi ku
relela, kanga a di mwenda
kongolo na relejisidwe ki nja-
jini ki jicoka jina; gya dita
kwangu:
6 Ni nyi gi kejile, nya di
hingiheja, nyi ku wona xire-
ngo xa mafuni nya mawundu
mani xirengo xa kabini nya ku
gimbile ki xirumbu ni jinyoni
ja njaji.
7 Nya dipwa kambe lito ni li
ku kuye kwangu, Kuga, Petro;
songa u hoje.
8 Aholu nya di keni, Kandi
karalo, Pfumu: kolu gimwalo
gilo nya mba si gilo negi nya
ku kunele nyo gima gi ku bela
kanani kwangu.
9 Aholu lito la di haka tepo
nya kubili ku njajini kuye,
Ugo ku hanjidwego ku Nungu-
ngulu, u nga ku giri ku si kali
gilo.
10 Ogu kwa di girwa kuraru:
kwacabo kwa di ndindedwa
bacani njajini kambe.
11 Keja, nukunuku batu ba-
raru ba di ema mbeli kwa
nyumba hi nga ra ni hi ri
umo, ni ba rumidwe kwangu
ki Kesaria.
12 Lipubo a di nyi ambela
ku hongola nawo, nyi si ha-
mbanisi gilo. Ni aba banduye
libande ni moyo ba di nyi bwe-
legeja; hi ku bela nyumbani
kwa mutu:
13 A ku hi ambela kuwona
kwaye ngelosi ni yi emile nyu-
mbani kwaye, yi ku kuye,
Rumela Jopa, u rese Simoni,
nyopwa Petro;
14 A na ku ganelago kwago
magana, u na ku banyiswago
kayo, uwe ni nyumba yago
yacabo.
15 Ni nyi ku pela ku ganela,
Lipubo nya ku Age la di tega
bacani kwawe, kanga a nga te-
gelago kwatu kuhegula-tunu.
16 Nya di hingiheja likana la
Pfumu, a nga kuye, Johani
kilisine a di bapatizwa ki mati;
aholu enu mu na bapatizwa
ki Lipubo nya ku Age.
17 Kabo Nungungulu ra na

ningile kwawe sakwati kanga
a nga girago kambe kwatu, ni
hi ku kolwa ki Pfumu Jesu
Kristu, a di eni mani, ku hi-
mbeja Nungungulu?
18 Ni ba pwide exi xilo, ba di
degula, ba ku runguja Nungu-
ngulu, kawo, Kabo kwa ba nya
Mayigo kambe Nungungulu
u ningile ku bindugejela ku
banyani.

19 Kabo abo awo ba nga ra
ni ba palelegile kucaniswani
kwa Stefani ba di gimbila ate
Fonika, ni Kuprusi, ni Antioki,
ba' ku ganela likana kwa ba
Juda basi.
20 Aholu a di ni ba ri bo ba-
mbe bawe, bama ba Kuprosi
ni Kurene, awo, ni ba bohile
Antioki, ba di ganela kwa ma
Greki kambe, na ku ganela
Pfumu Jesu.
21 Ni gyanja gya Pfumu a di
ni gi ri nawo: ni bangi ba nga
kolwago ba di bindugejela kwa
Pfumu.
22 Ni mahungu yawe ma di
boha jinjebeni kwa libandhla
li nga ra ni li ri Jerusalema:
ba ku rumela Barnabasi ate
Antioki:
23 Uye, na bohile, na wonile
wuhinji wa Nungungulu, a di
hagana; a di ba laya bacabo,
kakuba ba bandamele kwa
Pfumu ku kuhalaja kwa
monyo:
24 Kolu a di na ri mutu nyo
cambe, na tade ki Lipubo nya ku
Age nu kukolwa: batu bangi
ba di engejedwa kwa Pfumu.
25 A kuya Tarsasi ku bweta
Saule:
26 Na mu mane, a di mu resa
Antioki. Kwa dipwa, mwaga
wacabo a di ni ba tombane ni
libandhla, ba ku hebuja batu
bangi; kakuba bapizana ba di
ranwa apwa makolwa kuhe-
gula Antioki.

27 Ulo ki ayo macigu kwa
dita baprofeti Antioki ba kuta
ki Jerusalema.
28 Kwa di ema moyo wawe
nyopwa Agabasi, a ku wone-
kisa ki Lipubo apwa ku na gira
njala kongolo tigoni kwacabo:
ku nga girekago maciguni ya
Klaudiusi.
29 Bapizana, kada mutu ka-
nga ciba yaye, ba di halaja
ku rumela kupasejela kwa
banduye ba nga kalago Judia:
30 Ba nga ku girago kambe,
ba ku ku rumela kwa bagale
ki gyanja gya Barnabasi ni
Saule.

GIPIMO 12.

OLU kiyo tepo Herodi pfu-
mu a di tawuluja manja
yaye ku canisa ba nyo kari
nya libandhla.
2 A di songa Jamesi nduye
wa Johani ki supada.
3 Na ku wona kuye kwa di
nengejisa ba Juda, a di enge-
jela ku ng'ola Petro kambe. A
di na ri macigu ya nkati nya
mba na mela.
4 Na mu jegile, a di mu tela
kotoni, a ku mu ningela kwa
myanda mina nya makasadoro

ku mu hingiheja; na ku pimela
ku mu pasela kwa batu hwane
kwa Pasika.
5 Kabo abo Petro a di tedwa
kotoni: Aholu libandhla la di
mu lombela kilisine kwa Nu-
ngungulu.
6 Herodi na ku haja ku mu
pasa, uwo wucigu Petro a di na
lade bakari kwa makasadoro
mabili, na hungidwe ki maga-
lagajero mabili: ni bakaleli ba
mwanya-tunu ba di hingiheja
lipaso.
7 Keja, ngelosi ya Pfumu ya
di ema bafubi naye, ni safa ya
di safa nyumbani: ya di beta
Petro jicangarano, yi ku mu
wusa, kuye, Wuga bireja. Ma-
galagajero yaye ma di tega ku
manjani kwaye.
8 Ngelosi a di kuye kwaye, Ji
hunge, u ambale xilato xago.
A di gira karalo. U ngu kuye
kwaye, ambala mwenda wago,
u nyi landise.
9 A di paga, a ku landisa; a
di ne ku jiti kuye ki lisine ogu
ku giridwego ki ngelosi, aholu
a di hingiheja kuye a di wona
giwonekiso.
10 Ni ba bindile mukaleli nya
kuhegule ni nya kubili, ba di
boha nyangwani nya fero yi
yago zantuni; yinga ji tuleke-
lago kwawe yabune: ba ku
paga, ba ku binda ruwa mwe-
yo; kunokuno ngelosi ya di
kuga kwaye.
11 Petro na ri uye mune, a di
kuye, Olu nyi ngu jiti kilisine,
apwa Pfumu yi rumile ngelosi
yaye yi ku nyi kusa gyanjani
kwa Herodi, nu ku kejisela-
ni kwacabo kwa batu ba ba
Juda.
12 Na pimile *ki gilo*, a dita
nyumbani kwa Maria mayi wa
Johani nyopwa kuye Marko;
aba ba nga ra ni ba tombane
bangi ni ba ku lomba.
13 Na kokotile lidimba-tunu
nya nyangwa, gyakajana gya
dita ku mu haka, nyopwa kuye
Roda.
14 Na li tide lito la Petro, ka
nga yi tula nyangwa ku kune-
ngela, aholu a di tutuma a ku
bela, a ku ambela kuye Petro u
emile ba nyangwa-tunu.
15 Ba di kawo kwaye, U ha-
ndugile. Aholu a di dandisa
kuye ku ralo. Ba di kawo, Ki
ngelosi yaye.
16 Aholu Petro a di engeja
ku kokota: Ni ba tude, ba di
mu wona, ba ku liwuga.
17 Aholu uye, na ku ba bu-
muja ki gyanja kakuba ba
degule, a di wonekisa kwawe
ku mu dusa kwaye Pfumu
kotoni. A di kuye, Ambelani
Jamesi exi xilo, nu kwa bandu-
ye. A ku hongola, a kuya
kwa wumbe wulanga.
18 Olu nu ku gide, a di nu
ku ri mwalo kukurungwa
kudugwana bakari kwa ma-
kasadoro, nyopwa ginani gi
girekilego kwa Petro.
19 Herodi na mu bwetile, na
sa mu mana, a di wujisi sa ba-
kaleli, a ku laya ba songwe.
A di relela ku Judia a kuya
Kesaria, a ku kala abo.
20 Ulo a di na si golani ni

awo ba Tire ni Sidoni: ba dita kwaye ki nyondo mweyo, ni ba girile Blastusi gigela gya Pfumu nongo wawe, ba di lomba kudegula, kolu litigo lawe la di hoja ku mafuni kwa Pfumu.

21 Ki licigu nyo kari Herodi a di ji herepisa ki myenda nya wufumu, a ku kala gikaloni, a di ganela kwawe.

22 Batu ba di rana, *kawo*, Lito la Nungungulu, kandi la mutu.

23 Kunokuno ngelosi ya Pfumu ya di mu beta, kolu ka nga ninga Nungungulu rungujo: A di hojwa ki xiwungu, a ku ningela Lipubo.

24 Aholu likana la Nungungulu la di danda li ku anda.

25 Barnabasi ni Saule ba di bwelela ki Jerusalema, ni ba tajisile kukoza kwawe, ba ku jega nawo Johani nyopwa kuye Marko.

GIPIMO 13.

OLU a di nu ku ri mo Antioki, libandhla ni li nga ra ni li ri *bo*, baprofeti ni bahebuji, Barnabasi, ni Simoni a nga ra na ku ranwa apwa Nigeri, ni Lukiosi wa Kureni, ni Manini nduye wa Herodi gigela, ni Saule.

2 Ni ba ku kozela Pfumu, ba ku hala, Lipubo nya ku Age a di kuye, Nyi hambaniseleni Barnabasi ni Saule tumoni nyi ba ranedego.

3 Kabo, ni ba hade ba ku lomba ba ku beka manja bacani kwawe, ba di ba hongojisa.

4 Karalo awo, ni ba rumedwe ki Lipubo nya ku Age, ba di relela Seleukia; ba di kuga kaba ba kuya ki ngalaba Kuprosi.

5 Ni ba ri Salamisi, ba di ambelejela likana la Nungungulu masinagogani ya ba Juda: a di ni ba ri ni Johani gitumi gyawe.

6 Ni ba gimbide gidwani gyacabo ba ku boha Pafosi, ba di mana gitumbe nyo kari, mprofeti nya malipa, mu Juda, lina laye a di li ri Bar-Jesu;

7 A nga ra na ri ni gigela, Sergiusi Paulusi, mutu nya kupime. Uye a di ranele kwaye Barnabasi ni Saule, a ku bweta kupwa likana la Nungungulu.

8 Aholu Elimasi gitumbe (kolu ku ralo lina laye ku ku ambelejedwa) a di ba ganeja, na ku bweta ku ndeyisa gigela kukolwani.

9 Aholu Saule, a *ranwago* apwa Paule, na tade ki Lipubo nya ku Age, a di mu keja,

10 A ku kuye, U tadego ku kuhangisa kwacabo nu kubiba kwacabo, uwe mwamana wa Satani, uwe nombo wa nduda yacabo, ku na dica ku bindugeja jinjila nya ku cambe ja Pfumu kani?

11 Olu, keja, gyanja gya Pfumu gyomo bacani kwago, u na kala gikumu, u si li woni lidambo ki tepwana. Kunokuno

kwa di tegela bacani kwaye
hunguba ni gidema a di gimbi-
la na ku bweta nya ku mu
ndinde ki gyanja.
12 Kabo gigela ni gi ku wona
ku nga ra nu ku giridwe, a di
kolwa, na liwugile ku kuhebu-
ja kwa Pfumu.

13 Olu Paule ni gidinga gya-
ye ba di yisari matanga ku Pa-
fosi, a dita Perga kwa Pamfi-
lia : Johani a di kuga kwawe a
ku bwelela Jerusalema.
14 Aholu awo, ni ba ku tse-
makanya ba ku binda ku
Perga, ba ku boha Antioki
kwa Pisidia; ba diya bela sina-
gogani ki cigu nya sabata, ba
ku kala babaci.
15 Hwane nya ku hebudwe
kwa nayo ni ba profeti jipfu-
mu ja sinagogani ja di rumela
kwawe, kawo, Banduye, ra ni
mu ri ni likana nya ku rungu-
je batu, ganelani.
16 Paule a di ema, na ku
kwenuta ki gyanja a di kuye,
Bama ba Israeli, nenu mu ta-
bago Nungungulu, ingelani.
17 Nungungulu wa aba batu
ba Israeli a di hata banyehe
batu, a ku gugumukisa batu
ni ba ku kala Gipiti, ki libogo
la bacani a di ba ndinda ba
page umo.
18 Tepo nya makumi mana
myaga a di hunisela ku gira
kwawe giwulani.
19 Na songile libande mahu-
nzu ni mabili tigoni kwa Ke-
nani, a di *ba* ninga litigo lawe
li gire tomba, gipimo nya ma-
zana mana ni libande makumi
myaga:
20 Ki hwane kwa exi xilo a
di *ba* ninga balamuli kala ku
Samueli mprofeti.
21 Ki hwane ba di lomba pfu-
mu: Nungungulu a di ninga
kwawe Saule mwamana wa
Kixi, mutu wa lihunzu la
Benjamini, gipimo nya maku-
mi mana myaga.
22 Na mu kusile, a di wusa
Davida ku gira pfumu yawe;
a nga kustumunyago kwaye,
kuye, Nyi manile Davida mwa-
mana wa Jese, mutu nya mo-
nyo wangu, a na ku girago
kuhalaja kwangu kwacabo.
23 Ku mbewuni ya oyu mutu
Nungungulu u pasele Israeli
Mubanyisi kanga gitumbiso,
Jesu;
24 Johani na ganede kuhegu-
la mbeli nya kute kwaye ku-
bapatiza nya ku bindugeje
kwa batu bacabo ba Israeli.
25 Johani na ku tajisa kugira
kwaye, a di kuye, Mu ngu
hingiheja kenu keni mani?
Ka nyi *uye.* Aholu kejani, u
nguta moyo hwane kwangu,
xilato nya migondo yaye nyi si
yeligo ku xi cula.
26 Banduye, xanana nya gi-
tukulwana xa Abrahama, ni
awo bakari kwanu ba mu ta-
bago Nungungulu, li rumedwe
kwatu likana nya ogu kuba-
nyiswa.
27 Kolu awo ba kalago Jeru-
salema, ni jipfumu jawe, kolu
ka ba nga muti, ne ni magana
ya baprofeti ba hebudwago

masabata yacabo, ba di *ma* ta-
jisela ku ku *mu* jujuga.
28 Ambari ba nga ne ku ma-
na gilo kwaye nya ku mu so-
nge kigyo, aholu ba di lomba
Pilati kakuba a songwe.
29 Ni ba tajisile xilo xacabo
xi nga ra ni xi lobidwe kuye,
ba di mu relejisa ku ximboni,
ba ku mu beka towoni.
30 Aholu Nungungulu a di
mu wusa ku kwa ba nya kufa:
31 A di wonwa macigu ma-
ngi ki awo ba nga tago naye
Jerusalema ku Galile, ba ku
bakustumunyu baye olu kwa
batu.
32 Hi ngu mu resela mahu-
ngu nyo cambe nya gitumbiso
gi nga girwago kwa bababe,
33 Ku tajisa kwaye Nungu-
ngulu kwa xanana xatu, ka-
kuba a di wusa Jesu; kanga
ku lobidwego kambe njimoni
nya kubili, Uwe u Mwamana
wangu, nyi ku belegile muhu-
no olu.
34 Ki kota nya ugo a di mu
wusa ku kwa ba nya kufa, olu
ka na bwelela kuhinani kambe,
u ganede karati, Nyi na ku
ninga *gikatekiso* nya ku age
nya lisine gya Davida.
35 Kolu u ngu kuye kambe
kwa yimbe *njimo*, Uwe ku na
ninga nya ku Age wago ku
wona kuhina.
36 Kolu Davida, hwane kwa
ku kozela nembo wa Nungu-
ngulu gitukulwanani gyaye, a
di lala, a ku bekwa kwa bababe
baye, a ku wona kuhina:
37 Aholu uye Nungungulu a
nga mu wusago ka wona ku-
hina.
38 Kabo abe ku na tibeke
kwanu, banduye, apwa ki kota
ya oyu mutu ku ngu ganedwa
kwanu kudicejwa nya kuone:
39 Ba ngu hanjwa kuye ku
mu xiloni xacabo bacabo ba
kolwago, hi nga ra ni hi si koji
ku hanjwa ki nayo wa Mosi.
40 Kabo abo gengelani, ku
ngata bacani *kwanu*, ugo ku
nga ganeledwa ki baprofeti;
41 Kejani, enu badici, mu ku
liwuga, mu ku nyemuka; kolu
nyi ngu tuma tumo maciguni
kwanu, tumo mu na ku ne ku
mu kolwa, moyo a ku mu ga-
nela kwanu.

42 Ni ba ku paga, ba di senge-
lejela kakuba aya magana ma
ganedwe kwawe kambe sabata
yi na ku tago.
43 Sinagoga ni yi bede, bangi
nya ba Juda ni makolwa nya
ku cambe ya Mayigo ba di la-
ndisa Paule ni Barnabasi: awo,
ni ba ku regera kwawe, ba di
ba lomba ba kale wuhinjini
kwa Nungungulu.

44 Sabata yi nga landisago
zatu yacabo a di ni tombane
kupwa likana la Nungungulu.
45 Aholu ba Juda ni ba wone
mabandhla, ba di tajiswa ki
jenyo, ba ku ganeja xilo xi nga
ganedwago ku Paule, ba ku
ruga.
46 Paule ni Barnabasi ba di
ganela ku kutiya, ba ku kawo,
A di nu ku yede apwa likana

la Nungungulu li na ganedwa
kwanu kuhegula. Kolu mu
ngu li kusa kwanu, mu ku ji
lamula enu bane kenu ka mu
yeli kubanya nya ku pinduke,
kejani, hi ngu tendegejela kwa
ba nya Mayigo.
47 Kolu Pfumu u hi layile
karalo, *kuye*, Nyi mu bekile mu
gire safa ya ba nya Mayigo,
kakuba mu gire kubanyisa malangani kwacabo nya mafu.
48 Ba nya Mayigo ni ba ku
kupwa ogu, ba di hagana, ba
ku runguja likana la Nungungulu: kanga bangi bawe ba
nga ra ni ba dongisidwe kubanyani nya ku pinduke ba di
kolwa.
49 Likana la Pfumu la di
andiswa wulangani kwacabo.
50 Aholu ba Juda ba di lomba
banyamayi nya ku cambe nya
ku rungujwe, ni batu ba kongolo ba zatuni, ba ku kuca
kucanisa Paule ni Barnabasi,
ba ku ba dusa malangani
kwawe.
51 Aholu ba di ba puputela
kujujwane nya migondo yawe,
ba ku boha Ikoniumi.
52 Bapizana ba di tala ku kunengela ni Lipubo nya ku Age.

GIPIMO 14.

KWA dipwa Ikoniumi, ba
di bela nyondo mweyo
sinagogani ya ba Juda, ba ku
ganela karalo, kakuba libandhla likongolo nya ba Juda ni
ma Greki la di kolwa.
2 Aholu ba Juda ba nga ra ni
ba si yingeli ba di kuca mihefemulo ya ba nya Mayigo, ba
ku ba zangarisa ki bauduye.
3 Kabo abo tepo yi kongolo
ba di kala *umo* ni ba ku ganela
ku kutiya Pfumuni, ba nga parago wukustumunyu likanani
nya wuhinji waye, na ku ninga
jiwonekiso ni jiliwugiso ku
girwa ki manja yawe.
4 Aholu libandhla nya zatu la
di kabana; gipande gya di ema
ni ba Juda, ni gipande gya di
ema ni bapostoli.
5 Nu ku giridwe kudwana
kwa ba nya Mayigo nu kwa
ba Juda ni jipfumu jawe, ku
ba canisa, nu ku ba pfara ki
xiwindi,
6 Ba di kuti, ba ku tabela
jizatuni ja Likaonia, Listra ni
Derbe, ni malanga ya abo:
7 Ba di ganela ivangeli abo.

8 Listra a di nu ku kade abo
mutu nyo kari, na ri mwalo
ciba migondoni yaye, na ri gigoha ku mu girumbuni kwa
mayi waye, nyo gima na sa
gimbila.
9 Uye a dipwa Paule na ku
ganela : uye, na ku mu kejisa,
a ku wona kuye u na nu kukolwa ku hawulugiswa,
10 A di kuye ki lito likongolo,
Ema ki migondo yago. A di
ndaga a ku gimbila.
11 Mabandhla ni ma ku wone
ku nga girwago ku Paule, ma
di kuseja lito lawe, ba ku kawo
ki maregerelo ya Likania, Banungungulu ba jude kwatu ki
mawonekelo nya batu.
12 Ba di rana Barnabasi kawo,

Jupiteri; ni Paule kawo, Me-
rkuri, kolu a di na ri giganeli
gikongolo.
13 Ni mpristi wa Jupiteri
tempeli yaye yi nga ra ni yi ri
mbeli kwa zatu, a di resa jinya-
ngwani jing'ombe ni xenge,
a na na girile ningelo ni ma-
bandhla.
14 Aholu bapostoli, Barnabasi
ni Paule, ni ba pwide kugo, ba
di pferula myenda yawe, ba
kuya bakari kwa libandhla ni
ba ku rana,
15 Kawo, Bakoma, kiginani
mu girago exi xilo? Etu netu
hi batu kanga enu, hi mu
resele mahungu nya ku cambe,
kakuba mu bindugeje xiloni
exi nya mba si gilo mute kwa
Nungungulu a banyago, a nga
girago njaji ni mafu ni libimbi,
nugo kwacabo ku ku bakari
kwawe:
16 Xitukulwanani xi bindi-
lego a nga jumeja mahunzu
a cabo ku gimbila jinjilani
jawe.
17 Aholu ka nga ji ciyela
kustumunyu, ki ugo a di gira
kucamba, a ku mu ninga njaji
ki njajini ni jitepo jadi ja ji-
mbewu, na ku tajisa myonyo
yanu ku kuboja nu kuhagana.
18 Ki ogu kuganela ka ba nga
ma koja kwadi mabandhla ku
ma dicisa ku ningela kwawe.

19 Aholu kwa dita aba ba
Juda ki Antioki ni Ikoniumi:
ni ba bindugejile mabandhla,
ba di pfara Paule ki xiwindi,
ba ku mu ndindela babanje
nya zatu, ni ba ku hingiheja
kawo u fude.
20 Aholu bapizana ni ba mu
ranzede, a di wuga, a ku bela
zatuni: ni jimindu a di paga
ni Barnabasi ba kuya Derbe.
21 Ni ba ganede ivangeli kwa
iyo zatu, ba ku gira bapizana
bangi, ba di bwelela Listra, ni
Ikoniumi, ni Antioki,
22 Ni ba ku dandisa mihefe-
mulo ya bapizana, ba ku ba
ambela ba kale kukolwani, nu
kupwa hi na bela wufumuni
wa Nungungulu ku kucanise-
ka kungi.
23 Ni ba ba hatile bagale ma-
bandhlani yacabo, ba ku lomba
ku kuhala, ba di ba ninga kwa
Pfumu, ba nga ra ni ba kodwe
kwaye.
24 Ba di binda Pisidia, ba ku
boha Pamfilia.
25 Ni ba ganede likana Perga,
ba di relela Atalia;
26 Kabo ba di yisari ba kuya
Antioki, ba nga ra ni ba ninge-
dwe wuhinjini wa Nungungulu
ki tumo ba nga ra ni ba mu
tajisile.
27 Ni ba bohile, ba ku tomba-
nisa libandhla, ba di londowoja
xilo xacabo Nungungulu a nga
xi girago nawo, nu ku tulela
kwaye ba nya Mayigo lidimba
nya kukolwe.
28 Ka ba nga kala abo tepo yi
dukwana ni bapizana.

GIPIMO 15.

BATU nyo kari ba di relela
ki Judia ba ku hebuja ba-
nduye, *kuye*, Ka mu na banyi-

swa, sine mwa ku haniswa
wugwera kanga makalelo ya
Mosi.
2 Paule ni Barnabasi ni ba sa
ganejisana nawo badukwana,
banduye ba di hata Paule ni
Barnabasi, ni bambe ba nyo
kari bawe, baye Jerusalema
kwa bapostoli ni bagale ki ogu
kuwujisa.
3 Kabo abo awo, ni ba resi-
dwe njilani yawe ki libandhla,
ba di binda ba ku tsemakanya
Fonecia ni Samaria, ni ba ku
ganela ku kubindugeja kwa ba
nya Mayigo: ba ku gira kune-
ngela kukongolo kwa banduye
bacabo.
4 Ni ba bohile Jerusalema, ba
di hakwa libandhla ni bapostoli
ni bagale, ba di londowoja xilo
xacabo Nungungulu a nga xi
girago nawo.
5 Aholu kwa di wuga ba nyo
kari nya lifumbo la ba Farisi
ba nga kolwago, kawo, Ku
ngu bwetega ku ba hanisa
wugwera, nu ku ba ambela ku
higiheja nayo wa Mosi.
6 Bapostoli ni bagale ba di
ni ba tombane ku kejisa aya
mihungu.

7 Ni ba wujisane nguju, Pe-
tro a di kuga, a ku kuye kwa-
we, Banduye, mu ngu jiti tepo
yingi yi bindilego kenu Nu-
ngungulu a di hata bakari
kwanu, kakuba ki gihofu gya-
ngu ba nya Mayigo ba napwe
likana nya ivangeli, ba kolwe.
8 Nungungulu, a mu tigo
monyo, u ngu ba girela kustu-
munyu, na ku ba ninga Lipu-
bo nya ku Age, kanga a nga
girago kwatu;
9 Ka tisegisa bakari kwatu
nawo, na ku hanja myonyo
yawe ku kukolwa.
10 Kabo abo olu kiginani mu
xengago Nungungulu, kakuba
mu beke caciso bacani kwa
tamo ya bapizana, etu ni baba-
be batu a di hi si kojigo ku mu
rwala?
11 Aholu hi ngu kolwa ketu
hi na banyiswa ku wuhinji wa
Pfumu Jesu, kanga awo.
12 Libandhla lacabo la di
degula; ba ku yingela kwa
Barnabasi ni Paule ni ba ku
ambelejela jiwonekiso ni jili-
wugiso Nungungulu a nga ra
na ji girile kawo barkari kwa
ba nya Mayigo.
13 Ni ba degude, Jamesi a di
haka, kuye,

14 Banduye, yingelani kwa-
ngu: Simoni u ambelejede ku
ba holela kwa Nungungulu ba
nya Mayigo kuhegula, ku je-
gela lina laye batu bakari
kwawe.
15 Kwa ogu ku ngu jumelana
ni magana ya baprofeti; ka-
nga ku lobidwego apwa,
16 Kihwane kwa exi xilo nyi
na bwelela, nyi na baha ka-
mbe tabernakeli ya Davida, yi
tegilego; nyi na baha kambe
kutega kwaye, nyi na yi emisa:
17 Kakuba awo ba kalago
kwa batu ba xote Pfumu, ba
nya Mayigo bacabo, lina langu
li ranidwego kwawe,

18 Ka Pfumu, yi tibekisago
exi xilo ku kwa kuhegula-tunu
nya litigo.
19 Karalo kulamula kwangu
kogu, kakuba hi nga ba canisi
awo ba nya Mayigo ba bindu-
gejedego kwa Nungungulu;
20 Aholu hi na ba lobele, ka-
kuba ba dice kukunela nya
mifanekiso, nu huremba, nugo
ku sorongedwago, ni nobani.
21 Kolu Mosi ku kuga ku mu
xitukulwanani xacabo xagale
jizatuni jacabo u nawo awo ba
ganelelago kuye, a ku hebu-
dwa masinagogani masabata
yacabo.

22 Kabo kwa di woneka kwa-
di kwa bapostoli ni bagale, ni
libandhla lacabo, ku hata batu
xidingani xawe, ba ba rumele
Antioki ni Paule ni Barnabasi;
malina yawe, Judasi nyopwa
Barsabasi, ni Silasi, batu bako-
ngolo bakari kwa banduye:
23 Ba di loba *karati* kawo,
Bapostoli ni banduye bagale
kwa banduye ba ku ba nya
Mayigo Antioki ni Siria ni Si-
licia, ni ba ku losa:
24 Kolu hi pwide apwa ba
nyo kari ba nga kugago komu
kwatu ba mu canisile ki maga-
na, ba ku songa mihefemulo
yanu; hi nga ne ku ninga
kwawe nayo;
25 Kwa di woneka kwadi
kwatu, ni hi jude ki nyondo
mweyo, ku hata batu ku ba
ruma kwanu ni Barnabasi ni
Paule ba halajidwego kwatu,
26 Batu ba ningelelago lina la
Pfumu yatu Jesu Kristu kuba-
nya kwawe.
27 Kabo abo hi rumede Juda-
si ni Silasi, awo bane ba na ku
mu ambelago ixo xilo ki likana
nya gihofu.
28 Kolu kwadi woneka kwadi
kwa Lipubo nya ku Age, ni
kwatu, ku mba ne ku beka
ndwalo kongolo bacani kwanu
nyo binde xilo xi bwetekago;
29 Kakuba mu dice xilo xi
ningedwego kwa banungungu-
lu, ni nobani, ni mu xiloni nya
ku sorongedwe, nu kuremba;
mwa ku ji hingiheja kwa-
we, ku na gira kwadi kwanu.
Calani.

30 Karalo awo, ni ba hongo-
jisidwe, ba di relela ba kuya
Antioki; ni ba tombanisile li-
bandhla, ba di ningela lidanga-
lila.
31 Ni ba li hebude, ba di ne-
ngela ku kuhaganiswa.
32 Judasi ni Silasi, ni ba ri
baprofeti awo bane, ba di ba
gulubeja banduye ki magana
mangi, ba ku ba dandisa.
33 Ni ba kade tepo yingi *abo*,
ba di hongojiswa kudegulani
ku kwa banduye ba kuya kwa
ma, awo ba nga ra ni ba ba
rumile.
35 Aholu Paule ni Barnabasi
ba di kala Antioki, ni ba ku
hebuja nu ku ganela likana
la Pfumu, ni bambe bangi
kambe.

36 Ki hwane kwa macigwana
Paule a di kuye kwa Barnaba-

si, Hi na bwelela olu hi holele
banduye jizatuni jacabo hi nga
ganelago umo likana la Pfu-
mu, hi *wone* ku kala kwawe.
37 Barnabasi a di na ku haja
ku jega Johani kambe, a nga
ra na ku ranwa apwa ku
Marko.
38 Aholu Paule ka nga hingi-
heja kuye ku kwadi ku jega
uye a nga kugago kwawe ku
Pamfilia, a ku ne ku hongola
nawo tumoni.
39 Kwa di wuga kuganejana
ku kongolo, kakuba ba di ha-
mbana mumbe ni mumbe,
Barnabasi a di jega Marko
naye, ba kuya ki ngalaba Ku-
prusi;
40 Aholu Paule a di hata
Silasi, a ku hongola, na layi-
dwe ki banduye kurulani kwa
Pfumu.
41 Ba di tsemakanya Siria ni
Silixia, ba ku dandisa maba-
ndhla.

GIPIMO 16.

ADITA kambe Derbé ni
Lustra: keja, pizana nyo
kari a di na ri bo, nyopwa
Timoti, mwamana wa nya-
mayi nya mu Juda a nga ra na
kukolwa; aholu nyehe waye a
di na ri mu Greki.
2 Uye a di na ku regeredwa
kwadi ki banduye ba nga ra ni
ba ri Lustra ni Ikoniumi.
3 Paule a di haja ku mu jega
ku hongola naye; a di mu jega
a ku mu hanisa wugwera ki
kota ya ba Juda ba nga ra ni
ba ri kwa ayo malanga: kolu
ba di jiti bacabo apwa nyehe
waye ki mu Greki.
4 Ni ba ku gimbila njilani
kwawe ba ku tsemakanya jiza-
tu, ba di ba ninga milayo ku
yi hingiheja, yi nga ra ni yi
giridwe ki bapostoli ni bagale
ba nga ra ni ba ri Jerusalema.
5 Karalo mabandhla ma di
mana ciba kukolwani, ba di
engejedwa wungini macigu
yacabo.
6 Ba diya wulangani kwa
Frugia ni Galatia, ni ba himbe-
jidwe ki Lipubo nya ku Age
ku ganela likana Asia;
7 Ni ba ninganisane ni Mu-
sia, ba di haja kuya Bitunia;
Lipubo la Jesu ka la nga ba
jumeja;
8 Ni ba kú binda ki Musia, ba
di relela Troasi.
9 Ni giwonekiso gya di wone-
ka kwa Paule ni wucigu; A di
nu ku ri bo mwama wa Mase-
donia na emile, na ku mu
sengelejela, a ku kuye, Delu
Masedonia, ku hi pase.
10 Na gi wonile giwonekiso,
kunokuno ha di bweta ku ho-
ngola Masedonia, ni hi kupwa
ketu Nungungulu u hi ranile
ku ganela ivangeli kwawe.

11 Kabo abo ni hi ku yisari
matanga hi ku kuga Troasi, ha
diya kwadi Samotrase, ni licigu
li nga landisago ha di boha
Niapolisi;
12 Ha di kuga kabo hi kuya
Filipi, yi ku zatu ya Masedo-
nia, wulanga nya ku hegule,
batu ba *ma Roma:* ha di ni hi

ri kwa eyi zatu ni hi kade
macigwana nyo kari.
13 Ki cigu nya sabata ha di
paga babanje nya nyangwa ku
ba congo-tunu, umo hi nga
hingihejago ketu ku wulanga
nya ku lombele; ha di kala
babaci, hi ku ganela kwa ba-
nyamayi ba nga ra ni ba
tombane.
14 Nyamayi nyo kari nyopwa
Ludia, murengisi wa nya ku
fubile, wa zatuni kwa Tuetira,
moyo a nga ra na ku kozela
Nungungulu, a di hipwa: mo-
nyo waye ji nga mu tulago
Pfumu, ku yingela xiloni xi
nga ganedwa ku Paule.
15 Na bapatizidwe, ni ba
nyumba yaye, a di hi sengele-
jela, kuye, Ra ni mu nyi la-
mude kenu nyi tumbekile kwa
Pfumu, deluni nyumbani kwa-
ngu, mu kale *umo*. A di hi
jumejisa.
16 Kwa dipwa, ni hi nga
kuya wulangani nya kulombe,
gyakajana nyo kari ni gi ri
ni lipubo nya kutumbe gya
di hi ginga, gi nga reselago
bane baye dinyero yingi ku
kutumba.
17 Uye na ku landisa hwane
kwa Paule netu a di rana, kuye,
Aba batu ki xitumi xa Nungu-
ngulu a ku Bacani Nguju, ba
wonisago kwanu njila nya
kubanyiswe.
18 Ogu a di ku gira macigu
mangi. Aholu Paule, na ku
caniswa nguju, a di tendegeja
a ku kuye kwa lipubo, Nyi ngu
ku laya linani la Jesu Kristu
ku paga kwaye. La di paga
ki iyo ora.

19 Aholu bane baye ni ba
wonile apwa kutumba kwa
dinyero yawe a di nu ku ho-
ngode, ba di ng'ola Paule ni
Silasi, ba ku ba ndindela wula-
ngani nya ku rengise mbeli
kwa jipfumu,
20 Ni ba ba resile kwa jipfu-
mu, ba di kawo, Aba batu, ni
ba ri ba Juda, ba ngu canisa
zatu yatu nguju,
21 Ba ku pasa makalelo nya-
mba yela etu ku ma haka, ne
nu ku ma hingiheja, hi ku ma
Roma.
22 Libandhla la di ba wugela:
jipfumu ja di pferula myenda
yawe, ji ku laya ba betwe ki
jindonga.
23 Ni ba ba betile jitepo jingi,
ba di ba tela pasoni, ba ku
ambela mukaleli ku ba hingi-
heja kwadi:
24 Uye, na hakile nayo nyo
ralo, a di ba beka kotoni la
bakari, a ku tela migondo yawe
mapilini.
25 Aholu bakari nya wucigu
Paule ni Silasi a di ni ba ku
lomba ba ku emba jinjimo kwa
Nungungulu, jiperesu a di ni
ji yingede kwawe;
26 Kunokuno a di nu ku ri bo
ku kucungwa kwa mafu ku
kongolo, kakuba xiyo nya nyu-
mba nya likoto xa di kucu-
ngwa: kunokuno malimba ya-
cabo ma di tudwa; ni jingoji
jawe bacabo ja di cudwa.
27 Mukaleli na wusidwe ligo-

beni, na ku wona malimba nya
likoto ni ma tudwe, a di ndi-
nda supada yaye, a di na ku
haja ku ji songa, na ku hingi-
heja kuye jiperesu ji tabile.
28 Aholu Paule a di rana ki
lito li kongolo, kuye, U nga
ji lemaji: kolu hi wabo aba
hacabo.
29 A di rana jikandiya, a ku
bela, na, ku ndendemela ku
kutaba, a di tega babaci mbeli
kwa Paule ni Silasi,
30 A ku ba pasa, a di kuye,
Bakoma, nyi ngu fela ku gira
ginani ku bayiswa?
31 Ba di kawo, Kolwa kwa
Pfumu Jesu, u na banyiswa,
uwe ni nyumba yago.
32 Ba di ganela kwaye likana
la Pfumu, ni awo bacabo ba
nga ra ni ba ri nyumbani
kwaye.
33 A di ba jega iyo ora nya
wucigu, a ku hanja kuximba
kwawe; a ku bapatizwa, uye
nawo bacabo baye, gipitipiti.
34 A di ba resa bacani nyu-
mbani kwaye, a ku beka ku-
hoja mbeli kwawe, a ku ne-
ngela nguju, ni nyumba yaye
yacabo, ni ba kodwe ku Nungu-
ngulu.

35 Aholu nu ku gide, jipfumu
ja di rumela xigela, kawo, Ba
dice awo batu ba hongole.
36 Mukaleli a di ambela ma-
gana kwa Paule, *kuye*, Jipfumu
ji rumile ku mu dica mu ho-
ngole: kabo abo olu pagani,
mu hongole kudegulani.
37 Aholu Paule a di kuye
kwawe, Ba hi betile balangani,
ni ha sa jimejwa, batu baku
ma Roma, ba hi tede kotoni;
olu ba ngu hi dusa kusihalani
kani? kilisine ne; aholu ba
nate awo bane ba hi duse.
38 Xigela xa di ambela aya
magana kwa jipfumu: ja di
taba, ni ji pwide apwa ki ma
Roma;
39 Ba dita ba ku ba sengele-
jela; ni ji ba dusile, ji di ba
lomba ku kuga zatuni.
40 Ba di paga kotoni, ba ku
bela *nyumbani kwa* Ludia: ni
ba wone banduye, ba di ba
haganisa, ba ku hongola.

GIPIMO 17.

ULO ni ba bindile Amfipoli
ni Apolonia, ba di boha
Tesalonika, umo ku nga ra nu
ku ri bo sinagogani ya ba Juda:
2 Paule, kanga ku nga ra nu
ku ri makalelo aye, a diya bela
kwawe, a ku regera nawo ki
milayo macigu mararu 'nya
sabata,
3 Na ku tula a ku kuye, kwa
di mu yela Kristu ku caniseka,
nu ku wuga kambe ku kwa ba
nya kufa; nu kupwa oyu Jesu,
a nga kuye, nyi mu ambelago,
ki Kristu.
4 Bambe bawe ba di jume-
jiswa, ba ku jumelana ni Paule
ni Silasi; ni ba ma Greki nya
ku cambe libandhla likongolo,
ni banyamayi nya ku hegule
ba di ni ba si ba dukwana.
5 Aholu ba Juda, ni ba ri ni
jenyo, ba di jega nawo batu ba
nyo kari nya ku bibe nya bata-

bi, ni ba ku tombanisa gicemo,
ba di wusa ngwaha zatuni; ni
ba juwulugede nyumba ya Je-
soni, ba ku haja ku ba dusela
kwa batu.
6 Ni ba sa ba mana, ba di ndi-
nda Jesoni ni banduye ba nyo
kari mbeli kwa jipfumu nya
zatu, ni ba ku rana kawo, Aba
ba bindugejilego litigo ba jude
ni aba kambe;
7 Jesoni a nga ba hakago:
aba bacabo ba ngu hambana ni
milayo ya Kesari, kawo yomo
yimbe Pfumu, Jesu.
8 Ba di canisa libandhla ni
jipfumu ja zatu, ni ba xi pwide
exi xilo.
9 Ni ba wujisile Jesoni ni
bambe, ba di ba dica ba ku
hongola.

10 Banduye ba di rumela gi-
pitipiti Paule ni Silasi ni wuci-
gu Beria: awo ni ba bohile abo
ba di bela sinagogani ya ba
Juda.
11 Ulo aba ba di binda awo
Tesalonika, ki egi ba di li haka
likana ku kudonga nya kupi-
me, ni ba ku kejisa kulowa
macigu yacabo, kani exi xilo
kurala kani.
12 Kabo abo bangi bawe ba
di kolwa; ni banyamayi nya
ma Greki nya jipfumu, ni nya
bame, ba si ba dukwana.
13 Aholu ba Juda ba Tesalo-
nika ni ba jitide apwa likana
la Nungungulu a di ni li ku
ganedwa ku Paule Baria ka-
mbe, ba dita abo karalo, ba ku
kuca ba ku canisa mabandhla.
14 Kabo kunokuno banduye
ba di rumela Paule kuya hwi-
njo kanga libimbini: Silasi ni
Timoti ba di kala abo.
15 Aholu awo ba nga bwele-
gejago Paule ba di mu bohisa
Atensi: ni ba ku haka nayo
ku mu yisa kwa Silasi ni Ti-
moti apwa ba nate kwaye
ku kubireja kwacabo, ba di
hongola.

16 Ulo Paule na ba lindede
Atensi, lipubo laye la di zanga-
ri bakari kwaye, nu ku wona
zatu ni yi tade ki mifanekiso.
17 Karalo a di ganela ni ba
Juda sinagogani ni batu ba
nya nduda, ni malangani nya
kurengise macigu yacabo na-
wo ba nyi canganago naye.
18 Ni ba nyo kari ba ma Epi-
kureani ni xigengeli nya Stoiki
ba ganejane naye. Bambe ba
di kawo, Gi na ganela ginani
egi gibwabwati? bambe kawo,
U ngu woneka kanga mudusi
wa banungungulu bawalo: ko-
lu a di ganela ku Jesu nu
kuwuga.
19 Ba di mu ng'ola, ba ku mu
resa kwa ba Arepagusi, kawo,
Hi jiti ketu oyu kuhebuja mu-
pya' ku muni kani, u ganelago
kuwe?
20 Kolu u ngu resa xilo nyo
kari xawalo jinjebeni kwatu:
kabo abo hi ngu halaja ku jiti
apwa exi xilo xi ngu ninganisa
ginani.
21 (Ulo ba Ateniasi bacabo ni
bapfumba ba gimbilago abo ka
ba nga jimeja tepo yawe ku

ku gira gimbe gilo, aholu ku
ambela mwendo kupwa gilo
gipya.)
22 Paule a di ema bakari kwa
ba Areopagusi, a ku kuye,
Enu bama. ba Atensi, muxiloni
xacabo nyi ngu wona keni mu
ngu kolwa nguju.
23 Kolu ni nyi ku binda, nyi
ku wona xilo mu xi kozelago,
nya di mana kambe alta nogu
kuloba, KWA NUNGUNGULU NYA
MBA TIDWA. Kabo abo ugo
mu nga ku kozela kumbajitini,
ogu nyi ku dusele kwanu.
24 Nungungulu a nga girago
litigo ni xilo xacabo xi kumo,
uye, na ri Pfumu ya njaji ni
mafu, ka kali matempelini nyo
girwe ki manja;
25 Ne ka nga kozedwa ki ma-
nja ya batu, ku ku gira kanga
u ngu hamuka gilo, ni mu ku
wona uye mune u ngu ninga
kwawe bacabo kubanya, nu
kuhefemula, ni xilo xacabo;
26 A di ba gira ki moyo ma-
hunzu acabo nya batu kakuba
ba kale bacani kwa kobe yaca-
bo nya mafu, na emisile jitepo
jawe, ni wulanga ba na ku ka-
lago umo;
27 Kakuba ba bwete Nungu-
ngulu, mwendo kwa ku gireka
ba mupwe, ba mu mane, aholu
ambari a si hwinjo na moyo
watu:
28 Kolu hi ngu banya kwaye,
hi ku gimbila, hi ku ni kuba-
nya kwatu; kanga nyo kari
nya kuloba kwanu apwa, Kolu
etu kambe hi xanana xaye.
29 Ulo hi ku xanana xa Nu-
ngungulu, ka hi feli ku hingi-
heja ketu, wunungungulu ku
girwa kanga ndalama, mwe-
ndo parata, mwendo giwindi,
nu ku giridwe ku wumeseri nu
kugengela kwa batu.
30 Kabo abo jitepo nya ku-
mbajiti Nungungulu a di ji
dica; aholu olu u ngu laya
batu wulangani wacabo ba
bindugeje:
31 Kanga olu a emisilego li-
cigu, a na ku lamulago kilo
litigo ki nduda ku mutu a
mu hatilego; a ningilego kuye
kudandisa kwa batu bacabo,
a nga mu wusago ku kwa ba
nya kufa.

32 Olu ni ba pwide ku kuwu-
ga ku kwa ba nya kufa, bambe
ba di hega; aholu bambe ba
di kawo, Hi na kupwa kegi
kambe.
33 Karalo Paule a di paga ba-
kari kwawe.
34 Aholu batu nyo kari ba di
bandamela kwaye, ba ku ko-
lwa: bakari kwawe ku nga
ra nu ku ri bo Dionisiusi Are-
opagiti, ni nyamayi nyopwa
Damarisi, ni bambe nawo.

GIPIMO 18.

HWANE kwa exi xilo a di
kuga Atensi, a ku boha
Korinte.
2 A di mana mu Juda nyo
kari nyopwa Akwila, mutu wa
Pontiusi ku kubelegwa, na nga
ri kuta nukunuku ki Itala, ni
mwangaji waye Prisila, kolu
Kaudiusi a di na layide ba

Juda bacabo ku kuga Roma:
a dita kwawe;
3 A di kala nawo, kolu a di
na ku gira tumo moyo nawo,
ba di tuma; kolu ku kutuma
kwawe a di ba ku gira nya
matenta.
4 A di ganela sinagogani ma-
sabata acabo, a ku bindugeja
ba Juda ni ma Greki.

5 Aholu Silasi ni Timoti ni ba
relede ki Masedonia, Paule a di
gulubejedwa ki likana, na ku
dandisa kwa ba Juda apwa
Jesu ku Kristu.
6 Ni ba ganejisane, ba ku
ruga, a pupute myenda yaye,
a ku kuye kwawe, Noba wanu
a na kale bacani kwa mihungo
yanu enu bane; nyi hanjekile:
kaba nyi naya kwa ba nya
Mayigo:
7 A di kuga kaba, a kuya bela
nyumbani ya mutu nyo kari
nyopwa Titusi Justusi, moyo a
nga kozelago Nungungulu,
nyumba yaye yi nga cangana-
go nguju ni sinagogani.
8 Krisipusi, pfumu ya sinago-
gani, a di kolwa kwa Pfumu
ni nyumba yaye yacabo; ni
bangi nya ba Korinte ni ba
kupwa ba di kolwa, ba di
bapatizwa.
9 Pfumu a di kuye kwa Paule
nu wucigu ku kulora, U nga
tabi, aholu ganela, u nga de-
guli:
10 Kolu nyi nago, umwalo
mutu a na ku ku wugela ku
ku lemaja: kolu nyi na ni
batu bangi kwa eyi zatu.
11 A di kala *abo* mwaga ni
libande migima na moyo, na
ku hebuja likana la Nungu-
ngulu bakari kwawe.

12 Aholu Galio na ri pfumu
ya Akaia, ba Juda ba di mu
hengela Paule ki monyo moyo,
ba ku mu resa mbeli kwa gi-
kalo nya ku lamule,
13 Kawo, Oyu mutu u ngu
jumejisa batu kakuba ba nga
kozeli Nungungulu ki nayo.
14 Aholu Paule na ku haja
ku tula likana laye, Galio a di
kuye kwa ba Juda, A dipwa
kilisine a di nu ri gilo nya ku
bibe mwendo nya kuone ku
kongolo, enu ba Juda, ku ku-
pima a na ni nyi ku hunisa
nenu:
15 Aholu ra na ri kuwujisa ki
magana ni malina ni nayo wa-
nu, ji kejeleni enu bane; ka
nyi halaji ku gira mulamuli
wa exi xilo.
16 A ku ba tutumisa gikaloni
nya kulamule.
17 Bacabo ba di ng'ola Soste-
nesi, pfumu nya sinagogani, ba
ku mu beta mbeli kwa nya
kulamule. Galio ka nga tela
kota ne ki moyo wa exi xilo.

18 Paule, na kade hwane kwa
egi macigu mangi, a di banga-
na banduye, a ku hongola ki
ngalaba a kuya Suria, naye
Prisila ni Akwila; na bidwe
gihungo gyaye Krenkea: kolu
a di na ri ni gitango.
19 Ba di boha Efesusi, a ku
ba ciya abo: aholu uye mune a

di bela sinagogani, a ku ganela
ni ba Juda.
20 Ni ba ku mu lomba ku
kala tepo yi kongolo, ka nga
jumela;
21 Aholu na ku ba bangana,
na ku kuye, Nyi na bwelela
kwanu kambe, ra na ku jina
Nungungulu, a di hongola Efesusi ki ngalaba.
22 Na cigile Kesaria, a di
gwela a ku losa libandhla, a
ku relela Antioki.
23 Na kade gipimo *abo*, a di
hongola, a ku tsemakanya wulanga wa Galatia ni Frijia moyo na moyo, na ku dandisa
bapizana bacabo.

24 Olu mu Juda nyo kari nyopwa Apolosi, wa Alekzandria
ku kubelegwa, mutu nya kuhebule, a dita Efesusi; a di na
ri ni ciba kulobani.
25 Oyu mutu a di na hebujidwe njilani ya Pfumu, na dandisidwe puboni, a di ganela
a ku hebuja kwadi xilo ku
Jesu, na ku jiti kubapatiza
kwa Johani basi:
26 A di pela ku ganela ku kutiya sinagogani. Aholu Prisila ni Akwila ni ba mu pwide,
ba di mu jega kwawe, ba ku
ambelejela kwaye kwadi njila
ya Nungungulu.
27 Na hingihejisidwe ku binda Akaia, banduye ba di mu
tiyisa, ba ku lobela banduye
ku mu haka: na bohile, a di
ba pasa nguju awo ba nga ra
ni ba kodwe ki wuhinji:
28 Kolu a di ba ganeja ba
Juda ki ciba, a ku balangani,
a ku wonisa ku kuloba apwa
Jesu a di Kristu.

GIPIMO 19.

KWA dipwa, Apolosi na
nga ri Korinte, Paule na
bindile a ku tsemakanya tigoni
la bacani a di boha Efesusi, a
ku mana bapizana nyo kari:
2 A di kuye kwawe, Mwa di
haka Lipubo nya ku Age tepo
mu nga kolwago kani? Ba
di *kawo* kwaye, Ihihi, ka ha
ngapwa apwa Lipubo nya ku
Age li ngu *ningedwa.*
3 A di kuye, Mwa di bapatizedwa ginani? Ba di kawo,
Kubapatizwani kwa Johani.
4 Paule a di kuye, Johani a di
bapatiza ku kubapatiza nya ku
bindugeje, na ku kuye kwa
batu, ba ngu fela ku kolwa
kwa uye a na ku tago hwane
kwaye, nyopwa, kwa Jesu.
5 Ni ba pwide egi, ba di bapatizwa linani kwa Pfumu Jesu.
6 Paule na bekile manja aye
bacani kwawe, Lipubo nya ku
Age la dita bacani kwawe; ba
ku regera ki jilimi, ba ku
profeta.
7 Bacabo a di ni ba ri likumi
na babili bama.

8 A di bela sinagogani, a ku
ganela ku kutiya gipimo nya
migima miraru, na ku ganela
na ku sengelejela ki xilo nya
wufumu wa Nungungulu.
9 Aholu bambe ni ba sindisidwe ba ku kanya, ni ba ku
ganela kubiba ki Njila mbeli

kwa libandhla, a di kuga kwawe, a ku hambanisa bapizana, na ku ganela macigu yacabo nyumbani nya ku hebule ya Tiranusi.

10 Ogu kwa di girwa gipimo nya myaga mibili; kakuba bacabo awo ba nga ra ni ba ku kala Asia ba di lipwa likana la Pfumu, ba Juda ni ma Greki.

11 Nungungulu a di gira jiliwugiso jikongolo ki gyanja gya Paule:

12 Kakuba ku milini kwa di yiswa kwa ba dwalago jilesu mwendo xikoto waye, ni jingumbe ja di kuga kwawe, ni mapubo nya ku bibe ma di paga.

13 Aholu ba nyo kari kambe ba ba Juda ba lekalekago, xitumbe ba di jega bacani kwawe ku ganela lina la Pfumu Jesu bacani kwa awo ba ku ni mapubo nya ku bibe, kawo, Nyi ngu mu laya ku Jesu a ganedwago ku Paule.

14 A di ni ba ri bo libande na babili bamana ba Skeva moyo, mu Juda, mpristi kongolo, ba nga ku girago ogu.

15 Lipubo nya ku bibe a di haka a ku kuye kwawe, Jesu nyi ngu muti, ni Paule nyi ngu muti; aholu enu mu bamani?

16 Mutu lipubo nya ku bibe li nga ra ni li ri umo a di ba ndagela, a ku ba pala, a ku ba beta bacabo, kakuba ba di taba kwa iyo nyumba ni ba ri wumbwiri ni ba lemajidwe?

17 Ogu kwa di tibeka kwa bacabo, ba Juda ni ma Greki, ba nga ra ni ba ku kala Efesusi; kutaba kwa di tegela bacani kwawe bacabo, ni lina la Pfumu Jesu la di rungujwa.

18 Bangi bawe ba nga kolwago kambe ba dita, ni ba ku ambelejela, ba ku ambela kugira kwawe.

19 Kandi badukwanana bawe ba nga ra ni ba ku gira mitumo nyo liwugise ba nga resago madangalila yawe danga mweyo, ba ku ma bisa mbeli kwa bacabo: ba ku balela tengo wawe, ba ku mana libande mazana nya mazana xipande nya parata.

20 Karalo ba di danda ki ciba likana la Pfumu li ku pala.

21 Ulo hwane kwa exi xilo ni xi hegisile, Paule a di hingiheja lipuboni, na tsemakanyile Masedonia ni Akaia, kuya Jerusalema, na ku kuye, Hwane ni nyi kade abo, nyi ngu fela ku wona Roma kambe.

22 Na rumile Masedonia babili bawe ba nga tumago kwaye, Timoti ni Erastusi, uye mune a di cala Asia tepwana.

23 Ki iyo tepo ku kwa nga wuga ku kuca kudukwana ki Njila.

24 Kolu mutu nyo kari nyopwa Demetriusi, mupfuli nya parata, a nga girago mifanekiso nya parata ya Diana, a di ne ku resa tumo dukwanana kwa bameseri;

25 A nga ba tombanisago, ni batu nya mitumo kanga yawe, a di kuye, Bakoma, mu ngu

jiti kenu ki oyu tumo hi ngu
mana wufumu watu.
26 Mu ngu wona mu kupwa,
apwa kandi Efesusi konga,
aholu ba dukwanana ni Asia
lacabo, oyu Paule u sengelejede
a ku bindugeja batu bangi,
na ku kuye bamwalo banu-
ngungulu, ba giridwego ki
manja:
27 Kandi kutaba ku kure-
ngisa kwatu basi nyopwa ku
na dicwa; aholu ni tempeli ya
nungungulugaji kongolo Dia-
na yi si girwi gilo, nu kupwa
uye a kuswe wufumuni waye,
a kozwago ki Asia lacabo ni
litigo li mu kozelago.
28 Ni ba ku pwide ogu, ba di
tajiswa ku kuzangari, ba ku
rana, kawo, Kongolo Diana wa
ba Efesusi.
29 Zatu ya di tala ku wunye-
nganyenga: ba di tutumela
ngomeni ki monyo moyo, ni
ba ng'ode Gaiusi ni Aristarkusi,
bama ba Masedonia, xidinga
xa Paule kugimbilani.
30 Paule na hingihejisidwe
ku bela batuni, bapizana ka
ba nga mu jumeja.
31 Ba nyo kari kambe ba xi-
gela xikongolo xa Asia, ni ba
ri balongo baye, ba di rumela
kwaye, ba ku mu sengelejela a
nga ji wonekisa ngomeni.
32 Kabo abo bambe ba di
rana gimbe gilo, bambe ba ku
rana gimbe: kolu mwanda a
di nu kanganyisidwe; gipande
gingi ni ba si jiti gilo ba nga gi
tombanelago.
33 Ba di dusa Alekzanderi
libandhlani, ba Juda ni ba ku
mu beka mbeli. Alekzanderi
a di kwenuta ki gyanja, a na na
ganede kwa batu.
34 Aholu ni ba wonile apwa
a di na ri mu Juda, ba di rana
bacabo ki lito likongolo gipimo
nya jiora jimbili kawo, Kongo-
lo Diana wa ba Efesusi.
35 Gigela nya zatu ni gi
degujile libandhla, a di kuye,
Enu bama ba Efesusi, ku webi
mutu a ku mogo a si jitigo
kuye zatu ya Efesusi ku mu
hingiheji nya tempeli la Di-
ana kongolo, ni wa *gifanekiso*
gi nga tegago ku kwa Jupi-
teri?
36 Ni mu ku wona kenu exi
xilo ka xi koji ku badwa, mu
ngu fela ku degula, mu si giri
gilo nya ku birejele.
37 Kolu mu resile *aba* aba
batu, ne ni ba si bawandi nya
matempeli ne ni barugi nya
nungungulugaji watu.
38 Kabo abo Demetriusi, ni
bameseri ba ku naye, ra ni ba
ri ni nandu ni mutu, mipata yi
tulekile, xomo xigela: ba na
regerisane.
39 Ra ni mu ku bweta gilo ki
mambe mahungu, ku na ca-
mbiswa tombanoni wa macigu
yacabo.
40 Kolu kilisine hi womo ku
ganejiswani nya ku kuce eli
licigu, nu ku ri mwalo ku
ganejana *kwaye:* ku ku li
kumbuka ka hi na koja ku
tanda ku ogu kutombana.
41 Na ganede karati, a di
hongojisa mwanda.

GIPIMO 20.

KUGULUMELA nu ku
bede, Paule na rumede
bapizana na ku ba laya, a di
ba bangana, a ku kuga kuya
Masedonia.
2 Na tsemakanyile ayo mala-
nga, na ma layile nguju, a di
boha Greki.
3 Na kade migima miraru
abo, na giredwe nembo kuye
ki ba Juda, na ku haja kuya
Suria ki ngalaba, a di haja ku
bwelela a tsemakanye Mase-
donia.
4 A di bwelegejwa gipimo
nya kuye boha Asia Sopateri
kwa Beria, *mwamana* wa Pi-
rusi; ni ba Tesalonika, Arista-
rkusi ni Sekundusi; ni Gaiusi
wa Derbe, ni Timoti; ni wa
Asia, Tikikusi ni Trofimusi.
5 Aholu aba a di ni ba ho-
ngode mbeli, ni ba hi lindede
Troasi.
6 Ha di kuga ki ngalaba ku
Filipi hwane kwa macigu nya
nkati nya mba na mela, hi ku
boha kwawe Troasi libandeni
macigu; umo hi nga kalago
abo libande macigu na mabili.

7 Licigu nya kuhegule nya
dimingu, ni hi tombane ku
pila nkati, Paule a di ganela
nawo, na ku haja ku kuga ni
jimindu; a di lapisa kuganela
kwaye kala ku ku boha bakari
nya wucigu.
8 A di ni ji ri bo jikandiya
jingi nyumbani ya bacani, umo
hi nga ra ni hi tombane abo.
9 Kwa di kala lijaba nyo kari
nyopwa Eutukusi ba njanela-
tunu, na lade ligobe likongolo;
Paule na nga ku lapisa ku
ganela, na lade ligobeni laye
a di tega ku nyumbani nya ku
raru, a di rodwa na fude.
10 Paule a di relela, a ku tega
bacani kwaye, a di mu gumba-
rela kuye, Mu nga giri ngwaha:
kolu kubanya kwaye komo
ndani kwaye.
11 Na gwede bacani, na pide
nkati, na hojile, na ganede
nawo tepo kongolo, kala ku
kugya, karalo a di hongola.
12 Ba di gi resa gikwatana ni
gi ku banya, ka ba nga haga-
niswa ba dukwanana.

13 Aholu etu, ni hi ku tanga
mbeli kuya litaroni, ha di yisa
matanga kuya Asosi, ni hi ku
haja ku jega Paule abo: kolu
a di na ganede karalo, uye
mune na ku haja ku gimbila
ki mafu.
14 Na hi gingile Arosi, ha di
mu jega, hi ku boha Mituleni.
15 Ni hi ku kuga kabo ki lita-
ro, licigu li nga landisago ha
di boha Kiosi; ni licigu li nga
landisago ha di para Samosi;
ni licigu li nga landisago ha
di boha Miletusi.
16 Kolu Paule a di ha ku haja
ku binda Efesusi, kakuba a
nga jimeji tepo Asia; kolu a
di na ku bireja, ra nu ku gire-
ka kwaye, ku kala Jerusalema
licigu nya Pentekosti.

17 Ku Miletusi a di rumela

Efesusi, a ku ranela kwaye
bagale nya libandhla.
18 Ni ba jude kwaye, a di
kuye kwawe,
Enu nenu bane mu ngu jiti
kenu, nya di kala nenu karini
jitepo jacabo, ku mu liciguni
nya ku hegule nyi nga bekago
gondo Asia,
19 Ni nyi ku kozela Pfumu
ku kujisolisa kwacabo nya
monyo, ni marongo, nu ku
xengwa ku nga nyi tegelago
ku kuriywa kwa ba Juda:
20 Ku mba dica kwangu ku
ganela kwanu ugo ku nga ra
nu ku cambile, ni nyi ku mu
hebuja balangani, ku nyumba-
ni ni nyumba,
21 Ni nyi ku ganela kwa ba
Juda ni ma Greki kubinduge-
jela kwa Nungungulu, nu ku-
kolwa kwa Jesu Kristu Pfumu
yatu.
22 Ni olu, kajani, nyi ngu
hongola Jerusalema ni nyi hu-
ngidwe lipuboni, nyi si xiti
xilo xi na ku nyi tegelago abo:
23 Sine kupwa Lipubo nya ku
Age li ngu ganela kwangu ji-
zatuni jacabo, kuye kuhungwa
nu kucaniseka ku nyi kalede.
24 Aholu ka nyi ngu keni ku-
banya kwangu gilo, nyi ku
keni ku kongolo kwangu, ka-
kuba nyi bejise tumo wangu,
nu kukozela nyi nga ku haka-
go ku kwa Pfumu Jesu, ku
ganela ivangeli nya wuhinji
wa Nungungulu.
25 Ni olu, kejani, nyi ngu jiti
keni enu mwacabo, nyi nga
gimbilago bakari kwanu ni nyi
ku ganela mbuzo, ka mu na
wona kobe yangu kambe.
26 Kabo abo nyi ngu ganela
kwanu eli licigu, keni nyi agile
nobani wa batu bacabo.
27 Kolu ka nya nga taba ku
ganela kwanu nandu wacabo
wa Nungungulu.
28 Ji pimeleni enu bane, ni
thlambini wacabo, kuye Lipu-
bo nya ku Age li mu girilego
bahingiheji, ku ninga liba-
ndhla la Nungungulu kuhoja,
a nga li rengago ki noba waye
uye mune.
29 Nyi ngu jiti keni hwane
nya ku hongole kwangu ma-
dugu nya ku bibe ma na bela
bakari kwanu, ma si dici
thlambi;
30 Ni bakari kwanu enu bane
ku na wuga batu, ba ku gane-
la xilo nya ku hambane, ku
ndindela kwawe bapizana.
31 Kabo abo lindelani enu, ni
mu ku higiheja apwa gipimo
nya myaga miraru ka nya dica
ku regera ki marongo kwawe
bacabo wucigu ni mihani.
32 Olu nyi ngu mu ningela
kwa Nungungulu, ni likanani
nya wuhinji waye, a kojago
ku *mu* baha, nu ku *mu* ninga
wurenda bakari kwawe bacabo
ba agisidwego.
33 Ka nya dokolela parata ya
mutu, ne ndalama, ne myenda.
34 Enu bane mu ngu jiti
apwa aya manja a di nyi tume-
la, ni kwawe ba nga ra ni ba
ri neni.
35 Nyi mu yayejile njila mu
xiloni xacabo, kakuba ku ku-

tuma karati mu fela ku pasa
ba nya mba na ciba, nu ku hi-
giheja magana ya Pfumu Jesu,
nyopwa uye mune a di kuye,
Ku katekisidwe nguju ku ni-
nga ku kubinda ku haka.

36 Na ganede karati, a di no-
ga babaci, a ku lomba nawo
bacabo.
37 Ba di lila nguju bacabo, ba
ku tega tamoni kwa Paule, ba
ku mu hesa,
38 Ni ba ku gira madidikana
nguju bacani kwa xilo xacabo
ki likana a nga ra na li ganede,
nyopwa ka ba na keja kobe
yaye kambe. Ba di mu resa
njilani yaye litaroni.

GIPIMO 21.

KWA dipwa ni hi hambane
nawo, ni hi yisarile ma-
tanga, ha di boha kwadi Kose,
licigu li nga landisago ha di
boha Rodesi, kabo ha di boha
Partara:
2 Ni hi manile litaro nyo ca-
tugele Fonikia, ha di kilela, hi
ku yisa matanga.
3 Ni hi ku kuwona Kuprusi,
ni hi ku ku ciya nyambade, ha
diya ki litaro Siria hi ku ciga
Ture: kolu litaro a di ni li ku
haja ku cisa ndwalo waye abo.
4 Ni hi manile bapizana, ha
di kala abo libande macigu na
mabili: aba ba di kawo kwa
Paule ki Lipubo, a nga beki
ngondo Jerusalema.
5 A dipwa ni hi bejile macigu,
ha di hongola hi kuya kugi-
mbilani kwatu; awo bacabo,
ni bagaji ni xanana, ba di hi
resa njilani kwatu, kala hi ku
paga zatuni: ni hi ku noga
babaci funguni, ha di lomba,
6 Hi ku bangana; hi ku bela
taroni, aholu awo ba di bwele-
la gaya kambe.

7 Ni hi bejile kugimbila ku
kuga ki Ture, ha di boha Ptole-
maisi; ha di losa bandu ye, hi
ku kala nawo licigu limwedo.
8 Ni jimindu ha di kuga, hi
ku boha Kesarea: hi ku bela
nyumbani kwa Filipi muvange-
li, a nga ra na ri moyo wa ba
libande ni babili, ha di kala
naye.
9 Olu oyu mutu a di na ri ni
xakajana xina, xi nga ne kuti
mwama, xa di profetago.
10 Ni hi kade abo macigu
mangi, kwa di relela ku Judea
mprofeti nyo kari, nyopwa
Agabusi.
11 Na kuta kwatu, na ku
jega keka wa Paule, a di hu-
nga migondo ni manja yaye
uye mune, a ku kuye, Lipubo
nya ku Age ku kuye, Karati
ba Juda ba Jerusalema ba na
hunga mutu a ku mune wa
oyu keka, ba na mu ningela
manjani kwa ba nya Mayigo.
12 Ni hi pwide exi xilo, etu
ni awo ba uwo wulanga ha di
mu sengelejela a nga gweleli
Jerusalema.
13 Kabo Paule a di haka kuye,
Ginani mu girago, mu lilago
mu ku panda monyo wangu?
kolu ka nyi dongele ku hu-
ngwa basi, aholu nu ku fela

lina la Pfumu Jesu Jerusalema.
14 Na si na ku bindugejwa, ha di dica, hi ku ketu, Kuhalaja kwa Pfumu ku na girwe.

15 Ki hwane kwa aya macigu ha di jega rwalo watu, hi ku gwelelà Jerusalema.
16 Kwa di hongola netu kambe ba nyo *kari* nya bapizana ku Kesaria, ni ba ku resa *nawo* moyo Mnasoni wa Kuprusi, pizana nya ku hegule, hi na ku kalago naye.

17 Ni hi bohile Jerusalema, banduye ba di hi haka ku kuhagana.
18 Licigu li nga landisago Paule a di bela netu kwa Jamesi; bagale bacabo a di ni ba ri bo.
19 Na ba losile, a di ambelejela moyo ni moyo xilo Nungungulu a nga ra na xi girile bakari kwa ba nya Mayigo ku kukozela kwaye.
20 Awo, ni ba ku pwide, ba di runguja Nungungulu; ba di kawo kwaye, U ngu wona, nduye, kuwe mabandhla mangani bakari kwa ba Juda nya aba bawe ba kodwego; bacabo ba ngu wu girela jenyo nayo:
21 Ba ambedwe kuwe, apwa u ngu hebuja ba Juda bacabo ba ku bakari kwa ba nya Mayigo ku dica Mosi, u ku ba ambela ku ne ku hanisa wugwera xanana xawe, ne nu ku gimbila makaleloni.
22 Kabo abo ginani? ba napwa kilisine apwa u bohile.
23 Kabo abo gira ogu hi ku ambelago: Hi na ni batu bana ba ku ni gijumelejano;
24 Aba ba jege, u ji agise nawo, u ba libele, ba fela ku bila mihungo yawe: bacabo ba na jiti apwa limwalo lisine xiloni ba xi ganedego kuwe; aholu nuwe mune kambe u ngu gimbila kwadi, u ku hingiheja nayo.
25 Aholu ku ku kumbuka ba nya Mayigo ba kodwego, ha di loba, hi ku ninga kulamula kakuba ba ji himbeje mu xiloni xi ningedwego kwa mifanekiso, ni nobani, nu kwa ugo ku sorongedwego, ni mu ku rembani.
26 Kabo Paule a di jega batu, ni licigu li nga landisago na ku ji agisa nawo a diya tempelini, na ku dandisa kutajiswa kwa macigu nya ku hanjwe, kala ningelo a ku ningeledwa bacabo.

27 Na ku haja ku bela libande na mabili macigu, ba Juda nya kute ki Asia, ni ba mu wonile tempelini, ba di kuca libandhla lacabo, ba ku beka manja bacani kwaye,
28 Ni ba ku rana, Bama ba Israeli, pasani: Oyu kuye mutu, a hebujago batu bacabo wulangani kwacabo a ku hambana ni batu, ni nayo, ni owu wulanga: kambe a di resa ni ma Greki kambe tempelini, u kunejisile owu wulanga nya ku age.

29 Kolu ku mbeli a di ni ba
wonidwe naye zatuni Trofimusi
mutu wa Efesusi, ba nga hingi-
hejago kawo Paule a di mu
resa tempelini.
30 Zatu yacabo ya di kucwa,
batu ba di tombana: ba ku
ng'ola Paule, ba ku mu ndi-
ndela babanje nya tempeli:
kunokuno mandimba ma di
segwa.
31 Ba nga ra ni ba ku bweta
ku mu songa, mahungu ma di
boha kwa gigela gikongolo nya
mwande, apwa Jerusalema
lacabo la di ni li ri kukanga-
nyiswani.
32 Kabo a di jega makasadoro
ni xigela nya mazana, a ku ba
tutumela: awo, ni ba ku wona
gigela gikongolo ni makasa-
doro, ba di dica ku mu beta
Paule.
33 Kabo gigela gikongolo gya
dita bafubi, a ku mu ng'ola,
a ku laya a hungwe ki maga-
lagajero mabili; a ku wujisa
kuye mani, ni ogu a nga ra
na ku girile.
34 Bambe ba di rana gimbe
gilo, ni bambe gimbe, bakari
nya gicemo: na si jiti lisine ki
kota nya ngwaha, a di laya a
reswe kotoni.
35 Na bohile mu kugwelani,
kwa di ralo, apwa a di rwadwa
ki makasadoro ki kota nya
gicemo;
36 Kolu libandhla nya batu
la di landa ki hwane, ni ba ku
rana, Mu kuse.

37 Paule na ku haja ku reswa
kotoni, ku kuye kwa gigela gi-
kongolo, Nyi regere gilo kwago
kani? A di kuye, U ngu xiti xi
Greki kani?
38 Ka si ku wa Gipiti, a nga
kucago kubomba mbeli kwa
aya macigu a ku ndindela gi-
wulani makumi mana mazana
nya batu Basongi kani?
39 Aholu Paule a di kuye, Nyi
mu Juda, wa Tarsusi Silikia,
mutu wa zatuni nya mba
biba: nyi ngu ku sengelejela,
nyi jumeje ku ganela kwa
batu.
40 Na mu jumejile, Paule, a
di ema kugwelani, a ku kwe-
nutela batu ki gyanja; ni ku
giridwe kudegula kukongolo,
a di ganela kwawe ki marege-
relo nya ma Heberu, kuye,

GIPIMO 22.

BANDUYE ni bababe, pwa-
yini kuhaka nyi ku gane-
lago kwanu olu.
2 Ni ba pwide apwa a di ga-
nela kwawe ki limi la ma He-
beru, ba di degula nguju: A
ku kuye,
3 Nyi mu Juda, nyo belege-
dwe Tarsusi la Silikia, aholu a
ku dandela kwa eyi zatu, mi-
gondoni kwa Gamalieli, nyi ku
hebujwa kanga kupima kwa
magirelo ya nayo wa bababe,
nyi ku mu girela jenyo Nungu-
ngulu, kanga enu eli licigu:
4 Nya di canisa eyi Njila
kufani, ni nyi ku hunga nyi
ku ningele kotoni bama ni
banyamayi.
5 Kanga mpristi kongolo u

nyi girele kustumunyu, ni
mwanda wacabo wa bagale:
nyi nga hakago kwawe mada-
ngalila kuya kwa banduye, nyi
kuya Damasikusi ku ba resa
Jerusalema awo ba nga ra ni
ba ri bo ni ba hungidwe, ka-
kuba ba caniswe.
6 Kwa dipwa, ni nyi ri kugi-
mbilani kwangu, nyi ku hiji-
mela Damasikusi, ni mihani,
gipitipiti safa yi kongolo ya
di safa ku njajini yi ku nyi
ranzela.
7 Nya di tega mafuni, nya
dipwa likana ni li ku kuye
kwangu, Saule, Saule, kiginani
u nyi canisago?
8 Nya di haka, Kuwe mani,
Pfumu? A di kuye kwangu,
Keni Jesu wa Nazareta, u mu
canisago.
9 Ni awo ba nga ra ni ba ri
neni ba di wona safa kilisine,
aholu ka ba nga lipwa lito la
uye a nga ganelago kwangu.
10 Nya di keni, Nyi na gira
ginani, Pfumu? Pfumu a di
kuye kwangu, Kuga, uye Da-
masikusi; u na ambedwa abo
ki xilo xa cabo u xi hatedwego
uwe ku xi gira.
11 Ni nyi si koji ku wona ki
kota nya wufumu wa iyo safa,
ni nyi ndindidwe ki gyanja gya
awo ba nga ra ni ba ri neni,
nya di boha Damasikusi.
12 Moyo Ananiasi, mutu nya
nduda kanga nayo, na ku gane-
ledwa kwadi ki ba Juda bacabo
ba nga ra ni ba ku kala abo,
13 A dita kwangu, na ku ema
bafubi neni a di kuye kwangu,
Nduye Saule, haka kuwona
kwago. Ki iyo ora nya di keja
bacani kwaye.
14 A di kuye, Nungungulu wa
bababe batu u ku hatile ku jiti
kuhalaja kwaye, nu ku wona
Moyo nya Ndude, nu kupwa
lito ku kanani kwaye.
15 Kolu u na mu girela ku-
stumunyu batuni bacabo ki ogu
u ku wonilego u ku kupwa.
16 Olu kiginani u hwelago?
kuga, u bapatizwe, u hanjwe
kuona kwago, u ku rana linani
kwaye.
17 Kwa dipwa, ni nyi bwele-
de Jerusalema, ni nyi ku lomba
tempelini, nya di jima,
18 Nyi ku mu wona na ku
kuye kwangu, Bireja, u ji pase
nukunuku Jerusalema: kolu
ka ba na ku haka kustumunya
u ku ganelago keni.
19 Nya di keni, Pfumu, awo
bane ba ngu jiti apwa nya di
tela kotoni nyi ku beta masi-
nagogani acabo awo ba nga
kolwago kwago:
20 Noba wa Stefani kustumu-
ya wago na ku balajwa, neni
a di ni nyi emile bafubi, ni nyi
ku jumela, nyi ku hingiheja
myenda ya awo ba nga mu
songago.
21 A di kuye kwangu, Kuga:
kolu nyi na ku ruma kaba
hwinjo kwa ba nya Mayigo.

22 Ba di mu ingela kwa eli
likana; ba di kuseja lito lawe,
ba ku kawo, Kusani mutu nya
ku rali mafuni: kolu ka ku
yeli a banye.

23 Ni ba ku rana, ba ku cula
myenda yawe, ba ku kwaleje-
la mafu lipuboni,
24 Gigela gikongolo gya di
laya a reswe kotoni, a di laya
a wujiswe ku kubetwa, ka-
kuba a jiti kuye ki kota nya
ginani a di ba ku ranago ka-
ratele kuye.
25 Ni ba mu hungile ki jingo-
ji, Paule a di kuye kwa gigela
nya lizana gi nga ra ni gi emile
bafubi, Ku ngu yela u mu bete
mutu a ku wa Roma, na sa
jujugwa kani?
26 Gigela nya lizana ni gi ku
pwide, a diya kwa gigela giko-
ngolo, a ku mu ambela, kuye,
U na gira ginani? kolu oyu
mutu kwa Roma.
27 Gigela gikongolo gya dita,
a ku kuye kwaye, Nyi ambele,
u wa Roma kani? A di kuye,
Ina.
28 Gigela gikongolo gya di
haka, Ki tengo kongolo nya di
wu mana owu wutu. Paule a
di kuye, Aholu eni nyi *mu
Roma* ku kubelegwa.
29 Kabo awo ba nga ra ni ba
ku haja ku mu wujisa ba di
kuga kwaye kunokuno: Gige-
la gikongolo nigyo gya di taba,
na jitide apwa kwa Roma, kolu
a di na mu hungile.

30 Aholu ni jimindu, na ku
haja kuti lisine, a nga pikwa-
go kilo ki ba Juda, a di mu
cula, a ku laya bapristi bako-
ngolo ni mwanda wacabo ku
tombana, a ku relejisa Paule,
a ku mu beka mbeli kwawe.

GIPIMO 23.

PAULE, na ku mu ronogela
mwanda, a di kuye, Ba-
nduye, nyi kade mbeli kwa
Nungungulu ki monyo waca-
bo nya ku cambe kala ki eli
licigu.
2 Ananiasi mpristi kongolo a
di ambela awo ba nga ra ni ba
emile bafubi naye ku mu beta
likana.
3 Kabo Paule a di kuye kwa-
ye, Nungungulu a na ku beta,
uwe giwindi gi agisidwego: u
ngu kala ku nyi lamula kanga
nayo, u ku laya nyi betwe na
ri ku hambana ni nayo kani?
4 Awo ba nga ra ni ba emile
bafubi ba di kawo, U ngu ruga
mpristi kongolo wa Nungu-
ngulu kani?
5 Paule a di kuye, ka nya jiti,
banduye, keni ku mpristi ko-
ngolo: kolu ku lobidwe apwa,
U nga ganeli kubiba ki pfumu
ya batu bago.
6 Aholu Paule na wonile ku-
ye gipande gimwegyo gya di
ba Sadusi, ni gimbe ba Farisi,
a di rana mwandani, kuye,
Banduye, nyi mu Farisi, mwa-
mana wa ba Farisi: ku ku ku-
mbuka kutumba nu kuwuga
kwa ba nya kufa nyi ngu wu-
jiswa.
7 Na regerile karalo, kwa di
wuga kukuca bakari kwa ba
Farisi ni ba Sadusi: ni tomba-
no a di kabaniswa.
8 Kolu ba Sadusi ba ngu
kawo ku mwalo kuwuga, ne
ngelosi, ne ni lipubo: aholu

ba Farisi ba ku jumela kwa
kubili.
9 Kwa di wuga ngwaha ko-
ngolo: ni bambe nya balobi
nya gipande gya ba Farisi ba
di ema, ba ku ganeja, kawo,
Ka hi mani kubiba kwa oyu
mutu: ginani lipubo ra ni li
regerile kwaye, mwendo nge-
losi?
10 Nu ku wugile kuganejisana
kukongolo, gigela gikongolo,
na ku taba mwendo Paule a
nga pferudwa kawo a gire
xipandiyana, a di laya maka-
sadoro kuya mu jega bakari
kwawe ki ciba, ba mu rese
kotoni.

11 Wucigu wu nga landisago
Pfumu ya di ema bafubi naye,
a ku kuye, Tiya: kolu kanga
u kustumunyile keni Jerusa-
lema, u na gira kustumunyu
karalo kambe ni Roma.

12 Nu ku gide, ba Juda ba di
tombana, ba ku ji hunga kuru-
gani, ba ku kawo ka ba na
hoja ne ka ba na sela kala ba
ku songa Paule.
13 Ba di binda makumi mana
aba ba nga girago oyu nembo.
14 Ba di boha kwa bapristi
bakongolo ni bagale, ba ku
kawo, Hi ji hungile babaci nya
kuruge kukongolo, ku ne ku
linga gilo kala hi ku songa
Paule.
15 Kabo abo olu enu ni mwa-
nda wonekisani kwa gigela
gikongolo kakuba a mu rele-
jisele kwanu, mu gire kanga
mu na lamula kwadi nandu
waye: etu, ambari uye a kuta
bafubi, hi dongele ku mu
songa.
16 Aholu mwamana wa ndu-
ye wa Paule a dipwa kukalela
kwawe, a kuta a ku bela koto-
ni, a ku ambela Paule.
17 Paule a di ranela kwaye
moyo nya xigela nya lizana, a
ku kuye, Resa eli lijaha kwa
gigela gikongolo: kolu u na ni
gilo ku gi ambela kwaye.
18 Karalo a di mu jega, a ku
mu resa kwa gigela gikongolo,
a ku kuye, Paule peresu u nyi
ranile kwaye, a ku nyi lomba
ku resa kwago eli lijaha, li ku
ni gilo ku ganela kwago.
19 Gigela gikongolo gya di
mu jega ki gyanja, na kuta
pubo a di mu wujisa ku siha-
lani, Ginani ugo u ku nago ku
nyi ambela?
20 A di kuye, Ba Juda ba
jumelane ku ku lomba ku re-
lejisela Paule 'mwandani jimi-
ndu, ku gire nga u na wujisa
gilo kambe kwadi kuye.
21 Kabo abo uwe u nga ju-
meli kwawe: kolu ba ku mu
lindela batu nyo binde makumi
mana, ba ji hungilego babaci
nya kuruge, ku ne ku hoja ne
nu ku sela kala ba ku mu
songa: olu ba dongile, ba ke-
jisele gitumbiso gyago.
22 Karalo gigela gikongolo
gya di dica lijaha li ku hongola,
na ku mu laya, U nga ambeli
mutu kuwe u xi wonekisile exi
xilo kwangu.
23 A di ranela kwaye babili

nya xigelà nya lizana, a ku
kuye, Dongisani mazana ma-
bili makasadoro kuya Kesarea,
ni libande makumi ni maku-
mi mabili ba nya jikavalu,
ni mazana mabili ba nya ma-
cari, ki ora nya kuraru nya
wucigu:
24 *A. di ba laya* mu dongise
xirengo, kakuba ba beke Paule
umo, ba mu bohise kwadi kwa
Felisi mwamangulu.
25 A di loba lidangalila kanga
egi:

26 Klaudiusi Lusiasi kwa Fi-
lisi mwamangulu nyo cambe
nguju, kulosa.
27 Oyu mutu a di na ng'odwe
ki ba Juda, a di na ku haja ku
songwa kawo, ni nyi ku ba bo-
hela ni makasadoro, nyi ku mu
banyisa, ni nyi pwide apwa ku
mu Roma.
28 Ni nyi ku haja ku jiti gilo
ba nga mu regerisa kigyo, nya
di mu resa mwandani kwawe:
29 Nyi nga mu manago na ku
kecari ki mawujiselo nya nayo
wawe, aholu nu ku ri mwalo
gilo gi ku na'ndu waye gi yela-
go kufa mwendo kuhungwa.
30 Nu ku wonisidwe kwangu
apwa mutu a na giredwa ne-
mbo, nya di mu rumela kwago
ki jojo, ni nyi ku ambela bake-
cari baye kambe ku regera
kuye mbeli kwago.

31 Karalo makasadoro, kanga
ba nga laywago, ba di jega
Paule, ba ku mu resa nu wuci-
gu Antipatrisi.
32 Aholu ni jimindu ba di
ciya ba nya jikavalo ku ho-
ngola naye, ba ku bwelela
kotoni:
33 Awo, ni ba bohile Kesarea,
ba ku ningela lidangalila kwa
mwamangulu, ba di resa Paule
kambe mbeli kwaye.
34 Na li hebude, a di wujisa
kuye kwa litigo muni; na pi-
nile kuye kwa Silikia,
35 A di kuye, Nyi napwa
mandu wago, ra ni ba bohile
bakecari bago: a di mu laya
a hingihejwe ngomeni kwa
Herodi.

GIPIMO 24.

HWANE kwa libande ma-
cigu Ananiasi mpristi ko-
ngolo a di relela ni bagale nyo
kari, ni muganeli, moyo Tertu-
lusi; ba di ambela mwama-
ngulu ku Paule.
2 Na ranidwe, Tertulusi a di
pela ku mu kecari, kuye, Ni
hi ku wona apwa hi ngu
nengela kudegula kukongolo
kuwe, nu kupwa ku kujiti
kwago kubiba ku cambisedwe
eli lihunzu kuwe,
3 Hi ngu ku jumela jinjilani
jacabo ni malangani acabo,
Felisi a cambilego nguju, nu
kubongwa kwacabo.
4 Aholu, kakuba nyi nga ku
garaji, nyi ngu ku sengelejela
u hi pwede wuhinji magana
madukwana.
5 Kolu hi mu mane oyu mutu
ku mutu nya ku bibe, mukuci
wa kubomba bakari kwa ba
Juda bacabo litigoni lacabo, ni

mundindi wa gipimo nya ma
Nazareta:
6 Kambe a ku haja ku bibisa
tempeli: hi mu ng'odego:
8 U na ku kojago, ku ku mu
wujisa uwe mune, ku ingela
kwadi exi xilo xacabo, hi mu
rugago kixo.
9 Ni ba Juda kambe ba di
hengela ogu, ba ku dandisa
kawo exi xilo ku ralo.

10 Mwamangulu na mu kwe-
nutile ku ganela, Paule a di
mu haka,
Kanga olu nyi tigo keni u
kade mulamuli wa eli lihunzu
myaga mingi, nyi ngu hagana
ku ganela kuhaka kwangu:
11 Kolu u ngu koja kujiti, ka
ku bindi likumi macigu ni ma-
cigu mabili ni nyi yide kuya
kozela Jerusalema:
12 Ne tempelini ka ba nga nyi
mana ni nyi ku ganeja mutu
mwendo ni nyi ku kuca gicemo,
ne sinagogani, ne ni zatuni.
13 Ne ka ba koji ku wonekisa
kwago xilo ba nyi kecarigo
kixo olu.
14 Aholu ogu nyi ngu ku ju-
mela kwago, nyi ngu kozela
Nungungulu wa bababe batu
ki Njila ba yi ranago kawo
gipande, ni nyi ku kolwa ki
xilo xacabo xi ku kanga nayo,
xi lobidwego baprofetini:
15 Ni nyi ri nu kutumba kwa
Nungungulu, aba nawo awo
bane ba ku kejiselago, apwa
ku na ra nu ku ri mo kuwuga
kwa ba nya ku cambe ni ba
nya mba camba.
16 Ki egi neni nyi ngu ji tu-
misa ni nyi ri ni monyo wadi a
ku mwalo nandu nya ku bibe
kwa Nungungulu ni batu jite-
po jacabo.
17 Olu hwane kwa myaga
mingi nya dita ku ninga ji-
sakwati lihunzuni langu, ni
miningelo:
18 Bakari kwayo ba nga nyi
manago ni nyi hanjidwe te-
mpelini, ne gicemo, ne ni
ngwaha: aholu *a di ni ba ri
bo* ba Juda nyo kari nya kute
ki Asia—
19 Ku camba apwa a na ni ba
ri aba mbeli kwago, nu ku gira
kukecari, a dipwa a di ni ba ri
ni gilo kwangu.
20 Mwendo aba batu ba na
regera awo bane kubiba ba nga
nyi manago ni nyi ku gira, ni
nyi emile mbeli kwa mwanda,
21 Sine ra nu ku ri ki kota
nya eli lito limwedo, apwa nya
di rana ni nyi emile bakari
kwawe, Ku ku kumbuka ku-
wuga kwa ba nya kufa nyi
ranidwe ku wujiswa mbeli
kwanu eli licigu.

22 Aholu Filisi, na ku jiti
kwadi ki Njila, a di ba hwe-
jisa, na ku kuye, Lusiasi gige-
la gikongolo na relede, nyi na
lamula nandu wanu.
23 A ku laya gigela nya lizana
kakuba a hingihejwe, a ni-
ngwe ku kala kwadi; a nga
ne ku himbeja balongo baye
ku mu pasejela.

24 Aholu hwane kwa macigu

nyo-kari, Felisi a dita ni Drusila, mwangaji waye, a nga ra na ri mu Juda, a ku rumela Paule, a ku mupwa ku kukolwa kwa Kristu Jesu.

25 Na nga ku ganela ki ndu-
da, nu ku ji himbeja, nu kula-
mula ku tago, Felisi a di tabi-
swa, a ku haka kuye, Inda
njila yago eyi tepo; ra ni nyi
ri ni tepo yadi, nyi na ku ra-
nela kwangu.

26 A di tumba kuye dinyero
yi na ningwa kwaye ku Paule:
karalo a di mu rana tepo yingi,
a ku ganela naye.

27 Aholu myaga mibili ni yi
tajisekile, Felisi a di landiswa
ku Porkiusi Festusi; na ku
haja ku mana kugolwa ki ba
Juda, Felisi a di mu ciya Paule
kuhungwani.

GIPIMO 25.

KABO abo Festusi, na jude kwa eli litigo, hwane kwa macigu mararu a di kuga Kesarea a ku gwelela Jerusalema.

2 Bapristi bakongolo ni ma-
nganagana nya ba Juda ba di
mu ambela ku Paule; a ku mu
sengelejela,

3 Ni ba ku mu lomba gilo
nya ku bibe kuye, kakuba a
mu ranele Jerusalema; ni ba
kaleli ku mu songa njilani.

4 Ambari ulo Festusi a di
haka kuye, Paule u hingihe-
jidwe Kesarea, nu kupwa uye
mune a di na ku haja ku
kugela *umo* kunokuno.

5 Kabo abo a ku kuye awo ba
ku ni ciba bakari kwanu, ba na
relele neni, ra ni gi ri bo gilo
nya ku bibe kwa mutu, ba na
mu kecari.

6 Na kade bakari kwawe ma-
cigu ma si bindi libande na
mararu mwendo likumi, a di
relela Kesarea; ni jimindu a di
kala gikaloni nya ku lamule, a
ku laya Paule a reswe.

7 Na bohile, ba Juda ba nga ra
ni ba jude ki Jerusalema ba di
ema ba ku mu ranzela, ni ba
ku resa kubiba kungi kuye,
ba nga ra ni ba si na ku kustu-
munya;

8 Paule na ku ganela kuha-
kani kwaye, Ku nayo wa ba
Juda, ne ki tempeli, ne ku
Kesari, ka nya ona gilo.

9 Aholu Festusi, na ku haja
ku mana kugodwa ki ba Juda,
a di mu haka Paule, a ku kuye,
U naya Jerusalema, u lamudwe
mbeli kwangu abo ki exi xilo
kani?

10 Aholu Paule a di kuye, Nyi
ngu ema mbeli kwa gikalo nya
ku lamule gya Kesari, umo nyi
felago ku lamudwa: kwa ba
Juda ka nya gira kubiba, kanga
uwe mune u jitigo kwadi.

11 Kabo ra ni nyi ri mugiri wa
kubiba, ni nyi girile gilo nya ku
yele kufa, ka nyi bombi kufa:
aholu ixo xilo ra ni xi si *lisine*,
aba ba nyi kecarigo kixo, u
mwalo mutu a kojago ku nyi
dicela kwawe.

12 Nyi ngu lomba kwa Ke-
sari. Kabo Festusi, na ganede
ni mwanda, a di haka, U lombi-

le kwa Kesari: kwa Kesari u
naya.

13 Olu macigu nyo kari ni
ma bindile, Agripa pfumu ni
Bernike ba di boha Kesarea, ba
ku losa Festusi.
14 Ni ba kade abo macigu ma-
ngi, Festusi a di beka nandu wa
Paule mbeli kwa pfumu, kuye,
Womo mutu nyo kari a cidwego
peresu ku Felisi:
15 Ba nga *nyi* ambelago kuye
bapristi bakongolo ni bagale
ni nyi ri Jerusalema, ni ba ku
lomba kulamula kuye.
16 Nyi nga hakago kwawe
keni, kandi magirelo ya ba
Roma ku dica mutu, uye a
kecarwigo na si ku kejani ni
bakecarigo kobe ni kobe, a ku
mana tepo ku ji regerela ki
nandu a bekidwego kwaye.
17 Kabo abo ni ba tombane
aba, ka nya hwela, aholu ki
licigu li nga landisago nya di
kala ba gikalo-tunu nya ku
lamule, nyi ku laya mutu a
reswe.
18 Bakecari ni ba emile, ka ba
resa xilo nya ku bibe kuye
kanga nyi nga hingihejago;
19 Aholu a di ni ba ri nu ku
wujisa nyo kari ku kukolwa
kwawe awo bane, ni kwa
moyo Jesu, a nga ra na fude,
Paule a dandisago kuye u ngu
banya.
20 Eni, ni nyi liwugisidwe ku
wujisa ki exi xilo, nya di wu-
jisa keni a na halaja kuya
Jerusalema, a lamudwe abo ki
exi xilo.

21 Aholu Paule na lombile
ku hingihejedwa ku hata kwa
mwamangulu, nya di laya a
hingihejwe kala nyi ku mu
rumela kwa Kesari.
22 Agripa *a di kuye* kwa
Festusi, Eni neni nyi na mu
halaja ku mupwa mutu eni
mune. Jimindu, kuye, u na
mupwa.

23 Karalo ni jimindu, Agripa
na bohile, ni Bernike, ni wu-
fumu wukongolo, ni ba bede
wulangani nya kupwe, ni xi-
gela xikongolo, ni mangana-
gana nya zatu, ku kulaya kwa
Festusi Paule a di reswa ba-
kari.
24 Festusi ku kuye, Pfumu
Agripa, ni batu bacabo ba ku
mogo aba netu, mu ngu mu
wona oyu mutu, libandhla la-
cabo nya ba Juda li nga mu
ningago kwangu, Jerusalema
ni aba, ni ba ku rana kawo ka
feli kubanya kambe.
25 Aholu nya di mana keni ka
gira gilo nyo yele kufa: kanga
uye mune kambe a nga lomba-
go mwamangulu nya di hata
ku mu rumela.
26 Nyi ku mwalo gilo nya
lisine ku gi lobela pfumu ya-
ngu. Kabo abo nyi mu resile
mbeli kwanu, nguju mbeli
kwago, pfumu Agripa, ra na
wujisidwe, nyi mane gilo ku
loba.
27 Kolu ku ngu woneka kwa-
ngu ni ku ri mwalo gilo, ku
rumela peresu, ni gi ri mwalo
gilo ku gi kecari kuye.

GIPIMO 26.

AGRIPA a di kuye kwa
Paule, U ngu jumejwa
ku ji ganelela. Kabo Paule a
di tawuluja gyanja gyaye, a
ku ganela kuhaka kwaye:
2 Nyi ngu hingiheja keni nyi
ngu nengela, pfumu Agripa,
kakuba nyi na ganela ku haka
kwangu mbeli kwago eli licigu
ki xilo xacabo nyi kecarwigo
kixo ku ba Juda:
3 Nguju kolu u ngu mati ma-
kalelo yacabo ni mawujiselo a
ku bakari kwa ba Juda: karalo
nyi ngu ku sengelejela u nyi-
pwe ku kuhunisa.
4 Lifumbo nya kubanye kwa-
ngu nyi si tuli wuwana nu
kudanda kwangu, ku nga ra
nu ku ri bakari kwa lihunzu
langu, Jerusalema, ba ngu jiti
ba Juda bacabo;
5 Ni ba ku nyiti ku ba kuhe-
gula-tunu, ra ni ba ku jumela
ku kustumunya, nyopwa nya
di kala mu Farisi ku kupima
kwa kukolwa kwatu.
6 Olu nyi emile *aba* ku lamu-
ledwa kutumba nya gijumele-
jano gi nga girwago ku Nungu-
ngulu kwa bababe batu;
7 Kwa egi *gitumbiso* likumi
mahunzu na mabili yatu, ba
nga mu kozelago *Nungungulu*
wucigu ni mihani, ba ku
tumba ku kumana. Ki ogu
kutumba nyi ngu kecarwi ki
ba Juda, Pfumu!
8 Kiginani ku lamudwago nu
ku si kojwi kuwe, Nungungulu
ra na ku wusa ba nya kufa?
9 Kilisine nya di hingiheja
eni mune, keni nyi ngu fela ku
gira xilo xingi, nya ku hani
lina la Jesu wa Nazareta.
10 Ogu nya di ku gira kambe
Jerusalema: nya di kotela ba
nya ku aga bangi makotoni,
ni nyi hakile ciba ku kwa ba-
pristi bakongolo, ni ba songi-
dwe, nya di ninga kujumela
kwangu.
11 Ni nyi ku ba canisa jitepo
jingi masinagogani acabo, nya
di yeja ku ba gira ba ruge; ni
nyi zangarile nguju nawo, nya
di ba canisa kala jizatuni ja
hwinjo.
12 Kabo abo ni nyi ku gimbi-
la kuya Damasikusi ni ciba ni
mwanda wa bapristi bako-
ngolo,
13 Ni mihani, Pfumu, nya di
wona ku njilani safa ku nja-
jini, yi ku binda safa nya lida-
mbo, ni yi nyi ranzede ni awo
ba nga ra ni ba ku gimbila
neni.
14 Ni hi tegile mafuni hacabo,
nya dipwa likana ni li ku kuye
kwangu ki limi nya ma He-
beru, Saule, Saule, kiginani u
nyi canisago? ku ngu sinda
kwago ku kinga miba.
15 Nya di keni, Kuwe mani,
Pfumu? Pfumu a di kuye,
Keni Jesu u mu canisago.
16 Aholu kuga, u eme ki mi-
gondo yago: kolu nyi wone-
kile ki kota nya egi kwago, ku
ku hata u gire muhebuji ni
kustumunyu nya xilo u nyi
wonilego kixo, ni nya xilo nyi
na ku wonekago kwago kixo;

17 Ni nyi ku ku cula kwa
batu, nu kwa ba nya Mayigo,
nyi ku rumelago kwawe,
18 Ku tula maho yawe, kaku-
ba ba bindugeje gidemani ba
bindugejele safani, ni cibani
kwa Satani ba bindugejele
kwa Nungungulu, kakuba ba
hake ku dicejwa nya one ni
tomba bakari kwawe awo ba
agisidwego kwangu ku ku-
kolwa.
19 Kijojo, pfumu Agripa, ka
nya kanya giwonekiso gya
njaji:
20 Aholu nya di dandisa
kwawe ba Damasikusi kuhe-
gula, ni Jerusalema, ni litigoni
lacabo la Judea, nu kwa ba nya
Mayigo kambe, ba fela ku
bindugeja ba bindugejele kwa
Nungungulu, ni ba ku gira
mitumo nyo yele ku bindu-
geja.
21 Ki kota nya egi ba Juda
ba di nyi ng'ola tempelini, ba
ku haja ku nyi songa.
22 Ni nyi manile ku paseje-
dwa kutago ku kwa Nungu-
ngulu, nyi ngu ema ki eli
licigu nyi ku dandisa kwa
badukwana ni bakongolo, nyi
si ganeli gilo aholu ugo bapro-
feti ni Mosi ba nga kawo ku
nata;
23 Nyopwa Kristu u ngu fela
ku caniseka karini, nu kupwa
uye kuhegula ku kuwuga kwa
ba nya kufa a na ambelejela
safa kwa batu nu kwa ba nya
Mayigo.

24 Na ku ganela kuhaka
kwaye karati, Festusi ku ku-
yeki lito likongolo, Paule, u
handukile; ku hebula kwago
kungi ku ngu ku bindugejela
kuhandukani.
25 Aholu Paule ku kuye, Ka
nyi handuki, Festusi nyo ca-
mbe nguju; aholu nyi ngu
ganela magana nya lisine nu
kupima.
26 Kolu pfumu yi ngu xiti exi
xilo, nyi ganelago kwaye kwa-
di: kolu nyi ngu jiti keni ku
kwa sihwa kwaye na moyo wa
exi xilo; kolu ogu ku kwa
giredwa kusihalani.
27 Pfumu Agripa, u ngu
kolwa ki baprofeti kani? nyi
ngu jiti keni u ngu kolwa.
28 Agripa *a di kuye* kwa
Paule, Ku kusengelejela kudu-
kwana a na nu hajile ku nyi
gira wa Kristu.
29 Paule *a di kuye*, a na ni
nyi halajile kwa Nungungulu,
keni ambari na ri ku kudu-
kwanana mwendo ku kuko-
ngolo, ku nga giri uwe wenga,
aholu bacabo ba nyi pwago eli
licigu, ba gire kanga eni, sine
eji jicinga.

30 Pfumu ya di ema, ni mwa-
mangulu, ni Bernike, ni awo
ba nga ra ni ba kade nawo:
31 Ni ba kugile, ba di regeri-
sana, kawo, Oyu mutu ka giri
gilo nyo yele kufa mwendo
jicinga.
32 Agripa a di kuye kwa
Festusi, Oyu mutu a na na
cudwe, a dipwa ka lomba kwa
Kesari.

GIPIMO 27.

NU ku ku hingihejwa apwa
hi ngu fela kuya ki nga-
laba Italia, ba di ningela Paule;
ni jimbe jiperesu nyo kari kwa
gigela nya lizana nyopwa Ju-
liusi, nya mwanda wa Agu-
stusi.
2 Ni hi ku kilela litaro la
Adramutiumi, li nga ra ni li
ku haja kuya malangani ya
nya bambe wa Asia, ha diya
bimbini, Aristarkusi, mu Ma-
sedonia wa Tesalonika, na ri
netu.
3 Licigu li nga landisago ha
di boha Sidoni: Juliusi a di
mu para kwadi Paule, a ku
mu jumeja kuya kwa balongo
baye a ji hefemuse.
4 Ni hi kuya bimbini kumo,
ha di gimbila babaci nya ligebe
la Kuprusi, kolu mapubo a di
ni ma hambane.
5 Ni hi hongode hi ku tsema-
kanya libimbi li ku la Silisia ni
Pamfulia, ha di boha Mura,
zatu ya Lusia.
6 Abo gigela nya lizana gya
di mana litaro la Alekzandria
ni li kuya Italia; a di hi beja
umo.
7 Ni hi gimbide badukwana
macigu mangi, ni hi bohile ku
ku sindwa Knidoni, lipubo ni
li si hi jumeji kambe, ha di
gimbila babaci kwa ligebe la
Krete, nyo ninganisane ni
Salmone;

8 Ku ku sindwa ni hi ku gi-
mbila kilo ha di boha wula-
ngani nyo kari nyopwa Mapwa
Yadi; bafubi nayo ku nga ra
nu ku ri bo zatu ya Lasea.
9 Ni yi jimejidwe tepo yingi,
nu kugimbila ku ku tabeka,
kolu Kuhala a di ni ku bindile,
Paule a di ba ambela,
10 A ku kuye kwawe, Bako-
ma, Nyi ngu wona keni kugi-
mbila ku na hi lemaja hi ku
jimeja nguju, hi si jimeji
ndwalo ni litaro basi, aholu nu
kubanya kwatu kambe.
11 Aholu gigela nya lizana a
di ingela nguju kwa bagimbi-
jisi ni bane nya litaro, ku ku
binda kwa ixo xilo xi nga ra
ni xi ganedwe ku Paule.
12 Kolu yipwa a di ni yi si
yadi ku kala makalagaya aba,
gipande gingi gya dipwa ku na
yidwe libimbini ku kugwe aba,
ra ni ba ku koja ku boha Feni-
si, ba kale makalaga ya *abo;
ku ku* yipwa ya Krete, ku keja
wuronga kwa kugadambo ni
maranji kwa kugadambo.
13 Lipubo la maranji ni li ku
furugeja kwadi, ni ba ku tu-
mba apwa ba manile kuhalaja
kwawe, ba di ndinda fero ba
kuya bafubi ni Krete, bafubi
ni nya bambe.
14 Aholu nu ku si ku giri tepo
kongolo kwa di furugeja lipu-
bo likongolo ku bacani kwaye,
nyo ranwe apwa Eurakuilo:
15 Litaro ni li ng'odwe, li si
koji ku kejisa lipubo, ha di *li*
jumeja, hi ku kulugiswa.
16 Ni hi ku tutuma babaci
nya ligebe nya gidwana gidu-
kwana nyo ranwe apwa Ka-

uḍa, ha di koja, ku ku sindwa, ku hunga ngalaba:
17 Ni ba yi kusejede bacani, ba di jega xilo nya ku pasejele, ni ba ku li hunga litaro babaci; ni ba ku taba mwendo ba nga rinwa Surtisini, ba di relejisa jingoji, ba ku kulugiswa karalo.
18 Ni hi ku tuma nguju ni lipubo, licigu li nga landisago ba di pela ku rinya *rwalo* matini;
19 Licigu nya mararu ba di rinya xuma xa litaro ki manja yawe awo bane.
20 Lidambo ni jinyeleji nu ku si giri safa bacani *kwatu* macigu mangi, nu ku si lipubo lidukwana bacani *kwatu*, kutumba kwacabo nyo ketu hi na banyiswa kwa di hongola.
21 Ni ba kade tepo yingi ni ba si hoji, kabo Paule a di ema bakari kwawe, a ku kuye, Bakoma, a na ni mu ingede kwangu, ni mwa sa kuga Krete, mu ku mana ogu kucaniseka nu kujimeja.
22 Olu nyi ngu mu ambela ku tiya: kolu ka ku na jimejwa kubanya bakari kwanu, aholu litaro *basi*.
23 Kolu kwa di ema bafubi neni owu wucigu ngelosi ya Nungungulu nyi ku waye, nyi mu kozelago,
24 Kuye, U nga tabi, Paule; u ngu fela ku ema mbeli kwa Kesari: keja, Nungungulu u ku ningile bacabo ba hongolago nago.
25 Kijojo, bakoma, tiyani: kolu nyi ngu kolwa ku Nungungulu, keni ku na ralo kanga ku ganedwego kwangu.
26 Ambari ulo hi ngu fela ku rinywa bacani kwa gidwana nyo kari.

27 Aholu wucigu nya likumi na wuna ni wu bohile, ni hi ku yiswa mbeli ni hwane *libimbini kwa* Adria, bakari nya wucigu xitumi xa di hingiheja kawo bà ngu hijimela litigoni nyo kạri;
28 Ba di lingeja, ba ku mana makumi mabili xipimo: ni hwane kwa tepo yi dukwana, ba di lingeja kambe, ba ku mana likumi na libande xipimo.
29 Ni hi ku taba apwa mwendo hi nga rinywa nyabambe mafuni nya xiwindi, ba di rikisa jifero jina ku ba gixalotunu, ba ku haja licigu.
30 Xitumi xi nga ra ni xi ku bweta ku taba taroni, ni ba cisile ngalaba bimbini, ba di gira kanga ku beka jifero ku mbeli nya litaro,
31 Paule a di kuye kwa gigela nya lizana ni kwa makasadoro, Sine aba ba ku kala taroni, ka mu na banyiswa.
32 Kabo makasadoro ma di haca jingoji nya ngalaba, ba ku yi dica yi ku hongola.
33 Nu kugide, Paule a di ba sengelejela bacabo ku jega kuhoja, kuye, Eli licigu ki licigu nya likumi na mana ni mu kalede mu ku engejela kuhala, ni mu si hoji gilo.
34 Kabo abo nyi ngu mu

sengelejela ku jega kuhoja: kolu ogu ku mu cambede: kolu ne ni nduju ka nafa ku hungoni wa moyo wanu.

35 Na regerile egi, na jegile nkati, a di bonga kwa Nungungulu mbeli kwawe bacabo: a di mu pila, a ku pela ku hoja.

36 Kabo ba di tiya bacabo, awo bane kambe ba ku hoja.

37 Etu hacabo taroni a di ni hi ri mazana mabili ni libande makumi ni makumi mabili ni libande na moyo mihwefemulo.

38 Ni ba hojile nya ku enele, ba di bebugisa litaro, ni ba ku rinya wugubi bimbini.

39 Nu kugide, ka ba nga mati mafu: aholu ba di wona yipwa nyo kari nya bambe, ba ku gira nembo mwendo ba na yisa litaro abo.

40 Ni ba ku jimeja jifero, ba di ji dica bimbini, iyo tepo ni ba ku nyesa kuhungwa nya jilemi; ni ba ku kusejela lipuboni litanga la mbeli, ba di haja kuya nya bambe.

41 Aholu ni ba ku boha wulangani umo mabimbi mabili ma nga canganago, ba di cegemisa litaro; tomvu a di cegema a ku kala a si ne ku kuswa, aholu gixalo gya di pela ku pandeka ki ciba *nya mabimbi.*

42 Nembo wa makasadoro a di ku songa jiperesu, mwendo moyo *wawe* a nga hamba a page, a tabe.

43 Aholu gigela nya lizana, ni gi ku haja ku banyisa Paule, a di ba himbeja nemboni wawe; a ku laya kuye awo ba kojago ku hamba ba na ji rinye matini, ba bohe kuhegula mafuni:

44 Bambe, bambe jitabwani, ni bambe kwa *ximbe* xilo nya litaro. Kwa dipwa, apwa bacabo ba di boha mafuni ni ba ku banya.

GIPIMO 28.

NI hi bohile, ha di jiti ketu gidwana gya di ranwa apwa Melita.

2 Ba nya Mayigo ka ba nga hi yayeja wuhinji wudukwana: kolu ba di basa nilo, ba ku hi haka hacabo, ki kota nya njaji yi ku mogo, ni kota nya girame.

3 Aholu Paule na wungejede gihopa nya miximbo, a ku gi beka niloni, giharaba gya di paga ki kota nya kufurumele, gi ku bandamela gyanjani kwaye.

4 Ba nya Mayigo ni ba wonile girengo ni gi ku ciki ku gyanjani kwaye, ba di regerisana kawo, Ne ku mwalo kufujejela oyu mutu ku musongi, ambari na tabile libimbini, Ku lamula ka ku mu jumeji ku banya.

5 Ambari ulo a di mitejela girengo niloni, a ku ne ku lemajwa.

6 Aholu ba di kejisela kawo a na na simbile, mwendo a ku tega babaci gipitipiti a kufa: aholu ni ba kejisile tepo yingi, ba si woni gilo nya ku bibe kuta bacàni kwaye, ba di bi-

ndugeja kupima kwawe, ba ku
kawo ku nungungulu.

7 Ulo bafubi ni uwo wulanga
a di na ri bo mafu na ri ya
mutu kongolo wa igyo gidwa,
nyopwa Publiusi; a nga hi ha-
kago, a ku hi hungata kwadi
macigu mararu.
8 Kwa di ralo, apwa nyehe
wa Publiusi a di nà lade na ku
dwala ki feberi nu kusuga:
Paule a nga yago kwaye, a ku
lomba, na ku beka manja aye
bacani kwaye a di mu hawulu-
gisa.
9 Ogu nu ku giridwe, bambe
kambe ba nga ra ni ba ri ni
jingumbe gidwani ba dita, ba
ku hawulugiswa:
10 Ba nga hi rungujago ku
kurungujwa kungi; ni hi ku
hongola, ba di beka taroni xilo
hi nga ra ni hi ku xi bweta.

11 Hwane kwa migima mira-
ru ha di hongola ki litaro la
Alekzandria, li nga ra ni li
kade makalagaya gidwani, gi-
wonekiso gyaye a di Banduye
nya Mabahe.
12 Ni hi ku boha Surakuse,
ha di kala abo macigu ma-
raru.
13 Kabo ha di gira kujuwulu-
gela, hi ku boha Regiumi:
hwane kwa licigu limwedo
lipubo la maranji la di paga, ni
licigu nya kubili ha di boha
Puteoli:
14 Umo hi nga manago ba-
nduye, ha di sengelejedwa ku
kala nawo libande macigu ni
macigu mabili: karalo ha di
boha Roma.
15 Kabo banduye, ni ba pwide
ketu, ba dita ku hi ginga hwi-
njo kanga Marketi ya Apiusi,
ni ma Taverna Mararu: Paule
na ba wone, a di bonga Nungu-
ngulu, a ku tiya.

16 Ni hi bede Roma, Paule a
di ningwa ku kala enga ni
kasadoro a nga mu kejisago.

17 Kwa dipwa, hwane kwa
macigu mararu a di tombanisa
manganagana nya ba Juda: ni
ma tombane, a di kuye kwawe,
Eni, banduye, ambari ni nya
sa gira gilo kwa batu, ne ni
makaleloni ya bababe batu,
aholu ni nyi residwe ni nyi ri
peresu ku Jerusalema manjani
kwa ba Roma:
18 Awo, ni ba nyi wujisile,
ba di halaja ku nyi cula, kolu a
di ni gi ri mwalo kwangu gilo
nya kufe.
19 Aholu ba Juda ni ba ga-
nede kugo, nya di gulubejedwa
ku lomba kwa Kesari; kandi
kolu nyi ku ni gilo ku kecari
kiyo lihunzu langu.
20 Kabo abo ki kota nya egi
nya di mu sengelejela ku nyi
wona nu ku ganela *neni*: kolu
ki kota nya kutumbe kwa ba
Israeli nyi hungidwe ki eli
ligalagajero.
21 Ba di kawo kwaye, Ne ka hi
haki madangalila ku Judea ku-
we, ne ni moyo wa banduye ka
bata aba a ku tulejela mwendo
a ku ganela kulemajwa kuwe.

22 Aholu hi ngu halaja kupwa
kuwe ogu u ku hingihejago:
kulo ki egi gipimo, ku ngu
tibeka kwatu apwa wulangani
kwacabo ku ngu rugwa.

23 Ni ba mu hatede licigu, ba
dita kwaye nyumbani kwaye
ki bangi; a nga ambelejelago
kwawe *nandu*, na ku kustu-
munya mbuzo wa Nungungu-
lu, na ku ba sengelejela ku
Jesu, ku nayoni wa Mosi nu
mu baprofetini, ku ku kuga
jimindu kala xilambo.
24 Bambe ba di kolwa ki xilo
xi nga ra ni xi ganedwe, ba-
mbe ka ba kolwa.
25 Ni ba si jumelani bakari
kwawe awo bane, ba di kuga,
hwane kwa Paule na ganede
likana limwedo, A di ganela
kwadi Lipubo nya ku Age ku
Isaya muprofeti kwa bababe
banu,
26 Kuye, Inda uwe kwa aba
batu, kuye, Ku kupwa mu na
pwa, ne ka mu na pima; nu
kuwona mu na wona, ne ka
mu na wona:
27 Kolu monyo wa aba batu
ku biba, ni jinjebe jawe ji ngu
lamba ku pwani, ne maho
yawe ba ma pfumile; mwendo
ku nga gireka ba wone ki maho
yawe, bapwe ki jinjebe jawe,
ba pime ki monyo wawe, ba
bindugeje kambe, nyi ba hawu-
lugise.
28 Kabo abo ku na tibeke
kwanu, apwa ogu kubanyisa
kwa Nungungulu ku rumedwe
kwa ba nya Mayigo: ba napwa
nawo kambe.

30 A di kala myaga mibili
yacabo nyumbani kwaye nya
kulugari, a ku haka bacabo ba
nga belago kwaye,
31 Na ku ganela mbuzo wa
Nungungulu, a ku hebuja xilo
ki Pfumu Jesu Kristu ku ku-
tiya kwacabo, na si himbejwi
ku mutu.

LIDANGALILA LA PAULE MPOSTOLI KWA BA ROMA.

GIPIMO 1.

PAULE, gitumi gya Jesu
Kristu, na ranidwe ku
gira mpostoli, na hambanise-
dwe ivangeli ya Nungungulu,
2 A nga ra na ku tumbisile
ki mbeli ki baprofeti baye
kulobani nya ku age, a bele-
gwago
3 Ku Mwamana waye, a nga
belegwago ki mbewu ya Davi-
da kanga nyama,
4 A nga dandiswa *apwa* ki
Mwamana wa Nungungulu ki
ciba, kanga lipubo nya ku age,

ku kuwuga ku kwa ba nya
kufa; Jesu Kristu Pfumu yatu,
5 Hi hakilego kuye wuhinji
nu wupostoli, kuingela nya
kukolwani bakari kwa mahu-
nzu yacabo, ki kota nya lina
laye:
6 Mu ku bakari kwawe nenu
kambe, mu ranidwego *ku kala*
ba Jesu Kristu:
7 Kwawe bacabo ba ku mogo
Roma, ba halajidwego ba Nu-
ngungulu, mu ranidwego *ku
kala* ba nya ku age: Wuhinji
u na kale nenu nu kudegula
ku kwa Nungungulu Babe
watu ni Pfumu Jesu Kristu.

8 Kuhegula, nyi ngu mu bo-
nga Nungungulu wangu ku
Jesu Kristu ki enu mwacabo,
kolu kukolwa kwanu ku ngu
ganedwa litigoni kwacabo.
9 Kolu Nungungulu ki ku-
stumunyu wangu, nyi mu
kozelago ki lipubo langu iva-
ngelini ya Mwamana waye,
kakuba ku ku mba dica nyi
ngu ganela kenu, jitepo jacabo
kulombani kwangu
10 Ni nyi ku lomba, mwendo
olu kuhegisa-tunu nyi mane ku
gimbila kwadi ku kuhalaja
kwa Nungungulu kuta kwanu.
11 Kolu nyi ngu halaja ku
mu wona, kakuba nyi hengele
nenu sakwati nya lipubo, ka-
kuba mu andiswe;
12 Nyopwa, kakuba eni ni
nyi ri nenu nyi nengejiswe
kwanu, kada moyo mutu ku
kukolwa kwa mumbe, kwanu
nu kwangu.
13 Ka nyi halaji enu ku kala
mu si jiti gilo, banduye, apwa
jitepo jingi nya di halaja kuta
kwanu (nya di himbejwa mbe-
li kwa egi), kakuba nyi mane
mihando kwanu kambe, kanga
ni bambe ba nya Mayigo.
14 Nyi na ni nandu kwa ba
Greki ni kwa ba nya Mayigo,
kwa ba nya kugengela nu kwa
ba nya xipumbu.
15 Karalo, kanga kungi ku
ku mogo ndani kwangu, nyi
dongile ku ganela ivangeli
kwanu kambe mu ku mogo
Roma.
16 Kolu ka nyi giri jiconi
ki ivangeli: kolu kiyo ciba
ya Nungungulu ku banyisani
kwawe bacabo ba kolwago;
kwa ba Juda kuhegula, ni
kwa ba Greki kambe.
17 Kolu kugo ku ngu wone-
kiswa nduda ya Nungungulu
ku kukolwa ku kolwani: ka-
nga ku lobidwego, Aholu ba
nya nduda ba na banya ku
kukolwa.

18 Kolu zanga ya Nungungu-
lu yi wonekisidwe ku njajini
ku ku mba camba kwacabo
nu ku mba na nduda kwa
batu, ba parago lisine ku ku
mba na nduda;
19 Kolu ugo mwendo ku ti-
dwago ku Nungungulu ku ngu
wonekiswa bakari kwawe; ko-
lu Nungungulu a di ku wone-
kisa kwawe.
20 Kolu xilo xaye xi si na ku
wonwa gima li ku girwa litigo
xi ngu wonwa kwadi, ni xi ku

wonwa ki xilo xi giridwego, *ambari* ciba yaye nya mba hegisa ni wunungungulu; ba fela ku mba na masingambalaji:
21 Kolu, ni ba ku muti Nungungulu, ka ba nga mu runguja kanga Nungungulu, ne nu ku mu bonga; aholu ba di kala ni matsanza kuhingihejani kwawe, ni monyo wawe nya mba pima a di sibajwa.
22 Ni ba ku ji tula ku gengela, ba di kala xipumbu,
23 Ba ku bindugeja wufumu wa Nungungulu a si na ku hiniswa ba ku wu bindugejela ku ninganiswa ni gifanekiso nya mutu a ku nu ku hiniswa, ni nya jinyoni, ni xirengo nya migondo mina, ni xilo xi gimbilago ki xirumbu.

24 Kijojo Nungungulu a di ba dicela kunabelani kwa myonyo yawe nu ku kunelani, kakuba xibili xawe xi rugwe bakari kwawe awo bane:
25 Kolu ba di bindugeja lisine la Nungungulu li ku kala malipa, ba ku kozela ba ku tumela mugirwa ba ku dica Mugiri, a katekisidwego kala ku pinduka. Ameni.

26 Ki kota nya egi Nungungulu a di ba ningela kuhandukani nya ku bibe: kolu banyamayi bawe ba di bindugejela makalelo yawe nya ku cambe makaleloni nya ku bibe:
27 Karalo kambe ni bama, ni ba ku dica makalelo ya nyamayi, ba ku bisa kuhalajani kwawe moyo ni mumbe, bama ni bama ba ku tuma ogu ku si yeligo, ni ba ku haka ndani kwawe uyo cacazelo nya kuhose kwawe u nga landisago.

28 Kanga ulo ba nga bombago ku kala ni Nungungulu kujitini *kwawe*, Nungungulu a ku ba ningela monyoni nya ku bibe, ku gira ixo xilo xi si yelago;
29 Ni ba tajisidwe ku ku mba na nduda kwacabo, nya ku bibe, kunabela, nu kuzangari; ku tala ki jenyo, kusonga, tema, kuhangisa, monyo nya ku bibe; xilembi,
30 Ba nya malipa, ba nya ku benga Nungungulu, ba nya mba tela kota, ba nya matsanza, ba nya ku ji gugumugisa, xi mani nya xilo nya ku bibe, ba si ingeligo babelegi,
31 Ni ba ri mwalo ku pima, badici nya xijumelejano, ni ba ri mwalo makalelo nya kuhalaja, ba mba na wuhinji:
32 Aba, ni ba ku muti nayo wa Nungungulu, apwa awo ba girago xilo nya ku ralo ba ngu yela kufa, ka ba xi giri basi, aholu ba jumelane nawo ba xi girago.

GIPIMO 2.

KABO abo umwalo lisingambalaji, mutu, ambari nu ri mani a lamulago: kolu ki ugo u lamulago mumbe, u ngu ji jujuga uwe mune; kolu uwe u lamulago u ngu gira ixo xilo.
2 Hi ngu jiti ketu kulamula

kwa Nungungulu ku gira ka-
nga lisine kwa awo ba girago
xilo nya ku ralo.
3 U ngu hingiheja egi, mutu,
uwe u lamulago awo ba girago
xilo nya ku ralo, u ku xi gira,
apwa u na taba namulo wa
Nungungulu kani?
4 Mwendo u ngu jenyari wu-
fumu nya kucambe kwaye nu
ku hunisa nu ku jumela ku-
ngi, nu su ku jiti kuwe kuca-
mba kwa Nungungulu ku ngu
ku ndindela ku bindugejani
kani?
5 Aholu hwane nya ku sinde
kwago ni monyo a si binduge-
jigo u ngu ji wungejela kube-
nya liciguni nya kubenye nu
ku wonekela kwa kulamula
nya ndude kwa Nungungulu;
6 A na ku ningago kwa uyo
mutu kanga mitumo yaye:
7 Kwa awo ku kuhunisa ku
girani nya kucambe ba bwe-
tago wufumu nu ku rungujwa
nu ku mba hina, kubanya nya
ku pinduke:
8 Aholu kwa awo ba ku ni
makuba, ba si ingeli lisine,
aholu ba ku ingela ku mba na
nduda, *ku na ra nu ku ri bo*
kuzangari ni likulo,
9 Kucaniseka nu kulila, ba-
cani kwa uyo hwefemulo wa
mutu a girago kubiba, kwa
mu Juda ku hegula, nu kwa
mu Greki kambe:
10 Aholu wufumu ni rungujo
nu ku degula kwa uyo mutu
a tumago kucamba, kwa mu
Juda kuhegula, nu kwa mu
Greki kambe:
11 Kolu ni Nungungulu ku
mwalo ku hata kwa batu.
12 Kolu kanga bangi ba oni-
lego ni ba ri mwalo, nayo ba
nafa kambe ni ba ri mwalo
nayo: kanga bangi ba onilego
babaci kwa nayo ba na lamu-
dwa ki nayo;
13 Kolu kandi bapwi ba nayo
ba ku ni nduda mbeli kwa
Nungungulu, aholu bagiri ba
nayo ba na agiswa:
14 Kolu ba nya Mayigo ba ku
mwalo nayo ni ba ku gira ku
makalelo xilo nya nayo, aba,
ni ba ri mwalo nayo, ba kade
nayo kwawe awo bane;
15 Ki ugo ba ngu wonekisa tu-
mo wa nayo wu lobidwego myo-
nyoni kwawe, monyo wawe na
ku gira kustumunyu kixo, ni
mihingihejo yawe moyo ni
mumbe ni ba ku kecari mwe-
ndo ni ba ku *ba* dica;
16 Liciguni abo Nungungulu
a na ku lamulago xigungu
kwa batu, kanga ivangeli ya-
ngu, ku Jesu Kristu.

17 Aholu ra nu rwade lina
nya mu Juda, u ku hefemula
nayoni, u ku nengela kwa
Nungungulu,
18 U ku kuti kuhalaja kwaye,
u ku jumela xilo xi cambilego,
nu hebujidwe ku nayoni,
19 Nu ku tumba nyo kuwe
mune u mu ndindi wa xikumu,
safa yawe ba ku gidemani,
20 Mucambisi wa xipumbu,
muhebuji wa xanana, nu mu
ri ni gyemo nya kujiti nayoni
ni lisine;

21 Kabo abo uwe u hebujago
mumbe, ku ji hebuji uwe mune
kani? uwe u ganelago kuwe
mutu a ngabi, u nguba uwe
kani?
22 Uwe u ku kuwe mutu a nga
rembe, u ngu remba uwe kani?
uwe u si goligo mifanekiso, u
ngu wanda matempeli kani?
23 Uwe u nengelago nayoni,
ku kudica kwago nayo u ngu
dica ku mu runguja Nungu-
ngulu kani?
24 Kolu lina la Nungungulu
li ngu rugwa bakari kwa ba
nya Mayigo ki kota yago,
kanga ku lobidwego.
25 Kolu kuhanisa wugwera
ku ngu pasejela kilisine, ra nu
ri mugiri wa nayo: aholu ra
nu ri mudici wa nayo, kuhana
kwago wugwera ku kade ku
mba hana.
26 Kabo abo uyo a si hanisigo
wugwera ku parisa milayo nya
nayo, ku mba hanisa kwaye ka
ku napwa ku kuhanisa kani?
27 Ku mba hanisa ku kumogo
ki makalelo, ra nu ku ku tajisa
nayo, ku ngu ku lamula uwe,
u ku mudica wa nayo nu ri ni
lidangalila nu kuhana wugwera
kani?
28 Kolu uye kandi mu Juda,
a ku uye ku babanje; ne kandi
ugo kuhana wugwera, u ku
babanje nyamani:
29 Aholu uye ku mu Juda, a
ku uye ku ndani; nu kuhana
wugwera ki ugo kwa monyo,
lipuboni, ne lidangalilani; ku-
rungujwa kwaye ku si kwa
batu, aholu kwa Nungungulu.

GIPIMO 3.

MU Juda u na nu kupase-
jedwa muni? mwendo
ginani ku ganyari nya kuhana
wugwera?
2 Nguju jinjilani jacabo: ku-
hegula ku kwacabo, kakuba a
di ni ba ningedwe ki magane-
lelo ya Nungungulu.
3 Kolu ginani a dipwa bambe
a di ni ba ri mwalo kukolwa?
kubweta kwawe kukolwa ku
na gira kutumbeka kwa Nu-
ngungulu ku si kali gilo
kani?
4 Nungungulu a na himbeje:
ina, Nungungulu a na manwe
na ri lisine, aholu batu bacabo
ni ba ri xilipi; kanga ku lobi-
dwego, Kakuba u agiswe ma-
ganani yago, u pale ra nu jude
kulamulani.
5 Aholu ku mba na nduda
kwatu ra nu ku ku wonekisa
wunduda wa Nungungulu, hi
na ketu ginani? Nungungulu
u mwalo nduda a holelago ki
zanga kani? (nyi ngu ganela
kanga batu.)
6 Nungungulu a na himbeje:
olu karalo Nungungulu a na li
lamula karini litigo?
7 Aholu lisine la Nungungulu
ki malipa yangu ra ni li kuya
wufumuni waye, kiginani eni
kambe nyi nga ku lamulago
kanga muoni?
8 Kiginani (kanga hi ganele-
dwago ku kulembwa, kanga
bambe ba dandisago kawo
hi ngu ganela), Hi na gire
kubiba, ku fela kuta kuca-

mba? ku jujugwa kwawe ku
kwadi.

9 Kabo ginani? hi womo ku-
bibani nya ku binde kwawe
kani? Ne, kandi ku ralo: kolu
ku mbeli ha di beka kwa ba
Juda ni ba Greki nandu, nyo-
pwa bomo babaci nya kuone
bacabo;
10 Kanga ku lobidwego, U
mwalo nya nduda, ne, ne
moyo;
11 U mwalo a pimago, u mwa-
lo a bwetago Nungungulu;
12 Ba bindugejele pubo baca-
bo, ki nyondo mweyo ba kade
ba nya mba ganyari; u mwalo
a girago nyo cambe, ne, ambari
na moyo:
13 Ngulo wawe ki litowo li
tulekilego; ba hangisile ki jili-
mi jawe: wuhungu nya jinyo-
ge momo babaci nya xihofu
xawe:
14 Likana lawe li tadego ku
kuruga nu kubaba;
15 Migondo yawe yi ngu bi-
reja ku balaja noba,
16 Kusonga nu kucanisa komo
jinjilani jawe;
17 Njila nya kudegule ka ba
nga yiti:
18 Ku mwalo kutaba kwa
Nungungulu mbeli kwa maho
yawe.
19 Olu hi ngu jiti apwa ixo
xilo xi ganedwago ki nayo, u
ngu xi ganela kwawe ba ku
babaci kwa nayo; kakuba xi-
hofu xacabo xi segwe, ni litigo
lacabo li reswe babaci kwa ku-
lamula kwa Nungungulu:
20 Kolu ki mitumo nya nayo
yi mwalo nyama yi na ku agi-
swago mbeli kwaye: kolu ki
nayo ku *nguta* kujiti nya
kuone.
21 Aholu olu nu ku hambane
ni nayo wunduda wa Nungu-
ngulu, wu tisekisidwe, nu wu
kustumunyidwe ki nayo ni
baprofeti;
22 Nu wunduda wa Nungu-
ngulu ku kukolwa kwa Jesu
Kristu kwawe bacabo ba ko-
lwago; kolu ku mwalo ku
hambanisa;
23 Kolu bacabo ba onile, ba
ku kelela wufumuni wa Nu-
ngungulu;
24 Ni ba agisidwe kwadi ku
wuhinji waye ku kucudwa ku
ku mogo kwa Kristu: Jesu.
25 Nungungulu a nga mu
pasago *a gire* gilibo, ku kuko-
lwa, ku noba waye, ku wone-
kisa nduda yaye, ki kota nya
ku binde nya kuone ku nga
girwago ku mbeli, kuhunisela-
ni kwa Nungungulu;
26 Ku ku wonekisa, *nyi ngu
tula*, nduda yaye ki eyi tepo:
a fela ku aga uye mune, ni
muagisi wa uyo a ku nu ku-
kolwa kwa Jesu.
27 Kweyo ebi kufuma? Ku
segedwe. Ku lifumbo muni
nya nayo? mitumo kani? Ihi-
hi: aholu ki nayo nya kuko-
lwe.
28 Kabo abo hi ngu regera
ketu mutu u ngu agiswa ku
kukolwa na ku hambana ni
mitumo nya nayo.
29 Mwendo Nungungulu *ku*

Nungungulu wa ba Juda bonga
kani ? kandi *Nungungulu* wa
ba nya Mayigo kambe kani ?
Ina, kwa ba nya Mayigo ka-
mbe :
30 Ra na ri kuralo apwa Nu-
ngungulu ra na ri moyo, a na
agisa kuhanisa wugwera ku
kukolwa, nu ku mba hanisa
wugwera ku kukolwa.
31 Hi ngu wu gira nayo a si
kali gilo kani ku kukolwa ?
Nungungulu a na himbejele :
ihihi, hi ngu andisa nayo.

GIPIMO 4.

HI na ketu ginani apwa
Abrahama, babe watu wa
ku hegula nyamani, u ku ma-
nile ?
2 Kolu Abrahama ra na agi-
sidwe ki mitumo, a ku nago
nya ku nengele ; aholu ne kwa
Nungungulu.
3 Kolu ku ngu kugo ginani
kuloba ? Abrahama a di kolwa
kwa Nungungulu, kwa di bale-
ledwa kwaye kanga nduda.
4 Olu kwa uye a tumago, ca-
cazelo ka baledwi kanga wa
wuhinji, aholu kanga wa na-
ndu.
5 Aholu kwa uye a si tumigo,
aholu a ku kolwa kwa uye a
agisago ba nya mba na Nungu-
ngulu, kukolwa kwaye ku ba-
leledwe kanga nduda.
6 Kanga Davida kambe a
ganelago ku katekiswa bacani
kwa mutu, Nungungulu a ba-
lelago kwaye nduda ni yi ha-
mbane ni mitumo,
7 *Kuye*, Ba katekisidwe awo
kuona kwawe ku dicejidwego,
nu kubiba kwawe ku fenenge-
jidwego.
8 U katekile mutu Pfumu
yi na ku ne ku balela kwaye
kuona.
9 Ogu kukatekiswa ku ngu
ganedwa kwa kuhanisa wu-
gwera, mwendo kwa ku mba
hanisa wugwera kambe kani ?
kolu hi ngu ketu, Kwa Abra-
hama kukolwa kwaye kwa di
baleledwa kanga nduda.
10 Kabo kwa di baledwa kari-
ni ? na ri kuhanisani wugwera,
mwendo ku mba hanisani wu-
gwera ? ne kuhanisani wu-
gwera, aholu ku mba hanisani
wugwera :
11 A di haka giwonekiso nya
kuhanise wugwera, kudandi-
swa nya nduda nya kukolwa a
nga ra na ri nago na nga ri mu
ku mba hanisani wugwera :
kakuba a kale nyehe wawe
bacabo ba kolwago, ambari ni
ba ri ku mba hanisani wugwe-
ra, nduda yi fela ku baledwa
kwawe ;
12 Nyehe wa kuhanisa wu-
gwera kwa awo ba si ba ku-
hanisa wugwera basi, aholu ku
wa awo ba gimbilago ku gimbi-
lani kwa ugo kukolwa kwa
babe watu Abrahama a nga ra
na ri nago ku mba hanisani
wugwera.
13 Kolu ku kwa tumbiswa
kwa Abrahama mwendo mbe-
wuni kwaye ki nayo, nyopwa
a na kala muhoji watomba nya
litigo, aholu ki nduda nya ku-
kolwe.

14 Kolu awo ba ku ba nayo ra
ni ba ri bahoji batomba, kuko-
lwa ka ku girwi gilo, ni gitu-
mbiso kandi gilo:
15 Kolu nayo u ngu tuma
zanga; aholu aba a ku mwalo
nayo, ne ku mwalo nu kuona.
16 Ki kota nya egi *ku kwa*
kukolwa, ku fela *ku kala* ka-
nga wuhuji; kuhegisani gitu-
mbiso gi dandiswe mbewuni
kwacabo; na si kwa ugo ku
ku kwa nayo basi, aholu kwa
ugo kambe ku ku kwa kuko-
lwa kwa Abrahama, a ku babe
watu hacabo
17 (Kanga ku lobidwego, Nyi
ku girile nyehe wa mahunzu
mangi) mbeli kwaye a nga mu
kolwago, Nungungulu, a ba-
nyisago ba nya kufa, a ranago
xilo xi ku mwalo, ku nga xabo.
18 Na ri ku tumbani a di
kolwa nu ku ri mwalo kutu-
mba, kakuba kuhegisa a kale
nyehe wa mahunzu mangi,
kanga ugo ku nga ra nu ku
ganedwe, Karalo mbewu yago
yi na ralo.
19 Na sa hamuka ciba kuko-
lwani a di hingiheja gibili gya-
ye olu gi nga ra ni gi girile
kanga gya nya kufa (uye
mwendo na ri ni lizana myaga),
nu kufa kwa girumbu gya
Sara:
20 Ina, na ku keja gitumbi-
soni gya Nungungulu, ka nga
gubutela ku ku mba kolwa,
aholu a di mana ciba ku ku-
kolwa, na ku ninga wufumu
kwa Nungungulu,
21 Na dandisile kilisine apwa,
ogu a ku tumbisilego, a da ri
ni ciba kambe ku ku gira.
22 Kijojo kambe kwa di bale-
ledwa kwaye kanga nduda.
23 Ulo ku kwa nga lobedwa
ki kota yaye enga, apwa kwa
di baledwa kwaye;
24 Aholu ki kota yatu kambe,
kwa uye ku na ku baledwago
kwaye, a kolwago kwa uye a
nga wusago Jesu Pfumu yatu
kwa ba nya kufa,
25 A nga ningeledwago kuo-
na kwatu, a ku wusedwa ku
agiswa kwatu.

GIPIMO 5.

KABO abo ni hi agisidwe
ku kukolwa, hi na kale
ku kudegula ni Nungungulu
ki Pfumu yatu Jesu Kristu;
2 Hi manilego kuye kubela
kwatu ku kukolwa kwa owu
wuhinji hi emilego umo; hi na
nengela kutumbani nya wufu-
mu wa Nungungulu.
3 Ku nga ralo karalo basi,
aholu hi na nengele kambe
kucanisekani kwatu: ni hi ku
jiti ketu kucaniseka ku ngu
tuma kuhunisa;
4 Nu kuhunisa, kuyejwa; nu
kuyejwa, kutumba:
5 Kutumba ku ku girisi jico-
ni; kolu kuhalaja kwa Nu-
ngungulu ku andisidwe myo-
nyoni kwatu ki Lipubo nya ku
Age a nga ningwago kwatu.
6 Kolu ni hi nga ri mwalo
ciba, teponi yadi Kristu a di
fela ba ku nya mba na Nungu-
ngulu.
7 Kolu ku sinda mutu a fele

mutu nya nduda: kolu mwe-
ndo mutu u ngu koja ku fela
mutu nya kucambe.
8 Aholu Nungungulu u ngu
yayeja ku halaja kwaye kwa-
tu, ki ugo, ni hi nga ri baoni,
Kristu a di hi fela.
9 Kabo nguju, olu ni hi agisi-
dwe ki noba waye, hi na
banyiswa kuye zangani *ya Nu-
ngungulu*,
10 Kolu, ra ni hi nga ri balo-
mbo, ha di jumejedwa kwa
Nungungulu ku kufa kwa
Mwamana waye, nguju kambe,
ni hi jumedwe, hi na banyiswa
ku womi waye;
11 Kandi kuralo busi, aholu
netu hi ngu nengela kwa Nu-
ngungulu ki Pfumu yatu Jesu
Kristu, hi manilego kuye olu
kujumedwa

12 Kabo abo, kanga kuona ku
nga belago tigoni ki mutu
moyo, nu kufa ku kuona; ka-
ralo kufa ku bindile kwa batu
bacabo, kolu ki ugo bacabo ba
onile:
13 Kolu kala ku ku boha
nayo kuona a di nu ku ri tigo-
ni: aholu kuona ka ku baledwi
ra na ri mwalo nayo.
14 Ambari ulo kufa kwa di
fuma ku ku kuga kwa Adamu
kala ku Mosi, ambari bacani
kwawe ba nga ra ni ba sa ona
kanga kuona kwa Adamu, a
ku gifanekiso gyaye a nga ra
na kuta.
15 Aholu na si kanga kuona,
karalo kambe ni sakwati.
Kolu bangi ba nga ra ni ba
fude ku kuona kwa monyo,
wuhinji wa Nungungulu u gi-
rile nguju, ni sakwati ku wu-
hinji wa mutu moyo, Jesu
Kristu, ku kalela bangi.
16 Kandi kanga moyo a nga
onago, *karalo* sakwati: kolu
kulamula kwa *dita* ku moyo
ku jujngwani, aholu sakwati
ya *dita* ku kouna kungi kua-
giswani.
17 Kolu, ku kuona kwa moyo,
kufa kwa di fuma ku moyo;
nguju awo ba hakago kungi
kwa wuhinji ni kwa sakwati
nya nduda ba na fuma womini
ku moyo, Jesu Kristu.
18 Karalo kanga ku ku kuona
kwa moyo *ku nga tago kula-
mula* kwa batu bacabo kuju-
jugwa; karalo ku tumo moyo
nya nduda *sakwati* ya dita
kwa batu bacabo ku agiselwani
womi.
19 Kolu kanga ku ku mba
ingela kwa mutu moyo bangi
ba di girwa baoni, karalo ku
ku ingela kwa moyo bangi ba
na girwa ba nya nduda.
20 Nayo a dita kambe, kuona
kufela ku kala; aholu umo
kuona ku nga kalago, wuhinji
a di kala nguju:
21 Kakuba, kanga kuona ku
nga fumago kufani, karalo
wuhinji wu fume ki nduda
womini nya ku pinduke ku
Jesu Kristu Pfumu yatu.

GIPIMO 6.

HI na ketu ginani? Hi na
engejela kuonani, kakuba
wuhinji wu engejedwe kani?

2 Nungungulu a na himbejele.
Etu hi nga fago kuonani, hi na
kala kambe karini kwaye?
3 Mwendo ka mu jiti apwa
hacabo etu hi nga bapatizwago
kwa Pfumu Jesu a di bapatize-
dwa kufa kwaye kani?
4 Kabo abo a di ni hi kembe-
dwe naye ku ku bapatizedwa
kufani kwaye: kakuba kanga
Kristu a nga wuswago ku kwa
ba nya kufa ku wufumu wa
Nyehe, karalo netu kambe hi
gimbile wupyani nya kubanye.
5 Kolu ra ni hi cangane *naye*
ku ku kojana nya kufe kwaye,
hi na cangana kambe *ku ku
kojana* nya ku wuge kwaye;
6 Ni hi ku jiti egi, apwa mutu
wa gale a di kokotedwa *naye*,
kakuba gibili nya kuone gi ku-
swe, kakuba hi nga kali ka-
mbe ku hungwani nya kuone;
7 Kolu uye a fudego u agisi-
dwe mu kuonani.
8 Aholu ra ni hi fude ni Kri-
stu, hi ngu kolwa apwa hi na
banya kambe naye;
9 Ni hi ku jiti apwa Kristu na
wusidwe ku kwa ba nya kufa
kafi kambe; kufa ku mwalo
ciba kambe bacani kwaye.
10 Kolu kufa a nga fago ku-
go, a di fela kuonani ku mogo:
aholu kubanya a banyago ku-
go, a ngu ku banyela kwa Nu-
ngungulu.
11 Karalo ji baleleni enu bane
ku fela kuonani, aholu mu ku
banya kwa Nungungulu kwa
Jesu Kristu.

12 Kabo abo kuona ku nga
pfuma milini wanu a fago, mu
ingele kunabelani kwaye:
13 Ne mu nga beki xibango
xanu kuonani kanga macari ya
nya mba na nduda; aholu ji
bekeni kwa Nungungulu, ka-
nga ba banyago ku kwa ba
nya kufa, ni xibango xanu ni
xi ri macari nya nduda kwa
Nungungulu.
14 Kolu kuona ka ku na
mana ciba bacani kwanu: kolu
ka mu babaci kwa nayo, aholu
babaci kwa wuhinji.

15 Ginani? hi one, kolu hi ku
mwalo babaci kwa nayo, aholu
hi ku babaci nya wuhihji kani?
Nungungulu a na himbejele.
16 Ka mu jiti apwa, uye mu
ji ningelago kwaye kandi xitu-
mi nya kuingelani, mu xitumi
xaye mu mu ingelago; kani
nya kuone kufani, mwendo
nya ku ingele ku wundudani?
17 Aholu kubongwa kwa Nu-
ngungulu, apwa, kanga mu
nga ra na mu ri xitumi xa nya
kuone, mu ingede ku monyoni
ki ilo lifumbo nya ku hebuje
mu nga ningedwago kwaye;
18 Ni mu cudwe kuonani, mu
girile xitumi xa nya nduda.
19 Nyi ngu ganela kanga batu
ki kota nya ku mba tiya kwa
nyama yanu: kolu kanga mu
nga ji ningelago xibango xanu
kanga xitumi ku kunelani nu
kuonani kuonani, karalo ka-
mbe olu ji ningeleni xibango
xanu kanga xitumi nya nduda
ku agiswani.
20 Kolu ni mu nga ri xitumi

xa nya kuone, a di ni mu cu-
dwe kugirani nya nduda.
21 A di ni mu ri ni hando
muni ki iyo tepo mu xiloni mu
ku ni jiconi kixo olu? kolu
kuhegisa kwa ixo xilo ku kufa.
22 Aholu olu ni mu cudwe
mu kuonani, mu ku gira xitu-
mi xa Nungungulu, mu na ni
hando wanu ku agiswani, nu
ku hegisa kubanya nya ku
pinduke.
23 Kolu ku libwa kwa kuona
ku kufa; aholu sakwati ya
Nungungulu ku kubanyiswa
nya ku pinduke kwa Jesu
Kristu Pfumu yatu.

GIPIMO 7.

MWENDO ka mu jiti, ba-
nduye (kolu nyi ngu ga-
nela kwa batu ba mu tigo
nayo), apwa mutu ku fuma ki
nayo tepo yacabo na nga ku
banya?
2 Kolu nyamayi a ku ni
mwama u hungidwe ki nayo
kwa mwama na nga ku banya;
aholu a kufa mwama, u cudwe
nayoni wa mwama.
3 Karalo, mwama na ra nga
ku banya, a ku canganiswa
kwa mumbe mutu, a na ranwa
apwa ki girembi: aholu a ku-
fa mwama, u cudwe nayoni,
karalo ka girembi kambe,
ambari na canganisidwe kwa
mumbe.
4 Kabo abo, bandi yangu,
nenu a di ni mu fude nayoni
ki gibili gya Kristu; kakuba
mu canganisedwe kwa mumbe,
kwaye a nga wuswago ku kwa
ba nya kufa, hi fela ku tela
jimbewu kwa Nungungulu.
5 Kolu ni hi nga ri nyamani,
kuhalaja nya kuone, ku nga
ra nu ku ri ki nayo, nu ku
tuma xibangoni kwatu ku tela
mihando nya kufe.
6 Aholu olu hi cudwe nayoni,
ni hi fude kwa ugo hi nga ra
ni hi ng'odwe kugo; kakuba
hi ngu kozela wupyani kwa
lipubo, ne wugaleni kwa lina.

7 Kabo hi na ketu ginani?
Nayo kuona kani? Nungu-
ngulu a na himbejele. Amba-
ri ulo, a na ni nya sa kuti
kuona, sine ki nayo: kolu a di
ni nyi si ku kuti ku nabela,
sine nayo na de kuye, U nga
nabeli:
8 Aholu kuona, nu ku ku
mana tepo, yi giridwego baka-
ri kwangu ki nayo mafumbo
yacabo nya ku nabele: kolu
nu ku hambanisidwe ni nayo
kuona ku fude.
9 A di ni nyi ku banya ku
mogo ni nyi hambanisidwe ni
nayo: aholu nayo na bohile,
kuona kwa di wuga, eni nya
difa;
10 Ni nayo, a *nga ra na ri*
kubanyani, ogu nya di ku
mana kufani:
11 Kolu kuona, nu ku ku ma-
na tepo, ki nayo kwa di nyi
xenga, kwa di nyi songa kugo.
12 Karalo nayo u agile, ni
likana li agile, li na ni nduda,
li ngu camba.
13 Ugo ku cambago kwa di
gira kufa kwangu kani? Nu-

ngungulu a na himbejele. Aholu kuona, kakuba ku wonekiswe apwa ku kuona, ku kutuma kufa bakari kwangu ki ugo kucambago; kakuba ku nayo kuona ku gire ku kongolo nguju.
14 Kolu hi ngu jiti ketu nayo kwa lipubo: aholu nyi nyama nyi rengisidwe babaci nya kuone.
15 Kolu ugo nyi ku girago ka nyi kuti: kolu kandi ugo nyi ku halajago, nyi ku girago; aholu ogu nyi ku bengago, ugo nyi ngu ku gira.
16 Aholu a dipwa ugo nyi si kunigo, ugo nyi ku ku gira, nyi ngu jumela kwa nayo keni ku ngu camba.
17 Karalo olu kandi eni kambe nyi ku girago, aholu ku kuona ku kalago bakari kwangu.
18 Kolu nyi ngu jiti keni bakari kwangu, nyopwa, milini kwangu, ka ku kali gilo nya ku cambe: kolu kuhalaja komo neni, aholu ku gira ugo ku cambago ku mwalo.
19 Kolu kucamba nyi ku halajago ka nyi ku giri: aholu kubiba nyi si ku nigo, ugo nyi ngu ku gira.
20 Aholu ugo nyi si ku nigo, ra ni nyi ku ku gira, kandi eni kambe nyi ku girago, aholu kuona ku kalago bakari kwangu.
21 Kabo nyi ngu mana nayo, apwa, kwangu a halajago ku gira kucamba, kubiba komo.
22 Kolu nyi ngu nengela nayoni wa Nungungulu kanga mutu wa ndani:
23 Aholu nyi ngu wona nayo wa walo xibongoni xangu, nu wu kudwana ni nayo nya ku pime kwangu, u ku nyi resa kuhungwani babaci kwa nayo nya kuone u ku bakari nya xibongo xangu.
24 Nyi mutu nya ku caniseke! kumani a na ku nyi culago gibilini nya ogu kufa?
25 Nyi ngu bonga Nungungulu ku Jesu Kristu Pfumu yatu. Karalo eni mune nu kupima nyi ngu kozela nayo wa Nungungulu; aholu ni nyama nayo nya kuone.

GIPIMO 8.

KABO abo ku mwalo ku jujugwa olu kwawe ba ku kwa Kristu Jesu.
2 Kolu nayo wa Lipubo nya kubanye kwa Kristu Jesu kwa di nyi cula nayoni nya kuone ni nya kufe.
3 Kolu ugo a da si kutigo ku ku gira nayo, kolu a di nu ri mwalo ciba ki nyama, Nungungulu, na ku rumela Mwamana waye uye mune ki giwonekiso gya nyama nya kuone ni *kanga ningelo nya* kuone, a di jujuga kuona nyamani:
4 Kakuba kulaya kwa nayo ku tajisege kwatu, hi si gimbiligo kanga nyama, aholu kanga lipubo.
5 Kolu awo ba girago kanga nyama ba ngu pima xilo nya nyama; aholu aba ba landago lipubo xilo nya lipubo.

6 Kolu kupima kwa nyama
ku kufa; aholu kupima kwa
lipubo ku kubanya nu ku degula:
7 Kolu kupima kwa nyama
ku wunombo kwa Nungungulu;
ka ku jumejwi nayoni wa
Nungungulu, ne ka ku kojegi:
8 Ni awo ba ku nyamani
ka ba koji ku nengejisa
Nungungulu.
9 Aholu ka mu nyamani,
aholu lipuboni, ra nu ku ku
ralo Lipubo la Nungungulu li
ku kala bakari kwanu. Aholu
mutu ra na ri mwalo Lipubo la
Kristu, kandi waye.
10 Kristu ra na ri bakari kwanu,
gibili gi fude ki kota nya
kuone; aholu lipubo ku kubanya
ki kota nya ndude.
11 Aholu Lipubo la uye a nga
wusago Jesu ku kwa ba nya
kufa ra ni li ku kala bakari
kwanu, uye a nga wusago Kristu
Jesu ku kwa ba nya kufa a
na wusa kambe xibili xanu
nya nyame ki Lipubo laye li
kalago bakari kwanu.

12 Karalo, banduye, hi na ni
nandu, na si nyamani, ku kala
kanga nyama:
13 Kolu ra ni mu ku banya
kanga nyama, mu ngu fela kufa;
aholu ra ni mu ku songa
mitumo ya gibili ki lipubo, mu
na banya.
14 Kolu kanga bangi ba
ndindwago ki Lipubo la Nungungulu,
aba ki bamana ba
Nungungulu.
15 Kolu ka mwa haka lipubo
nya ku hungwe kambe ku tabani;
aholu mwa di haka lipubo
nya wuwana, hi ranago kilo
ketu, Abba, Baba.
16 Lipubo uye mune u ngu
kustumunya ni lipubo latu,
apwa hi xanana xa Nungungulu:
17 Ra ni hi ri xanana, hi si
xihoji nya tomba; xihoji nya
tomba ya Nungungulu, xihoji
nya tomba ki nyondo mweyo
ni Kristu; ra nu ku kuralo
apwa hi ngu caniseka *naye*,
kakuba hi rungujwe *naye* kambe.

18 Kolu nyi ngu hingiheja
keni apwa kucaniseka kwa eyi
tepo ka ku yeli ku ninganiswa
ni wufumu u na ku ningwago
kwatu.
19 Kolu kutumba kwa ugo ku
giridwego ku ngu lindela ku
wonekiswa kwa bamana ba
Nungungulu.
20 Kolu kugirwa kwa di girwa
pangani, ku si ku, kuhalaja
kwago ugo mune, aholu
ku kuhalaja kwa uye a nga
ku girago,
21 Kutumbani apwa kugirwa
ugo mune kambe ku na cudwa
ku hungwani nya ku hine
kucudwani nya wufumu wa
xanana xa Nungungulu.
22 Kolu hi ngu jiti apwa kugiridwego
kwacabo ku ngu
dilela ku kucaniseka ku bisani
kwacabo kala olu.
23 Kandi kuralo basi, aholu
netu bane kambe, hi ku ni mihando
nya ku hegule nya Li-

pubo, ambari netu bane hi ngu
dilela ku ndani kwatu, ni hi
lindede wuwana watu, *kujiti*,
kucudwa kwa gibili gyatu.

24 Kolu a di hi banyisidwe
ku kutumba: aholu kutumba
ku wonwago kandi kutumba:
kolu kumani a tumbago ugo
a ku wonago?

25 Aholu ra ni hi ku tumba
ugo hi si ku wonigo, *kabo* hi
ku lindelago ku ku hunisa.

26 Karalo kambe ni Lipubo li
ngu pasa ku mba tiya kwatu:
kolu ka hi kuti kulomba kanga
hi felago; aholu Lipubo ilo
mune li ngu hi lombela ku ku
dilela ku si na ku ganedwa;

27 Uye a kejisago myonyo u
ngu kuti kupima kwa Lipubo,
kolu u ngu lombela ba nya ku
age kanga *kuhalaja* kwa Nu-
ngungulu.

28 Hi ngu jiti ketu kwawe ba
mu halajago Nungungulu xilo
xacabo xi ngu tumela kuca-
mba, *ambari* kwawe ba rane-
dwego kanga kuhalaja *kwaye*.

29 Kolu uye a nga mutigo ku
mbeli, a di mu dongisa kambe
ki mbeli a gire gifanekiso gya
Mwamana waye, a fela ku gira
nya matiwule bakari kwa ba-
nduye bangi:

30 Awo a nga ba emisago ku
mbeli, awo kambe a di ba rana:
ni awo a nga ba ranago, awo
kambe a di ba agisa: ni awo a
nga ba agisago, awo kambe a
di ba runguja.

31 Kabo hi na ketu ginani
kwa exi xilo? Nungungulu ra
na ri netu, kumani a na ku
dwanago netu?

32 Uyo a nga ne ku himbeja
Mwamana waye, aholu a ku
mu ningelela etu hacabo, ka
na hi ninga kambe kwadi kuye
xilo xacabo kani?

33 Kumani a na ku bekago
gilo kwa ba hatidwego ba Nu-
ngungulu? Ku Nungungulu a
agisago;

34 Kumani a na ku jujukago?
Ku Kristu Jesu a nga fago, ina
kambe, a nga wuswago ku
kwa ba nya kufa, a ku ku nya-
mugywe kwa Nungungulu, a
hi lombelelago kambe.

35 Kumani a na ku hi hamba-
nisago kuhalajani kwa Kristu?
ku caniseka, mwendo wusiwa-
na, mwendo kuxotwa, mwendo
njala, mwendo wumbwiri,
mwendo panja, mwendo su-
pada?

36 Kanga ku lobidwego, Ki
kota yago hi ngu songwa licigu
lacabo; ha di baleledwa kanga
jimvuta ji dongisedwe ku so-
ngwa.

37 Ihihi, kwa exi xilo xacabo
hi ngu binda bapali ki uye a
nga hi halajago.

38 Kolu nyi jumedwa, apwa ne
kufa, ne womi, ne mangelosi,
ne jipfumu, ne xilo xi ku mogo,
ne xilo xi na kutago, nejiciba,

39 Ne ku lapa, ne wunondwa,
ne gimbe gilo gi giredwego, ka
gi na koja ku hi hambanisa
halajani kwa Nungungulu, ku
ku mogo kwa Kristu Jesu Pfu-
mu yatu.

GIPIMO 9.

NYI ngu ganela lisine ku
Kristu, ka nyi lipi, monyo
wangu na ku gira kustumunyu
neni Lipuboni nya ku Age,
2 Apwa nyi na ni madidikana
makongolo nu kubisa nyamba
bela monyoni kwangu.
3 Kolu a na ni nyi ku halaja
apwa a na ni nyi ku rugedwa
ku kwa Kristu ki kota nya
bandi yangu, balongo bangu
kanga nyamani:
4 Ba ku ba Israeli; wuwana
wu ku wawe, nu wufumu, ni
xijumelejano, nu ku ningwa
kwa nayo, nu ku koza *kwa
Nungungulu*, ni xitumbiso;
5 Ba ku bawe banyehe, ni
Kristu a ku wawe kanga nya-
ma, a ku bacani kwacabo, Nu-
ngungulu a katekisidwego kala
ku pinduka. Ameni.
6 Aholu ka ku giri kanga li-
kana la Nungungulu ka li gilo.
Kolu kandi ba Israeli bacabo
ba ku ba Israeli:
7 Ne, kandi kolu ba ku mbe-
wu ya Abrahama, ba ku xana-
na bacabo: aholu, Mbewu yago
yi na ranwa kwa Isaka.
8 Nyopwa, kandi xanana xa
nyama xi ku xanana xa Nu-
ngungulu; aholu xanana nya
gitumbiso xi ngu baleledwa
mbewu.
9 Kolu eli ki likana nya tu-
mbiso, Kanga eyi tepo nyi
nata, ni Sara a na mana mwa-
mana.
10 Ka ku na ralo basi; aholu
Rebeka kambe na ri ni mimba
ku moyo, *ambari* ki nyehe
watu Isaka—
11 Kolu *xanana* a di ni xi si
ku belegwi, ne ni ba si ku giri
gilo nya ku cambe mwendo
nya ku bibe, kakuba kuhalaja
kwa Nungungulu kanga ku
hata ku eme, na si kwa mitu-
mo, aholu kwa uyo a ranago,
12 Kwa dipwa kwaye, Koma
a na kozela nanda.
13 Kanga ku nga ra nu ku
lobidwe, Jakobe nya di mu ha-
laja, aholu Esau nya di mu
benga.

14 Kabo hi na ketu ginani?
Komo ku mba na nduda ni
Nungungulu kani? Nungu-
ngulu a na himbejele.
15 Kolu ku kuye kwa Mosi,
Nya na mu girela kurula kwa
uye nyi mu girelago kurula,
nyi na mu pwela wuhinji uye
nyi mu pwelago wuhinji.
16 Karalo kandi kwaye a ha-
lajago, ne nu kwaye a tutu-
mago, aholu ku kwa Nungu-
ngulu a ku nu kurula.
17 Kolu kuloba ku ngu kugo
kwa Faro, Nya di ku wusa ki
kota nya egi, kakuba nyi wo-
nekise kwago ciba yangu, ni
lina langu li tidwe mafuni
kwacabo.
18 Karalo u na nu kurula
kwa uye a halajago, ni uye a
halajago u ngu mu sindisa.
19 Kabo u na kuwe kwangu,
Kiginani a nga ku manago
nandu? Kolu kumani a dicago
kuhalaja kwaye?
20 Ihihi aholu, mutu, kuwe

mani u hakago Nungungulu? Gilo gi giridwego gi na kigyo kwa uye a gi giridego, Kiginani u nyi girago karati kani?
21 Muwumbi ka giri ku kuhalaja kwaye libumbani kani, ki gipandi gimwedo ku gira gyombo gimwegyo ku rungujwa, ni gyimbe gi si rungujwi kani?
22 Ginani Nungungulu, ra na ku jumela ku wonekisa zanga yaye, nu ku tisekisa ciba yaye, a ku hunisa ku kucaniseka kungi xomboni nya zanga xi dongisedwego ku songwa:
23 Kakuba a tisegise kucamba kwa wufumu waye xomboni nya kurule, a nga xi dongisago kuhegula wufumuni,
24 *Ambari* etu, a nga hi ranago kambe, na si ku kwa ba Juda bonga, aholu ku kwa ba nya Mayigo kambe?
25 Kanga a ku kuye kambe Hosea, Nyi na rana awo batu bangu, ba nga ra ni ba si batu bangu; ni uye a halajidwego, a nga ra na sa halajidwego.
26 Ku napwa, nu ri wulangani ku nga regerwa kwawe apwa, Ka mu batu bangu, abo ba na ranwa apwa ki bamana ba Nungungulu a banyago.
27 Isaya ku rana ki Israeli, Wungi wa xanana xa Israeli ra nu ku gira kanga fungu nya libimbi, ki gipandi gi na ku banyiswago:
28 Kolu Pfumu yi na tajisa likana *laye* bacani kwa mafu, na ku li beja a ku li humbisa.
29 Kanga Isaya a ganedego ku mbeli, Sine Pfumu ya Sabaoti ni yi hi ciyede mbewu, a na ni hi kade kanga Sodoma, ni hi giridwe kanga Gomora.
30 Kabo hi na ketu ginani? Kakuba ba nya Mayigo, ba nga ne ku gimbila ndudani, ba bohile ndudani, ambari nduda yi ku kukolwani:
31 Aholu Israeli, na ku landa nayo nya nduda, ka nga boha kwa *uyo* nayo.
32 Kiginani? Kolu *ba nga ne ku wu bweta* ku kukolwa, aholu kanga kupwa a di mitumo. Ba di gumuka giwindini nya ku gumule; kanga ku lobidwego,
33 Keja, nyi ngu beka Zioni giwindi nya kugumule ni giwindi nya kugungule: uye a na ku kolwago kwaye ka na tandwa jiconi.

GIPIMO 10.

BANDUYE, kuhalaja kwa monyo wangu nu kulomba kwangu kwa Nungungulu ku kwawe, kakuba ba banyiswe.
2 Kolu nyi ba girele kustumunyu kakuba ba tele kota ku Nungungulu, aholu na si kanga kujiti.
3 Kolu ni ba ri nu wupumbu ki nduda ya Nungungulu, ni ba ku bweta ku dandisa kwawe, ka ba ji ningela ndudani ya Nungungulu.
4 Kolu Kristu ku kuhegisa kwa nayo ndudani kwa awo bacaba ba kolwago.
5 Kolu Mosi ku loba kuye

mutu a girago nduda yi ku ya
nayo a na banya kiyo.
6 Aholu nduda yi ku ya
kukolwa ku ganela karati, U
nga ri kuwe monyoni kwago,
Kumani a na ku gwelelago
njajini? (nyopwa, ku relejisa
Kristu:)
7 Mwendo, Kumani a na ku
relelago kuetani? (nyopwa, ku
resa Kristu ku kwa ba nya
kufa.)
8 Aholu ku ngu kugo ginani?
Likana lomo bafubi kwago,
kanani kwago, ni monyoni
kwago: nyopwa, likana nya
kukolwe, hi li ganelago:
9 Kolu wa ku jumela ki li-
kana lago Jesu *kanga* Pfumu,
u ku kolwa monyoni kwago
apwa Nungungulu a di mu
wusa ku kwa ba nya kufa, u
na banyiswa:
10 Kolu ki monyo mutu u
ngu kolwa ku kugira nduda;
ki likana kujumela ku ku gi-
redwa ku banyiswani.
11 Kolu kuloba ku ngu kugo,
Uyo a kolwago kwaye ka na
tedwa jiconi.
12 Kolu ku mwalo kuha-
mbana bakari kwa ba Juda
ni ba Greki: kolu iyo *Pfumu*
ki Pfumu yawe bacabo, u fu-
mile kwawe bacabo ba ranago
kwaye:
13 Kolu, Uyo a na ku ranago
linani la Pfumu a na banyiswa.
14 Ba na rana karini kwaye
ba nga ne ku mu kolwago? ba
na kolwa karini kwaye ba nga
ne ku mu pwago? ba napwa
karini na ri mwalo muganeleli?
15 Ba na ganela karini, ba
mba rumwa? kanga ku lobi-
dwego, Ku camba karini migo-
ndo yawe ba resago mahungu
nya ku hagane nya xilo xadi!
16 Aholu ka ba ingela bacabo
mahunguni nya ku hagane.
Kolu Isaya ku kuye, Pfumu,
kumani a kodwego kuganela
kwatu?
17 Karalo kukolwa ku nguta
ku kupwa, nu kupwa ki likana
la Kristu.
18 Aholu nyi ngu keni, Ka
bapwa kani? Ina, kilisine,
Ngwaha wawe a di pagela ma-
funi kwacabo, ni magana yawe
mahegisoni nya litigo.
19 Aholu nyi ngu keni, Isra-
eli ka nga jiti kani? Kuhe-
gula Mosi ku kuye, Nyi na mu
zangarisela jenyoni ni ugo ku
si lihunzu, nyi na mu zanga-
risa ni lihunzu li ku mwalo
kupima.
20 Isaya u ngu tiya nguju,
ku kuye, Nya di manwa ki awo
ba nga ne ku nyi bwetago; a
di wonekiswa kwawe ba nga
ne ku nyi wujisago.
21 Aholu kwa Israeli ku kuye,
Licigu lacabo nya di tawuluja
manja yangu kwa batu ba si
ingeligo ba gigaha.

GIPIMO 11.

KABO nyi ngu keni, Nu-
ngungulu a di jimeja
batu baye kani? Nungungulu
a na himbejele. Kolu neni
kambe nyi mu Israeli, wa
mbewu ya Abrahama, wa gitu-
kulwana gya Benjameni.

2 Nungungulu ka nga jimeja
batu baye a nga ba tigo ku
mbeli. Mwendo ka mwa jiti
kenu kuloba ku ngu kugo
ginani ku Elija? kuganala
kwaye ni Nungungulu ki ba
Israeli,
3 Pfumu, ba songile baprofeti
bago, ba dusile maalta yago:
nyi cade nyoka, ba ngu bweta
kubanya kwangu.
4 Aholu kuhaka kwa Nungu-
ngulu ku ngu kugo ginani
kwaye? Nyi ji ciyede libande
makumi ni makumi mabili
nya mazana nya bama, ba si
ku ku nogisigo kungumuji
kwa Baali.
5 Ambari karalo kambe ki eyi
tepo gyomo gipande kanga ku-
hata kwa wuhinji.
6 Aholu ra nu ku ri ki wuhi-
nji, kandi kwa mitumo kambe:
ra na si kuralo wuhinji kandi
wuhinji kambe.
7 Kabo ginani? Ugo Israeli
a ku bwetago, ugo a di ne ku
ku mana; aholu kuhata kwa
di ku mana, ni bambe ba di
sindiswa:
8 Kanga ku lobidwego, Nu-
ngungulu a di ba ninga lipubo
nya wupumbu, maho kakuba
ba nga woni, ni jinjebe kakuba
ba ngapwi, kala ki eli licigu.
9 Davida ku kuye, Meza yawe
yi na girwe giriyo, ni wuhule,
ni gihuru nya ku gumujise, nu
kuliba kwawe:
10 Maho yawe ma na sibajwe,
kakuba ba nga woni, u nogise
hwambo wawe jitepo jacabo.
11 Kabo nyi ngu keni, Ba di
gumuka ba fela ku tega kani?
Nungungulu a na himbejele:
aholu ku kutega kwawe kuba-
nyiswa *ku jude* kwa ba nya
Mayigo, ku ba zangarisela je-
nyoni.
12 Olu kutega kwawe ra nu
ku ri wufumu nya litigo, nu
ku jimeja kwawe nu ku ri wu-
fumu wa ba nya Mayigo;
kungi nguju karini kutala
kwawe?

13 Aholu nyi ngu ganela
kwanu mu ku ba nya Mayigo.
Kabo kanga olu nyi ku mupo-
stoli wa ba nya Mayigo, nyi
ngu runguja kukoza kwangu:
14 Mwendo ku nga gireka nyi
zangarisele jenyoni *awo ba ku*
nyama yangu, nyi banyise ba-
mbe bawe.
15 Kolu kujujugwa kwawe
ra nu ku ri *ku* jumejiswa kwa
litigo, ku ba haka *ku na gira*
ginani, aholu kubanya ku kwa
ba nya kufa kani?
16 Ra na agile hando nya ku
hegule, kuralo ni kwacabo:
kamba ra na agile, kuralo ni
matamu.
17 Aholu a dipwa mambe ma-
tamu a di ni ma funyidwe,
nuwe, nu ri olive wa kabini,
nu tedwe bakari kwawe, u ku
hengelana nawo kamba nya ku
none kwa ximbo nya Olive;
18 U nga fumi bacani kwa
matamu: aholu ra nu ku fu-
ma, kandi, uwe u rwalago
kamba, holu kamba ku rwala
uwe.
19 Kabo u na kuwe, Matamu

a di ni ma fanyidwe, nyi fela
ku tedwa bakari.
20 Kwadi; ba di fanywa ku ku
mba kolwa kwawe, uwe u ngu
ema ku kukolwa kwago. U
nga gugumugiswi, aholu taba:
21 Kolu Nungungulu ra na sa
himbeja matamu nya magire-
lo, ne ka na ku dica uwe.
22 Kabo kejani kucamba ni
liciba ya Nungungulu: kwawe
ba nga tekago, liciba; aholu
kwago, kucamba kwa Nungu-
ngulu, wa ku kala kucambani
kwaye: na si kuralo uwe ka-
mbe u na pidwa.
23 Awo nawo kambe, ra ni
ba si kali ku mba kolwani
kwawe, ba na tedwa bakari:
kolu Nungungulu u ngu koja
ku ba tela bakari kambe.
24 Kolu a dipwa a di nu pidwe
kwa ugo ku ku olive wa kabi-
ni ki makalelo, na si ki maka-
lelo u ku yadwa ximboni nya
kucambe nya ma olive: nguju
aba ba ku *matamu* nya ma-
kalelo, ba na yadwa ximboni
kwąwe nya ma olive?

25 Kolu ka nyi jini, banduye,
mu kale mu si kuti ogu ku-
sihala, mu nga gengela ku
hingiheja kupwa kwanu, nyo-
pwa kusindiswa ku tegele gi-
pimoni gya Israeli, kala ku ku
boha kutajiswa kwa ba nya
Mayigo;
26 Karalo Israeli wacabo a na
banyiswa: kanga ku lobidwe-
go, Ku na duka muculi Zioni;
a na kusa ku mba na Nungu-
ngulu kwa Jakobe:
27 Ni egi ki gijumelejano
gyangu kwawe, aba nyi na
ku kusago kuona kwawe.
28 Ku ku kumbuka ivangeli,
ki balombo ki kota yanu: aho-
lu ku ku kumbuka bahatidwe-
go, ki ba halajidwego ki kota
ya banyehe.
29 Kolu jisakwati nu kurana
kwa Nungungulu ku mwalo
kubindugeja.
30 Kolu kanga enu teponi yi
bindilego mu nga ra ni mu si
ingeli kwa Nungungulu, aholu
olu mu hakile kurula ku ku
mba ingela kwawe,
31 Karalo kambe ni aba a di
ni ba si ingeli, kakuba ku ku-
rulawu wonekisidwego kwanu
awo nawo kambe ba mane
kurula.
32 Kolu Nungungulu u ba
segele ku mbaingelani bacabo,
kakuba a gire kurula kwawe
bacabo.

33 Kueta nya wufumu nya
kugengela ni nya kujiti kwa
Nungungulu! ku mba bweta-
go malamulelo yaye, ni jinjila
jaye ji bindile ku landwa!
34 Kolu kumani a ku tidego
kupima kwa Pfumu? mwendo
kumani ą nga girwago muga-
neleli waye?
35 Mwendo kumani a ninge-
lego kwaye kuhegula, ku na
ningwa kwaye kambe?
36 Kolu ki kota yaye, ku-
ye, ni kwaye, xilo xacabo
xomo. Ku na *kale* kwaye ku-
rungujwa kala ku pinduka.
Ameni.

GIPIMO 12.

KABO abo nyi ngu mu se-
ngelejela, banduye, ku
kurula kwa Nungungulu, mili
yanu ku yi ningelela ningelo
a banyago, yi agile, ku hakė-
ge kwa Nungungulu, *ku ku*
kukoza kwanu nya ku fela-
go.
2 Mu nga girwi kanga eli liti-
go: aholu bindugejedwe ku
wupwa nya kupima kwanu,
kakuba mu wonise ugo kuca-
mbago kujumelekago nu ku-
halaja kubejelego kwa Nu-
ngungulu.

3 Kolu nyi ngu keni, ku wu-
hinji u nga ningwago kwangu,
kwa mutu wacabo a ku bakari
kwanu, ku mba ji hingiheja
kuye mune nguju ku ku binda
a felago ku hingiheja kanga;
aholu ku hingiheja karalo ka-
nga kuhingiheja kwadi, kanga
Nungungulu a ningilego kwa
uyo mutu gipimo nya ku-
kolwe.
4 Kolu kanga hi ku na ni
jiningo jingi milini moyo, ni
jiningo jacabo ji mwalo tumo
moyo:
5 Karalo etu, hi ku bangi, hi
mili moyo kwa Kristu, hi ji-
ningo mweyo kwa mumbe.
6 Ni hi ri ni jisakwati nyo
hambane kanga wuhinjini wu
ningidwego kwatu, kani wu-
profeti, *hi na profete* kanga
gipimo nya kukolwe kwatu;
7 Mwendo tumo, *hi na ji ni-
ngele* tumoni watu; mwendo
uye a hebujago, kuhebujani
kwaye;
8 Mwendo uye a layago, ku-
layani kwaye: uye a ningago,
a ku gire karalo; uye a fuma-
go, ku kutuma; uye a wone-
kisago kurula, ku kuhagana.
9 Kuhalaja ku na kale nu ku
ri mwalo ku pfajejela. Benga-
ni ugo ku bibago; bandamela-
ni kwa ugo ku cambago.
10 Kuhalajani kwa banduye
halajanani kwadi moyo kwa
mumbe; ku kurungujwa mu
emiselani;
11 Kutumani mu si giri wu-
gara; furumelani lipuboni; ni
mu ku kozela Pfumu;
12 Ni mu ku nengela kutu-
mbani; ku hunisa kucanise-
kani; ni mu ku tanga mbeli
kwadi kulombani;
13 Mu ku pasejela kubwetani
kwa ba nya ku age; ba ninge-
dwego kubwetani.
14 Katekisani awo ba mu ca-
nisago; katekisani, mu nga
rugi.
15 Nengelani nawo ba nenge-
lago; mu lile nawo ba lilago.
16 Pimelanani. Mu nga beki
kupima kwanu xiloni xiko-
ngolo, aholu mu jumelani xilo
xi ku dugwanana. Mu nga ji
tuli kenu mugengele,
17 Mu nga ningi kwa mutu
kubiba ku kubiba. Hingihe-
jani xilo xi rungujekago ma-
honi kwa batu bacabo.
18 Ra nu ku ku kojeka,
kanga ku kalago ndani kwanu,
kalani ku kudegulani ni batu
bacabo.

19 Mu nga ji pojeli, bahalajidwego, aholu ningani zanga wulanga: Kolu ku lobidwe apwa, Kupoja ku kwangu; nyi na liba, kuye Pfumu.
20 Aholu nombo wago ra na kupwa njala, mube kuhoja; ra na ri ni lidora, mube kusela: kolu ku ku gira karalo u na wungejela magala nya nilo bacani nya hungo waye.
21 Mu nga padwi ku kubiba, aholu palani kubiba ku kucamba.

GIPIMO 13.

MIHWEFEMULO yacabo yi na ingele jicibani jikongolo: kolu yi mwalo ciba sine ya Nungungulu; ni *jiciba* ji ku mogo ji ngu dongiswa ku Nungungulu.
2 Kabo abo uye a dicago ciba, ku dica nayo wa Nungungulu: ni awo ba dicago ba na ji hakela kulamula.
3 Jipfumu kandi xitawi tumoni nya kucambe, aholu tumoni nya kubibe. U ngu jina ku ne ku taba ciba kani? gira ugo ku cambago, u na mana rungujo kwaye:
4 Kolu u gitumi gya Nungungulu kwago ku kucamba. Aholu ra nu ku gira ugo ku bibilego, taba; kolu ka pari supada mahala: kolu u gitumi gya Nungungulu, mupojeli wa zanga kwa uye a girago kubiba.
5 Kabo abo *mu* ngu fela ku kala ku ingelani, ne ki kota nya zanga basi, aholu ki kota nya monyo.
6 Kolu ki kota nya egi mu ngu henga kupo kambe; kolu ba xitumi nya kukoza kwa Nungungulu, ni ba ku kejisa jitepo jacabo eyi gilo.
7 Ninga kwawe bacabo kulibwa kwawe: kupo kwaye kupo *yi libwago;* dinyero kwaye wa dinyero; kutaba kwaye wa kutaba; rungujo kwaye wa rungujo.

8 U nga kali ni nandu kwa mutu, sine ku halajana: kolu uye a halajago a akilego naye u tajisile nayo.
9 Ki ogu, U nga rembi, U nga songi, U nga bi, U nga dokoleli, ra na ri bo mumbe nayo, u giridwe kwa eli likana, nyopwa, U na halaja u wakilego naye kanga uwe mune.
10 Kuhalaja ka ku tumi kubiba kwa uyo a akilego naye: kabo abo kuhalaja ku kuta jiswa kwa nayo.

11 Ni egi, ni mu ku yiti tepo, apwa olu ki tepo kongolo kakuba u wuge ku mu ligobeni kwago: kolu olu kubanyiswa koma bafubi ku ku binda *kuhegulani* kwatu ku kolwa.
12 Wucigu wu bede, ni licigu lomo bafubi: kabo abo hi na jimeje mitumo nya gidema, hi na ambale macari nya safa.
13 Hi na gimbile kilisine, kanga liciguni; na si ku ku ximbedwa ni kuleba, na si ku kulala nu wurembi, na si temani ni jenyo.
14 Aholu ambalani Pfumu

Jesu Kristu, mu nga hingihe-
jeli nyama, ku *tajisa* kuhalaja
kwaye.

GIPIMO 14.

AHOLU uye a ku mwalo
ciba kukolwani mu ha-
keni, *aholu* na si ku ganejani
nya ku fujejele.

2 Mumbe mutu u na nu ku-
kolwa ku hoja xilo xacabo:
aholu uye a si na ciba ku hoja
mwasi.

3 Uye a hojago a nga mu dici
uye a si hojigo; nuye a si ho-
jigo a nga mu lamuli uye a
hojago: kolu Nungungulu u
mu hakile.

4 Kuwe mani u lamulago gi-
tumi gya mumbe? u ngu ema
mwendo a ku tega kwa pfumu
yaye uye mune. Ina, a na
emiswa; kolu Pfumu yi na ni
ciba ku mu emisa.

5 Mumbe mutu ku hingiheja
licigu mwedo bacani kwa limbe
licigu: mumbe ku hingiheja
macigu yacabo *kota moyo*. Ka-
da mutu a na dandiswe kupi-
mani kwaye uye mune.

6 Uye a hingihejago licigu,
ku li hingihejela Pfumu: ni
uye a hojago, ku hojela Pfu-
mu, kolu u ngu bonga Nungu-
ngulu; ni uye a si hojigo, ka
hojeli Pfumu, a ku bonga Nu-
ngungulu.

7 Kolu u mwalo kwatu a ji
banyelago, u mwalo a ji fe-
lago.

8 Kolu kani ha banya, hi ngu
banyela Pfumu; kani kufa, hi
ngu fela Pfumu: kabo abo ka-
ni ha banya, mwendo kufa, hi
ba Pfumu.

9 Kolu ki kota nya egi Kristu
a difa, a ku banya *kambe*, ka-
kuba a kale Pfumu ya ba nya
kufe ni ba nya ku banya.

10 Aholu uwe, kiginani u la-
mulago ndi yago? uwe kambe,
kiginani u mu kanyago ndi
yago? kolu hi na ema hacabo
mbeli kwa gikalo nya ku la-
mule gya Nungungulu.

11 Kolu ku lobidwe, Kanga
nyi banyago, ka Pfumu, jiku-
ngumuji jacabo ji na nogela
kwangu, ni jilimi jacabo ji na
jumela kwa Nungungulu.

12 Karalo kada moyo watu a
na ji tanda kwa Nungungulu.

13 Kabo abo hi nga lamulani
kambe: aholu lamulani egi
nyopwa, mutu a nga beki gi-
gumujiso njilani yandi yaye,
mwendo tepo nya ku tege.

14 Nyi ngu jiti, nyi jumejisi-
dwe Pfumuni Jesu, apwa gi-
mwalo gilo gi kunedego gya
bune: sine basi kwa uye a hi-
ngihejago kuye gilo gi kunele,
gi kunele kwaye.

15 Kolu ndi yago na ku cani-
seka ki kota ya nyama, ku
gimbili kambe kuhalajani. U
nga songi ki nyama yago uye
Kristu a nga mu felago.

16 Kabo kucamba kwago ku
nga ganeledwi ku ku biba:

17 Kolu wufumu wa Nungu-
ngulu kandi ku kuhoja nu ku-
sela, aholu wunduda nu kude-
gula nu kunengela Lipuboni
nya ku Age.

18 Kolu uye a kozelago Kri-

stu ki ogu u ngu nengejisa
kwadi kwa Nungungulu, a ku
halajwa ku batu.
19 Karalo hi na landise xilo
xi girago kudegula, ni xilo hi
na ku pasejelanago kixo.
20 Mu nga diceli mitumo ya
Nungungulu ki kota nya nya-
ma. Xilo xacabo xi hanjekile
kilisine; aholu ku ngu biba
kwa uyo mutu a hojago ni za-
ngariso.
21 Ku ngu camba ku mba
hoja nyama, ne nu ku sela
vinyu, ne nu *ku gira gilo* ndi
yago a na ku gumukago kiyo.
22 Kukolwa u ku nago, kala
nago uwe mune mbeli kwa
Nungungulu. U ngu nengela
uye a si ji lamuligo ki ugo a
ku halajago.
23 Aholu uye a fujejelago u
jujugidwe ra na ku hoja, kolu
ka *hoji* kwa kukolwa; ugo ku
si kwa kukolwa ku kuona.

GIPIMO 15.

OLU etu hi ku ni ciba hi ngu
fela ku rwala ku mba na
ciba kwa awo ba ku mwalo
ciba, hi nga ji nengejisi etu
bane.
2 Kada mutu kwatu a na ne-
ngejise a akilego naye ki ugo
ku cambago, ku kajisanani
kwadi.
3 Kolu ni Kristu ka nga ji
nengejisa; aholu, kanga ku
lobidwego, Kuruga kwa awo
ba ku rukago kwa dita bacani
kwangu.
4 Kolu ixo xilo xi nga lowago
ku mbeli xa di lobedwa ku he-
bulani kwatu, kakuba ku ku-
hunisa nu ku nengejisana nya
kuloba hi mane kutumba.
5 Olu Nungungulu nya kuhu-
nise ni nya kunengejise a na
mu ninge ku pimelana kanga
Kristu: Jesu
6 Kakuba ki nyondo mweyo
ki likana limwedo mu runguje
Nungungulu ni Babe wa Pfu-
mu yatu Jesu Kristu.
7 Kijojo hakanani, kanga
Kristu kambe a nga mu ha-
kago enu, kurungujwani kwa
Nungungulu.
8 Kolu nyi ngu keni Kristu u
giridwe gitumi gya kuhana
wugwera wa lisine la Nungu-
ngulu, kakuba a fela ku dandi-
sa xitumbiso xi *ningidwego*
kwa banyehe,
9 Nu kupwa ba nya Mayigo
ba fela ku runguja Nungungu-
lu ku kurula kwaye; kanga
ku lobidwego, Kabo nyi na
ningela rungujo kwago bakari
kwa ba nya Mayigo, nyi ku
embelela linani kwago.
10 Kambe ku kuye, Nenge-
lani, enu ba nya Mayigo, ni
batu baye.
11 Kambe, Rungujani Pfu-
mu, enu ba nya Mayigo mwa-
cabo; ni batu bacabo ba na mu
runguje.
12 Kambe, Isaya ku kuye,
Ku na ra nu ku ri bo kamba
kwa Jese, ni uye a dukago ku
fuma bacani kwa ba nya Ma-
yigo; kwaye ba nya Mayigo ba
na tumba.
13 Olu Nungungulu nya ku-
tumba a na mu tajise ku

kunengela kwacabo nu kude-
gula ku kolwani, kakuba mu
ande kutumbani, cibani ya
Lipubo nya ku Age.

14 Neni eni mune kambe nyi
ngu jumejiswa kwanu, ba-
nduye bangu, apwa enu bane
mu tade ku kucamba, mu taji-
sidwe ku kujiti kwacabo, mu
ngu koja kambe ku layana.
15 Aholu nyi ngu lobela
kwanu ku kutiya nguju ki
gimbe gipimo, kanga ku mu
dindukisa kambe, ki kota nya
wuhinji nyi nga ra ni nyi
ningidwe ku Nungungulu,
16 Kakuba nyi gire gitumi
gya Kristu Jesu kwa ba nya
Mayigo, ni nyi ku tuma iva-
ngeli ya Nungungulu, kakuba
ku ningela kwa ba nya Mayi-
go ku wirwe ku kujumedwe, ni
ba agisidwe ki Lipubo nya ku
Age.
17 Kabo abo nyi na nu kuru-
nguja kwangu kwa Kristu
Jesu xiloni xi ku kwa Nungu-
ngulu.
18 Kolu ka nyi na tabela ku
ganela ixo xilo Kristu a nga
ne ku xi gira kwangu, ku
ingelani kwa ba nya Mayigo,
ki likana nu kugira,
19 Cibani nya jiwonekiso ni
jiliwugiso, cibani nya Lipubo
nya ku Age; kakuba ku Jeru-
salema, ni bafubi ambari ni
Ilurikumi, nyi ganede kwadi
ivangeli ya Kristu;
20 Ina, ni nyi ku ku gira
kuhalaja kwangu ku ganela
karalo ivangeli, na si abo Kri-
stu a nga ra na tidwe, kakuba
nyi nga bahi bacani kwa gigu-
lejo gya mumbe mutu;
21 Aholu, kanga ku lobi-
dwego, Ba na wona, kwa awo
magana yaye ma nga ne ku
boha, na ba ba si ku pwigo ba
na pima.
22 Kabo abo nya di himbe-
jwa kuta kwanu eji jitepo
jingi:
23 Aholu olu, ni nyi ri mwalo
wumbe wulanga kwa aya ma-
langa, ni nyi ku halaja kuta
kwanu eyi myaga mingi,
24 Ra ni nyi kuya Spaini
(kolu nyi ngu tumba ku mu
wona njilani kwangu, nu ku
reswa kenu njilani kwangu
abo, kuhegula ra ni nyi kodwe
ku ku kala nenu)
25 —Aholu olu, *nyi ngu keni*,
nyi nguya Jerusalema, ni nyi
ku tumela kwa ba nya ku age.
26 Kolu a di nu ku ri kune-
ngela kwadi kwa Masedonia
ni Akaia ku gira ningelo nyo
kari kwa ba jikulungu bakari
kwa ba nya ku age ba ku mogo
Jerusalema.
27 Ina, a di nu ku ri kune-
ngela kwawe kwadi; ki ba nya
nandu bawe. Kolu ba nya
Mayigo ra ni ba giridwe bahe-
ngeli nya xilo xawe nya lipubo,
ba na ni nandu *kwawe* kambe
ku tuma kwawe xiloni nya
nyama.
28 Kabo abo ra ni nyi bejile
ogu, ni nyi dandisile kwawe
oyu hando, nyi nata kwanu
kuya Spaini.
29 Nyi ngu jiti apwa, ni nyi

jude kwanu, nyi nata kutalani nya gikatekiso gya Kristu.

30 Olu nyi ngu mu sengelejela, banduye, ki Pfumu yatu Jesu Kristu, nu kuhalaja kwa Lipubo, kakuba mu yeje neni ku nyi lombelani kwanu kwa Nungungulu;
31 Kakuba nyi cudwe kwawe, ba si ingeligo Judia, nu *kupwa* kutuma kwangu nyi ku *nago* Jerusalema ku jumelege kwa ba nya ku age;
32 Kakuba nyite kwanu kunengelani ku kuhalaja kwa Nungungulu, nenu nyi mane kuhefemula.
33 Olu Nungungulu nya kudegule a na kale nenu mwacabo. Ameni.

GIPIMO 16.

NYI ngu laya kwanu Febe ndi yatu, a ku gitumi nya libandhla li ku Kenkrea:
2 Kakuba mu mu hake Pfumuni, na ku yela ba nya ku age, mu mu pase xiloni ixo a na ku xi hamukago kwanu: kolu uye mune kambe a di na ri mupasejeli nya bangi, ni wangu eni mune.
3 Losani Priska ni Akwila xitumi xi kwatu ku Kristu Jesu,
4 Ba nga bekelago kubanya kwangu jitamo jawe; ku si eni nyoka nyi ba bongago, aholu mabandhla a yacabo ya ba nya Mayigo:
5 *Losani* libandhla li ku nyumbani kwawe. Losani Epenetusi a halajidwego wangu, a ku hando nyo hegule wa Asia kwa Kristu.
6 Losani Maria, a nga tumago tumo mungi kwanu.
7 Losani Andronikusi ni Juniasi, balongo bangu, ni jiperesu ji kwatu, ba tibekago bakari kwa bapostoli, ba nga ra ni ba ri kwa Kristu ku mbeli kwangu.
8 Losani Ampliatusi a halajidwego wangu Pfumuni.
9 Losani Urbanusi gitumi gi kwatu kwa Kristu, ni Stakusi a halajidwego wangu.
10 Losani Apelesi a halajidwego kwa Kristu. Losani awo ba ku ba *nyumbani* kwa Aristobulusi.
11 Losani Herodioni nongo wangu. Ba losani awo ba ku ba *nyumbani* kwa Narkisusi, ba ku Pfumuni.
12 Losani Trufena ni Trufosa, ba tumago Pfumuni. Losani Persisi a halajidwego, a tumago nguju Pfumuni.
13 Losani Rufusi a hatidwego Pfumuni, ni mayi waye ni wangu.
14 Losani Asunkritusi, Flegoni, Hermesi, Patrobasi, Hermasi, ni banduye ba ku nawo.
15 Losani Filologusi ni Julia, Nireusi nindi yaye, ni Olumpasi, ni ba nya ku age bacabo ba ku nawo.
16 Losanani ku kuhesa nya ku age. Mabandhla yacabo ya Kristu ma ngu mu losa.

17 Olu nyi ngu mu sengele-

jela, banduye, ba lobeni awo ba girago xihambaniso ni jitepo nya ku gumuke, ku hambanego nu kuhebujwa mu nga ku hebulago: mu kuge kwawe.
18 Kolu awo ba ku ba kuralo ka ba kozeli Pfumu yatu Kristu, aholu girumbu gyawe; ki likana nu kuganela kwadi kwawe ba ngu onisa myonyo ya ba nya mba na kuona.
19 Kolu kuingela kwanu ku andile kwa batu bacabo. Kabo abo nyi ngu nengela kenu: aholu nyi ngu halaja mu gengele kwa ugo ku cambago, mu kala xipumbu kwa ugo ku bigago.
20 Nungungulu nya kudegule a na lemaja Satani babaci nya migondo yanu nukunuku. Kurula kwa Pfumu yatu Jesu Kristu ku kale nenu.

21 Timoti gitumi gi kwatu gi ngu mu losa; ni Lukiusi ni Jasoni ni Sosipateri, balongo bangu.
22 Eni Tertiusi, a lobago lidangalila, ku mu losa Pfumuni.
23 Gaiusi a nyi belisago, ni wa libandhla lacabo, ku mu losa. Erastusi gigela nya zatu ku mu losa, ni Kwartusi nduye.

25 Olu kwaye a kojago ku mu dandisa kanga ivangelini yangu nu kuganela kwa Jesu Kristu, kanga kutudwa kwa ciba yi nga ra ni yi bekidwe kudegulani jiteponi nya ku pinduke,
26 Aholu olu yi tisekisidwe, ni ku kuloba kwa ba profeti, kanga nayo wa Nungungulu a pindukago, ku tisekisidwe mahunzuni yacabo ku ingelana nya kukolwa;
27 Kwa Nungungulu a gengedego enga, ku Jesu Kristu, wufumu wu na kale kwaye kala ku pinduka. Ameni.

LIDANGALILA NYA KU HEGULE LA PAULE KWA BA KORINTE.

GIPIMO 1.

PAULE, na ranidwe *ku gira* mupostoli wa Jesu Kristu ku kuhalaja kwa Nungungulu, ni Sostenesi ndi yatu,
2 Libandhlani la Nungungulu li ku mogo Korinte, *ambari* awo ba agisidwego kwa Kristu Jesu, ba ranidwego *ku gira* ba nya ku age, nawo bacabo ba ranago linani la Pfumu yatu Jesu Kristu malagani acabo, *Pfumu* yawe ni yatu:
3 Wuhinji kwanu nu kudegula ku kwa Nungungulu

Babe watu ni Pfumu Jesu Kristu.

4 Nyi ngu bonga Nungungulu wangu jitepo jacabo kenu, ku wohinji wa Nungungulu wu nga ra nu ningidwe kwanu kwa Kristu Jesu;
5 Apwa xiloni xacabo mwa di fumiswa kwaye, kuganelani kwacabo nu kujitini kwacabo;
6 Kanga wukustumunyu wa Kristu wu nga ra nu dandisidwe ndani kwanu:
7 Kakuba ka mu nga hamuki sakwati; ni mu lindede kutudwa kwa Pfumu yatu Jesu Kristu;
8 A na mu dandisago kambe kala ku hegisa, *kakuba* ku mu manisi nandu liciguni la Pfumu yatu Jesu Kristu.
9 Nungungulu ku tumbeka, ki uye mu mu nga ranwago kuye kukozelani kwa Mwamana waye Jesu Kristu Pfumu yatu.

10 Olu nyi ngu mu sengelejela, banduye, linani la Pfumu yatu Jesu Kristu, kakuba mu nganele gilo gimwego mwacabo, nu *kupwa* ku nga kali kuhambana bakari kwanu; aholu *kakuba* mu bejiswe nyondo ku mogo kufumani ku mogo kulamulani ku mogo.
11 Kolu ku wonekisidwe kwangu kenu, bandi yangu, ki awo *ba ku ba nyumbani* kwa Kloe, apwa komo kudwana bakari kwanu.
12 Olu nyi ngu tula, apwa kada moyo wanu ku kuye, Nyi wa Paule; nyi wa Apolosi; nyi wa Kefasi; nyi wa Kristu.
13 Kristu u hambane kani? Paule a di kokoteledwa enu kani? mwendo mwa di bapatizedwa linani la Paule kani?
14 Nyi ngu bonga Nungungulu kakuba ka nya bapatiza wa moyo wanu, sine Krispusi ni Gaiusi;
15 Mwendo mutu a nga kuye mwa di bapatizedwa linani kwangu.
16 Nya di bapatiza kambe ba nyumbani kwa Stefana: babanje, ka nyi jiti kani nya di bapatiza mumbe.
17 Kolu Kristu ka nya rumela ku bapatiza, aholu ku ganela ivangeli: na si kugengelani kwa magana, sine gipambano gya Kristu gi nga ne ku kala gilo.
18 Kolu likana nya gipambano gyomo kwawe ba fago ku wupumbu; aholu kwatu hi banyisidwego ki ciba ya Nungungulu.
19 Kolu ku lobidwe; Nyi na songa kugengela kwa ba nya kugengela, nu kupima kwa ba pimago nyi na ku bomba.
20 Weyo ebi a gengelago? weyo ebi mulobi? weyo ebi muganeji wa eli litigo? Nungungulu ka ku gira wupumbu kugengela kwa eli litigo kani?
21 Kolu ni mu kuwona nyopwa kugengelani kwa Nungungulu litigo ku kugengela kwa

ye ka la nga muti Nungungu-
lu, a di nu ku ri kuhalaja kwa
Nungungulu ku wupumbu
nya kuganele ku banyisa awo
ba kolwago.
22 Ni mu ku wona apwa ba
Juda ba ngu lomba jiwonekiso,
ni ba Greki ba ngu bweta ku-
gengela:
23 Aholu hi ngu ganela Kri-
stu a kokotedwego, kwa ba
Juda gigumujiso, nu kwa ba
nya Mayigo wupumbu;
24 Aholu kwawe ba rani-
dwego, ba Juda ni ba Greki,
Kristu ciba ya Nungungulu,
nu kugengela kwa Nungu-
ngulu.
25 Kolu wupumbu wa Nu-
ngungulu wu gengede wu ku
binda batu; nu ku mba na
ciba kwa Nungungulu ku na
ni eba ku ngu binda batu.

26 Kolu kejani kurana kwa-
nu, banduye, nyopwa kandi
bangi bagengelago nyamani,
kandi bangi ba ku ni ciba,
kandi bangi ba ku bakongolo,
ba ranidwego:
27 Aholu Nungungulu a di
hata xilo xa litigo nya xipu-
mbu, kakuba a ba tele jiconi
awo ba gengedego; Nungu-
ngulu a di hata xilo xa litigo
nya mba na ciba, kakuba a
tele jiconi xilo xi ku ni ciba;
28 Ni xilo nya litigo nya ji-
kulungu, ni xilo xi kanyi-
dwego, Nungungulu a di xi
hata, *ina* ni xilo xi ku mwalo,
kakuba a nga xi giri gilo xilo
xi ku mogo:
29 Kakuba nyama yi nga
fumi mbeli kwa Nungungulu.
30 Aholu mu womo kuye
kwa Kristu Jesu, a nga gi-
rwago kwatu kugengela ku
kwa Nungungulu, ni nduda
nu kuhanjeka, nu kudicejwa:
31 Nyopwa, kanga ku lobi-
dwego, Uye a fumago, a na
fume Pfumuni.

GIPIMO 2.

ENI, banduye, ni nyi jude
kwanu, ka nyata ni ma-
ganelo yadi mwendo nya kuge-
ngele, ni nyi ku ambelejela
kwanu ku wukongolo wa
Nungungulu.
2 Kolu nya di keni ka nyi na
jiti gilo bakari kwanu, sine
Jesu Kristu, nuye na koko-
tedwe.
3 A di ni nyi ri nenu ku mba
na cibani, nu kutabani, nu
kundendemelani kukongolo.
4 Ni maganelelo yangu nu
kuganela a di nu ku si ki
magana ma palago nya kuge-
ngele, aholu ku ku wonekiswa
kwa Lipubo nu kwa ciba:
5 Kakuba kukolwa kwanu
ku nga emi kugengelani kwa
batu, aholu cibani ya Nungu-
ngulu.

6 Ambari ulo hi ngu ganela
kugengela bakari kwa babeje-
lego: aholu kugengela nu ku
si kwa eli litigo, ne nu kwa
jipfumu ja eli litigo, ji na ku
belago:
7 Aholu hi ngu ganela kuge-
ngela kwa Nungungulu wuko-

ngoloni, *ambari kugengela* ku
nga ra nu ku sihidwe, Nungu-
ngulu a nga dongisedwago wu-
fumu watu mbeli kwa mayigo:
8 A ku mwalo wa jipfumu ja
eli litigo a ku tigo: kolu a
dipwa ba ku tide, a na ni ba sa
yi songa Pfumu nya wufumu:
9 Aholu kanga ku lobidwego,
Xilo liso li nga ne ku xi wona,
ni njebe yi ku ne ku xipwa, xi
nga ne ku bela monyoni kwa
mutu, ixo xilo Nungungulu a
xi cambiselego awo ba mu
halajago.

10 Aholu Nungungulu a di
xi wonekisa kwatu ki Lipubo:
kolu Lipubo li ngu kejisa xilo
xacabo, ina, xilo xi etilego xa
Nungungulu.
11 Kolu kumani bakari kwa
batu a xi tigo xilo xa mutu,
sine lipubo la mutu, li ku
mogo ndani kwaye? karalo
xilo xa Nungungulu u mwalo
a xi tigo, sine Lipubo la Nu-
ngungulu.
12 Aholu hi hakile, nu ku si
lipubo li ku la litigo, aholu
lipubo li ku la Nungungulu;
kakuba hi jiti xilo xi ningi-
dwego kwadi kwatu ku Nu-
ngungulu.
13 Xilo hi xi ganelago kambe,
na si maganani ma hebujwago
ku kugengela kwa batu, aholu
ugo ku hebujwago ki Lipubo;
ni hi ku ninganisa xilo xa li-
pubo ni xilo xa lipubo.
14 Olu mutu nya makalelo ka
haki xilo xa Lipubo la Nungu-
ngulu: kolu kwaye ku wupu-
mbu; ka koji ku xiti, kolu xi
pimedwe ki lipubo.
15 Aholu uye a ku wa lipubo
ku pima xilo xacabo, uye
mune ka lamudwi ku mutu.
16 Kolu kumani a ku tedego
kupima kwa Pfumu, kakuba a
mu hebuje? Aholu hi na nu
kupima kwa Kristu.

GIPIMO 3.

NENI, banduye, a di nyi
si na ku ganela kwanu
kanga lipuboni, aholu kanga
nyamani, kanga xanana kwa
Kristu.
2 Nya di mu lisa mahwe, ne
nyama; kolu a di ni mu si ku
koji *ku yi hoja;* ihihi, ne
ambari olu ka mu koji;
3 Kolu mu nga ri nyama:
kolu ku nga ri mo bakari
kwanu jenyo ni tema, ka mu
nyama, ka mu gimbili ki
makalelo nya batu kani?
4 Kolu aba mumbe a ku
kuye, Eni nyi wa Paule; ni
mumbe, Eni nyi wa Apolosi;
ka mu batu kani?
5 Kasi Apolosi ginani? ni
Paule ginani? Xitumi mu
nga kolwago ki kota yawe;
ni moyo kanga Pfumu yi nga
ningago kwaye.
6 Nya di yala, Apolosi a di
nakanisa; aholu Nungungulu
a di ninga kuandisa.
7 Karalo ne uye a yalago ka
gilo, ne ni uye a nakanisago;
aholu Nungungulu a ningago
kuandisa.
8 Olu uye a yalago ni uye a
nakanisago ba moyo: aholu

kada moyo a na haka cacazelo
waye kanga tumo waye uye
mune.
9 Kolu hi xitumi naye Nu-
ngungulu: enu mu litembwe
la Nungungulu, mubaha kwa
Nungungulu.

10 Kanga wuhinji wa Nu-
ngungulu wu nga ra nu ninge-
dwe kwangu, kanga meseri
nyo gengele wa ku baha nya di
beka gigulejo; ni mumbe u
ngu baha bacani kwayo. Aho-
lu kada mutu a na kejise kuye
ku baha karini bacani kwagyo.
11 Kolu gimbe gigulejo mutu
ka koji ku gi beka sine igyo gi
bekidwego, gi ku Jesu Kristu.
12 Aholu mutu a ku baha ba-
cani nya gigulejo ndalama,
parato, xiwindi nya karo, mi-
ximbo, mwasi, ni xisigiri;
13 Kada tumo wa mutu a na
tibekiswa: kolu licigu li na ku
tula, kolu yi wonekisidwe ni-
loni; ni nilo uye mune u na
yayeja tumo wa mutu nyopwa
lifumbo muni.
14 Tumo wa mutu wa ku
kala awo ba bahago bacani
kwayo, a na haka cacazelo.
15 Tumo wa mutu wa ku bi-
swa, a na kupwa kuhamuka:
aholu uye mune a na banyi-
swa; aholu kanga ki nilo.

16 Ka mu jiti nyo kenu mu
tempeli ya Nungungulu, nu
kupwa Lipubo la Nungungulu
ku kala ndani kwanu kani?
17 Mutu a ku songa tempeli
ya Nungungulu, uye Nungu-
ngulu a na mu songa; kolu
tempeli ya Nungungulu yi
agile, *litempeli* mu ku ilo.

18 Mutu a nga ji hangisi.
Mutu ra na ku hingiheja kuye
u gengela bakari kwanu kwa
eli litigo, a na gire gimpubu, a
fela ku gengela.
19 Kolu kugengela kwa eli
litigo ku wupumbu ni Nungu-
ngulu. Kolu ku lobidwe, Uye
a ng'olago bagengedego ne-
mboni wawe:
20 Kambe, Pfumu yi ngu
mati mahingihejo ya ba nya
kugengele, apwa kandi gilo.
21 Ki jojo ne moyo a nga ji
runguji batuni. Kolu xilo xa-
cabo xanu;
22 Kani Paule, mwendo Apo-
losi, mwendo Kefasi, mwendo
litigo, mwendo womi, mwendo
kufa, mwendo xilo xi ku mogo,
mwendo xilo xi na ku tago;
xacabo xanu;
23 Enu mu ba Kristu; ni
Kristu wa Nungungulu.

GIPIMO 4.

MUTU a na tande ketu ka-
rati, kanga kwa xitumi
xa Kristu, ni xigela xa jiciba
ja Nungungulu.
2 Aba, kambe, ku ngu wuji-
swa kwa xigela, apwa mutu a
na manwe na tumbekile.
3 Aholu ki gilo gidukwana
kwangu ku lamudwa kenu,
mwendo ku kulamula kwa ba-
tu: ina, ka nyi ji lamuli eni
mune.
4 Kolu ka nyi giti gilo nyo

bibe keni mune; aholu ka nyi
agiswi kugo: aholu uye a nyi
lamulago ki Pfumu.
5 Kabo abo mu nga lamuli
gilo ni gi si ku bohi tepo, kala
yi ku boha Pfumu, yi na xi
resago safani xilo xi sihidwego
nya gidema, a tisekise mihingi-
hejo ya myonyo; kabo kada
mutu a na mana rungujo waye
ku kwa Nungungulu.

6 Olu exi xilo, banduye, nyi
na ni gifanekiso gi residwego
kwangu ni Apolosi ki kota
yanu; kakuba mu fela ku he-
bula kwatu ku ne ku xi binda
xilo xi lobidwego; kakuba ne
moyo wanu a nga gugumugi
mumbe ni mumbe.
7 Kolu kumani a ku girago u
hambane? ginani u ku nayo u
nga ne ku yi haka? aholu ra
nu gi hakile, u ngu fuma kigi-
nani, kanga kupwa kwa gi
haka?
8 Olu mu tajisidwe, olu mu
fumile, mu fumile ni hi ri
mwalo etu: ina nyi ngu jina
nyo keni a na ni mu fumile,
kakuba netu kambe hi fume
nenu.
9 Kolu, nyi ngu hingiheja,
apwa Nungungulu u hi dusile
etu bapostoli kuhegisa kwawe
bacabo, kanga batu ba ninge-
dwego kufani: kolu hi giridwe
giliwugiso tigoni, nu kwa ma-
ngelosi, nu kwa batu.
10 Hi xipumbu ki kota ya
Kristu, aholu enu mu gengede
kwa Kristu; hi mwalo ciba,
aholu enu mu na ni ciba; mu
na ni rungujo, aholu etu hi na
nu kukanywa.
11 Ambari kwa eyi ora hi
ngupwa njala, hi kupwa lidora,
hi wumbwiri, hi ku betwa, hi
mwalo wulanga nyokari nyo
kale;
12 Hi ngu tuma, ni hi ku
tuma ki manja yatu: ni hi ba-
dwe, hi ngu katekisa; ni hi
canisidwe, hi ngu kala;
13 Ni hi badwe, hi ngu senge-
lejela: hi giridwe kanga ku
kunela kwa litigo, njilo ya
xilo xacabo, kala ni olu.

14 Ka nyi ngu loba exi xilo
ku mu tela jiconi, aholu ku
mu laya kanga xanana xangu
xi halajidwego.
15 Kolu ambari ni mu ri ni
lizana nya mazana bahebuji
kwa Kristu, mu mwalo banye-
he bangi: kolu ku Kristu Jesu
nya di mu belega ki ivangeli.
16 Kabo nyi ngu mu sengele-
jela, kalani bayeji bangu.
17 Ki kota nya egi nyi rume-
de kwanu Timoti, a ku a hala-
jidwego wangu ni giyanana
gitumbekago Pfumuni, a na
ku mu ndindukisago ki jinjila
jangu ji ku kwa Kristu, kanga
nyi hebujago wulangani waca-
bo mabandhlani acabo.
18 Olu bambe ba gugumugi-
sidwe, kanga ka nyiti kwanu.
19 Aholu nyi nata kwanu nu-
kunuku, ra ni yi ku halaja
Pfumu; nyi na jiti, na si lika-
na lawe ba gugumugisidwego,
aholu ciba.
20 Kolu mbuzo wa Nungu-

ngulu u mwalo likanani, aholu
cibani.
21 Mu ngu halaja ginani?
nyite kwanu ni ndonga, mwe-
ndo kuhalajani ni lipubo nya
kusolise kani?

GIPIMO 5.

KU ngu ganedwa apwa
komo kuremba bakari
kwanu, kuremba kanga ku
ku mwalo ambari bakari kwa
ba nya Mayigo, nyopwa moyo
wanu u na ni mwangaji wa
nyehe waye.
2 Mu gugumugisidwe, ne ka
mwa lila, kakuba uye a girile-
go ogu a fela ku kuswa bakari
kwanu.
3 Kolu eni kilisine, ni nyi ri
mwalo ki gibili aholu ni nyi ri
bo ki lipubo, kanga nyi wabo,
nya di mu lamula uye a giri-
lego egi,
4 Linani la Pfumu yatu Jesu,
ni mu tombane, ni lipubo la-
ngu, ni ciba ya Pfumu yatu
Jesu,
5 Ku ningela nya ku ralo kwa
Satani ku songwa kwa nyama,
kakuba lipubo li banyiswe lici-
guni la Pfumu Jesu.
6 Kufuma kwanu kandi kwa-
di. Ka mu jiti kenu mela
dukwanana ki bilisa wugubi
kwacabo kani?
7 Kusani mela wa gale, mu
fela ku kala wugubi wupya,
kanga mu si na mela. Kolu
pasika yatu kambe yi ninge-
dwe, *ambari* Kristu:
8 Kabo abo hi na hingiheje
festa, na si ku mela wa gale,
ne na si ki mela nya zanga nu
kubiba, aholu ki kati nya mba
na mela nya safa ni lisine.

9 Nya di mu lobela lidangali-
lani langu mu nga giri xidinga
ni xirembi;
10 Ne ni xirembi basi xa eli
litigo, neni banabeli ni bawa-
ndago, ne ni bakozeli mifane-
kiso; kolu karalo mu ngu fela
ku kuga tigoni:
11 Aholu olu nyi ngu lobela
kwanu ku ne ku gira xidinga,
mutu nyo ranwe apwa nduye
ra na ri girembi, mwendo gi-
nabeli, mwendo a ku kozela
mifânekiso, mwendo girugi,
mwendo bewuju, mwendo gi-
wandi; ni uyo nya kuralo ne,
mu nga hoji naye.
12 Kolu nyi na gira ginani ku
ba lamula awo ba ku babanje?
Ka mu ngu ba lamula awo ba
ku bakari,
13 Aholu awo ba ku babanje
Nungungulu u ngu ba lamula?
Kusani mutu nya ku mutu
nya ku bibe bakari kwanu.

GIPIMO 6.

WOMO kani mutu kwanu,
na ri ni nandu ni a aki-
lego naye, a yago nayoni mbeli
kwa nya ku bibe, a siyi mbeli
kwa ba nya ku age?
2 Mwendo ka mu 'jiti kani
nyopwa ba nya ku age ba na
lamula litigo? litigo ra ni li ku
lamudwa kenu, ka mu yeli ku
lamula milandu midukwana
kani?
3 Ka mu jiti kenu hi na lamu-

la mangelosi kani? nguju ka-
rini xilo xi ku xa ogu kubanya
kani?
4 Ra ni mu ri nu ku lamula
xilo xi ku xa ogu kubanya,
mu ngu ba beka kulamula awo
ba si gilo libandhlani kani?
5 Nyi ngu ganela *ogu* ku mu
tela jiconi. Kuralo kani, nyo-
pwa u mwalo a gengelago ba-
kari kwanu, a na ku kojago
ku kabanisela bandi yaye,
6 Aholu nduye kuya nayoni
ni nduye, ni ugo mbeli kwa ba
nya mba kolwago kani?
7 Ihihi, olu kilisine ku girile
gilonda kwanu, kakuba mu
kecarane. Kiginani mu si je-
gigo kubiba? kiginani mu si
jumeli mu wandwe?
8 Ihihi, aholu enu bane mu
ngu gira kubiba, mu ku wa-
nda, mu ku wanda bandi *yanu*.
9 Ka mu jiti kani nyopwa ba
nya mba na nduda ka ba na
hoja tomba nya wufumu wa
Nungungulu? Mu nga hangi-
swi: ne ni xibayi, ne ni bako-
zeli banungungulu, ne ni xire-
mbi, ne ni bawujirorela, ne ni
ba ji canisago ni bama,
10 Ne jimbafa, ne xinabeli,
ne jibewuju, ne xirugi, ne
bawandi, ka ba na hoja tomba
nya wufumu wa Nungungulu.
11 Bambe banu ba di ralo:
aholu mu hanjidwe, aholu mu
agisidwe, aholu mu cambise-
dwe linani la Pfumu Jesu Kri-
stu, ki Lipubo la Nungungulu.

12 Xilo xacabo xi nyi yede;
aholu kandi xilo xacabo xi
jumelekago. Xilo xacabo xi
nyi yede; aholu ka nyi na
reswa cibani ya moyo waxo.
13 Kuhoja ku kwa girumbu,
ne girumbu kuhoja: aholu
Nungungulu a na ku gira gilo
ugo nawo. Aholu gibili kandi
ya kubayi, aholu ki ya Pfumu;
ni Pfumu ki ya gibili:
14 Nungungulu a di wusa
Pfumu, a na hi wusa etu ki
ciba yaye.
15 Ka mu jiti kenu xibili
xanu ki jiningo ja Kristu kani?
kabo eni nyi kuse jiningo ja
Kristu, nyi ji gire jiningo nya
lipisa kani? Nungungulu a na
himbejela.
16 Mwendo ka mu jiti kani
nyo kenu uye a canganego ni
lipisa ki gibili gimwegyo olu,
ku kuye, Ba babili, ba na kala
nyama mweyo.
17 Aholu uye a canganego ni
Pfumu ki lipubo limwedo.
18 Tabani kuremba. Kuona
kwacabo a ku girago mutu
komo babanje nya gibili; aholu
uye a rembago u ngu ona gibi-
lini gyaye uye mune.
19 Mwendo ka mu jiti kani
nyopwa gibili gyanu ki tempeli
ya Lipubo nya ku Age li ku
mogo bakari kwanu kani? ka
mu banu;
20 Kolu a di ni mu rengidwe
ki tengo: kabo abo rungujani
Nungungulu gibilini gyanu.

GIPIMO 7.

OLU ki xilo mu nga lobago
kixo: Ku mu cambele
mwama a nga pari mwangaji.

2 Aholu, ki kota nya ku
rembe, kada mwama a na kale
ni mwangaji waye uye mune,
kada nyamayi a na kale ni
mwama waye uye mune.
3 Mwama a na ninge kwa
mwangaji ugo ku ku kwaye:
karalo kambe ni mwangaji
kwa mwama.
4 Mwangaji u mwalo ciba
bacani kwa gibili gyaye uye
mune, aholu mwama: karalo
kambe ni mwama u mwalo
ciba bacani kwa gibili gyaye
uye mune, aholu mwangaji.
5 Mu nga himbejani, sine ku
ku jumelejane ki tepwana,
kakuba mu ji nigele kulomba-
ni, mu fela ku kala danga
mwendo kambe, kakuba Sata-
ni a nga mu xengi ku ku mba
ji himbejani kwanu.
6 Aholu ogu nyi ngu ku ga-
nela ku ku jumejwa, na si kwa
nayo.
7 Aholu nyi ngu jina keni
bama bacabo a na ni ba girile
kanga eni mune. Ambari olu
kada mutu ku haka xakwati
yaye ku kwa Nungungulu,
mumbe karati, ni mumbe ka-
ralo.

8 Aholu nyi ngu keni kwawe
ba sa jegwago ni jinoni, Ku ba
cambele ba kale kanga eni.
9 Aholu ra ni ba ri mwalo ku
ji himbeja, ba na jegwe: kolu
ku ngu camba ku jegwa ku ku
binda kubisa.
10 Aholu kwawe ba lowo-
dwego nyi ngu laya, *ina* ka-
ndi eni, aholu ki Pfumu, Apwa
mwangaji a nga kugi kwa
mwama waye
11 (Aholu a ku ku kuga, a na
kale na sa jegwa, mwendo a
bwelejedwe kwa mwama wa-
ye); nu kupwa mwama a nga
ciyi mwangaji waye.
12 Aholu kwa bambe eni nyi
ngu keni, kandi Pfumu: Ndu-
ye ra na ri ni mwangaji a si
kolwigo, na ku jumela ku kala
naye, a nga mu dici.
13 Ni mwangaji a ku ni mwa-
ma a si kolwigo, na ku jumela
ku kala naye, a nga mu dici
mwama waye.
14 Kolu mwama a si kolwigo
u ngu agiswa kwa mwangaji,
ni mwangaji a si kolwigo u
ngu agiswa kwa nduye: ra na
kuralo xanana a na ni xi ku-
nede; aholu olu xi agile.
15 Aholu uye a si kolwigo ra
na ku kuga, a na kuge: ndi
mwendo nduye ba mwalo ku
hungwa *nanduni* nya kuralo:
aholu Nungungulu u hi ranile
kudegulani.
16 Kolu u ngu jiti karini uwe,
mwangaji, mwendo u na ba-
nyisa mwama wago? mwendo
u ngu jiti karini uwe, mwama,
mwendo u na banyisa mwa-
ngaji wago?
17 Basi, kanga Pfumu yi
ningelago kada mutu moyo,
kanga Nungungulu a ranilego
kada moyo, a na gimbile kara-
lo. Nyi ngu laya karalo ma-
bandhlani yaçabo.
18 Mutu u ranidwe na hanile
wugwera kani? a nga giri nya
mba hana. Mutu u ranidwe

ku mba hanani wugwera kani? a nga haniswi.
19 Kuhana wugwera kandi gilo, ku mba hana wugwera kandi gilo; aholu ku ku hingiheja milayo ya Nungungulu.
20 Kada mutu a na kale kuranwani a nga ranwago na ri umo.
21 Wa di ranwa nu ri gitumi kani? u nga teli kota kugo: aholu ra nu ku koja ku culeka, sine ku gira karalo.
22 Kolu uye a nga ranwago kwa Pfumu, na ri gitumi, ki mutu a cudwego wa Pfumu: karalo nuye a nga ranwago, na cudwe, ki gitumi gya Kristu.
23 Mwa di rengwa ki tengo; mu nga giri jikumbi ja batu.
24 Banduye, kada mutu, umo a nga ranwago, a kale abo ni Nungungulu.

25 Olu ki xakajana xi si tigo mwama nyi mwalo nayo ku kwa Pfumu: aholu nyi ngu ninga kulamula kwangu, kanga moyo a manilego kurula ku kwa Pfumu ku tumbeka.
26 Kabo abo nyi ngu hingiheja keni ogu ku kwadi ki kota nya ku caniseke ku ku mogo, *nyopwa*, ku kwadi mwama a kale kanga makalelo aye.
27 U hungidwe kwa mwangaji kani? u nga bweti ku cudwa. U cudwe kwa mwangaji kani? u nga bweti mwangaji.
28 Aholu wa ku jega mwangaji, kwa ona; ni gyakajana nyo ra ni gi si muti mwama gi ku lowodwa ka gya ona. Aholu ba nya ku ralo ba na mana kucaniseka nyamani: a na ni nyi mu dicile.
29 Aholu nyi ngu keni egi, banduye, tepo yi humbisidwe, nyopwa ku kuga olu, awo ba ku ni bagaji ba gire kanga ba mwalo;
30 Ni awo ba lilago, kanga ka ba lila; ni awo ba nengelago, kanga ka ba nengela; ni awo ba rengago, kanga ka ba mana gilo;
31 Ni awo ba tumisago litigo, kanga ka ba li tumisa nguju: kolu makalelo ya eli litigo ma ngu binda.
32 Aholu nyi ngu haja mu cudwe kugaraje kani. Uye a sa jegago mwangaji u ngu tela kota ki xilo xa Pfumu, kuye a na yi nenge jisa karini Pfumu:
33 Aholu uye a jegilego mwangaji ku bejisela xilo xa litigo, kuye a na mu nengejisa karini mwanaji waye.
34 Komo kambe kuhambana bakari mwangaji ni gyakajana gi si tigo mwama. Uye a sa jegwago ku tela kota ki xilo xa Pfumu, kakuba a age gibilini ni lipuboni: aholu uye a jegidwego ku tela kota ki xilo xa litigo, kuye a na nengejisa karini mwama waye.
35 Ogu nyi ngu ku ganelela ku kumana kwanu; na si ku beka giriyo bacani kwanu, aholu kwa ugo ku cambago, kakuba mu ingele kwa Pfumu mu si hambani.

36 Aholu mutu a ku hingiheja kuye u ngu gira nya mba camba kwa gyakajana gyaye nya mba muti mwama, ra na bindile genge nya wukongolo waye, ku ku bwetega karalo, a na gire kanga a ku halajago; ka oni; ba na jegana.
37 Aholu uye a emago na dandisile monyoni kwaye, na ri mwalo kubweta, aholu na ri ni ciba ku kuhalaja kwaye, na ku dandisile ogu monyoni kwaye, ku higiheja gyakajana gyaye nya mba muti mwama, a na gira kwadi.
38 Karalo uye a ningelago gyakajana gyaye nya mba muti mwama ku jegwa u ngu gira kwadi; ni uye a si mu ningeligo ku jegwa a na gira kwadi nguju.
39 Mwangaji u hungidwe kanga tepo mwama na nga ku banya; aholu mwama ra na fude, u cudwe ku jegwa ki uyo a mu halajago; aholu Pfumuni basi.
40 Aholu u ngu nengela nguju a ku kala kanga makalelo aye, ku kulamula kwangu: nyi ngu hingiheja keni neni kambe nyi na ni Lipubo la Nungungulu.

GIPIMO 8.

OLU ki xilo xi ningedwego kwa jingulube: Hi ngu jiti ketu hacabo hi na ɳu kujiti. Kujiti ku ku gugumuka, aholu kuhalaja ku ngu baha.
2 Mutu ra na ku hingiheja kuye u ngu jiti gilo, ka si ku jiti ugo kanga a felago ku kuti;
3 Aholu mutu ra na ku halaja Nungungulu, uye u ngu tidwa kuye.
4 Kabo abo ku kuhoja xilo xi ningedwego kwa jingulube, hi ngu jiti ketu ngulube ka yi *gilo* tigoni, nu kupwa u mwalo Nungungulu aholu moyo.
5 Kolu ambari ni ba ri bo ba nya kupwa banungungulu, kani njajani mwendo mafuni; kanga ba ku mogo ba nungungulu bangi, ni jipfumu jingi;
6 Aholu kwatu womo Nungungulu moyo, Nyehe, xi ku mogo kuye xilo xacabo, netu kwaye; ni Pfumu moyo, Jesu Kristu, xi ku moyo kuye xilo xacabo, etu kuye.
7 Ambari ulo kwa batu bacabo ku mwalo ugo kujiti: aholu bambe, ni ba olobele ngulube kala olu, ku hoja kanga gilo gi ningedwego kwa ngulube; ni monyo wawe na ri mwalo ciba ku kunejiswa.
8 Aholu nyama ka yi na hi cambisa kwa Nungungulu: ne ambari ni hi si hoji, ha hi bibiswi, ne, ambari ni hi ku hoja, ka hi cambiswi.
9 Aholu gengelani mwendo eyi ciba yanu yi nga gira gigumujiso kwa ba nya mba na ciba.
10 Kolu mutu ra na ku ku wona uwe u ku nu ku jiti nu kade kuhoja-tunu tempelini nya ngulube, monyo waye, ra na ri mwalo ciba, ka na tiyiswa

ku hoja xilo xi ningedwego
kwa jingulube kani?
11 Kolu ku kujiti kwago uye
a ku mwalo ciba u ngufa,
nduye Kristu a nga fago ki
kota yaye.
12 Karalo, nu ku ona kwa
banduye, nu ku paya monyo
yawe nu ri mwalo ciba, mu
ngu ona kwa Kristu.
13 Kabo abo, nyama ra ni yi
ku gira ndi yangu a gumuge,
gima ka nyi na hoja nyama,
kakuba nyi nga gumujisi ndi
yangu.

GIPIMO 9.

KA nya cudwa kani? ka nyi
mupostoli kani? ka nya
mu wona Jesu Pfumu yatu
kani? enu kandi mitumo wa-
ngu Pfumuni kani?
2 Ra ni nyi si mupostoli kwa
bambe, nyi uye kwanu: kolu
mu kade gidandiso nya wupo-
stoli wangu Pfumuni.
3 Kuhaka kwanu kwa awo
ba nyi wujisago ki ogu.
4 Ka ku hi cambele hi hoje hi
sele kani?
5 Ka hi cambele hi ndinde
mwangaji a ku likolwa, kanga
bambe bapostoli, ni banduye
ba Pfumu, ni Kefasi kani?
6 Mwendo eni nyoka ni Ba-
rnabasi, ku hi cambele ku dica
ku tuma kani?
7 Ki kasadoro webi a koze-
lago ki dinyero yaye uye
mune? kumani a yalago lite-
mbwe, a si hoji mihando umo?
mwendo a habisago thlambi, a
si hoji mahwe ya thlambi?
8 Nyi ngu ganela exi xilo ka-
nga batu kani? mwendo nayo
ka ngu ganela nuye ugo kani?
9 Kolu ku lobidwe nayoni wa
Mosi, U nga hungi ng'ombe
kaloni, yo ra ni yi ku ganda
xibila. Ki jing'ombe Nungu-
ngulu a telago kota kiyo kani,
10 Mwendo ka ngu ku ganela
kwacabo ki kota yatu kani?
Ina, ki kota yatu kwa di lowa:
kolu uye a limago u ngu fela
ku lima kutumbani, nuye a
bulago, *ku bula* kutumbani
nya ku bidwe.
11 Ra ni hi swayede xilo xa
Lipubo, ki mahungu mako-
ngolo nyopwa hi na bwera xilo
xanu xa nyama kani?
12 Bambe ra ni ba ku hengela
ogu ciba bacani kwanu, ka hi
ngu gira kukongolo etu kani?
Ambari ulo ka hi nga tuma ki
egi; aholu hi ngu para xilo xa-
cabo, kakuba hi nga giri kuhi-
mbejela ivangeli ya Kristu.
13 Ka mu jiti nyopwa awo
ba tumago xilo nya ku age ba
ngu hoja xilo *xa* tempeli, *ni*
awo ba emelago alta ba na ni
gipimwana gyawe ni alta kani?
14 Karalo Pfumu ya di laya
nyopwa awo ba ganelago iva-
ngeli ba na banya ki ivangeli.
15 Aholu ka nya tumisa na
moyo wa exi xilo: ka nyi ngu
xi loba exi xilo kakuba xi
girwe karalo kwangu: kolu a
di nu ku nyi cambede kufa,
ku ku binda nyopwa mutu a
nga ku giri gilo ku nengela
kwangu.
16 Kolu ra ni nyi ku ganela

ivangeli, nyi mwalo gilo ku
nengela kiyo; kolu kubwetega
ku bekidwe bacani kwangu;
kolu ku pigwa komo kwangu
ra ni nyi si ganeli ivangeli.
17 Kolu ra ni nyi ku gira ogu
kwa kuhalaji kwangu eni mu-
ne, nyi na ni cacazelo: aholu
ra na si kuhalaji kwangu, wu-
kapitawu wu ningidwego kwa-
ngu.
18 Kabo ginani cacazelo wa-
ngu? Nyopwa, ra ni nyi ku
ganela ivangeli, nyi yi gire
ivangeli yi nga kali ni tengo,
kakuba nyi nga pari ku ku
tala ciba, yangu ivangelini.
19 Kolu ambari nyi nga ra ni
nyi cudwe *batuni* bacabo, nya
di ji resa kuhugwani kwawe
bacabo, nyi fela ku ba mana
nguju.
20 Kwa ba Juda nya di gira
kanga mu Juda, nyi fela ku
mana ba Juda; kwawe ba ku
babaci nya nayo, kanga babaci
nya nayo, ni nyi si babaci nya
nayo eni mune, kakuba nyi ba
mane awo ba ku babaci nya
nayo;
21 Kwawe ba ku mwalo nayo,
kanga u mwalo nayo, na ri
mwalo nayo kwa Nungungulu,
aholu babaci kwa nayo kwa
Kristu, kakuba nyi ba mane
awo ba ku mwalo nayo.
22 Kwa ba nya mba na ciba
nya di kala ne ciba, kakuba
nyi ba mane ba nya mba na
ciba: nyi kade xilo xacabo
kwa batu bacabo, kakuba nyi
banyise bambe ki jinjila jaca-
bo.

23 Nyi ngu gira xilo xacabo
ki kota ya ivangeli, kakuba
nyi gire ningo nya ku hengele
yaye.
24 Ka mu jiti kenu apwa
awo ba tutumago kupigejani
na ngu tutuma bacabo, aholu
moye a hakago pigejo kani?
Tutumani karalo, kakuba mu
mane.
25 Ni batu bacabo ba yejago
kuhaganani ba ngu ji himbeja
xiloni xacabo. Olu ba ngu *ku
gira* ku mana gihugu gi hi-
nago; aholu etu yi si hinigo.
26 Kabo abo eni nyi ngu tu-
tuma karalo, na si kanga ku
ku mba na lisine; nyi ngu
dwana karalo na si kangaku
beta lipubo:
27 Aholu nyi ngu beta gibili
gyangu, nyi ku gi resa kuhu-
ngwani: mwendo ku nga gi-
reka, nyopwa ni nyi ganede
kwa bambe, eni mune nyi ji-
mejwe.

GIPIMO 10.

KOLU ka nyi jini, banduye,
mu kale mu si jiti gilo,
nyopwa bababe batu bacabo a
di ni ba ri babaci nya lipfi kari-
ni, ba ku tsemakanya libimbi
bacabo;
2 Bacabo ba di bapatizedwa
kwa Mosi lipfini ni libimbini;
3 Ba di hoja bacabo kuhoja
ku mogo nya lipubo;
4 Ba di sela bacabo kusela ku
mogo nya Lipubo: kolu ba di
sela giwindi-tunu nya lipubo li
nga ba landisago: ni giwindi a
di Kristu.

5 Ambari ulo Nungungulu ka
nga nengela ni bangi bawe:
kolu ba di balajwa giwulani.
6 Olu exi xilo a di xiwonekisa
xatu, hi si feli ku nabela xilo
nya ku bibe, kanga awo ba nga
nabelago.
7 Ne mu nga giri awo ba
kozelago jingulube, kanga ba-
mbe bawe; kanga ku lobidwe-
go, Batu ba di kala babaci ku
hoja nu ku sela, ba ku kuga
ku hagana.
8 Ne hi nga kali xibayi, ka-
nga bambe bawe ba nga girago,
ba ku tega ki licigu limwedo
mazana mabili nya mazana ni
makumi mararu nya mazana.
9 Ne hi nga xengi Pfumu,
kanga bambe bawe ba nga
xengago, ba kufa ki jinyoga.
10 Ne mu nga gunguli, kanga
bambe bawe ba nga gungulago,
ba kufa ki musongi.
11 Olu exi xilo xa di gireka
kwawe ki njila nya giwoniso;
xa di lobedwa kulaywa kwatu,
kuhegisa nya jitepo ku bohi-
lego bacani kwatu.
12 Kijojo uye a hingihejago
kuye u emile a na kejise a nga
tegi.
13 Ka mu si ku tedwi ku
kuxengwa sine oyu mutu a
kojago ku ku rwala: aholu
Nungungulu u tumbekile, a na
ku ne ku jumela mu xengwe
bacani kwa ugo mu si na ku
ku kojago; aholu a na gira nu
kuxengwa njila nya kutabe,
mu fela ku koja ku ku rwala.

14 Kijojo, bahalajidwego ba-
ngu, tabani ku kozela jingu-
lube.
15 Nyi ngu ganela kanga kwa
batu ba ngu ku gengela; pima-
ni ogu nyi ku ganelago.
16 Kopo nya ku kateke hi yi
katekisago, kandi gihengelo
nya noba wa Kristu kani?
Nkati hi mu pilago, kandi
gihengelo gya gibili gya Kristu
kani?
17 Na ku wona apwa etu, hi
ku bangi, hi nkati moyo, gibili
gimwegyo: kolu hacabo hi
ngu hengela nkati moyo.
18 Kejani ba Israeli kanga
nyama: awo ba hojago mini-
ngelo ka ba hengeli ni alta
kani?
19 Kabo eni nyi ngu keni
ginani? gilo gi ningedwe kwa
jingulube ki gilo, mwendo ngu-
lube ki gilo kani?
20 Aholu *nyi ngu keni*, xilo
ba xi ningelago ba nya Mayigo,
ba ngu xi ningela kwa made-
moni, kandi kwa Nungungulu:
ka nyi jini apwa mu hengele
ni mademoni.
21 Ka mu koji ku sela kopo
ya Nungungulu ni kopo ya
mademoni: ka mu koji ku
hoja meza-tunu ya Pfumu, ni
meza-tunu ya mademoni.
22 Mwendo hi ngu zangarisa
Pfumu jenyoni kani? hi ngu
mu binda cibani kani?

23 Xilo xacabo xi ngu yela;
aholu xilo xacabo ka xi jume-
leki. Xilo xacabo xi ngu yela;
aholu xilo xacabo ka xi bahi.
24 Mutu a nga bweti ku ku

kwaye, aholu kada *moyo kuca-*
mbago kwa a akilego naye.
25 Ugo ku rengiswago mala-
ngani nya ku rengise, hojani,
mu nga wujisi gilo ki kota nya
monyo;
26 Kolu mafu ka Jehova, nu
kutala kwaye.
27 Moyo wawe ba si kolwigo
a ku ku ranela *festani*, nu ku
jumela ku hongola; ugo ku
bekidwego mbeli kwago, hoja,
u nga wujisi gilo ki kota nya
monyo.
28 Aholu mutu a ku kuye
kwago, Ogu a di nu ku ninge-
dwe ningeloni, u nga hoji, ki
kota yaye a ku wonekisilego,
ni kota nya monyo:
29 Nyi ngu keni, monyo, ka-
ndi wago uwe mune, aholu wa
mumbe; kolu ki ginani ciba
yangu nyi lamudwago ki mo-
nyo wa mumbe?
30 Ra ni nyi ku hengela eni
ku kurula, ki ginani nyi gane-
lelwago ku kubiba ki ugo nyi
bongago kugo?
31 Kabo abo ambari ni mu ku
hoja, mwendo mu ku sela,
ambari na ri ginani mu gi gi-
rago, ku girani kwacabo ku
rungujwani kwa Nungungulu.
32 Mu nga ningi tepo ya ku
gumuka, ne kwa ba Juda
mwendo ba Greki, mwendo
libandhlani la Nungungulu:
33 Kanga eni kambe nyi
nengejisago batu bacabo mu
xiloni xacabo, ni nyi si bweti
kumana kwangu, aholu *ku-*
mana kwa bangi, kakuba ba
banyiswe.

GIPIMO 11.

GIRANI bayeji bangu, ka-
nga eni kambe nyi ku
muyeji wa Kristu.

2 Olu nyi ngu mu runguja
kakuba mu ngu nyi hingiheja
mu xiloni xacabo, mu ku pari-
sa makalelo, kanga nyi nga
ma ningago kwanu.
3 Aholu nyi ngu halaja mu
jiti, apwa gihungo gya batu
bacabo ku Kristu; ni gihungo
nya mwangaji ku mwama; ni
gihungo gya Kristu ku Nu-
ngungulu.
4 Bama bacabo ni ba ku lo-
mba mwendo ni ba ku profeta,
ni ba fenengejile hungo wawe,
ba ngu tela jiconi mihungoni
yawe.
5 Aholu banyamayi bacabo ba
lombago mwendo ba profetago
mihungo yawe ni ya sa fenenge-
jwa ku tela jiconi mihungoni
yawe: kolu ki gilo gimwegyo
kanga kupwa u bidwe.
6 Kolu mwangaji ra na sa
fenengejwa, a na bidwe nuye
kambe: aholu ra nu ku ri ji-
coni kwa mwangaji ku gaywa
mwendo ku bidwa, a na fe-
nengejwe.
7 Kolu mwama kilisine ka
feli ku fenengejwa hungo wa-
ye, kolu kanga a ku gifanekiso
ni rungujo wa Nungungulu:
aholu mwangaji ki rungujo
wa mwama.
8 Kolu mwama kandi wa
mwangaji; aholu mwangaji
kwa mwama:

9 Kolu ne mwama ka giredwa mwangaji; aholu mwangaji a di *giredwa* mwama:

10 Ki kota ya egi mwangaji u ngu fela ku kala ni *giwonekiso, nya* cibe hungoni kwaye, ki kota ya mangelosi.

11 Ambari ulo mwangaji u mwalo mwama, ne ni mwama u mwalo mwangaji, Pfumuni.

12 Kolu kanga mwangaji a ku wa mwama, karalo kambe ni mwama a ku wa mwangaji;

13 Ji pimeleni enu ndani kwanu: ku ngu camba mwangaji a lombe kwa Nungungulu na sa fenengejwa kani?

14 Ambari ni makalelo ka ma ngu mu hebujani, apwa, mwama ra na ri ni nduju nya ku lape, kandi jiconi kwaye kani?

15 Aholu mwangaji ra na ri ni nduju nya ku lape, ki rungujo kwaye: kolu nduju waye u ningedwe kwaye ku gira gifenengejo.

16 Aholu mwama a ku woneka ku ganeja, hi mwalo makalelo nya kuralo, ne ni mabandhla ya Nungungulu.

17 Aholu ku mu ningani oyu nayo, ka nyi mu runguji, kakuba mu nga tombaneli kucamba aholu kubiba.

18 Kolu ku hegula kwago kwacabo, ra ni mu ku tombana libandhlani, nyi ngupwa apwa kuhambana komo bakari kwanu; nyi ngu kolwa ki ogu gipimwana.

19 Kolu ku ogu fela ku kala kuhambana bakari kwanu, kakuba ba woneke awo ba dandisidwego bakari kwanu.

20 Kabo abo ra ni mu ku ji tombanisa, ka ku ngu gireka ku hoja kuhoja kwa Pfumu:

21 Kolu ku hojani kwanu kada mutu moyo a hojago mbeli kwa *mumbe* kuhoja kwaye; moyo u na ni njala, mumbe u lebile.

22 Ginani? ji mwalo jinyumba kuhoja nu ku sela umo kani? mwendo mu ngu dica libandhla la Nungungulu, mu ku ba tela jiconi awo ba ku mwalo kani? Nyi na keni ginani kwanu? nyi mu runguje kegi kani? ka nyi mu runguji.

23 Kolu nyi hakile kwa Pfumu ugo nyi nga ku ningelago kwanu, Pfumu Jesu wucigu, a nga ningedwago kuwo a ku jega nkati;

24 Na bongile, a di mu pila, a ku kuye, Egi ki gibili gyangu, gi ku gyanu: ogu ku gireni kuhingihejani eni.

25 Karalo kambe ni kopo, hwane kwa kuhoja, kuye, Eyi kopo ki gijumelejano gipya nobani wangu: ogu ku gireni, kanga mu *ku* selago, kuhingihejani eni.

26 Ra ni mu ku hoja oyu nkati, mu ku sela eyi kopo, mu ngu wonekisa kufa kwa Pfumu kala yi kuta.

27 Kabo abo uyo a na ku hojago nkati mwendo a ku sela kopo ya Pfumu na sa yela, a

na kala ni nandu nya gibili ni
noba wa Pfumu.
28 Aholu mutu a na kejise
uye mune, karalo a hoje nkati,
a sele kopo.
29 Kolu uye a hojago a ku
sela, u ngu hoja a ku sela
kulamula kwaye uye mune, ra
na si wona gibili.
30 Ki kota nya egi bangi ba-
kari kwanu ba mwalo ciba ba
ngu dwala, kandi badukwana
ba lalago.
31 Aholu ra ni hi ku ji pi-
misa etu bane, a na ni hi si
lamudwi.
32 Aholu ra ni hi lamudwe,
hi ngu betwa ki Pfumu, kaku-
ba hi nga jujugwi ni litigo.
33 Kijojo, banduye bangu, ra
ni mu ku tombani ku hoja,
lindelanani.
34 Mutu ra na kupwa njala,
a na hoja gaya; kakuba ku-
tombana kwanu ku nga giri
kulamulani, kumbe nyi na ku
cambisa tepo nyi na ku tago.

GIPIMO 12.

OLU ki *jisakwati* nya lipu-
bo, banduye, ka nyi jini
mu nga jiti.
2 Mu ngu jiti kenu ra ni mu
nga ri ba nya Mayigo mwa di
ndindedwa ijo jingulube-tunu
nya jimbebebe, kanga kundi-
ndwa mu nga ndindwa kugo.
3 Kijojo nyi ngu mu ninga
ku pima, nyopwa umwalo mu-
tu na ku ganela Lipuboni la
Nungungulu a ku kuye, Jesu
u ngu rugeka; umwalo mutu
a kojago ku kuye, Jesu ki Pfu-
mu, aholu Lipuboni nya ku
Age.

4 Olu jomo jifumbo jingi nya
jisakwati, aholu Lipubo kilo
saye.
5 Jomo jifumbo jingi nya ku-
kozele, aholu Pfumu kiyo saye.
6 Jomo jifumbo jingi nya ku-
tume, aholu Nungungulu kuye
saye, a tumago xilo xacabo
kwawe bacabo.
7 Aholu kwa kada moyo ku
ningidwe kuwonekiswa kwa
Lipubo ku fela ku gira ku
pasejela.
8 Kolu kwa mumbe ku ni-
ngedwe ki Lipubo likana nya
kugengela; nu kwa mumbe
likana nya kujiti, kanga kwa
Lipubo limwedo:
9 Kwa mumbe kukolwa, Li-
puboni limwedo; kwa mumbe
jisakwati nya kuhawulugise,
Lipuboni limwedo;
10 Kwa mumbe kutuma nya
jiwonekiso; nu kwa mumbe
wuprofeti; nu kwa mumbe
kupima kwa mapubo: nu kwa
mumbe *jifumbo* jingi nya jili-
mi; nu kwa mumbe ku embe-
lejela jilimi:
11 Aholu eji jacabo ku tu-
mwa ku moyo Lipubo limwedo,
na ku kabanisela moyo ni mo-
yo kanga kuhalaja kwaye.

12 Kolu kanga gibili gi ku
gimwegyo, gi ku ni xibango
xingi, ni xibango xacabo nya
gibili, ni xi ri xingi, ki gibili
gimwegyo; karalo kambe ni
Kristu.

13 Kolu Lipuboni limwedo
bacabo ba di bapatizedwa gibi-
lini gimwegyo, kani ba Juda
mwendo ba Greki, kani ku-
hungidwe mwendo kucudwe;
bacabo ba di sejwa Lipubo
limwedo.
14 Kolu gibili kandi gibango
gimwegyo, aholu xingi.
15 Ngondo a ku kuye, Kolu
nyi si gyanja, ka nyi wa gibili;
kabo abo kandi wa gibili kani.
16 Ni njebe ya ku kuye, Kolu
nyi si liso, ka nyi wa gibili;
kabo abo kandi ya gibili kani.
17 A dipwa gibili gyacabo a
di ni gi ri liso, a na ni ku ri
hayi kupwa? A dipwa kwa-
cabo a di nu ku ri kupwa, a na
ni ji ri hayi jitomvu?
18 Aholu olu Nungungulu u
bekile xibango kada moyo gi-
bilini, kanga ku nga mu nenge-
jisago uye.
19 A dipwa kwacabo a di nu
ku ri gibango gimwegyo, a na
ni gi ri hayi gibili?
20 Aholu olu ki xibango xi-
ngi, aholu gibili gimwegyo.
21 Liso ka li koji ku kuye
kwa gyan ja, Ka nyi ku bweti:
mwendo kambe hungo migo-
ndoni, Ka nyi mu bweti.
22 Ihihi, nguju, ixo xibango
nya gibili xi wonekago ku
mba na ciba nguju xi ngu
bwetega:
23 Ni ixo *xipande* nya gibili,
hi hingihejago ketu ka xi ru-
ngujwi nguju, kwa exi hi ngu
ninga nguju rungujo, ni *xiba-
ngo* xatu xi kanyekilego xi
ngu camba nguju;
24 Kasilo *xibango* xatu xadi
ka xi bweti: aholu Nungungu-
lu a di canganisa kwadi gibili,
na ku ninga nguju rungujo
kwa igyo *gibango* gi nga bwe-
tago;
25 Kakuba gibili gi nga ha-
mbani; aholu *kakuba* xibango
xi hingihejane ku ku hingihe-
jana ku mogo.
26 Kani gibango gimwegyo
ku caniseka, xibango xacabo
ku caniseka nagyo; mwendo
gibango *gimwegyo* gi ngu ru-
ngujwa, xibango xacabo xi ku
nengela nagyo.
27 Olu mu gibili gya Kristu,
mu xibango xaye kade moyo.
28 Nungungulu u bekile ba-
mbe libandhlani, kuhegule ba-
postoli, nya kubili baprofeti,
nya kuraru bahebuji, hwane
kwa abo jiliwugiso, hwane
kwa abo jisakwati nya ku
hawulugise, kupasa, kufuma,
jifumbo *jingi* nya jilimi.
29 Bapostoli bacabo kani? ba-
profeti bacabo kani? bahebuji
bacabo kani? bacabo *xitumi
nya* jiliwugiso kani?
30 Bacabo ba na ni sakwati
nya ku hawulugise kani? ba-
cabo ba ngu regera ki jilimi
kani? ba ngu embelejela baca-
bo kani?
31 Aholu nabelani nguju jisa-
kwati jikongolo nguju. Nyi
ngu mu yayeja njila yadi ngu-
ju.

GIPIMO 13.

RA ni nyi ku regera ki
jilimi ja batu ni ja ma-

ngelosi, aholu ni nyi ri mwalo
kuhalaja, nyi girile kanga
sugu a ombago, mwendo sino
yi ombago.
2 Ra ni nyi ri ni *sakwati nya*
wuprofeti, nya kujiti sihalo
wacabo nu kujiti kwacabo; ra
ni nyi ri nu kukolwa kwacabo,
nya ku duse xigomo, aholu ni
nyi ri mwalo kuhalaja, ka nyi
gilo.
3 Ra ni nyi ku ningela xilo
xangu xacabo ku hojisa *jikulu-
ngu*, ra ni nyi ku ningela gibili
gyangu ku biswa, aholu ni nyi
ri mwalo kuhalaja, ka ku nyi
pasi gilo.
4 Kuhalaja ku ngu hunisela
nguju, ku na nu wuhinji; ku-
halaja ka ku jenyari; kuhala-
ja ka ku ji runguji, ka ku ji
gugumugisi,
5 Ka ku giri ugo ku si yeligo,
ka ku bweti ugo ku ku kwaye,
ka ku zangariswi, ka ku hingi-
heji nya kubibe;
6 Ka ku nengeli kubibani,
aholu ku nengela ni lisine;
7 Ku rwala xilo xacabo, ku
kolwa xilo xacabo, ku tumba
xilo xacabo, ku hunisela xilo
xacabo.
8 Kuhalaja gima ka ku beli:
aholu kani *komo* kuprofeta, ku
na bela; kani *jomo* jilimi, ji na
degula; kani *komo* kujiti, ku
na bela.
9 Kalu hi ngu jiti gipandeni,
hi ngu profeta gipandeni:
10 Aholu ra nu ku bohile ugo
ku bejelego, ugo ku ku gipa-
nde ku na bela.
11 Ni nyi nga ri gyanana, nya
di ganela kanga gyanana, nya
dipwa kanga gyanana, nya di
hingiheja kanga gyanana: olu
nyi girilego mwama, nyi dicile
xilo nya wane.
12 Kolu olu hi ngu wona li-
bonani, ki gidema; aholu abo
kobe ku kejana ni kobe: olu
nyi ngu jiti ki gipande; aholu
abo nyi na jiti kanga nyi
tidwago.
13 Aholu olu komo kukolwa,
kutumba, kuhalaja, ogu kwa
kuraru; kukongolo nguju ba-
kari kwawe ku kuhalaja.

GIPIMO 14.

LANDISANI kuhalaja; aholu
mu nabele nguju *jisakwa-
ti* nya lipubo, aholu nguju
kuprofeta.
2 Kolu uye a ganelago ki limi
ka ganeli kwa batu, aholu kwa
Nungungulu; kolu umwalo
mutu a pimago; aholu lipubo-
ni u ngu ganela misibalo.
3 Aholu uye a profetago ku
ganela kwa batu kupasejela,
kubungaja, kudegujisa.
4 Uye a ganelago ki limi ku
ji pasejela uye mune; aholu
uye a profetago ku pasejela
libandhla.
5 Olu nyi ngu jina mwacabo
mu ganele ki jilimi, aholu ngu-
ju kakuba mu profete: kongo-
lo nguju uye a profetago a ku
binda uye a ganelago ki jilimi,
sine a ku ambelejela, libandhla
li fela ku mana ku pasejedwa.
6 Aholu olu, banduye, nya
kuta kwanu ni nyi kugane-
la ki jilimi, nyi na mu pasa

ni ginani, sine nya ku regera
kwanu ki njila nya kuwone-
kise, mwendo nya kujiti, mwe-
ndo nya kuprofeta, mwendo
nya ku hebuje?
7 Ambari xilo nya mba na
womi, ni xi ku lila, kani pundu
mwendo gitende, mwendo ra
ni ji si hambani kulilani, ku
na tidwa karini kani ku gwebi
ku ku pundu mwendo gite-
nde?
8 Kolu pundu ku omba ki lito
li si tibekigo, kumani a na ku
ji dongiselago nyimbi?
9 Karalo kambe nenu, sine
mwa ku ganela ki limi maga-
na nya ku pwidwe kwadi, ku
na tidwa karini ugo ku gane-
dwego? kolu mu na ra ni mu
ku ganela lipuboni.
10 Jomo, mwendo, jifumbo
jingi nya mato tigoni, li mwa-
lo *lifumbo* li ku mwalo ku-
pwidwa.
11 Kabo ra ni nyi si pimi
kupwa nya lito, nyi na kala
kanga wa nya Mayigo kwaye
a ganelago, nuye a ganelago
a na kala wa nya Mayigo
kwangu.
12 Karalo kambe nenu, olu
mu telago kota *ki jisakwati* ja
lipubo, bwetani kakuba mu
kale kupasani kwa libandhla.
13 Kijojo uye a ganelago ki
limi a na lombe kakuba a
ambelejele.
14 Kolu nya ku lomba ki
limi, lipubo langu li ngu lo-
mba, aholu kupima kwangu
ku mwalo jimbewu.
15 Kabo ginani? nyi na lomba
ki lipubo, nyi na lomba ku ku-
pima kambe: nyi na embelela
ki lipubo, nyi na embelela ku
kupima kambe.
16 Ra na si ku ralo wa ku ka-
tekisa ki lipubo, uye a tajisago
wulanga wa nya mba hebula a
na ganela karini Ameni kubo-
ngani kwago, olu a si jitigo
ugo u ku ganelago?
17 Kolu uwe ku bonga kwa-
di kilisine, aholu mumbe ka
pasejedwa.
18 Nyi ngu bonga Nungungu-
lu, nyi ngu ganela ki jilimi nyi
ku binda enu mwacabo:
19 Ambari ulo libandhlani nyi
ngu hata ku ganela libande
magana nu kupima kwangu,
kakuba nyi hebuje bambe ka-
mbe, ku kubinda lizana nya
mazana magana ki limi.

20 Banduye, mu nga kali
xanana kupimani: ambari ulo
kubibani kalani xanana, aholu
kupimani mu kale bama.
21 Nayoni ku lobidwe, Ki ba-
tu nya jilimi ja walo ni xihofu
nya bapfumbe nyi na ganela
kwa aba batu; ambari karalo
ka ba na nyipwa, ka Pfumu.
22 Kijojo jilimi ki ja giwone-
kiso, na si kwawe ba kolwago,
aholu kwa ba nya mba kolwa:
aholu kuprofeta *ku kwa giwo-
nekiso*, na si kwa ba nya mba
kolwa, aholu kwawe ba ko-
lwago.
23 Kabo abo libandhla lacabo
la ku tombana, bacabo ba ku
ganela ki jilimi, ku bele batu
ba sa hebulago mwendo ba si

kolwigo, ka ba na kawo mu
handukile kani?
24 Aholu ra ni ba ku profeta
bacabo, ku ku bela moyo a
si kolwigo mwendo a sa he-
bulago, u ngu laywa kawo
bacabo, u ngu lamudwa kawo
bacabo;
25 Xigungu xa monyo waye
xi ngu wonekiswa; karalo a
na tega bacabi ki kobe yaye a
runguje Nungungulu, na ku
dandisa nyopwa Nungungulu
womo bakari kwanu kilisine.

26 Kabo ginani, banduye? Ra
ni mu ku tombana, kada moyo
u na ni njimo, u na nu kuhe-
buja, u na nu kuwonekisa, u
na ni limi, u na nu ku ambele-
jela. Xilo xacabo xi na girwe
ku pasejelani.
27 Mutu a ku ganela ki limi,
ku na girwe ki babili, mwendo
nya ku kongolo ku bararu, ni
ugo ba ningejane; moyo a
embelejele:
28 Aholu ra na ri mwalo
mu ambelejeli, a na degule
libandhlani; a na ganele
kwaye uye mune, nu kwa
Nungungulu.
29 Baprofeti ba na ganele ki
babili mwendo ki bararu, ba-
mbe ba na pime.
30 Aholu ku wonekisa ra nu
ku giridwe kwa moyo a kade-
go bafubi, nya ku hegule a na
degule.
31 Kolu enu mwacabo mu
ngu koja ku profeta kada moyo
ni moyo, kakuba ba hebule ba-
cabo, bacabo ba bungajwe;
32 Ni mapubo ya baprofeti
ku tidwa kwa baprofeti;
33 Kolu Nungungulu kandi
Nungungulu nya kukanga-
nyise, aholu ki wa kudegule;
kanga mabandhlani yacabo ya
ba nya ku aga.

34 Banyamayi ba na degule
mabandhlani: kolu ku kwa ni-
ngwa kwawe ku ganela; aholu
ba na kala kuingelani, kanga a
ganelago nayo.
35 Ba ku halaja ku hebula
gilo, ba na wujise bama bawe
gaya: kolu ki jiconi mwangaji
ku ganela libandhlani.
36 Ginani? likana la Nungu-
ngulu la di tanga mbeli ni li
kuta ku kwanu kani? mwe-
ndo la dita kwanu moka
kani?
37 Mutu ra na ku ji hingiheja
uye mune kuye ku mprofeti,
mwendo kwa lipubo, a na hi-
ngiheje xilo nyi xi lobelago
kwanu, nyopwa ki nayo wa
Pfumu.
38 Aholu mutu ra na si jiti
gilo, a ngati gilo.

39 Kijojo, banduye bangu,
nabelani nguju kuprofeta, mu
nga himbejeli ku ganela ki
jilimi.
40 Aholu xilo xacabo xi na
girwe kwadi ka moyo.

GIPIMO 15.

OLU nyi ngu tisekisa kwa-
nu, banduye, ivangeli nyi
nga yi ganelago kwanu, mu
nga li hakago kambe, mu emi-

lego kwaye kambe, mu banyi-
swago kilo kambe;
2 *Nyi ngu tisekisa, keni,* ma-
ganani nyi nga li ganelago
kwanu, mwa ku li parisisa,
sine ni mu kodwe mahalani.
3 Kolu kuhegula kwago kwa-
cabo nya di ninga kwanu ogu
nyi nga ku hakago eni, nyo-
pwa Kristu a di fela kuona
kwatu karini kanga kuloba;
4 Nu kupwa a di kembedwa;
nu kupwa u wusidwe ki liciga
nya mararu kanga kuloba;
5 Nu kupwa a di woneka kwa
Kefasi; kabo kwa ba nya liku-
mi na babili;
6 Kabo a di woneka nyondo
mweyo kwa banduye nyo bi-
nde libande mazana, gipande
gikongolo gyawe yi nga yi ca-
dego ni olu, aholu bambe ba
lade;
7 Kabo a di woneka kwa
Jamesi; hwane kwa abo a
ku woneka kwa bapostoli ba-
cabo;
8 Kuhegisa kwawe bacabo,
kanga kwa moyo a belegidwe-
go ni yi si ku bohi tepo, a di
woneka kwangu kambe.
9 Kolu nyi dukwanana kwa
bapostoli, ka nyi yeli ku ranwa
apwa nyi mupostoli, kolu nya
di canisa libandhla la Nungu-
ngulu.
10 Aholu ku wuhinji wa Nu-
ngungulu nyi ugo nyi ku ugo:
ni wuhinji waye wu nga ni-
ngwago kwangu kwa nga ma-
nwa nu ri mahala; aholu nya
di tuma nguju nyi ku binda
awo bacabo: aholu na si eni,
aholu wuhinji wa Nungungulu
wu nga ra nu ri neni.
11 Kabo kani keni mwendo
kawo, karalo hi ngu ganela,
mwa di kolwa karalo.

12 Olu Kristu ra na ganedwe
apwa u wusidwe ku kwa ba
nya kufa, bambe bakari kwanu
ba ngu regera karini kawo ku
mwalo kuwuga kwa ba nya
kufa?
13 Aholu ra nu ku ri mwalo
kuwuga kwa ba nya kufa, ne
ni Kristu ka wuswa:
14 Kristu ra na sa wuswa, ja
kuganelela kwatu ka ku gilo,
kukolwa kwanu kambe ki ma-
hala.
15 Ina, hi ngu manwa ni hi
ri bakustumunyu nya malipe
ba Nungungulu; kolu ha di
kustumunya ku Nungungulu
apwa a di wusa Kristu: a nga
ne ku mu wusa, ra na ri kura-
lo nyopwa ba nya kufa ka ba
wuswi.
16 Kolu ba nya kufa ra ni
ba si wuswi, ne ni Kristu ka
wuswa:
17 Kristu ra na sa wuswa,
kukolwa kwanu ki mahala;
mu nga ri kuonani kwanu.
18 Ja awo kambe ba ladego
kwa Kristu ba bede.
19 Ra ni hi tumbile kwa
Kristu kwa ogu ukbanya basi,
hi batu bacani kwa batu baca-
bo ba felago ku pwedwa wu-
hinji nguju.

20 Aholu olu Kristu u wusi-
dwe ku kwa ba nya kufa,

mihando nya ku hegule kwa-
we ba ladego.
21 Kolu kanga kufa ku nga
tago ku mutu, ku mutu kambe
kwa *dita* kuwuga kwa ba nya
kufa.
22 Kolu kanga ku Adamu ba
fago bacabo, karalo kambe ku
Kristu ba na banyiswa bacabo.
23 Aholu kada moyo ki ma-
kalelo yaye: Kristu mihando
nyá ku hegule; kabo awo ba
ku ba Kristu, kutani kwaye.
24 Kabo ku *nguta* kuhegisa,
aba a na ku ningelago mbuzo
kwa Nungungulu, ambari Nye-
he; aba a na ku ra na balajile
kufuma kwacabo nu kulaya
kwacabo ni ciba.
25 Kolu u ngu fela ku fuma,
kala a ku beka balombo baye
bacabo babaci nya migondo
yaye.
26 Nombo nya ku hegise a na
ku bejiswago ku kufa.
27 Kolu, U ngu ingejisa xilo
xacabo babaci nya migondo
yaye. Aholu ra na ku kuye,
Xilo xacabo xi bekidwe kui-
ngelani, weyo balangani nyo-
pwa ka baledwe uye a nga
ingejisa xilo xacabo kwaye.
28 Xilo xacabo ra ni si beki-
dwe kuingejiswa kwaye, kabo
Mwamana nuye mune a na
bekwa kuingejiswa kwaye a
nga ingejisago kwaye xilo xa-
cabo, kakuba Nungungulu a
kale kwacabo bakari kwawe
bacabo.

29 Kwa mba ralo ba na gira
ginani awo ba bapatizedwego
ba nya kufa? Ba nya ku fa ra
ni ba si wuswi kamwe, kasi
ginani ba bapatizedwego awo?
30 Kiginani hi emilego kule-
malani jitepo jacabo?
31 Nyi ngu dandisa ki ugo
kunengela kwanu, banduye,
nyi ku nawo kwa Kristu Jesu
Pfumu yatu, nyi ngufa micigu
yacabo.
32 Ra ni nyi dwanile ni xire-
ngo Efesusi kanga batu, ku
ngu nyi pasa ginani? Ba nya
kufa ra ni ba si wuswi, hi na
hoje hi sele, kolu jimindu hi
ngufa.
33 Mu nga hangiswi: Xi-
dinga nya ku bibe ku hinisa
makalelo nyo cambe.
34 Wugani ki nduda, mu nga
oni; kolu bambe ba mwalo ku
muti Nungungulu: Nyi ngu
ku ganela *ogu* ku mu tela ji-
coni.

35 Aholu mumbe a na kuye,
Ba ngu wuswa karini ba nya
kufa? ba nguta ni lifumbo
muni nya gibili?
36 Uwe u ku gipumbu, ugo u
ku swayelago uwe mune ka ku
bugi, sine kwa kufa:
37 Ni ugo u ku swayelago, ku
swayeli ki gilo gi na ku kalago,
aholu nyingi basi, mwendo yi
na lifumbo nya male, mwendo
nya limbe lifumbo;
38 Aholu Nungungulu u ngu
ku ninga gibili kanga ku mu
nengejisago uye, nu kwa kada
mbewu gibili gyaye.
39 Nyama yacabo kandi nya-
ma mweyo: aholu yomo *nya-*

ma mweyo nya batu, ni yimbe
nyama nya xirengo, ni yimbe
nyama nya jinyoni, ni yimbe
nya jinjani.
40 Kambe xomo xibili xa nja-
jini, ni xibili xa mafuni: aholu
wufumu wa xa njajini kwa
walo, ni *wufumu* wa xa mafuni
kwa walo.
41 Womo wufumu wa walo
nya lidambo, ni wumbe wufu-
ma nya ngime, ni wumbe wu-
fumu nya jinyeleji; kolu nye-
leji mweyo yi ngu hambana ni
yimbe nyeleji wufumuni.
42 Karalo kambe nu kuwuga
kwa ba nya kufa. Ku ngu
swayedwa kuhinani; ku ngu
wuswa ku mba hinani:
43 Ku ngu swayedwa jiconi-
ni; ku ngu wuswa wufumuni:
ku ngu swayedwa ku mba na
cibani; ku ngu wuswa cibani:
44 Ku ngu swayedwa nu ku
ri gibili nya makalelo; ku ngu
wuswa nu ku ri gibili nya lipu-
bo. Ra ni gi ri bo gibili nya
makalelo, gyomo kambe *gibili*
nya lipubo.
45 Karalo kambe ku lobidwe,
Mutu nya kuhegule Adamu a
di kala hwefemulo a banyago.
Adamu nya kuhegise *a di
kala* lipubo nya ku ningele
kubanya.
46 Ambari ulo kandi kuhegu-
la ugo ku ku kwa lipubo, aholu
ugo ku ku kwa makalelo; ka-
bo ugo ku ku kwa lipubo.
47 Mutu nya kuhegule kwa
mafu, ki mafu: mutu nya
kubili kwa njaji.
48 Kanga wa mafu, kuralo
karalo kambe awo ba ku ba
mafu: kanga wa njaji, kuralo
karalo kambe awo ba ku ba
njaji.
49 Kanga olu hi rwadego
gifanekiso nya mafu, hi na
rwala kambe gifanekiso gya
njaji.

50 Olu ogu nyi ngu ku ganela,
banduye, apwa nyama ni noba
ka ku na hoja mbuzo wa Nu-
ngungulu; ne nu kuhina ka
ku hoji ku mba hina.
51 Kejani, nyi ngu mu ambe-
la sihalo: Ka hi na lala haca-
bo, aholu hi na bindugejwa
hacabo,
52 Ki tepwana, ku kucwabila
nya liso, ki pundu nya ku he-
gise: kolu pundu a na omba,
ba nya kufa ba na wuga ba si
hiniswi, hi na bindugejwa.
53 Kolu ogu kuhina ku ngu
fela ku ambala ku mba hina,
ni ogu kufa ku ngu fela ku
ambala ku mbafa.
54 Aholu ogu ku hina ku na
ra nu ku ambade ku mba hina,
ni ogu kufa ku na ra nu ku
ambade ku mbafa, kabo ku na
boha kuganela ku lobidwego,
Kufa ku mijidwe kupalani.
55 Kufa, kweyo ebi kupala
kwago? Kufa, leyo ebi liwoya
lago?
56 Liwoya la kufa ku kuona;
ni ciba nya kuone ku nayo:
57 Aholu kubongwa ku na
kale kwa Nungungulu, a hi
ningago kupala ki Pfumu yatu
Jesu Kristu.
58 Kijojo, banduye bangu ba

halajidwego, tiyani, mu nga
kuswi, mu engejedwe jitepo
jacabo tumoni wa Pfumu,
kanga olu mu jitigo apwa
kutuma kwanu ka ku mahala
Pfumuni.

GIPIMO 16.

OLU ku kubengela ba nya
ku age, kanga nyi nga
ningago nayo kwa mabandhla
ma Galatia, karalo girani nenu.
2 Ki licigu nya ku hegule nya
dimingu kada moyo wanu a
na ji bekele, kanga kumana
kwaye, kakuba ku nga hengwi
ra ni nyi bohile.
3 Ni nyi bohile, awo mu na
ku mu jumejago ki madanga-
lila, nyi na ba ruma ku ku yisa
sakwati yanu Jerusalema:
4 Ra nu ku kuhalajwa eni nyi
hongole kambe, ba na hongola
neni.
5 Aholu nyi nata kwanu, ra
ni nyi bindile Masedonia; kolu
nyi ngu binda Masedonia;
6 Aholu mwendo ku na gireka
nyi kale nenu, mwendo nyi na
kala makalagaya, kakuba mu
nyi tangise mbeli kugimbilani
kwangu umo nyi na ku yago.
7 Kolu ka nyi halaji ku mu
wona olu njilani; kolu nyi ngu
halaja ku kala nenu, ra ni yi
ku jumeja Pfumu.
8 Aholu nyi na kala Efesusi
kala ku ku boha Pentekosti;
9 Kolu lidimba likongolo nya
tumo li nyi tulekile, bomo ba-
lombo bangi.

10 Olu a kuta Timoti, kejisani
apwa a na kala nenu ne ku
kutaba; kolu u ngu tuma tu-
mo wa Pfumu, kanga eni nyi
girago:
11 Kabo abo a nga dicwi ku
mutu Aholu mu mu tangise
mbeli njilani kwaye kudegula-
ni, kakuba ate kwangu: kolu
nyi mu kejisele ni banduye.
12 Aholu ku ku kumbuka
Apolosi nduye, nya di mu
sengelejela nguju kuta kwanu
ni banduye: a di nu ku si ku-
halaja *kwaye* kuta olu; aholu
a nata ra na manile tepo.

13 Kalelani enu, emani mu
dande kukolwani, mu gire ka-
nga bama, mu kale cibani.
14 Kwacabo mu ku girago ku
na girwe kuhalajani.
15 Olu nyi ngu mu sengeleje-
la, banduye (mungu yiti nyu-
mba ya Stefanasi, nyopwa ki
mihando nya kuhegule ya
Akaia, na kupwa ba ji bekile
ku tumela ba nya ku aga),
16 Kakuba nenu mu bele
kuingelani kwa ba nya ku
rati, nu kwa uyo a pasago
tumoni a ku tuma.
17 Nyi ngu nengela kutani
kwa Stefanasi ni Fortunatusi
ni Akaikusi: kolu ugo ku nga
ra nu ku ku bwetega gipandeni
gyanu ba di mu ninga.
18 Kolu ba di wusa lipubo
langu ni lanu: kabo abo ba
tini ba nya ku rati.

19 Mabandhla ya Asia ma ngu
mu losa. Akwila ni Priska ba
ngu mu losa nguju Pfumuni,

ni libandhla li ku mogo nyumba
ni kwawe.
20 Banduye bacabo ba ngu mu
losa. Losanani ku kuhesa nya
ku age.

21 Kulosa kwangu eni Paule
ki gyanja gyangu eni mune.
22 Mutu ra na si halaji Pfu-
mu, a na gire ku rugidwego.
Maran atha.
23 Wuhinji wa Pfumu Jesu
Kristu wu na kale nenu.
24 Kuhalaja kwangu ku na
kale nenu mwacabo ki Kristu
Jesu. Ameni.

LIDANGALILA NYA KUBILI LA PAULE KWA BA KORINTE.

GIPIMO 1.

PAULE, mupostoli wa Kristu
Jesu ku kuhalaja kwa Nu-
ngungulu, ni Timoti ndi yatu,
libandhlani la Nungungulu li
ku mogo Korinte, ni ba nya ku
age bacabo ba ku mogo Akaia
lacabo:
2 Wuhinji kwanu nu kude-
gula ku kwa Nungungulu
Babe watu ni Pfumu Jesu
Kristu.

3 A na katekiswe Nungungu-
lu Nyehe wa Pfumu yatu Jesu
Kristu, Nyehe wa kurule ni
Nungungulu nya kudeguje
kwacabo;
4 A hi degujisago kucanise-
kani kwatu kwacabo, kakuba
hi koje kudeguja awo ba ku
mogo mu kucanisekani, ku
kudegujwa hi nga degujwago
kugo ku Nungungulu.
5 Kolu kanga Kristu a nga
canisekela etu, karalo kambe
nu kudegujwa kwatu ku nguta
ku Kristu.
6 Aholu kani hi ngu caniswa,
ki kofa ya kudegujwa nu ku-
banyiswa kwanu; mwendo
kani hi ngu degujwa, ki kota
ya kudegujwa kwanu, ku tu-
mago kuhunisa kwa kucani-
seka ku mogo hi canisekago
kugo kambe:
7 Kutumbela kwatu kenu ku
dandisile; ni hi ku jiti apwa,
kanga mu ku bahengeli ba
kucaniswa, karalo kambe mu
ba kudeguja.
8 Kolu ka hi jini mu kale mu
siti gilo, banduye, ku kucani-
seka kwatu ku nga *hi* telago
Asia, kakuba ha di yiswa ba-
baci nguju, ku ku binda ciba
yatu, kakuba ha di haja ku
dica nu kubanya kwatu:
9 Ina, netu bane ha di ri nu
kuhaka nya kufa ndani kwatu,
kakuba hi nga tumbi kwatu
etu bane, aholu kwa Nungu-
ngulu a wusago ba nya kufa:

10 A nga hi culago kufani kukongolo karati, a na cula: hi bekilego kwaye kutumba kwatu nyopwa a na hi cula;
11 Enu kambe ni mu ku pasa nyondo mweyo ku ku hi lombelela kwanu; kakuba, ki sakwati yi ningedwego kwatu ki kota ya bangi, ku na bongedwe ki batu bangi ki kota yatu.

12 Kolu kufuma kwatu ki ogu, wukustumunyu wa monyo watu, apwa kuagani ni lisineni la Nungungulu, na si ku gengelani nya nyama aholu wuhinjini wa Nungungulu, ha da gira kwadi tigoni, ni nguju kwanu.
13 Kolu ka hi lobeli kwanu ximbe xilo, sine ixo mu xi hebudego mu xi tigo, nyi ngu tumba keni mu na xiti kala kuhegisa:
14 Kanga mu nga hi jumela gipandeni, nyopwa hi kufuma kwanu, kanga enu kambe mu ku kwatu, liciguni la Pfumu yatu Jesu.

15 Ki ogu kutumba nya di hingihejiswa kuta kwanu kuhegula, kakuba mu fela ku nengela nya kubili;
16 Nyi binde kwanu nyiye Masedonia, kambe ku Masedonia kuta kwanu, nu ku yiswa kenu mbeli kugimbilani kwangu kuya Judia.
17 Kabo abo eni ni nyi hingihejisidwe karati, nya di wonekisa ku mba na ciba kani? mwendo xilo nyi xi pimilego, nyi ngu pima kanga nyama, kakuba ku kale neni ku ina ina ni ne ne kani?
18 Aholu kanga Nungungulu a tumbekago, likana latu kwanu kandi ina ni ne.
19 Kolu Mwamana wa Nungungulu, Jesu Kristu, a nga ganedwago ketu bakari kwanu, keni ni Silvanusi ni Timoti, a di na si ina ni ne aholu kwaye womo ina.
20 Kolu ambari ni xi ri xingani xitumbiso xa Nungungulu, kwaye womo ina: kijojo ki kota yaye womo Ameni, wufumuni wa Nungungulu ki kota yatu.
21 Olu uyo a hi dandisago nenu kwa Kristu, a' ku hi poroja, ku Nungungulu;
22 A nga hi bekago giwonekiso, a ku *hi* ninga lisine nya lipubo myonyoni kwatu.

23 Aholu nyi ngu rana Nungungulu ku kala kustumunyu hwefumuloni wangu, apwa ku hunisela kwanu nyi ku dica kuta Korinte.
24 Na si kolu hi ku ni ciba kukolwani kwanu, aholu hi xipasejeli xa kunengela kwanu: kolu mu ngu ema ku kukolwa.

GIPIMO 2.

AHOLU nya di ji hingihejela ogu eni mune, nyopwa ka nyi nata kambe kwanu ni madidikana.
2 Kolu nya ku mu girisa madidikana, kabo kumani a

nyi haganisago, aholu uye a
nga girwago madidikana keni?
3 Nya di loba egi gilo, mwe-
ndo, ni nyi jude, nyi nga giri-
swa madidikana ku kwa awo
nyi felago ku nengela kawo;
ni nyi ri nu kutumba kwanu
mwacabo, apwa kunengela
kwangu ku *kunengela* kwanu
mwacabo.
4 Kolu ku mu kucanisekani
kungi nu kubisani nya monyo
nya di lobela kwanu ki maro-
ngo mangi; na si ku mu girisa
madidikana, aholu kakuba mu
fela ku jiti kuhalaja kukongolo
nyi mu halajago kugo.

5 Aholu moyo ra na girisile
madidikana, u girisile madidi-
kana, na si kwangu, aholu
gipandeni (kakuba nyi nga
gulubejela nguju) kwanu
mwacabo.
6 Ku mu enedego nya ku ralo
ku ogu kucaniswa ku nga *be-
kwago* ki bangi;
7 Kakuba nenu kambe mu
hate ku mu diceja mu mu de-
guje, mwendo uye nya kuralo
a nga mijwa ki madidikana
yaye magi.
8 Kijojo nyi ngu mu sengele-
jela mu dandise kuhalaja *kwa-
nu* kwaye.
9 Ki kota ya ogu kuhegisa
nya di loba, nyi fela ku jiti gi-
dandiso gyanu, kani mu ngu
ingela mu xiloni xacabo.
10 Aholu kwa uye mu mu di-
cejago gilo, nyi ngu *diceja* neni
kambe: kolu ugo nyi ku dice-
jilego eni kambe, ra ni nyi
dicejile gilo, *nyi gi dicejile* ki
kota yanu gibilini gya Kristu;
11 Kakuba Satani a nga hi
pali gilo ketu: kolu ka hi awo
ba si matigo mano aye.

12 Olu ni nyi bohile Troasi ki
kota ya ivangeli ya Kristu,
lidimba ni li tuledwe eni Pfu-
muni,
13 Ka nya mana kucudwa
lipuboni langu, kolu ka nya
mu mana Titusi ndi yangu:
aholu ni nyi ku ba bangana,
nya di tanga nyi kuya Mase-
donia.
14 Aholu kubongwa ku na
kale kwa Nungungulu, a hi
ndindelago jitepo jacabo kwa
Kristu kupalani, a tisekisago
ketu mahema nya kuti kwaye
wulangani kwacabo.
15 Kolu hi mahema nyo ca-
mbe ya Kristu kwa Nungu-
ngulu, ndani kwawe ba banyi-
swago, ni ndani kwawe ba
fago;
16 Kwa moyo mahema ku mu
kufani kufani; kwa mumbe
mahema ku mu kubanyani
kubanyani. Kumani a yelago
exi xilo?
17 Kolu ka hi kali kanga ba-
ngi, ba hinisago likana la Nu-
ngungulu: aholu kanga ba
nya lisine, aholu kanga kwa
Nungungulu, mbeli kwa Nu-
ngungulu, hi ku ganela Kri-
stuni.

GIPIMO 3.

HI ngu bela kambe ku ji
regera kwadi kani? mwe-

ndo hi ngu bweta, kanga bambe, madangalila nya kuganele kwadi kwanu 'mwendo nya kute kumo kwanu kani?
2 Mu madangalila yatu, ma lobidwego myonyoni kwatu, ma tidwago ma ku hebudwa ki batu bacabo;
3 Ni mu tisekisidwe apwa mu lidangalila la Kristu, ni mu ku tuma ketu, ni kwa sa lowa ki tita, aholu ki lipubo la Nungungulu a banyago; na si jimezani nya xiwindi, aholu jimezani *ji ku* myonyo ya nyama.
4 Ku kutumba nya kuralo hi ku nago ku Kristu kwa Nungungulu:
5 Na si kolu hi enedego etu bane, ku balela gilo ku nga gi jude ki kwatu etu bane; aholu kuenela kwatu ku nguta ku kwa Nungungulu;
6 A nga girago etu kambe hi enele kanga xitumi nya gijumelejano gipya; na si nya lidangalila, aholu xa lipubo: kolu lidangalila ku songa, aholu lipubo ku ninga kubanya.
7 Aholu kutuma kwa kufa, kulobidwego, ku ku batwa xiwindini, ra nu ku jude nu wufumu, kakuba xanana xa Israeli a di ni xi si koji ku kejisa kobeni kwa Mosi ku kungangamela nya kobe yaye; *wufumu* wu nga ra nu ku binda:
8 Wufumu wa lipubo ka ku na kala ku wufumu wukongolo nguju kani?
9 Kolu kutumo nya ku jujugwe ra na ri kungangamela, nguju kutumo nya nduda u ngu pala ku kungangamela.
10 Kolu kilisine ugo ku nga ra nu kungangamelisidwe a di nu ku ri mwalo ku ngangamela ki ogu, ki kota nya kungangamele ku palago.
11 Kolu ugo ku bindago ku nga ra nu ku *ri* nu kungangamela, nguju ugo ku kalago *komo* kungangamelani.

12 Kabo abo ni mu ri nu kutumba nya kurati, ni ngu ganela ku kutiya kukongolo.
13 Ka hi *giri* kanga Mosi, *u* nga bekago mwenda kobeni kwaye, kakuba xanana xa Israeli xi nga kejisi kuhegisani kwa ugo ku nga ra nu ku kubinda:
14 Aholu kupima kwawe kwa di sindiswa: kolu kala keli licigu kuhebulani gijumelejano ya gale uyo mwenda a nga kade na sa kusejwa; *Mwenda* a kusidwego kwa Kristu.
15 Aholu keli licigu, ra na ku hebudwa Mosi, mwenda ku kala monyoni kwawe.
16 Aholu ra nu ku ku bweledwa kwa Pfumu, mwenda u dusidwe.
17 Olu Pfumu ki Lipubo: umo li ku mogo Lipubo la Pfumu, *komo* kucudwa.
18 Aholu etu hacabo, ni kobe ya sa fenengejwago hi ngu wonekela kungangamela kwa Pfumu kanga libonani, hi bindugejedwe ki egi gifanekiso ku mu kungangamelani ku

kungangamelani, kangu ku
kwa Pfumu Lipubo.

GIPIMO 4.

KABO abo ni mú ku wona
apwa hi na ni oyu tumo,
kanga hi nga manago kurula,
hi nga dici:
2 Aholu hi jujugile xilo xi
sihidwego nya jiconi, hi si
gimbili ku wubiyaku, ne hi
si pari likana la Nungungulu
ku kuhangisa; aholu ku ku-
wonekisa kwa lisine ni hi ku
ji cambasa etu bane monyoni
wa batu bacabo mahoni kwa
Nungungulu.
3 Aholu ra ni yi fenengejidwe
ivangeli yatu, yi fenengejidwe
kwawe bafago:
4 Nungungulu wa eli litigo a
kumujisilego kupima kwa ba
mba kolwago, kakuba safa ya
ivangeli ya Kristu, a ku gifa-
nekiso gya Nungungulu, yi
nga gyi *bacani kwawe.*
5 Kolu ka hi ganeleli etu
bane, aholu Kristu Jesu kanga
Pfumu, yatu bane kanga xi-
tumi xanu ki kota ya Jesu.
6 Ni mu ku wona apwa ku
Nungungulu, a nga kuye, Safa
yi na safa ku mu gidemani, a
nga safago myonyoni kwatu,
ku ninga safa ya kujiti kwa
wufumu wa Nungungulu ko-
beni ya Jesu Kristu.

7 Aholu hi na ni eyi tomba
xomboni nya libumba, kakuba
wukongolo nya ciba wu na
kale nu ri wa Nungungulu,
na si ku kwatu etu bane;
8 *Hi* ngu gulubejwa mala-
ngani yacabo; aholu ka ha
lulamiswa, ni ngu caniseka,
aholu ka hi hamuki kutumba;
9 Hi ngu xotwa, aholu ka ha
dicwa; hi ngu betwa, aholu
ka ha songwa;
10 Jitepo jacabo hi ngu rwala
gibilini kufa kwa Jesu, kakuba
kubanya kwa Jesu kambe ku
wonekiswe gibilini gyatu.
11 Kolu etu hi banyago hi
ngu ningedwa kufani jitepo
jacabo ki kota ya Jesu, kaku-
ba kubanya kwa Jesu kambe
ku wonekiswe nyamani yatu
yifago.
12 Karalo kufa ku ngu tuma
ndani kwatu, aholu kubanya
ndani kwanu.
13 Aholu ni hi ri ni lipubo li
mwedo, nya kukolwe, kanga
ugo ku lobidwego, nya di ko-
lwa, kabo abo Nya di ganela;
netu kambe hi ngu kolwa,
kabo abo kambe hi ngu ganela;
14 Ni hi ku jiti ketu uye a
nga wusago Pfumu Jesu a na
hi wusa netu kambe ni Jesu, a
na hi beka nenu.
15 Kolu xilo xacabo ku gireka
ki kota yanu, kakuba wuhinji,
nu andisidwe ki bangi, wu na
gire kubonga ku bohe kunga-
ngamelani kwa Nungungulu.

16 Kijojo ka hi dici; aholu
ambari mutu watu wa babanje
na ku hina, mutu watu wa
ndani u girwamupya macigu
ni macigu.
17 Kolu kucaniswa kwatu
nya kubebuge, ku ku kwa

tepwana, ku ngu hi tumele
nguju kulemela kukongolo
nya wufumu nya kupinduke;
18 Ni hi si keji xiloni xi
wonwago, aholu xiloni xi si
wonwigo: kolu xilo xi wo-
nwago xi ngu binda; aholu
xilo xi si wonwigo ku kupi-
nduka.

GIPIMO 5.

KOLU hi ngu jiti ketu nyu-
mba nya mafu nya lita-
bernekeli latu ya ku balaka,
hi na ni nyumba ku kwa
Nungungulu, nyumba ya sa
girwago ki manja, nya ku
pinduke, jinjajini.
2 Kolu kilisine hi ngu dilela ki
egi, ni hi ku bweta ku ambagi-
swa nyumba yatu yi tago ki
njajini:
3 Kwa kuralo nyopwa ni hi
ambagisidwe ka hi na manwa
ni hi ri wumbwiri.
4 Kolu kilisine etu hi ku nda-
ni kwa eyi tabernakeli hi ngu
dilela, ni hi rwajisidwe; ne
kupwa hi ngu halaja ku fu-
nungudwa, aholu kakuba hi
ambagiswe, kakuba ugo ku
fago ku na mijwe ku kubanya.
5 Olu uye a nga hi girelago egi
ku Nungungulu, a nga ningago
kwatu kutumba nya Lipubo.
6 Kabo abo ni hi ri nu kutiya
kwadi jitepo jacabo, nu ku jiti
apwa, ra ni hi ri gaya gibilini,
hi mwalo kwa Pfumu.
7 (Kolu hi ngu gimbila ku
kutumba, kandi ku kuwo-
neka);
8 Hi ngu tiya kwadi, keni, hi
ngu jumela ku mba ri bo ku
mu gibilini, nu ku kala gaya
ni Pfumu.
9 Kijojo hi ngu yela, kani hi
weyo gaya mwendo ni hi ri
mwalo, ku negejisa kwadi
kwaye.
10 Kolu hacabo hi ngu fela
ku wonekiswa mbeli kwa gi-
kalo nya kulamule gya Kristu
kakuba kada moyo a na hake
xilo xi *giridwego* gibilini, ka-
nga ugo ku girilego, kani ku
camba mwendo ku biba.

11 Kabo abo ni hi ku kuti ku-
tabeka kwa Nungungulu, hi
ngu sengelejela batu, aholu etu
hi wonekisidwe kwa Nungu-
ngulu; nyi ngu tumba apwa
hi wonekisidwe kambe myo-
nyoni kwanu.
12 Ka hi ji regereli kwadi
kwanu kambe, aholu hi ngu
ganela kanga ku mu ninga
tepo nya kufume ki kota yatu,
kakuba mu kale kugo ku ba
haka awo ba fumago ku ku-
wonekela, na si monyoni.
13 Kolu kani hi ngu handuka,
ki kota ya Nungungulu; mwe-
ndo kani hi na nu kupima
kwadi, ki kota yanu.
14 Kolu kuhalaja kwa Kristu
ku ngu hi hunga; kolu hi ngu
lamula karati, apwa moyo a di
fela bacabo, kabo abo ba difa
bacabo;
15 Uye a di fela bacabo, ka-
kuba awo ba banyago ba nga
ji banyeli awo bane, aholu uye
a nga fago a ku wuga kambe
ki kota yawe.

16 Kijojo ku kuga kaba hi
ngati mutu kanga nyama:
ambari ni hi mu tile Kristu
kanga nyama, aholu olu ka
hi *muti karalo* kambe.
17 Kijojo mutu ra na ri kwa
Kristu, ki mutu mupya: xilo
xagale xi bindile; kejani, xi
girile xipya.
18 Aholu xilo xacabo xa Nu-
ngungulu, a nga hi jumelago
kwaye uye mune ku Kristu, a
ku ningela kwatu tumo nya
kujumejise;
19 Ku jiti, apwa Nungungulu
a di na ri kwa Kristu na ku
jumejisa litigo kwaye uye mu-
ne, na si baleli kwawe kuona
kwawe, na hi ningile likana
nya kujumejiswe.

20 Kabo abo hi xirumwi ki
kota ya Kristu, kanga kupwa
Nungungulu ku sengelejela
ketu: hi ngu *mu* sengelejela ki
kota ya Kristu, jumejiswani
kwa Nungungulu.
21 Uye a nga ne kuti kuona a
nga mu gira kuona ki kota
yatu; hi fela ku kala nduda ya
Nungungulu kwaye.

GIPIMO 6.

NI hi ku tuma kumogo *naye*
hi ngu sengelejela kambe
kakuba mu nga haki wuhinji
wa Nungungulu mahala
2 (Kolu ku kuye, Ki tepo yadi
nya di kupwa, ki licigu nya
kubanyise nya di ku pasejela:
keja, olu ki tepo yi jumele-
kago; keja, olu ki licigu nya
kubanyise):
3 Ni hi si ningi tepo nya ku-
gumule kwa gilo, kakuba ku-
tuma kwatu ku nga maniswi
nandu;
4 Aholu ni hi ku ji wonisa
kwadi mu xiloni xacabo, kanga
xitumi xa Nungungulu, kuhu-
nisani kungi, kucanisekani,
kubwetani; ku wusiwana,
5 Kusimbani, kutedwani ko-
toni, xicemoni, kutumani, ku-
lindelani kuhalani;
6 Kuagani, kujitini, kuhuni-
selani, wuhinjini, Lipuboni nya
ku Age, nu kuhalaja ku xipfa-
jejelago,
7 Likanani nya lisine, cibani
ya Nungungulu; ki matlari
nya nduda ku nyamugwe ni
nyabade,
8 Ku wufumu nu ku mba
rungujwa, ku kuganeledwa
nya kubibe nu kuganelela nyo
cambe; kanga xipfajejeli, *aho-
lu* ni hi ri ni lisine;
9 Kanga ba si tidwigo, *aholu*
ni hi ku tidwa; kanga bafago,
kejani, hi ngu banya; kanga
ba betwago, ni hi si songwi;
10 Kanga ba ku ni madidi-
kana, aholu ni hi ku nengela
jitepo jacabo; kanga jikulu-
ngu, aholu ni hi ku fumisa
bangi; kanga ba ku mwalo
gilo, *aholu* ni hi ri ni xilo
xacabo.

11 Likana latu li tulekede
kwanu, Ba Korinte, monyo
watu u gujisidwe.
12 Ka mwa lulamiswa kwatu,
aholu mu lulamisidwe kuhala-
jani kwanu.

13 Olu ku kuliba nya ku rati, (nyi ngu ganela kanga kwa xanana *xangu*), gujiswani nenu.

14 Mu nga hungedwi kumogo ni awo ba si kolwigo: kolu ku kuhengela muni kucamba nu kuona? mwendo ku kuhengela muni kusafa ni gidema?
15 Nu kudegula muni Kristu a ku nago ni Beliali? ku kuhengela muni a kolwago a ku nago ni uye a si kolwigo?
16 Ku kujumejana muni ku ku ni tempeli ya Nungungulu ni nya jingulube? kolu hi litempeli la Nungungulu a banyago; kanga Nungungulu a nga kuye, Nyi na kala ndani kwawe, nyi ku gimbila ndani kwawe; nyi na kala Nungungulu wawe, awo ba na kala batu bangu.
17 Kijojo Pagani enu bakari kwawe, mu hambane, ka Pfumu, mu nga pari gilo nya ku kunele; nyi na mu haka.
18 Ni kwanu nyi na kala Nyehe, kwangu mu na kala bamana ni xakajana, ka Pfumu Nyaciba.

GIPIMO 7.

KABO abo ni hi ri ni exi xitumbiso, bahalajidwego, hi na ji hanje ku kunelani kwacabo nya nyama ni lipubo, ni hi ku tajisa nduda kutabani kwa Nungungulu.

2 Hi tuleleni myonyo yanu: ka ha bibisa mutu, ka ha hinisa mutu, ku ha kalabeli mutu.
3 Ka nyi ku ganeli ku *mu* jujuga: kolu nya di keni kumbeli, apwa nenu mu ku kala myonyoni kwatu ku nafa kumogo nu ku banya kumogo.
4 Ku kongolo kutiya kwangu kuganelani kwanu, ku kongolo kubuma kwangu ki kota yanu: nyi tajisidwe ku kudegula, nyi ngu pupuma ku kunengela kucaniseka ni kwatu kwacabo.

5 Kolu ni hi bohile Masedonia, nyama yatu ni yi ri mwalo kucudwa, aholu *ha di* caniswa malanga yacabo; ku babanje a *di ku ri bo* kudwana, ku ndani a *di ku ri bo* kutaba.
6 Ambari ulo uye a nengejisago basolekilego, Nungungulu, a di hi nengejisa ku kuta kwa Titusi;
7 Na si ku kuta kwaye basi, aholu ku kunengela a nga nengejiswago kugo kwanu kambe, na ku hi ambela ku kubweta kwanu, na kulila kwanu, ku nyi telela kwanu kota; karalo nya di nengela nguju.
8 Kolu ambari nyi nga mu girisago madidikana ki lidangalila langu, ka nyi giri madidikana kugo, ambari nyi nga girago madidikana; kolu nyi ngu wona apwa ilo lidangalila la di mu girisa madidikana, ambari ki tepwana.
9 Olu nyi ngu nengela, ne kolu mu nga giriswago madidikana, aholu kolu mu nga

giriswa madidikana ku bindu-
gejani: kolu mwa di giriswa
madidikana ki lifumbo la Nu-
ngungulu, mu si feli ku cani-
sekela ku jimeji gilo ketu.
10 Kolu madidikana ma ku
kwa Nungungulu ku tuma
kubindugejela kubanyiswa,
kubindugeja ku si resigo ma-
didikana: aholu madidikana
ya litigo ku tuma kufa.
11 Kolu kejani, kugo ogu,
apwa mwa di giriswa madidi-
kana ki lifumbo la Nungungu-
lu, ku kutela kota muni nya
lisine ku nga girwago kwanu,
ina, ku ku ji agisa muni, ina,
kuzangari muni, ina, kutaba
muni, ina, kunabela muni, ina,
kutela kota muni, ina, kupoja
muni! Xiloni xacabo mwa di
ji wonekisa apwa mu mwalo
nandu kigyo gilo.
12 Karalo ambari nyi nga mu
lobelago, ka *nya lobela* ki kota
yaye a nga onago, ne ni kota
yaye a nga canisekelago kuona,
aholu ku hi telela kota kwanu
nya lisine ku wonekiswe kwa-
nu mbeli kwa Nungungulu.
13 Kabo abo hi nengejisidwe:
nu kunengelani kwatu ha di
nengela nguju ku kunengela
kwa Titusi, kolu lipubo laye li
giridwe lipya kenu mwacabo.
14 Kolu ra ni nyi bumile
kwaye ki gilo ki kota yanu, ka
nya tedwa jiconi; aholu kanga
hi nga ganelago xilo xacabo
kwanu ki lisine, karalo kubu-
ma kwatu kambe, nyi nga ku
girago mbeli kwa Titusi, kwa
di manwa nu ku ri lisine.
15 Nu kuhalaja kwaye ndani
ku kongolo nguju kwanu, na
ku hingiheja kuingela kwanu
mwacabo, ku mu haka kwanu
ku kutaba nu kundendemela.
16 Nyi ngu nengela kolu nyi
na nu kutiya xiloni xacabo
kenu.

GIPIMO 8.

KAMBE, banduye, hi ngu
tisekisa kwanu wuhinji
wa Nungungulu wu ningedwe-
go mabandhlani ya Masedo-
nia;
2 Nyopwa kuyejwani kuko-
ngolo nya kucaniseke kune-
ngela kwawe kukongolo nu
wukulungu wawe wu etilego
wu andele kufumani kwa ku-
ninga kwawe.
3 Kolu ki ciba yawe, nyi ngu
dandisa, ina nu ku bindile ciba
yawe, *ba di ninga* nya kuju-
mele kwawe awo bane,
4 Ni ba ku hi sengelejela
ku kusengelejela kukongolo
ki kota nya owu wuhinji nu
kuhengela kutumani kwa ba
nya ku age:
5 Ni *egi*, na si kanga hi nga
tumbago, aholu kuhegula ba
di ji ningela kwa Pfumu, nu
kwatu ku kuhalaja kwa Nu-
ngungulu.
6 Kakuba ha di sengelejela
Titusi, nyopwa kanga a nga
ra na pede kumbeli, a bejisele
kwanu karalo wuhinji nya
kuralo kambe.
7 Aholu kanga mu andago
xiloni xacabo, kukolwani, nu
kuganelelani, nu kujitini, ni

lisineni lacabo, nu kuhalajani kwanu kwatu, *kejani* nyopwa mu ngu anda kwa owu wuhinji kambe.

8 Ka nyi ngu ganela ki njila nya nayo, aholu kanga ku wonekisa ki lisine la bambe kudanda kwa kuhalaja kwanu.

9 Kolu mu ngu wuti wuhinji wa Pfumu yatu Jesu Kristu, nyopwa, ambari a nga ra na fumile, a di kala kulungu ki kota yanu, kakuba enu mu fume ku ku mba na gilo kwaye.

10 Kwa egi nyi ngu ninga kulamula *kwangu:* kolu ogu ku mu yede enu, mu nga ra nu mu ri ba kuhegula ku pela ba nya mwage, na si ku gira basi, aholu ku halaja kambe.

11 Aholu olu bejisani kugira kambe; kakuba kanga *ku nga ra nu ku ri bo* kudongela ku halaja, *ku na gire nu ku ri bo* kambe kubejela ku cibani kwanu.

12 Kolu ra nu ku ri bo kudonga, *ku ngu* jumeleka kanga ugo a ku nago *mutu*, na si kanga ugo a ku mwalo.

13 Kolu ka *nyi ganeli ogu*, kakuba ku bebuge kwa bambe, enu mu caniswe:

14 Aholu ku kuningana; wungi wanu *nu ri wungi* kwa kubweta kwawe ki eyi tepo, kakuba wungi wawe kambe wu gire *wungi* nya kubwete kwanu; kakuba ku gire nu ku ri bo kuningana:

15 Kanga ku lobidwego, Uye a nga *wungejago* kungi ka nga ciya gilo; ni uye a nga *wungejago* badugwana ka nga bweta.

16 Aholu kubonga ku na kale kwa Nungungulu, a telago ugo kutela kota nya lisine monyoni kwa Titusi.

17 Kolu kilisine a di jumela kusengelejela kwatu; aholu uye mune na ri lisine nguju, a di pagela kwanu ku kuhalaja kwaye uye mune.

18 Hi rumele kumogo naye nduye kurungujwa kwaye ivangelini ku *andisidwego* mabandhlani yacabo;

19 Kandi kuralo basi, aholu a nga hatwago ki mabandhla ku gimbila netu *nanduni* wa owu wuhinji, wu tumwago ketu wufumuni wa Pfumu, nu ku *wonisa* kudonga kwatu:

20 Ni hi ku taba ogu, kakuba hi nga maniswi nandu ku mutu ki *kota nya* owu wungi wu ningedwego ketu:

21 Kolu hi ngu tela kota ki xilo xi rungujekago, na si mbeli kwa Pfumu basi, aholu mbeli kwa batu kambe.

22 Hi rumile nawo ndi yatu, hi mu yejile jitepo jingi mu xiloni xingi, aholu olu ki lisine nguju, ki kota nya kutumbe kukongolo a mu tumbago kugo.

23 Kani *mutu ku wujisa* ku Titusi, ki gihengeli ni gitumi gimwegyo neni kwanu; mwendo bandi yatu, ki myango nya mabandhla, ku wufumu wa Kristu.

24 Kabo abo wonekisani kwa-

we mbeli kwa mabandhla ku-
wonekisa nya kuhalaja kwanu,
ni nya kubume kwatu ki kota
yanu.

GIPIMO 9.

KOLU ku kukumbuka ku-
tuma kwa ba nya ku age,
ka ku bwetegi nyopwa nyi mu
lobele:
2 Kolu nyi ngu kuti kudonga
kwanu, nyi bumago kugo ki
kota yanu kwawe ba Mase-
donia, nyopwa Akaia a di na
dongisidwe mwaga a bindilego;
nu kutela kota kwanu ku
kucile bangi bawe.
3 Aholu nyi rumede banduye,
kakuba kubuma kwatu ki kota
yanu ku si girwi ne gilo ki egi;
kakuba, kanga nyi nga gane-
lago, mu dongiswe:
4 Mwendo ku nga gireka,
kwa kuta neni bambe ba Ma-
sedonia, ba mu mane ni mwa
sa donga, etu (na si ku ketu,
enu) hi nga giriswa jiconi ki
ogu kutumba.
5 Kabo abo nya di hingiheja
keni ku ngu bwetega ku senge-
lejela banduye, nyopwa ba ho-
ngole mbeli kuya kwanu, ba
dongise ku mbeli kukatekisa
kwanu ku tumbisidwego ku
mbeli, ugo ku fela ku donga,
kanga nandu nya ku katekise,
na si nya ku kecari.

6 Aholu ogu nyi *ngu ku ga-
nela*, Uye a swayelago badu-
kwana a na bwera badukwana;
ni uye a swayelago nguju a na
bwera nguju.
7 Kada mutu a na *gire* kanga
a pimilego monyoni kwaye;
na si ku ku gira madidikana,
mwendo ku ku bwetega: kolu
Nungungulu ku halaja uye a
ningago ku kunengela.
8 Nungungulu u ngu koja ku
andisa wuhinji wacabo kwanu;
kakuba enu, ni mu ri nu kue-
nela kwacabo xiloni xacabo,
jitepo jacabo mu ande mitu-
moni yacabo nya kucambe:
9 Kanga ku lobidwego, U
balajile wulangani wacabo, u
ningede kwa jikulungu; nduda
yaye ku kala ate kupinduka.
10 Uye a ningago mbewu kwa
muswayeli ni nkati ku hoja, a
na ninga a ku andisa mbewu
yanu ku kuswayela, a andise
mihando nya nduda yanu:
11 Enu ni mu fumisidwe xiloni
xacabo kuningelani kwadi, ku
tumago ketu kubonga kwa
Nungungulu.
12 Kolu kutumela ogu ku-
koza ka ku tajisi gipimo nya
kubwete kwa ba nya ku aga
basi, aholu ku ngu anda ka-
mbe ku kubonga kungi kwa
Nungungulu;
13 Ni mu ku wona apwa ku
kuyeja *kwanu* ki ogu kutuma
ba ngu runguja Nungungulu
ku kuingela nya kujumela
kwanu ivangelini ya Kristu,
ni kutala nya kuningele *kwanu*
kwawe ni kwawe bacabo;
14 Ni awo bane kambe, ku
kusengelejela ki kota yanu,
ba ngu mu bweta ki kota ya
wuhinji wukongolo wa Nungu-
ngulu kwanu.

15 Kubonga ku na kale kwa
Nungungulu ki sakwati yaye
nya mba ganeleka.

GIPIMO 10.

OLU eni Paule eni mune nyi
ngu mu sengelejela ku ji-
solisa nu kurula kwa Kristu,
eni ni nyi ri bo nenu nyi sole-
kele kwanu, aholu ni nyi ri
mwalo nyi ngu tiya kwanu:
2 Ina, nyi ngu mu sengele-
jela, kakuba ra ni nyi ri bo
nyi nga wonisi kutiya nyi tu-
mbago kugo ni bambe, ba hi
balago kanga kupwa hi ngu
gimbila kanga nyama.
3 Kolu ambari ni hi ku gi-
mbila ki nyama, ka hi dwani
kanga nyama
4 (Kolu macari nya litunge
latu kandi ya nyama, aholu
ma na ni ciba mbeli kwa Nu-
ngungulu ku palelegisa ma-
langa nya cibe);
5 Ku palelegisa mahingihejo,
ni xilo xacabo xi gugumuki-
sidwego ku kujiti kwa Nungu-
ngulu, nu ku resa mahingihejo
yacabo kuhungwani kuinge-
lani kwa Kristu;
6 Nu ku dongani nya ku po-
jeleku mba ingela kwacabo,
abo kuingela kwanu ku na ku
tajiswago.
7 Mu ngu keja xilo xi ku
mbeli kwa kobe yanu. Mutu
ra na ku tumba kwaye uye
mune kuye kwa Kristu, a na
ku pime ogu kambe naye uye
mune, nyopwa, kanga ulo a
ku wa Kristu, karalo kambe
netu.
8 Kolu ambari nyi ku buma
nguju ki ciba yatu (Pfumu yi
nga ningago ku mu baha enu,
na si ku mu tesa babaci), ka
nyi na giriswa jiconi:
9 Kakuba nyi nga woneki
kanga kupwa nyi ngu halaja
ku mu tabisa ki madangalila.
10 Kolu, Ki madangalila ya-
ye, ku kawo, ma ngu lemela
ma na ni ciba; aholu kuwo-
neka kwaye gibili gyaye ku
mwalo ciba, nu kuganela kwa-
ye ka ku gilo.
11 Nya ku rati a nati egi,
apwa, ugo hi ku ugo maganani
ki madangalila ra ni hi ri mwa-
lo, *hi ba* nya kuralo kambe ku-
girani ra ni hi ri bo.
12 Kolu ka hi tiyi ku balela
mwendo ku ji ninganisa ni ba
nyo kari bawe ba ji gugumu-
gisago: aholu awo bane, ni ba
ku ji ninganisa ni awo bane,
ni ba ku ji pimisa ni awo bane,
ba mwalo kupima.
13 Aholu ka hi na buma hi
ku binda gipimo *gyatu*, aholu
kanga gipimo nya ogu a nga
ku ningago kwatu Nungungu-
lu kanga gipimo, ku boha
kwanu.
14 Kolu ka hi ji nawuluji
nguju, kanga kupwa ka ha
boha kwanu: kolu ha di boha
hwinjo kwanu, ivangelini ya
Kristu:
15 Ni hi si bumi ku ku binda
gipimo *gyatu, nyopwa*, kutu-
mani kwa bambe bama; aholu
ni hi kutumba apwa, kanga
kukolwa kwanu ku dandago,
hi na wonekiswa kwanu ka-

nga kupima kwatu wungini *wumbe,*
16 Kanga ku ganela ivangeli ambari kwa malangani nyo binde enu, hi si bumi ki gimbe gipimo ki xilo xi dongilego gyanjani gyatu.
17 Aholu uye a bumago, a na bume Pfumuni.
18 Kolu kandi uye a ji gugumugisago a cambiswago, aholu uye a gugumugiswago ki Pfumu.

GIPIMO 11.

ADIPWA mu ngu koja ku hunisa neni wupumbuni wudugwana: ihihi kilisine hunisełani neni.
2 Kolu nyi na ni jenyo kwanu ki jenyo nya Nungungulu: kolu nya di mu ningela kwa mwama moyo, kakuba nyi mu ninge kwa Kristu ni mu ri gyakajana gi agilego gya mba muti mwama.
3 Aholu nyi ngu taba, mwendo ku nga gireka, kanga nyoga yi nga pfajago Eve ki mano yaye, kupima kwanu ku hiniswe ku kuswe lisineni nu kuagani ku ku kwa Kristu.
4 Kolu uye a tago ra na ku ganelela mumbe Jesu, hi nga ne ku mu ganelela, mwendo *mwa* ku haka lipubo la walo, mu nga ne ku li haka, mwendo ivangeli ya walo, mu nga ne ku yi jumela, mu ngu gira kwadi ku *mu* hunisela.
5 Kolu nyi ngu hingiheja ka nyi hwane kwa bapostoli bakongolo nguju.
6 Aholu ambari *nyi ku* gipumbu ku ganelani, ka *nyi* igyo kujitini; ihihi, xiloni xacabo hi wonekisile bakari kwa batu bacabo ki enu.
7 Mwendo nya di gira kuona ku ku ji solisa mu fela ku gugumugiswa enu, kolu nyi ganelelago ivangeli ya Nungungulu mahala kani?
8 Nya di kuwugela mambe mabandhla, nyi ku jega dinyero *kwawe* nyi fela ku tuma kwanu;
9 Ni nyi ri bo nenu ni nyi ku bweta, a di ni nyi si rwalo kwa mutu; kolu banduye, ni ba jude ku Masedonia, ba di ninga gipimo nya kubwete kwangu; ni mu xiloni xacabo nya di ji himbeja nyi si kali rwalo kwanu, nyi na *ji* himbeja *karalo.*
10 Kanga lisine la Kristu li *ku* ndani kwangu, u mwalo mutu a na ku nyi dicisago ogu kubuma malangani ya Akaia.
11 Kiginani? kolu nyi si mu halajigo kani? Nungungulu u ngu jiti.
12 Aholu ugo nyi ku girago, kugo nyi na ku ku girago, kakuba nyi pile tepo ku kwawe ba bwetago tepo; kakuba kwa ugo ba bumago kugo, ba na manwe kanga etu.
13 Kolu batu ba nya kuralo ki bapostoli nya malipe, xitumi nya kuhangise, ni ba ku ji ninganisa ni bapostoli ba Kristu.
14 Ku mwalo ku liwuga; kolu ambari Satani ku ji ninganisa ni nangelosi nya safe.

15 Kabo abo kandi gilo gi-
kongolo xitumi xaye kambe
ra ni xi ku ji ninganisa kanga
xitumi xa nduda; kuhegisa
kwawe ku na ku girago ka-
nga mitumo yawe.

16 Nyi ngu keni kambe, Ku
nga hingiheji mutu apwa nyi
gipumbu; aholu mwa *ku hi-
ngiheja*, nyi hakeni kanga
gipumbu, kakuba neni kambe
nyi bume badukwana.

17 Ugo nyi ku regerago, ka
nyi ku regeri kanga Pfumu,
aholu kanga wupumbuni, ki
ogu kupwa nya kubume.
18 Ni mu ku wona apwa ba-
ngi ba ngu buma kanga nya-
ma, nyi na buma neni.
19 Kolu mu ngu xi hunisela
xipumbu ku kuhagana, ni mu
gengede *enu bane.*
20 Kolu mu ngu hunisela
mutu, ra na ku mu resa kuhu-
ngwani, ra na ku mu songa, ra
na ku mu yisa *ku ng'odwani*,
ra na ku ji gugumugisa, ra na
ku mu beta kobeni.
21 Nyi ngu regera ki njila
nya ku kanye, kanga kupwa a
di ni hi ri mwalo ciba. Aholu
aba mumbe a tiyago (nyi ngu
regera wupumbuni), nyi ngu
tiya neni kambe.
22 Ki ba Heberu kani? eni
neni. Ki ba Israeli kani? eni
neni. Ki mbewu ya Abraha-
ma kani? eni neni.
23 Ki xitumi xa Kristu kani?
(nyi ngu regera kanga nya
kuhanduke) eni nguju; mitu-
moni nguju, makotoni nguju,
kusimbani nyo binde gipimo,
kufani jitepo jingi.
24 Ku kwa ba Juda libande
jitepo nya di haka makumi
mana *kusimba* sine ku mogo.
25 Kuraru nya di betwa ki
miximbo, kumogo nya di pfa-
rwa ki xiwindi, kuraru nya di
caniseka ku pandekani kwa
litaro, wucigu ni licigu a di ni
nyi ri ku etani;
26 Kugimbilani jitepo jingi,
wulalani kulemalani nya jipiro,
wulalani nya jimbafa, wulalani
ku kwa batu nya lifumbo la-
ngu, wulalani ku kwa ba nya
Mayigo, wulalani zatuni, wula-
lani giwulani, wulalani libi-
mbini, wulalani bakari kwa
banduye nya malipe;
27 Kutumani nu kucaniswa-
ni, kukalelani jitepo jingi, nja-
lani ni lidorani, kuhalani jitepo
jingi, girameni nu wumbwiri-
ni.
28 Babanje kwa ixo xilo xi
ku babanje, komo ugo ku nyi
sokobejago macigu yacabo,
kutelela kota mabandhla ya-
cabo.
29 Kumani a ku mwalo ciba,
ka nyi ngu hamuka ciba eni
kani? kumani a gumujiswago,
ka nyi ngubya kani?
30 Ra ni nyi ku bweta ku
buma, nyi na buma ki xilo xi
ku ku mba na ciba kwangu.
31 Nungungulu ni Babe wa
Pfumu Jesu, uye a katekisi-
dwego kala kupinduka, u ngu
jiti apwa ka nyi lipi.
32 Damasikusi mwamangulu

a ku babaci kwa Aretasi pfu-
mu a di emelejela zatu ya ba
Damasikusi, a fela ku nyi
ng'ola:
33 Ku njanela-tunu nya di
relejiswa gitandini ku mu libi-
yoni, nyi ku taba manja yaye.

GIPIMO 12.

NYI ngu bweta ku buma,
ambari nu ku si yeli;
aholu nyi nata jiwonekisoni nu
ku funungudwani kwa Pfumu.
2 Nyi nguti mutu na ri kwa
Kristu, na ri ni likumi na mina
myaga mi bindilego (kani gibi-
lini, ka nyi jiti; kani ku ba-
banje nya gibili, ka nyi jiti;
Nungungulu u ngu jiti), uyo
nya kuralo a di ng'oledwa nja-
jini nya kuraru.
3 Nyi ngu muti mutu nya
kuralo (kani gibilini, mwendo
na hambane ni gibili, ka nyi
jiti; Nungungulu u ngu jiti),
4 Nyopwa a di ng'oledwa ka-
rini Paradiseni, a kupwa ma-
gana ma si na ku ganedwa, ku
si yeligo mutu ku ma ganela.
5 Ki kota nya mutu nya ku-
rati nyi na buma: aholu ku
kwangu eni mune ka nyi na
buma, sine ku mba na cibani
kwangu.
6 Kolu nya ku nabela ku bu-
ma, ka nyi na kala gipumbu;
kolu nyi na regera lisine: aho-
lu nyi ngu dica, mwendo mutu
a nga nyi balela a ku bindisa
ugo a bwetago nyi *kale* ugo,
mwendo a ku pwage keni.
7 Ki kota nya kutudwa kuko-
ngolo nguju—kijojo, kakuba
nyi nga gugumugiswi ku ku
binda kungi, a di nu ku ningi-
dwe kwangu muba nyamani,
mwango wa Satani ku nyi
beta, kakuba nyi nga gugu-
mugiswi ku ku binda kungi.
8 Ki egi gilo nya di sengele-
jela Pfumu kuraru, kakuba a
kuge kwangu.
9 A di kuye kwangu, Wuhi-
nji wangu wu enelede uwe:
kolu ciba *yangu* yi bejisedwe
ku mba na cibani. Kabo abo
nyi ngu hata ku buma ku ku
hagana nguju ku mba na ci-
bani kwangu, kakuba ciba ya
Kristu yi kale bacani kwangu.
10 Kijojo nyi ngu nengela ku
mba na cibani, kubisani, ku-
bwetani, kubetwani, kucani-
swani, ki kota ya Kristu: kolu
ra ni nyi ri mwalo ciba, kabo
nyi ku na ni ciba.

11 Nyi kade gipumbu: mwa
di nyi gulubejela; kolu a na ni
nyi layidwe kenu: kolu a di
ni nyi si hwane kwa bapostoli
bakongolo ki gilo, ambari ni
nyi si gilo.
12 Kilisine jiwonekiso nya
mupostoli ja di girwa bakari
kwanu kuhuniselani kwacabo,
ki jiwonekiso ni jiliwugiso ni
mitumo nya cibe.
13 Kolu ki giloni muni gi ku
mogo mu nga padwago kiyo ki
mambe mabandhla, sine *basi*
ugo nyopwa eni mune a di ni
nyi si ndwalo kwanu? nyi
dicejeni ogu kubiba.

14 Kejani, ogu ku kuraru ni

nyi dongele kuta kwanu; ka
nyi na kala ndwalo kwanu:
kolu ka nyi bweti xilo xanu,
aholu enu: kolu xanana ka xi
feli ku bekela babelegi, aholu
babelegi ku bekela xanana.
15 Nyi na ninga nyi ku ninge-
ledwa mihefemulo yanu ku ku
hagana nguju. Ra ni nyi ku
mu halaja nguju, eni nyi ngu
halajwa badugwana kani?
16 Aholu ku na ralo, ka nya
mu lemejisa eni mune; aholu,
ni nyi gengele, nya di mu
ng'ola ku kugengela.
17 Nya di mana gilo kwanu
ki moyo wawe nyi ba rume-
lego kwanu kani?
18 Nya di mu gugumugisa
Titusi, nya di rumela nduye
naye. Titusi a di mana gilo
kenu kani? ka ha gimbila ki
Lipubo limwedo kani? ka *ha
gimbila* ku kugimbila ku mogo
kani?
19 Mu ngu hingiheja eyi tepo
yacabo kenu hi ngu ji gerila
masingambalaji kwanu. Hi
ngu regera mbeli kwa Nungu-
ngulu ku Kristu. Aholu xilo
xacabo, bahalajidwego, *ki* xa
kuhebuja kwanu.
20 Kolu nyi ngu taba, mwe-
ndo ku nga gireka, ni nyi jude,
nyi si mu mani nu mu ri ugo
nyi ku halajago, eni mune nyi
ku manwa kenu ni nyi ri ugo
mu si ku halajigo; mwendo
ku nga gireka *ku gire ni gi ri
bo* tema, jenyo, jizanga, kuga-
nejana, kubisa, kulemba, ku-
gugumuga, kukuca;
21 Ku nga gireka, ni nyi
jude kambe, Nungungulu wa-
ngu nyi solise mbeli kwanu,
nyi lilele bangi bawe ba oni-
lego ku mbeli, ba ku ne ku
bindugejela ku kunelani nu
kurembani, nu wubayi ba
wugirilego.

GIPIMO 13.

EGI ki tepo nya kuraru nyi
nguta kwanu. Kanani
kwa bakustumunyu babili
mwendo bararu magana ya-
cabo ma na tisekiswa.
2 Nyi regerile ku mbeli, nyi
ngu regera ku mbeli, kanga
nyi nga ra ni nyi ri bo tepo
nya kubili, karalo olu, ni nyi
ri mwalo, kwawe ba onilego
ku mbeli, nu kwa bambe ba-
cabo, kakuba, nya kuta kambe,
ka nyi na dica;
3 Olu mu bwetago giwonekiso
gya Kristu a ganelago ndani
kwangu; a si hamukigo ciba
kwanu, aholu u na ni ciba
ndani kwanu:
4 Kolu a di na kokotedwe ku
ku mba na ciba, aholu u ngu
banya ki ciba ya Nungungulu.
Kolu netu hi mwalo ciba kwa-
ye, aholu hi na banya naye ki
ciba ya Nungungulu kwanu.
5 Ji yejeni enu bane kani
mu womo kukolwani; ji ye-
jeni enu bane. Mwendo ka
mu jiti kwanu enu bane, nyo-
pwa Jesu Kristu womo ndani
kwanu kani? sine ra ni mu ba
jimejidwego kilisine.
6 Aholu nyi ngu tumba nyo-
pwa mu na jiti apwa ka hi ba
jujugidwego.

7 Olu hi ngu lomba kwa Nu-
ngungulu kakuba mu nga giri
kubiba; na si kupwa hi wo-
neke ni hi cambisidwe, aholu
kakuba mu gire ugo ku rungu-
jekago, ambari ni hi ku gira
kanga bajujugidwego.
8 Kolu ka hi koji ku gira gilo
nyo hambane ni lisine, aholu
ku girela lisine.
9 Kolu hi ngu nengela, ra ni
hi ri mwalo ciba, enu ni mu ri
ni ciba: ogu hi ngu ku lombe-
lela kambe, ambari kubejela
kwanu.
10 Ki kota ya egi nyi ngu
loba exi xilo ni nyi ri mwalo,
kakuba ra ni nyi ri bo nyi nga
gira ki ciba, kanga ciba Pfumu
yi nga yi ningago kwangu ku
baha, na si ku rinyi babaci.

11 Kuhegisa, banduye, cala-
ni. Bejisedwani; degujwani;
kalani nu kupima ku mogo;
banyani kudegulani: Nungu-
ngulu wa kuhalaja nu kude-
gula a na kala nenu.
12 Losanani ku kuhesa nya
ku age.
13 Ba nya ku aga bacabo ba
ngu mu losa.

14 Wuhinji wa Pfumu Jesu
Kristu, nu kuhalaja kwa Nu-
ngungulu, nu kucangana kwa
Lipubo nya ku Age, ku na kale
nenu mwacabo.

LIDANGALILA LA PAULE KWA BA GALATIA.

GIPIMO 1.

PAULE, mupostoli (na si ku
kwa batu, ne ki mutu,
aholu ku Jesu Kristu, ni Nu-
ngungulu Nyehe, a nga mu
wusago ku kwa ba nya kufe),
2 Ni banduye bacabo ba ku
mogo neni, mabandhlani ya
Galatia:
3 Wuhinji kwanu nu kudegu-
la ku kwa Nungungulu Nyehe,
ni Pfumu yatu Jesu Kristu,
4 A nga ji ningelelago kuona
kwatu, a fela ku hi cula kwa
eli litigo li ku mogo nya ku-
bibe, kanga kuhalaja kwa Nu-
ngungulu watu ni Nyehe:
5 Kufuma ku na kale kwaye
kala kupinduka ni ku pinduka.
Ameni.

6 Nyi ngu liwuga kakuba mu
kusidwe ku kubireja kwaye a
nga mu ranago wuhinjini wa
Kristu ivangelini ya walo;
7 Ku si yimbe *ivangeli:* aholu
bomo bambe bamu canisago, a
na ni ba bindugejile ivangeli
ya Kristu.

8 Aholu ambari etu, mwendo
ngelosi ku njajini, a ku ganela
kwanu yimbe ivangeli na si
iyo hi nga yi ganelago kwanu,
a na gire anathema.
9 Kanga hi regerilego ku-
mbeli, karalo nyi ngu keni olu
kambe, Mutu ra na ku ganela
kwanu yimbe ivangeli na si
iyo mu nga yi hakago, a na
gire anathema.
10 Kolu olu nyi ngu bindu-
geja batu, mwendo Nungu-
ngulu kani? mwendo nyi ngu
bweta ku nengejisa batu kani?
ra ni nyi nga ku nengejisa
batu, ka nyi na gira gitumi
gya Kristu.

11 Kolu nyi ngu tisekisa
kwanu banduye, ku kuku-
mbuka ivangeli yi nga gane-
dwago keni, nyopwa kandi
kanga mutu.
12 Kolu ne ka nya ku haka
ku kwa mutu, ne ka nya ku
hebuja, aholu *kwa dita kwa-
ngu* ku ku funungudwa kwa
Jesu Kristu
13 Kolu mu pwide ki lifumbo
nya kubanye kwangu teponi
yi bindilego kukolwani kwa
ba Juda, nyopwa nya di canisa
karini ku ku binda gipimo
libandhla la Nungungulu, nya
di li balaja:
14 Nya di engejela kukolwani
kwa ba Juda nyi kubinda ba-
ngi nya ntanga yangu bakari
kwa lifumbo langu, ni nyi ku
tela kota nguju ki makalelo ya
bababe.
15 Aholu nu ku ri ku kune-
ngela kwadi kwa Nungungulu,
a nga nyi hambanisago, amba-
ri ku mu girumbuni kwa mayi
wangu, a ku nyi rana ku
wuhinji waye,
16 Ku wonekisa Mwamana
waye kwangu, nyi fela ku mu
ganela kwa ba nya Mayigo;
kunokuno ka nya ganela ni
nyama ni noba:
17 Ne ka nyaya Jerusalema
kwawe banga ra ni ba ri bapo-
stoli mbeli kwangu: aholu nya
di ya Arabia; nya di bwelela
kambe Damasikusi.

18 Kabo hwane kwa myaga
miraru nya di gwelela Jerusa-
lema ku holela Kefasi, nya di
kala abo likumi na libande
macigu.
19 Aholu bambe ba bapostoli
ka nya ba wona, sine Jamesi,
ndi wa Pfumu.
20 Olu ku kukumbuka xilo
nyi xi lobelago kwanu, kejani,
mbeli kwa Nungungulu, ka
nyi lipi.
21 Kabo nya dita malangani
ya Suria ni Silixia.
22 A di nyi si tidwi ki kobe
mabandhlani ya Judia ma nga
ra ni ma ri kwa Kristu.
23 Aholu ba dipwa basi apwa,
Uye a nga hi canisago olu u
ngu ganela kukolwa kwa ugo
a nga ku balajago;
24 Ba di runguja Nungungulu
kwangu.

GIPIMO 2.

KABO hwane kwa tepo nya
likumi na mina myaga

nya di gwelela Jerusalema kambe ni Barnabasi, ni nyi ku jega Titusi neni.

2 Nya di gwela ku kufunungudwa; nya di beka mbeli kwawe ivangeli nyi nga yi ganelago bakari kwa ba nya Mayigo, aholu kusihalani kwawe ba nga ra ni ba ri ba kongolo, ku nga gireka nyi tutumele, mwendo nyi tutumele, mahala.

3 Aholu ne ambari ni Titusi a nga ra na ri neni, na ri mu Greki, a di gulubejedwa ku hana wugwera:

4 A di kota ya banduye nya malipe ba nga ku resago ku kusihala, ba ngata ku kusihala ku bweta kucudwa kwatu hi ku nago kwa Kristu Jesu, kakuba ba hi rese kuhungwani:

5 Hi nga ningago kwawe wulanga nya ku ingedwe, ihihi, na si ki ora; kakuba lisine nya ivangeli yi ande nenu.

6 Aholu ku kwa awo ba nga ra ni ba ku tudwa ku kala gilo (ugo ba nga ra ni bari ugo, ka ku gilo kwangu: Nungungulu ka jumeli wutu wa mutu)—awo, keni, ba nga ra, ni ba ku tudwa ka ba kabanisa gilo kwangu:

7 Aholu ki yimbe njila, ni ba wonile nyopwa a di ni nyi ningidwe ivangeli ya ku mba hanisa wugwera, kanga Petro ni *ivangeli* ya ku hanisa wugwera

8 (Kolu uye a nga girelago Petro wupostolini wa ku hanisa wugwera nu ku giredwe eni kambe kwa ba nya Mayigo);

9 Ni ba pimile wuhinji wu nga ra nu wu ningedwe kwangu, Jamesi ni Kefasi ni Johani, awo ba nga ra ni ba tudwe ku kala jiningwa, ba di ninga kwangu nu kwa Barnabasi manja yá nyamugwe nya kutume, kakuba hiye kwa ba nya Mayigo, ni awo kuhanisani wugwera;

10 Aholu *ba di halaja* nyopwa hi hingiheje jikulungu; gilo nyi nga gi telelago kota kambe ku gi gira.

11 Aholu Kefasi na bohile Antioki, nya di mu himbeja kobeni, kolu a di kala a ku jimejwa.

12 Kolu kumbeli kwa ugo ba nyo kari nya kute ku kwa Jamesi, a di hoja ni ba nya Mayigo: aholu ni ba bohile, a diya hwane a ku ji hambanisa, na ku ba taba awo ka nya kuhanisa wugwera.

13 Ni bambe ba ba Juda ba di hangisa karalo naye; kakuba ambari Barnabasi a di xengwa ku kupfajejela kwawe.

14 Aholu ni nyi wonile apwa ka ba gimbila ku kupima kanga lisineni nya ivangeli, nya di keni kwa Kefasi mbeli *kwawe* bacabo, Uwe, nu ri mu Juda, wa ku kala kanga ba nya Mayigo, u si kali kanga ba Juda, u ngu gulubejela karini ba nya Mayigo ku kala kanga ba Juda?

15 Etu ni hi ri ba Juda ku

makalela, ni hi si baoni ba ba
nya Mayigo,
16 Aholu ni hi ku jiti apwa
mutu ka agiswi ki mitumo ya
nayo, sine ku kukolwa kwa
Jesu Kristu, ambari netu ha di
kolwa kwa Kristu Jesu, ka-
kuba hi agiswe ku kukolwa
kwa Kristu, na si ki mitumo
ya nayo: kolu ki mitumo nya
nayo ka ku na agiswa nya-
ma.
17 Aholu ra, ni hi ku bweta
ku agiswa kwa Kristu, etu
netu bane kambe ha di manwa
ni hi ri baoni, Kristu gitumi
gya kuona kani? Nungungulu
a na himbejele.
18 Kolu nya ku baha kambe
ixo xilo nyi nga xi songago,
nyi ngu ji wonekisa wu moni.
19 Kolu eni ku nayo nya difa
nayoni, nyi fela ku banya kwa
Nungungulu.
20 A di nyi kokotedwe ni
Kristu; aholu nyi ngu banya;
aholu kandi eni kambe, aholu
Kristu u ngu banya ndani
kwangu: nu uwo womi nyi
banyago olu nyamani nyi ngu
banya ku kolwani, *kukolwa* ku
ku kwa Mwamana wa Nungu-
ngulu, a nga nyi halajago, a
ku ji ningelela eni.
21 Ka nyi wu giri u si kali
gilo wuhinji wa Nungungulu:
kolu nduda ra ni yi ri bo ki
nayo kabo Kristu ka fela gilo.

GIPIMO 3.

BA Galatia nya xipumbu,
ku mani a nga mu loyago,
Jesu Kristu a nga kokote-
dwago balangani mbeli kwa
maho anu?
2 Ogu konga nyi na ku he-
bula kwanu, Mwa di ka Lipubo
ki mitumo ya nayo, mwendo
ku kupwa kwa kukolwa kani?
3 Mu xipumbu karati kani?
ni mu pede Lipuboni, mu ngu
bejiswa olu nyamani kani?
4 Mwa di caniseka ki xilo
xingi karati mahala kani? ra
nu ku ri mahalani kilisine.
5 Kabo abo uye a ningago
kwanu Lipubo, a ku tuma
jiwonekiso bakari kwanu, *u
ngu ku gira* ki mitumo nya
nayo, mwendo ku kupwa nya
kukolwa kani?
6 Kanga Abrahama a nga
kolwago ku Nungungulu, kwa
di baleledwa kwaye nduda.
7 Kabo abo jitini apwa awo
ba ku ba kukolwa, awo ki
bamana ba Abrahama.
8 Nu kuloba nu ku ku wona
kumbeli apwa Nungungulu a
na agisa ba nya Mayigo ku
kukolwa, na ku ganelela iva-
ngeli kumbeli kwa Abrahama,
kuye, Kwago mahunzu acabo
ma na katekiswa.
9 Kabo awo ba ku ba kukolwa
ba katekisidwe ni Abrahama a
tumbekago.
10 Kolu kanga ba ku bangi
ba mitumo nya nayo ba ku
babaci nya kurugwe: kolu ku
lobidwe, Ba rugidwe bacabo
ba si engejeligo xiloni xi lobi-
dwego lidangalilani nya nayo,
ku xi gira.
11 Olu apwa u mwalo mutu a
hanjisidwego ku nayo mbeli

kwa Nungungulu, komo bala-
ngani: kolu, Ba nya nduda ba
na banya ku kukolwa;
12 Nayo kandi wa kukolwa;
aholu, Uye a xi girago a na
banya kwaye.
13 Kristu a di hi jegisa mu
kurugwani nya nayo, na ku
girwa girugo a ku giredwa
etu: kolu ku lobidwe, Ba
rugidwe bacabo ba bayegwago
ximboni:
14 Kakuba bacani kwa ba nya
Mayigo ku bohe gikatekiso gya
Abrahama kwa Kristu Jesu;
kakuba hi hake gitumbiso nya
Lipubo ku kukolwa.

15 Banduye, nyi ngu regera
kanga batu: Ambari ku ku
gijumelejano gya mutu, aholu
ra ni gi dandisidwe, u mwalo a
girago gi si kali gilo, mwendo
a ku engejela kwaye.
16 Olu xitumbiso xa di ga-
nedwa kwa Abrahama, ni
mbewuni kwaye. Ka ngu
kuye, Ni jimbewuni, kanga
kwa jingi; aholu kanga ya
moyo, Ni mbewuni kwago, yi
ku Kristu.
17 Olu nyi ngu regera; Giju-
melejano gi dandisidwego ku-
mbeli ku Nungungulu, nayo,
a nga tago mazana mana ni
makumi mararu myaga ki-
hwane, ka bibisa, kanga ku
gira nayo a si kali gilo.
18 Kolu tomba ra ni yi ri
ya nayo, kandi ya gitumbiso
kambe: aholu Nungungulu u
gi ningile kwa Abrahama ki
gitumbiso.
19 Kabo ginani nayo? A di
engejedwa ki kota nya ku-
one, kala mbewu yi ku boha
kwaye gitumbiso gi nga gi-
rwago kwaye; *kwa di* cambi-
swa ki mangelosi ki gyanja
gya gigela.
20 Olu gigela kandi gigela
gya moyo; aholu Nungungulu
moyo.
21 Kabo nayo u ngu dwana
ni xitumbiso xa Nungungulu
kani? Nungungulu a na hi-
mbeje: kolu a dipwa a di na
ri bo nayo a ningedwego a
da ku kojago ku banyisa, ki-
lisine nduda a na ni yi ri ya
nayo.
22 Ambari ulo kuloba ku se-
gede xilo xacabo babaci nya
kuone, kakuba gitumbiso ku
kukolwa kwa Jesu Kristu gi
fela ku ningedwa kwawe ba
kolwago.

23 Aholu nu ku si ku bohi
kukolwa, ha di hingihejwa
babaci nya nayo, ni hi sege-
dwe kukolwani ku na ku wo-
nekiswago kuhwane.
24 Karalo nayo a di muhe-
buji watu ku *hi resa* kwa
Kristu, hi fela ku agiswa ku
kukolwa.
25 Aholu ugo kukolwa ku
bohile, hi mwalo kambe babaci
kwa muhebuji.
26 Kolu mu bamana ba Nu-
ngungulu mwacabo, ku kuko-
lwa, kwa Kristu Jesu.
27 Kolu kanga bangi banu ba
nga ra ni ba bapatizidwe kwa
Kristu ba di ambala Kristu.

28 Ka ku na ra nu ku ri bo
ne nu mu Juda mwendo mu
Greki, ka ku na ra nu ku ri bo
kuhungwa nu ku cudwa, ka
ku na koja ku ra nu ku ri bo
mwama ni mwangaji: kolu
mwacabo mu *mutu* moyo kwa
Kristu Jesu.
29 Ra ni mu ri ba Kristu,
kasi mu mbewu ya Abra-
hama, xihoji nya tombe kanga
gitumbisoni.

GIPIMO 4.

AHOLU nyi ngu keni muhoji nya tombe ra na nga ri gyanana, ka hambani gilo ni gitumi, ambari a ku Pfumu kwago kwa cabo;
2 Aholu womo babaci kwa
baemeleli ni bakacambo kala
ku bohe tepo yi tudwego ku
nyehe.
3 Karalo netu, ni hi nga ri
xanana, a di ni hi ng'odwe
kuhungwani babaci nya xija
nya litigo:
4 Aholu kutala kwa tepo nu
ku bohile, Nungungulu a di
rumela Mwamana waye, na
belegidwe ku nyamayi, na be-
legedwe babaci nya nayo,
5 A fela kucula awo ba nga
ra ni ba ri babaci nya nayo,
hi fela ku haka ku kala ba-
mana.
6 Kolu mu ku bamana, Nu-
ngungulu a di rumela Lipubo
la Mwamana waye monyoni
kwatu, ni li ku rana, Abba,
Baba.
7 Kakuba ku kumbi kambe,
aholu u mwamana; ra nu ri
mwamana, kabo u muhoji wa
tomba ku Nungungulu.

8 Ambari ulo ki iyo tepo, ni
mu si muti Nungungulu, a di
ni mu si ku hungwani kwawe
awo ba si banungungulu ku
makalelo:
9 Aholu olu mu mu tidego
Nungungulu, mwendo ku ti-
dwa ku Nungungulu, mu ngu
bindugejela karini kambe kwa
ba nya mba na ciba ni xija xa
wunjale, mu nabelago ku hu-
ngwa kwawe kambe kani?
10 Mu ngu pima macigu, ni
migima, ni jinango, ni mya-
ga.
11 Nyi ngu mu taba, mwendo
nyi ningele kutuma bacani
kwanu mahala.

12 Nyi ngu mu sengelejela,
banduye, kalani kanga eni,
kolu eni nyi *kade* kanga enu.
Ka mwa nyi bibisa ka gilo:
13 Aholu mu ngu jiti apwa
ki kota nya ku mba na ciba
kwa nyama nya di ganela iva-
ngeli kwanu ku hegula:
14 Ni ugo ku nga ra nu ku ri
kuxenga kwanu nyamani kwa-
ngu ka mwa ku dica, ne ku
ku bomba; aholu mwa di nyi
haka kanga ngelosi ya Nungu-
ngulu, kanga Kristu Jesu.
15 Kasi kweyo ebi ku kate-
kiswa kwanu? kolu nyi ngu
mu girela wukustumunyu,
nyopwa, kwa ku gireka, a na
ni mu kusa maho yanu mu ku
ma ninga kwangu.
16 Karalo kasi nyi kade no-

mbo wanu, kolu nyi mu ambelago lisine kani?

17 Ku ku tela kota ka ba mu bweti njilani nyo cambe; ihihi, ba ngu nabela ku mu segeleje kubabanje, kakuba mu ba bwete.

18 Aholu ku ngu camba ku bweta ku ku tela kota giloni nyo cambe jitepo jacabo, na si abo nyo ra ni nyi ri nenu basi.

19 Xanana xangu xi dukwana, nyi .ku mu ku bisani kixo kala Kristu a ku girwa ndani kwanu,

20 Ina, nyi ngu nabela ku kala nenu olu, nu ku bindugeja lito langu; kolu nyi ngu caniswa kenu.

21 Nyi ambeleni, enu mu nabelago ku`kala babaci nya nayo, ka mu mupwi nayo kani?

22 Kolu ku lobidwe apwa, Abrahama a da ri ni bamana babili, moyo ki gyakajana nya gitumi, ni mumbe ki mwangaji nya kucudwe.

23 Ambari ulo *mwamana* ki gyakajana nya gitumi u ngu belegwa kanga nyama; aholu *mwamana* ki mwangaji nya kucudwe u *ngu belega* ki gitumbiso.

24 Xilo xi ku ni gipimo: kolu aba *banyamayi* ki xi jumelejano xibili; gimbe ku mu gigomoni nya Sinai, na ku belega xanana wugumbini, a ku Hagari.

25 Olu oyu Hagari ki gigomo nya Sinai Arabia, u ngu kala kanga Jerusalema li ku mogo olu: kulu wumo wugumbini ni xanana xaye.

26 Aholu Jerusalema yi ku bacani yi cudwe, li ku mayi watu.

27 Kolu ku lobidwe, nyopwa, Nengela, uwe gyumba u si belegigo; lila, uwe u si belegigo: Kolu xingi xanana xa wusiwana xi ku binda xaye a ku ni mwama.

28 Olu etu, banduye, hi xanana nya gitumbiso kanga Isaka.

29 Aholu kanga abo uye *a nga belegwago* kanga nyama a nga mu canisago uye a nga ra na belegidwe kanga Lipubo, ku ngu ralo olu.

30 Ambari ulo ku ngu kugo ginani kuloba? Pasa gyakajana nya gitumi ni mwamana waye: kolu mwamana wa gyakajana nya gitumi ka na hoja tomba ni mwamana wa mwangaji a cudwego.

31 Kijojo, banduye, ka hi xanana xa gyakajana nya gitumi, aholu hi ba mwangaji a cudwego.

GIPIMO 5.

KRISTU a di hi cula ku kucudwa: kabo abo emani mu tiye, mu nga hungeledwi kambe cacisoni nya wukumbi.

2 Kejani, eni Paule nyi ngu keni kwanu, apwa, ra ni mu ku haka kuhanisa wugwera, Kristu ka na mu pasa gilo.

3 Ina, nyi ngu dandisa kambe kwa batu bacabo ba hakago

kuhanisa wugwera, apwa ba
na ni nandu ku gira nayo wa-
cabo.
4 Mu hambanisidwe kwa
Kristu, enu mu halajago ku
agiswa ki nayo; mu tegile ku
mu wuhinjini.
5 Kolu etu ki Lipubo ku ku-
kolwa hi ngu lindela kutumba
nya nduda.
6 Kolu kwa Kristu Jesu ne
ku hanisa wugwera ka ku
pasi gilo, ne nu ku mba hanisa
wugwera; aholu kukolwa nu
kutuma ku kuhalaja.
7 A di ni mu ku tutuma kwa-
di; kumani a nga mu himbeja
kakuba mu nga ingeli lisine?
8 Ogu kutumbiswa ku *kwata*
kuye a mu ranago.
9 Melà dukwana ku gugumu-
gisa kwacabo.
10 Nyi ngu mu tumba Pfu-
muni, nyopwa ka mu na pima
jimbe: aholu uye a mu cani-
sago a na rwala lamulo waye,
ambari na ri mani.
11 Aholu eni, banduye, ra ni
nyi nga ku ganela kuhanisa
wugwera, nyi nga ku caniswa
ki ginani? ja gigumujiso nya
gipambano a na ni gi kugile.
12 Nyi ngu jina nyopwa awo
ba mu canisago ba na ji pile.

13 Kolu enu, banduye, mwa
di ranedwa kucudwa; aholu
mu nga tumbisi kucudwa
kwanu teponi nya nyama,
aholu ku kuhalaja mumbe a
na kale gitumi gya mumbe.
14 Kolu nayo wacabo u taji-
sedwe likanani limwedo, kwa
eli; U na halaja u wakilego
naye kanga u ji halajago uwe
mune.
15 Aholu mwa ku hojana mu
ku bejana, kejisani mu nga
bejwa.

16 Aholu nyi ngu keni, Gi-
mbilani ki Lipubo, ka mu na
tajisa manabelo ya nyama.
17 Kolu nyama ku nabela
nya ku hambane ni Lipubo,
ni Lipubo li ku hambana ni
nyama; kolu aba ba ngu ha-
mbana; kakuba mu nga giri
xilo mu xi halajago.
18 Aholu ra ni mu ku ndi-
ndwa ki Lipubo, mu mwalo
babaci kwa nayo.
19 Olu mitumo ya nyama yi
tisekisidwe, yi ku *eyi*, kure-
mba, kukunela, wufende,
20 Kukozela nya jingulube,
wung'anga, kubenga, tema,
jenyo, zanga, kukuwugela,
kuhambana, xipimo,
21 Kunabela, kuleba, ku xi-
mbedwa, ni xilo nyo rati: nyi
mu layago kixo kimbeli, ka-
nga nyi nga mu layago, nyo-
pwa awo ba girago xilo nyo
rati ka ba na mana mbuzo wa
Nungungulu.
22 Aholu hando nya Lipubo
ku kuhalaja, kunengela, ku-
degula, kuhunisela, wuhinji,
kucamba, kutumbeka,
23 Ku ji solisa, ku ji himbeja:
u mwalo nayo nyo hambane ni
xilo nya ku rati.
24 Ni awo ba ku ba Kristu
Jesu ba kokotede nyama nu
kuzangari nu kunabela kwaye.

25 Ra ni hi ku banya ki Li-
pubo, hi na gimbile kambe ki
Lipubo.
26 Hi nga bumi mahala, ni hi
ku zangarisana, hi ku girelana
jenyo.

GIPIMO 6.

BANDUYE, ambari mutu a
ku tedwa ku kuona, enu
mu ku ba lipubo, mu banyi-
seni nya ku ralo lipuboni nya
ku ji solise; nu ku ji keja uwe
mune, mwendo uwe mune u
nga xengwa kambe.
2 Rwalani mirwalo ya mu-
mbe, mu tajise karalo nayo
wa Kristu.
3 Kolu mutu ra na ku ji
hingiheja kuye kuye gilo, na
si gilo, u ngu ji pfaja.
4 Aholu kada mutu a na ke-
jise tumo waye, kabo a na
mana kubuma kwaye uye mu-
ne enga, na si kwa akilego
naye.
5 Kolu kada mutu a na rwala
rwalo waye uye mune.

6 Aholu uye a hebujidwego
likanani a na hengele naye a
hebujago xiloni xacabo nya
kucambe.
7 Mu nga hangiswi; Nungu-
ngulu ka hegwi: kolu ugo a
ku swayelego mutu, ugo a na
ku bwera kambe.
8 Kolu uyo a swayelelago
nyamani kwaye uye mune a
na bwera kuhina ki nyama;
aholu uye a swayelelago Li-
puboni a na bwera kubanya
nya kupinduke ki Lipubo.
9 Hi nga garali ku girani nya
kucambe: kolu hi na bwera ki
tepo yadi, ra ni hi si dici.
10 Kabo, kanga hi ku ni tepo,
hi na tume ugo kucambago
batuni bacabo, nguju kwawe
ba ku ba nyumba ya kukolwa.
11 Wonani nyo kenu nyi mu
lobele madangalila makongolo
karini ki gyanja gyangu eni
mune.
12 Kanga bangi ba nabelago
ku gira giwonekiso gyadi nya-
mani, ba ngu mu gulubejela
mu haniswe wugwera; kakuba
ba nga canisedwi gipambano
gya Kristu.
13 Kolu ambari awo bane ba
nga hakago kuhanisa wugwera
ka ba hingiheji nayo; aholu
ba bume nyamani kwanu.
14 Aholu ku na kalele hwinjo
neni ku buma, sine gipamba-
noni gya Pfumu Jesu Kristu,
litigo li kokotedwego kwangu
kigyo, neni litigoni.
15 Kolu ne ku hanisa wu-
gwera ka ku gilo, ne nu ku
mba hanisa wugwera, aholu
ku ku girwa kupya.
16 Kanga bangi ba na ku gi-
mbilago ki oyu nayo, kudegula
ku na kale bacani kwawe, nu
kurula, ni bacani kwa Israeli
wa Nungungulu.

17 Ku kuga olu nyi nga cani-
swi ku mutu: kolu nyi ngu
rwala nu ku bisidwe gibilini
kwangu jiwonekiso ja Jesu.
18 Wuhinji wa Pfumu yatu
Jesu Kristu wu na kale ni li-
pubo lanu, banduye. Ameni.

LIDANGALILA LA PAULE KWA BA EFESUSI.

GIPIMO 1.

PAULE, mupostoli wa Kri-
stu Jesu ku kuhalaja kwa
Nungungulu, kwa ba nya ku
age ba ku mogo Efesusi,
nu mu kukolwa kwa Kristu
Jesu
2 Wuhinji kwanu nu kude-
gula nya kute ku kwa Nungu-
ngulu Babe watu ni Pfumu
Jesu Kristu.

3 A na katekiswe Nungungu-
lu ni Nyehe wa Pfumu yatu
Jesu Kristu, a hi katekisilego
ku kukatekisa kwacabo nya
lipubo malangani nya njaji
kwa Kristu:
4 Kanga a nga hi hatago kwa-
ve kumbeli nya gigulejo nya
litigo, kakuba hi age ni hi ri
mwalo kubiba mbeli kwaye
kuhalajani:
5 Na hi dongisile kumbeli ku
parwa kanga bamana ki Jesu
Kristu kwaye uye mune, ka-
nga kunengelani nya kuhalaje
kwaye
6 Rungujoni nya wufumu wa
wuhinji waye, a nga ningago
kwadi kwatu kwa uye a Hala-
jidwego:
7 Hi ku nu kucudwa kwatu
kwaye ki noba waye, kudice-
jwa nya kuone kwatu, kanga
wungi nya wuhinji waye,
8 A nga wu girago u ande
kwatu kugengelani kwacabo
nu kupima kwacabo,
9 Na tisekisile kwatu sihalo
nya kuhalaje kwaye, kanga
kunengela kwaye kwadi a nga
ku girago kwaye
10 Kudongiselani nya kutala
kwa jitepo, ku canganisela xilo
xacabo kwa Kristu, xilo jinja-
jini, ni xilo bacani nya mafu;
kwaye, *keni,*
11 Hi nga girwago kuye ba-
hoji batomba, ni hi dongisi-
dwe kumbeli kanga kuhalaja
kwaye a tumago xilo xacabo
kanga kupima nya kuhalaje
kwaye;
12 Kakuba kuhegisa hi kale
rungujo wufumuni waye, etu
hi nga tumbago kwa Kristu
kumbeli:
13 Enu nenu kambe, ni mu
pwide likana nya lisine, iva-
ngeli nya kubanyiswe kwanu,
ni mu kodwe kwaye kambe,
a di ni mu lobidwe ki Li-
pubo nya ku Age nya gitui-
mbiso,
14 Li ku lisine nya tomba
yatu, kucudwani nya kugirani

kwa *Nungungulu*, kurungujwani nya wufumu waye.

15 Ki kota nya egi neni kambe, ni nyi pwide ku kukolwa Pfumuni Jesu a ku mogo bakari kwanu, *mu nga ku wonekisago* kwa ba nya ku age bacabo,
16 Ka nyi diei ku mu bongela, ni nyi ku *mu* tula kulombani kwangu;
17 Kakuba Nungungulu wa Pfumu yatu Jesu Kristu, Nyebe nya wufumu, a na ninge kwanu lipubo nya kugengele nu kutudwa ku jitini uye;
18 Ni mu ningidwe safa mahoni nya myonyo yanu, kakuba mu kuti ugo ku kutumba nya kurane kwaye, nu kucamba nya wufumu wa tomba yaye kwa ba nya ku age,
19 Nu wukongolo nya cibe yaye kwatu hi kolwago, kanga kwa ugo kutumago kwa ciba nya cibe yaye,
20 A nga yi girago ku Kristu, na mu wusile ku kwa ba nya kufa, a ku mu gira a kale ku nyamugwe kwaye *malangani* nya njaji,
21 Bacani nguju kwa nayo wacabo, ni ciba, nu kudanda, nu wufumu, ni lina lacabo li tangisidwego, na si kwa eli litigo basi, aholu kwa ilo li na ku tago:
22 A di beka xilo xacabo kuingelani babaci nya migondo yaye, a ku mu ninga ku kala gihungo bacani kwa xilo xacabo libandhlani,
23 Li ku gibili gyaye, kutajisa kwaye a tajisago kwacabo bakari kwacabo.

GIPIMO 2.

NENU *a di mu wusa*, ni mu fude ku kubiba kwanu nu kuona,
2 Teponi ya mbeli mwa di gimbila kanga makalelo ya eli litigo, kanga pfumwana ya ciba nya lipubo, lipubo li tumago olu ndani kwa bamana ba ku mba ingela;
3 Bakari kwawe netu kambe hacabo hi nga banyago kunabelani kwa nyama yatu, ni hi ku gira kunabela kwa nyama nu kwa kupima, ki makalelo a di ni hi ri xanana xa zanga, kanga bambe:
4 Aholu Nungungulu, na fumile kurulani, kolu ki kota nya kuhalaja kwaye kukongolo a nga hi halajago kugo,
5 Ambari aba hi nga ra ni hi nga hi fude ku kuona kwatu, a di hi wusa nyondo kumogo ni Kristu (mu banyisidwe ku wuhinji),
6 A ku hi wusa naye, a ku hi gira hi kale naye *malangani* nya njaji, kwa Kristu Jesu:
7 Kakuba myagani yi na kutago a fela ku wonekisa wufumu wukongolo nya wuhinji waye ku hi pwelani wuhinji kwa Kristu Jesu:
8 Kolu ku wuhinji mu banyisidwe ku kukolwa; ni ugo na si enu bane: ki sakwati ya Nungungulu:

9 Kandi ya mitumo, kakuba
ku nga bumi mutu.
10 Kolu hi mitumo yaye, ni
hi giredwe kwa Kristu Jesu
mitumo nyo cambe, Nungu-
ngulu a nga yi cambisago
kumbeli kakuba hi gimbile
kwaye.

11 Kijojo hingihejani, apwa
teponi ya mbeli enu, ba nya
Mayigo nyamani, mu ranwago
apwa ka mwa hana wugwera
ki ugo kuranwago apwa ku
kuhanisa wugwera, nyamani,
ku giridwego ki manja;
12 Nyopwa ki iyo tepo a di ni
mu hambane kwa Kristu, a di
mu kaxedwe kwa lihunzu la
Israeli, ni bapfumba ku mu
xijumelejanoni nya gitumbiso,
ni mu ri mwalo kutumba ni
mu ri mwalo Nungungulu
tigoni.
13 Aholu olu kwa Kristu Jesu
enu mu nga ra ni mu ri hwi-
njo mu giridwe mu kale bafubi
nobani wa Kristu.
14 Kolu uye ku kudegula
kwatu, a nga girago babili ba
kale moyo, a ku tesa babaci
gihambaniso gya bakari,
15 Na bejele nyamani yaye
wulombo, nayo nya milayo yi
ningidwego ku kuganela; ka-
kuba a ji bahele ndani kwaye
uye mune kwa babili mutu
moyo mupya, na ku gira kude-
gula *karalo;*
16 A fela ku ba resa kwa
Nungungulu bacabo gibilini
gimwegyo ki gihambano, na
songile wulombo kigyo:
17 A dita a ku ganela kude-
gula kwanu mu nga ra ni mu
ri hwinjo, nu kudegula kwawe
ba nga ra ni ba ri bafubi:
18 Kolu kuye hi na nu ku
hijimela kwa Nyehe Lipuboni
limwedo.
19 Kabo ka mu bapfumba ni
xigimbili, aholu mu ba akilego
ni ba nya ku age, ni ba nya
nyumba ya Nungungulu,
20 Ni mu bahidwe giyoni nya
bapostoli ni baprofeti, Kristu
Jesu uye mune na ri giwindi
gikongolo gya mahegiso;
21 Kucanganisedwago kwaye
kubaha kwacabo, ku cangani-
sidwe kwadi, ku ngu danda
ku kala tempeli nya ku age
Pfumuni;
22 Enu nenu mu bahidwego
ku mogo kwaye mu kale nyu-
mba ya Nungungulu Lipuboni.

GIPIMO 3.

KI kota ya egi eni Paule,
peresu ya Kristu Jesu
kwanu ba nya Mayigo,—
2 Ra ni mu pwide ku kuni-
ngwa kwa uwo wuhinji wa
Nungungulu wu nga ra nu
ningedwe kwangu ki kota
yanu;
3 Nyopwa ku kutudwa kwa-
di tisekiswa karini kwangu
sihalo, kanga nyi nga lo-
bago kumbeli maganani ma-
dukwana,
4 Kayo, ra ni mu ku hebula,
mu ngu koja ku wona kupima
kwangu sihaloni wa Kristu;
5 Kwa ximbe xitukulwani u
nga ne ku tisekiswa kwa ba-

mana ba batu, kanga ku wone-
kisidwego olu kwa bapostoli
ni baprofeti baye nya ku age
Lipuboni;
6 *Nyopwa*, apwa ba nya Ma-
yigo ki xihoji nya tomba xi
kwatu, ni xibango xi kwatu
nya gibili, ni xihengeli xi
kwatu nya gitumbiso kwa
Kristu Jesu ki ivangeli,
7 Nyi nga girwago gitumi
gyaye, kanga gitumbiso gya
uwo wuhinji wa Nungungulu
u nga ningwago eni kanga
kutumani kwa ciba yaye.
8 Kwangu, nyi ku dukwana
kwa ba nya ku age bacabo,
owu wuhinji wa di ningedwa,
ku ganela kwa ba nya Ma-
yigo wufumu wa Kristu u si
bwetegigo;
9 Nu ku gira batu bacabo ba
wone nyopwa tumo, ginani
nya sihalo wu nga sihwago
myagani yacabo kwa Nungu-
ngulu a nga girago xilo xacabo;
10 Kakuba olu ni jipfumu ni
jiciba *malangani* nya njaji ji
jitiswe ki libandhla ku ge-
ngela ku engejidwego kwa
Nungungulu,
11 Kanga kugirani nya kupi-
nduke a nga ku girago kwa
Kristu Jesu Pfumu yatu:
12 Hi ku nu kutiya kwaye nu
ku hijimela ku kutumba ku
kukolwa kwatu kwaye.
13 Kijojo nyi ngu mu lomba
mu nga garali ku mu caniseke-
lani kwangu, ku ku kubuma
kwanu.

14 Ki kota ya egi nyi ngu no-
gisa kwa Nyehe, jikungumuji
jangu,
15 Ku ranwago ki lina laye
jinyumba jacabo njajini ni
mafuni,
16 Kakuba a mu ninge, ka-
nga wufumu nya wufumu
waye, kakuba mu maniswe
ciba ki ciba ki Lipubo laye mu-
tuni wa ndani;
17 Kakuba Kristu a kale nda-
ni kwa myonyo yanu ku ku-
kolwa; kakuba mahegisoni
enu, ni mu ri ni mikamba mu
ku buga kuhalajani,
18 Mu kale ni ciba kupwa ni
ba nya ku age bacabo nyopwa
ginani kugula nu kulapa nu
wu nyemo nu kueta,
19 Nu ku jiti kuhalaja kwa
Kristu ku kubindago kujiti,
kakuba mu tajiswe kutalani
kwacabo kwa Nungungulu.

20 Olu kwaye a kojago ku
gira kukongolo nguju bacani
kwa ugo hi ku lombago mwe-
ndo hi ku kuhingiheja, kanga
ciba yi tumago ndani kwatu,
21 Wu na kale kwaye wufu-
mu libandhlani nu kwa Kristu
Jesu xitukulwanani xacabo
kala kupinduka. Ameni.

GIPIMO 4.

KABO abo eni, peresu Pfu-
muni, ku mu sengelejela
ku gimbila ku kuyela kuranwa
mu nga ranwago kugo,
2 Ku ku ji solisa nu kurula
kwacabo, ku kuhunisa, ni mu
ku huniselana ku halajani;
3 Ni mu ku tumela ku hingi-

heja canganiso ya Lipubo ku-
hungwani nya kudegule.
4 *Gyomo* gibili gimwegyo, ni
Lipubo limwedo, kanga mu
nga ra ni mu ranidwe kutu-
mbani kumogo nya kuranwe
kwanu;
5 Pfumu moyo, kukolwa ku-
mogo, kubapatiza kumogo,
6 Nungungulu moyo ni Nye-
he wawe bacabo, a ku bacani
kwawe bacabo, a ku kwawe
bacabo, a ku bakari kwa ba-
cabo.
7 Aholu kada moyo watu wu-
hinji wa di ningedwa kanga
gipimo ya sakwati ya Kristu.
8 Kijojo u ngu kuye, Na ku
gwelela bacani, a di ndinda
kuhungwa mu kuhungani, a
ku ninga jisakwati kwa batu.
9 (Olu ogu, nyopwa, A di
gwela, ku kupwa ginani ra na
si kupwa a di relela babaci
mafuni?
10 Uye a nga relelago kuye
xaye kambe a nga gwelelago
hwinjo bacani kwa jinjaji ja-
cabo, kakuba a tajise xilo
xacabo.)
11 A di ninga bambe *ba kale*
bapostoli; ni bambe, baprofeti;
ni bambe, bavangeli; ni ba-
mbe, baganeli ni bahebuji;
12 Kubejela kwa ba nya ku
age, tumoni nya kukoza, kuba-
hani nya gibili gya Kristu:
13 Kala hi ku mana hacabo
kucangananі kwa kukolwa, nu
kwa kuti Mwamana wa Nu-
ngungulu, mutuni kongolo,
gipimoni nya gyemo nya ku
tajiswe kwa Kristu:

14 Kakuba hi nga kali xana-
na kambe, hi ku rinywa hwane
ni mbeli hi ku yiswa wulanga
wacabo ki mapubo yacabo nya
kuhebuje, ku kugengela kwa
batu, ku wubiba ki nembo nya
kuone;
15 Aholu ni hi ku regera
lisine kuhalajani, hi dande
kwaye xiloni xacabo, a ku gi-
hungo, Kristu;
16 Gibili gyacabo gi cangane
kuye gi bandamele ki jiningo
jacabo ji hanjekenego, ki tumo
ji wu pimanisedwego wula-
ngani wacabo, ku gira kuandi-
swa nya gibili ku bahani wa
bune kuhalajani.

17 Kabo abo ogu nyi ngu ku
ganela, nyi ku dandisa Pfumu-
ni, kakuba mu nga gimbili
kanga ba nya Mayigo ba gi-
mbilago, ku mba si giloni
nya kupime kwawe,
18 Ni ba sibajisidwe kupima-
ni kwawe, ba ndeyile ku ba-
nyani kwa Nungungulu ki
kota ya ku mba jiti ku ku
ndani kwawe, ki kota ya ku-
sinda kwa monyo wawe;
19 Ni ba ri mwalo kupwa ba
di ji ningela ku nabelani, ku
tuma ku kunela kwacabo ku
ku kuwugela.
20 Aholu ka mwà hebula Kri-
stu karalo;
21 Kwa ku ralo nyopwa mwa
di mupwa karalo, mu ku hebu-
jwa kwaye, kanga lisine li ku
mogo kwa Jesu:
22 Kakuba mu kuse, uyo kwa
makalelo yanu mbeli, mutu wa

gale, a girago kuhina kanga
kunabela nya kuhangise;
23 Nu kupwa mu girwe ba-
pya lipuboni la kupima kwanu,
24 Mu ambale mutu mupya,
a giridwego kanga Nungungu-
lu ndudani nu ku agani kwa
lisine.

25 Kijojo, ni mu ku kusa
kupfajejela, regerani lisine
mumbe ni akilego naye: kolu
hi xibango mumbe ya mumbe.
26 Zangarini, mu nga oni:
lidambo li ngahwi ni zanga
yanu:
27 Ne mu nga mu ningi wu-
langa Satani.
28 Uye a nga bago a ngabi
kambe: aholu sine a tume, na
ku tuma ki manja yaye gilo gi
cambago, kakuba a kale nago
nya ku ninge kwaye a bwetago.
29 Ku nga duki ku kanani
kwanu kuregera nya kuhinise,
aholu kanga ugo ku cambelago
ku baha kanga kubweta, ka-
kuba ku ninge wuhinji kwa-
we ba pwago.
30 Mu nga girisi madidikana
Lipubo nya ku Age la Nungu-
ngulu, mu nga bekwago waye
giwonekiso kala licigu nya
kucudwe.
31 Kubaba kwacabo, ni zanga,
nu kubenya, ni ngwaha, nu
kuruga, ku kuswe kwanu, ni
makulo acabo:
32 Girelanani wuhinji mumbe
kwa mumbe, mu pwelelana
wuhinji, mu dićejane, kanga
Nungungulu nuye a nga mu
dicago kwa Kristu.

GIPIMO 5.

KABO abo kalani bayeji ba
Nungungulu, kanga xa-
nana xihalajidwego;
2 Mu gimbile kuhalajani, ka-
nga Kristu nuye a nga mu
halajago, a ku ji ningelela etu,
giningelo ni ningelo kwa Nu-
ngungulu a gire mahema nya
kucambe.
3 Aholu kuremba, nu ku ku-
nela kwacabo, mwendo kudo-
kolela, ku nga parwi nu ku
parwa bakari kwanu, kanga
ku bwetago ba nya ku age;
4 Ne njilo, ne kuregera ku si
gilo, mwendo xitenga, ku si
yeligo: aholu sine ku bonga.
5 Kolu ogu mu ngu kuti kili-
sine, nyopwa gimwalo girembi,
ne mutu nya ku kunele, ne
mutu nya kudokolela, a ku
mu kozeli wa banungungulu,
a ku ni tomba wufumuni wa
Kristu ni Nungungulu.
6 Mu nga hangiswi ku mutu
ki magana nya mahala: kolu
ki kota ya exi xilo yi nguta
zanga ya Nungungulu bacani
kwa bamana ba ku mba ingela.
7 Kabo abo enu mu nga giri
bahengeli nawo;
8 Kolu a di ni mu ri gidema,
aholu olu mu safa Pfumuni:
gimbilani kanga xanana xa
safa
9 (Kolu hando nya safa ku
kucamba kwacabo ni nduda ni
lisine),
10 Ni mu ku dandisago ugo
ku nengejisago kwa Pfumu;
11 Mu nga hengeli ni mitumo

ya gidema nya mba na miha-
ndo, aholu sine mu yi cambise;
12 Kolu xilo xi giridwego
kawo kusihalani ki jiconi ku
regera kixo.
13 Aholu xilo xacabo ra ni xi
cambisidwe xi ngu tisekiswa
ki safa: kolu xilo xacabo xi
tisekisidwego ki safa.
14 Kijojo u ngu kuye, Wuga,
uwe u lalago, wuga ku kwa
ba nya kufa, Kristu a na safa
bacani kwago.

15 Kabo abo kejani kwadi
nyopwa mu ngu gimbila kari-
ni, na si kanga ba sa gengela-
go, aholu kanga bagengelago;
16 Ni mu ku renga tepo, kolu
macigu ma ngu biba.
17 Kijojo mu nga kali lipu-
mbo, aholu pimani nyopwa
kuhalaja kwa Pfumu ginani.
18 Mu nga lebiswi ki vinyu,
umo a ku mogo ngwaha, aholu
tajiswani ki Lipubo;
19 Ni mu ku regerisana mu-
mbe ni mumbe ji njimoni ni
jinjimo ni jinjimo nya lipubo,
ni mu ku embelela mu ku
embelela ki myonyo yanu kwa
Pfumu;
20 Ni mu ku bonga jitepo
iacabo xilo xacabo linani la
Pfumu yatu Jesu Kristu kwa
Nungungulu, Nyehe;
21 Ni mu ku ji ingejisa mu-
mbe kwa mumbe kutabani
Kristu.

22 Bagaji, *ingelani* kwa bama
banu kanga kwa Pfumu.
23 Kolu mwama ki hungo ya
mwangaji, kanga Kristu nuye
a ku gihungo nya libandhla,
uye mune na ri mubanyisi nya
gibili.
24 Aholu kanga libandhla li
ingelago kwa Kristu, ba na
ralo karalo bagaji kwa bama
bawe mu xiloni xacabo.
25 Bama, halajani bagaji
banu, kanga Kristu a nga li
halaja libandhla, a ku ji nenge-
lela ilo;
26 A fela ku li agisa, na li
hanjile ku ku hanja kwa mati
ki likana,
27 A fela ku li resa kwaye
libandhla ni ri li *libandhla*
nya kufume, ni li ri mwalo
giroto mwendo kufumbeka
mwendo gilo nya ku ralo;
aholu kakuba li age ni li ri
mwalo nandu.
28 Karalo bama nawo ba ngu
fela kuhalaja bagaji bawe
kanga xibili xawe awo bane.
Uye a halajago mwangaji
waye ku ji halaja uye mune:
29 Kolu u mwalo mutu nyo
gima a ku benga nyama yaye
uye mune; aholu u ngu yi
dandisa a ku yi para kwadi,
kanga Kristu a girago liba-
ndhlani;
30 Kolu hi xibango xa gibili
gyaye.
31 Ki kota ya egi mwama a
na ciya nyehe waye ni mayi,
a na bandamela kwa mwanga
ji waye, ba babili ba na kala
nyama mweyo.
32 Oyu sihalo kongolo: aholu
nyi ngu regera ku Kristu ni
libandhla.

33 Enu nenu kambe ni kada
moyo a na halaje mwangaji
waye kanga uye mune; ni
mwangaji a wone nya ku
kuye u ngu taba mwama
waye.

GIPIMO 6.

XANANA, ingelani babelegi banu Pfumuni: kolu ogu
ku ngu camba.
2 Runguja nyehe wago ni
mayi wago (ku ku nayo nyo
hegule a ku ni gitumbiso),
3 Kakuba ku gire kwadi nago,
u kale tepo yingi mafuni.
4 Nenu, banyehe, mu nga
zangarisi xanana xanu: aholu
mu ba dandise kubetani nu
kucambisa kwa Pfumu.

5 Xitumi, ingelani awo ba ku
jipfumu janu ki nyama, ku
kutaba nu kundendemela, ki
monyo moyo wanu, kanga
kwa Kristu;
6 Na si ku kukoza nya maho,
kanga ba nengejisago batu;
aholu kanga xitumi xa Kristu,
ni mu ku gira kuhalaja
kwa Nungungulu ki monyoni
kwanu;
7 Ni mu ku koza ku kuhalaja,
kanga kwa Pfumu, na si kwa
batu:
8 Ni mu ku jiti apwa kada
gilo yadi mutu a yi girago, iyo
a na yi haka kambe ku kwa
Pfumu, kani kumbi kani u
cudwe.
9 Nenu jipfumu, girani iyo
gilo kwawe, mu dice kutabisa:
jitini apwa Pfumu yawe ni
yanu yomo njajini, kumwalo
kwaye kuhaka mutu.
10 Kuhegisa, kalani ni ciba
Pfumuni, ni cibani ya ciba
yaye.
11 Ambalani macari yacabo
ya Nungungulu, kakuba mu
koje ku dwana nu kuxenga
kwa Satani.
12 Kolu kudwana kwatu kandi
kudwana ni nyama ni
noba, aholu ni wufumu, ni
jiciba, ni jipfumu ja litigo
ja egi gidema, *mabandhla* nya
lipubo nya kubibe *malangani*
nya njaji.
13 Kijojo jegani macari yacabo
ya Nungungulu, kakuba
mu koje ku ema liciguni nya
kubibe, ni mu girile kwacabo,
mu eme.
14 Kabo abo emani, ni mu
hungile xiwunu xanu ki lisine,
ni mu ambade gifubani gihingihejo
gya nduda,
15 Ni mu hungile migondo
yanu ku ku dogisa kwa ivangeli
ya kudegula;
16 Ni mu ku jega nago kwacabo
gihlangu gya kukolwa,
mu na ku kojago kigyo ku
cima macari yacabo nya ku
tabeke ya uye nya ku bibe.
17 Mu jege gihugu nya kubanyise,
ni supada ya Lipubo,
yi ku likana la Nungungulu:
18 Ku kulomba kwacabo nu
ku sengelejela mu lombe jitepo
jacabo Lipuboni, ni mu ku
lindela kwaye kuhuniselani
kwacabo nu ku sengelejela ba
nya ku age bacabo,
19 Ki kota nya eni, kakuba

nyi ningwe kuganela ku tulani
likana langu, kutisekisa sihalo
wa ivangeli ku kutiya,
20 Nyi ku mwango a hungi-
dwego kiyo; kakuba nyi regere
kiyo ku kutiya, kanga nyi
felago ku regera.
21 Aholu kakuba nenu mu
mati mahungu yangu, nyopwa
nyi ngu gira karini, Tukikusi,
nduye a halajidwego ni gitumi
gitumbekago Pfumuni, a na
tisekisa kwanu xilo xacabo:
22 Nyi mu rumilego eyi gilo
kwanu, kakuba mu jiti ku
kala kwatu, nu ku mu nenge-
jisa myonyo kwanu.

23 Kudegula ku na kale kwa
banduye, nu kuhalaja nu ku-
kolwa, nya kute ku kwa
Nungungulu Nyehe ni Pfumu
Jesu Kristu.
24 Wuhinji wu na kale nawo
bacabo ba halajago Pfumu
yatu Jesu Kristu kilisine.

LIDANGALILA LA PAULE KWA BA FILIPI.

GIPIMO 1.

PAULE ni Timoti, xitumi
xa Kristu Jesu, kwa ba
nya ku age bacabo kwa Kristu
Jesu ba ku mogo Filipi, ni ba-
kejisi ni xigela:
2 Wuhinji wu na kale kwanu
nu kudegula nya kute ku kwa
Nungungulu Babe watu ni
Pfumu Jesu Kristu.

3 Nyi ngu bonga Nungungu-
lu wangu ku mu hingihejani
kwangu kwacabo,
4 Jitepo jacabo ku kusenge-
lejelani kwacabo kwangu ni
nyi ku sengelejela ku ku
nengela,
5 Ku kuhengela kwanu ku
gimbijisani ivangeli ku mu
liciguni nya kuhegule kala
olu;
6 Ni nyi ku tumba egi gilo,
nyopwa uye a nga pelago tumo
wadi bakari kwanu a na wu
bejisa kala ku ku boha licigu
la Jesu Kristu:
7 Kanga ku nyi cambelago
ku hingihejiswa karati kenu
mwacabo, kolu nyi nenu mo-
yoni kwangu, kanga, kuhu-
ngwani kwangu nu kuhatani
nu ku dandiswa kwa ivangeli,
enu mwacabo mu bahengeli ba
wuhinji neni.
8 Kolu Nungungulu ki kustu-
munyu wangu, nyopwa nyi
ngu mu bweta karini kurulani
kwacabo kwa Kristu Jesu.
9 Ni ogu nyi ngu ku lomba,
kakuba kuhalaja kwanu ku

dande nguju ku engejedwe ku
jitini nu kupima kwacabo;
10 Kakuba mu hate xilo xi
ku xadi; kakuba mu dandise
ni mu ri mwalo kuona kale li-
ciguni la Kristu;
11 Ni mu tajisidwe ki miha-
ndo nya nduda, yi ku mogo ku
Jesu Kristu, wufumuni nu ku-
rungujwani kwa Nungungulu.

12 Olu nyi ngu halaja mu
jiti, banduye, nyopwa xilo *xi*
nga girekago kwangu xi gire-
kele ku gimbijisa ivangeli;
13 Kakuba kuhungwa kwa-
ngu kwa Kristu kwa di tise-
kiswa kwa mukaleli nya pre-
toriani kwacabo, nu kwawe
bacabo.
14 Nu kupwa banduye bangi
Pfumuni, ni ba dandisidwe ku
kuhungwa kwangu, ba ngu
tiya nguju ku regera likana la
Nungungulu nu ku ri mwalo
kutaba.
15 Bambe kilisine ba ngu ga-
nela Kristu ki jenyo ni tema;
ni bambe kambe ku kuhalaja
kwadi:
16 Moyo u ngu *ku gira* ku
kuhalaja, na ku jiti apwa nyi
kalele kuhaka kwa ivangeli:
17 Aholu mumbe ku ganela
Kristu ku kutemarisana, na si
kilisine, ni ba ku hingiheja ku
wusela kucaniseka kuhungwa-
ni kwangu.
18 Ginani? sine jinjilani jaca-
bo, kani ku fujejelani mwendo
lisineni, Kristu u ngu gane-
dwa: kwa ugo nyi ngu nenge-
la, ina, nyi na nengela.
19 Kolu nyi ngu jiti apwa ogu
ku na bindugejela kubanyi-
swani kwangu, ku kusengele-
jela kwanu nu ku ninga kwa
Lipubo la Jesu Kristu,
20 Kanga ku kejisela nguju
kwangu nu kutumba, nyopwa
ka nyi na tedwa jiconi kwa
gilo, aholu *nyopwa* ku kutiya
kwacabo, kanga jitepo jacabo,
karalo olu kambe Kristu a na
wonekiswa gibilini kwangu,
kani ku kubanya, mwendo ku
kufa.
21 Kolu kwangu kubanya ku
Kristu, nu kufa ku kuganyari.
22 Aholu mwendo ku banya
nyamani,—ogu ra nu ku ri ha-
ndo nya tumo wangu, kabo
ugo nyi na ku hatago ka nyi
kuti.
23 Aholu nyi wabo kucani-
sekani bakari kwawe ba babili,
ni nyi ri nukuhalaja ku kuga
nu ku kala ni Kristu; kolu ku
ngu camba nguju:
24 Aholu ku kala nyamani ku
ngu bwetago ki kota yanu.
25 Ni nyi ri ni ogu kutumba,
nyi ngu jiti apwa nyi na kala,
ina, nyi ku kala nenu mwaca-
bo, ku kutanga mbeli kwanu
nu kunengela kukolwani;
26 Kakuba kubuma kwanu
ku kale kwa Kristu Jesu ki
kota yangu ku ku kala kwa-
ngu nenu kambe.
27 Aholu makalelo nya kuba-
nya kwanu ku na yele ivangeli
ya Kristu: apwa, kani nyata
nyi ku mu wona mwendo ni
nyi ri mwalo, nyipwe ki maka-
lelo yanu, nyopwa mu emile

lipuboni limwedo, ni mu ku
bweta ki lipubo limwedo ku-
kolwa kwa ivangeli;
28 Mu nga tabiswi giloni ki
balombo: ku ku giwonekiso
gya balangani kwawe nya ku
songwe, aholu kwa kubanyi-
swa kwanu, ni ku kuta ku
kwa Nungungulu:
29 Kolu ku ningedwe kwanu
gipandeni gya Kristu, na si ku
kolwa kwaye basi, aholu nu ku
canisekela uye.
30 Ni mu ri ni kuyeja mu
ngaku wonago kwangu, olu
mu ku pwago ku kala ndani
kwangu.

GIPIMO 2.

KABO abo ra nu ku ri bo ku
nengejisa kwa Kristu, ra
nu ku ri bo ku nengejisa, kwa
kuhalaja ra nu ku ri bo ku he-
ngela kwa Lipubo, ra nu ku ri
bo kurula nu kupwela wuhinji,
2 Tajisani enu kunengela
kwangu, kakuba mu kale ba
kupima ku mogo, ni mu ri nu
kuhalaja ku mogo, ni mu ri
ba gipimo gimwegyo, nya ku-
pima ku mogo;
3 Ni mu si *giri* gilo ki tema
mwendo ki matsanza, aholu
kujisolisani kwa kupima kada
mutu na ku kuye mumbe u
ngu mu binda;
4 Kada moyo wanu na si keji
xiloni xaye uye mune, aholu
kada moyo wanu a keje xilo
xa bambe.
5 Ni mu ri ni ogu kupima
ndani kwanu, ku nga ra nu ku
ri mo ndani kwa Kristu Jesu:
6 Uye, na ri gyemoni gya
Nungungulu, ka ku balela
kuye ki cacazelo ku ningana ni
Nungungulu,
7 Aholu a di jibalaja, na ku
jega gyemo nya kumbi, na gi-
ridwe kanga gya batu;
8 Na manidwe magireloni
kanga mutu, a di ji solisa, na
ku ingela *kale* kufani, ina, ku-
fani kwa gipambano.
9 Kijo Nungungulu a di mu
gugumugisa nguju, a ku ninga
kwaye lina li ku bacani kwa
malina yacabo;
10 Kakuba linani la Jesu ji-
kungumuji jacabo ji noge, nya
xilo xi ku njajini ni *xilo* xi ku
bacani nya mafu ni xilo xi ku
babaci nya mafu,
11 Nu kupwa jilimi jacabo ji
jumele apwa Jesu Kristu ki
Pfumu, rungujoni kwa Nu-
ngungulu Nyehe.

12 Karalo, ba halajidwego
bangu, kanga mu ingedego ji-
tepo jacabo, na si aba nyo ra
ni nyi ri bo basi, aholu olu
nguju ra ni nyi ri mwalo, tu-
mani kubanyiswa kwanu ku
kutaba nu kundendemela;
13 Kolu ku Nungungulu a
tumago ndani kwanu kwa ku-
bili ku kuhalaja nu kutuma,
ku kunengela kwaye.
14 Girani xilo xacabo nu ku
ri mwalo ku gungula nu kuga-
nejana;
15 Kakuba mu kale ba mba
na nandu ba mba na ku lema-
ja, ni mu ri xanana xa Nungu-
ngulu xi ku mwalo nandu

bakari kwa gitukulwana gi wegedego gi bindugejilego, mu wonwago bakari kwawe kanga jisafa tigoni,
16 Ni mu parile likana nya womi; kakuba nyi mane gilo nyo bume kigyo liciguni la Kristu, nyopwa ka nya tutuma mahala ne ku gira mahala.
17 Ina, nya ku ningedwa bacani nya ningelo ni tumo nya ku kolwe kwanu, nyi ngu nengela, nyi ku nengela nenu mwacabo:
18 Nenu kambe mu ngu nengela karalo, mu ku nengela neni.

19 Aholu nyi ngu tumba Pfumuni Jesu ku ruma Timoti kwanu nukunuku, kakuba neni kambe nyi nengejiswe, ni nyi ku jiti makalelo yanu.
20 Kolu nyi mwalo mutu a pimago karati, a na ku telelago kota makalelo yanu kilisine.
21 Kolu bacabo ba ngu bweta ku ku kwawe, na si xilo xa Jesu Kristu.
22 Aholu enu mu ngu giti giwonekelo gyaye, nyopwa, kanga gyanana gi *kozelago* nyehe, *karalo* a di koza neni kugimbijisani ivangeli.
23 Kabo abo uye nyi ngu tumba ku mu rumela nukunuku ra na nyi wonile nyo keni ku na kala karini neni:
24 Aholu nyi ngu tumba Pfumuni nyopwa eni mune kambe nyi nata kunokuno.
25 Aholu nya di keni ku ngu bwetega ku mu rumela kwanu Epafroditusi, ndi yangu ni gitumi gi kwatu ni kasadoro kwatu, ni mwango wanu ni gikozeli ku bwetani kwangu;
26 Kanga olu a nga mu halajago mwacabo, a ku caniseka nguju, kolu mu nga ra ni mu pwide apwa a di dwala:
27 Kolu a di dwala na ri bafubi nu kufa kilisine: aholu Nungungulu a di mu pwela wuhinji; na si uye eka, aholu eni kambe, kakuba nyi nga mani madidikana bacani kwa madidikana.
28 Kabo abo nyi mu rumile kilisine, apwa, ra ni mu ku mu wona kambe, mu nengele, ugo nyi fela ku giriswa madidikana badukwana.
29 Kabo abo mu hakeni ku kunengela kwacabo Pfumuni; mu mu pare kurungujwani nya ku rati:
30 Kolu a dita bafubi nu kufa ki kota nya tumo wa Kristu, a ku jimeja kubanya kwaye ku tajisa ugo ku nga ra nu ku kubwetega tumoni wanu kwangu.

GIPIMO 3.

KUHEGISÁ, bandi yangu, Nengelani Pfumuni. Ku mu lobela exi xilo kwanu, ka ku sindi kwangu, aholu kwanu ku mu cambede.
2 Gengelani jimbwa, gengelani xitumi nya ku bibe, gengelani nya ku hambane:
3 Kolu hi ku hanisa wugwera, ba kozelago ki Lipubo la Nungungulu, hi ku buma kwa

Kristu Jesu, hi nga kali nu ku
tumba nyamani:
4 Ambari ulo eni mwendo
nyi na nu kutumba nyamani:
mumbe mutu ra na ku hingi-
heja ku kala nu kutumba nya-
mani, eni nguju:
5 Ni nyi hanisidwe wugwera
ki licigu nya libande na mararu
wa gitulwana gya Israeli, wa
lihunzu la Benjamini, mu
Heberu wa ma Heberu; ku ku
kumbuka nayo, nyi mu Farisi;
6 Ku ku kumbuka kutela
kota, ni nyi ku canisa liba-
ndhla, ku ku kumbuka nduda
yi ku nayoni, nya di manwa
ni nyi ri mwalo kuhosa.
7 Ambari ulo ixo xilo xi nga
ra ni xi ri ku ganyari kwangu,
ixo nyi xi balede keni xi jime-
dwego ki kota ya Kristu.
8 Ina kilisine, nyi ngu balela
xilo xacabo keni ka xi gilo ki
kota nya kucambe nya ku jiti
kwa Kristu Jesu Pfumu ya-
ngu: nyi nga canisekelago uye
xilo xacabo, nyi ngu xi balela
keni magimba, kakuba nyi
mane Kristu,
9 Nyi manwe kwaye, ni nyi
si ni nduda kwangu eni mune,
ambari ugo ku nga ra nu ku
ri nayoni, aholu ugo ku kuko-
lwa kwa Kristu, nduda yi ku
ya Nungungulu ku kukolwa:
10 Kakuba nyi muti, ni ciba
nya kuwuge kwaye, nu kuhe-
ngela nya kucaniseke kwaye,
ni nyi giredwe kufani kwaye;
11 Kwa ku gireka nyi ma-
nele kuwugani ku kwa ba nyi
kufa.

12 Kandi kupwa nyi ku
manelela olu, mwendo kupwa
nyi bejile: aholu nyi ngu gulu-
bejela, kwa ku gireka nyi
ng'ola neni ogu nyi ngu ku
ng'odwago ku Kristu Jesu.
13 Banduye, ka nyi si ku ji
baleli eni mune keni nyi
ng'ode: aholu gilo gimwegyo
nyi ngu gi gira, ni nyi ku
hangwa ki xilo xi ku hwane,
ni nyi kuya ugo ku ku mbeli,
14 Nyi ngu gulubejela nya-
ngwani kuya cacazeloni ra na
ku kongolo kwa Nungungulu
kwa Kristu.
15 Kabo abo, etu kanga bangi
ba aba ba bejiselago, hi na
hingihejiswa karati: ra ni mu
hingihejisidwe ki gilo gimbe,
ambari olu Nungungulu a na
ku wonekisa kwanu:
16 Aholu, kwa ugo hi mani-
lego olu, hi na gimbile ki uyo
nayo.

17 Banduye, girani bayeji ba-
ngu, mu bati awo ba gimbi-
lago karati kanga mu nga
girago xiyayejo xatu.
18 Kolu bangi ba ngu gimbila,
nyi nga mu ambelago kawo
jitepo jingi, olu nyi nga mu
ambela ni nyi ku lila, nyopwa
ki balombo nyi gipambano gya
Kristu:
19 Kuhegisa kwawe ku kuso-
ngwa, Nungungulu wawe ki
girumbu, nu kubuma *kwawe*
komo jiconini jawe, ba telago
kota ki xilo xa mafu.
20 Kolu gaya kwatu kweyo
njajini; hi lindedego Muba-

nyisi kuta kumo, Pfumu Jesu
Kristu:
21 A na ku bindugejago lupya
gibili nya jiconi jatu, *kakuba*
gi ningane ni gibili nya wu-
fumu waye, kanga kutuma a
kojago kugo ku resa xilo xa-
cabo babaci kwaye uye mune.

GIPIMO 4.

KIJOJO, banduye bahalaji-
dwego ba bwetago, ku
nengela ni gihungo gyangu,
karalo emani mu tiye Pfumu-
ni, bahalajidwego bangu.
2 Nyi ngu laya Euodia, nyi
ngu laya Sintuxe, ku kala nu
kupima ku mogo Pfumuni.
3 Ina, nyi ngu ku sengelejela
kambe, gitumi nya lisine neni,
u pasejele aba banyamayi,
kolu ba di tuma neni ivange-
lini, ni Klementi kambe, ni
bambe nya xitumi xi kwatu,
malina yawe ma ku mogo lida-
ngalilani nya ku banye.
4 Nengelani Pfumuni jitepo
jacabo: nyi na keni kambe,
Nengelani.
5 Kurula kwanu ku na tidwe
ki batu bacabo. Pfumu yabo
bafubi.
6 Mu nga garali giloni; aholu
xiloni xacabo ku kulomba nu
kusengelejela ku kubonga ku-
lomba kwanu ku na tisekiswe
kwa Nungungulu.
7 Kudegula kwa Nungungu-
lu, ku bindago kupima kwa-
cabo, ku na hingiheja myonyo
yanu ni mihigihejo yanu kwa
Kristu Jesu.
8 Kuhegisa, banduye, ixo xilo
xi ku lisine, ixo xilo xi rungu-
jekago, ixo xilo xi cambekago,
ixo xilo xi minenekelago, ixo
xilo xi wonekago kwadi, ixo
xilo xi ganeledwago kwadi; ra
nu ku ri bo kucamba, ra nu ku
ri bo kurungujwa, hingihejani
ki exi xilo.
9 Xilo mu nga xi hebulago
mu ku xi haka mu ku xipwa
mu ku xi wona kwangu, exi
xilo xi gireni: Nungungulu
nya kudegula a na kala nenu.

10 Aholu nyi ngu nengela-
nguju Pfumuni, nyopwa olu
kuhegisa mu wusile ku nyi
hingiheja kwanu; ni mu hi-
ngihejile kilisine, aholu mwa
di hamuga tepo.
11 Kandi kupwa nyi ngu
regera ku kubweta: kolu nyi
hebude, malangani acabo nyi
ku kala abo, ku nengela ku
ugo nyi ku nago.
12 Nyi ngu wuti wugulungu,
nyi ngu kuti kambe ku kala
kungi: xiloni xacabo ni mu
xiloni xacabo nyi hebude gigu-
ngo gyaye kwa kukura nu
kupwa njala, nu ku fuma nu
ku hamuka.
13 Nyi ngu koja ku gira xilo
xacabo kwaye a nyi ningago
ciba.
14 Ambari ulo mwa di gira
kwadi, nyopwa mwa di henge-
la kucaniseka kwangu.
15 Nenu bane mu ngu jiti,
enu ba Filipi, nyopwa kuhe-
gulani kwa ivangeli, nyi nga
kugago Masedonia, li mwalo li-
bandhla li nga hengelago neni

nanduni nya ku ninge nu kuhaka, aholu kenu basi;

16 Kolu ambari Tesalonika mwa di rumela kumogo nu ku rumela kambe kubwetani kwangu.

17 Na si kolu nyi bwetago sakwati; aholu nyi ngu bweta hando a engejelago ki kota yanu.

18 Aholu nyi na ni xilo xacabo, nyi kurile: nyi tajisidwe, ni nyi hakile kwa Epafroditusi xilo *xi nga tago* ki iyo kwanu, mahema nya kununge nya ku cambe, ningelo a jumelekago, wu nengejisago kwa Nungungulu.

19 Nungungulu wangu a na tajisa ku bweta kwanu kwacabo kanga wufumu waye wufumuni kwa Kristu Jesu.

20 Olu ku rungujwa ku na kale kwa Nungungulu ni Nyehe kala kupinduka nu ku pindukani. Ameni.

21 Losani ba nya ku age bacabo kwa Kristu Jesu. Banduye ba ku mogo neni ba ngu mu losa.

22 Ba nya ku aga bacabo ba ngu mu losa, nguju awo ba ku ba nyumba ya Kesari.

23 Wuhinji wa Jesu Kristu u na kale ni lipubo lanu.

LIDANGALILA LA PAULE KWA BA KOLOSI.

GIPIMO 1.

PAULE, mupostoli wa Kristu Jesu ku kuhalaja kwa Nungungulu, ni Timoti ndi yatu,

2 Kwa ba nya ku age ni banduye ba tumbekago kwa Kristu *ba ku* mogo Kolosi: Wuhinji kwanu nu kudegula nya kuta ku kwa Nungungulu Nyehe.

3 Hi ngu mu bonga Nungungulu Nyehe wa Pfumu yatu Jesu Kristu, ni hi ku mu lombela jitepo jacabo,

4 Ni hi pwide ku kukolwa kwanu kwa Kristu Jesu, nu kuhalaja mu ku nago kwa ba nya ku age bacabo,

5 Ki kota ya tumba ku bekelwago enu jinjajini, mu nga pwago kugo kumbeli likanani la lisine la ivangeli,

6 Li bohilego kwanu; kanga ku ku ralo karalo litigoni lacabo ni li ku tela mihando li ku anda, kanga *li girago* ndani kwanu kambe, ku mu liciguni mu nga pwago mu ku wuti wuhinji wa Nungungulu ki lisine;

7 Kanga mu nga hebulago ku

Epafrasi gitumi gi kwatu gi
halajidwego, a ku gitumi gi
tumbekago gya Kristu ki kota
yatu,
8 A nga ganelago kwatu ku-
halaja kwanu Lipuboni.

9 Ki kota ya egi netu, ku mu
liciguni hi nga *ku* pwago, ka
hi dici kulomba hi ku mu
sengelejela, kakuba mu taji-
swe ku kujiti nya kuhalaje
kwaye kugengelani kwacabo
kwa lipubo nu kupima,
10 Ku gimbila ku kuyela Pfu-
mu ku kunengejisa kwacabo,
nu ku tela mihando mitumoni
yacabo nya kucambe, ni mu
ku anda kujitini kwa Nungu-
ngulu;
11 Ni mu mane ciba cibani
yacabo, kanga ciba ya wufu-
mu waye, kuhuniselani kwa-
cabo nu kuhunisela ku ku-
nengela;
12 Ni mu ku bonga Nyehe, a
nga hi girago hi yele ku kala
xihengeli xa tomba ya ba nya
ku age safani;
13 A nga hi dusago cibani ya
gidema, a ku hi beka wufumu-
ni wa Mwamana nya ku halaje
kwaye;
14 Hi ku mu kucudwani kwa-
tu kwaye, kudiceja nya kuone
kwatu:
15 A ku gifanekiso gya
Nungungulu a si wonwigo,
litiwula la ugo kwacabo ku
giridwego;
16 Kolu xilo xacabo xa di
girwa kwaye, jinjajini ni ma-
funi, xilo xi wonekago ni xilo
xi si wonekigo, kani xikalo
mwendo wufumu – mwendo
wukongolo mwendo jiciba;
xilo xacabo xi giridwego
kuye, ni kwaye;
17 Uye womo mbeli kwa xilo
xacabo, xilo xacabo xomo
kuye.
18 Uye ki hungo nya gibili,
libandhla: a ku kuhegula, liti-
wula ku kwa ba nya kufe;
kakuba xiloni xacabo a kale
kongolo.
19 Kolu a di nu ku ri kuhala-
ja *kwa Nyehe* kakuba ku kale
kwaye kutala kwacabo;
20 Ku resa kuye xilo xacabo
kwaye, na ku giride kudegula
nobani wa gipambano gyaye;
nyi ngu keni, kani xilo mafu-
ni, mwendo xilo xi ku mogo
jinjajini.
21 Nenu, teponi yi bindilego
ni mu ndeyile ni mu ri balo-
mbo kupimani kwanu mitu-
moni yanu nya ku bibe,
22 Aholu olu u mu jumede
gibilini nya nyama yaye ku
kufa, ku mu ninga ni mu agile
ni mu ri mwalo kubiba ni mu
ri mwalo nandu mbeli kwaye:
23 Kwa ku ralo nyopwa mu
ngu gimbila kutumbani, ni mu
emile mu ku danda, ni mwa sa
kuswa kutumbani kwa iva-
ngeli mu nga lipwago, li nga
ra ni li ku ganedwa kwago
kwacabo ku giridwego babaci
nya njaji; eni Paule nyi nga
girwago muhebuji waye.

24 Olu nyi ngu nengela kuca-
nisekani kwangu ki kota yanu,

nu ku ji tajisa ugo ku bwete-
kago nya-kucaniseke kwa Kri-
stu nyamani yangu ki kota ya
gibili gyaye, gi ku libandhla;
25 Nyi nga girwago muhebu-
ji waye, kanga nayo wa Nu-
ngungulu nyi nga ningwago
eni kwanu, kutajisa likana la
Nungungulu,
26 *Ambari* sihalo wu nga
sihwago myagani yacabo ni
xitukulwana: aholu olu 'mu
wonekisidwe kwa ba nya ku
age baye,
27 Nungungulu a nga nenge-
jiswago ku tisekisa kwawe ugo
ku ku wufumu nya wufumu
wa oyu sihalo bakari kwa ba
nya Mayigo, ku ku Kristu
ndani kwanu, kutumba nya
wufumu:
28 Hi mu ganelago, hi ku
lulamisa batu bacabo hi ku
hebuja batu bacabo kugenge-
lani kwacabo, kakuba hi rese
batu bacabo ni ba bejede kwa
Kristu;
29 Nyi tumago kwaye kambe,
nyi ku yeja kanga tumoni
kwaye, ku tumago kwangu ki
ciba.

GIPIMO 2.

KOLU nyi ngu jina mu jiti
nyopwa nyi ngu mu ye-
jela karini, ni awo ba Laodi-
kea, ni kanga bangi ba si ku
wonigo kobe yangu nyamani;
2 Kakuba myonyo yawe yi
nengejisidwe, awo ni ba ca-
ngane kuhalajani, ni wufumu-
ni wacabo nya kutumba ku
tajisago nya kupime, kakuba
ba jiti sihalo wa Nungungulu,
ambari Kristu,
3 Ku ku mogo kwaye jito-
mba jacabo nya kugengela nu
kujiti ku sihidwego.
4 Ogo nyi ngu ku regera,
kakuba mu nga ndeyiswi ku
mutu ki magana ma xengago.
5 Kolu ambari nyi ku mwalo
nyamani, aholu nyi nenu lipu-
boni, ni nyi ku nengela nyi
ku kejisa kukala kwanu, nu
kuema nya kukolwe kwanu
kwa Kristu.

6 Kabo abo kanga mu nga
hakago Kristu Jesu Pfumu,
karalo gimbilani kwaye,
7 Bugiswani mu ku bahwa
kwaye, mu ku emiswa kuko-
lwani kwanu, kanga mu nga
hebujwago, mu kale ku bo-
ngani.

8 Gengelani mwendo mutu a
nga mu jega ki makalelo yaye
nu kuhangisa ku si gilo, kanga
makalelo ya batu, kanga ku
hebuja kwa litigo, na si kanga
Kristu:
9 Kolu ku ngu kala kwaye
kutala kwacabo kwa wu Nu-
ngungulu gibilini,
10 Mu tajisidwe kwaye, a ku
gihungo nya wufumu wacabo
ni ciba:
11 Mu nga haniswa wugwera
mu kuhaniswa uye ku kuha-
nisa wugwera wa sa girwago
ki manja, ku kusani gibili gya
nyama, ku hanisa wugwera
wa Kristu;
12 Ni mu kembedwe naye

ku bapatizwani, mu nga wu-
swago naye kambe ku kuko-
lwa kutumani kwa Nungu-
ngulu a nga mu wusago ku
kwa ba nya kufa.
13 Nenu, ni mu fude ku
kuona kwanu nu ku mba hana
wugwera kwa nyama yanu,
enu, *keni*, a di mu wusa nyo-
ndo ku mogo naye, na hi dice-
jile kuona kwatu kwacabo;
14 Na futile kuhungwa ku
lobidwego nayoni ku hi jimeja,
ku nga ra nu ku si jumelani
netu: u ku kusile, na ku ku
kokotela gipambanoni;
15 Na kusile kwaye uye
mune wukoma ni jiciba, a di
ji wonekisa balangani, na ku
ji buma kugo.

16 Kabo mu nga lamudwi
ku mutu nyamani, mwendo
kuselani, mwendo kutabani
ki licigu nya festa mwendo
ngima mupya mwendo licigu
nya sabata:
17 Ku ku mweji wa xilo xi ta-
go; aholu gibili ki gya Kristu.
18 Mu nga wandedwi ku mutu
cacazelo wanu ku ku ji solisa
nu ku kozela mangelosi, na ku
ema xiloni a si ku si wonigo,
na gugumugisidwe mahala ku
kupima kwaye kwa nyama,
19 Na sa parisa Hungo, gibili
gyacabo, ni gi engejedwe gi
ku canganiswa nga danga
mwedo ki jiningo ni jicinga,
ku anda ku kuanda kwa
Nungungulu.

20 Ra ni mu kufa ni Kristu
ku kubaha kwa litigo, kigi-
nani mu ngu ji bekela babaci
kwa makalelo, kanga kupwa
mu nga ri tigoni,
21 Mu nga jegi, ne kulinga,
ne kupara
22 (Xilo xacabo xi na ku fago
ku ku xi tumisa), kanga ku
bejela ni mihebujo ya batu?
23 Ixo xilo xi ku nu kuwo-
niswa nya kugengele kukoze-
lani nya kuhalaje kilisine, nu
ku ji solisa, nu ku canisela
gibili; *aholu* ka xi gilo ku
kunegejisa kwa nyama.

GIPIMO 3.

KABO ra ni mu wusidwe
ku mogo ni Kristu, bwe-
tani xilo xi ku bacani, aba
Kristu a ku abo, na kade ku
nyamugwe wa Nungungulu.
2 Bekani kupima kwanu xi-
loni xi ku mogo bacani, na si
xiloni xi ku mafuni.
3 Kolu mwa difa, nu kuba-
nya kwanu ku sihidwe ni
Kristu kwa Nungungulu.
4 Aba Kristu, *a ku* nu kuba-
nya kwatu, a na ku tiseki-
swago, enu neni mu na tiseki-
swa naye wufumuni.

5 Kabo abo songani xibango
xanu xi ku mogo mafuni; ku-
remba, kukunela, zanga, kuna-
bela nya ku bibe, nu kudoko-
lela, ku ku kukozela jingulube;
6 Ki kota ya ixo xilo yi na ku
tago zanga ya Nungungulu
bacani kwa bamana ba ku mba
ingela;
7 Mu nga gimbilago umo tepo

ya mbeli, ni mu nga ku kala
kwa exi xilo.
8 Aholu olu kusani nenu exi
xacabo; zanga, kubenya, za-
nga, likulo, kuruga, kuganela
nya jiconi ku kanani kwanu:
9 Mu nga lipi mumbe kwa
mumbe; ni mu ku wona apwa
mu kusile mutu wagale nu ku
gira kwaye,
10 Ni mu ambade mutu mu-
pya, a giridwego mupya kuji-
tini kanga gifanekiso gyaye a
nga mu girago:
11 Umo ku na ku ne ku ba
na ri bo mu Greki ni mu Juda,
kuhanisa wugwera nu ku mba
hanisa wugwera, ba nya Ma-
yigo, Skutia, mutu nya ku-
hungwe, mutu nya kucudwe:
aholu Kristu kuye a ku kwa-
cabo, a ku ndani kwawe bacabo.

12 Kabo abo ambalani, kanga
ba hatidwego ba Nungungulu,
ni mu agile ni mu ri bahalaji-
dwego, monyo nya ku pwele
wuhinji, wuhinji, wutu, kuji-
solisa, kuhunisela;
13 Mu huniselane, ni mu ku
dicejana, mutu na ri ni nandu
ni mumbe; kanga Pfumu yi
nga mu dicejago, karalo girani
nenu:
14 Ni bacani kwa exi xilo
xacabo *ambalani* kuhalaja, ku
kuhunga nya kubejele.
15 Kudegula kwa Kristu ku
na kale myonyoni kwanu, mu
nga ranedwago kwaye gibilini
gimwegyo; bongani.
16 Likana la Kristu li na kale
ndani kwanu nguju kugenge-
lani kwacabo; ni mu ku hebu-
ja mu ku layana ki jinjimo nu
ku embelela ni jinjimo nya
lipubo, ni mu ku embelela nu
wuhinji myonyoni kwanu kwa
Nungungulu.
17 Ni ugo mu ku girago, lika-
nani mwendo ku kugirani, *gi-
rani* kwacabo linani la Pfumu
Jesu, ni mu ku bonga Nungu-
ngulu Nyehe kuye.

18 Bagaji, ingelani bama ba-
nu, kanga ku yelago Pfumuni.
19 Bama, halajani bagaji ba-
nu, mu nga ba gireli makube.
20 Xanana, ingelani babelegi
banu mu xiloni xacabo, kolu
ogu ku ngu nengejisa Pfumuni.
21 Banyehe, mu nga zangari-
si xanana xanu, kakuba ba
nga dici kutumba.
22 Xitumi, ingelani mu xiloni
xacabo awo ba kujipfumu janu
kanga nyamani; na si ku kuko-
za kwa maho, kanga banenge-
jisi nya batu, aholu ki monyo
moyo, ni mu ku taba Pfumu:
23 Ugo mu ku girago, ku
tumani ku kunengela, kanga
kwa Pfumu, na si kwa batu;
24 Ni mu kujiti apwa mu na
haka ku kwa Pfumu cacazelo
nya tombe: mu ngu kozela
Pfumu Jesu.
25 Kolu uye a girago kubiba
a na hakela kambe kubiba a ku
girilego: kumwalo ku haka
nya batu.

GIPIMO 4.

JIPFUMU, ningani kwa xi-
tumi xanu ugo ku ku

kwadi ku ninganego; ni mu
ku jiti nyopwa nenu mu na ni
Pfumu njajini.
2 Engejelani ni mu parisile
kulombani, ni mu kalele kugo
ku kubonga.
3 Nugo kwacabo ni mu ku hi
lombela netu kambe, kakuba
Nungungulu a hi tulele lidimba
nya likani, ku regera sihalo wa
Kristu, nyi ku mu ku hungwa-
ni kuye;
4 Kakuba nyi wu tisekise,
kanga nyi felago ku regera.
5 Gimbilani ku gengelani ni
awo ba ku babanje, ni mu ku
renga tepo.
6 Kuganela kwanu ku na kale
nu wuhinji jitipo jacabo, nu wu
cambisidwe ku munyu; kaku-
ba mu jiti nyopwa mu ngu fela
ku haka kada moyo karini.

7 Mahungu angu acabo Tuki-
kusi a na ma tisekisa kwanu,
nduye a halajidwego ni gitumi
gi tumbekago ni gitumi gikwa-
tu Pfumuni:
8 Nyi mu rumelago kwanu ki
kota nya egi gilo, kakuba mu
jiti kukala kwatu, nu kupwa
yinengejise myonyo yanu;
9 Ku mogo ni Onesimusi,
nduye a tumbekago a halaji-
dwego, a ku moyo wanu. Ba
na tisekisa kwanu xilo xacabo
xi *girwago* aba.

10 Aristarkusi peresu kwatu
u ngu mu losa, ni Marko, wa
gitukulwana gya Barnabasi
(mu nga hakago milayo kuye;
a kuta kwanu, mu hakeni),

11 Ni Jesu, a ranwago ku
kupwa Justusi, ba ku ba ku-
hanisa wugwera: aba basi ki
xitumi xi kwatu wufumuni wa
Nungungulu, batu ba nga ra
ni ba ri ku nengejisa kwa-
ngu.
12 Epafrasi, a ku moyo wanu,
gitumi gya Kristu Jesu, ku
mu losa, na ku dwanela enu
jitepo jacabo kulombani kwa-
ye, kakuba mu eme ni mu
bejele ni mu ri ni lisine kuha-
lajani kwa Nungungulu.
13 Kolu nyi ngu mu girela
wukustumunyu, nyopwa u na
nu ku mu tumela kungi, ni
awo ba Laodikea, ni awo ba
ku Hierapolisi.
14 Luke, ng'anga yi halaji-
dwego, ni Demasi ba ngu mu
losa.
15 Losani banduye ba ku
mogo Laodikea, ni Numfasi,
ni libandhla li ku mogo nyu-
mbani kwawe.
16 Eli lidangalila ra ni li
hebudwe bakari kwanu, girani
kakuba li hebudwe kambe li-
bandhlani la ba Laodikea; nu
kupwa nenu kambe mu hebule
lidangalila nya kute ku Lao-
dikea.
17 Regerani kwa Arkipusi
kenu, Gengela kutumani u ku
hakilego Pfumuni, kakuba u
ku tajise.

18 Kulosa kwangu eni Paule
ki gyanja gyangu eni mune.
Hingihejani kuhungwa kwa-
ngu. Wuhinji wu na kala
nenu.

LIDANGALILA NYA KU HEGULE LA PAULE KWA BA TESALONIKA.

GIPIMO 1.

PAULE, ni Silvanusi, ni
Timoti, libandhlani la ba
Tesalonika kwa Nungungulu
Nyehe ni Pfumu Jesu Kristu:
Wuhinji wu na kale kwanu
nu kudegula.

2 Hi ngu mu bonga Nungu-
ngulu jitepo jacabo kenu mwa-
cabo, ni hi ku hingiheja *kenu*
kulombani kwatu;
3 Ni hi ku hingiheja hi si dici
tumo wanu nya kukolwe ni
tumo nya kuhalaje nu kuhu-
nisela kwa kutumba Pfumu-
ni yatu Jesu Kristu, mbeli kwa
Nungungulu ni Nyehe watu;
4 Ni hi ku jiti, banduye ba
halajidwego ba Nungungulu,
kuhata kwanu,
5 Nyopwa ivangeli yatu ya
dita karini kwanu na si lika-
nani basi, aholu cibani kambe,
ni Lipuboni nya ku Age, ni
mu kutumba kungi; kanga
mu jitigo lifumbo la batu hi
nga ji wonekisago ku kala
kwanu ki kota yanu.
6 Mwa di gira bayeji batu, ni
ba Pfumu, ni mu hakile likana
kucanisekani kungi, ku kune-
ngela kwa Lipubo nya ku Age;
7 Kakuba mwa di kala xiya-
yejo kwawe bacabo ba kolwa-
go Masedonia ni Akaia.
8 Kolu likana la Pfumu li
pwade kumo kwanu, na si
Masedonia ni Akaia basi, aholu
wulangani wacabo kukolwa
kwanu kwa Nungungulu ku
tangile mbeli; karalo ka hi
bweti ku regera gilo.
9 Kolu awo bane ba ngu tule-
jela ketu ku kubela hi nga
belago kugo kwanu; nu kubi-
ndugeja kwanu ku mu jingu-
lubeni mu ku bindugejele kwa
Nungungulu, ku kozela Nu-
ngungulu a banyago ni nya
lisine,
10 Nu ku lindela Mwamana
waye kuta ku njajini, a nga
mu wusago ku kwa ba nya
kufa, Jesu, a hi culago zanga-
ni yi tago.

GIPIMO 2.

KOLU enu bane, banduye,
mu ngu jiti kubela kwatu
kwanu, nyopwa ka kwa ma-
nwa nu ku ri mahala:
2 Aholu ni hi canisekile ku
mbeli, hi ku parwa ku kubiba,
kanga mu jitigo, Filipini, ha di
tiya kwa Nungungulu watu
ku regera kwanu ivangeli ya

Nungungulu ku kudwana ku-
kongolo.
3 Kolu kulaya kwatu kandi
kwa kuhosa, ne kandi kwa ku
kunela, ne ni nembo:
4 Aholu kanga hi cambisi-
dwego ku Nungungulu ku ni-
ngwa ivangeli, karalo hi ngu
regera; na si kanga ku nenge-
jisa batu, aholu Nungungulu a
yayejago myonyo yatu.
5 Kolu yi mwalo tepo hi nga
manwa ni hi ku ganela ma-
gana nya kulipe, kanga mu
jitigo, ne mwenda nya ku
dokolele, Nungungulu ki ku-
stumunyu;
6 Ne ku bweta kurungujwa
kwa batu, ne ku kwanu, ne ku
kwa bambe, a na ni hi ri ndwa-
lo, kanga bapostoli ba Kristu.
7 Aholu a di ni hi ku rula ba-
kari kwanu, kanga ame ra na
ku dandisa xanana xaye:
8 Karalo, ni hi ku mu halaja
nguju, ha di nengela nguju ku
ninga kwanu, na si ivangeli ya
Nungungulu yonga, aholu ni
mihefemulo yatu kambe, kolu
a di ni mu ku halajega nguju
kwatu.
9 Kolu mu ngu hingiheja,
banduye, kutuma kwatu nu
kucaniseka: ni hi ku tuma
wucigu ni mihani, hi si feli
ku lemeja na moyo wanu, ha
di ganela kwanu ivangeli ya
Nungungulu.
10 Mu bakustumunyu, ni Nu-
ngungulu *kambe*, ku gira kwa-
tu ku ku aga ni nduda ni hi
ri mwalo kuhosa kwanu mu
kolwago:
11 Kanga mu jitigo nyopwa
ha *di gira* karini ni kada moyo
wanu, kanga nyehe a girago
ni xanana xaye, ni hi ku mu
laya, hi ku *mu* tiyisa, ni hi ku
kustumunya,
12 Kakuba kuhegisa mu gi-
mbile ku kuyela Nungungulu,
a mu ranilego wufumuni waye
nu kungangamela.

13 Ki kota nya egi netu hi
ngu mu bonga Nungungulu hi
si dici, nyopwa, ra ni mu ha-
kile likana nya mwango nyote
kino kwatu, *likana* la Nungu-
ngulu, ka mwa li haka *kanga*
likana la batu, aholu, kanga li
ku lisineni, likana la Nungu-
ngulu, li tumago kambe kwa-
nu mu kolwago.
14 Kolu enu, banduye, mwa
di gira balandisi ba mabandhla
ya Nungungulu ma ku mogo
Judia kwa Kristu Jesu: kolu
nenu kambe mwa di caniswa
ki exi xilo ki batu banu, kanga
ba nga girago ba ba Juda;
15 Ba nga songago Pfumu
Jesu ni baprofeti, ba ku hi tu-
tumisa, ba ku ne ku nengejisa
Nungungulu, ba hambane ni
batu bacabo;
16 Ba ku hi himbeja ku rege-
ra kwa ba nya Mayigo ba fela
ku banyiswa; ku tajisa kuona
kwawe jitepo jacabo: aholu
zanga yi jude bacani kwawe
bacabo.
17 Aholu etu, banduye, ni hi
hambanisidwe nenu ki tepo
yidugwana, ni hi ri bo, na si
monyoni, ha di dandisa nguju

ku wona kobe yanu ku kuhalaja kukongolo:
18 Kolu a di ni hi halajile kuta kwanu, eni Paule ku mogo nu ku mogo kambe; Satani a di hi himbeja.
19 Kolu ginani kutumba kwatu, mwendo kunengela, mwendo gihungo nya kungangamele? Kandi enu, mbeli kwa Pfumu yatu Jesu kutani kwaye kani?
20 Kolu mu wufumu watu nu kunengela kwatu.

GIPIMO 3.

KIJOJO ni hi si koji ku himbeja, ha di hingiheja ketu kucamba ku cidwa hwane Atensi onga;
2 Hi rumile Timoti, ndi yatu ni gitumi gya Nungungulu ivangelini ya Kristu, ku mu emisa, nu ku *mu* deguja ku kukolwa kwanu;
3 Kakuba mutu a nga kuswi ku ogu kucaniseka; kolu enu bane mu ngu jiti apwa hi hatedwe ogu.
4 Kolu kilisine, ni hi ri nenu, ha di mu ambela ku mbeli apwa hi ngu fela ku caniseka ku kucaniseka; kanga ku nga girekago, nenu mu ngu jiti.
5 Ki kota ya egi neni, ni nyi si na ku himbeja, nya di rumela kakuba nyi fela ku jiti kukolwa kwanu, mwendo ku nga gireka muxengi a gire na mu xengile, nu kutuma kwatu ku gire mahala.
6 Aholu na bohile kwatu olu Timoti na kuta kiyo kwanu, a ku hi resela mahungu yadi nya kukolwe nu kuhalaja kwanu, nu kupwa mu ngu hi hingiheja kwadi jitepo jacabo, ni mu ku halaja ku hi wona, kanga etu kambe hi halajago ku mu *wona;*
7 Ki kota nya egi, banduye, hi gi degujwa kenu kucanisekani kwatu kwacabo nu kubisa ku kukolwa kwanu:
8 Kolu olu hi ngu banya, ra ni mu emile ni mu dandisile Pfumuni.
9 Kolu ku kubonga muni hi na ku ku mu bongelago kambe kwa Nungungulu, ki kota nya kunengela kwatu kwacabo hi nengelago kugo ki kota yanu 'mbeli kwa Nungungulu watu;
10 Wucigu ni mihani ni hi ku lomba nguju kakuba hi wone kobe yanu, hi bejisele ugo ku bwetekago kukolwani kwanu?

11 Olu Nungungulu watu ni Babe uye mune, ni Pfumu yatu Jesu, a na yayeja njila yatu kwanu:
12 Pfumu yi na mu gira mu ande kuhalajanani mumbe kwa mumbe, nu kwa batu bacabo, kanga etu hi *girago* kwanu;
13 Kala kuhegisani a na andisa myonyo yanu ni yi ri mwalo kuhosa ku agani mbeli kwa Nungungulu watu ni Babe, kutani kwa Pfumu yatu Jesu ni ba nya ku age baye bacabo.

GIPIMO 4.

KABO kuhegisa, banduye,
hi ngu sengelejela hi ku
mu laya Pfumuni Jesu, nyo-
pwa, kanga mu nga hakago
kwatu nyopwa mu ngu fela ku
gimbila mu ku nengejisa Nu-
ngungulu karini, kanga mu
gimbilago,—kakuba mu ande
nguju.
2 Kolu mu ngu kuti kulaya
hi nga mu ningago ki Pfumu
Jesu.
3 Kolu ogu ku kuhalaja kwa
Nungungulu, ku agiswa kwa-
nu, kakuba mu dice kure-
mba;
4 Kakuba kada moyo wanu
a jiti ku para gyombo gyaye
uye mune ku kuaga ni ru-
ngujo,
5 Na si ku kubisa nya likulo,
kanga ba nya Mayigo ba si mu
tigo Nungungulu;
6 Kakuba ku nga oni mutu,
a bibise ndi yaye nanduni:
kolu Pfumu ku mupoji xiloni
exi xacabo, kanga hi nga mu
ambelago hi ku mu dandisa.
7 Kolu Nungungulu ka hi
ranela ku kunela, aholu kuagi-
swani.
8 Kabo abo uye a dicago, ka
dici mutu, aholu Nungungulu,
a ningago kwanu Lipubo laye
nya ku Age.

9 Aholu ku kuhalaja kwa
banduye ka mu bweti nyopwa
mutu a mu lobele: kolu enu
bane mu ngu hebujwa ku Nu-
ngungulu ku halajana;
10 Kolu kilisine mu ngu ku
gira kwa banduye bacabo ba
ku Masedonia lacabo. Aholu
hi ngu mu laya, banduye, ka-
kuba mu ande nguju;
11 Nu kupwa mu hebule ku
degula, mu gire tumo wanu,
nu ku tuma ki manja yanu,
kanga hi nga mu layago;
12 Kakuba mu gimbile kili-
sine kwawe ba ku babanje, mu
nga bweti gilo.

13 Aholu ka hi halaji mu gire
xipumbu, banduye, ki awo ba
lalago; mu si feli ku gira ma-
didikana, kanga bambe, ba ku
mwalo kutumba.
14 Kolu ra ni hi ku kolwa
apwa Jesu a difa a ku wuga
kambe, karalo kambe aba ba
ladego kwa Jesu Nungungulu
a na ba resa naye.
15 Kolu ogu hi ngu ku regera
kwanu ki likana la Pfumu,
kakuba etu hi banyago, hi
ciyedwego kutani kwa Pfumu,
ka hi na ba rangulela awo ba
ladego.
16 Kolu Pfumu uye mune a
na relela ki njajini, ku ku ku-
wela, ni lito la ngelosi kongolo,
ni kuruneta ya Nungungulu:
ni awo ba fudego kwa Kristu
ba na wuga kuhegula:
17 Kabo etu hi banyago, hi
cadego, hi na ng'odwa ku
mogo nawo mapfini, ku gi-
nga Pfumu lipuboni: karalo
hi na kala ni Pfumu kala
kupinduka.
18 Kijojo degujanani ki aya
magana.

GIPIMO 5.

AHOLU ki jitepo ni jinango,
banduye, mu mwalo ku-
bweta ku lobedwe kwanu.
2 Kolu enu bane mu ngu jiti
apwa licigu la Pfumu li nguta
kanga mbafa nu wucigu.
3 Ni ba ku kawo, Kudegula
nu kukala kwadi, ja kusongwa
nya gipitipiti ku nguta bacani
kwawe, kanga kubisa kwa
nyamayi a ku ni mimba; ka
ba na taba.
4 Aholu enu, banduye, ka mu
gidemani, kakuba ilo licigu li
mu mane kanga mbafa:
5 Kolu mwacabo mu bamana
ba safa, ni bamana nya miha-
ni: ka hi ba wucigu, ne ba
gidema;
6 Kabo abo hi nga lali, kanga
bambe ba girago, aholu hi na
kalele hi nga lebi.
7 Kolu awo ba lalago ku lala
nu wucigu; ni awo ba lebago
ku leba nu wucigu.
8 Aholu etu, olu hi ku ba mi-
hani, hi nga lebi, hi ku ambala
githlangu nya gifube nya ku-
kolwa nu kuhalaja; ki gihugu
kutumba nya kubanyiswe.
9 Kolu Nungungulu ka hi
hatela zanga, aholu ku manani
kubanya ki Pfumu yatu Jesu
Kristu,
10 A nga hi felago, kakuba,
kani hi wugile mwendo hi
lade, hi kale ku mogo naye.
11 Kijojo gulubejanani, mu
bahane, kanga mu girago.

12 Aholu hi ngu mu sengele-
jela, banduye, ku bati ba tu-
mago bakari kwanu, ba ku
bacani kwanu Pfumuni, ba
mu layago;
13 Mu ba halaje nguju ki kota
ya tumo wawe. Kalani ku ku-
degula bakari kwanu enu bane.
14 Hi ngu mu laya, banduye,
lulamisani awo ba ndeyilego,
tiyisani ba ku mwalo ciba mo-
nyoni, pasejelani ba mba na
ciba, mu hunisele kwawe ba-
cabo.
15 Mu keje nyopwa u mwalo
a pojago kwa mumbe kubiba
ku kubiba; aholu jitepo jacabo
mu landise ugo ku cambago;
mumbe kwa mumbe, nu kwa-
we bacabo.
16 Nengelani jitepo jacabo;
17 Lombani mu nga dici; mu
bonge mu xiloni xacabo:
18 Kolu ogu ku kuhalaja kwa
Nungungulu kwa Kristu Jesu
kwanu.
19 Mu nga li cimi Lipubo;
20 Mu nga ku himbeji kupro-
feta;
21 Yejani xilo xacabo; pari-
sani ugo ku cambago;
22 Kugani kwa ugo kwacabo
nya ku bibe.

23 Nungungulu nya kudegule
uye mune a na mu agise kwa-
cabo; ni lipubo lanu ni hwe-
fumulo ni gibili ku hingiheji-
swa kwadi, nu ku ri mwalo
kuhosa kutani kwa Pfumu
yatu Jesu Kristu.
24 U ngu tumbeka uye a mu
ranago, a na ku ku girago
kambe.

25 Banduye, hi lombeleleni.

26 Losani banduye bacabo ku kuhese nya kuage.
27 Nyi ngu mu tangisa ki Pfumu nyopwa eli lidangalila li hebudwe ki banduye bacabo.
28 Wuhinji wa Pfumu yatu Jesu Kristu wu na kale nenu.

LIDANGALILA NYA KUBILI LA PAULE KWA BA TESALONIKA.

GIPIMO 1.

PAULE, ni Silvanusi, ni Timoti, libandhlani la ba Tesalonika kwa Nungungulu Babe watu ni Pfumu Jesu Kristu;
2 Wuhinji kwanu nu kudegula nya kute ku kwa Nungungulu Nyehe ni Pfumu Jesu Kristu.

3 Hi ngu fela ku mu bonga Nungungulu jitepo jacabo hi ku mu bongela enu, banduye, kanga ku yelago, kolu kukolwa kwanu ku ngu danda nguju, nu kuhalajana kwa kada moyo wanu ku ande;
4 Kakuba etu bane hi ngu buma kwanu mabandhlani ya Nungungulu ku kuhunisa kwanu nu kukolwa mu kucanisekani kwanu kwacabo nu kubisa muku hunisa kugo;
5 *Ku ku* giwonekiso gi wonekago nya kulamule nya nduda kwa Nungungulu; kuhegisatunu apwa nenu mu baledwe mu yele wufumu wa Nungungulu, mu ku canisekelago kambe:
6 Kwa ku ralo nyopwa ki gilo nya nduda ni Nungungulu ku cacazela kucaniseka kwawe ba mu canisago,
7 Kwanu mu caniswago ku hefumula netu, kufunungudwani kwa Pfumu Jesu ku njajini ni mangelosi ya ciba yaye niloni nya kujure,
8 Na ku ninga kucanisa kwawe ba si mu tigo Nungungulu, nu kwawe ba si ingeligo ivangeli ya Pfumu yatu Jesu:
9 Ba napwa kucaniswago, kusongwa nya kupinduke ku kobeni ya Pfumu nu wufumuni wa ciba yaye,
10 Aba a na ku tago ku rungujwa kwa ba nya ku age baye, nu ku liwugwa kwawe bacabo ba kodwego (kolu wukustumunyu watu kwanu kwa di kodwa) ki ilo licigu.
11 Kuhegisani olu hi mu lombelelago jitepo jacabo, kaku-

ba Nungungulu watu a mu balele mu yele kuranwa kwanu, a tajise kunabela kwacabo nya kucambe ni tumo *waboca* nya kukolwa, ni ciba;

12 Kakuba lina la Pfumu yatu Jesu li rungujwe ndani kwanu, nenu ndani kwaye, kanga wuhinji wa Nungungulu watu ni Pfumu Jesu Kristu.

GIPIMO 2.

OLU hi ngu mu sengelejela, banduye, ku kukumbuka kuta kwa Pfumu yatu Jesu Kristu, nu ku tombana kwatu kwaye;

2 Kuhegisani apwa mu nga kucungwa kupimani kwanu nukunuku, ne mu nga caniswi, ne ki lipubo, mwendo ki likana, mwendo ki lidangalila kanga nya kute ki omu kwatu, kanga mwendo liciguku la Pfumu lomo *olu;*

3 Mu nga hangiswi ku mutu ki gilo: kolu *ka ku na ralo*, sine kutega kwa kuta kuhegula, ni mutu wa kuona a wonekiswe, mwamana wa kujimejwa,

4 Uye a himbejago a ku ji gugumugisa mbeli kwacabo ku ranidwego Nungungulu mwendo ku kozedwago; kakuba u ngu kala tempelini ya Nungungulu, na ku ji gira a wonekele kanga Nungungulu.

5 Ka mu hingiheji kani, nyopwa, ni nyi nga na ri, nenu nya di mu ambela exi xilo?

6 Olu mu ngu kuti ugo a ku himbejago, kakuba kuhegisatunu a wonekiswe ki tepo yaye.

7 Kolu sihalo ya ku mba na nayo u ngu tuma olu: aholu *womo* moyo a himbejago olu, kala a ku kuswa.

8 Kabo a na wonekiswa oyu nya mba na nayo, Pfumu Jesu a na ku mu songa ki hwefemulo wa likana laye, a kuswe ku kutisekisa kwa kuta kwaye;

9 *Ambari uye*, kuta kwaye ku girago kanga kutuma kwa Satani ni ciba yacabo ni jiwonekiso ni jiliwugiso nya malipe,

10 Nu kuhangisa kwacabo kwa ku mba na nduda ki awo ba fago; kolu ka ba haka kuhalaja nya lisine, kakuba ba banyiswe.

11 Ki kota ya egi Nungungulu u ngu ba rumela kutuma kwa kuhosa, kakuba ba kolwe ki malipa:

12 Kakuba ba lamudwe bacabo ba si kolwigo ki lisine, aholu ba nengelago ku ku mba na nduda.

13 Aholu hi hungidwe ku bongela Nungungulu jitepo jacabo kenu, banduye bahalajidwego ba Pfumu, kolu Nungungulu a di mu hata ku ba ku hegula-tunu a ku mu hatela kubanyiswani kuagiswani kwa Lipupo nu kukolwa kwa lisine:

14 A nga mu ranelago kwaye ki ivangeli yatu, kumanani wufumu wa Pfumu yatu Jesu Kristu.

15 Kabo abo, banduye, emani
mu dande, mu parise makalelo
mu nga ma hebujwago, kani
ki likana, mwendo ki lidanga-
lila latu.

16 Olu Pfumu yatu Jesu
Kristu uye mune, ni Nungu-
ngulu Babe watu a nga hi ha-
lajago a ku hi ninga kune-
ngela nya ku pinduke nu ku
tumba nyo cambe ku wuhinji,
17 A na nengejise myonyo
yanu a yi andise mitumoni
yacabo nya kucambe ni ma-
gana.

GIPIMO 3.

KU kuhegisa, banduye, hi
lombeleleni, kakuba lika-
na la pfumu li tutume li rungu-
jwe, kanga *li* rungujwago
kenu;
2 Nu kupwa hi cudwe kwa
batu ba si pimigo ba nya ku
bibe; kolu bacabo ba mwalo
kukolwa.
3 Aholu Pfumu yi tumbekile,
a na ku mu dandisago, a mu
emelela kwa *uye* nya ku bibe.
4 Hi ngu tumba kwa Pfumu
kenu, nyopwa mu ngu gira mu
na gira xilo hi mu layago
kixo.
5 Pfumu yi na yayeje myo-
nyo yanu kuhalajani kwa Nu-
ngungulu, nu ku hunisani kwa
Kristu.

6 Olu hi ngu mu laya, ba-
nduye, linani la Pfumu yatu
Jesu Kristu, kakuba mu kuge
kwa banduye bacabo ba si gi-
mbiligo kwadi, na si ki maka-
lelo ba nga ma hakago kwatu.
7 Kolu enu bane mu ngu jiti
nyo kenu mu ngu fela ku hi
yeja karini: kolu ka ha nga
gira ku kubiba bakari kwanu;
8 Ne ka ha nga hoja nkati
mahala ku gyanjani kwa mu-
tu, aholu kutumani nu kubi-
sani, ni hi ku tuma wucigu ni
mihani, kakuba hi nga lemeji
na moyo wanu:
9 Na si kolu ku nga ra nu ku
si koto watu, aholu ku ji gira
xiyayejo kwanu, kakuba mu
hi yeyeje.
10 Kolu ambari ni hi nga ri
nenu, ogu ha di mu laya kugo,
Mutu ra na si tumi ne a nga
hoji.
11 Kolu hi ngupwa ki ba nyo
kari ba gimbigo bakari kwanu
ku kubiba, ba si tumigo ne
badukwana, aholu ba kejisago
kwa bambe.
12 Olu awo ba ku ba ku ralo
hi ngu ba laya hi ku ba ambela
Pfumuni Jesu Kristu, kakuba
ba tume ku kudegula, ba hoje
nkati wawe awo bane.
13 Aholu enu, banduye, mu
nga garali ku girani nya ku-
cambe.
14 Mutu ra na si ingeli likana
latu ki eli lidangalila, mu keji-
seni uyo mutu, kakuba mu
nga gimbili naye, kuhegisa a
fela ku gira jiconi.
15 *Aholu* mu nga mu baleli
kanga nombo, aholu mu layeni
kanga nduye.

16 Olu Pfumu ya kudegula

uye mune a na mu ninge ku-
degula jitepo jacabo jinjilani
jacabo. Pfumu yi kale nenu
mwacabo.
17 Kulosa kwangu Paule ki
gyanja gyangu eni mune, gi
ku giwonekiso madangalila-
ni yacabo: karalo nyi ngu
loba.
18 Wuhinji wa Pfumu yatu
Jesu Kristu wu kale nenu
mwacabo.

LIDANGALILA NYA KUHEGULE LA PAULE KWA TIMOTI.

GIPIMO 1.

PAULE, mupostoli wa Kri-
stu Jesu kanga kulaya kwa
Nungungulu Mubanyisi watu,
ni Kristu Jesu kutumba kwatu;
2 Kwa Timoti, gyanana gya-
ngu nya lisine ku kolwani:
Wuhinji, kurula, kudegula,
nya kute ku kwa Nungungulu
Nyehe ni Kristu Jesu Pfumu
yatu.

3 Kanga nyi nga ku sengele-
jelago ku kala Efesusi, ni nyi
nga kuya Masedonia, kakuba
u kejise batu nyo kari ba nga
hebuji kuhebuja kwa walo,
4 Ne nu ku ingela jikaringani
ni makalelo nya mba bela, ma
tumago kuwujisa, na si tumo
wa Nungungulu u ku mogo ku
kolwani; *karali nyi ngu gira
olu.*
5 Aholu ku hegisa kwa ku-
baya ku kuhalaja nya kute ku
monyoni nya ku age ni monyo
nya kucambe nu kukolwa ku
si pfajejeligo:
6 Muxiloni exi bambe ra ni
ba hosile ba bindugejile ku ku-
regera mahala;
7 Ni ba ku nabela ku gira ba-
hebuji nya nayo, ka si ka ba
pimi ugo ba ku regerago, ne
ugo ba parisilego ugo ki li-
sine.
8 Aholu hi ngu jiti apwa
nayo u ngu camba, mutu ra na
ku wu para ku kuyela,
9 Kanga ku jiti egi, na ku
jiti egi nyopwa nayo ka
giredwa mutu nya nduda,
aholu a di giredwa ba nya
mba na nayo ba si teli kota,
ba mba na Nungungulu ni
baoni, ba mba aga ni ba ba-
banje, basongi ba banyehe ni
basongi ba bamayi, basongi ba
batu,
10 Xirembi, xirembi xawe
awo bane ni bama, ba bago
batu, xilipi, xitangi nya ma-
lipa, ra na gi ri bo gilo gi
hambanego ni hebujo nya
kucambe;
11 Kanga ivangeli ya rungujo
wa Nungungulu a katekisi-

dwego, u nga girwago kutumbani kwangu.

12 Nyi ngu mu bonga uye a nga nyi ningago ciba, *ambari* Kristu Jesu Pfumu yatu, kolu a di nyi balela kuye nyi tumbekile, à ku nyi emisela tumo *waye;*
13 Ambari ulo ku hegula nyi nga ra ni nyi ri girugi, ni musongi, ni mulemaji: kasilo nya di mana kurula, kolu nya di ku gira ku ku mba jiti nu ku mba kolwani;
14 Ni wuhinji wa Pfumu yatu a di anda nguju ku kukolwa nu kuhalaja ku ku mogo kwa Kristu Jesu.
15 Kuregera ku tumbekile, ku ngu yela ku kujumedwa kwacabo, apwa Kristu Jesu a dita tigoni ku banyisa baoni; nyi ku pfumu yawe:
16 Kasilo ki kota ya egi nya di mana kurula, kakuba kwangu kanga pfumu Jesu Kristu a wonekise kuhunisela kwaye kwacabo, ku gire giyayejo gyawe ba na ku kolwago kwaye kubanyani nya ku pinduke ki hwane.
17 Olu Pfumuni nya ku pinduke, nya mba na kuhina, yi si na kuwonwa, Nungungulu uye enga, ku *na kale* rungujo nu wufumu kala ku pinduka. Ameni.

18 Ogu kulaya nyi ngu ku ninga kwago, gyanana gyangu Timoti, kanga wuprofeti wu nga yago kwago kuhegula, kakuba u dwane kuwo litunga ladi;
19 Nu ku parisa kukolwa ni monyo nyo cambe; bambe ni ba kusile kwawe ba nga jamiswago ku kukolwa:
20 Kwawe wabo Himeneusi ni Alekzandero; nyi nga ba ningelago kwa Satani, kakuba ba hebujwe ku ne ku ruga.

GIPIMO 2.

KABO abo nyi ngu sengelejela, ku hegula kwago kwacabo, kakuba kusengelejela, kulomba, kudicejana, kubonga, ku na giredwe batu bacabo;
2 Jipfumu nawo bacabo ba ku mogo wulangani wu kongolo; kakuba hi gimbile kwadi njilani nya kubanye kwatu ku kudegula nu wunungungulu wacabo nu kupima.
3 Ogu ku ngu camba ku ngu jumejeka mahoni kwa Nungungulu Mubanyisi watu;
4 A halajago nyopwa batu bacabo ba na banyiswe, bate ku jitini nya lisine.
5 Kolu womo Nungungulu moyo, mugire moyo bakari kwa Nungungulu ni batu, *uye mune* mutu, Kristu Jesu,
6 A nga ji ningelelago gilibejo gyawe bacabo; wukustumunyu *ku parwa* jiteponi jaye uye mune;
7 Nyi nga girwago muganeleli ni mupostoli waye (nyi ngu regera lisine, ka nyi lipi),

muhebuji wa ba nya Mayigo kukolwani ni lisine.

8 Kabo abo nyi ngu jina apwa bama ba lombe malangani yacabo, ni ba ku kuseja manja nya ku age, na yi ri mwalo zanga nu kuganejana.
9 Karalo, apwa banyamayi ba ji cambise kuambalani nya ku cambe, ki jiconi nu kupima; na si ki nduju alugidwego, ni ndalama mwendo mapareli mwendo myenda nya karo;
10 Aholu (ba ku banyamayi ba jumelago wunungungulu) ki mitumo nyo cambe.
11 Nyamaji a na hebule kudegulani nu ku ingejisa.
12 Aholu ka nyi jumeli nyamayi a hebuje, ne nu ku kala ni ciba bacani kwa mwama, aholu a kale kudegulani.
13 Kolu Adamu a di girwa kuhegula, kabo Eve;
14 Adamu ka xengwa, aholu nyamayi na xengidwe u tegile kuonani:
15 Aholu a na banyiswa ku kubelega kwaye, ra ni ga ku engejela kukolwani nu kuhalajani nu ku agiswani ku kudegula.

GIPIMO 3.

KU tumbekile kuganela, Mutu ra na ku bweta tumo nya mukejisi, u ngu nabela tumo nyo cambe.
2 Kabo abo mukejisi a kale na ri mwalo nandu nya kubibe, mwama wa mwangaji moyo, na ku ji himbeja, na ri nu ku pima nya ku degule, na ku gimbila kwadi, na ku jumela ku haka batu nyumbani kwaye, na ku jiti kuhebuja;
3 Na si gi giri nya ngwaha, ne gibeti; aholu na ku rula, na si gidwani, ne gihalaji nya ninyero;
4 Uye a fumago kwadi nyumba yaye uye mune, xanana *xaye* ni xi ri kuingelani ku kupima kwacabo;
5 (Aholu mutu ra na si koji kufuma nyumba yaye uye mune, a na li hingiheja karini libandhla la Nungungulu?)
6 Na si mutu mupya, mwendo na gugumugisidwe a nga tegela kujujugwani kwa Satani.
7 Kambe a na kale nu wukustumunyu wadi kwa awo ba babanje; mwendo a nga tegela kujujugwani nu ku rinywani kwa Satani.
8 Xigela kambe *xi na* tabeke, xi si na ku ganela nya kubibe, xi si seli vinyu yingi, xi si halaji dinyero nya kuhine;
9 Ni xi parile sihalo wa kukolwa monyoni nya kuage.
10 Aba kambe ba na yejwe kuhegula; ja batume kanga xigela, ra ni ba ri mwalo kuhosa.
11 Banyamayi nawo karalo ba na tabeke, ba nga kali xilembi, ba ji himbeje, ba tumbeke mu xiloni xacabo.
12 Xigela xi na kale bama ba ku ni bagaji ba mowo, ni ba ku fuma xanana xawe ni jinyumba jawe awo bane kwadi.

13 Kolu awo nyo ra ni ba
kozele kwadi ni ba ri xigela ku
mana kuema kwadi, nu kutiya
kukongolo kukolwani ku ku
mogo kwa Kristu Jesu.

14 Exi xilo nyi ngu xi lobela
kwago, ni nyi ku tumba kuta
kwago kunokuno;
15 Aholu nya ku hwela ngu-
ju, u fela ku jiti nyopwa batu
ba ngu fela ku gira karini nyu-
mbani kwa Nungungulu, yi ku
libandhla la Nungungulu a ba-
nyago, nyingwa ni mudandisi
wa lisine.
16 Nu ku ri mwalo ku ganeja
kongolo sihalo wa wu nungu-
ngulu; Uye a nga tisekiswago
nyamani, na agisidwe lipuboni,
a ku wonwa ki maugelosi, a
ganedwego bakari kwa mahu-
nzu, ku kodwego kwaye tigo-
ni, a ku hakwa bacani wufu-
muni.

GIPIMO 4.

AHOLU Lipubo li ngu gane-
la balangani, apwa teponi
yi tago bambe ba na kuga ku-
kolwani, ni ba ku ingela mapu-
bo ma ndeyilego ni mihebujo
nya mademoni,
2 Ku malipa ya batu ba rege-
rago malipa, ni ba ku pfajwa
myonyoni yawe awo bane ka-
nga fero yi bisago;
3 Ni ba ku himbejela kujega
mwangaji, ni *ba ku laya* ku
dica kuhoja, Nungungulu a
nga ku girelago ku hakwa ku
ku bonga ki awo ba kolwago
ba ku jiti lisine.

4 Kolu xirengo xacabo xa
Nungungulu tadi, gimwalo
gilo gi yelago ku bombwa, ra
ni gi hakidwe ku kubonga:
5 Kolu gi hanjidwe ki likana
la Nungungulu nu kulomba.

6 Wa ku ndindukisa banduye
ki exi xilo, u na gira gitumi
gyadi gya Kristu Jesu, nu da-
ndisidwe maganani ya kuko-
lwa, nu ku hebujwa kwadi u
ku landisilego *kala olu:*
7 Aholu bomba jikaringani ni
makalelo ya bagaji bagale; u
ji tumise ki wu nungungulu:
8 Kolu kutuma tumo nya
gibili ku pasejela badukwana;
aholu tumo nya wunungungu-
lu ku cambele xiloni xacabo, ni
hi ri ni tumbiso nya womi wu
ku mogo olu, ni ya uwo wuna
kutago.
9 Ku tumbekile kuganela, ku
ngu yela ku jumedwa kawo
bacabo.
10 Kolu ki kota ya ogu ku
hegisa hi ngu tuma hi ku yeja,
kolu kutumba kwatu ku kade
kwa Nungungulu a banyago, a
ku Mubanyisa wa batu bacabo,
nguju wawe ba kolwago.
11 Ki exi xilo laya u hebuje.
12 Wuwana wago u nga ka-
nywi ku mutu; aholu kala
giyayejo gyawe ba kolwago,
likanani, ni makaleloni, kuha-
lajani, kukolwani, ku agani.
13 Kala nyi kuta, ingela ku-
hebulani, ku layani, kuhebu-
jani.
14 U nga dici sakwati yi ku
mogo ndani kwago, xi nga

ningwago kwago ku kuprofeta, ku ku bekwa manja ya bagale.
15 Tumbeka kwa exi xilo; u bandamele kwawe; kakuba kudanda kwago ku tibeke kwawe bacabo.
16 Ji pimele uwe mune, nu kuhebujani kwago. Engejela kwa exi xilo; kolu ku ku gira ogu u na ji banyisa uwe mune nawo ba ku pwago.

GIPIMO 5.

UNGA rugi mutu wagale, aholu mu laye kanga nyehe; batu nya majaha kanga banduye:
2 Banyamayi ba gale kanga bamayi; bapya kanga bandoni, ku agani kwacabo.
3 Runguja jinoni ji ku jinoni kilisine.
4 Aholu noni ra ni yi ri ni xanana mwendo batugulu, ba na hebule kuhegula ku wonisa nduda jinyumbani jawe awo bane, nu ku bweleja ku yelago kwa babelegi bawe: kolu ogu ku ngu jumeleka mahoni kwa Nungungulu.
5 Olu uye a ku noni kilisine, na ri enga, kutumba kwaye nu ku kade kwa Nungungulu, na ku engejela kulombani nu kusengelejelani wucigu ni mihani.
6 Aholu uye a ji nengejisago u fude na nga ku banya.
7 Laya kambe ki exi xilo, kakuba ba kale ni ba ri mwalo kuhosa.
8 Aholu mutu ra na si kejisi ba kwawe, nguju ba nyumbani kwaye, u dicile kukolwa, u ngu biba a ku binda a si kolwigo.
9 A nga baledwa kanga noni nyo ra na ri ni libande makumi myaga ni likumi limwedo a nga ra *na ri* mwangaji wa mwama moyo,
10 Na ku regeredwa kwadi ki mitumo yadi; ra na dandisile xanana, ra na pasile kwadi bapfumba, ra na hanjile migondo ya ba nya ku age, ra na pasile ba canisekilego, ra na landisile kwadi mitumo nya ku cambe yacabo.
11 Aholu jinoni jipya u ji bombe: kolu ra ni ba ximbedwe ku Kristu, ba na nabela ku jegwa;
12 Ni ba ri nu kujujugwa, kolu ba dicile kukolwa kwawe nya kuhegule.
13 Nugo kwacabo ba ngu hebula *ku kala* ba si giri gilo, ni ba ku gimbila jinyumbani ni jinyumba; ni ba ku kala ba si giri gilo basi, aholu ba ku bula mabulo, nu ku kucejela ni ba ku regera xilo ba si feligo ku xi regera.
14 Kabo abo nyi ngu jina nyopwa jinoni jipya ji jegwe, ba belege xanana, ba fume nyumbani, ba nga ningi tepo nya ku ruge kwaye a ganejago:
15 Kolu ni olu bambe ba bindugejele pubo ba ngu landisa Satani.
16 Nyamayi a kolwago ra na ri ni jinoni, a na ji pasejela, libandhla li nga lemejiswi;

kakuba li pasejele awo ba ku
jinoni kilisine.

17 Bagale ba fumago kwadi
ba na baledwe ni ba yede ru-
ngujo wu engejedwego, nguju
awo ba tumago likanani nu ku
hebujani.
18 Kolu kuloba ku ngu kuye,
U nga teli ng'ombe kalo ra ni
yi ku ganda xibila. Ni gitu-
mi gi ngu yela kulibwa kwaye.
19 U nga haki nandu ki mutu
kongolo, sine ku kanani kwa
bakusutumunyu babili mwe-
ndo bararu.
20 Awo ba onago ba laye
mbeli kwawe bacabo, kakuba
bambe ba tabe.
21 Nyi ngu *ku* laya mbeli kwa
Nungungulu, ni Kristu Jesu,
ni maugelosi ma hatidwego,
kakuba u pime exi xilo u si
fujejeli, u si giri gilo ku ku-
halaja mumbe u ku bindisa
mumbe.
22 U nga beki manja bacani
kwa mutu ku ku bireja, ne u
nga giri gihengeli ya kuona
kwa bambe batu: u ji hingi-
heje ku agani.
23 U nga giri giseli gya mati
kambe, aholu sela vinyu yi
dukwana ki kota nya girumbu
gyago nu kudwala kwago
kungi.
24 Kuona kwa bambe batu
komo balangani, ku ku gimbila
ku lamulani ku mbeli; nu kwa
bambe batu ku landisa ku-
hwane.
25 Karalo kambe yomo mitu-
mo nyo cambe yi ku mogo
balangani; nya ku rati kanga
mimbe ka yi na ku sihwa.

GIPIMO 6.

AWO ba ku xitumi babaci
nya caciso ba na balele
jipfumu jawe kawo ji yele ru-
nguju wacabo, kakuba lina la
Nungungulu nu kuhebuja ku
nga rugwi.
2 Awo ba ku ni jipfumu ji
kolwago, ba nga ba kanyi, kolu
ba ku banduye; aholu kuca-
mba ba tumele awo, kolu awo
ba hengelago tumo nyo cambe
ba ngu kolwa ba ku halajega.
Hebuja exi xilo u laye kixo.

3 Mutu a ku hebuja kuhe-
buju ku hambanego, a si jume-
li magana nya kupime, ma-
gana ya Pfumu yatu Jesu Kri-
stu, nu kuhebujani ku girago
kanga wunungungulu;
4 U gugumugile, na si jiti gilo,
aholu ku dwala ki mawujiso
nu ku ganeja kwa magana,
kutago kugo jenyo, tema, ku-
ruga, ku hingiheja nya ku
bibe,
5 Ku regerisana kwa batu ba
hinilego ku pimani ni ba cidwe
ki lisine, ni ba ku hingiheja
kawo kukozela ki njila nya
kuganyari.
6 Aholu kukozela nu kune-
ngela ku kuganyari ku ko-
ngolo:
7 Kolu ka ha resa gilo tigoni,
kolu ka hi koji ku dusa gilo
kambe;
8 Aholu ni hi ri nu kuhoja ni
xiambalo hi na nengela kugo.

9 Aholu awo ba nabelago ku-
fuma ba ngu tegela kuxe-
ngwani nu ku rinywani nu
wumbe wupumbu wungi nya
ku lemaje, kanga iyo yi jami-
sago batu kusongwani nu ku-
jujugwani.
10 Kolu kuhalaja dinyero ki
kamba ya jifumbo jacabo ja ku
biba: bambe ba ndeyisidwego
ku mu kukolwani ni ba ku
landisa ugo, ba ji payile ki ma-
didikana mangi.
11 Aholu uwe, Mutu wa Nu-
ngungulu, taba exi xilo; u
landise nduda, wunungungulu,
kukolwa, kuhalaja, kuhuni-
sela, ku ji solisa.
12 Dwana kudwana kwadi
nya kukolwe, parejela womini
nya ku pinduke, u nga rane-
dwago kwaye, u ku jumela
kujumela kwadi mbeli kwa
bakustumunyu bangi.
13 Nyi ngu ku laya mbeli
kwa Nungungulu, a banyisago
xilo xacabo, ni kwa Kristu
Jesu, a nga jumelago wukustu-
munyu wadi mbeli kwa Po-
ntiusi Pilati;
14 Kakuba u hingeheje nayo,
ni gi ri mwalo giroto, nu ku ri
mwalo kuhosa, kala ku kuboha
ku woneka kwa Pfumu yatu
Jesu Kristu:
15 A na ku ku wonekisago ki
tepo yaye, a ku gi katekisa
u na ni Ciba oka, Pfumu ya
jipfumu, ni Nungungulu ya
banungungulu;
16 Uye enga a ku nu kupi-
nduka, na ku kala safani yi si
bedwigo, ya sa wonwago ku
mutu, ne ka kojwi ku wonwa:
ku kale kwaye kurungujwa ni
ciba nya kupinduke. Ameni.

17 Ba laye awo ba fumilego
kwa eli litigo, kakuba ba nga
giriswi matsanza, ne ba nga
beki kutumba kwawe wufu-
muni nya mba tidwa, aholu
kwa Nungungulu, a hi ninga-
go nguju xilo xacabo ku ne-
ngela;
18 Kakuba ba gire kucamba,
ba fume mitumoni nyo cambe,
ba dongele ku kaxela, ba ju-
mele ku kabejela;
19 Ni ba bu ji bekela giyo
gyadi ba ji bekelela tepo yi
tago, kakuba ba parejele wo-
mini wu ku womi kilisine.

20 O Timoti, parisa ugo ku
ningidwego *kwago*, nu ku kuga
ku regerani nya mba si gilo,
nu ku ganejana ku tudwago
ku ku jiti ku ku kwa malipa;
21 Bambe ni ba ku ku jumela
ba hosilego ku kukolwa. Wu-
hinji wu na kale nago.

LIDANGALILA NYA KUBILI LA PAULE KWA TIMOTI.

GIPIMO 1.

PAULE, mupostoli wa Kristu Jesu ku kuhalaja kwa Nungungulu, kanga gitumbiso gya womi wu ku mogo kwa Kristu Jesu,
2 Kwa Timoti, gyanana gyangu gihalajidwego: Wuhinji, kurula, kudegula, nya kute ku kwa Nungungulu Nyehe ni Kristu Jesu Pfumu yatu.

3 Nyi ngu bonga Nungungulu, nyi mu kozelago ku kwa bababe ba mbeli monyoni nya ku age, ku mba dica kwangu ku ku hingiheja ku sengelejelani kwangu,
4 Wucigu ni mihani nyi ku bweta ku ku wona, ni nyi ku hingiheja marongo yago, kakuba nyi tajiswe ku ku nengela;
5 Ni nyi ndindukisidwe ku kukolwa nya mba na ku pfajejela ku ku mogo ndani kwago; ku nga kalago kuhegula kwa koko wago Loisi, ni mayi wago Eunike; nyi ngu jumejiswa, ndani kwago kambe.
6 Ki kota ya ugo nyi ngu ku ndindukisa kakuba u kondise sakwati ya Nungungulu, yi ku ndani kwago ku ku bekwa manja angu.
7 Kolu Nungungulu ka hi ninga lipubo nya ku tabeke; aholu nya cibe nu kuhalaja nu kuhebujwa.
8 Kabo abo u nga giri jiconi ku kudandisa kwa Pfumu yatu, ne ki eni peresu yaye: aholu caniseka ni ivangali kanga cibaya Nungungulu;
9 A nga hi banyisago, a ku hi rana ku kurana nya ku age, na si kanga mitumo yatu, aholu kanga ku gira kwaye nu wuhinji, wu nga ningwago etu kwa Kristu Jesu mbeli kwa jitepo nya kupinduke,
10 Aholu olu ku tisekisidwe ku kuwoneka kwa Mubanyisi watu Kristu Jesu, a nga palago kufa, a ku resa womi nu ku mba hina safani ki ivangeli,
11 Nyi nga hatwago ku gira muganeleli waye, ni mupostoli, ni muhebuji.
12 Nyi canisekelago exi xilo kambe: aholu nyi mwalo jiconi; kolu nyi ngu muti uye nyi nga mu kolwago, nyi jumejisidwe apwa u ngu koja ku kukejisa ugo nyi ku ningilego kwaye ki ilo licigu.
13 Para giyayejo nya magana

nya lisine u ma pwidego kwa-
ngu, kukolwani nu kuhalaja
ku ku mogo kwa Kristu Jesu.
14 Iyo gilo nyo cambe gi nga
ningwago *kwago* yi kejise ki
Lipubo nya ku Age li kalago
ndani kwatu.

15 Ogu u ngu kuti, apwa ba-
cabo ba ku mogo Asia ba di
kuga kwangu; ba ku Fugelusi
ni Hermogenesi.
16 Pfumu yi na ninge kurula
nyumbani kwa Onesiforusi:
kolu a di nyi pasa jitepo jingi,
a si giri jiconi ki magaragajelo
yangu;
17 Aholu, na ri Roma, a di
nyi bweta kwadi,
18 A ku nyi mana (Pfumu
yi na ninge kwaye ku mana
kurula kwa Pfumu ki ilo lici-
gu); ni mu xiloni xingi a nga
xi girago Efesusi, u ngu jiti
kwadi.

GIPIMO 2.

KABOBO uwe, gyanana
gyangu, maniswa ciba
wuhinjini wu ku mogo kwa
Kristu Jesu.
2 Ni xilo u xi pwidego kwa-
ngu bakari kwa bakustumu-
nyu bangi, ixo xi ninge uwe
kwa batu ba tumbekago, ba
na ku kojago ku hebuja bambe
kambe.
3 Caniseka *neni*, kanga ka-
sadoro nyo cambe wa Kristu
Jesu.
4 Umwalo kasadoro ra na ri
kukozani a ji canganisago ni
mahungu ya *ogu* kubanya;
kakuba a mu nengejise uye a
nga mu balelago kanga kasa-
doro.
5 Kambe mutu ra na ku pige-
ja ku haganani, ka ambagiswa
gihugu nya wufumu, sine ra
na pigejile ku kuyela.
6 Mulimi a tumago u ngu fela
ku hengela kuhegula mihando.
7 Pima ogu nyi ku regérago;
kolu Pfumu yi na ku ninga
kupima mu xiloni xacabo.
8 Hingiheja Jesu Kristu, a
wugilego ku kwa ba nya kufa,
wa mbewu ya Davida, kanga
ivangeli yangu:
9 Nyi canisekelago kwaye ku
hungwani, kanga a girago ku-
biba: aholu likana la Nungu-
ngulu ka la hungwa.
10 Kabo abo nyi ngu rwala
xilo xacabo ki kota ya ba ha-
tidwego, kakuba awo kambe
ba mane kubanyiswa ku ku
mogo kwa Kristu Jesu ku wu-
fumu nya ku pinduke.
11 Ku tumbekile kuregera:
Kolu ra ni hi fude naye, hi na
banya kambe naye:
12 Ha ku tanga mbeli, hi na
fuma kambe naye: ha ku mu
danga, nuye kambe a na hi
danga:
13 Ra ni hi si tumbeki, u ngu
kala na tumbekile; kolu ka
koji ku ji danga.

14 Xiloni exi u ba hingihe-
jise, nu ku ba layela mahoni
kwa Pfumu, kakuba ba nga
ganeji ki magana, ku si pasi
gilo, ku bindugejwani kwawe
ba pwago.

15 Kejisa ku ji resa nu cambisidwe kwa Nungungulu, gitumi gi si bwetigo ku gira jiconi, nu ku para kwadi likana la lisine.
16 Aholu taba jikaringani ja ba babanje: kolu ba na engejela ku mba na nungungulu,
17 Ni likana lawe li na hoja kanga likoro: ba ku kwawe Humeneusi ni Filetusi.
18 Batu ba onilego ki lisine, ba ku kawo kuwnga ku kwa ba nya kufa ku biudile, ba ku pfubeka kukolwa kwa bambe.
19 Ambari olu giyo nya ku dande gya Nungungulu gi ngu ema, ni yi ri ni ogu ku loba, Pfumu yi ngu bati awo ba ku baye: kambe, Bacabo ba ranago lina la Pfumu ba na kuge ku mba na ndudani.
20 Olu nyumbani yi kongolo xi mwalo xombo nya ndalama ni parata basi, aholu xomo nya ximbo ni mafu kambe; ximbe ku rungujwani, ni ximbe ku mba rungujwani.
21 Kabo abo mutu a ku ji hanjisa kwa exi, a na kala gyombo nya ku rungujwe, gi hanjidwego, gi yelago Pfumu, gi dongisidwego tumoni wacabo nya ku cambe.
22 Aholu taba manabelo nya wupya, u landise nduda, kukolwa, kuhalaja, kudegula, ni awo ba ranago Pfumu ku monyoni a agilego.
23 Aholu wupumbu nu ku wujisa nya ku mbati ku bombe, nu ku jiti apwa ku ngu gira jitema.
24 Gitumi gya Pfumu gi nga giri tema, aholu gi rule kwawe bacabo, gi koje kuhebuja, ni gi ku hunisela,
25 Kurulani ni gi ku ba cambisa awo ba ji himbejago; mwendo kwa ku gireka Nungungulu a ba ninge kubindugejela kujitini nya lisine,
26 Ba ji banyise ku riywani kwa Satani ni ba yisidwe kuhungwani ki gitumi gya Pfumu kuhalajani kwa Nungungulu.

GIPIMO 3.

AHOLU jiti egi, apwa maciguni nya ku hegise jitepo nya kucanise ji na boha.
2 Kolu batu ba na gira bahalaji bawe awo bane, bahalaji ba dinyero, xibumi, matsanza, xirugi, ba nya mba ingela babelegi, nya mba bonga, nya mba aga,
3 Ni ba ri mwalo kuhalajana nya magirelo, ba mba na ku degujwa, xilembi, nya mba na ku ji hi mbeja, ba tabekago, ni ba si bahalaji nya ugo ku cambago,
4 Ba ningeli ba bambe, ba nya mba jumejiswa, bagugumukilego, bahalaje ba ku nengela ba si bahalaji ba Nungungulu;
5 Ni ba parisile gyemo nya wunungungulu, aholu ni ba dangile ciba yaye: kuga kambe kwa aba.
6 Kolu aba kawo ba belago jinyumbani, ba ku yisa kuhungwani banyamayi ba leme-

dwego ku kuona, ba ndindi-
dwego ku ku nabela kungi, ba
ku hebula jitepo jacabo,
7 Ba si koji ku boha ku jitini
nya lisine.
8 Kanga Janesi ni Jambresi ba
nga dwanago ni Mosesi, karalo
kambe aba ba ngu dwana ni
lisine; batu ba hinilego kupi-
mani, ba bibisidwe kukolwani.
9 Aholu ka ba na engeja
kambe: kolu kuhangisa kwa-
we ku na wonwa ki batu baca-
bo, kanga kwawe kambe ku
nga wonekago.
10 Aholu uwe wa di landisa
kuhebuja kwangu, kugira, ne-
mbo, kukolwa, kuhunisela,
kuhalaja, kurula,
11 Kucaniseka, kubisa; xilo
xi nga nyi tegelago Antioki,
Ikoniumi, Lustra; kucaniseka
nyi nga ku rwalago: ni Pfumu
yi di nyi dusa kwago kwacabo.
12 Ina, nawo ba na ku kalago
ku ku kozela Kristu ba na
rwala kucaniseka.
13 Aholu batu ba nya kubiba
ni xipfaji ba na engejela kubi-
bani, ba ku hangisa ba ku
hangiswa.
14 Aholu kala uwe xiloni u
xi hebulego, u ku xi kolwa, nu
ku jiti apwa a di xihebula kwa
mani;
15 Nu kupwa ku ba wuwana-
tunu u ku tide kuloba nya
gigungu ku kojago ku ku
gengejisa kubanyani ku kuko-
lwa ku ku mogo kwa Kristu
Jesu.
16 Kuloba kwacabo ku ningi-
dwe ku Nungungulu ku ca-
mbele kuhebuja, nu kulaya, ku
cambisa, ku laya ku ku ndu-
dani:
17 Kakuba mutu wa Nungu-
ngulu a fela ku bejela, na
cambisedwe mitumo yacabo
nyo cambe ku ku bejela.

GIPIMO 4.

NYI ngu *ku* laya mbeli kwa
Nungungulu, ni kwa Kri-
stu Jesu, a na ku lamulago ba
banyago ni bafudego, ku ku
woneka kwaye nu wufumu
waye;
2 Ganela likana; ganela tepo-
ni yadi, na ba nyo ra na si tepo
yadi; cambisa, u himbeje, u
bale, ku kuhunisela kwacabo
nu ku hebuja.
3 Kolu tepo yi na boha abo ba
na ku ne ku ku jumela kuhe-
buja nya lisine; aholu, ni ba ri
ni jinjebe ji nya kanyelago, ba
na ji wungejelela bahebuji ba
ku nabela kwawe awo bane;
4 Ba na bindugeja jinjebe
jawe ku mu lisineni, ba bindu-
gejele pubo jikaringanani.
5 Aholu uwe danda xiloni
xacabo, jumela kucaniseka, u
gire tumo wa ivangeli, tajisa
kukoza kwago.
6 Kolu eni ja nyi ningedwe,
ni tepo nya ku kuge kwangu
yi bohile.
7 Nyi dwanile kudwana nyo
cambe, nyi bejile kugimbila,
nyi hingihejile lisine:
8 Kaba nyi bekedwe gihugu
nya nduda, Pfumu, mulamuli
nyo cambe, a na ku gi ningago
kwangu ki ilo licigu; na si

kwangu nyoka, aholu kwawe
bacabo kambe ba halajilego
kuwoneka kwaye.

9 Dandisa kuta kwangu ku-
nukuno:
10 Kolu Demasi a di nyi dica,
na halajile eli litigo li ku mogo,
a kuya Tesalonika; Kreskensi
a kuya Galatia, Titusi a kuya
Dalmatia.
11 Luke enga u kade neni.
Jega Marki, u mu rese nago:
kolu u ngu nyi pasejela kuko-
zela.
12 Aholu Tukikusi nyi ngu
mu yisa Efesusi.
13 Kazaku nyi nga yi ciya
Troasi ni Karpusi, yi rese aba
u tago, ni madangalila, nguju
madangalila nya madowo.
14 Alekzanda mupfuli nya
sugu a di nyi bibisa nguju:
Pfumu yi na ninga kwaye
kanga mitumo yaye:
15 Gengela kuye nuwe ka-
mbe; kolu a di ma ganeja ngu-
ju magana yatu.
16 Ku kuhimbejela kwangu
kwa ku hegula u mwalo a nga
nyi emelago, aholu ba di nyi
dica bacabo: ku nga bekwi
nanduni wawe.
17 Aholu Pfumu ya di ema
neni, yi ku nyi ninga ciba;
kakuba mwango a tajiswe ke-
ni, nu kupwa ba nya Mayigo
bacabo bafele kupwa: nya di
duswa kanani kwa ngala.
18 Pfumu yi na nyi cula
mitumoni yacabo nya kubibe,
a na nyi banyisela wufumuni
waye wa njajini: ku na kale
kwaye wufumu kala kupi-
nduka nu kupinduka. Ameni.

19 Losa Priska ni Akwila, ni
nyumba ya Onesiforusi.
20 Erastusi a di kala Korinte:
aholu Trofimusi nya di mu ciya
Miletusi na ku dwala.
21 Dandisa ute na si ku bohi
makalagaya. Eubulusi u ngu
ku losa, ni Pudensi, ni Linusi,
ni Klaudia, ni banduye bacabo.
22 Pfumu yi na kale ni lipu-
bo lago. Wuhinji wu na kale
nago.

LIDANGALILA LA PAULE KWA TITUSI.

GIPIMO 1.

PAULE, gitumi gya Nu-
ngungulu, ni mupostoli
wa Jesu Kristu, kanga ku-
kolwa kwa bahatidwego ba
Nungungulu, nu kujiti kwa
lisine li kanga nduda,
2 Kutumbani kwa womi nya
kupinduke, Nungungulu, a si
kojigo kulipa, a nga ku tumbi-
sago mbeli kwa jitepo nya ku-
pinduke;
3 Aholu teponi yaye uye mu-
ne a di tisekisa likana laye
mwangoni waye, nyi nga ni-

ngwago uwo kanga nayoni wa
Nungungulu Mubanyisi watu;
4 Kwa Titusi, gyanana gya-
ngu nya lisine ku kukolwa:
Wuhinji nu kudegula nya
kute ku kwa Nungungulu Nye-
he ni Kristu Jesu Mubanyisi
watu.

5 Ki kota nya egi nya di ku
ciya Krete, kakuba u cambise
xilo xi nga ra ni xi ku bwe-
tega, u hate bagale jizatuni
jacabo, kanga nyi nga ku
layago;
6 Mutu ra na si na kuhosa,
mwama wa mwangaji moyo,
na ri ni xanana xi kolwago, ba
si regeredwi ku kuhanduka
mwendo ku mba ingela.
7 Kolu mukejisi u ngu fela
ku kala na ri mwalo kuhosa,
kanga kacambo wa Nungu-
ngulu; a si ji jumesidwego, na
si bireji ku zangari, a si gile-
nyi, na si gibeti, na si bweti
dinyero nya ku kunele;
8 Aholu na ku para kwadi
bapfumba, muhalaji wa kuca-
mba, a pimago, a cambago, a
agilego, a ji himbejago;
9 Na ku parisa likana litu-
mbakago li girago kanga ku-
hebuja, kukuba a koje ku laya
nu ku pala xiganeji, ki hebujo
nya lisine.

10 Kolu bangi bama ba si
ingeligo, xiregeri xa mahala
ni bahangisi, nguju awo ba ku
hana wugwera
11 Xihofu xawe xi bwetago
ku jiwa; bama ba fubekago
jinyumba, ni ba ku hebuja
xilo ba si yeligo, ki kota ya
dinyero nya ku kunele.
12 Moyo wawe awo bane,
muprofeti wawe awo bane, a
di kuye, Ba Krete ki xilipi jite-
po jacabo, xirengo nya ku bibe,
ximiji nya mba tuma.
13 Ogu ku kustumunya ki
lisine. Ki kota ya ugo ba laye
nguju, kakuba ba dande ku-
kolwain,
14 Ba si ingeli jikaringani
nya ba Juda, ni milayo ya ba-
tu ba kugago lisineni.
15 Kwa uye a agilego xilo
xacabo xi agile: aholu kwawe
ba kunejisidwego ba si kolwi-
go gimwalo gilo gi agilego;
aholu kupima kwawe ni mo-
nyo wawe ku kunejisidwe.
16 Ba ngu jumela kawo ba
ngu muti Nungungulu; aholu
ki mitumo yawe ba ngu mu
danga, ni ba bibile, ba si inge-
li, ba si pasi gilo mitumoni
yacabo nya ku cambe.

GIPIMO 2.

AHOLU uwe regera xilo xi
yelago kuhebuja nya ku-
cambe:
2 Kakuba batu bagale ba ji
himbeje, ba dande, ba pime, ni
ba ri ni lisine kukolwani, ku-
halajani, kuhuniselani:
3 Karalo ni banyamayi bagale
ba na gimbile ku kuyela kugi-
ra, ni ba si xilembi ne jiku-
mbi nya vinyu yingi, bahebuji
ba ugo ku cambago;
4 Kakuba ba hebuje banya-
mayi nya bapya ku halaja

bama bawe, ku halaja xanana xawe,
5 Ba pime, ba age, xitumi gaya, ni ba ri nu wuhinji, ni ba ku ingela bama bawe awo bane, kakuba likana la Nungungulu li nga rugwi:
6 Karalo ni bama nya bapya ba laye bapime:
7 Mu xiloni xacabo u gire giyayejo nya mitumo nyo cambe uwe mune; ku hebujani kwago nu ku *wonisa* ku mba hina, kudanda,
8 Ku regera nyo cambe ku si kojigo ku jujugwa; kakuba uye a hambanego a gire jiconi, na ri mwalo gilo nya ku bibe ku yi regera ketu.
9 *Laya* xitumi xi ingele jipfumu jawe, xi ba nengejise kwadi xiloni xacabo; ba si ganeji;
10 Ba sibi, aholu ba wonekise kutumbeka kwacabo nya ku cambe; kakuba ba runguje kuhebuja kwa Nungungulu Mubanyisi watu mu xiloni xacabo.
11 Kolu wuhinji wa Nungungulu u wonekile, nu ku resa kubanyiswa mu batuni bacabo,
12 Nu ku hi hebuja, apwa, ni hi ku danga ku mba camba nu ku nabela kwa litigo, hi ngu fela ku kala ku kupima ki nduda nu ku camba kwa eli litigo li ku mogo;
13 Ni hi kejisede kutumba ku katekisidwego nu ku woneka kwa wufumu wa Nungungulu watu kongolo ni Mubanyisi Jesu Kristu;
14 A nga ji ningelelago etu, kakuba a hi cule kuonani kwacabo, a ji agisele uye mune batu nya lihunzu laye, ba telago kota mitumo nyo cambe.

15 Exi xilo xi regere u laye u lulamise ki ciba yacabo. U nga kanywi ku mutu.

GIPIMO 3.

BA dindukise ku ingela bafumi, ni jipfumu ba ingele, ku donga mitumoni yacabo nya ku cambe,
2 Ku mba regera ku biba ku mutu, ba mba gira ba dwanago, ba rule, ni ba ku wonekisa ku jisolisa kwacabo mu batuni bacabo.
3 Kolu netu kambe ki tepo ya mbeli a di hi ri xipumbu, hi si ingeli, ni hi hangisidwe, ni hi ku kozela kunabela kungi ni minengejiso, ni hi ku kala zangani ni jenyo, kubenga, hi ku bengana.
4 Aholu wuhinji wa Nungungulu Mubanyisi watu, nu kuhalaja kwaye kwa batu, nu ku wonekile,
5 Na si ki mitumo yi *giridwego* ndudani, hi nga yi girago etu bane, aholu kanga kurula kwaye a di hi banyisa, ku kuhanjwa kwa nya kubelegwa kambe nu ku girwa lupya kwa Lipubo nya ku Age,
6 A nga wu telago bacani kwatu nguju, ku Jesu Kristu Mubanyisi watu;

7 Kakuba, ni hi agisidwe ku
wuhinji waye, hi fela ku girwa
xihoji nya tomba kanga kutu-
mba kwa womi nya kupi-
nduke.
8 Ku tumbekile kuregera, nyi
ngu halaja u dandise nguju ki
exi xilo, kakuba kuhegisa awo
ba kodwego kwa Nungungulu
ba pime kwadi ku tuma mi-
tumo nyo cambe. Exi xilo
xi cambile xi ngu pasejele
batu:
9 Aholu dica mawujiso nya
wupumbu, ni xitukulwana, ni
jitema, nu kudwana ki kota
ya nayo; kolu ka ku pasi gilo
ki mahala.
10 Mutu a ku hebuja ugo ku
hambanego ni lisine na layi-
dwe kubili mwendo kuraru
mu bombe;
11 Nu ku jiti apwa mutu nyo
ralo u ndeyekile, u ngu ona,
na ji jimejile nya bune.
12 Aba nyi na ku rumelago
kwago Artemasi, mwendo Tu-
kikusi, hingiheja kwadi ute
kwangu Nikopolisi: kolu nyi
halajile ku kala makala gaya
abo.
13 Tangisa mbeli kwadi Ze-
nasi muemeleli ni Apolosi ku-
gimbilani kwawe, kakuba ku
nga bwetegi gilo kwawe.
14 Batu ba kwatu kambe ba
na hebule kambe ku tuma
mitumo nyo cambe ba tumele
ugo ku yelago, ba si feli ku
mba na mihando.

15 Bacabo ba ku mogo neni
ba ngu ku losa. Losa awo ba
hi halajago kukolwani. Wu-
hinji wu na kale neuu mwa-
cabo.

LIDANGALILA LA PAULE KWA FILEMONI.

PAULE, peresu ya Kristu
Jesu, ni Timoti ndi yatu,
kwa Filemoni gitumi gikwatu
gi halajidwego,
2 Ni kwa Apfia ndoni watu,
ni kwa Arkipusi kasadoro
kwatu, ni mu libandhlani nyu-
mbani kwago.
3 Wuhinji kwanu nu kude-
gula nya kute ku kwa Nungu-
ngulu Babe watu ni Pfumu
Jesu Kristu.
4 Nyi ngu mu bonga Nungu-
ngulu wangu jitepo jacabo, ni
nyi ku ku hingiheja kulombani
kwangu,
5 Ni nyi kupwa ku ku-
halaja kwago, nu kukolwa
u ku nago kwa Pfumu Jesu,
nu kwa ba nya ku age ba-
cabo;
6 Kakuba kuhengela kwa ku-
kolwa kwago ku kale lisine,
kujitini xilo xacabo nya ku

cambe ku ku mogo ndani
kwago, ku Kristu.
7 Kolu a di ni nyi ri nu kune-
gela kungi nu kuhagana ku
kuhalaja kwago, kolu myonyo
ya ba nya ku aga yi pasejedwe
kuwe, nduye.

8 Kijojo, ambari nyi ku nu
kutiya kwacabo kwa Kristu
ku kulaya ki ugo ku yelago,
9 Aholu ki kota ya kuhalaja
nyi ngu sengelejela, ni nyi ri
Paule wagale, ni nyi ri peresu
olu ya Kristu Jesu:
10 Nyi ngu ku sengelejela
gyanana gyangu, nyi gi belegi-
lego kuhungwani kwangu,
11 Onesimusi, a nga ra na si
pasejeligo kwago teponi ya
mbeli, aholu olu u ngu pase-
jela kwago ni kwangu:
12 Nyi mu bwelejedego kwa-
go gibilini gyaye uye mune,
nyopwa, monyo wangu kili-
sine:
13 A di ni nyi ku halaja a
kale neni, a fela ku nyi koza
wulangani wago kuhungwani
kwangu ki ivangeli:
14 Aholu ka nyi jini ku gira
gilo nu wa sa regera uwe; ka-
kuba kucamba kwago ku nga
girwi ku ku gulubejedwa,
aholu ku ku halaja ku cu-
dwego.
15 Kolu mwendo a di na ha-
mbanisidwe kwago ki tepwana,
kakuba a kale nago kala kupi-
nduka;
16 Na si gitumi kambe, aholu
na ku binda gitumi, nduye a
halajidwego, nguju kwangu,
aholu sine nguju kwago, nya-
mani ni Pfumuni.
17 Ra nu ku nyi balela kuwe
nyi giheugeli, mu hake kanga
eni mune.
18 Aholu ra na bibisile gilo,
mwendo ra na ri ni nandu
kwago, ku beke nanduni
kwangu;
19 Eni Paule nyi ngu ku
loba ki gyanja gyangu eni
mune. Nyi na ku liba: ka
nyi ngu keni kwago u na ni
nandu kwangu nya uwe mune.
20 Ina, nduye, nyi na nengele
kuwe Pfumuni; mu kurise
monyo wangu kwa Kristu.
21 Ni nyi ku tumba kuinge-
lani kwago nyi ngu ku lobela,
ni nyi ku jiti kenu u na gira u
ku bindisa nyi ku regerago.
22 Aholu nago kwacabo nyi
dongisele nyumba; kolu nyi
ngu tumba apwa ku kulo-
mba kwago nyi na ningedwa
kwago.

23 Epafrasi, peresu kwatu
kwa Kristu Jesu, u ngu ku
losa;
24 *Karalo* ni Marko, Arista-
rkusi, Demasi, Luka, xitumi
xi kwatu.

25 Wuhinji wa Pfumu yatu
Jesu Kristu wu na kale ni
lipubo lago. Ameni.

LIDANGALILA LA PAULE MU POSTOLI KWA BA HEBERU.

GIPIMO 1.

NUNGUNGULU, teponi ya gale na regerile kwa banyehe ki baprofeti ki xipimo xingi ni makaleloni mangi,
2 Kuhegisani kwa aya macigu u regerile kwatu ku Mwamana *waye*, a mu hatilego muhoji wa tomba ya xilo xacabo, a nga girago kambe kuye mayigo yacabo;
3 Uye na ri ku ngangamela nya wufumu waye, na ri gifanekiso gyaye kilisine, na ku para xilo xacabo ki likana nya ciba yaye, ra na girile kuagiswa nya kuone, a di kala babaci ku nyamugywe nya Wukongolo wa bacani;
4 Na bindile mangelosi, kanga a manilego lina ladi nguju nyo binde lawe.
5 Kolu ku kwa webi wa mangelosi a nga kuye kwaye, Uwe u Mwamana wangu, Nyi ku belegile ki eli licigu? kambe, Nyi na kala Nyehe waye, a na kala Mwamana wangu?
6 Kambe ra na ku resa litiwula tigoni ku kuye, Mangelosi yacabo ya Nungungulu ma na mu kozele.
7 Ki mangelosi ku kuye, A girago mangelosi yaye mapubo, ni xi kozeli xaye limi nya nilo:
8 Aholu ku Mwamana *ku kuye*, Gikalo gyago, O Nungungulu, ku pinduka, kala ku pinduka; ni ndonga nya ku cambe ndonga nya wufumu wago.
9 U halajile nduda, u ku benga kuona; kabo abo Nungungulu, Nungungulu wago, u ku hatile ki mafura nya ku nengele ku ku binda u hengedego nawo.
10 Uwe, Pfumu, ku hegulatunu wa di beka giyo nya mafu, ni jinjaji ki mitumo ya manja yago:
11 Ba nafa; aholu uwe u wabo jitepo jacabo: bacabo ba na hagala kanga mwenda;
12 U na ba fumba kanga nganju, kanga mwenda, ba na bindugejwa: aholu uwe ku we sago, myaga yago ka yi na bela.
13 Aholu ku kwa webi wa mangelosi a dego kuye kwaye, Kala uwe ku nyamngwe wangu, kala nyi ku gira balombo bago ba kale gikalo gya migondo yago?
14 Bacabo kandi mapubo ma tumago kani, ba rumedwego

ku kozela ki kota yawe ba manago kubanyiswa?

GIPIMO 2.

KABO abo hi ngu fela ku ingela nguju xilo xi pwidwago, mwendo ku nga gireka hi *kuge* kwawe.

2 Kolu likana li nga regerwago ki mangelosi li nga ra ni li ri lisine, nu kundeya kwacabo nu ku mba ingela ku nga hakago kupoja kwa cacazelo;

3 Hi na taba karini, ha ku dica kubanyiswa ku kongolo karati? ku nga ganedwago ku ba ku hegula-tunu ki Pfumu, wu ku dandiswa kwatu ki awo ba nga pwago;

4 Nungungulu kambe na ku gira kustumunyu nawo, ki jiwonekiso ni jiliwugiso, ni ciba yingi, ni jisakwati ja Lipubo nya ku Age, kanga kuhalaja kwaye uye mune.

5 Kolu litigo li tago hi regerago kilo ka li beka babaci kwa mangelosi.

6 Aholu mumbe u dandisile wulangani nyo kari, kuye, Ginani mutu, nyo kala u ku mu hingiheja?

7 Wa di mu gira dukwana a ku binda mangelosi; wa di mu ambagisa gihugu nya wufumu ni rungujo, u ku mu beka bacani kwa mitumo ya manja yago:

8 Wa di beka xilo xacabo ku ingelani babaci nya migondo yaye. Kolu a di ingejisa xilo xacabo kwaye, ka ciya gilo gya sa ingejiswago kwaye. Aholu olu ka hi si ku woni xilo xacabo ni xi ingejisidwe kwaye.

9 Aholu hi ngu mu keja uye a giridwego dukwana a ku binda mangelosi, Jesu, ki kota ya kucaniseka nya kufe ku ambagisidwego ku wufumu ni rungujo, kakuba ku wuhinji wa Nungungulu a lingele *batu* bacabo kufa.

10 Kolu kuye, xilo xacabo xi ku xaye, ni xilo xacabo xi ku mogo kuye, kuresani bamana bangi wufumuni, ku gira kapitawo nya ku banyiswa kwawe ku bejele ku ku caniseka.

11 Kolu uye a agisago ni awo ba agisidwego ba moyo: a ku mwalo jiconi ki kota ya ugo ku ba rana kuye banduye,

12 Kuye, Nyi na ganela lina lago kwa banduye bangu, bakari nya libandhla nyi na emba rungujo wago.

13 Kambe, Nyi na tumba kwaye. Kambe, Keja, eni ni xanana Nungungulu a nyi ningilego.

14 Ulo xanana xi ku bahengeli nyamani ni noba, uye nuye a di hengela ugo; kakuba ku kufa a mu hegise uye a ku ni ciba ya kufa, nyopwa, Satani;

15 A cule bacabo awo ba nga ra ni ba ri kuhugwani kubanya kwawe kwacabo ku ku taba kufa.

16 Kolu kilisine kandi mangelosi a ma parago, aholu u ngu para mbewu ya Abrahama.

17 Kijojo kwa di mu yela
xiloni xacabo a girwe kanga
bandi yaye, kakuba a gire mu-
pristi kongolo a ku nu kurula
a tumbekago xiloni xi ku xa
Nungungulu, a gire gilibo gya
kuona kwa batu.
18 Kolu ulo uye a canisekile-
go a ku xengwa, u ngu koja
ku ba pasa awo ba xengwago.

GIPIMO 3.

KIJOJO, banduye nya ku
age, xihengeli xa kura-
nwa kwa njajini, pimani Mu-
postoli ni Mupristi Kongolo
nya kukolwe kwatu, Jesu;
2 A nga tumbekago kwaye a
nga mu hatago, kanga a nga
girago Mosi nyumbani kwaye
yacabo.
3 Kolu uye u baledwe na yede
wufumu wu kongolo nyo bi-
nde Mosi, kanga olu uye a nga
bahago nyumba a ku na ni
rungujo nyo binde nyumba.
4 Kolu jinyumba jacabo ji
bahidwe ku mutu; aholu uye
a nga bahago xilo xacabo ku
Nungungulu.
5 Mosi kilisine a di tumbeka
nyumbani kwaye yacabo ka-
nga gitumi, ku wukustumu-
nyu wa ixo xilo xi nga ra ni
xi ku haja ku regerwa ki
hwane;
6 Aholu Kristu kanga mwa-
mana, nyumbani kwaye; hi
ku nyumba yaye etu, ha ku
parisa kutiya kwatu ni rungu-
jo nya ku tumbe kwatu hi ku
dandisa ku hegisa.
7 Kijojo, kanga Lipubo nya
ku Age ku kuye, Muhuno
mwa ku lipwa lito laye,
8 Mu nga sindisi myonyo
yanu, kanga kuzangarisani,
kanga liciguni nya ku xengwe
giwulani,
9 Banyehe banu ba nga nyi
xengago kugo ba ku nyi xenga,
ba ku wona mitumo yangu
makumi mana myaga.
10 Kijojo nya di ne ku nenge-
la ki egi gitukulwana, nyi ku
keni, Ba ngu ona jitepo jacabo
monyoni kwawe: aholu ka ba
nga jiti jinjila jangu;
11 Ni nyi ku tanga kuzanga-
rini kwangu, ka ba na bela ku-
hefumulani kwangu.
12 Pimani, banduye, ku nga
gireka ku gire nu ku ri bo kwa
moyo wanu monyo nya kubibe
nya ku mba kolwa, kutegani
ku kwa Nungungulu a ba-
nyago:
13 Aholu layanani macigu ni
macigu, kanga ku nga ku ra-
nwago Muhuno; ku nga gire-
ka moyo wanu a sindiswe ku
kuhangisa nya kuone:
14 Kolu hi girile xihengeli xa
Kristu, ha ku parisa kuhegula
nya kutumbe kwatu ku dande
kala mahegiso:
15 Nu ku nga kupwa, Muhu-
no mwa ku lipwa lito laye, mu
nga sindisi myonyo yanu, ka-
nga kuzangarisani.
16 Kolu ni ba pwide, kumani
a nga zangarigo? ihihi, kandi
awo bacabo ba nga pagago
Gipiti ku Mosi kani?
17 Kumani a nga zangari
kuye makumi mana myaga?

kandi awo ba nga onago, xi-
rumbi xawe xi nga tegelago
giwulani?
18 A nga tangago kwawe ku-
ye ka ba na bela kuhefumulani
kwaye, aholu kwawe ba nga
ra ni ba si ingeli?
19 Hi ngu wona apwa ka ba
nga koja ku bela ki kota ya ku
mba kolwa.

GIPIMO 4.

KABO abo hi na tabe, mwe-
ndo ku nga gireka, gitu-
mbiso ni gi cidwe nya ku bele
kuhefemulani kwaye, moyo
wanu a woneke na sa ku
bohela.
2 Kolu kilisine mahungu nyo
cambe ma ganedwe kwatu,
kanga awo: aholu likana nya
kupwe ka la ba yela awo, kolu
a di ni ba sa canganiswa ku
kukolwa nawo ba nga pwago.
3 Kolu etu hi kodwego hi ngu
bela kwa ugo kuhefemula;
kanga a nga kuye, Kanga nyi
tangago zangani kwangu, ka
ba na bela kuhefemulani kwa-
ngu: ambari mitumo yi nga
bejwago ku ba giyo-tunu nya
litigo.
4 Kolu u regerile wulangani
nyo kari ki *licigu* nya libande
ni mabili karati, Nungungulu
a di hefemula ki licigu nya
libande na mabili mitumoni
yaye yacabo;
5 Nu kwa owu *wulanga* ka-
mbe, Ka ba na bela kuhefemu-
lani kwangu.
6 Ni mu ku wona ku cade
nyopwa bambe ba ngu fela ku
bela umo, ni awo mahungu nyo
cambe ma nga ganedwago ku
mbeli ba di sindwa ku bela ki
kota ya ku mba ingela,
7 U ngu tula kambe licigu
nyo kari, na ku kuye kwa
Davida, hwane kwa tepo yingi
karati, Muhuno, kanga ku re-
geridwego ku mbeli, Muhuno
mwa ku lipwa lito laye, mu
nga sindisi myonyo yanu.
8 Kolu Joshua ra na ba ni-
ngile kuhefemula, a na na sa
regera kihwane ki limbe licigu.
9 Kabo abo ku cade Sabata
yi ku kalela kuhefemula kwa
batu ba Nungungulu.
10 Kolu uye a bedego kuhefe-
mulani kwaye u ji hefemusile
nuye mitumoni kwaye, kanga
Nungungulu a nga girago kwa
yaye.
11 Kabo abo etu hi na dandise
ku bela kwa ugo kuhefemula,
kakuba ne mutu a nga tegeli
kuyeyejani kwa ba nya mba
ingela.
12 Kolu likana la Nungu-
ngulu li ngu banya, li ngu
tuma, li ngu bira li ku binda
supada nya ginasi, li ku paya
ku hambanisani hwefemulo ni
lipubo, nya jiningo ni wongo,
li ku bireja kupwa mahingi-
hejo nu kuhalaja kwamonyo.
13 Gimwalo gilo gya sa tise-
kiswago mahoni kwaye: aholu
xilo xacabo xi tulegile mbeli
kwa maho yaye hi na kuta-
ndago kwaye.

14 Ni hi ri ni mu pristi ko-
ngolo, a bindilego ki jinjajini,

Jesu Mwamana wa Nungungulu, hi na parise kujumela kwatu.
15 Kolu hi mwalo mupristi kongolo a si kojwigo ku parwa ku kucaniseka kwatu; aholu a xengidwego kanga *etu*, *aholu* na ri mwalo kuona.
16 Kabo abo hi na hijimele ku kutiya gikaloni nya wuhinji, kakuba hi hake kurula, hi mane wuhinji ku *hi* pasa teponi hi na kubwetago.

GIPIMO 5.

KOLU bapristi bacabo bakongolo, ni ba jegidwe ku bakari nya batu, u hatidwe ki xilo xi ku xa Nungungulu, kakuba a ningele kwa kubili jisakwati ni miningelo nya kuone:
2 A kojago ku rwala kwadi nu ku mba jiti nu ku bandeyeka, kolu uye mune u ranzekwe ku kucaniseka;
3 Ki kota ya ugo u hungidwe, a ku hungedwa batu, karalo kambe a ku hungedwa uye mune, ku ningeledwa kuona.
4 U mwalo mutu a ji jegelago rungujo uye mune, aholu ra na ku ranwa ku Nungungulu, kanga Aroni.
5 Karalo Kristu ka ji runguja ku girwa mu pristi kongolo, aholu uye a nga regerago kwaye, Uwe u Mwamana wangu, muhuno nyi ku belegile:
6 Kanga a ku kuye kambe kwa wumbe *wulanga*, Uwe u mu pristi kala kupinduka ku ku gira kwa Melkizedeki.
7 Maciguni nya nyama yaye, ni ba ningede kulomba nu kusengelejela ku kulila nya cibe ni marongo kwaye a nga ra na ku koja ku mu banyisa mu kufani, na pwidwe ku kutaba kwaye nya wunungungulu, ambari a nga ra na ri Mwamana,
8 Aholu a di hebula kuingela ki xilo a nga xi caniswago;
9 Na bejisidwe, a di kala mugiri wa ku banyisa nya ku pinduke kwawe bacabo ba mu ingelago;
10 Na tangisidwe ku Nungungulu apwa mu Pristi kongolo kanga ku gira kwa Melkizedeki,

11 Hi ku ni xilo xingi ku xi regera kuye, xi sindago ku embelejedwa, mu wonago mu ngu lamba kupwani.
12 Kolu ki tepo mu felago ku kala bahebuji, mu ngu bweta kambe nyopwa mutu a hebuje enu mihebujo nya kuhegule nya nayo wa Nungungulu; mu girile awo ba nga ku bwetago mahwe, na si ku hoja nya ku dande.
13 Kolu bacabo ba jegago mahwe ba mwalo kupima likana nya ndude; kolu ki gyanana.
14 Aholu kuhoja nya ku dande ku kwa batu ba dandilego, awo ba hebudego kupwa kwadi ku ku olobela ku hambanisa kucamba nu ku biba.

GIPIMO 6.

KIJOJO hi na dice ku regera
ki mihebujo nya ku he-
gule ya Kristu, hi gulubejele
kubejiselani; ni hi si begi ka-
mbe giyo nya kubindugeja
mitumoni yi fudego, ni ya ku-
kolwa kwa Nungungulu,
2 Nu kuhebuja kwa kubapa-
tiza, nu kwa ku beka manja,
nu kwa kuwuga kwa ba nya
kufa, nu kwa kulamula nya
ku pinduke.
3 Ni ogu hi na ku gira Nu-
ngungulu a ku jumela.
4 Kolu ku ku kumbuka awo
ba nga pimiswago ba ku linga
sakwati ya njajini, ba ku girwa
bahengeli ba Lipubo nya ku
Age,
5 Ba ku linga likana nyo ca-
mbe la Nungungulu, ni jiciba
ja wugulu wutago,
6 Ja ba ku kuga, ka ku na
gireka ku ba gira bapya kambe
ku bindugejani; ni ba ku ji
ningelela Mwamana wa Nu-
ngungulu lupya, ba ku mu tela
jiconi balangani.
7 Kolu litigo li sedego njaji
yitago jitepo jingi bacani kwa-
ye, li ku belega mahagane ma
yelago awo li limedwego awo,
ku haka gikatekiso gitago ku
kwa Nungungulu:
8 Aholu la ku balega miba ni
xirangalabwa, li dicidwe lomo
bafubi nu kurugwa; kuhegisa
kwaye ku ku biswa.

9 Aholu, bahalajidwego, hi
ngu jumejiswa xilo xadi kenu,
xilo xi landago kubanyiswa,
ambari hi ku regera karati:
10 Kolu Nungungulu ka ndi
nya mba na nduda nyo kala a
ku hangwa ki tumo wanu nu
kuhalaja mu nga ku woneki-
sago linani laye, kolu mwa di
tuma kwa ba nya ku aga, mu
nga ku tuma.
11 Hi ngu nabela nyopwa ka-
da moyo wanu a wonekise ugo
ku dandisa kutajisani nya ku-
tumbe kala kuhegisa:
12 Kakuba mu nga kali wu-
gara, aholu xiyeji xa awo ba
nga hojago xitumbiso ku ku-
kolwa nu kuhunisela.

13 Kolu Nungungulu aba a
nga girago gitumbiso kwa
Abrahama, a nga ra na si na
ku tanga mumbe kongolo ngu-
ju, a di jitanga uye mune,
14 Kuye, Kilisine ku kukate-
kisa nyi na ku katekisa, nu ku
kuandisa nyi na ku andisa.
15 Karalo, na kade ku kuhu-
nisela, a di mana gitumbiso.
16 Kolu batu ba ngu tanga ki
ogu ku kongolo nguju: nu ku-
ganejanani kwawe kwacabo
gitango ku kuhegisa ku da-
ndisa.
17 Ki egi Nungungulu, na hi-
ngihejile ku wonekisa nguju
kwa xihoji nya tomba nya gi-
tumbiso giemiso nya nembo
waye, a di dandisa ku ku-
tanga:
18 Kakuba ki xilo xibili nya
mba na ku bindugejwa, ku si
kojigo kugireke Nungungulu a
lipe, hi kale ni gitiyiso gi ko-

ngolo, etu hi tabelego ku parisa
kutumba kubekidwego mbeli
kwatu;
19 Hi ku nago kanga fero
nya hwefumulo, *kutumba* ku
ku lisine ku a ndisilego ku be-
lago kwa ugo ku ku mogo nda-
ni nya mwenda;
20 Jesu a nga hi belelago umo
kanga gitutumi nyo tange
mbeli, na girile mu pristi ko-
ngolo kala ku pinduka ku ku-
gira kwa Melkizedeki.

GIPIMO 7.

KOLU oyu Melkizedeki,
Pfumu ya Salemi, mu
Pristi wa Nungungulu a ku
Bacani nguju, a nga gingago
Abrahama na ku wuya ku mu
kusongani jipfumu, a ku mu
katekisa,
2 Abrahama a nga kaxelago
gipande nya likumi yawe ba-
cabo (kuhegula, na ri ku ku
ambelejela, Pfumu nya nduda,
kambe, Pfumu ya Salemi, nyo-
pwa, Pfumu ya Kudegula;
3 Na ri mwalo nyehe, na ri
mwalo mayi, na ri mwalo gitu-
kulwana, na si na kupela nya
macigu ne nu kuhegisa kwa
womi, aholu a di girwa kanga
Mwamana wa Nungungulu), u
kade mu Pristi jitepo jacabo.

4 Olu pimani nyopwa oyu
mutu a di kongolo karini,
Abrahama koko, a nga ninga-
go kwaye gipande nya likumi
nya kuwande kukongolo.
5 Ni awo ba bamana ba Levi
ba nga hakago tumo nya wu-
pristi ba na ni nayo ku jega
gipande nya likumi kwa batu
kanga nayoni, nyopwa, ya ba-
ndi yawe, ambari olu aba ba
di duga jinyongani kwa Abra-
hama:
6 Aholu uye gitukulwana
gyaye gi si baledwigo kwawe u
jegile gipande nya likumi kwa
Abrahama, a ku mu katekisa
uye a ku ni gitumbiso.
7 Aholu nu ku ri mwalo ku-
ganeja dukwana ku katekiswa
ku kongolo.
8 Ni aba batu ba fudego ba
ngu haka gipami nya likumi;
aholu wabo moyo, ku kustu-
munyago kuye apwa u ngu
banya.
9 Ku ku regera karalo, ku
Abrahama ambari Levi, a ha-
kago gipande nya likumi, u li-
bile gipande nya likumi;
10 Kolu a di na nga ri jinyo-
ngani kwa nyehe waye, tepo a
nga mu gingago Melkizedeki.

11 Olu a dipwa a di nu ku ri
bo ku bejela ku wupristi wa
Levi (kolu batu ba hakile nayo
babaci kwaye), a di nu ku nga
ku bwetakela ginani nyopwa
mumbe mu pristi a duke ku
kugira kwa Melkizedeki, a si ba-
ledwi kanga kugira kwa Aroni?
12 Kolu wupristi nu wu bi-
ndugejedwe, ku ngu bwete-
ga kubindugejwa kwa nayo
kambe.
13 Kolu uye exi xilo xi re-
gerwago kuye kwa limbe li-
hunzu, ku nga ne kuta kumo
mutu ku kala altani.

14 Kolu komo balangani nyo-
pwa Pfumu yatu ya di duka
kwa ba Juda, lihunzuni Mosi a
nga ne ku regera ki bapristi.
15 Ni ugo *hi ku regerago* ku
nga ku wonekela nu ku ri ba-
langani, ra na ri bo mumbe mu
pristi kanga Melkizedeki,
16 A giridwego, na si kanga
nayo nya nayo wa nyama,
aholu kanga ciba nya womi wu
si hegisigo:
17 Kolu ku kustumunyidwe
kuye, Uwe u mu pristi kala ku
pinduka kanga ku gira kwa
Melkizedeki.
18 Kolu kwabo kubela kwa
nayo nya ku hegule kolu u ku
mwalo ciba kupasejela gilo.
19 (Kolu nayo wkagira gilo gi
ku bejela), nu ku resa kiyo ku-
tumba kwadi, hi hijimelago
kwa Nungungulu kuyo.
20 Kanga olu ku nga ra nu
ku si babanje nya kutanga,
21 (Kolu awo kilisine ba giri-
dwe bapristi ni gi ri mwalo
gitango; aholu ki gitango ku-
ye a ku kuye kuye, Pfumu ya
di tanga ka yi na ji bindugeja,
Uwe u mu pristi kala kupi-
nduka);
22 Ku ku ralo Jesu u giride
gidandiso nya gijumelejano
gyadi nyo binde gya ku hegula.
23 Awo kilisine ba giridwe
bapristi bangi ku kubaledwa,
kolu ku kufa ba ngu himbejwa
ku kala:
24 Aholu uye, kolu a kalago
kala ku pinduka, u na nu wu-
pristi waye wu si na ku bindu-
gejwa.
25 A kojago kugo ku ba ba-
nyisa kilisine awo ba hijime-
lago kuye kwa Nungungulu,
kolu a banyago jitepo jacabo
ku ba emela.

26 Mu pristi nyo rati a di hi
yela, a agilego, a ku mwalo
kuriya, a ku mwalo ku kunela,
a hambanisidwego ni baoni, a
ku kusejwa a ku binda jinjaji;
27 A si bwetigo macigu ya-
cabo, kanga awo bapristi, ku
ji ningelela ningelo, ku hegula
nya kuone kwaye uye mune,
kabo a ningelele *kuona* kwa
batu: kanga awo ba pristi,
kolu a di gira ku mogo a ku
girela bacabo, aba a nga ji ni-
ngelago uye mune.
28 Kolu nayo u ngu emisa
batu ba gire bapristi ba kongo-
lo, ni ba ri mwalo ciba; aholu
likana nya gitango, li nga gi-
rago kanga nayo, ku *emisa*
Mwamana, na bejede kala
kupinduka.

GIPIMO 8.

OLU xiloni xacabo hi xi re-
gerago gilo gi kongolo *ki*
egi: Hi na nu mu pristi kongo-
lo, a nga kalago ku nyamu-
gywe nya gikalo nya Wufumu
jinjajini,
2 Gikozi gya ugo ku agilego,
ni tabernakeli nya lisine, yi
nga emiswago ki Pfumu, na si
mutu.
3 Kolu bapristi bacabo bako-
ngolo ba emisedwe ku ningela
kwa kubili jisakwati ni mini-
ngelo: kabo abo ku bwetekago

kugo nyopwa oyu *mupristi kongolo* a mane gilo ku ningela.

4 Olu a dipwa a di na ri mafuni, a na na si mu pristi, ni ba ri bo awo ba ningelago jisakwati kanga nayo;

5 Ba kozago *ugo ku ku* giyejo ni mweji wa xilo xa njajini, kanga Mosi a laywago *ki Nungungulu* aba a nga ra na ku haja ku gira tabernekeli; kolu, ku kuye, Wona nyo kuwe u ngu gira xilo xacabo kanga giyayejo gi nga wonekiswago kwago gigomoni.

6 Aholu olu u manile tumo nyocambe nguju, olu a ku mulamuli wa gijumelejano nyo cambe, yi emisidwe ki gitumbiso gyadi.

7 Kolu igyo *gijumelejano* nya kuhegule ra ni yi ri mwalo nandu, a na nu wa sa bwetwa wulanga wa gya kubili.

8 Kolu na ku mana nandu nawo ku kuye, Keja, macigu ma nata, ka Pfumu, nyopwa nyi na gira gijumelejano gipya ni nyumba ya Israeli ni nyumba ya Juda;

9 Na si kanga gijumelejano nyi nga gi girago ni ba babe bawe licigu nyi nga ba ng'olago ki gyanja ku ba dusa tigoni la Gipiti; kolu ka ba engejedwa gijumelejanoni gyangu, ka nya ba wona, ka Pfumu.

10 Kolu egi ki gijumelejano nyi na ku gi girago ni xanana xa Israeli hwane kwa ayo macigu, ka Pfumu; nyi na beka milayo yangu kupimani kwawe, ni monyoni wawe kambe nyi na yi loba: Nyi na kala Nungungulu kwawe, ba na kala batu kwangu:

11 Ka ba na hebuja batu bacabo mutu kwawe, ni batu bacabo ndi yaye, kawo, Yiti Pfumu: kolu bacabo ba na nyiti, ku ku kuga ku dukwanana nguju kala kwa kongolo nguju wawe.

12 Kolu nyi na rula kuonani kwawe, nu kuona kwawe ka nyi na hingiheja kambe.

13 Ki ugo u ngu kuye, *Gijumelejano* gipya, u hagajisile gya ku hegula. Aholu ugo ku hagalago ku ku ni tepo yingi komo bafubi nu ku bela.

GIPIMO 9.

GIJUMELEJANO nya kuhegule a di ni yi ri ni magirelo nya kukozele, ni nyumba yaye nya ku age, *nyumba nya ku age* wa eli litigo.

2 Kolu a di ni yi ri bo tabernekeli yi dongilego, ya ku hegula, ndani kwaye ku nga ra nu ku ri mo ximbo nya kandiya, ni meza, ni nkati nya ku bekwe; nyopwa ku Wulanga nya ku Age.

3 Ni hwane kwa mwenda nya kubili, tabernekeli nyopwa ku nya ku Age wa ba nya ku Age;

4 Ni yi ri ni gyombo nya ndalama nya ku bisele cera ni ngaxa nya gijumelejano ni gi fenengejidwe ki ndalama, ndani kwaye ku nga ra nu ku ri bo kali nya ndalama ni yi ri ni

mana, ni ndonga ya Aroni yi
nga dugago senge, ni jimeza
nya gijumelejano;
5 Ni bacani kwaye macerubi-
mi nya wufumu na cirile gika-
lo nya kurule; xilo xaye hi si
kojigo ku regera kixo kamoyo.
6 Olu exi xilo ni xi cambisi-
dwe karati, bapristi ba ngu
bela jitepo jacabo tabernekelini
nya kuhegule, ba ku gira ku-
kozela;
7 Aholu kwa nya kubili mu
pristi kongolo eka, ku mogo
kada mwaga, a si beli na ri
mwalo noba, a nga ji ningele-
lago uye mune, nu kuhosa kwa
batu:
8 Lipubo nya ku Age ni li ku-
wonekisa egi nyopwa, njila nya
kuye wulangani nya ku age yi
si ku tisekiswi, litabernekeli
nya kuhegule li nga emile,
9 Yi ku lininganiso la eyi te-
po yi ku mogo *olu*, kanga ku
ningedwago sakwati ni ningelo
ku si kojwigo, ku ku kumbu-
ka monyo, ka hi koji ku bejela
mukozeli.
10 (Ni ji nyama nu kusela ni
mafumbo mangi nya kuhanje)
na ri makalelo ya nyama, nu
ku bekidwe kala ku ku boha
tepo nya ku gira kupya.

11 Aholu Kristu na jude mu
pristi kongolo nya xilo nyo
cambe xitago, ki tabernakeli yi
kongolo nguju yi bejedego, ya
sa girwago ki manja, nyopwa,
yi si ya ogu ku girwa,
12 Na si ki noba wa jipongo
ni marole, aholu ku noba waye
uye mune, a di bela ku mogo
basi wulangani nya ku age, na
manile kucudwa nya ku kupi-
nduke.
13 Kolu noba wa jipongo ni
ximbowa, ni nguma nya ng'o-
mbe nya mbahe na tedwe
bacani kwa ugo ku kunejisi-
dwego, ra na ku agisa ku
hanjwani kwa nyama:
14 Noba wa Kristu u na ha-
nja nguju karini, uye ki Lipu-
bo li pindukago a nga ji ninge-
lago kwa Nungungulu na ri
mwalo nandu, ku hanja monyo
wanu ku mu mitumoni yi fu-
dego ku koza Nungungulu a
banyago?
15 Ki kota ya egi uye ki mu-
lamuli nya gijumelejano gipya,
nyopwa kufa nu ku girede
kucudwa wulanga nya kuone
ku nga ra nu ku ri babaci kwa
gijumelejano nya kuhegule,
awo ba ranidwego ku haka gi-
tumbiso nya ku mane kuhoja
tomba nya kupinduke.
16 Kolu aba gi ku abo giju-
melejano nya ku hegise, ku
ngu fela ku ku bwetega ku ba
nu ku ri bo kufa kwaye a nga
ku girago.
17 Kolu gijumelejano gi na
ni ciba aba ku nga ra nu ku ri
bo kufa: kolu ku ngu gireka
kani uye a nga gi girago ra na
nga ku banya?
18 Kijojo *gijumelejano* nya ku
hegule ka gya dandiswa na ri
mwalo noba.
19 Kolu nayo wacabo ra na
regeridwe ku Mosi kwa batu
bacabo kanga nayo, a di jega

noba nya marole ni jipongo,
ni mati ni mawoya nya ku
fubile ni hisopi, a kunyunyeja
ni lidangalila ni batu bacabo,
20 Kuye, Egi ki noba nya
gijumelejano Nungungulu a
nga gi layelago kwanu.
21 Kambe tabernekeli ni
xombo xacabo nya ku kozele
a di nyunyeja karalo ki noba.
22 Kanga nayo, badukwana
nyi haja ku keni, xilo xacabo
xi hanjidwe ki noba, nu ku
hambanisidwe ni noba ku
mwalo ku dicejwa.

23 Kabo abo a di nu ku ku-
bwetega xiyayejo nya xilo xi
ku jinjajini, xi hanjwe ki egi;
aholu xa njajini kilisine ki
miningelo yadi nyo binde eyi.
24 Kolu Kristu ka bela wula-
ngani nya ku age wu giridwe
ki manja, na ri gifanekiso nya
lisine; aholu a di bela njajini
kilisine, ku wonekela etu olu
mbeli kwa kobe ya Nungu-
ngulu:
25 Na si bweti ku ji ningela
jitepo jingi; kanga mu pristi
kongolo a belago wulangani
nya ku age myaga ni myaga
ni noba nyo ra na si waye uye
mune;
26 Kwa ku ralo a na na cani-
sekile ku mu giyoni nya litigo:
aholu olu ku mogo kuhengisa-
ni nya wugulu u tisekisidwe
ku kusa kuona ki ningelo wa-
ye uye mune.
27 Kanga ku emisedwego ba-
tu kufa ku mogo, ni hwane
kwa kufa ku *kuta* kulamula;
28 Karalo Kristu kambe, na
ningedwe ku mogo a ku ni-
ngeledwa ku rwalo kuona kwa
bangi, a na woneka tepo nya
kubili, kwawe ba mu lindelago,
kubanyiswani, na hambanisi-
dwe nu kuona.

GIPIMO 10.

KOLU nayo na ri ni muca
nya *xilo* nyo cambe xita-
go, na si gifanekiso gyawe nya
lisine, gima ka ba na ku koja
ku bejisela awo ba hijimelago,
ki miningelo ki myaga ni
myaga, ba yi ningelago jitepo
jacabo.
2 A na ni yi si ku dici ku ni-
ngedwa, kolu xikozeli, ni gi
hanjidwe ku mogo, a na ni ba
sa kala ni myonyo nya kuone
kani?
3 Aholu kwa iyo *miningelo*
komo ku hingiheja ku giri-
dwego ku kuona myaga ni
myaga.
4 Kolu ka ku koji ku gireka
nyopwa noba nya ximbowa ni
jipongo a kuse kuona.
5 Kijojo ra na kuta tigoni, u
ngu kuye, Ningelo ni mininge-
lo kwa nga ku halaja, aholu
wa di nyi dongisela gibili;
6 Miningeloni yacabo nya ku
biswe ni miningelo nya kuone
kwa nga mana ku nengela:
7 Kabo nya di keni, Keja, nyi
jude (lidangalilani ku lobidwe
keni) ku gira ku halaja kwago,
O Nungungulu.
8 Na ku kuye kuhegula, Ku-
biswa ni miningelo ni mini-
ngelo yacabo nya ku biswe ni

miningelo nya kuone ku yi
halaji, ne u mwalo kunengela
kwawe (yi ningedwago kanga
nayo),
9 Kabo u de kuye, Keja, nyi
jude kugira kuhalaja kwago.
U ngu kusa nya ku hegule,
kakuba a dandise nya kubili.
10 Ku kujumela ogu hi ngu
agisidwe ku kuningela kwa
girumbi gya Jesu Kristu ku
mogo ku hegisa.
11 Ni bapristi bacabo ku ema
macigu ni macigu ni ba ku
tuma ba ku ningela jitepo
jingi uyo ningelo, u si kojigo
ku kusa kuona:
12 Aholu uye, na ningede
ningelo moyo a ku ningelela
kuona kala ku pinduka, a di
kala babaci ku nyamugwe wa
Nungungulu;
13 Kaba u kejisele kala balo-
mbo baye ba girwe gikalo nya
migondo yaye.
14 Kolu ku ningelo moyo u
bejisele kala kupinduka awo
ba agisidwego.
15 Ni Lipubo nya ku age
kambe li ngu kustumunya
kwatu: kolu kihwane na de
kuye,
16 Egi ki gijumelejano nyi
na ku gi girago nawo hwane
kwa ayo macigu, ka Pfumu;
Nyi na beka milayo yangu
bacani kwa myonyo yawe, ni
bacani kwa kupima kwawe
kambe nyi na yi loba; *kabo ku
kuye,*
17 Kuona kwawe nu kubiba
kwawe ka nyi na ku hingiheja
kambe.
18 Olu umo ku ku mogo
kudicejwa kwa ogu, mwalo
kambe ningelo nya kuone.
19 Kabo abo, banduye, ni hi
ri nu kutiya kubela wulangani
nya ku age ki noba wa Jesu,
20 Ki njila a nga hi girelago,
njila yipya yi banyago, ki
mwenda, nyopwa, ki nyama
yaye;
21 Ni hi ri ni mu pristi ko-
ngolo bacani kwa nyumba ya
Nungungulu;
22 Hi na hijimele ki monyo
nya lisine ku talani nya kuko-
lwa, myonyo yatu ni yi nyu-
nyejidwe ku monyoni nya
kubibe, ni gibili gyatu ni giha-
njidwe ku mati nya minine-
kilego:
23 Hi na parise kujumela
kwa ku kolwa kwatu, kakuba
ku nga gabadeli; kolu u tumbe-
kile uye a nga tumbisago:
24 Hi pimane ku zangarise-
lana ku halajani ni mitumoni
nya ku cambe;
25 Hi si dici ku tombana
kwatu etu bane danga mwedo,
kanga ku ku makalelo ya ba-
mbe, aholu ni hi ku layana;
nguju olu, mu wonago nyo-
pwa licigu li ngu hijimela.
26 Kolu ra ni hi kuona ni hi
ku jiti nyopwa hi hakile kujiti
nya lisine, u mwalo kambe
ningelo nya kuone,
27 Aholu ku kejisela ku la-
mudwa nya ku tabeke, nu ku
tabeka kwa nilo a na ku beji-
sago balombo.
28 Mutu a nga dicago nayo
wa Mosi kufa na ri mwalo ku

pwedwa wuhinji *likanani* nya
ba kustumunyu babili mwe-
ndo bararu:
29 Mu ngu hingiheja, kenu u
ngu yela kucaniswa kungani,
a lamudwe ku ku yela, uye a
gandilego Mwamana wa Nu-
ngungulu, a dego kuye noba
wa gijumelejano, a nga agi-
swago kuyo, kuye gilo gya
sa agago, a ku gira kulenya
Lipubo nya wuhinji?
30 Kulo hi ngu muti uye a
nga kuye, Kupoja ku kwangu,
nyi na poja. Kambe, Pfumu
yi na lamula batu baye.
31 Ki gilo gi tabekago ku tega
manjani kwa Nungungulu a
banyago.

32 Aholu hingihejani macigu
nya kuhegule kayo, hwane
kwa aba mu nga ra ni mu
giredwe safa, mu nga kalago
kucanisekani kukongolo;
33 Gipimoni, kolu mwa di
kala ba nya ku kejwe ku kuru-
gwa, nu ku tutumiswa; gipi-
moni, kolu a di ni mu ku
hengela ni awo ba di ba ku
parwago ku kuralo.
34 Kolu mwa di pwela wuhi-
nji awo ba nga ra ni ba ri
kuhungwani, nu ku hunisa ku
ku nengela kuwandwani nya
xilo xanu, ni mu kujiti nyo-
pwa enu bane mu na ni xilo
xadi xi kalago.
35 Kabo abo mu ngu jujuga
kutiya kwanu, ku ku ni caca-
zelo kongolo.
36 Kolu mu ngu bweta ku-
hunisa, kakuba, ni mu girile
kuhalaja kwa Nungungulu,
mu hake gitumbiso.
37 Kolu ku nga ri tepwana
yi dukwana, uye a tago a nata,
ka na hwela.
38 Aholu nya nduda wangu
a na banya ku kukolwa: a ku
bwelela hwane, kuhefumula
kwangu ku ngu hamuka ku-
nengela kwaye.
39 Aholu ka hi ba awo ba
bwelelago hwane kusongwani;
aholu hi ba awo ba ku nu ku-
kolwa kubanyisani hwefemulo.

GIPIMO 11.

OLU kukolwa ki gidandiso
nya xilo xi tumbwago, ku
tisekisa kwa xilo xi si wonwigo.
2 Kolu kugo bagale ba di be-
legedwa wukustumunyu.
3 Ku kukolwa hi ngu pima
nyopwa mayigo ma giridwe ki
likana la Nungungulu, karalo
ugo ku wonwago ku kwa gi-
rwa ki xilo xi wonekago.
4 Ku kukolwa Abeli a di
ningela kwa Nungungulu ni-
ngelo nyo cambe a ku binda wa
Kaini, a nga manago kustu-
munyu nyopwa u na ni nduda,
Nungungulu na ri kustumu-
nyu ki kota ya jisakwati jaye:
kugo uye na fude a nga ku
regera.
5 Ku kukolwa Enoki a di
jegwa kakuba a nga ku woni
kufa; ka nga manwa, kolu
Nungungulu a di mu jega:
kolu na si ku jegwi a di na ri
nu wukustumunyu nyopwa u
nengejisile kwa Nungungulu:
6 Nu ku ri mwalo ku kolwa

ka ku kojegi ku *mu nengejisa:*
kolu uye a tago kwa Nungu-
ngulu u ngu fela ku kolwa
nyopwa kuye, nu kupwa ku
mucacazeli wawe ba mu bwe-
tago.
7 Ku kukolwa Noa, na layi-
dwe *ku Nungungulu* ki xilo xi
si ku wonwigo, a di kucwa ku
kutaba nya Nungungulu, a ku
dongisa litaro ku banyiswani
kwa nyumba yaye; a nga juju-
gago kugo litigo, a ku gira
muhoji wa tomba nya nduda
yi ku kanga kukolwa.
8 Ku kukolwa Abrahama, na
ranidwe, a di ingela kuya wu-
langani a nga ra na ku haja
ku wu haka ku gira tomba; a
di paga, a si jiti umo a yidego.
9 Ku kukolwa a di kala tigoni
nya gitumbiso, kanga *litigoni*
nyo ra ni li si laye, na ku kala
matendani, ni Isaka ni Jakobe,
xihoji nya tomba naye xa igyo
gitumbiso:
10 Kolu uye a di kejisela zatu
yi ku ni xiyo, mubahi ni mu-
giri waye na ri Nungungulu.
11 Ku kukolwa ambari Sara
uye mune a di haka ciba ku
kura mimba ni yi bindile tepo,
a nga kuye u tumbekile uye a
nga tumbisago:
12 Kijojo kwa di duga ku
moyo, nuye nyo gire kanga u
fude, *bangi* nyo gire kanga
jinyeleji ku wungi, kanga
fungu, wu ku mogo nya ba-
mbe nya libimbi, u si na ku
baledwa.
13 Aba bacabo ba difa kuko-
lwani, ni ba sa haka xitu-
mbiso, aholu ni ba xi wone ba
ku xi wona ku hwinjo, ni ba
jumede kawo ki bafumba ni
xigimbili tigoni.
14 Kolu awo ba regerago exi
xilo ba ngu tisekisa nyopwa
ba ngu bweta litigo lawe awo
bane.
15 Kilisine a dipwa a di ba
ku hingiheja ilo *litigo* ba nga
dugago kumo, a na ni ba
manile tepo ku bwelela.
16 Aholu olu ba ngu halaja
litigo nyo cambe nguju, nyo-
pwa, la njajini: kijojo Nungu-
ngulu u mwalo jiconi kawo,
ku ranwa apwa Nungungulu
wawe: kolu u ba dongisede
zatu.

17 Ku kukolwa Abrahama,
na lingidwe, a di ningela
Isaka: ina, uye a nga ra na
hakile xitumbiso a di na ku
ningela *mwamana* waye a be-
legidwego eka;
18 *Ambari uye* ku nga rege-
rwago kwaye apwa, Mbewu
yago yi na ranwa ku Isaka:
19 Na ku kolwa apwa Nu-
ngungulu u ngu koja ku wusa,
ambari ku kwa ba nya kufa; a
nga mu bwelejago kumo lini-
nganisoni.
20 Ku kukolwa Isaka a di
katekisa Jakobe ni Esau,
ambari ki xilo xi tago.
21 Ku kukolwa Jakobe, na
kufa, a di katekisa kada moyo
wa bamana ba Josefa; a ku
lomba, na *kihimede* hungoni
nya ndonga yaye.
22 Ku kukolwa Josefa, nu ku

hijimede bafubi kuhegisa kwa-
ye, a di regera ku ku paga kwa
xanana xa Israeli; a ku ninga
nayo ki marambo aye.
23 Ku kukolwa Mosi, na be-
legidwe, a di sihwa ki babelegi
baye migima miraru, kolu ba
nga wona kawo ki gyanana
gyadi; a di ni ba si tabi nayo
wa pfumu.
24 Ku kukolwa Mosi, na da-
ndile, a di bomba ku ranwa
apwa mwamana wa gyakajana
gya Faro;
25 Na ku hata ku caniseka ni
batu ba Nungungulu, ku na
nu ku nengela ki tepwana
kunengela nya kuone;
26 Na ku kuye ku rugedwa
Kristu ku wufumu wu ko-
ngolo nya ku binde tomba ya
Gipiti: kolu a di keja ku pojani
kwa cacazelo.
27 Ku kukolwa a di dica Gi-
piti, na si tabi zanga ya pfumu:
kolu a di kala, kanga kuwona
uye a si wonwigo.
28 Ku kukolwa a di hingi-
heja pasika, nu kunyunyeja
noba, kakuba musongi wa
matiwula a nga ba pari awo.
29 Ku kukolwa ba di binda ba
ku tsemakanya libimbi nya ku
Fubile kanga mafu nyo bange:
ba Gipiti ni ba ku ku yeja ku
ku gira ba di mijwa.
30 Ku kukolwa xija xa Je-
riko xa di tega, ni xi ranzedwe
libande macigu ni mabili.
31 Ku kukolwa Rahabi gibayi
ka ngafa nawo ba nga ra ni ba
si ingeli, na hakile jihlori ku
kudegula.
32 Nyi na keni ginani kambe?
kolu tepo nyi na yi hamuka
nya ku regera ku Gideoni,
Baraki, Samisoni, Jefta; ku
Davida ni Samueli ni baprofeti:
33 Ba nga palago wufumu ku
kukolwa, ba ku gira nduda,
ba ku mana xitumbiso, ba ku
jiba magana nya jingala,
34 Ba ku cima ciba nya nilo,
ba ku taba kubirani nya supa-
da, ku ku mba na ciba ba di
ningwa ciba, ba ku kala ni
ciba litungani, ba ku bindu-
geja kutabisa jinyimbi ja ma-
yigo.
35 Banyamayi ba di haka ba-
fudego bawe ku kuwuga ku
kwa ba nya kufa: bambe ba
di caniswa, ba si jumeli kucu-
dwa kwawe; kakuba ba mane
kuwuga nya ku cambe nguju:
36 Bambe ba di yejwa ku ku-
hegwa nu ku betwa, ina, nguju
kambe ku kuhungwa nu ku
tedwa kotoni.
37 Ba di pfarwa ki xiwindi,
ba ku pidwa ki jisaruti ku ba-
kari, ba ku xengwa, ba ku
songwa ki jisupada: ba ku
gimbila ni ba ambade madowo
nya jimvute, ni madowo nya
jipongo; ni ba ku hamuka, ba
ku caniswa, ba ku parwa ku
ku biba.
38 (Litigo li nga ne ku ba
yela), ni ba ku legalega xiwu-
lani ni xigomoni ni mu mapa-
lani ni mapala ya mafu.
39 Aba bacabo, ni ba ri nu
ku kustumunya ku kukolwa
kwawe, ka ba nga gi pima
gitumbiso,

40 Nungungulu na hi dongi-
sede gilo nyo cambe, nyopwa
ni ba hambane netu ba nga
bejisedwi.

GIPIMO 12.

KABO abo etu kambe, ni hi
ranzedwe ki lipfi li ko-
ngolo karati nya bakustumu-
nyu, hi na beke pubo kulemela
kwacabo, nu kuona ku hi hi-
mbejago karati, hi tutume ku
kuhunisela gipimo gi bekidwe-
go mbeli kwatu,
2 Ni hi kejisede kwa Jesu
mugiri ni mubejiseli wa ku
kolwa *kwatu*, uye ku kune-
ngela ku nga ra nu ku bekidwe
mbeli kwaye a di rwala gipa-
mbano, a si teli kota ki jiconi,
u kade ku nyamugywe kwa
Nungungulu.
3 Mu pimeni uye a nga rwa-
lago ku ganejana kwa baoni,
kakuba mu nga garali, mu
ku bela ciba mihefemuloni
kwanu.
4 Ka mu si ku himbeji kala
ku ku boha nobani, nu mu
kudwana nu kuona:
5 Mu hangidwe nayo, a re-
gerago nenu kanga bamana,
Mwamana wangu, u nga ka-
nyi kubeta kwa Pfumu, ne u
nga beli ciba ra nu kubadwa
kiyo;
6 Kolu awo yi ba halajago
Pfumu yi ngu ba beta, yi ku
beta bamana bacabo yi ba ha-
kago.
7 Mu ngu kala ku kubetwa;
Nungungulu u ngu mu para
kanga bamana; kolu ku webi
mwamana nyehe *waye* a si mu
betigo?
8 Aholu ra ni mu ri mwalo
ku betwa, bacabo ba hengede-
go ugo, kasi mu xanana nya
wubayi, ka mu bamana.
9 Kambe, a di ni hi ri ni ba
babe nya nyama yatu ku hi
beta, ha di ba taba: ka hi na
mu ingela nguju Babe wa mi-
hwefumulo, hi banye kani?
10 Kolu kilisine awo ba di *hi*
beta kanga ku nga wonekago
nu ku ri kwadi kwawe; aholu
uye ku *hi* pasejela, kakuba hi
hengele kuaga kwaye.
11 Kubetwa kwacabo ka ku
nengejisi nu ku nga ri bo, aho-
lu ku ngu canisa: aholu ku
hwane ku ngu belega miha-
ndo nya ku degule kwawe ba
yejidwego kugo, *mihando* nya
nduda.
12 Kijojo kusejani manja ma-
geradego, ni jikungumuji ji
dengadengago;
13 Mu lulamisele migondo
yanu jinjila, kakuba ugo ku
gohadego ku nga kuswi njila-
ni, aholu ku hawulugiswe.

14 Landisani kudegula ni batu
bacabo, nu kuagiswa mutu a
na ku ne ku wona Pfumu ra
na ri mwalo ugo:
15 Mu kejise kwadi mwendo
mutu a nga ne ku manela wu-
hinjini wa Nungungulu; mwe-
ndo kamba ya kubaba ni yi ku
buga yi *mu* canise, bangi ba
kunejiswe kugo.
16 Mwendo ku nga ra nu ku ri
bo murembi, ni mutu, a rugago

kanga Esau, uye ki kota ya
nyama nya kuhoje tepo mwe-
yo a nga rengisago wurenda
nya wutiwule waye.
17 Kolu mu ngu jiti apwa
ki hwane a di haja kuhoja
tomba a di jiti kuye u dicidwe
(kolu ka nga wumana wula-
nga nya ku bindugeje), ambari
a nga ku bwetago nguju ki
marongo.

18 Kolu ka mwata *gigomoni*
gi parekago, yi kondago ku
nilo, nu mu ku xibalani, nu
mu gidemani, ni lipuboni,
19 Ni lito nya kurunete, ni
lito nya magane; *lito* awo ba
nga lipwago ba nga sengeleje-
lago kawo li nga ganeli kambe
kwawe:
20 Kolu a di ni ba si koji ku
kupwa ugo ku nengedwago,
Ambari na ri girengo gya ku
para gigomo, gi na pfarwa ki
xiwindi;
21 Kwa di tabeka nguju ku
wonekela, *kakuba* Mosi a di
kuye, Nyi ngu taba nguju nyi
ku ndendemela:
22 Aholu mu jude gigomoni
gya Zioni, ni zatuni ya Nungu-
ngulu a banyago, Jerusalema
ya njajini, ni mabandhla nya
mangelosi ma si baledwigo,
23 Kutombanani ni libandhla
la matiwula ma baledwego nja-
jini, nu kwa Nungungulu mu-
lamuli wawe bacabo, ni mapu-
boni ya batu nya ndude ba
bejedego,
24 Nu kwa Jesu mugiri wa
gitumbiso gipya, ni nobani
nya ku nyunyejwe a regerago
kwadi a ku binda *wa* Abeli.
25 Kejisani mu nga mu bo-
mbi uye a regerago. Kolu ra
ni ba sa tabi, tepo ba nga mu
bombago a nga ba layago ma-
funi, *ka* hi *na taba* nguju, etu
hi mu bombago uye a *layago*
ku njajini:
26 Lito laye li nga kucungago
mafu tepoyo: aholu olu u tu-
mbisile, kuye, Ku nga ri ku
mogo kambe ka nyi na kucu-
nga mafu oka, aholu ni njaji
kambe.
27 Eli *likana*, Ku mogo ka-
mbe, li ngu wonekisa ku
kuswa kwa ixo xilo xi kucu-
ngwago, kanga xilo xi giri-
dwego, kakuba ixo xilo xa xa
kucungwago xi kale.
28 Kijojo, ni hi ku haka wu-
fumu wu si kojwigo ku kucu-
ngwa, hi na kale nu wuhinji,
hi na ku ningelago kuwo tumo
a nengejisago kwa Nungungu-
lu ku kutaba nu kuhingiheja:
29 Kolu Nungungulu watu ki
nilo a bejago.

GIPIMO 13.

KUHALAJA kwa banduye
ku na engejele.
2 Mu nga hangwi ku wonisa
kuhalaja kwa bapfumba: kolu
ki ugo bambe ba di haka ma-
ngelosi ni ba si jiti.
3 Ba hingihejeni awo ba ku
mu kuhungwani, ku gire ka-
nga mu hungidwe nawo; awo
ba parwago ku ku biba, ku
gire kanga enu bane mu womo
gibilini.

4 Kujega mwangaji ku na girwe ku kurungujwa bakari kwawe bacabo, lidawu li nga kunejiswi: kolu xirembi ni xibayi Nungungulu a na xi jujuga.

5 Oudwani kuhalajani kwa dinyero; mu enele ugo mu ku nago: kolu uye mune u de kuye, Ka nyi na ku ciya, ne ka nyi na ku dica.

6 Karalo ku kutiya hi ngu ketu, Pfumu ku mupasejeli wangu; ka nyi na taba: mutu a na gira ginani kwangu?

7 Ba hingihejeni awo ba nga ra ni ba ri nu kupfuma bacani kwanu, ba nga regerago kwanu likana la Nungungulu; nu mu ku pima ku hegisa nya ku banye kwawe, yeyejani kukolwa kwawe.

8 Jesu Kristu kuye saye banoba ni muhuno, *ina* ni kala kupinduka.

9 Mu nga hangiswi ki mafumbo mangi nya kuhebuje kwa walo: kolu ku ngu camba apwa monyo a andiswe ku wuhinji; na si ku kuhoja, awo ba nga ji tajisago kugo ba nga ne kupasejedwa.

10 Hi na ni alta, ba si feligo ku hoja umo awo ba kozelago tabernekeli.

11 Kolu xibili xa ixo xirengo, noba wawe a reswago wulangani nya ku age ki ba pristi bakongolo *kanga ningelo* nya kuone, xi ngu biswa ku babanje nya ligobela.

12 Kijojo Jesu kambe, a fela ku hanja batu ku noba waye uye mune, a di caniseka ku babanje nya nyangwa.

13 Kabo abo hi na pagele kwaye babanje nya ligobela, ni hi rwade kurugwa kwaye.

14 Kolu hi mwalo aba zatu yi kalago, aholu hi ngu bweta iyo yi tago.

15 Kabo hi na ningele kuye ningelo nya rungujo kwa Nungungulu jitepo jacabo, nyopwa, hando nya xihofu xi jumelago lina laye.

16 Aholu ku gira kucamba nu ku lomba mu nga ku hangwi: kolu Nungungulu u ngu nengela ki miningelo nya kurati.

17 Ba ingeleni awo ba fumago bacani kwanu, mu *ba* ingele: kolu ba ngu kalela mihwefemulo yanu, kanga awo ba na ku tandago; kakuba ba ku gire ogu ku kunengela, na si ku kudilela: kolu ogu a di nu ku si mu pasi.

18 Hi lombeleleni: kolu hi ngu jumejiswa nyopwa hi na ni monyo wadi, ni hi ku halaja ku kala ni lisine xiloni xacabo.

19 Nyi ngu mu laya nguju ku gira ogu, kakuba nyi bwelejedwe kwanu nukunuku.

20 Olu Nungungulu wa kudegula, a nga resago kambe ku kwa ba nya kufa muhabisi kongolo nya jimvute ki noba wa gijumelejano nya ku pinduke, Pfumu yatu Jesu,

21 A na mu bejise mu xiloni xacabo nya kucambe ku gira kuhalaja kwaye, na ku tuma

ndani kwatu ugo ku nengeji-
sago mbeli kwaye, ku Jesu
Kristu; ku kale kwaye wu-
fumu kala ku pinduka nu ku
kupinduka. Ameni.

22 Aholu nyi ngu mu laya,
banduye, huniselani likana nya
ku laywe: kolu nyi mu lobede
ki magana madukwana.

23 Jitini nyo kenu ndi yatu
Timoti u cudwe; a kuta nuku-
nuku, nyi na mu wona naye.
24 Ba loseni bacabo ba fu-
mago bacani kwanu, ni ba nya
kuage bacabo. Awo ba Italia
ba ngu mu losa.

25 Wuhinji wu na kale nenu
mwacabo. Ameni.

LIDANGALILA LA JAMESI.

GIPIMO 1.

JAMESI gitumi gya Nungu-
ngulu ni gya Pfumu Jesu
Kristu, kwa mahunzu nya li-
kumi ni mabili ma palelegilego,
ku losa.

2 Regerani kenu ku kune-
ngela, bandi yangu, ra ni mu
ku tegela ku xengwani kungi;
3 Mu ku jiti kenu kuyejwa
kwa kukolwa kwanu ku ngu
tuma kuhunisa.
4 Kuhunisa ku na kale ni
tumo *waye* a bejedego, kakuba
mu bejele mu tale, mu si kiye-
leli ka gilo.

5 Aholu moyo wanu ra na ku
hamuka kugengela, a na lombe
kwa Nungungulu, a ningago
kwawe bacabo nguju a si bali
gilo.
6 Aholu a na lombe ku kuko-
lwa, a si fujejeli gilo: kolu uye
a fujejelago u ngu gira kanga
ku gugumuga nya libimbi ni li
ku gulubejwa ki lipubo li ku
rinwa.
7 Kolu uyo mutu a nga hi-
ngiheji kuye a na haka gilo
kwa Pfumu;
8 Mutu a ku ni myonyo mi-
bili, u ngu pindugeja jinjilani
jaye jacabo.

9 Aholu nduye a ku kulungu
a na nengele ku kusejwani
kwaye:
10 Ni uye a fumilego a ne-
ngele ku girwani kwaye kulu-
ngu: kolu a na binda kanga
gyenge nya mwasi.
11 Kolu lidambo ku kuga ni
lipubo li hahulejago, li ku
wunisa mwasi; ni xenge xaye
xi tege ni ogu nya ku cambe
kwaye ku bele: karalo mutu
nya pfumu a na wuna kambe
ku gimbilani kwaye.

12 U katekisidwe mutu a da-
ndisago ku xengwani: kolu ra

na yejidwe, a na haka gihugu
nya wufumu nya womi, *Pfumu*
yi nga gi tumbisago kwawe ba
mu halajago.
13 Mutu ra na ku xengwa a
nga ri kuye, nyi ngu xengwa
ku Nungungulu: Kolu Nungu-
ngulu ka kojwi ku xengwa ku
kubiba, uye mune ka xengi
mutu:
14 Aholu kada mutu ku xe-
ngwa, ra na ku ndindwa ku
kunabela kwaye uye mune, a
ku xengwa.
15 Ja kunabela ra nu ku ri
bo, ku nga belega kuona: nu
kuona ra nu ku dandile, ku
nga belega kufa.
16 Mu nga hangwi, banduye
bangu bahalajidwego.
17 Jisakwati jacabo nya ku
cambe ni minengejiso yacabo
yi bejedego kuta ku bacani, ni
xi kuta ku kwa Nyehe wa
jisafa, a si na kubindugeja, ne
ni mweji a girwago ku kute-
ndegeja.
18 A nga hi belegago ku ku-
halaja kwaye ki likana nya
lisine, kakuba hi lifumbo nya
mihando nya ku hegule nya
mitumo yaye.

19 Mu ngu kuti *ogu*, banduye
bangu ba halajidwego. Aholu
batu bacabo ba na bireje ku-
pwa, ba hwele ku regera, ba
hwele ku zangari:
20 Kolu zanga ya mutu ka yi
tumi nduda ya Nungungulu.
21 Kijojo ni hi ku dica ku ku-
nela kwacabo nu ku pupuma
nya kuone, mu hake ku kuso-
leka likana li yadwego, li na
ku bamihwefemulo yanu.
22 Aholu enu kalani bagiri ba
likana, mu nga kali bapwago
basi, ni mu ku ji pfaja.
23 Kolu mutu ra na ri mupwi
wa likana, na si mugiri, u ngu
gira kanga mutu a ji kejago
kobe yaye libonani:
24 Kolu u ngu ji kejisa, a ku
hongola, nukunuku u ngu ha-
ngwa nyo kuye a di mutu nya
ku waniwani.
25 Aholu uye a kejago nayoni
u bejedego, *nayo* nya kucu-
dwe, a ku engejela *karalo*, a
si mupwi a hangwago, aholu
na ri mugiri a tumago, oyu
mutu a na katekiswa kugirani
kwaye.
26 Mutu ra na ku hingiheja
kuye u ngu kolwa, na si hungi
limi laye aholu a ku hangisa
monyo waye, kukolwa kwa
oyu mutu ki mahala.
27 Kukolwa nya kuage ku ku
mwalo kukunela mbeli kwa
Nungungulu ni Babe watu ki
ogu, ku holela ba nya mba ni
ba nyehe ni jinoni kucaniseka-
ni kwawe, nu ku ji hingiheja
a kale ne noda tigoni.

GIPIMO 2.

BANDI yangu, kukolwa
kwa Pfumu yatu Jesu
Kristu, *Pfumu* ya ku nganga-
mela, mu nga ku giri ku ku
hata batu.
2 Kolu kwa kuta sinagogani
kwago mutu nya ku ambale
pera nya ndalama, na ambade
myende yadi, ku ku bela ka-

mbe ni kulungu ni yi ambade
myenda nya ku bibe;
3 Mu ku keja uye a ambalago
myenda nyo cambe, mu ku
kenu, Kala uwe aba wulanga-
ni nyo cambe; mu ku kenu
kwa mutu nya kulungu, Ema
uwe abo, mwendo kala ba-
baci nya gikalo nya migondo
yangu;
4 Ka mwa kaxedwa kupima-
ni kwanu enu bane, mu ku
kala balamuli ki mihingihejo
nyo bibe kani?
5 Nga pwani, bandi yangu ba
halajidwego; Nungungulu ka
nga ba hata aba ba ku jikulu-
ngu litigoni ku fuma kukolwa-
ni, ba kale xihoji nya tomba
ya mbuzo a nga wu tumbisago
kwawe ba mu halajago kani?
6 Aholu nenu ka mwa mu
runguja mutu nya kulungu.
Ba nya ku fuma ka ba mu
canisa, ba ku mu resa awo
bane mbeli kwa gikalo nya ku
lamule kani?
7 Ka ba ngu li ruga lina li
rungujekago mu ranwago kilo
kani?
8 Ambari ulo mwa ku tajisa
nayo wa Pfumu, kanga ku
loba, U na halaja u wakilego
naye kanga u ji halajago uwe
mune, mu ngu gira kwadi:
9 Aholu ra ni mu ku hata
batu, mu ngu ona, ni mu ji-
mejidwe ku nayo kanga baoni.
10 Kolu uye a na ku hingihe-
jago nayo wacabo, aholu a ku
gugumuka giloni gi mwegyo,
u na ni nandu waye wacabo.
11 Kolu uye a nga kuye, U
nga rembi, a di kuye kambe,
U nga songi. Olu ra nu si re-
mbi, aholu u ku songa, u girile
mudici nya nayo.
12 Karalo regerani, mu gire,
kanga batu ba na ku lamu-
dwago ku nayo nya kuculo.
13 Kolu kulamula ku mwalo
kurula kwaye a sa yayejago
kurula: kurula ku ngu buma
ku ku lamudwa.

14 Ku ngu pasejela ginani,
bandi yangu, mutu ra na ku
kuye u na nu kukolwa, aholu
na ri mwalo mitumo? ugo ku-
kolwa ku na koja ku mu ba-
nyisa kani?
15 Nduye nya mwame mwe-
ndo nduye nya mwangaji ra ni
ba ri wumbwiri, mwendo ba
ku hamuka nu kuhoja kwa
macigu yacabo,
16 Moyo wanu a ku kuye
kwawe, Indani kwadi, mu fu-
rumejwe mu tajiswe; aholu
mu si ba ningi xilo xi bwete-
kago gibilini, ku ngu pasejela
ginani?
17 Karalo kukolwa, ra nu ku
ri mwalo mitumo ku fude kwa
bune.
18 Ina, mutu a na kuye, Uwe
u na nu ku kolwa, eni nyi na
ni mitumo: nyi wonise kuko-
lwa *kwago* nu ku hambane ni
mitumo yago, neni ki mitumo
yangu nyi na ku wonisa kuko-
lwa *kwangu*.
19 U ngu kolwa nyopwa Nu-
ngungulu moyo; u ngu gira
kwadi: ni mademoni ma ngu
kolwa, ma ku ndendemela.

20 Aholu u ngu jina ku jiti,
O mutu nya mahala, nyopwa
kukolwa ku hambanego ni mi-
tumo ki gytumba kani?
21 Abrahama babe watu ka
nga hanjwa ki mitumo kani, a
nga ningelago mwamana waye
Isaka altani?
22 U ngu wona nyopwa ku-
kolwa kwaye kwa di tuma ni
mitumo yaye, ki mitumo ku-
kolwa kwa di bejisedwa;
23 Nu kuloba kwa di tajiswa
nyopwa, Ni Abrahama a di
kolwa ku Nungungulu, kwa
di baledwa kwaye nduda; a
di ranwa apwa ku nongo wa
Nungungulu.
24 Mu ngu wona nyopwa
mutu ku agiswa ki mitumo,
kandi ku kukolwa gwenga.
25 Karalo kambe Rahabi gi-
bayi ka nga agiswa ki mitumo,
a nga hakago myango, a ku
mi hongojisa ki yimbe njila
kani?
26 Kolu kanga gibili gi fude-
go gihambanego ni lipubo, ku-
ralo kukolwa ku hambanego ni
mitumo ku fude.

GIPIMO 3.

MU nga giri bahebuji bangi,
bandi yangu, ni mu ku
jiti apwa hi na haka kulamu-
dwa nya ku lemele.
2 Kolu xiloni xingi hi ngu
gumuga hacabo. Ra na si gu-
mugi ne kanani, uyo ku mutu
a bejedego, a kojago ku tela ji-
sili gibilini kwacabo kambe.
3 Olu ra ni hi ku tela jisili
nya jikavalu xihofuni kwawe,
kakuba ji hi ingele, hi ngu
bindugeja gibili gyawe gyacabo
kambe.
4 Kejani mataro kambe,
ambari ma ku makongolo
karati, ma ku gulubejwa ki
mapubo makongolo, ma ngu
bindugejwa ki lemi yi dukwa-
na, aba mutu a yi parago a
jumelago.
5 Karalo limi kambe ki giba-
ngwana gi dukwana, li ngu
buma ki xilo xi kongolo. Ke-
jani, nyo kenu jikuni jingi
karini ji kondiswago ku nilo
dukwana!
6 Limi ki nilo: litigo nya
kuone bakari kwa xibango xa-
tu ki limi, li bibisago gibili
gyacabo, li ku bisa gicinando
nya magirelo, ku kondiswa ki
hedesi.
7 Kolu mafumbo yacabo nya
xirengo ni jinyoni, nya xilo xi
gimbilago ki xirumbu ni xilo
xi ku libimbini, xi ngu olobe-
jiswa, xi ku olobejiswa ku
batu:
8 Aholu limi ka li kojwi ku
olobejwa ku mutu; *ku ku* biba
ku si kalekigo, *li* tade ki wu-
hungu nya ku songe.
9 Kilo hi ngu katekisa Pfumu
ni Nyehe; kilo hi ku ruga
batu, ba giridwego kanga ku
ninganisa kwa Nungungulu:
10 Ku kanani limwedo ku
ngu duga kukatekisa nu kuru-
ga. Bandi yangu, exi xilo ka
xi feli ku ba ni xi ri bo karalo.
11 Gibuga gi ngu dusa kupa-
lani limwedo *mati* nyo cambe
ni nya ku babe kani?

12 Nguyu, bandi yangu, u
ngu koja ku belega ma olive,
mwendo ligirepi li belege
maguyu kani? ne ni mati nya
liduwa ka ma koji ku dusa nya
ku cambe.

13 Kuwebi a gengedego a pi-
mago bakari kwanu? a na
wonekise ku kubanya kwaye
kwadi mitumo yaye ku sole-
kani kwa ku gengela.
14 Aholu ra ni mu ri ni jenyo
nya ku babe ni tema monyoni
kwanu, mu nga bumi mu nga
lipeli lisine.
15 Ogu kugengela kandi ku
gengela kutago ku bacani, aho-
lu ku kwa mafuni, ku kwa
xirengo, ku wusatani.
16 Kolu umo ku ku mogo
jenyo ni tema, kwomo kuga-
neja ni mitumo yacabo nya ku
bibe.
17 Aholu kugengela kutago
ku bacani kuhegula ku agile,
kabo ku na nu kudegula, ku-
rula, ku ngu kojega ku jume-
jiswa, ku tade ku kurula ni
mihando nyo cambe, nu ku ri
mwalo ku hambana, nu ku ri
mwalo ku pfajejela.
18 Hando nya nduda ku swa-
yedwa kudegulani kwawe ba
lamulago.

GIPIMO 4.

JI nguta kebi jinyimbi ku
nguta kebi kudwana baka-
ri kwanu? ka ku nguta komu,
ku mu kuhalajani kwanu ku
dwanago xibangoni xanu kani?
2 Mu ngu nabela, mu ngu
hamuka: mu ngu songa, mu
ku dokolela, ka mu koji ku
mana: mu ngu dwana mu ku
dwana jinyimbi; mu ngu ha-
muka, kolu mu si lombigo.
3 Mu ngu lomba, mu si haki,
kolu ka mu lombi kwadi, ka-
kuba mu ku jimeje ku hala-
jani kwanu.
4 Enu xirembi, ka mu jiti
nyopwa wulongo wa litigo ku
wulombo ni Nungungulu kani?
Uyo a halajago ku gira nongo
wa litigo u ngu ji gira nombo
wa Nungungulu.
5 Mwendo mu ngu hingiheja
kenu kuloba ku ngu regera
mahala kani? Lipubo a nga li
girago ku kala ndani kwatu li
ngu halaja jenyo kani?
6 Aholu u ngu gira wuhinji
wukongolo. Kijojo *kuloba* ku
ngu kugo, Nungungulu u ngu
himbeja ba nya matsanza,
aholu u ngu gira wuhinji
kwawe ba solekilego.
7 Kabo abo ingelani kwa Nu-
ngungulu: aholu mu himbeje
Satani, a na taba kwanu.
8 Hijimelani kwa Nungu-
ngulu, nuye a na hijimela
kwanu. Hanjani manja yanu,
enu baoni; mu agise myonyo
yanu, enu ba nya kupima
kubili.
9 Caniswani, mu rane, mu
lile: kuhega kwanu ku na
bindugejedwe ku lilani, nu ku
nengela kwanu ku lemelani.
10 Ji soliseni mbeli kwa
Pfumu, a na mu gugumugisa.

11 Mu nga lembani, banduye.

Uye a lembago nduye, mwe-
ndo a ku lamula ndi yaye, u
ngu lemba nayo, a ku lamula
nayo: aholu wa ku lamula
nayo, ku ·mugiri wa nayo,
aholu mu lamuli.
12 Moyo *basi* a ku muningi
wa nayo ni mulamuli, uye a
kojago ku banyisa nu ku songa:
aholu kuwe mani u lamulago
ndi yago.

13 Kugani enu, enu mu ku
kenu, Muhuno mwendo jimi-
ndu hi naya kwa eyi zatu, hi
kale mwaga abo, hi rengise hi
ganyari:
14 Aholu ni mu si jiti ku na
ku girekago jimindu. Kuba-
nya kwanu ginani? kolu mu
hunguba, yi wonekago tepo yi
dukwana, a bele kambe.
15 Kolu ki ugo mu ngu fela
ku kenu, Ra ni yi ku jina
Pfumu, hi na banya, hi gire
ogu mwendo kule.
16 Aholu olu mu ngu buma
kubumani kwanu: kubuma
kwacabo nya ku rali ku biba.
17 Kabo abo kwaye a jitigo
ku gira kucamba, a si ku giri,
ku kuona kwaye.

GIPIMO 5.

KUGANI enu, enu mu fu-
milego, lilani mu lile ku
kucaniseka kwanu kutago ba-
cani kwanu.
2 Kufuma kwanu ku hinisi-
dwe, ni myenda yanu yi hoji-
dwe ki gyundi.
3 Ndalama yanu ni parata
yanu yi pfurejisidwe; nu ku
pfurejiswa kwawe ku na gira
wukustumunyu kwanu, ku
na hoja nyama yanu kanga
nilo. Mu bekede xuma xanu
maciguni nya ku hegise.
4 Kejani, kulibwa kwa xi-
tumi xi nga bwerago mare-
mbwe yanu, ku himbejidwego
kenu ku ku kalabela, ku ngu
lila: nu kulila kwawe ba nga
bwerago ku bede jinjebeni
kwa Pfumu ya Sabaoti.
5 Mu banyile kwadi mafuni,
mu hakile kunengela kwanu;
mu dandisile myonyo yanu
liciguni nya kusonge.
6 Mu jujugile, mu songile
nya ndude; ka mu himbeji.

7 Kabo abo huniselani, ba-
nduye, kala kubohe kuta kwa
Pfumu. Kejani, mulimi u ngu
lindela hando nyo cambe wa
mafu, na ku mu hunisela,
kala a ku mana njaji nya ku
hegule ni ya mahegiso.
8 Nenu huniselani; mu da-
ndise myonyo yanu: kolu kuta
kwa Pfumu komo bafubi.
9 Mu nga gunguli, banduye,
mumbe ni mumbe, kakuba
mu nga lamudwi: kejani,
mulamuli u emile badimba-
tunu.
10 Pimani, banduye, giyaye-
jo nya ku caniseke ni nya ku
hunisele, baprofeti ba nga re-
gerago linani la Pfumu.
11 Kejani, hi ngu ba rana
ketu ba katekisidwe awo ba
nga emago: mu pwide ku ku-
hunisela kwa Joba, mu wonile
kuhegisa kwa Pfumu, nyopwa

Pfumu yi tade ku kupwela
wuhinji, nu kurula.
12 Aholu bacani kwa xilo
xacabo, bandi yangu, mu nga
tangi, ne ki njaji, ne ki mafu,
ne ni gimbe gitango: aholu
ina wanu a na kale ina, ne
wanu, a kale ne; kakuba mu
nga tegeli kulamudwani.

13 Womo bakari kwanu a
canisekego kani? a na lombe.
Womo a nengelago kani? a na
embelele rungujo.
14 Womo bakari kwanu a
dwalago kani? a na rane bagale
nya libandhla; ba lombe bacani
kwaye, ni ba ku mu tela ki
mafura linani la Pfumu:
15 Kulomba nya kukolwa ku
na mu banyisa uye a dwalago,
Pfumu yi na mu wusa; ra na
girile kuona, ku na dicejwa
kwaye.
16 Kabo abo jumelani kuona
kwanu mumbe kwa mumbe,
mu lombelelane, kakuba mu
hawulugiswe. Kusengelejela
kwa mutu nya ndude ku na
ni ciba kutumani kwaye.
17 Elija a di mutu kanga etu
ki makalelo aye, a di lomba
nguju kakuba yi ngawi njaji;
ya di ne kuwa njaji mafuni
myaga miraru, ni libande mi-
gima ni ngima moyo.
18 A di lomba kambe; njaji
ya di ninga njaji, ni mafu ma
di belega mihando yaye.

19 Bandi yangu, moyo bakari
kwanu a ku ndeya lisineni,
moyo wanu a ku mu bindu-
geja;
20 A na jiti apwa uye a bi-
ndugejago muoni ku mu ku-
ndeyani kwa njila yaye a na
banyisa hwefemulo ku mu ku-
fani, a na fenengeja libandhla
nya kuona.

LIDANGALILA NYA KU HEGULE LA PETRO.

GIPIMO 1.

PETRO, mupostoli wa Jesu
Kristu, kwa ba hatidwa-
go ba ku xigimbili ba Palele-
kilego mayigoni Pontusi, Ga-
latia, Kapadokia, Asia, ni
Bitinia,
2 Kanga ku jiti mbeli kwa
Nungungulu Nyehe, kuagisani
kwa Lipubo, kuingelani nu ku
nyunyejwani kwa noba wa
Jesu Kristu: Wuhinji kwanu
nu kudegula ku andiswe.

3 A na katekiswe Nungungu-
lu ni Nyehe wa Pfumu yatu
Jesu Kristu, uye ku kurula
kwaye ku kongolo a di hi be-
lega kambe kutumbani ku

banyago ku kuwuga kwa
Jesu Kristu ku kwa ba nya
kufa,
4 Tombani yi si na ku hini-
swa, yi si na ku kunejiswa, yi
si kuwulugigo, yi bekedwego
enu njajini,
5 Ki ciba ya Nungungulu ba
hingihejidwego ku kukolwa
kubanyiswani ku dongedego
ku wonekiswa teponi nya ku
hegise.
6 Kiyo mu ngu nengela ngu-
ju, ambari ulo aba ki tepwana,
kwa ku bwetega, mu canisi-
dwe ku xengwani kungi,
7 Kakuba kuyejwa kwa ku-
kolwa kwanu, ku cambago
nguju ku kubinda ndalama yi
belago ambari yi yejwago ku
nilo, ku manwe kurungujwani
nu kubumani nu ku rungujwa
kuwoneka kwa Jesu Kristu:
8 Uye mu mu halajago ni
mwa sa mu wona; uye, amba-
ri olu mu si mu wonigo, mu
kolwago kwaye, mu ngu ne-
ngela nguju ku kunengela ku
si kojekigo ku regerwa mu
tade ku kubuma:
9 Ni mu ku haka kuhegisa
kwa kukolwa kwanu, kuba-
nyiswa kwa mihefemulo *yanu.*
10 Kubanyiswa ba nga bwe-
tago kwadi kugo baprofeti, ba
nga profetago ku wuhinji *wu
na kutago* kwanu:
11 Ni ba ku bweta kawo tepo
muni mwendo ki tepo nya ku
waniwani Lipubo la Kristu li
nga ra ni li ri ndani kwawe li
nga emisago, ni li ku dandisa
ku mbeli kucaniseka kwa Kri-
stu, nu kwa wufumu wu na
ku ba landisago.
12 Ku nga wonekiswago kwa-
we, nyopwa kandi kwawe awo
bane, aholu kwanu, ba di tuma
exi xilo, xi regeridwego kwanu
kawo ba ganelelago kwanu
ivangeli ki Lipubo nya ku Age
li rumedwego ku njajini; xilo
mangelosi ma nabelago ku xi
wona.

13 Kijojo ni mu ku hunga ji-
nyonga nya ku pime kwanu,
pimani mu beke kutumba kwa-
nu ku bejede wuhinjini wu
na ku reswago kwanu ku
wonekiswani kwa Jesu Kri-
stu; kanga xanana nya kui-
ngele,
14 Mu si gimbili kanga ku
nabelani kwanu kwa ku he-
gula teponi ya ku mbajiti
kwanu:
15 Aholu kanga uye a nga
mu ranago a agilego, enu nenu
agani mafumboni yacabo nya
ku banye;
16 Kolu ku lobidwe, Mu na
aga; kolu eni nyi agile.
17 Ra ni mu ku mu rana
kanga Babe, uye a lamulago
kada mutu kanga mitumo yaye
a si tabi mutu, bindisani tepo
nya kugimbile kwanu kuta-
bani:
18 Nu mu ku jiti apwa a di
ni mu cudwe, na si ki xilo xi
hinago, ki parata mwendo nda-
lama, ku mu kubanyani kwa-
nu nya mahala nyoduge ku
kwa banyehe banu;
19 Aholu ku noba nyocambe,

kanga wa mvutana nu ri
mwalo girota na ri mwalo noda, *noba* wa Kristu:
20 A nga tidwago kilisine
mbeli kwa giyo nya litigo,
aholu a di tisekiswa mahegisoni nya jitepo ki kota yanu,
21 Ba ku mogo kuye bakolwago kwa Nungungulu, a
nga mu wusago ku kwa ba nya kufa, a ku mu ninga wufumu; kakuba kukolwa kwanu nu kutumba kwanu kufela ku kala kwa Nungungulu.
22 Mu wonago mu agisile
mihwefemulo yanu kuingelani kwanu lisineni kuhalajani ku si fujejeligo kwa banduye, halajanani ku monyoni kilisine:
23 Ni mu belegidwe kambe,
na si ki mbewu yi hinago, aholu yi si hinigo, ki likana la Nungungulu, a banyago a kalago.
24 Kolu, Nyama yacabo ku-
gira kanga mwasi, nu wufumu wacabo waye kanga xenge nya mwasi. Mwasi ku wuna, ni xenge xi ku tega:
25 Aholu likana la Pfumu ku
kala kala kupinduka. Eli ki likana nya mahungu nyo cambe ma nga ganedwago kwanu.

GIPIMO 2.

NI mu ku kusa kubiba kwacabo, nu ku hangisa kwacabo, nu ku pfajejela, ni jijenyo, nu kuregera kwacabo nya kubibe,
2 Kanga xanana xi belegi-
dwego lupya, bwetani mahwe nya lipubo ma ku mwalo ku hangisa, kakuba mu dande kayo ku banyiswani;
3 Ra ni mu lingile nyopwa
Pfumu yi ngu rula:
4 Mutago kwaye, giwindi gi
banyago, gi dicidwego furi ku batu, aholu gi hatidwego ku Nungungulu, gi cambago,
5 Nenu kambe, kanga xiwi-
ndi xi banyago, mu bahidwe mu nyumba nya lipubo, ku gira wupristi wu agilego, ku ningela miningelo nya lipubo, yi jumelekago kwa Nungungulu ku Jesu Kristu.
6 Kolu komo ku lobani, Keja,
nyi ngu beka Zioni giwindi gikongolo nya mahegiso, gihatidwego, gicambago: nuye a kolwago kwaye ka na tedwa jiconi.
7 Kabo abo kwanu mu ko-
lwago kucamba ku kwanu: aholu kwa awo ba nya mba kolwago, giwindi gi nga dicwago ku babahi, igyo gya di girwa gihungo nya mahegiso;
8 Ni giwindi nya ku gumu-
jise, ni giwindi nya ku zangarise; kolu ba ngu gugumuka likanani, ni ba si ingeli: ba nga emisedwago ugo.
9 Aholu enu mu lifumbo li
hatidwego, wupristi nya wufumu, lihunzu li agilego, batu ba Nungungulu uye mune, kakuba mu wonekise kucamba kwaye a nga mu ranago ku mu gidemani a ku mu ranela safani kwaye nya ku liwugise:
10 Teponi yi bindilego ba nga
ra ni ba si batu, aholu olu ki

batu ba Nungungulu: ba nga
ra ni ba sa mana kurula, aholu
olu ba manile kurula.

11 Bahalajidwego, nyi ngu
mu sengelejela kanga bapfu-
mba ni xigimbili, ku dica ku-
nabela kwa nyama, ku dwa-
nago ni hwefemulo;
12 Nu ku kuwoneka kugira
kwanu kwadi bakari kwa ba
nya Mayigo; nyopwa, ni ba
ku regera kenu kanga bagiri
ba ku biba, ki mitumo yanu
nyo cambe, ba yi wonago, ba
runguje Nungungulu liciguni
nya ku holele.

13 Ingelani milayo yacabo ya
batu ki kota ya Pfumu:
ambari na ri Pfumu kongolo;
14 Mwendo kwa pfumu, ka-
nga kongolo; mwendo kwa ba
mwamangulu, kanga ku ru-
midwego kuye ku poja kwa
ba giri ba kubiba ni rungujo
kwawe ba girago kwadi.
15 Kolu ku ngu ralo kuha-
laja kwa Nungungulu, nyopwa
ku ku gira kwadi mu na de-
guja ku mbati kwa xipumbu:
16 Kanga bacudwego, ni mu
si giri kucudwa kwanu nga-
nju ya ku biba, aholu kanga
xitumi xa Nungungulu:
17 Rungujani batu bacabo.
Halajani wunduye. Tabani Nu-
ngungulu Rungujani Pfumu.
18 Xitumi, ingelani jipfumu
janu ku kutaba kwacabo; na
si kwa ba nya kucamba ni ba
nya ku rula, aholu kwa ba nya
ku kalabela.
19 Kolu ogu ku ngu jume-
leka, mutu ra na ku hunisela
kucaniseka ku monyo nyoca-
mbe kwa Nungungulu, ni mu
ku caniswa ni mu si yeli.
20 Kolu ku kubuma muni,
ra ni mu kuona, mu ku ca-
niswa *kugo*, mu ku kuhunisela?
aholu, ra ni mu ku gira kwadi
mu kucaniseka *kugo*, mu na
ku hunisela, ogu ku ngu jume-
leka ni Nungungulu.
21 Kolu mwa di ranedwa
aba: kolu Kristu a di canise-
kela enu, na ku hi ciyela giya-
yejo, kakuba mu lande kugi-
mbilani kwaye:
22 A nga ne ku gira kuona,
ne nu kuhangisa ku kwa nga
manwa likanani kwaye:
23 Uye, na badwe, ka nga
bala kambe; na ku caniseka,
ka nga beta; aholu a di ji
ningela *kwaye* a lamulago ki
nduda:
24 Uye mune a nga rwalago
kuona kwatu gibilini kwaye
ximboni, kakuba etu, ni hi
fude kuonani, hi banye ndu-
dani; mu nga hawulugiswago
ki jimbanga jaye.
25 Kolu a di ni mu ku ndeya
kanga jimvuta; aholu olu mu
bwelede kwa Muhabisi ni Mu-
kejisi wa mihefemulo yanu.

GIPIMO 3.

KARALO, enu bagaji, inge-
lani bama banu: kakuba,
ambari na ri moyo a si inge-
ligo likana, ba manwe na si ki
likana ku ku gira kwa bagaji
bawe;

2 Ni ba ku wona ku gira
kwanu kwadi, nu ku *patidwe*
nu kutaba.
3 Kuherepa kwawe ku nga
giri ku herepa kwa babanje
nya ku aluge nduju, nu ku
ambala jiwero nya ndalama,
mwendo ku ku ambala mye-
nda;
4 Aholu *ku na gire* mutu wa
monyo a sihidwego, *myendani*
nya mba hina nya ku soleke ni
lipubo nya kudegule, ku ku
tengo kongolo mbeli kwa Nu-
ngungulu.
5 Kolu ku mbeli kwa eyi tepo
ba nyamayi nya ku age kambe,
ba nga tumbago kwa Nungu-
ngulu, ba di jiherepisa karati,
ni ba ku ingela kwa bama
bawe:
6 Kanga Sara a nga ingelago
Abrahama, na ku mu rana
kuye Pfumu: mu ku xanana
xaye olu, mwa ku gira kwadi,
mu si tabiswi ku ku taba.

7 Enu bama, karalo, kalani
ni *bagaji banu* kanga kujitini,
ni mu ku runguja nyamayi,
kanga gyombo gi ku mwalo
ciba, a ku gihoji gya tomba
nenu nya wuhinji nya womi;
kuhegisani nyopwa kulomba
kwanu ku nga himbejwi.

8 Kuhegisa, mwacabo pima-
ni ku kupima ku mogo, mu
pwelane wuhinji, mu halajane
kanga banduye, ni myonyo
nya ku ruwure, nu ku pima
nya ku ji solise:
9 Mu si ningi nya ku bibe
mu ku ningelela nya ku bibe,
mwendo kurugela kuruga;
aholu wulangani kwaye mu
katekise; kolu mwa di ra-
nedwa egi, mu fela ku haka
gikatekiso.
10 Kolu, Uye a halajago
womi, a ku wona macigu yadi,
a na himbeje limi laye mu ku-
bibani, xi xihofu xaye kakuba
xi nga regeri kubangisa:
11 A dice kubiba, a gire
kucamba; a na bwete kude-
gula, a ku xote.
12 Kolu maho ya Pfumu
momo bacani kwa ba nya
ndudu, ni jinjebe jaye kulo-
mbani kwawe: aholu kobe ya
Pfumu yomo bacani kwawe ba
girago kubiba.

13 Kuye mani a na ku mu
lemajago, ra ni mu ku tela
kota ku ugo kucambago?
14 Aholu mwa ku caniseka
ki kota ya ndude, mu katekile:
mu nga tabi kutaba kwawe, ne
mu nga caniseki;
15 Aholu agisani myonyoni
kwanu Kristu ka a mu wuji-
sago gilo ku kutumba ku ku
mogo ndani kwanu, aholu ku
kusoleka nu ku taba:
16 Ni mu ri ni monyo wadi;
kakuba, umo mu regerwago,
ba tedwe jiconi awo ba benga-
go mitumo yanu nyo cambe
womini wa Kristu.
17 Kolu ku ngu camba ngu-
ju, kuhalaja kwa Nungungulu
kwa ku jina karalo, kakuba
mu canisekele ku gira kuca-
mba na si ku ku gira kubiba.

18 Kolu ni Kristu a di canise-
kela kuona ku mogo, nya ndu-
de wulangani wa ba nya mba
na nduda, a fela ku hi resa
kwa Nungungulu; na songi-
dwe nyamani, aholu a ku wuga
lipuboni;
19 A nga hongolago kilo a ku
ganelela kwa mapubo kotoni,
20 Teponi ya mbeli ma nga ra
ni ma si ingeli, kuhunisela
kwa Nungungulu nu ku linde-
la maciguni ya Noa, aba litaro
li nga ra ni li nga ku dongi-
swa, umo badukwana, nyo-
pwa, libande na miraru mihe-
femulo ba di banyiswa ku
mati:
21 Ku mu banyisago enu ki
lisine nya ku ralo, ku bapatiza,
na si ku dica ku kunela kwa
nga Pfumu: ni mu dongede
ku haka mutu nyama, aholu
ku wujisa kwa monyo nyo
cambe kwa Nungungulu, ku
kuwuga kwa Jesu Kristu;
22 A ku mogo ku nyamu-
gywe wa Nungungulu, na yide
njajini, mangelosi ni jipfumu
ni jiciba ku ingejisidwego
kwaye.

GIPIMO 4.

KOLU kanga ulo Kristu a
nga canisekago nyamani,
ji hlomiseni kambe ugo kupi-
ma; kolu uye a canisekilego
nyamani u dicile kuona;
2 Kakuba tepo yanu yi cade-
go nyamani mu nga yi banyeli
kunabelani kwa batu, aholu
kuhalajani kwa Nungungulu.
3 Kolu tepo yi bindilego gi
enede ku gira kuhalaja kwa
ba nya Mayigo, nu ku gimbila
ku handukani, kunabelani, vi-
nyuni, ngwahani, wadwani,
nu kukozani nya ku bibe nya
jingulube:
4 Ba liwukago kugo kolu
mu si tutumi nawo kwa uyo
ngwaha kongolo, ni ba ku *mu*
lemba:
5 Ba na ku tandago kwaye a
dongedego ku lamula bawugi-
lego ni bafudego.
6 Kolu ki kota ya ogu kuhe-
gisa likana la di ganeledwa nu
kwa ba fudego, kakuba ba fela
ku lamudwa kanga batu nya-
mani, aholu ba banye kanga
Nungungulu lipuboni.

7 Aholu ku hegisa kwa xilo
xacabo komo bafubi: kabo
abo pimani, mu pime kulo-
mbani:
8 Bacani kwa xilo xacabo mu
halajane kwadi; kolu kuhala-
ja ku ngu fenengeja kuona
kungi:
9 Ni mu ku hingihejana ku
belani nu ku ri mwalo ku
gungula:
10 Kanga kada moyo a haki-
lego sakwati, ni mu ku gituma
bakari kwanu enu bane, kanga
bakacambo badi nya wuhinji
wu wonekago kwa Nungu-
ngulu;
11 Mutu a ku regera, kanga
ku nga ra nu ku ri xilo xa
Nungungulu; mutu a ku tu-
ma ku tuma, kanga ciba yi
ningwago ku Nungungulu:
kakuba a rungujwe Nungu-

ngulu xiloni xacabo ku Jesu
Kristu, a ku wufumu ni ru-
ngujo kala ku pinduka nu ku-
pinduka. Ameni.

12 Bahalajidwego, mu nga
liwugi ku nilo a tago bakari
kwanu ku mu yeja, a tago
kwanu ku mu cambisa, ku
gire kanga gilo gya walo gi
nga girekago kwanu:
13 Aholu kanga olu mu ku
xihengeli xa ku caniseka kwa
Kristu, nengelani; kakuba ku-
wonekani kwa wufumu waye
kambe mu nengele ku ku ne-
ngela ku kongolo.
14 Mwa ku rugedwa lina la
Kristu, *mu* katekisidwe; kolu
Lipubo nya wufumu ni Lipu-
bo la Nungungulu li ngu kala
bacani kwanu.
15 Kolu ne moyo wanu a nga
caniseki kangà musongi, mwe-
ndo mbafa, mwendo mugiri
wa kubiba, mwendo kanga
mukeji milanduni ya bambe
batu:
16 Aholu mutu a ku *caniseka*
kanga likolwa, a nga giri jico-
ni; aholu a na runguje Nu-
ngungulu kwa eli lina.
17 Kolu tepo *yi bohile* kakuba
kulamula ku pela nyumbani
kwa Nungungulu: kwa ku
pela kwatu, ku na gira nu ku
ri ginani ku hegisa kwawe ba
si ingeligo ivangeli ya Nungu-
ngulu?
18 Nya nduda ra na banyisi-
dwe ku kusinda, ba nya mba
na nungungulu ni baoni ba na
woneka ebi?

19 Kijojo awo ba canisekago
kanga kuhalaja kwa Nungu-
ngulu ba na ninge mihwe-
femulo yawe ku girani nya
kucambe kwa Mugiri a tu-
mbekilego.

GIPIMO 5.

BAGALE bakari kwanu nyi
ngu ba laya, nyi ku wa-
gale kwawe, nyi ngu kustu-
munya ku kucaniseka kwa
Kristu, nyi ku gihengeli nya
wufumu wu na ku woneki-
swago:
2 Habisani thlambi wa Nu-
ngungulu a ku mogo bakari
kwanu, ni mu ku kejisa, na sa
ku ku gulubejedwa, aholu ku
kujumela, kanga kwa Nungu-
ngulu; ne na si ku kuganyari
nya ku bibe, aholu nya ku
pima kwadi.
3 Ne na si kanga jipfumu
bacani kwa tumo wanu, aholu
mu ku ji girela bayayeji thla-
mbini.
4 Aba a na ku wonekiswago
Muhabisi kongolo, mu na haka
gihugu nya wufumu gi si
hamukigo.
5 Karalo, enu bapya, inge-
lani bagale. Ina, mwacabo ji
hungeni ku kusoleka, ku tu-
melana: kolu Nungungulu u
ngu himbeja ba nya matsanza,
aholu u ngu gira wuhinji kwa
ba nya ku soleka.
6 Kabo abo ji soliseni babaci
kwa gyanja nya cibe gya
Nungungulu, kakuba a mu
gugumugise teponi yi yelago;
7 Ni mu ku beka kwaye ku-

bweta kwanu kwacabo, kolu
u ngu mu tela kota.
8 Pimani, mu lindele: nombo
wanu Satani, u ngu gimbila,
kanga ngala yi lilago, yi bwe-
tago uyo yi na ku mu ho-
jago:
9 Mu dangeni ni mu dandisile
kukolwani kwanu, ni mu ku
jiti nyopwa ugo ku caniseka
ku ngu gireka kwa bandi yanu
ba ku mogo tigoni.
10 Ni Nungungulu wa wuhi-
nji wacabo, a nga mu rane-
lago kwa Kristu wufumuni
waye nya ku pinduke, ni mu
canisekile tepwana, a na mu
bejisela uye mune, a mu andise,
a mu ninge ciba.
11 Wu na kale kwaye wu-
fumu kala kupinduka nu kupi-
nduka. Ameni.

12 Ku Silvanusi, ndi yatu a
tumbekago, kanga ku *mu* wona
kwangu, nyi mu lobele badu-
kwana, ni nyi ku laya, nyi ku
dandisa nyopwa owu ku wu-
hinji wa Nungungulu kilisine:
emani kwaye mu dande.
13 Uye a ku mogo Babuloni,
a hatidwego nyondo ku mogo
nenu, u ngu mu losa; *karalo*
ni Marka mwamana wangu.
14 Losanani ku kuhesa nya
kuhalaje.

Kudegula ku na kale kwanu
mwacabo mu ku mogo kwa
Kristu.

LIDANGALILA NYA KUBILI LA PETRO.

GIPIMO 1.

SIMONI Petro, gitumi ni
mupostoli wa Jesu Kristu,
kwawe ba manilego netu ku-
kolwa ku mogo ku cambago
ndudani ya Nungungulu watu
ni Mubanyisi Jesu Kristu:
2 Wuhinji kwanu nu kude-
gula ku andiswe kujitini kwa
Nungungulu ni Jesu Pfumu
yatu;
3 Olu ciba yaye nya wunu-
ngungulu yi hi ningile xilo
xacabo xi yelago womi nu ku
koza Nungungulu, ku kumuti
uye a nga hi ranago ku wu-
fumu nu kucamba kwaye;
4 A hi ningilego kugo xitu-
mbiso xaye xi kongolo nguju
xi halajidwego; kakuba ki exi
mu gire bahengeli nya maka-
lelo nya wunungungulu, ni
mu tabile kuhinani ku ku
mogo tigoni ku kunabela.
5 Ina, ki kota ya egi basi
ni mu ku engejela kudandisa
kwacabo, kukolwani kwanu
mu engejele wurena; ni wure-
nani *kwanu* kujiti;
6 Nu kujitini *kwanu* kujihi-
mbeja; ni kujihimbejani *kwa-*

nu kurula; nu kurulani *kwanu*
kukoza Nungungulu;
7 Nu kukozani *kwanu* Nu-
ngungulu kuhalaja banduye;
nu kuhalajani *kwanu* banduye
kuhalaja.
8 Kolu exi xilo ra ni xi ri
xanu xi ku engejela, ka xi mu
giri mu kale mu si giri gilo
mwendo mu kale ne mihando
kujitini Pfumu yatu Jesu
Kristu.
9 Kolu uye a hamukago exi
xilo gikumo, na ku wona ugo
ku ku bafubi, na hangidwe
ku kuhanjwa kuonani kwaye
kwa gale.
10 Kijojo, banduye, dandisani
ku gira kuranwa kwanu nu
kuhatwa ku kale lisine: kolu
ra ni mu ku gira exi xilo, gima
ka mu na gumuka:
11 Kolu karalo ku na ningwa
kwanu nguju ku bela wufu-
muni nya kupinduke wa Pfu-
mu yatu ni Mubanyisi Jesu
Kristu.

12 Kijojo nyi na kala ni nyi
dongile tepo yacabo ku mu ndi-
ndukisa exi xilo, ambari ni mu
ku xiti, mu andisidwego lisi-
neni li ku mogo *nenu.*
13 Nyi ngu hingiheja keni ku
camba, ni nyi nga ri kwa eyi
tabernakeli, ku mu kuca ku ku
mu ndindukisa;
14 Ni nyi ku jiti apwa ku dica
tabernakeli yangu ku nguta
ku kubireja, kanga Pfumu ya-
tu Jesu Kristu a nga woneki-
sago kwangu.
15 Ina, nyi na dandisa kaku-
ba jitepo jacabo hwane kwa
kufa kwangu mu kojo ku xi
dinduka exi xilo.
16 Kolu ka ha landisa jikari-
ngani ku kugengela, aba hi
nga tisekisago kwanu ciba nu
kuta kwa Pfumu yatu Jesu
Kristu, aholu a di ni hi ri
bakustumunyu nya maho ba
wufumu waye.
17 Kolu a di haka rungujo
nu wufumu nya kute ku kwa
Nungungulu Nyehe, aba ku
nga tago kwaye lito nya ku
rati ku mu wufumuni nyo
cambe, Oyu ku Mwamana wa-
ngu a halajidwego, nyi nenge-
lago kwaye:
18 Ni eli lito ha di lipwa *etu
bane* ni li kuta ku njajini, aba
hi nga ra ni hi ri naye gigomo-
ni nya ku age.
19 Hi na ni likana nya kupro-
feta li dandisidwego; mu gira-
go kwadi ku li ingela, kanga
kandiya yi kondago wulangani
nya kusibale, kala ku kugya,
ni nyeleji nya kugye yi ku ku-
ga myonyoni kwanu:
20 Ni mu ku jiti egi kuhegula,
nyopwa ku mwalo kuprofeta
nya kulobe ku ku ku ambele-
jedwa ku kuhalaja kwa mutu.
21 Kolu ku mwalo kuprofeta
nyo gima ku kuta ku kuhalaja
kwa batu: aholu batu nya
kute ku kwa Nungungulu, ba
di regera ni ba ku gulubejwa
ki Lipubo nya ku Age.

GIPIMO 2.

AHOLU kwa di duga bapro-
feti nya malipe kambe

bakari kwa batu, kanga bakari
kwanu kambe ba na ra ni ba
ri bo ba hebuji nya malipe, ba
na ku resago bakari kwanu
kuhambanisa nya ku songe
kusihalani; ni ba ku danga
Pfumu yi nga ba renga go, ni
ba ku resa bacani kwawe ku
songwa kubirejago.
2 Bangi ba na landisa ku gira
kwawe nya ku kunele; njila
nya lisine yi na ku lembwago
ki kota yawe.
3 Ku ku kunabela ni magana
yawe nyo hangise ba na mu
gira wugwewo: ku jimejwa
kwawe kwa gale ka ku hweli,
nu ku songwa kwawe ka ku
lali.
4 Kolu Nungungulu ra na si
dici mangelosi aba ni ma kuo-
na, aholu a ku ma rinya ba-
baci hedosi, a ku ma ningela
mabalani nya gideme, ku be-
kedwa kulamula;
5 Ka nga dica litigo la gale,
aholu a di dica Noa ni bambe
libande ni babili, muganeleli
wa nduda, na ku resa ntalo ti-
goni nya ku mba koza Nungu-
ngulu;
6 A ku bindugeja jizatu ja
Sodoma ni Gomora ji ku gira
nguma a ku ji jujuga ku ku
pfubeka, na ku ji gira giyayejo
kwa awo ba na ku kalago ku
ku mba koza Nungungulu;
7 A ku cula Loti nya nduda,
na canisidwe nguju ku kuba-
nya nya ku kunele nya ku
bibe
8 (Kolu uyo mutu nya ndude
na ku kala bakari kwawe, ku-
wonani nu kupwani, a di za-
ngarisa hwefemulo *waye* nya
nduda macigu ni macigu ku ku
gira *kwawe* nya mba na nayo):
9 Pfumu yi ngu jiti ku cula
ba nya ku kozele Nungungulu
mu ku xengwani, nu ku hingi-
heja ba nya mba na nduda ba-
cani nya ku caniswe kala licigu
nya ku lamule;
10 Aholu nguju awo ba landi-
sago nyama ku nabelani nya
ku kunejise, ba ku benga wu-
fumu. Ba si tabigo, ba nya
ku gire ku halaja kwawe, ka
ba ndendemeli ku ruga jipfu-
muni:
11 Aholu mangelosi, ambari
ma ku makongolo nguju ku
palani ni cibani, ka ma resi ka-
wo ku lamudwa nya ku ruge
mbeli kwa Pfumu.
12 Aholu aba, kanga xirengo
nya mba na ku pima, nyo bele-
gwe ni xi ri xirengo ku jegwa
xi ku songwa, ni ba ku ruga
mahunguni ba si matigo, ku-
songwani kwawe ba na songwa
kilisine,
13 Ni ba ku canisekela kubiba
kanga kulibwa nya kugire nya
kubibe; *batu* ba ku kawo ku
kunengela ku ximbedwa miha-
ni, jinoda nu kuhosa, nu ku
ximbedwa jifestani jawe nya
kuhalaje ni ba ku gira jifesta
nenu;
14 Ni ba ri ni maho ma tade-
go ku wurembi, ma si kojigo
ku dica kuona; ni ba ku xenga
mihwefemulo yi si na kutiya;
ni ba ri ni monyo a olobedego
ku nabela; xanana xa kuruga;

15 Ni ba ku dica njila nya
lisine, ba di ndeya, ni ba landi-
sile njila ya Balamu mwamana
wa Beori, a nga halajago kuli-
bwa kwa ku mba camba:
16 Aholu a di laywa ki kota
nya kuone kwaye: buru nya
gikumu gya di regera ki lito
nya mutu yi ku himbeja kuha-
nduka kwa muprofeti.
17 Eyi ki milambo nya mba
na mati ni jihunguba ji gulu-
bejwago ki lipubo; kusibala ni
gidema ku nga bekedwago
awo.
18 Kolu, ni ba ku regera *ma-
gana* ma kongolo ma simbi-
lego, ba ngu sengelejela ku na-
belani kwa nyama, ku ku
kunela, awo ba nga ku tabago
kwawe ba kalago kuonani;
19 Ni ba ku ba tumbisa kucu-
dwa, awo bane ni ba ri jiku-
mbi ja kuhina; kolu uye a pa-
dwego kuye mutu, u ngu kala
kumbi yaye.
20 Kolu, hwane nyo ra ni ba
tabile ku kunejiswa kwa litigo
ku ku jiti Pfumu ni Mubanyisi
Jesu Kristu, ba ng'odwe kambe
kugo ba padwe, kuhegisa kwa-
we ku na biba ku binde nya
ku hegule.
21 Kolu a di nu ku ba ca-
mbede ku ne ku yiti njila nya
nduda, nu kupwa, hwane nyo
ra ni ba yi tide, ba kuge nayo-
ni nya ku age a ningedwego
kwawe.
22 Ku girekile kwawe kanga
ku ninganiswa nya lisine, Yi-
mbwa ku bwelela magoseni
kwaye uye mune, ni kumba yi
hanjidwego ku bwelela ku
mbuluwula marakani.

GIPIMO 3.

OLU egi, bahalajidwego, ki
lidangalila nya kubili nyi
li lobelago kwanu; kwawe ya
mabili nyi ngu kuca kupima
kwanu ku dandisilego ku ku
mu dindukisa;
2 Kakuba mu hingiheje ma-
gana ma nga ra ni ma regeri-
dwe ku mbeli ki ba profeti nya
ku age, ni nayo wa Pfumu ni
Mubanyisi ku bapostoli banu:
3 Ni mu ku jiti ogu ku hegu-
la, nyopwa maciguni nya ku
hegise barugi ba nata nu kuru-
ga, ni ba ku gimbila ku nabe-
lani kwawe awo bane,
4 Ba ku kawo, Gyomo hayi
gitumbiso nya kute kwaye?
kolu, ku mu liciguni ba nyehe
ba nga lalago, xilo xacabo xi
ngu kala kanga ba ku hegula-
tunu nya ku girwa.
5 Kolu ogu ba ngu ku ha-
ngwa kagwenye, nyopwa a di
ni ji ri bo jinjaji kugale, ni
mafu ma gamidwego matini
momo bakari kwa mati, ki
likana la Nungungulu;
6 Ku tudwa kilo nyopwa liti-
go li nga ra ni li ri bo iyo tepo, ni
li ku pupuma ki mati, la di bela:
7 Aholu jinjaji ji ku mogo
olu, ni mafu, ki likana limwe-
do ba bekedwe nilo, ni ba
bekedwe licigu nya kulamule
nu kusongwa kwa batu ba si
kozeligo Nungungulu.

8 Aholu mu nga hangwi ki

egi gilo gimwegyo, bahalaji-
dwego, nyopwa licigu limwedo
ni Pfumu ku gira kanga liku-
mi mazana myaga, ni likumi
mazana myaga kanga licigu
limwedo.
9 Pfumu ka yi hweli ku ku-
tumbisa kwaye, kanga bambe
ba ku kawo ku kuhwela;
aholu u ngu mu hunisela,
na si jini nyo kuye afe moyo,
aholu kakuba bacabo ba bindu-
geje.
10 Aholu licigu la Pfumu li
nata kanga mbafa; njaji yi na
ku bindago kilo ku ngwaha
kongolo, xilo xi na ku biswago
ku nilo nya ku bise, ni mafu
ni mitumo yi ku mogo kwaye
yi na biswa.
11 Nu mu ku wona nyopwa
exi xilo xacabo xi na biswa ka-
rati, mu ngu fela ku kala batu
nya ku waniwani ku banyani
kwacabo nya ku age nu ku
kozela Nungungulu,
12 Ni mu kejisede mu ku
bweta kilisine kuta kwa li-
cigu la Nungungulu, ki kota
yaye njaji ni yi ku biswa yi
na nyungulugiswa, ni xilo
xi na nyungulugiswa ku ku
bisa.
13 Aholu, kanga gitumbisoni
kwaye, hi ngu kejisela jinjaji
jipya ni mafu mapya, umo ku
kalago nduda.

14 Kijojo, bahalajidwego, nu
mu ku kejisela exi xilo, kejise-
lani kakuba mu manwe ni mu
ri kudegulani, nu ku ri mwalo
noda nu ku ri mwalo kuhosa
mahoni kwaye.
15 Mu regere kenu kuhu-
nisela kwa Pfumu yatu ku
kubanyisa; kanga ndi yatu a
halajidwego Paule kambe, ka-
nga kugengela ku niugidwego
kwaye, a di mu lobela;
16 Kanga madangalilani *aye*
yacabo kambe, na ku regera
kwawe ki exi xilo; ku ku mo-
go kwawe ximbe xilo xi sinda-
go ku pimwa, ba si bindugejago
awo ba si pimigo ba sa hebu-
lago, kanga *ba* bindugejago
kambe ku lowa, ku songwani
kwawe awo bane.
17 Kabo abo enu, bahalaji-
dwego, nu mu ku xiti *exi xilo*
kumbeli, gengelani mwendo,
ni mu ndindidwe ku kuona
kwa ba nya ku biba, mu tege
ku emani kwanu.
18 Aholu andani wuhinjini
nu ku jitini kwa Pfumu yatu
ni Mubanyisi Jesu Kristu. Ku
na kale kwaye wufumu olu
kala kupinduka. Ameni.

LIDANGALILA NYA KU HEGULE LA JOHANI.

GIPIMO 1.

UGO ku nga ra nu ku ri kwa kuhegula, ugo hi ku pwidego, ugo hi ku wonilego ku maho yatu etu bane, ugo hi nga ku kejago, ni manja yatu ma ku ku para, ki Likana nya womi.

2 (Womi wa di tisekiswa, hi wonile, hi ngu gira wukustumunyu, hi ngu regera kwanu womi, *womi* nya kupinduke; wu nga ra nu wu ri ni Nyehe, wu nga tisekiswago kwatu);

3 Ugo hi ku wonilego hi ku kupwa hi ngu ku regera kwanu kambe, kakuba nenu mu mane kuhengela netu: ina, nu kuhengela kwatu ku na ni Nyehe, ni Mwamana waye Jesu Kristu:

4 Ni exi xilo hi ngu xi loba, kakuba kunengela kwatu ku tajiseke.

5 Uyo ku mwango hi mu pwidego kwaye, hi ngu regera kwanu, nyopwa Nungungulu ki safa, gi mwalo kwaye gidema.

6 Ra ni hi ku ketu hi na nu ku hengela naye, hi ku gimbila gidemani, hi ngu lipa, ka hi giri lisine:

7 Aholu ra ni hi ku gimbila safani, kanga uye a ku mogo safani, hi ngu hengelana, ni noba wa Jesu Mwamana waye u ngu hi hanja kuonani kwacabo.

8 Ra ni hi ku ketu hi mwalo kuona, hi ngu ji pfaja, lisine li mwalo ndani kwatu.

9 Ra ni hi ku jumela kuona kwatu, u tumbekile u na ni nduda ku hi diceja kuona kwatu, nu ku hi hanja ku mba na ndudani kwacabo.

10 Ra ni hi ku ketu ka ha ona, hi ngu mu gira mulipi, ni likana laye li mwalo ndani kwatu.

GIPIMO 2.

XANANA xangu xi dukwana, nyi ngu mu lobela exi xilo, kakuba mu nga oni. Mutu a ku ona, hi na ni Mulamuli ni Nyehe, Jesu Kristu nya ndude:

2 Uye ki gilibejo gya kuona kwatu; kandi gya kuona kwatu honga, aholu gya litigo lacabo kambe.

3 Ki egi hi ngu jiti nyo ketu hi ngu muti, ra ni hi ku hingiheja milayo yaye.

4 Uye a ku kuye, Nyi ngu

muti, a si hingiheji milayo
yaye, ku mulipi, lisine li mwa-
lo ndani kwaye:
5 Aholu uyo a hingihejago
likana laye, kuhalaja kwa
Nungungulu ku bejisedwe ki-
lisine ndani kwaye. Ki egi hi
ngu jiti ketu hi womo ndani
kwaye:
6 Uye a ku kuye u ngu kala
ndani kwaye uye mune kambe
u ngu fela ku gimbila kanga
uye a nga gimbilago.

7 Bahalajidwego, ka nyi mu
lobeli nayo mupya, aholu nayo
wa gale mu nga ra ni mu ri
naye ku ba ku hegula-tunu:
nayo wa gale ki likana mu
nga li pwago.
8 Kambe, nyi ngu mu lobela
nayo mupya, gilo gi ku lisine
kwaye ni kwanu; kolu gidema
gi ngu binda, ni safa nya lisine
yi ngu gira safa ni olu.
9 Uye a ku kuye womo sa-
fani, a ku benga ndi yaye,
womo gidemani kala ni olu.
10 Uye a halajajago ndi yaye u
ngu kala safani, kwaye ku
mwalo tepo nya ku gumuke.
11 Aholu uye a bengago ndi
yaye womo gidemani, u ngu
gimbila gidemani, ka jiti umo
a yago, kolu gidema gi girile
maho yaye gikumu.

12 Nyi ngu mu lobela, xa-
nana xangu xi dukwana, kolu
kuona kwanu ku dicejidwe ki
kota nya lina laye.
13 Nyi ngu mu lobela, ba-
nyehe, kolu mu ngu muti uye
a ku wa ba ku hegula-tunu.
Nyi ngu mu lobela, majaha,
kolu mu mu pade uye nya ku
bibe. Nyi mu lobele, xanana
xidukwana, kolu mu ngu muti
Nyehe.
14 Nyi mu lobede enu, 'ba-
nyehe, kolu mu ngu muti uye
a ku wa ba kuhegula-tunu.
Nyi mu lobede enu, majaha,
kolu mu na ni ciba, ni likana
la Nungungulu li ngu kala
ndani kwanu, mu mu pade
nya ku bibe.
15 Mu nga halaji litigo, ne ni
xilo xi ku mogo litigoni. Mutu
ra na ku halaja litigo, kuhalaja
kwa Nyehe ku mwalo ndani
kwaye.
16 Kolu kwacabo ku ku mogo
tigoni, nu kunabela kwa nya-
ma, nu kunabela kwa maho,
nu wufumu nya mahale nya
kubanye, kandi kwa Nyehe,
aholu ku kwa litigo.
17 Litigo li ngu binda, nu
kunabela kwaye: aholu uye a
girago kuhalaja kwa Nungu-
ngulu ku kala kala kupinduka.

18 Xanana xidukwana, ki
ora nya ku hegise: kanga mu
nga pwago nyopwa mudangi
wa Kristu u nguta, ambari ni
olu ku wugile badangi ba Kri-
stu bangi; hi jitigo kugo nyo-
pwa ki ora nya ku hegise.
19 Ba di paga kwatu, aholu
awo a di ni ba si batu; kolu a
dipwa a di ni ba ri batu, a na
ni ba kade netu: aholu *ba di
paga*, kakuba ba tisekiswe
nyopwa kandi batu bacabo.

20 Mu porojidwe ku Nya ku
Age, mu ngu xiti xilo xacabo.
21 Ka nya mu lobela kolu
mu si li tigo lisine, aholu kolu
mu li tigo, kolu ku mwalo
kulipa lisineni.
22 Kumani a ku gilipi aholu
uyo a dangago nyopwa Jesu
ku Kristu? Oyu ku mudangi
wa Kristu, *ambari* uye a da-
ngago Nyehe ni Mwamana.
23 Uyo a dangago Mwamana,
uye u mwalo Nyehe: uye a
jumelago Mwamana u na ni
Nyehe kambe.
24 Aholu enu, ugo mu nga
ku pwago kuhegula-tunu, ku
na kale ndani kwanu. Ogu
mu ku pwidego kuhegula-
tunu kwa ku kala ndani kwanu
mu na kala kwa Mwamana,
nu kwa Nyehe.
25 Egi ki gitumbiso a nga hi
tumbisago, womi nya kupi-
nduke.
26 Exi xilo nyi xi lobede
kwanu kawo ba na ku mu
ndeyisago.
27 Aholu enu, kuporoja mu
ku hakago kwaye ku ngu kala
ndani kwanu, ka mu bweti
nyopwa mutu a mu hebuje;
aholu kanga kuporoja kwaye
ku mu hebujago ki xilo xa-
cabo, nu ku ri lisine, ku si
malipa, kanga ku nga mu he-
bujago, mu kale ndani kwaye.
28 Olu, xanana xangu xidu-
kwana, kalani kwaye; kakuba,
a ku wonekiswa, hi mane ku-
tiya, hi si giri jiconi mbeli
kwaye kutani kwaye.
29 Ra ni mu ku jiti apwa u
na ni nduda, mu ngu jiti nyo-
pwa bacabo ba girago nduda
ba belegidwe kuye.

GIPIMO 3.

KEJANI kuhalaja nyo wa-
niwani Nyehe a hi ningi-
lego, nyopwa hi ranwe apwa hi
xanana xa Nungungulu: kara-
lo hi ixo. Ki kota ya egi litigo
ka li hiti, kolu li nga ne ku
muti.
2 Bahalajidwego, olu hi xana-
na xa Nungungulu, ka ku si
ku wonekiswi ugo hi na ku
kalago ogu. Hi ngu jiti apwa,
aba a na ku wonekiswago, hi
na kala kanga uye; kolu hi
na mu wona na ku kala kanga
ugo a ku ugo.
3 Bacabo ba ku ni ogu kutu-
mba kwawe ku kadego kwaye
ba ngu ji agisa, kanga uye a
agilego.
4 Bacabo ba girago kuona ba
ngu gira kambe nya mba na
nayo: kuona ku ku mba na
nayo.
5 Mu ngu jiti nyopwa a di
wonekisedwa ku dusa kuona;
kwaye ku mwalo kuona.
6 Uyo a kalago kwaye ka
oni: uyo a onago ka si ku mu
woni, ne ka muti.
7 Xanana *xangu* xidukwana,
mu nga ndeyiswi ku mutu:
uye a girago nduda u na ni
nduda, kanga uye a ku ni
nduda.
8 Uye a girago kuona kwa Sa-
tani; kolu Satani kuona ku ba
ku hegula-tunu. Mwamana
wa Nungungulu a di wonekise-

dwa ogu kuhegisa, kakuba a
fela ku songa mitumo ya Sa-
tani.
9 Uyo a belegidwego ku Nu-
ngungulu ka giri kuona, kolu
mbewu yaye ku kala ndani
kwaye: ka koji kuona, kolu
u belegidwe ku Nungungulu.
10 Xanana xa Nungungulu
xi ngu wonekiswa kwa egi, ni
xanana xa Satani: Uyo a si
girigo nduda kandi wa Nungu-
ngulu, ne ni uye a si halajigo
ndi yaye.
11 Kolu oyu ku mwango mu
nga mu pwago ku kwa ku he-
gula-tunu, nyopwa hi halajane:
12 Na si kanga Kani a nga ra
na ri wa oyu nya kubibe, a ku
songa ndi yaye. A di mu
songela ginani? Kolu mitumo
yaye a di ni yi bibile, ni yandi
yaye ni yi ri nduda.

13 Mu nga liwugi, banduye,
ra ni li ku mu benga litigo.
14 Hi ngu jiti nyopwa hi bi-
ndile kufa hi bohile kubanyani,
kolu hi ngu ba halaja banduye.
Uye a si halajigo ku kala ku-
fani.
15 Uyo a bengago ndi yaye
ku musongi: mu ngu jiti nyo
kenu u mwalo musongi a ku
nu kubanya nya kupinduke ku
kadego ndani kwaye.
16 Ki ogu hi ngu kuti kuha-
laja, kolu a di hi bekela kuba-
nya kwaye: hi ngu fela ku be-
kela banduye kubanya kwatu.
17 Aholu uyo a ku ni xifuyo
xa litigo, a wone ndi yaye na
ku hamuka, a xege kurula
kwaye kuye, kuhalaja kwa
Nungungulu ku ngu kala nda-
ni kwa ye karini?
18 Xanana *xangu* xidukwana,
hi nga halají ki likana, ne ki
limi; aholu kugirani ni lisi-
neni.
19 Hi na ku jitigo kugo nyo-
pwa hi ba lisine, hi na dandisa
myonyo yatu mbeli kwaye,
20 Kwa ugo monyo watu a si
hi jimejigo; kolu Nungungulu
kongolo a ku binda monyo
watu, u ngu xiti xilo xacabo.
21 Bahalajidwego, monyo wa-
tu ra na si hi jimeji, hi na nu
kutiya kwa Nungungulu;
22 Ni ugo hi ku lombago, hi
ngu haka kwaye, kolu hi ngu
hingiheja milayo yaye, hi ku
gira xilo xi nengejisago mbeli
kwaye.
23 Oyu ku nayo waye, nyo-
pwa hi kolwe linani la Mwa-
mana waye Jesu Kristu, hi ha-
lajane, kanga a nga hi ningago
nayo.
24 Nuye a hingihejago milayo
yaye u ngu kala ndani kwaye,
nuye ndani kwaye. Ki egi hi
ngu jiti apwa u ngu kala ndani
kwatu, ki Lipubo a nga hi
ningago.

GIPIMO 4.

BAHALAJIDWEGO, mu
nga kolwi ki mapubo ya-
cabo, aholu yejani mapubo,
kani ka Nungungulu kani:
kolu baprofeti bangi nya
malipa ba pagede tigoni.
2 Kijo jitini Lipubo la Nu-
ngungulu: mapubo yacabo ma

jumelago apwa Jesu Kristu u
jude nyamani ki la Nungu-
ngulu:
3 Ni mapubo yacabo ma si mu
jumeligo Jesu k'andi ya Nu-
ngungulu: eli ki *lipubo* la mu-
dangi wa Kristu, mu pwidego
kilo nyopwa li nguta; ni olu
lomo tigoni.
4 Enu mu ba Nungungulu,
xanana *xangu* xidukwana, mu
ma pade: kolu kongolo uye a
ku ndani kwanu a ku binda
uye a ku mogo tigoni.
5 Ayo ka litigo: kabo abo ba
ngu regera kanga ba litigo,
litigo li ngu bapwa.
6 Etu hi ba Nungungulu:
uye a mutigo Nungungulu u
ngu hipwa; uye a si wa Nu-
ngungulu ka hipwi. Ki egi hi
ngu liti lipubo nya lisine, ni
lipubo la kuona.

7 Bahalajidwego, hi na hala-
jane: kolu kuhalaja ku kwa
Nungungulu; ni awo bacabo
ba halajago ba belegidwe ku
Nungungulu, ba ngu muti
Nungungulu.
8 Uye a si halajigo ka muti
Nungungulu; kolu Nungu-
ngulu ku kuhalaja.
9 Kwa egi kuhalaja kwa Nu-
ngungulu kwa di wonekiswa
kwatu, nyopwa Nungungulu
u rumede tigoni Mwamana
waye a belegidwego enga, hi
fela ku banya kuye;
10 Kwa egi komo kuhalaja,
kandi kolu hi nga mu halajago
Nungungulu, aholu kolu a nga
hi halajago, a ku rumela Mwa-
mana waye *ku gira* gilibejo
nya kuone kwatu.
11 Bahalajidwego, Nungu-
ngulu ra na hi halajile karati,
netu hi ngu fela ku halajana.
12 U mwalo mutu nyo gima
na wone Nungungulu: ra ni
hi ku halajana, Nungungulu
u ngu kala ndani kwatu, nu
kuhalaja kwaye ku bejisedwe
ndani kwatu.
13 Ki egi hi ngu jiti apwa hi
ngu kala ndani kwaye, nuye
ndani kwatu, kolu u hi ningile
Lipubo laye.
14 Hi wonile hi ngu gira wu-
kustumunyu nyopwa Nyehe u
rumede Mwamana waye *ku
gira* Mubanyisi wa litigo.
15 Uyo a na ku jumelago
nyopwa Jesu ku Mwamana
wa Nungungulu, Nungungulu
ku kala ndani kwaye, nuye
ndani kwa Nungungulu.
16 Hi ngu jiti hi kodwe ku
kuhalaja Nungungulu a ku
nago ndani kwatu. Nungu-
ngulu ku kuhalaja; nuye a
kalago kuhalajani ku kala
ndani kwa Nungungulu, ni
Nungungulu ku kala ndani
kwaye.
17 Kwa egi kuhalaja ndani
kwatu ku ngu bejisedwa, kaku-
ba hi mane kutiya liciguni nya
kulamule; kolu kanga a ku
ugo, karalo netu kwa eli litigo.
18 Ku mwalo kutaba kuhala-
jani: aholu kuhalaja ku beje-
dego ku ngu dusa kutaba, kolu
kutaba ku na nu kucanisa;
nuye a tabago ka bejisedwa
kuhalajani.

19 Hi ngu halaja, kolu a nga
hi halajago kuhegula-tunu.
20 Mutu a ku kuye, Nyi ngu
halaja Nungungulu, a ku be-
nga ndi yaye, ku mulipi: kolu
uye a si halajigo ndi yaye a mu
wonilego, ka koji ku mu halaja
Nungungulu a sa mu wonago.
21 Oyu nayo hi naye kuta ki-
yo kwaye, nyopwa uye a hala-
jago Nungungulu ku halaja
ndi yaye kambe.

GIPIMO 5.

UYO a kolwago nyopwa
Jesu ku Kristu u belegi-
dwe ku Nungungulu: Uyo a
mu halajago uye a nga bele-
gago u ngu mu halaja nuye a
belegidwego kuye.
2 Kugo hi ngu jiti nyopwa hi
ngu xi halaja xanana xa Nu-
ngungulu, aba nyo ra ni hi ku
halaja Nungungulu, hi ku gira
milayo yaye.
3 Kolu ogu ku kuhalaja kwa
Nungungulu, nyopwa hi parise
milayo yaye: ni milayo yaye
ka yi lemeli.
4 Kolu ugo ku belegidwego
ku Nungungulu ku ngu pala
litigo: ni ogu ku kupala ku
padego litigo, ku kolwa kwatu.
5 Kumani a palago litigo,
aholu uye a kolwago nyopwa
Jesu ku Mwamana wa Nu-
ngungulu?
6 Oyu kuye a nga tago ku
mati ni noba, Jesu Kristu; na
si ku mati onga, aholu ku
mati ni noba.
7 Ki Lipubo li kustumunya-
go, kolu Lipubo li ku lisine.
8 Kolu bomo bararu ba gira-
go wukustumunyu, Lipubo, ni
mati, ni noba: ba bararu ba
ngu jumelana kwa moyo.
9 Ha ku haka wukustumu-
nyu wa batu, wukustumunyu
wa Nungungulu wu kongolo
nguju: kolu wukustumunyu
wa Nungungulu ku owu, nyo-
pwa u girile kustumunyu ku
Mwamana waye.
10 Uye a kolwago kwa Mwa-
mana wa Nungungulu u na ni
kustumunyu ndani kwaye:
uye a si kolwigo ku Nungu-
ngulu u mu girile mulipi; kolu
ka kolwa wukustumunyu Nu-
ngungulu a wu girilego ku
Mwamana waye.
11 Nu wukustumunyu ku
owu, nyopwa Nungungulu a
di hi ninga womi nya ku pi-
nduke, nu owu womi womo
kwa Mwamana.
12 Uye a ku ni Mwamana u
na ni womi; uye a ku mwalo
Mwamana wa Nungungulu u
mwalo womi.

13 Exi xilo nyi mu lobede,
kakuba mu jiti apwa mu na ni
womi nya kupinduke, kwanu
enu mu kolwago linani la
Mwamana wa Nungungulu.
14 Ogu ku kutiya hi ku nago
kwaye, nyopwa, ha ku lomba
gilo kanga kuhalajani kwaye,
u ngu hipwa:
15 Ra ni hi ku jiti apwa u
ngu hipwa ugo hi ku lombago,
hi ngu jiti apwa hi na nu ku-
lomba hi mu lombilego ugo.
16 Mutu a ku wona ndi yaye

na kuona kuona ku si kwa
kufa, a na lomba, *Nungungulu*
a na mu ninga womi kwa awo
ba si onigo kufani. Komo
kuona ku ku kwa kufa: ka
nyi ngu keni mu na lombe ki
ogu.
17 Ku mba na nduda kwa-
cabo ku kuona: komo kuona
ku si kwa kufa.

18 Hi ngu jiti apwa uyo a
belegidwego ku Nungungulu
ka oni; aholu uyo a nga ra na
belegidwe ku Nungungulu u
ngu mu hingiheja, nuye nya
ku bibe ka mu pari.
19 Hi ngu jiti apwa hi ba Nu-
ngungulu, ni litigo lacabo li
kade kwa nya ku biba.
20 Hi ngu jiti apwa Mwa-
mana wa Nungungulu u jude,
u hi ningile kupima, nyopwa
hi muti uye a ku lisine, hi
womo kwaye uye a ku lisine,
Mwamana waye Jesu Kristu.
Oyu ku Nungungulu nya lisine,
ni womi nya kupinduke.
21 Xanana *xangu* xidukwa-
na, ji hingihejeni jingulubeni.

LIDANGALILA NYA KUBILI LA JOHANI.

MUKEJISI kwa mayi ngo-
gaji a hatidwego ni xa-
nana xaye, nyi xi halajago
kilisine; na si eni nyoka, aholu
awo bacabo ba litigo lisine;
2 Ki kota ya lisine li kalago
ndani kwatu, li na kala netu
kala kupinduka:
3 Wuhinji, kurula, kudegula
ku na kala netu, nya kute ku
kwa Nungungulu Nyehe, nu
kwa Jesu Kristu, Mwamana
wa Nyehe, kuhalajani ni li-
sineni.

4 Nyi ngu nengela nguju ka-
kuba nyi manile *ba nyo kari*
nya xanana xago ni ba ku
gimbila lisineni, kanga olu hi
nga hakago nayo kwa Nyehe.
5 Olu nyi ngu ku sengelejela,
mayi ngogaji, na si kanga ku-
pwa nyi ku lobede nayo mu-
pya, aholu uyo hi nga ra ni
hi ri naye ku ba ku hegula-
tunu, kakuba hi halajane.
6 Ni ogu ku kuhalaja, nyo-
pwa hi gimbile milayoni yaye.
Oyu ku nayo, kanga mu nga
pwago ku ba kuhegula-tunu,
nyopwa mu gimbile kuyo.
7 Kolu bahangisi bangi ba
pagede tigoni, awo ba si jume-
ligo nyopwa Jesu Kristu u
nguta ki nyama. Oyu ku
muhangisi ni mudangi wa
Kristu.
8 Ji kejeni, kakuba mu nga
jimeji xilo hi xi tumilego,
aholu kakuba mu hake caca-
zelo wadi.
9 Uyo a tangago mbeli a si
kali kuhebujani kwa Kristu,
u mwalo Nungungulu: uye a

kalago kuhebujani, uye u na
ni Nyehe ni Mwamana.
10 Mutu a kuta kwanu, a si
resi ogu kuhebuja, mu nga mu
haki nyumbani kwanu, mu
nga mu losi:
11 Kolu uye a mu losago u
ngu hengela mitumoni yaye
nya ku bibe.
12 Ni nyi ri ni xilo xingi ku
xi lobela kwanu, ka nyi na xi
loba ki lidangalila ni tita:
Aholu nyi ngu tumba kuta
kwanu, nu ku regera kobe ni
kobe, kakuba kunengela kwa-
nu ku tajiswe.
13 Xanana xandi yago a hati-
dwego xi ngu ku losa.

LIDANGALILA NYA KURARU LA JOHANI.

MUKEJISI kwa Gaiusi a
halajidwego, nyi mu ha-
lajago kilisine.
2 Halajidwego, nyi ngu lo-
mba nyopwa xiloni xacabo u
mane hwefemulo wago a ku
kala kwadi, kanga hwefemulo
wago a girago.
3 Kolu nya di nengela nguju,
aba ba nga tago banduye ba
ku kustumunya ki lisine lago,
kanga uwe u gimbilago lisi-
neni.
4 Nyi mwalo kunengela ku
kongolo nyo binde ogu, kupwa
apwa xanana xangu xi ngu
gimbila lisineni.

5 Halajidwego, u ngu gira
tumo nya ku tumbeke kwa
ugo u ku girago kwawe ba ku
banduye ni ba pfumba;
6 Ba girago wukustumunyu
nya ku halaje kwago libandhla-
ni: u na ku girago kwadi ku
ba tangisa mbeli ku gimbilani
kwawe ku kuyela Nungu-
ngulu:
7 Kolu ki kota ya Lina ba di
paga, ba si jegi gilo gya ba nya
Mayigo.
8 Kabo abo etu hi ngu fela
ku ba haka ba nya ku ralo,
kakuba hi gire xitumi ni lisine.
9 Nya di lobela dukwana liba-
ndhla: aholu Diotrefesi, a hala-
jago ku kala kongolo bakari
kwawe, ka hi haka.
10 Kabo abo, nya kuta, nyi
na dindukisa mitumo yaye a
yi girago, na ku hi regerela
magana nya ku bibe: a si ene-
dwi kayo, ne uye mune ka nga
ba haka banduye, ni awo ba
jinago u ngu ba himbeja, a ku
ba pasa libandhlani.
11 Halajidwego, u nga yeji
ogu ku bibago, aholu ugo ku
cambago. Uye a girago kuca-
mba kwa Nungungulu: Uye a
girago kubiba ka mu wona
Nungungulu.
12 Demetriusi u na nu wuku-
stumunyu wa batu bacabo, nu
wa lisine ilo mune: ina, netu
hi ngu kustumunya; u ngu jiti

nyopwa wukustumunyu watu ki lisine.

13 A di ni nyi ri ni xilo xingi ku ku lobela, aholu ka nyi jumeli ku xi loba ki tita ni pena:

14 Aholu nyi ngu tumba ku ku wona nukunuku, nu ku regera kobe ni kobe. Kudegula ku na kale kwago. Balongo ba ngu ku losa. Losa balongo ki malina.

LIDANGALILA LA JUDI.

JUDASI, gitumi gya Jesu Kristu, ni nduye wa Jamesi, kwawe ba ranidwego, bahalajidwego kwa Nungungulu Nyehe, ba bekedwego Jesu Kristu:

2 Kurula kwanu nu kudegula nu kuhalaja ku andiswe.

3 Bahalajidwego, aba nyi nga ra ni nyi ku halaja nguju ku mu lobela kubanyiswa kwatu, nya di gulubejwa ku mu lobela ku mu laya ku dandisa kudwanela kukolwa ku nga ningwago kwa ba nya ku aga ku ku ningwa ku mogo kwawe bacabo.

4 Kolu bomo batu nyo kari ba bedego ku kusihala, awo ba nga dusedwago ku jujugwa kugale, batu ba si kozeligo Nungungulu, ni ba ku bindugeja wuhinji wa Nungungulu watu ba ku wu bindugejela ku kunelani, ni ba ku danga muhebuji watu ni Pfumu, Jesu Kristu.

5 Olu nyi ngu halaja ku mu dindukisa, ambari ni mu ku xiti xilo xacabo kilisine, nyopwa Pfumu, ni yi banyisile batu ku tigoni la Gipiti, ku hwane a di ba songa awo banga ra ni ba si kolwi.

6 Ni mangelosi ma nga ne ku wu hingiheja wufumu wawe, aholu ma ku ciya gaya kwawe, u ma hingihejile kuhungwani nya ku pinduke babaci nya gidema kala ku lamudwani nya licigu li kongolo.

7 Kanga Sodoma ni Gomora, ni jizatu ja bafubi nawo, ni ba ji ningede ni eyi ku rembani, ji ku landisa nyama ya walo, ji bekidwe ku gira giwoniso, ni ji ku caniseka kucaniswa nya nilo nya ku pinduke.

8 Aholu ni aba kambe kulorani kwawe ba ngu kunejisa nyama, ba ku dica jipfumu, ba ku ruga bakongolo.

9 Aholu Mikaeli ngelosi kongolo, na ku ganejana ni Satani a di ganeja ki gibili gya Mosi, a ku taba ku resa kwaye kulamula nya ku ruge, aholu a di kuye, Pfumu yi ngu ku ruga.

10 Aholu aba ba ngu tanga

ugo ba si ku tigo: nugo ba ku
pimago ku makalelo, kanga
xirengo xi ku mwalo kupima,
ki exi xilo ba ngu songwa.
11 Ba nago kwawe! kolu ba
di hongola ki njila ya Kani, ba
ku tutumela kuonani kwa Ba-
lamu ki kota ya kulibwa, ba
kufa kuganejani kwa Kora.
12 Aba kawo ba ku xiwindi
xi sihadego jifestani janu nya
kuhalaje aba nyo ra ni ba ku
gira jifesta nenu, bahabisi ba
ji hojisago ni ba si tabi; mapfi
ma ku mwalo mati, ma gimbi-
jiswago ki mapubo; miximbo
nya makalagaya yi si na miha-
ndo; yi fudego kubili, yi ku-
dwego ki mikamba;
13 Mabimbi ya walo nya
linene, naya ma pagago ligubi
nya jiconi jawe; jinyeleji nya
mapupulu, kusibala nya gide-
me ku nga bedwago awo kala
ku pinduka.
14 Ki aba kambe Enoki, nya
libande ni babili ku kuga ku
kwa Adamu, a di profeta,
kuye, Keja, Pfumu ya dita ni
lizana mazana ya ba nya ku
aga baye,
15 Ku gira lamulo kwawe
bacabo, nu ku jimeja bacabo
ba si kozeligo Nungungulu ki
mitumo yawe yacabo nya ku
mba koza Nungungulu ba yi
girilego ku ku mba kozela Nu-
ngungulu, ni xilo xacabo nya
ku sinde baoni ba si kozeligo
Nungungulu ba xi regerago
kuye.
16 Aba ki bagunguli, ni ba-
njinji, ni ba ku landisa ku-
nabela (ni likana lawe li ngu
regera *magana* ma simbilego),
ni ba ku yayeja ku taba batu
ki kota nya ku ganyari.

17 Aholu enu, bahalajidwego,
hingihejani magana ma regeri-
dwego ku mbeli ki bapostoli ba
Pfumu yatu Jesu Kristu;
18 Ku regera kwawe kwanu
kawo, Teponi nya ku hegise
xi na ra ni xi ri bo xiyayeji,
xilandisago kunabela kwawe
awo bane nya mba kozela Nu-
ngungulu.
19 Aba kawo ba girago xi
hambaniso, ba ugo kwa nya-
ma, ni ba ri mwalo Lipubo.
20 Aholu enu, bahalajidwego,
ni mu ku ji baha ku kolwani
kwanu nya ku Age nguju, ni
mu ku lomba ki Lipubo nya ku
Age,
21 Ji hingihejeni kuhalajani
kwa Nungungulu, ni mu ku
kejisela kurula kwa Pfumu
yatu Jesu Kristu kubanyani
nya ku pinduke.
22 Girani kurula kwawe ba
ku mogo kufujejelani;
23 Ni bambe mu ba banyise,
ni mu ku ba wanda niloni;
nu kwa bambe mu gire kuru-
la ku kutaba; ni mu ku lenya
mwenda a ku ni jinoda ki
nyama.

24 Olu kwaye a kojago ku
mu hingiheja kugumukani, nu
ku mu resa mbeli kwa wufu-
mu waye nu ku ri mwalo ku-
hosa kunengelani ku kongolo,
25 Kwa Nungungulu wa mo-

yo Mubanyisi watu, ku Jesu Kristu Pfumu yatu, ku na kale rungujo, wufumu, wukongolo, ni ciba, mbeli kwa tepo yacabo, olu, ni kala kupinduka. Ameni.

KUTUDWA KWA JOHANI NYA KU AGE

GIPIMO 1.

KUTUDWA kwa Jesu Kristu, Nungungulu a nga ku ningago kwaye ku ku wonekisa kwa xitumi xaye, xilo xi felago ku boha nukunuku: a di rumela a ku wonekisa ki ngelosi gyaye kwa gitumi gyaye Johani;

2 A nga girago wukustumunyu wa magana a Nungungulu, nu wa kujumela kwa Jesu Kristu, nu wa xilo xacabo a nga xi wonago.

3 U katekisidwe uye a hebulago, nawo ba pwago likana la kuprofeta, ba ku hingihejisa xi lobidwego umo: kolu tepo yabo' bafubi.

4 Johani kwa mabandhla nya libande ni mabili a ku mogo Asia: Wuhinji kwanu nu kudegula, ku tago kumo kwaye a ku mogo a nga ra na ri bo a na ku tago; ni Mapubo a ku libande ni mabili a ku mogo mbeli kwa gikalo gyaye;

5 Ni nya kute ku kwa Jesu Kristu, a ku kustumunyu a tumbekago, lituwula wa ba nya kufa, ni pfumu nya jipfumu ja mafu. Kwaye a hi halajago, a nga hi culago kuonani kwatu ki noba waye;

6 A di hi gira hi kale kuwufumu, ku' kala bapristi kwa Nungungulu Babe waye; ku na kala kwaye wufumu nu kupfuma kala ku pinduka nu ku pinduka. Ameni.

7 Keja, u nguta ni mapfi; ni maho yacabo ma na mu wona, ni awo ba nga mu payago; ni mahunzu yacabo nya mafu ma na mu lilela. Karalo, Ameni.

8 Keni Alfa ni Omega, ka Pfumu Nungungulu, a ku mogo a nga ra na ri bo a na ku tago, a ku ni Ciba.

9 Eni Johani, ndi yanu ni muhengeli nenu kucanisekani nu wufumu nu kuhunisela ku ku mogo kwa Jesu, a di ni nyi ri gidwani nyopwa Patmosi, ki likana la Nungungulu ni wukustumunyu wa Jesu.

10 A di ni nyi ri Lipuboni ki licigu la Pfumu, nya dipwa hwane kwangu lito li kongolo, kanga korneta ni li ku kuye,

11 Ugo u ku wonago, ku lobe lidangalilani, u li rumela mabandhlani nya libande ni mabili; Efesusi, ni Smurna, ni

Pergamumi, ni Tuatira, ni Sardisi, ni Filadelfia, ni Laodikea.

12 Nya di tendegeja ku wona lito li nga regerago neni. Ni nyi tendegejile nya di wona libande miximbo nya jikandiya ni mabili nya ndalama;

13 Ni bakari kwa miximbo nya jikandiya moyo nyo gire kanga mwamana wa mutu, na ambagisidwe ki mwenda nyo bohe gondoni, a hungidwego gifubani ki keka nya ndalama.

14 Ni hungo waye ni nduju waye a di aga kanga mawoya nya mvuta nya ku age, na agile kanga hunguba; ni maho aye a di gira kanga nilo;

15 Ni migondo yaye kanga sugu nya ku gangamela, yi ku gira kanga yi bejidwe gikoni; ni lito laye kanga lito la mati mangi.

16 Gyanjani gyaye gya nya mudwe a di na ri ni libande jinyeleji na jimbili: ku kanani kwaye kwa di paga supada nyo bire mapubo ya mabili: ni kobe yaye ya di gira kanga lidambo li gangamelago cibani kwaye.

17 Ni nyi mu wona, nya di tega ba migondo-tunu kwaye kanga a fudego. A di beka gyanja gyaye gya nya mudwe bacani kwangu, kuye, U nga tabi; nyi wa kuhegule ni wa kuhegise, ni Uye a banyago;

18 A di ni nyi fude, keja, nyi ngu banya kala ku pinduka, nyi na ni jipfungulo ja kufa ni ja Hadesi.

19 Kabo abo loba xilo u nga xi wonago, ni xilo xi ku mogo, ni xilo xi na ku girekago hwane kwa egi;

20 Sihalo wa libande jinyeleji na jimbili u nga ji wonago gyanjani kwangu gya nya mudwe, ni libande nya jikandiya na mibili nya ndalama. Libande jinyeleji na jimbili ki mangelosi ya libande mabandhla na mabili: ni libande miximbo nya jikandiya na mibili ki libande na mabili mabandhla.

GIPIMO 2.

KWA ngelosi ya libandhla la Efesusi loba; Exi xilo u ngu kuye a parago libande jinyeleji na jimbili gyanjani kwaye gya nya mudwe, uye a gimbilago bakare kwa libande miximbo nya jikandiya na mabili nya ndalama:

2 Nyi ngu yiti mitumo yago, nu kutumo kwago nu kuhunisela, nu kupwa ku koji ku jumela batu ba nya ku bibe, u ba yejile awo ba ji ranago kawo bapostoli, ni ba si awo, u ku ba mana ni ba ku lipa;

3 U ngu hunisela, u ku jumela ki kota nya lina langu, kwa garala.

4 Aholu nyi ni egi kuwe, nyopwa wa di dica kuhalaja kwago nya ku hegule.

5 Kabo abo hingiheja umo u nga tegago umo, u bindugeje, u gire mitumo nya ku hegule; nyi ngute kwago, nyi kusa ximbo yago nya kandiya wu-

langani kwaye, sine wa ku
bindugeja.
6 Aholu ogu u nago, nyopwa
u ngu benga mitumo ya ba Ni-
kolaitani, nyi yi bengago neni.
7 Uye a ku ni njebe, a napwe
ugo ku regerwago ki Lipubo
kwa mabandhla. Kwaye a
palago, nyi na ninga kwaye
ku hoja ximbo nyo womi, wu
ku mogo Paradiseni gya Nu-
ngungulu.

8 Nu kwa ngelosi ya liba-
ndhla la Smurna loba; Exi
xilo u ngu kuye uye a nya
kuhegula ni nya kuhegisa, a
nga ra na fude, a ku banya
kambe:
9 Nyi ngu kuti kucaniseka
kwago, nu wukulungu kwago
(aholu u fumile) nu kuruga
kwawe ba ku kawo ki ba Ju-
da, ni ba si awo, aholu ki sina-
goga ya Satani.
10 U nga tabi xilo u na ku xi
canisekago: keja, Satani u ngu
haja ku tela bambe banu koto-
ni, kakuba mu yejwe; mu na
caniseka likumi macigu. Tu-
mbeka kala kufani, nyi na ku
ninga gihugu nya kubanya.
11 Uye a ku ni njebe, a na-
pwe ugo ku regerwago ki Li-
pubo kwa mabandhla. Uye a
palago ka na lemejwi ku kufa
nya kubili.

12 Nu kwa ngelosi ya liba-
ndhla la Pergemumi loba; Exi
xilo u ngu kuye uye a ku ni
supada yi birago mapubo ma-
bili:

13 Nyi ngu kuti umo u ka-
lago, ni aba gi ku abo gikalo
gya Satani: u parasile lina
langu, kwa nga ku danga ku-
kolwa kwangu, ambari maci-
guni ya Antipasi kustumunyu
wangu, a tumbekilego wangu,
a nga songwago bakari kwanu,
aba a kalago Satani.
14 Aholu nyi na ni xilo xi
dukwana kuwe, kolu u nawo
abo bambe ba parisago kuhe-
buja kwa Balamu, a nga hebu-
jago Balaki ku rinya gigumu-
giso kwa xanana xa Israeli,
ku hoja xilo xi ningedwego
kwa jingulube, nu kuremba.
15 Karalo u nawo nuwe ba-
mbe ba parisago kuhebuja kwa
Nikolaitani karalo.
16 Kabo abo bindugeja; nyi
ngata kwago ku kubireja, nyi
na gira litunga nawo ki supada
ya likana langu.
17 Uye a ku ni njebe, a na-
pwe ugo ku regerwago ki
Lipubo kwa mabandhla. Kwa-
ye a palago, nyi na ninga
kwaye mana yi sihidwego, nyi
na mu ninga giwindi nya ku
age, ni mu giwindini nu ku
lobidwe lina lipya, a ku mwalo
a li tigo sine uye a li hakago.

18 Ni kwa ngelosi ya liba-
ndhla la Tuatira loba; Exi xilo
u ngu kuye Mwamana wa
Nungungulu, a ku ni maho
yaye ma girago kanga nilo, ni
migondo yaye yi ku gira ka-
nga sugu nya ku gangamele:
19 Nyi ngu yiti mitumo yago,
nu kuhalaja kwago nu kuko-

lwa nu kutuma nu kuhunisela,
nu kupwa mitumo yago nya
kuhegise yi ku binda nya
kuhegula.
20 Aholu nyi na ni egi kuwe,
nyopwa u ngu jumela mwa-
ngaji Jezebeli, a ji ranago ku
ku kuye muprofeti; u ngu
hebuja a ku ndeyisa bakaca-
mbo bangu ku remba, nu ku
hoja xilo xi ningedwego ji-
ngulube.
21 Nya di mu ninga tepo ka-
kuba a bindugeje; ka jini ku
bindugeje kurembani kwaye.
22 Keja, nyi ngu mu beka
gitandani, ni awo ba rembago
naye kucanisekani ku kongolo,
sine ba ku bindugeja mitu-
moni kwaye.
23 Nyi na songa xanana xaye
ku kufa; ni mabandhla yacabo
ma na jiti nyopwa nyi uye a
bwetago jicwa ni myonyo: nyi
na ninga kwa kade moyo
wanu kanga mitumo yanu.
24 Aholu nyi ngu keni kwanu,
kwa bambe ba ku mogo Tua-
tira, kanga bangi ba ku mwalo
ogu kuhebuja, ba si ji tigo xilo
xi etilego xa Satani, kanga ba
regerago; ka nyi beka mumbe
ndwalo bacani kwanu.
25 Ambari ulo ugo mu ku
nago, ku pariseni kala nyi
kuta.
26 Nuye a palago, nuye a
hingihejisago mitumo yangu
kala ku hegisa, nyi na ninga
kwaye ciba bacani kwa ma-
yigo:
27 A na ma fuma ki ndonga
nya fero, kanga xombo xa
muwumbi xi pandekago xipa-
ndiyana; kanga eni neni nyi
hakilego kwa Babe:
28 Nyi na mu ninga nyeleji
nya kugya.
29 Uye a ku ni njebe, a na-
pwe ugo ku regerwago ki Li-
pubo kwa mabandhla.

GIPIMO 3.

NU kwa ngelosi ya liba-
ndhla la Sardisi loba: Exi
xilo u ngu kuye uye a ku ni
libandhla na mabili Mapubo
ya Nungungulu, ni libande na
jimbili jinyeleji: nyi ngu yiti
mitumo yago, nyopwa u nani
lina nyopwa u ngu banya, nu
fude.
2 Kalela, u andise xilo xi cala-
go, xi nga ra ni xi dongela kufa:
kolu ka nya mana mitumo
yago yi tajisekilego mbeli kwa
Nungungulu wangu.
3 Kabo abo hingiheja nyo
kuwe a di haka karini u ku-
pwa; u ku hingihejise, u
bindugeje. Kabo abo wa ku
ne ku kalela, nyi nata ka-
nga mbafa, ku na yiti ora nyi
na ku tago kwago kiyo.
4 Aholu u na ni malina madu-
kwana Sardiseni ma nga ne
ku kunejisa myenda yawe: ba
na gimbila neni agani; kolu ba
ngu yela.
5 Uye a palago a na amba-
giswa karati myendani nya ku
age; ne ka nyi na futa lina
laye mu lidangalilani nya ku-
banya, nyi na li jumela lina
laye mbeli kwa Babe, ni mbeli
kwa mangelosi yaye.

6 Uye a ku ni njebe, a napwe
ugo ku regerwago ki Lipubo
kwa mabandhla.

7 Nu kwa ngelosi ya libandhla
la Filadelfia loba; Exi xilo u
ngu kuye uye a agilego, uye a
ku lisine, uye a ku ni pfungulo
ya Davida, uye a tulago, ku si
xegi mutu, a xegago, ku si tuli
mutu:
8 Nyi ngu yiti mitumo yago
(keja, nyi bekile mbeli kwago
lidimba li tudwego, a ku mwa-
lo a na ku li xekago), nyopwa
u na ni ciba yi dukwanana, u
ku hingiheja likana langu,
kwa nga li danga lina langu.
9 Keja, nyi ngu ninga nya
sinagoga ya Satani, nawo ba
ku kawo ki ba Juda, ni ba si
awo, aholu ba ngu lipa; keja,
nyi na ba gira batu ba kozele
mbeli kwa migondo yago, nu
ku jiti apwa nyi ku halajile.
10 Kolu wa di li hingiheja li-
kana nya ku hunisela kwangu,
neni nyi na ku himbeja orani
nya ku yejwe, iyo ora yi na
ku tago bacani kwa litigo la-
cabo, ku ba yeja awo ba kala-
go bacani kwa mafu.
11 Nyi nguta nukunuku: pa-
risisa ugo u ku nago, kakuba
gihugu gyago gi nga jegwi ku
mutu.
12 Uye a palago, nyi na mu
gira nyangwa tempelini ya
Nungungulu, ka na paga umo
kambe: nyi na loba bacani
kwaye lina la Nungungulu
wangu, ni lina la zatu ya Nu-
ngungulu wangu, Jerusalema
lipya, li relelago ku njajini ku
kwa Nungungulu wangu, ni
lina langu lipya.
13 Uye a ku ni njebe, a na-
pwe ugo ku regerwago ki
Lipubo kwa mabandhla.

14 Nu kwa ngelosi ya liba-
ndhla la Laodikea loba; Exi
xilo u ngu kuye Ameni, ku-
stumunyu a tumbekago a ku
lisine, kuhegula kwa kugira
kwa Nungungulu:
15 Nyi ngu yiti mitumo yago,
nyopwa ku jijili ne ku bisi:
nyi ngu jina nyo keni a na nu
ku jijila mwendo u ku bisa.
16 Karalo kolu u furumelago
ba dukwana, u ne ku bisi
mwendo u ku jijili, nyi na ku
kusa kanani kwangu.
17 Kolu u ngu kuwe, Nyi
fumile, nyi manile wufumu,
ku bweti gilo; u si jiti nyopwa
u uye a canisekago a ku biba-
go a ku kulungu ni gikumu a
ku wumbwiri:
18 Nyi ngu ku laya u renge
kwangu ndalama yi hanjisi-
dwego ku nilo, kakuba u fu-
me; ni myenda nya ku age,
kakuba u ji ambagise, nu
kupwa jiconi nya wumbwiri
wago ji nga tisekiswi; ni re-
nde nya maho ku toja maho
yago, kakuba u wone.
19 Kanga bangi nyi ba hala-
jago, nyi ngu ba laya nyi ba
beta: kabo abo tela kota, u
bindugeje.
20 Keja, nyi ngu ema ba
mwanya-tunu nyi ku kokota:
mutu a ku lipwa lito langu a

ku tula lidimba, nyi na bela
kwaye, nyi na hoja naye, nuye
neni.
21 Uye a palago, nyi na ninga
kwaye ku kala neni gikaloni
kwangu, kanga eni nga pala-
go, nyi ku kala ni Babe wangu
gikaloni kwaye.
22 Uye a ku ni njebe, a na-
pwe ugo ku regerwago ki Li-
pubo kwa mabandhla.

GIPIMO 4.

HWANE kwa exi xilo nya
di wona, keja, lidimba la
di tuleka njajini, ni lito nya
kuhegule nyi nga li pwago,
lito nyo gira kanga kurneta ni
li ku regera neni, moyo na ku
kuye, Gwela aba, nyi na ku
wonisa xilo xi felago ku binda
hwane kwa egi.
2 Kunokuno nya di ni ri bo
Lipuboni: keja, a di ni ri bo
gikalo ni gi bekidwe njajini,
ni moyo a kadego gikalo-
tunu;
3 Nuye a nga kalago a di ke-
jeka kanga giwindi nya jaspari
ni sardiusi: a di nu ku ri bo
wulaho wa nya cimu nu ra-
ndede gikalo, nu wu ku gira
kanga giwindi nyo sibale ku
ku kejeka.
4 Makumi mabili xikalo ni
xikalo xina a di ni xi ranzede
gikalo: ni bacani kwa xikalo
nya di wona bagale makumi
mabili na bane ni ba kade, ni
ba ambade myenda nya ku
age; ni bacani kwa mihungo
yawe a di nu ku ri bo xihugu
nya ndalama.
5 Kwa di duga ku mu gikalo-
ni kulaxa ni mato nu kuzinza.
A di ni ji ri bo libande jikandi-
ya ni jimbili nya nilo ni ji ku
konda mbeli kwa gikalo, ji ku
libande Mapubo ya Nungu-
ngulu ni mabili;
6 Ni mbeli nya gikalo, kwa
di gira kanga libimbi nya ma-
bona kanga krustali; nu ba-
kari kwa gikalo, ni bafubi ni
gikalo, a di nu ku ri bo xirengo
xina ni xi tade ki maho mbeli
ni hwane.
7 Girengo nya ku hegula gya
di gira kanga ngala, ni girengo
nya kubili gya di gira kanga
lirole, ni girengo gya kuraru a
di ni gi ri ni kobe kanga nya
mutu, ni girengo nya kuna gya
di gira kanga nyamatate ni yi
ku buba.
8 Ni xirengo nya xina xi ba-
nyago, kade moyo wawe na ri
ni libande na moyo mambape,
xi randedwe xi ku tala ki ma-
ho ni ndani: xi mwalo kuhe-
fumula mihani ni wucigu, ni
xi ku kawo, Agile, agile, agile,
Pfumu Nungungulu, a ku ni
Ciba, a nga ra na ri bo a ku
mogo a na ku tago.
9 Teponi xirengo xi banyago
xi na ku ninga wufumu ni
rungujo nu kubongwa kwaye
a kalago gikaloni, kwaye a ba-
nyago kala ku pinduka nu ku
pinduka,
10 Bagale ba ku makumi ma-
bili na bana ba na tega mbeli
kwaye a kalago gikaloni, ba
na mu koza uye a banyago
kala ku pinduka nu ku pindu-

ka, ba na beka xihugu xawe
mbeli kwa gikalo, kawo,
11 U yede uwe, Pfumu yatu
ni Nungungulu watu, ku haka
wufumu ni rungujo ni ciba:
kolu wa di gira xilo xacabo, ki
kota nya ku jina kwago a di ni
xi ri bo, xa di girwa.

GIPIMO 5.

NYA di wona nya mudwe
kwaye a nga ra na kade
gikaloni lidangalila ni li lobi-
dwe ku ndani nu ku babanje,
ni li dandisidwe ki libande na
xibili xidandiso.
2 Nya di wona ngelosi nya
ciba ni gi ku regera ki lito li
kongolo, Kumani a yelago ku
tula lidangalila, nu ku cula xi-
dandiso xaye?
3 Ne mwalo moyo njajini,
mwendo mafuni, mwendo ba-
baci nya mafu, a nga ra na ri
ni ciba ku tula lidangalila,
mwendo nu ku li keja.
4 Nya di lila nguju, kolu ka
nga manwa na moyo nyo yele
ku tula lidangalila, mwendo nu
ku li keja.
5 Moyo wa bagale u ngu
kuye kwangu, U nga lili: keja,
Ngala yi ku nya lihunzu la
Juda, Kamba wa Davida, u
pade, ku tula lidangalila ni xi-
dandiso xaye nya libande na
xibili.
6 Nya di wona bakari kwa
gikalo ni bakari kwa xirengo
xina xi banyago, nu bakari
kwa bagale, Mvutana ni yi
emile, yi ku gira kanga a di ni
yi songidwe, ni yi ri ni libande
jikeho na jimbili, ni libande
maho na mabili, a ku Mapubo
ya Nungungulu nya libande na
mabili ma rumedwego mafuni
yacabo.
7 A dita, u ngu yi kusa gya-
njani kwaye gya nya mudwe
a nga kalago gikaloni.
8 Na li jegide lidangalila, xi-
rengo xina xi banyago ni ba-
gale ba ku makumi mabili na
bana ba di tega babaci mbeli
kwa Mvutana, kade moyo na
ri ni gitende, ni xombo nya
ndalama ni xi tade ni cera, ku
ku kulomba kwa ba nya ku
age.
9 Ba ku embelela njimo yi-
pya, kawo, U ngu yela uwe ku
jega lidangalila, nu ku tula
xidandiso xaye: kolu a di nu
songidwe, u ku renga ku noba
wago kwa Nungungulu batu
nya mahunzu yacabo, ni limi,
ni batu, ni mayigo,
10 U ku ba gira ba kale mbu-
zo ni bapristi kwa Nungungulu
watu; ba ngu fuma bacani
kwa mafu.
11 Nya di wona, nya dipwa
lito la mangelosi mangi ni ma
randede gikalo ni xirengo xi
banyago ni bagale; wungi
wawe a ku mazana nya ma-
zana nya mazana, ni mazana
nya mazana;
12 Ni ba ku kawo ki lito liko-
ngolo, U yede Mvutana yi nga
songwago ku haka kudanda,
nu kufuma, nu kugengela, ni
ciba, ni rungujo, nu wufumu,
nu kukatekiswa.
13 Ni xilo xacabo xi giridwe-

go xi ku mogo njajini, ni mafuni, ni babaci kwa mafu, ni bacani nya libimbi, ni xilo xacabo xi ku mogo ndani kwawe, nya dipwa ni xi ku kawo, Kwaye a kalago gikaloni, nu kwa Mvutana, ku na kala gikatekiso, ni rungujo, nu wufumu, ni mubuzo, kala ku pinduka nu ku pinduka.

14 Ni xirengo xina xi banyago xa di kawo, Ameni. Ni bagale ba di tega babaci ba ku koza.

GIPIMO 6.

NYA di wona aba Mvutana yi nga ra ni yi tude moyo wa xidandiso xi ku libande ni xibili, nyi kupwa moyo wa xirengo nya xina xi banyago ni gi ku kuya ki lito nyo gire kanga la kuzinza, Delu.

2 Nya di wona, keja, kavalu nya ku age, nuye a nga kalago bacani kwaye a di na ri wulaho; kwa di ninga kwaye gihugu: a di paga na ku pala, nu ku pala.

3 Aba a nga tulago gidandiso nya kubili, nya dipwa girengo nya kubili gi banyago ni gi ku kuye, Delu.

4 Ni yimbe kavalu ya di duga, kavalu nya ku fubila: nu kwaye a nga ra na kade bacani kwaye kwa di ningwa ku kusa kudegula mafuni, nu kupwa ba songane: kwa di ninga kwaye supada kongolo.

5 Naba a tulile gidandiso nya kuraru, nya dipwa girengo gi banyago nya kuraru ni gi ku kuye, Delu. Nya di wona, keja, kavalu nya ku sibala; nuye a nga kalago bacani kwaye a di na ri ni gininganiso gyanjani kwaye.

6 Nya dipwa ku ku gira kanga lito bakari kwa xirengo xina xi banyago kuye, Gipimo nya mala nyo rengwe ki capawu; ni xipimo xiraru nya sibila ki capawu; ni mafura ni vinyu u nga limaji.

7 Na tude gidandiso nya kuna, nya dipwa lito nya girengo nya kuna gi banyago ni gi ku kuye, Delu.

8 Nya di wona, ni keja, kavalu kanga nya ku age: nuye a nga kalago bacani kwaye, lina laye la di ni ri Kufa; ni Hadesi a di landisa naye. Kwa di ningwa kwawe ciba bacani gipande nya kuna gya mafu, ku songa ki supada, ni njala, nu kufa, ni xirengo xawalo mafuni.

9 Na tude gidandiso nya ku libande, nya di wona babaci kwa alta mihefumulo yawe ba nga ra ni ba songidwe ki kota nya likana la Nungungulu, nu kudandisa ba nga ku parago:

10 Ba di rana ki lito li kongolo, kawo, Ku na kala ku lini, Pfumu, nya ku age a ku lisine, u si hi pojeli noba watu kwawe ba kalago malfuni?

11 Kwa di ningwa kwawe kade moyo mwenda nya ku

age; kwa di regerwa kwawe
apwa, ba ngu fela ku hefumula
tepo yi dukwana, kala xitumi
xi kwawe ni bande yawe, ba
na ku songwago kanga awo,
ku tajisege.

12 Nya di wona aba a nga tu-
lago gidandiso nya libande na
moyo, a di nu ku ri bo ku ku-
cunga kwa mafu; ni lidambo
la di sibala kanga mwenda nya
sibala nya mawoya, ni ngima
wacabo a di gira kanga noba;
13 Ni jinyeleji nya njaji ja di
tegela mafuni, kanga nguyu a
tesago maguyu aye nya ma-
mbihu, ra na ku kucungwa ki
lipubo likongolo.
14 Ni njaji ya di kuswa ka-
nga lidangalila nyo ra ni li
fumbidwe; ni xigomo xacabo
ni xidwa kwa di kuswa mala-
ngani kwawe.
15 Ni jipfumu ja mafu, ni
jipfumwana ni xigela xi ko-
ngolo, ni ba nya kufume, ni ba
nya jiciba nawo bacabo ba hu-
ngidwego ni ba cudwego, ba di
ji siha mapalani ni mu xiwi-
ndini nya xigomo;
16 Ba ngu kawo xigomoni
ni mu xiwindini, Tegelani ba-
cani kwatu, mu hi sihe kobeni
kwaye a kalago gikaloni, ni
zangani ya Mvutana:
17 Kolu licigu li kongolo nya
zanga yawe li bohile; kumani
a kojago ku ema?

GIPIMO 7.

HWANE kwa egi nya di wona mangelosi mana ni
ma emile mahegisoni ya mana
nya mafu, ni ma parile mapu-
bo ya mana ya mafu, kakuba
lipubo li nga furuli mafuni,
mwendo libimbini, mwendo
bacani kwa ximbo.
2 Nya di wona yimbe ngelosi
ni yi ku gwela ku kugadambo,
ni yi ri ni gidandiso gya Nu-
ngungulu a banyago: ya di
rana ki lito li kongolo kwa ma-
ngelosi mana, ku nga ra nu ku
ningidwe kwawe ku lamaja
mafu ni libimbi, kuye,
3 Mu nga limaji mafu, ne ni
libimbi, ne ni miximbo, kala hi
ku beka gidandiso mu xiwo-
mboni kwa xitumi xa Nungu-
ngulu watu.
4 Nya dipwa wungi wa awo
ba nga ra ni ba dandisidwe,
lizana nya makumi nya ma-
zana ni mazana mana ni ma-
kumi mana nya mazana, ni
ba dandisidwe ku mu mahu-
nzuni kwacabo ya xanana xa
Israeli.
5 Kwa lihunzu la Juda kwa
di dandiswa lizana na makumi
mabili nya mazana:
Kwa lihunzu la Rubeni li-
zana na makumi mabili nya
mazana:
Kwa lihunzu la Gadi lizana
na makumi mabili nya ma-
zana:
6 Kwa lihunzu la Axeri li-
zana na makumi mabili nya
mazana:
Kwa lihunzu la Naftali li-
zana na makumi mabili nya
mazana:
Kwa lihunzu la Manase li-

zana na makumi mabili nya
mazana:
7 Kwa lihunzu la Simeoni
lizana na makumi mabili nya
mazana:
Kwa lihunzu la Levi lizana
na makumi mabili nya ma-
zana:
Kwa lihunzu la Isakari li-
zana na makumi mabili nya
mazana:
8 Kwa lihunzu la Zebuluni
lizana na makumi mabili nya
mazana:
Kwa lihunzu la Josefa lizana
na makumi mabili nya ma-
zana:
Kwa lihunzu la Benjamini
lizana na makumi mabili nya
mazana ba di dandiswa.
9 Hwane kwa exi xilo nya di
wona, ni keja, libandhla li
kongolo, li si na ku baledwa
ku mutu, nya mayigo yacabo,
ni mahunzu yacabo, ni batu ni
jilimi, ni li emide mbeli kwa
gikalo, ni mbeli kwa Mvutana,
ni ba ambade myendani nya
ku age, ni migundu manjani
kwawe;
10 Ba ku rana ki lito li ko-
ngolo, kawo, Kubanyisa ku na
kala kwa Nungungulu watu a
kalago gikaloni, nu kwa Mvu-
tana.
11 Ni mangelosi yacabo a di
ni ma emile ni ma ranzede
gikalo, ni bagale ni xirengo
kina xi banyago; ba di tega ki
jikobeni jawe mbeli kwa gi-
kalo, ba ku koza Nungungulu,
kawo, Ameni:
12 Ku katekiswa, nu wu-
fumu, nu kugengela, nu ku-
bongwa, ni rungujo, ni ciba,
nu kupala, ku na kala kwa
Nungungulu watu kala ku pi-
nduka nu kupinduka. Ameni.
13 Ni mumbe wa bagale a di
haka, kuye kwangu, Aba ba
ambadego nya ku age, ba
mani, ba dita ku hayi?
14 Nyi ngu keni kwaye,
Pfumu yangu, u ngu jiti uwe.
A di kuye kwangu, Aba ki
awo ba pagago ku mu kuca-
nisekani ku kongolo, ba ha-
njile myenda yawe, ba yi agi-
sidwe nobani wa Mvutana.
15 Kabo abo bomo mbeli kwa
gikalo gya Nungungulu; ba
ngu mu koza mihani ni wu-
cigu tempelini kwaye: nuye
a kalago gikaloni a na tawu-
luja tabernekeli yaye bacani
kwawe.
16 Ka ba napwa njala kambe,
ne nu kupwa lidora kambe; ne
ni lidambo ka li na beta bacani
kwawe, ne nu ku furumela:
17 Kolu Mvutana yi ku mogo
bakari kwa gikalo yi na kala
muhabisi wawe, yi na ba ndi-
ndela milamboni nya mati nya
kubanya: ni Nungungulu a na
babula marongo yacabo ma-
honi kwawe.

GIPIMO 8.

NA tude gidandiso nya liba-
nde na kubili, kwa di la-
ndisa kudegula njajini gipimo
nya gipande nya ora.
2 Nya di wona libande ma-
ngelosi na mabili ma emago
mbeli kwa Nungungulu; a di

nu ku ningidwe kwawe libande
jikurneta na jimbili:

3 Yimbe ngelosi ya dita yi
ku ema ba alta-tunu, ni yi
ri ni gyombo nya cera; kwa
di ninga kwaye cera yingi,
kakuba a yi engejele kulo-
mbani kwa ba nya ku age
bacani kwa alta nya ndalama
yi nga ra ni yi ri mbeli kwa
gikalo.
4 Ni wuce nya cera, nu ku-
lomba kwa ba nya ku age,
kwa di gwela mbeli kwa
Nungungulu nu ku ku duga
gyanjani kwa ngelosi.
5 Ngelosi yi nga jega gyo-
mbo nya cera; yi ku gi tajisa
ku nilo nya alta, yi ku wu
rinya mafuni: kwa di landisa
kuzinza, ni mato, nu kulaxa,
nu ku kucunga kwa mafu.

6 Ni libande na mabili ma-
ngelosi ma nga ra ni ma ri ni
libande na jimbili jikurneta
ma di ji dongisela ku omba.

7 Nya ku hegula a di omba,
kwa di landisa mararara ni
nilo, nu ku patene ni noba,
kwa di rinywa bacani kwa
mafu: gipandi nya kuraru nya
mafu gya dibya, ni gipandi
nya kuraru nya miximbo gya
dibya, ni mwasi wacabo nya
ku sibale wa dibya.

8 Ni ngelosi nya kubili gya di
omba, kwa di gira kanga gigo-
mo gi kongolo ni gi kubya ku
nilo gi ku rinya bimbini: ni
gipandi nya kuraru nya libimbi
gya di gira noba;
9 Kwa difa gipande nya ku-
raru nya xirengo xi nga ra ni
xi ri libimbini, ni ugo ku nga
ra nu ku ri nu kubanya; ni
gipandi nya kuraru nya mataro
gya di songwa.

10 Ni ngelosi nya kuraru gya
di omba, kwa di tega ku nja-
jini nyeleji kongolo, ni gi ku
konda kanga mwenge, gya di
tegela bacani kwa gipande nya
kuraru nya jipiro, ni bacani
kwa xibuga xa mati;
11 Lina la ngelosi la di ranwa
apwa Nya ku Baba: ni gipa-
nde nya kuraru nya mati gya
di kala nya baba; ni batu ba-
ngi ba difa ki mati, kolu ma di
girwa ma ku baba.

12 Ni ngelosi nya kuna ya di
omba, ni gipande nya kuraru
nya lidambo gya di betwa, na
gipande nya kuraru nya ngi-
ma, na gipande nya kuraru
nya jinyeleji; kakuba gipande
gyawe nya kuraru gi sibaji-
swe, ni mihani yi nga kali safa
gipimo gyaye nya kuraru, ni
jinyeleji karalo.

13 Nya di wona, nya dipwa
nyamatate, na ku buba bakari
nya njaji, na ku kuye ki lito
kongolo, Ugo, ugo, ugo, kwa-
we ba kalago bacani kwa
mafu, ki kota nya mambe
mato nya kurneta nya mange-
losi mararu, ma nga na ku
ombago.

GIPIMO 9.

NI ngelosi nya libande gya
di omba, nyi ku wona
nyeleji ni yi ku tega njajini
gi ku tegela mafuni: kwa di
ningwa kwaye pfungulo gya
lipalo nya mba na mahegiso.
2 A di tula lipalo nya mba na
mahegiso; kwa di duga wuci
ku palani, kanga wuci nya gi-
ko gi kongolo; ni lidambo ni
lipubo kwa di sibajwa ki kota
nya wuci wa palani.
3 Ku wucini kwa di paga ji-
mbera bacani kwa mafu; ja di
ningwa ciba, kanga xigungu
xa mafu xa ku ni ciba.
4 Kwa di regerwa kwawe
apwa ba nga limaji mwasi wa
mafu, ne ni gilo nya ku na-
kane, ne ni ximbo, aholu awo
batu ba ku mwalo gidandiso
gya Nungungulu xiwomboni
kwawe.
5 Kwa di ningwa kwawe nyo-
pwa ba nga ba songi, aholu ka-
kuba ba caniswe libande magi-
ma: nu kucaniswa kwawe
kwa di gira kanga kucanisa
kwa gigungu, aba nyo ra ni gi
ku hoja mutu.
6 Ki awo macigu batu ba na
bweta kufa, ne ka ba na ku
mana; ba na nabela kufa, nu
kufa ku na ba taba.
7 Nu kuwoneka kwa jimbera
kwa di gira kanga jikavalu ji
dongisidwego nyimbi; ni baca-
ni kwa mihungo yawe kwa di
gira kanga xihugu xa ndalama,
ni jikobe jawe ja di gira kanga
jikobe ja batu.
8 A di ni ji ri ni nduju nyo gira
kanga nduju wa banyamayi,
ni magwaha yawe ma di girwa
kanga magwaha ya jingala.
9 A di ni ji ri ni jiskoleti,
kanga jiskoleti nya fero; ni
ngwaha wa mambape yawe a
di gira kanga ngwaha wa ji-
kareta, wa jikavalu jingi ji
tutumelago yimbini.
10 Ji na ni migila kanga xi-
gungu, nu kubisa; ni mu mi-
gilani kwawe ki ciba yawe ku
lemaja batu libande magima.
11 Ji na ni pfumu bacani
kwawe ngelosi ya lipala nya
mba na kuhegisa: lina laye ki
gi Heberu ku Abadoni, ki gi
Greki u na ni lina nyopwa
Apoloni.

12 Kupigwa nya ku hegule
ku bindile: keja, ku nga kuta
kupigwa nya kubili hwane kwa
egi.

13 Ngelosi nya libande na
moyo ya di omba, nya kupwa
lito nya kuta ku jinkehoni kwa
alta ya ndalama yi ku mogo
mbeli kwa Nungungulu,
14 Moyo na ku kuye kwa
ngelosi libande na moyo, yi
nga ra ni yi ri ni kurneta, Cula
mangelosi mana ma hungidwe-
go ku ba piro-tunu kongolo
Eufratesi.
15 Mangelosi ya mana ma di
cudwa, ma nga ra ni ba donge-
sidwe ora ni licigu ni ngima
ni mwaga, kakuba ba songe
gipande nya kuraru nya batu.
16 Nu wungi nya jinyimbi ni

batu nyo kilela jikavalu a di
lizana nya mazana nya lizana
nya mazana ku jegidwe jitepo
jimbili: nya dipwa wungi
wawe.
17 Karalo nya di ji wona ji-
kavalu giwonisoni, ni awo ba
nga ra ni ba kade bacani kwa-
we, ni ba ri ni jiskoleti kanga
nya nilo ni ya jakinto ni ya
solufa: ni xihungo nya jika-
valu xi ngu kala kanga xihu-
ngo nya jingala; ku ma kana-
ni kwawe kwa nga duga nilo
ni wuci ni solufa.
18 Ku ogu kucanisa kuraru
kwa di songwa gipande nya
kuraru nya batu, ku nilo ni
wuci ni solufa, ku nga dukago
ku ma kanani kwawe.
19 Kolu ciba ya jikavalu yo-
mo kanani kwawe, ni migilani
kwawe: kolu migila yawe ku
gira kanga jinyoga, ji na ni
xihungo; ba ku limaja kixo.
20 Ni bambe batu, ba nga ne
ku songwa ku ogu kucaniseka,
ka ba bindugeja mitumoni ya
manja yawe, kakuba ba' nga
kozi mademoni, ni jingulube
nya ndalama, ni ja parata, ni
ja suga, ni ja xiwindi, ni ja
miximbo; ka ji kojigo ku wo-
na, nu kupwa, nu ku gimbila:
21 Ba nga ne ku bindugeja
kusongwani kwawe, ne wu-
njangani kwawe, ne ni mu
kurembani kwawe, ne nu wu-
bafani kwawe.

GIPIMO 10.

NYA di wona yimbe ngelosi
yi ku ni ciba ni yi ku
relela ku njajini, ni gi ambade
lipfi; nu wulaho wu nya cimu
a di nu wu ri bacani nya
hungo waye, ni kobe yaye ya
di gira kanga lidambo, ni mi-
gondo yaye kanga malingo
nya nilo;
2 Gyanjani kwaye a da ri ni
lidangalila li dukwana ni li
tudwe: a di beka ngondo wa-
ye wa nya mudwe bacani kwa
libimbi, ni wa nya mbade ba-
cani kwa mafu;
3 A di rana ki lito li kongolo
nguju, kanga kulila nya nga-
la: na ku rana libande na ku-
bili kuzinga kwa di regera ki
mato yawe.
4 Libande kuzinga nu kuzi-
nga kubili nu ku regede ki
mato yawe, a di ni nyi ku ha-
ja ku loba: nya dipwa lito ku
njajini kuye, Dandisa xilo xi
regeridwego ki libande kuzi-
nga nu kuzinga kubili, u nga
ku lobi.
5 Ni ngelosi yi nga emago
bacani kwa libimbi ni bacani
kwa mafu ya di kuseja gyanja
gyaye gya nya mudwe, gi ku
kusejela njajini,
6 Yi ku tanga kuye a banya-
go kala ku pinduka nu ku
pinduka, a nga girago njaji ni
xilo xi ku mogo umo, ni mafu
ni xilo xi ku mogo umo, ni
libimbi ni xilo xi ku mogo
umo, kakuba ku nga kali tepo
kambe:
7 Aholu maciguni ya lito ya
ngelosi nya libande na kubili,
aba nyo ra na ku haja ku
omba, kabo ku bejisidwe si-

halo wa Nungungulu, kanga
mahungu nyo cambe a nga
ma regerago kwa bakacambo
baye baprofeti.
8 Lito nyi nga li pwago ku
njajini, nya di lipwa kambe ni
li ku regera neni, kuye, Inda,
jega lidangalila li tulekilego
gyanjani kwa ngelosi yi emile-
go bacani kwa libimbi ni ba-
cani kwa mafu.
9 Nya diya kwa ngelosi, nyi
ku keni kwaye a na nyi ninge
lidangalila li dukwana. A di
kuye kwangu, Li jege, u li
hoje; li na babisa girumbu
gyago, aholu kanani kwago li
na camba kanga wulombe.
10 Nya di jega lidangalila li
dukwana gyanjani kwa ngelo-
si, nyi ku li hoja; kanani
kwangu la di camba kanga
wulombe: ni nyi li hojile, gi-
rumbu gyangu gya di babi-
swa.
11 Ba di kawo kwangu, U
ngu fela ku profeta kambe
kwa batu bangi ni mayigo ni
jilimi ni jipfumu.

GIPIMO 11.

KWA di ningwa kwangu caba nyo gire kanga ndo-
nga: moyo a di kuye, Kuga, u
ninganise tempeli ya Nungu-
ngulu, ni alta, ni awo ba ko-
zago umo.
2 Ni lipata li ku mogo ku
babanje tempeli u li dica ba-
banje, u nga li ninganisi; kolu
li ningedwe kwa mayigo: ni
zatu nya ku age ba na yi
ganda babaci nya migondo
makumi mana magima na ma-
bili.
3 Nyi na ninga kwa bakustu-
munyu bangu babili, ba na
profeta likumi li mwedo nya
mazana na mazana mabili ni
libande makumi ni likumi li-
mwedo nya macigu, ni ba
ambade myendani nya sibale.
4 Eyi ki miximbo mibili nya
ma olive ni miximbo nya jika-
ndiya mibili, yi emilego mbeli
kwa Pfumu nya mafu.
5 Mutu a ku bweta ku ba
lemaja, nilo ku ngu paga mu
ku kanani kwawe, u ku hoja
balombo bawe: mutu a ku
bweta ku ba lemaja, karalo u
ngu fela ku songwa.
6 Aba ba na ni ciba ku sega
njaji, kakuba yi ngawi njaji ki
macigu nya ku profeta kwa-
we: ba na ni ciba bacani kwa
mati ku ma bindugeja ma gire
noba, nu ku beta mafu ku ku-
canisa kwacabo, kanga kuha-
laja kwawe.
7 Na ba nyo ra ni ba be-
jile ku kustumunyu kwawe,
girengo gi pagago ku palani
nya mba na mahegiso gi na
dwana nawo, gi ba pala, gi ba
songa.
8 Ni xirumbi xawe xi ngu
kala ruwani nya zatu kongolo,
ku ranwago ki lipubo apwa
Sodoma ni Egupiti, umo Pfu-
mu yawe yi nga kokotedwago
umo.
9 Ku kuga ku bakari nya
batu ni mahunzu ni jilimi ni
mayigo batu ba ngu keja xiru-
mbi xawe macigu mararu ni

gipande, ba si jumeli xirumbi xawe ku bekwa ntowoni.

10 Ni awo ba kalago mafuni ba ngu nengela kawo, ba ku hagana; ba na rumelana jisakwati; kolu aba baprofeti babili ba di ba canisa awo ba kalago mafuni.

11 Ni hwane kwa macigu mararu ni gipande hwefumulo nya ku banya nya kuta ku kwa Nungungulu wa di bela ndani kwawe, ba ku ema migondoni kwawe; nu kutaba ku kongolo kwa di tega bacani kwawe ba nga ba wonago.

12 Ba dipwa lito li kongolo ku njajini ni li ku kuye kwawe, Gwelelani aba. Ba di gwelela njajini ki lipfi; ni balombo bawe ba di ba keja.

13 Ki iyo ora a di nu ku ri bo ku kucunga kwa mafu ku kongolo, ni gipande nya likumi gya zatu gya di tega; kwa di songwa ku kucungani kwa mafu libande nya makumi na makumi mabili nya mazana nya batu: ni bambe ba di tuga, ba ku runguja Nungungulu wa njajini.

14 Kupigwa nya kubili ku bindili: keja, Kupigwa nya kuraru ku nguta nukunuku.

15 Ni ngelosi nya libande na kubili gya di omba; ku ku landisa mato ma kongolo njajini, ma di kawo, Mbuzo wa mafu u ngu kala mbuzo wa Pfumu yatu, nu wa Kristu waye: a na fuma kala ku pinduka nu ku pinduka.

16 Bagale ba ku makumi mabili na bana, ba kalago mbeli kwa Nungungulu xikaloni xawe, ba di tega jikobeni kwawe, ba ku runguja Nungungulu, kawo,

17 Hi ngu ku bonga, Pfumu Nungungulu, u ku ni Ciba, u ku mogo u nga ra nu ku ri bo; kolu u jegile ciba yago kongolo, wa ku fuma.

18 Mayigo a di ni ma zangarile, ni zanga yago ya dita, ni tepo nya ku lamule ba nya kufa, ni tepo ku ninga cacazelo yawe kwa bakacambo bago baprofeti, nu kwa ba nya ku age, nu kwa awo ba li tabago lina lago, ba dukwana ni ba kongolo; nu ku ba songa awo ba songago mafu.

19 Kwa di tudwa tempeli ya Nungungulu yi ku mogo njajini; kwa di wonwa tempelini kwaye ngaxa nya gijumelejano gyaye; kwa di landisa kulaxa, ni mato, nu kuzinza, nu ku kucunga kwa mafu, ni mararara ma kongolo.

GIPIMO 12.

GIWONISO gi kongolo gya di wonwa njajini; nyamayi na ambade lidambo, ni ngima babaci nya migondo yaye, ni bacani nya hungo waye a di nu ku ri mo gihugo nya likumi na jimbili jinyeleji;

2 A di na ri ni mimba: a ku

lila, na ku banya, nu kupwa
kubisa ku belega.
3 Kwa di wonwa gimbe gi-
woniso njajini; keja, drako
kongolo nya ku fubile, na ri
na libande na xibili xihungo
ni likumi jinkeho, ni bacani
kwa xihungo xaye a di nu
ku ri bo libande na mabili
madayimoni.
4 Ni ngila waye ku ndinda
gipande nya kuraru nya ji-
nyeleji ja njaji, a ku ji rinya
mafuni: drako a di ema mbeli
kwa nyamayi a nga ra na ku
haja ku banya, aba nyo ra na
banyile, a hoje gyanana gyaye.
5 A di banya mwamana, gya-
nana gya mwama, a na ku
fumago bacani kwa mayigo
yacabo ki ndonga nya fero; ni
gyanana gyaye gya di wande-
dwa kwa Nungungulu, gika-
loni kwaye.
6 Ni nyamayi a di tabela gi-
wulani, aba a nga ra na ri nu
wulanga wu dongisedwego ku
Nungungulu, kakuba ba mu
hingiheje likumi mazana na
mazana mabili ni libande ma-
kumi na likumi limwedo nya
macigu.

7 A di nu ku ri bo yimbi
njajini: Mikaeli ni mangelosi
yaye ni ma ku duga yimbi ni
drako; ni drako a di dwana ni
mangelosi aye;
8 Ka ba nga pala, ne nu
wulanga wawe kwa manwa
njajini kambe.
9 Ni drako kongolo a di ri-
nywa babaci, nyoga ya gale,
iyo yi ranwago ku kupwa ku
Diaboli ni Satani, muhangisi
wa litigo lacabo; a di rinywa
babaci mafuni, ni mangelosi
aye ma di rinywa babaci
naye.
10 Nya dipwa lito li kongolo
njajini, ni li ku kuye, Olu ku
bohile kubanyisa, ni ciba, ni
mbuzo wa Nungungulu watu,
ni liciba la Kristu waye: kolu
muganeji wa bandi yatu u
rinyidwe babaci, a ba ganejago
mbeli kwa Nungungulu watu
mihani ni wucigu.
11 Ba di mu pala ki kota ya
noba wa Mvutana, ni kota ya
likana nya wukustumunyu
wawe; ka ba nga ku halaja
kubanya kwawe ambari ku-
fani.
12 Kabo abo nengelani, Ji-
njaji, nenu mu kalago kwawe.
Ugo mafuni nu mu libimbini:
kolu satani u relelede kwanu,
na ri ni zanga kongolo, na ku
jiti nyo kuye u na ni tepo
dukwana.

13 Drako na wonile nyo kuwe
u rinyidwe babaci mafuni, a
di canisa nyamayi a nga bele-
gago gyanana nya mwame.
14 Kwa di ningwa kwa nya-
mayi mambapi mabili ya nya-
matate kongolo, kakuba a
tabele giwulani wulangani
kwaye, umo u hingihejwago
ki tepwana, ni jitepo, ni gipa-
nde nyo tepo, ku kobeni kwa
nyoga.
15 Nyoga a di dusa kanani
kwaye mati kanga piro hwane

kwa nyamayi, kakuba a mu gire a hongojiswe ki mweji.
16 Mafu ma di pasajela nyamayi, mafu ma di tula likana laye, ma ku mija piro drako a nga yi dusago ku kanani kwaye.
17 Drako a di zangari ni nyamayi, a ku kongolo ku gira yimbi ni yimbe mbewu yaye, yi hingihejago milayo ya Nungungulu, yi ku para wukustumunyu wa Jesu: a di ema bacani kwa fungu nya libimbi.

GIPIMO 13.

NYA di wona girengo ni gi ku duga ku mu libimbini, ni yi ri ni likumi jinkeho ni libande ni xibili xihungo, ni bacani kwa jinkeho jaye a di nu ku ri bo likumi madayimoni, ni bacani kwa xihungo xaye a di nu ku ri bo malina nya ku ruga.
2 Girengo nyi gi wonago gya di gira kanga likamba, ni migondo gyaye kanga migondo ya arkto, ni likana laye kanga likana nya ngala: drako a di gi ninga ciba yaye, ni gikalo gyaye, ni ciba kongolo.
3 Nya di wona moyo wa xihungo xaye gi ku gira kanga gi betidwe kala kufani; kubeta kwaye kwa kufa kwa di hawulugiswa: ni mafu yacabo a di liwuga hwane kwa girengo;
4 Ma ku koza drako, kolu a di ninga kwa girengo ciba yaye; ba di koza girengo, kawo, Kumani a girago kanga girengo? kumani a ku ni ciba ku dwana naye?
5 Kwa di ningwa kwaye likana ni li ku regera xilo xi kongolo nu ku ruga: kwa di ninga kwaye ciba ku engejela makumi mana na mabili migima.
6 A di tula likana laye ku ruga Nungungulu, ku ruga lina laye, ni tabernakeli yaye, ni awo ba kalago njajini.
7 Kwa di ninga kwaye ku gira nyimbi ni ba nya ku age, nu ku ba pala: kwa di ninga kwaye ciba bacani kwa mahunzu acabo ni batu ni jilimi ni mayigo.
8 Nawo bacabo ba kalago mafuni ba na mu koza, bacabo malina yawe mwa sa lowago lidangalilani nya womi nya Mvutana yi nga songago ku mu giyoni nya litigo.
9 Mutu ra na ri ni njebe, a napwe.
10 Mutu ra na ng'olela batu, u nguya ku ng'olelani: mutu a ku songa ki supada, u ngu fela ku songwa ki supada. Aba komo kuhunisela nu kukolwa kwa ba nya ku age.
11 Nya di wona gimbe girengo ni gi ku paga ku mafuni; a di ni yi ri ni jinkeho jimbili nyo gira kanga mvutana, gya di regera kanga drako.
12 Ni gi ri ni ciba yacabo ya girengo nya ku hegule kobeni kwaye. Gi ngu gira mafu ni awo ba kalago umo ku koza girengo nya ku hegule, kubeta

kwaye kwa kufa ku nga hawu-
lugiswago.
13 Gi ngu gira jiwonekiso ji
kongolo, kakuba a gire nilo ku
relela mafuni ku njajini ma-
honi kwa batu.
14 Gi ngu ba hangisa awo ba
kalago mafuni ki jiwonekiso
ji nga ra ni ji ningidwe kwaye
ku gira mahoni kwa girengo;
na ku kuye kwa awo ba ka-
dego mafuni kakuba ba gire
mufanekiso girengoni, gi nga
ra ni gi betidwe ki supada, gi
ku banya.
15 Kwa di ninga kwaye ku
gi ninga kuhefumulo, mufa-
nekisoni nya girengo, kakuba
mufanekiso nya girengo u
regere, u gire nyopwa kanga
wungi wawe ba si kozigo mu-
fanekiso wa girengo ba songwe.
16 Gi ngu gira nyopwa ba-
cabo, ba dukwana ni ba kongo-
lo, ni ba fumilego ni jikulungu,
ni ba cudwego ni jikumbi,
kakuba ba ningwe giwoniso
gyanjani kwawe gya nya mu-
dwe, mwendo bacani kwa
xiwombo xawe;
17 Kakuba mutu a nga koji
ku renga mwendo ku rengisa,
sine ugo a ku ni giwoniso, lina
la girengo mwendo kuloba
kwa lina laye.
18 Ogu ku kugengela. Uye
a ku nu kupima, a na bale
kuloba kwa girengo; kolu ki
kuloba kwa mutu: kuloba
kwaye ku Libande mazana na
lizana limwedo ni libande ma-
kumi ni likumi limwedo na
libande na mweyo.

GIPIMO 14.

NYA di wona, keja, Mvu-
tana ni yi emide gigomoni
gya Zioni, ni ku ri naye lizana
na makumi mana na mana
makumi nya mazana ni ba ri
ni lina laye, ni lina la Nyehe
waye, ni li lobidwe xiwo-
mboni xawe.
2 Nya dipwa lito ki njajini,
kanga lito la mati mangi, ka-
nga lito la kuzinza ku kongolo:
ni lito nyi nga li pwago la di
gira kanga lito la baombi ni ba
ku omba xitenda xawe:
3 Ba ku emba kanga kupwa
a di njimo yipya mbeli kwa
gikalo, ni mbeli kwa xirengo
xina xi banyago ni bagale:
u mwalo mutu a nga ra na
ku koja ku hebula njimo
sine lizana na makumi mana
na mana makumi nya mazana,
awo ba nga ra ni ba libedwego
mafuni.
4 Aba kawo ba nga ne ku
kunejiswa ki ba nyamayi;
kolu ba agile. Aba ki awo
ba landisago Mvutana umo
i yago. Aba ba di libedwe
bakari kwa batu, ku kala
mihandu nya ku hegule kwa
Nungungulu nu ku Mvutana.
5 Kanani kwawe ka kwa
manwa malipa: ba mwalo ku
hosa.

6 Nya di wona yimbe ngelosi
ni yi ku buba bakari kwa njaji,
ni yi ri ni ivangeli nya ku
pinduka ku ganela kwa awo
ba kalago mafuni, nu kwa

mayigo ni mahunzu ni jilimi
ni batu;
7 A nga kuye ki lito li ko-
ngolo, Tabani Nungungulu,
mu mu ninge rungujo; kolu
ora nya ku lamula kwaye yi
bohile: mu mu koze uye a nga
girago njaji ni mafu ni libimbi
ni xibuga nya mati.

8 Ni yimbi, ngelosi nya ku-
bili, ya di landisa, kuye, Tegile,
tegile Babuloni kongolo, li gi-
rilego mayigo yacabo ku sela
vinyu nya kuzanga nya ku-
remba kwaye.

9 Ni yimbi ngelosi, nya ku-
raru, ya di ba landisa, kuye ki
lito li kongolo, Mutu a ku koza
girengo nu mufanekiso waye,
a hake giwoniso giwomboni
kwaye, mwendo bacani kwa
gyanja gyaye,
10 Uye nuye a na sela vinyu
nya zanga ya Nungungulu, yi
cambisidwego ni ya sa patwa
koponi nya zanga yaye; a na
caniswa ki nilo ni solufa mbeli
kwa mangelosi nya ku age, ni
mbeli kwa Mvutana:
11 Wuci nya kucaniswa kwa-
we u ngu gwela kala ku pindu-
ka nu ku pinduka; ba mwalo
kuhefumula mihani nu wuci-
gu, awo ba kozago girengo ni
mufanekiso waye, ni awo ba
hakago giwoniso nya lina
laye.
12 Ogu ku kuhunisela kwa ba
nya ku age, awo ba hingiheja-
go milayo ya Nungungulu, nu
kukolwa kwa Jesu.
13 Nya dipwa lito ku njajini
kuye, Loba, Ba katekisidwe ba
fudego ba falago Pfumuni ku
kuga olu: ina, ka Lipubo, ka-
kuba ba hefumule mitumoni
yawe, kolu mitumo yawe yi
ngu landisa nawo.

14 Nya di wona, keja, lipfi
nya ku age; ni bacani nya
lipfi nya di wona moyo na
kade na ku ku gira kanga
Mwamana wa mutu, na ri ni
gihugu nya ndalama hungoni
kwaye, gyanjani kwaye na ri
ni ngala nya ku bire.
15 Ni yimbi ngelosi ya di paga
tempelini, ni yi ku rana ki lito
li kongolo kwaye a nga kalago
lipfini, Rumela ngala wago, u
bwere: kolu ora nya kubwera
yi bohile; kolu kubwera kwa
mafu ku bangile nguju.
16 Nuye a nga kalago bacani
kwa lipfi a di rinya ngala waye
bacani kwa mafu; mafu wa
ku bwerwa.

17 Ni yimbi ngelosi ya di
paga tempelini yi ku mogo nja-
jini, uye nuye na ri ni ngala
nya ku bire.
18 Ni yimbi ngelosi ya di
paga ku altani, iyo yi nga ra
ni ciba bacani kwa nilo; ya di
rana ki lito li kongolo kwaye a
nga ra na ri ni ngala nya ku
bire, kuye, Rumela ngala wago
nya ku bire, u wungejele miha-
ndu ya vini ya mafu; kolu
magrepi waye ma bijidwe.
19 Ngelosi ya di rinya ngala
waye mafuni, yi ku wunge-

jele mihandu ya mafu; yi ku yi tela gicindoni nya vinyu, gicindo gi kongolo nya vinyu, ya zanga ya Nungungulu.

20 Ni gicindo nya vinyu gya di gandwa ku babanje nya zatu, kwa di paga noba gicindoni, kala ku ku boha kanani kwa jikavalu, gipimoni nya likumi na libande na moyo nya mazana nya mastadioni.

GIPIMO 15.

NYA di wona gimbi giwonekiso njajini, gi kongolo gi liwugisago, libande na mabili mangelosi ni ma ri ni libande na mabili kucanisa, ku ku kwa ku hegisa, kolu ku bejisele kwawe zanga ya Nungungulu.

2 Nya di wona kanga libimbi nya libona nu lu patidwe ni nilo; ni awo ba padego girengo, ni mufanekiso waye, nu kuloba kwa lina laye, ni ba emide ba bimbi-tunu nya libona, ni ba ri ni xitenda xa Nungungulu.

3 Ba ngu embelela njimo ya Mosi kacambo wa Nungungulu, ni njimo ya Mvutana, kawo, Yi kongolo yi ngu liwugisa mitumo yago, Pfumu Nungungulu, u ku ni Ciba; jinjila jago ki nduda ni lisine, Uwe Pfumu ya gale.

4 Kumani a na ku ne ku taba, Pfumu, a runguje lina lago? kolu uwe wenga u agile; kolu mayigo yacabo ma nata ma koze mbeli kwago; kolu mitumo yago nya nduda yi wonekisidwe.

5 Hwane kwa exi xilo nya di wona, ni tempeli ya tabernakeli nya ku dandise njajini a di ni yi tudwe:

6 Kwa di paga ku tempelini libande na mabili mangelosi ma nga ra ni ma ra ni libande na kubili kucanisa, ni ma ambade xiwindi nyo cambe, ni xi agile xi ku gangamela, ni ma hungile xifubani xawe ki mikeka nya ndalama.

7 Moyo wa xirengo xi banyago a di ninga libande mangelosi na mabili libande ni jimbili jikopo nya ndalama ni ji tade ki zanga ya Nungungulu, a banyago kala ku pinduka nu ku pinduka.

8 Tempeli ya di tajiswa ki wuci nya kute ku wufumuni kwa Nungungulu, ni cibani kwaye; u mwalo a nga kojogo ku bela tempelini, kala libande na kubili kucanisa kwa libande na mabili mangelosi ku ku bejiswa.

GIPIMO 16.

NYA dipwa lito li kongolo ni li ku paga ku tempelini, kuye kwa mangelosi nya libande na mabili, Indani, muye balaja mafuni libande na jimbili jikopo nya zanga ya Nungungulu.

2 Nya ku hegule ya di hongola yi ku palaja kopo yaye mafuni; kwa di gira gilonda gi

canisago nya ku biba kwa batu
ba nga ra ni ba ri nu kuloba
kwa girengo, ba nga kozago
mufanekiso waye.

3 Ni nya kubili ya di palaja
kopo yaye libimbini; li ku gira
noba kanga noba wa mutu
nya kufe; ni mihefumulo ya-
cabo yi banyago ya difa,
ambari xilo xi nga re ni xi ri
libimbini.

4 Ni nya kuraru ya di palaja
kopo yaye jipironi ni mu xibu-
gani xa mati; kwa di gira noba.

5 Nya dipwa ngelosi nya mati
ni yi ku kuye, U na ni nduda
uwe, u ku mogo u nga ra nu
ku ri bo, uwe nya ku Age,
kolu u lamude karati:
6 Kolu ba di palaja noba wa
ba nya ku age ni ba profeti,
noba u ba ningede kwawe ku
sela: ba yede.
7 Nya dipwa alta ni yi ku
kuye, Ina, Pfumu Nungungu-
lu, a ku ni Ciba, kilisine ni
nduda ku lamula kwago.

8 Ni nya kuna ya di palaja
kopo yaye bacani kwa lida-
mbo; kwa di ningwa kwaye
ku hahuleja batu ku nilo.
9 Batu ba di hahudwa ku ku-
bisa ku kongolo: ba ku ruga
lina la Nungungulu a ku ni
ciba bacani kwa ogu kucanisa;
ka ba bindugeja ku mu ninga
wufumu.

10 Ni nya libande ya di palaja
kopo yaye bacani kwa gikalo
gya girengo; ni wufumu waye
wa di sibajwa; ba ku hoja
jilimi jawe ku kubisa,
11 Ba ku ruga Nungungulu
wa njaji ki kota nya ku bisa
kwawe ni xilonda xawe; ba
ku ne ku bindugeja mitumoni
kwawe.

12 Ni nya libande na moyo
ya di palaja kopo yaye bacani
kwa piro kongolo, Eufratesi;
ni mati yaye ya di banga, ka-
kuba njila yi dongele jipfumu
ji tago ku kugadambo.
13 Nya ki wona nu ku ku
paga ku kanani kwa drako, nu
kanani kwa girengo, nu kanani
kwa mprofeti nya malipa, ma-
pubo mararu nya ku bibe, ku
ku gira kanga ba nyakele:
14 Kolu ki mapubo ya made-
moni, ni yi ku gira jiwonekiso;
ma yago jipfumuni ja litigo la-
cabo, ku ji tombanisa njimbini
ya licigu li kongolo la Nungu-
ngulu, a ku ni Ciba.
15 (Keja, nyi nguta kanga
mbafa. U katekisidwe uye a
kalelago, a hingiheje myenda
yaye, a nga gimbila wumbwi-
ri, ba wone jiconi jaye.)
16 Ma di ji tombanisa wula-
ngani wu ranwago ki gi Hebe-
ru apwa Hari-Magedoni.

17 Ni nya libande na kubili
ya di palaja kopo yaye bacani
kwa lipubo; kwa di paga lito
li kongolo ku tempelini, ku
mu gikaloni, ni li ku kuye, Ku
bede:

18 A di nu ku ri bo kulaxa, ni mato, nu kuzinza; a di nu ku ri bo ku kucunga kwa mafu ku kongolo, nyo gima ba ku kala batu mafuni a di nu ku ri mwalo, kucunga kwa mafu ku kongolo, ku ku ni ciba.

19 Ni zatu kongolo ya di kabana xipande xiraru, ni jizatu ja mayigo ja di tega: ni Babuloni kongolo ya di hingihejwa mahoni kwa Nungungulu, ku ninga kwaye kopo ya vinyu ya kutabeka kwa zanga yaye.

20 Ni xidwa xacabo xa di taba, ni xigomo xa di ne ku manwa.

21 Ni mararara ma kongolo, xiwindi xacabo ni xi ri gipimo nya talenta, ni xi ku relela ku njajini bacani kwa batu: batu ba di ruga Nungungulu ki kota nya kucanisa kwa mararara; kolu kucanisa kwaye ku kongolo nguju.

GIPIMO 17.

KWA dita moyo wa libande na mabili mangelosi ma nga ra ni ma ri ni libande na jimbili jikopo, yi ku regera neni, kuye, Delu aba, nyi na ku wonisa kulamudwa kwa gibayi gi kongolo gi kalago bacani kwa mati mangi;

2 Jipfumu ja mafu ji nga rembago naye, ni awo ba kalago mafuni ba di leba ki vinyu nya kuremba kwaye.

3 A di nyi yisa ki Lipubo giwulani: nya di wona nyamayi na kade bacani kwa girengo nya ku fubili, ni gi tade ki malina nya ku ruge, ni gi ri ni libande na xibili xihungo, ni likumi jinkeho.

4 Ni nyamayi a di na ambade nya ku fubili nguju na ambade ndalama ni xiwindi nyo cambe ni mapareli, na ni kopo gyanjani kwaye ni gi tade ku kubiba,

5 Ambari xilo nya ku kunele nya kuremba kwaye, nu ku lobidwe bacani kwa giwombo gyaye, KUSIHALO, BABULONI KONGOLO, MAYI WA XIBAYI NI NYA KU KUNELA KWA MAFU.

6 Nya di wona nyamayi lebile ku noba wa ba nya ku age, ni noba wa awo ba nga fago ki kota ya Jesu. Ni nyi mu wone, nya di liwuga ku kuliwuga ku kongolo.

7 Ngelosi ya di kuye kwangu, U ngu liwuga kiginani? Nyi na ku ambela sihalo wa nyamayi, ni nya girengo gi mu rwalago, gi ku ni libande na xibili xihungo ni likumi jinkeho.

8 Girengo u nga gi wonago a di ni gi ri bo, gi mwalo; gi ngu haja ku paga ku lipalani nya mba na mahegiso, nu kuya ku canisekani. Ni awo ba kalago mafuni ba na liwuga, awo lina lawe la sa lowago lidangalilani nya womi ku mu giyoni nya litigo, ni ba ku keja girengo, nyopwa a di ni gi ri bo, gi mwalo, gi nata.

9 Ogu kupima ku ku nu kugengela. Libande na xibili xihungo ki libande na xibili

xigomo, umo nyamayi a kadego:
10 Ki libande na jimbili jipfumu; libande ji tegile, moyo womo, ni yimbi ka yi si ku bohi; na jude, u ngu fela ku kala gipimwana.
11 Ni girengo gi nga ra ni gi ri bo, ni gi ri mwalo, igyo mune ki nya libande na jintaru, ki nya nya libande na jimbili; gi nguya mu kusongwani.
12 Ni likumi jinkeho u ji wonilego ki likumi jipfumu, ji si ku hakigo mbuzo; aholu ba ngu haka ciba kanga jipfumu, ni girengo, ki ora moyo.
13 Aba ba na nu kupima ku mogo, ba ngu ninga girengo ciba yawe.
14 Aba ba na dwana ni Mvutana, ni Mvutana yi na ba pala, kolu uye ki Mbuzi wa babuzi, ni Pfumu ya jipfumu; ni awo ba ku naye kambe ba na pala, ba ranidwego ba hatidwego ba tumbekago.
15 U ngu kuye kwangu, Mati u ma wonilego umo gi kalago gibayi, ki batu, ni mabandhla, ni mayigo, ni jilimi.
16 Ni likumi jinkeho u ji wonilego ni girengo, aba ba na lenya gibayi, ba na mu gira a caniseke nu wumbwiri, ba na hoja nyama yaye, ba mu bisa ki nilo.
17 Kolu Nungungulu a di beka myonyoni kwawe ku gira kupima kwaye, nu kuta kupimani ku mogo, nu ku ninga wufumu wawe girengoni, kala ma ku bejiswa magana ya Nungungulu.
18 Ni nyamayi u mu wonilago, ki zatu kongolo, yi fumago bacani kwa jipfumu ja mafu.

GIPIMO 18.

HWANE kwa exi xilo nya di wona yimbi ngelosi ni yi ku relela ku njajini, ni yi ri ni ciba kongolo; mafu ma di gira safa ku kugangamela kwaye.
2 A di rana ki lito li kongolo, kuye, Tegile, tegile Babuloni kongolo, u kade gaya la mademoni, ni likoto la mapubo nya ku bibe yacabo, ni likota la jinyoni jacabo ji kunejiswa ni nya ku bibe.
3 Kolu ki vinyu nya zanga nya kuremba kwaye ma tegile mayigo yacabo; ni jipfumu ja mafu ja di remba naye, ni ba mahungane ba mafuni ba di fuma ki ciba nya xilo xingi xaye.

4 Nya dipwa limbe likana nyota ku njajini, kuye, Pagani, kwaye, batu bangu, kakuba mu nga hengeli nu kuona kwaye, mu nga haki kucanisa kwaye:
5 Kolu kuona kwaye ku bohile ni njajini, Nungungulu u ndindukile kubiba kwaye.
6 Mu ninga kwaye kanga uye a nga ningago, mu mu engejele kubili kanga mitumo yaye: koponi a nga yi patago, mu peleni ku ku engejele kubili.

7 Kanga ku buma kwaye, nu
ku fuma xilo xingi, mu ninge-
ni karalo kucaniseka nu kuli-
la: kolu u ngu kuye monyoni
kwaye, Nyi ngu kala ni nyi ri
nya pfumu, ka nyi noni, ka
nyi na ku wona kulila.
8 Kabo abo kucaniswa kwaye
ku nata ki licigu limwedo,
kufa, nu kulila, ni njala; a
na biswa nguju ku nilo: kolu
u na ni ciba Pfumu Nungu-
ngulu a nga mu lamulago.
9 Ni jipfumu ja mafu, ji nga
rembago ji ku kala ku kune-
ngela naye, ji na mu lilela nu
ku ewuja, ra ni ba ku keja
wuci nya kubye kwaye,
10 Ni ba emide hwinjo ku
kutaba kucaniswa kwaye, ka-
wo, Yowe, yowe, zatu kongo-
lo, Babuloni, zatu nya cibe!
kolu ki ora moyo ku bohile
kulamudwa kwago.
11 Ni ba mahungane nya ma-
fu ba ngu mu lilela, kolu u
mwalo mutu a rengago xuma
xawe kambe;
12 Xuma nya ndalama, ni
parata, ni xiwindi nyo cambe,
ni mapareli, ni mwenda nya
ku age nyo cambe, ni nya ku
fubile, ni nya ku nyonakana,
ni nya ku fubile nguju; ni
miximbo yacabo nya sidari, ni
xombo xacabo nya likwaha
nya njofu, ni xombo xacabo
xi giridwego ki miximbo nyo
cambe nguju, ni nya sugu, ni
fero, ni nya xiwindi;
13 Ni sinamoni, ni jilongwe,
ni cera, ni rende nya mafura,
ni mure, ni vinyu, ni mafura,
nu tirigu nyo cambe, ni mala,
ni jing'ombe, ni jimvuta; nu
kurengiswa kwa jikavalu ni
jikareta ni jikumbi; ni mi-
hwefemulo ya batu.
14 Ni mihando yi nga nabe-
dwago ku monyo wago yi ku-
gile kwago, ni xilo xacabo xi
cambilego nguju xi fude kwa-
go, ni batu ka ba yi mana
kambe.
15 Ba mahungane ba exi xilo,
ba nga fumiswago kuye, ba na
ema ku hwinjo ku kutaba ku-
caniswa kwaye, ni ba ku lila
ba ku ewuja;
16 Kawo, Yowe, yowe, zatu
kongolo, uye a ambelago muri
nyo cambe ni nya ku fubile ni
nya ku fubile nguju, na here-
pile ki ndalama ni xiwindi nyo
cambe ni mapareli!
17 Kolu ki ora moyo wufumu
nya karati u balajidwe. Ni
jipfumu nya mataro jacabo,
nawo bacabo ba gimbilago ki-
yo, ni batu ba kalago libimbi-
ni, ni kanga wungi wawo ba
manago kubanya kwawe ki
libimbi, ba di ema hwinjo,
18 Ba ku lila ni ba ku wona
wuci wa kubye kwaye, kawo,
Ki zatu muni yi girago kanga
zatu kongolo?
19 Ba ku tela nkujujwane
bacani nya mihungo yawe, ba
ku rana, ba ku lila ba ku ewu-
ja, kawo, Yowe, yowe, zatu
kongolo, umo ba nga fumago
bacabo ba nga ra ni ba ri ni
mataro yawe libimbini ki kota
nya kucamba kwaye! kolu u
jujugidwe ki ora mweyo.

20 Nengela kuye, uwe njaji,
nenu ba ṅya ku age, nenu ba-
postoli, nenu baprofeti; kolu
Nungungulu u lamulile kula-
mula kwanu kuye.

21 Ngelosi yi ku ni ciba ya di
kusa giwindi kanga kupwa a
di gicindo gi kongolo, yi gi
rinya libimbini, kuye, Karati
ku kutega ku kongolo Babulo-
ni, zatu kongolo, a na rinya
babaci, ka li na manwa kambe.
22 Ni mato ya ba xitenda, ni
ba nya embeleli ni nya omba
maxaba ni ba nya ku omba
jikurneta ka ku na pwidwa
kambe kwago; ba mwalo ba
giri nya mitumo, nya mitumo
yacabo, ba na ku manwago
kambe kwago; ni lito nya gi-
cindo ka li na pwidwa kambe
kwago;
23 Ni safa nya kandiya ka yi
na safa kambe kwago; lito la
mwane ni la ngajwane ka li
na pwidwa kambe kwago:
kolu ba mahungane bago a di
ni ba ri jipfumu ja mafu; ko-
lu ku wung'anga wago ma-
yigo macabo ma di pfajwa.
24 Kwa di manwa kwaye no-
ba wa baprofeti ni wa ba nya
ku age, nu wawe bacabo ba
nga ṙa ni ba songidwe bacani
kwa mafu.

GIPIMO 19.

HWANE kwa exi xilo nya
dipwa kanga kupwa a di
lito li kongolo nya libandhla li
kongolo njajini, kuye, Hale-
luya; Kubanyisa, nu wufumu,
ni ciba, ku kwa Nungungulu
watu:
2 Kolu kilisine ni nduda ki
malamulelo aye; kolu u la-
mude gibayi gi kongolo, gi
nga hinisago mafu ku ku-
remba-kwaye, u pojele noba
wa ba kacambo baye gyanjani
kwaye.
3 Tepo nya kubili ba ku
kawo, Haleluya. Wuci waye
ku gwela kala ku pinduka nu
ku pinduka.
4 Ni bagale nya makumi ma-
bili na bana ni xirengo xina xi
banyago kwa di tega babaci ba
ku runguja Nungungulu a ka-
lago gikaloni, kawo, Ameni;
Haleluya;
5 Lito la di duga ku mu gika-
loni, kuye, Rungujani Nungu-
ngulu watu, enu ba kacambo
baye mwacabo, enu mu mu
tabago, badukwana ni ba ko-
ngolo.
6 Nya dipwa ku kugira kanga
lito nya libandhla li kongolo, ni
kanga lito la mati mangi, ni
kanga lito nya kuzinza ku ku
ni ciba, kuye, Haleluya: kolu
Pfumu Nungungulu watu a ku
ni Ciba, u ngu fuma.
7 Hi na nengele hi hagane
nguju, hi mu ninge rungujo:
kolu kazamento ya Mvutana u
bohile, ni mwangaji waye u ji
dongisile.
8 Kwa di ninga kwaye ku ji
ambagisa ku muri nyo cambe,
nya ngangamele u agilego:
kolu muri nyo cambe ki mitu-
mo nya nduda ya ba nya ku
age.

9 U ngu kuye kwangu, Loba, Ba katekile awo ba ranidwego kuhoja nya kazamento-tunu wa Mvutana. U ngu kuye kwangu, Aya ki magana nya lisine ya Nungungulu.

10 Nya di tega babaci nya migondo yaye ku mu koza. A ku kuye kwangu, U nga ku giri: Eni nyi gitumi gi kwanu ni banduye bago ba parago kudandisa kwa Jesu: koza Nungungulu: kolu kudandisa kwa Jesu ki lipubo nya kuprofeta.

11 Nya di wona njaji ni yi tulekile; keja, kavalu nya ku age, nuye a nga kalago umo, nyo ranwa apwa Kutembekile ni Lisine; u ngu lamula a ku dwana ki nduka.

12 Ni maho aye ma ngu gira kanga nilo, ni bacani nya hungo waye xomo xihugu xingi; u ni lina li lobidwego, li si tidwigo ku mutu sine uye mune.

13 U ambagisidwe mwenda a nyanyejidwego ki noba: ni lina laye li ngu ranwa ku kupwa Ku Likana la Nungungulu.

14 Ni jinyimbi ji ku mogo njijani ja di mu landisa bacani kwa jikavalu nya ku age, ni ba ambade muri nya ku cambe, na agile a ku minenekilego.

15 Ku kanani kwaye ku ngu duga supada nya ku bire, kakuba a bete mayigo kiyo: a na ma fuma ki ndonga nya fero: u ngu ganda gicindo nya vinyu ya kutabeka kwa zanga ya Nungungulu a ku ni Ciba.

16 A di na ri ni lina li lobidwego mwendani ni mu giwununi kwaye, apwa, MBUZI WA BABUZI, NI PFUMU YA JIPFUMU.

17 Nya di wona ngelosi ni yi emile lidamboni; a di rana ki lito li kongolo, li ku kuye kwa jinyoni jacabo ji bubago bakari kwa njaji, Deluni mu tombane ndanga mwedo kuhoja-tunu ku kongolo kwa Nungungulu;

18 Kakuba mu hoje nyama ya jipfumu ni nyama ya ba kapitawo, ni nyama ya batu ba na ni ciba, ni nyama ya jikavalu ni awo ba kalago bacani kwawe, ni nyama ya batu bacabo, ba nya ku cudwa ni ba nya ku hungwa, ni ba dukwana ni ba kongolo.

19 Nya di wona girengo, ni jipfumu ja mafu, ni jinyimbi jawe, ni ba tombanisidwe ku dwana naye a kadego bacani nya kavalu, ni nyimbi yaye.

20 Ni girengo gya di jegwa, ku ku jegwa nagyo mu profeti nya malipa a nga girago jiwoniso mbeli kwaye, a ku ba pfajago kugo awo ba nga ra ni ba hakile giwoniso nya girengo, ni awo ba kozago mufanekiso waye: awo ba babili ba di rinywa ni ba ku banya licibani nya nilo li kondago ki solufa:

21 Ni bambe ba di songwa ki supada yaye a nga kalago ba kavalo-tunu, ambari supada yi

nga dugago ku kanani kwaye: ni jinyoni jacabo ja di tajiswa ki nyama yawe.

GIPIMO 20.

NYA di wona ngelosi ni yi ku relela ku njajini, ni yi ri ni pfungulo nya lipala nya mba na mahegiso ni likadiyadi li kongolo gyanjani kwaye.
2 Ya di mu ng'ola drako, nyoga ya gale, yi ku Diaboli ni Satani, yi ku mu hunga likumi mazana myaga,
3 Yi ku mu rinya palani nya mba na mahegiso, yi ku li xega, yi ku li dandisa bacani kwaye, kakuba a nga pfaji mayigo kambe, kala li ku bela likumi mazana myaga: hwane kwa egi u ngu fela ku cudwa tepwana.

4 Nya di wona xikalo nawo ba kalago bacani kwawe, nu kulamula kwa di ningwa kwawe: nya di wona mihwefumulo ya awo ba nga pidwago ki kota nya kudandisa kwa Jesu, ni likana la Nungungulu, ni awo ba si kozigo girengo, ni mufanekiso waye, ba sa hakago kuloba kwaye xiwomboni kwawe nu gyanjani kwawe; ba ku banya, ba ku fuma ni Kristu likumi mazana myaga.
5 Bambe ba nya kufa ka ba banya kala li ku bejwa likumi mazana myaga. Ogu ku kuwuga nya ku hegule.
6 U katekile u agile a ku nu ku hengela ku wugani nya ku hegule: kufa nya kubili ku mwalo ciba bacani kwawe; aholu ba na kala bapristi ba Nungungulu ni Kristu, ba na fuma naye likumi mazana myaga.

7 Ni li bede likumi mazana myaga, Satani a na cudwa a page kotoni kwaye,
8 A na pagela ku pfaja mayigo ma ku mogo mapuboni nya mana nya mafu, Gogi ni Magogi, ku ba tombanisa litungani: wungi wawe wu girago kanga fungu nya libimbi.
9 Ba di gwela kugulani kwa mafu, ba ku ranzela wulanga ya ba nya ku age, ni zatu yi halajekago: ni nilo a di relela ku njajini, u ku ba beja.
10 Ni Satani a nga ba pfajago a di rinywa cibani nya nilo ni solufa, umu ku ku mogo girengo ni mu profeti nya malipe; ba na caniswa mihani ni wucigu kala ku pinduka nu ku pinduka.

11 Nya di wona gikalo gi kongolo nya ku age, nuye a nga kalago bacani kwaye, mafu ni njaji kwa di taba kobeni kwaye; kwa nga manwa wulanga wawe.
12 Nya di wona ba nya kufa, ba kongolo ni ba dukwanana, ni ba emile mbeli kwa gikalo; ni madangalila ma di tudwa: ni limbe lidangalila la di tudwa, li ku lidangalila nya womi: ba nya kufa ba di lamudwa ki

xilo xi nga ra ni xi lobidwe malangalilani kanga mitumo yawe.

13 Libimbi la di dusa ba nya kufa ba nga ra ni ba ri umo; nu kufa ni Hadesi kwa di dusa ba nya kufa ba nga ra ni ba ri umo: ba di lamudwa kada mutu kanga mitumo yawe.

14 Kufa ni Hadesi kwa di rinywa cibani nya nilo. Ogu ku kufa nya kubili, liciba nya nilo.

15 Uyo a nga ne ku manwa na lobidwe lidangalilani nya kubanya, a di rinywa cibani nya nilo.

GIPIMO 21.

NYA di wona njaji yipya ni mafu mapya: kolu njaji nya ku hegule ni mafu nya ku hegule ku bindile; ni libimbi li mwalo kambe.

2 Nya di wona zatu yipya nya ku age, Jerusalema lipya, ni li ku relela ku njajini ni li kuta ku kwa Nungungulu, ni li dongile kanga ngajamwana na herepile mwama waye.

3 Nya dipwa lito li kongolo ni li ku duga ku mu gikaloni kuye, Keja, tabernakeli ya Nungungulu yi na ni batu, a na kala nawo, a gire Nungungulu wawe:

4 A na babula marongo yacabo mahoni kwawe; kufa ka ku na ra nu ku ri bo kambe; ne ka ku na ra nu ku ri bo ku ewuja, ne kulila, ne kubisa, kambe: xilo nya ku hegule xi bindile.

5 Nuyo a kalago gikaloni a di kuye, Keja, nyi ngu gira lupya xilo xacabo. A ku kuye, Loba: kolu exi xilo xi tumbekile ni lisine.

6 A di kuye kwangu, Ku girekile. Keni Alfa ni Omega, kuhegula nu ku hegisa. Nyi na ninga karalo kwaye a pwago lidora congo nya mati nya kubanya.

7 Uye a palago a na mana exi xilo; nyi na kala Nungungulu waye, a na kala mwamana wangu.

8 Aholu awo ba tabekago, ba si kolwigo, ni ba nya ku kunele, ni basongi, ni xirembi, ni jing'anga, ni bakozi ba jingolube, ni balipi bacabo, wulangani wawe u na ri nu ri cibani li kondago ku nilo ni solufa; ku ku kufa nya kubili.

9 Kwa dita moyo wa libande na mabili mangelosi ma nga ra ni ma ri ni libande na jimbili jikopo, ma nga ra ni ma rwade libande na kubili kucanisa nya ku hegise; a di regera neni, kuye, Delu aba, nyi na ku wonisa ngajamwane, mwangaji wa Mvutana.

10 A di nyi rwala Lipuboni a ku nyi yisa gigomoni gi kongolo gi lapilego, a ku nyi wonisa Jerusalema zatu nya ku age,

11 Ni li ku relela ku njajini ni li kuta ku kwa Nungungulu, ni li ri ni wufumu wa Nungungulu: safa yaye ya di gira kanga giwindi nyo cambe ngu-

ju, kanga giwindi nya jaspari,
ni gi agile kanga krustali:
12 Ni li ri ni libiyo li kongolo
nya ku lape, ni li ri ni likumi
na jimbili jinyangwa, jinya-
ngwani nu ku ri bo likumi na
mabili mangelosi; malina ni
ma lobidwe umo, a ku malina
ya likumi na mabili mahunzu
ya Israeli:
13 Ku kugadambo a di nu ku
ri mo jinyangwa jintaru; nu
ku murонga jinyangwa jinta-
ru; nu ku maranja jinyangwa
jintaru; nu ku muhwadambo
jinyangwa jintaru.
14 Ni libiyo ya zatu a di ni li
ri ni likumi na xibili xija, nu
bacani kwawe a di nu ku ri mo
likumi na mabili malina ya ba-
postoli ba Mvutana.
15 Nuye a nga regerago neni
a di na ri ni gipimo caba nya
ndalama ku pima zatu, ni ji-
nyangwa jaye, ni libiyo laye.
16 Ni zatu ki mapubo mana,
ku lapa kwaye ku kongolo ka-
nga ku gula: a di pima zatu ki
caba, likumi na mabili nya ma-
kumi nya mazana mastadiu:
kulapa nu kugula nu kulapa
bacani kwaye ku ngu ningana.
17 A di pima libiyo laye, liza-
na ni makumi mana na mana
nya mawogo, kanga gipimo
nya mutu, nyopwa, gya nge-
losi.
18 Kubahwa nya libiyo laye a
di jaspari: ni zatu a di ndala-
ma yi agilego, kanga libona nya
ku age.
19 Xija nya libiyo nya zatu
xi ngu herepiswe ki jifumbo
jacabo nya xiwindi nyo cambe.
Giya nya ku hegule a di jaspa-
ri; nya kubili, a di safire; nya
kuraru, a di kalsedoni; nya
kuna, emeraldi;
20 Nya libande, sardonixi;
nya libande na mweyo, sardi-
usi; nya libande na kubili,
krusolite; nya libande na ku-
raru, beruli; nya libande na
kuna, topazi; nya likumi, kru-
soprasi; nya likumi na mweyo,
jakinte; nya likumi na kubili,
ametusti.
21 Likumi na jimbili jinya-
ngwa a di likumi na mabili
mapareli; kade nyangwa a di
lipareli limwedo: ni ruwa ya
zatu a di ndalama nya ku age,
kanga libona nya ku cambe.
22 Ka nya wona tempeli ba-
kari kwaye: kolu Pfumu Nu-
ngungulu a ku ni Ciba, ni
Mvutana, ki litempeli laye.
23 Ni zatu ka yi bweti lida-
mbo, ne ni ngima, ku safa ba-
cani kwaye: kolu wufumu wa
Nungungulu a di yi girela safa,
ni kandiya yaye ki Mvutana.
24 Mayigo ma na gimbila ba-
kari nya safa yaye: ni jipfumu
ja mafu ji ngu resa umo wu-
fumu wawe.
25 Jinyangwa ja umo ka ji na
xegwa ni mihani (kolu ka ku
na ra nu ku ri mo wucigu
umo):
26 Ba na resa umo wufumu
ni rungujo wa mayigo:
27 Ka ku na bela kwaye gilo
nya ku kunele, mwendo uye
a girago kubiba ni malipa:
aholu awo basi ba lobidwego

lidangalilani nya womi la Mvutana.

GIPIMO 22.

ADI nyi wonisa lipiro nya mati nya kubanya, ni ma agile kanga krustali, ni ma ku paga ku mu gikaloni gya Nungungulu ni gya Mvutana, bakari kwa ruwa nya umo.
2 Ki eli lipubo nya lipiro ni lite a di nu ku ri mo ximbo nya kubanya, nu ku belega likumi na jimbili jifumbo nya mihando, a ku belega mihandu yaye migima yacabo: ni mahagane nya ximbo ki ku hawulugisa mayigo.
3 Ka ku na ra nu ku ri mo kuruga kambe: ni gikalo gya Nungungulu ni gya Mvutana gi na ra ni gi ri umo: ni bakacambo baye ba na mu tumela; ba na wona kobe yaye;
4 Ni lina laye li na ra ni li ri xiwomboni kwawe.
5 Ka ku na ra nu wu ri wucigu kambe; ka ba bweti safa nya kandiya, ne ni safa nya lidambo; kolu Pfumu Nungungulu a na ba ninga safa: ba na fuma kala ku pinduka nu ku pinduka.

6 A di kuye kwangu, Aya magana ma tumbekile ni lisine: ni Pfumu, Nungungulu ya mapubo ya baprofeti, a di rumela ngelosi yaye ku wonisa kwa bakacambo baye xilo xi felago ku girekago nukunuku.
7 Keja, Nyi nguta nukunuku. U katekile uye a hingihejago magana nya kuprofeta kwa eli lidangalila.

8 Eni Johani keni uye a nga pwago a ku wona exi xilo. Ni nyi pwide nyi ku wona, nya di tega babaci ku koza mbeli kwa migondo ya ngelosi yi nga nya wonisago exi xilo.
9 A di kuye kwangu, U nga ku giri: nyi gitumi gi kwanu ni bandi yago baprofeti, ni awo ba hingihejago magana ya eli lidangalila: koza Nungungulu.

10 A di kuye kwangu, U nga dandisi magana ya kuprofeta kwa eli lidangalila; kolu tepo yomo bafubi.
11 Uye a si na nduda, a na gire nya mba nduda karalo: nuye a kunelago, a na kale na kunele karalo: nuye a ku ni nduda, a na gire nduda karalo: nuye a agilego, a na agiswe karalo.
12 Keja, nyi nguta nukunuku; cacazelo wangu womo neni, ku ninga kwa uyo mutu kanga mitumo waye.
13 Keni Alfa ni Omega, nya ku hegula ni nya ku hegisa, kuhegula nu kuhegisa.
14 Ba katekile awo ba hanjago myenda yawe, kakuba ba kale ni ciba ximboni nya kubanya, be bele zatuni jinyangwa-tunu.
15 Kolu babanje jomo jimbwa, ni jindoyi, ni xirembi, ni basongi, ni xikozi nya

jingulube, ni awo bacabo ba halajago ba ku lipa malipa.

16 Eni Jesu nyi rumele ngelosi yangu ku dandisa exi xilo kwago ki kota nya mabandhla. Eni nyi kamba ni tanga ya Davida, nyeleji nya kugya, nya ku gangemela.

17 Lipubo ni ngajamwane ku kawo, Delu. Nuye a pwago, a na regere kuye, Delu. Nuye a pwago lidora, a nate: uye a jinago, a na jege mati nya ku banya karalo.

18 Nyi ngu dandisa kwa batu bacabo ba pwago magana ya kuprofeta kwa eli lidangalila, mutu a ku engejela kwawe, Nungungulu a na engejela kwaye kucaniseka ku lobidwego kwa eli lidangalila:

19 Mutu a ku bungula magana ya lidangalila la ogu kuprofeta, Nungungulu a na bungula gipandi gyaye mu ku ximboni nya kubanya, ni zatuni nya ku age, ku lobidwego kwa eli lidangalila.

20 Uye a dandisago exi xilo ku kuye, Ina: nyi nguta kunokuno. Ameni: delu, Pfumu Jesu.

21 Wuhinji wa Pfumu Jesu wu na kale ni ba nya ku age. Ameni.